

Holy Bible

Aionian Edition®

Kivwanji Bible
Vwanji Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Kiwanji Bible
Vwanji Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0, 2018-2022

Source text: eBible.org

Source version: 1/29/2022

Source copyright: Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0
Door43 World Missions Community, 2020

Formatted by Speedata Publisher version 4.7.6 on 2/26/2022

100% Free to Copy and Print

<http://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<http://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Kiwanji at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

This *un-translation* helps us to see these ten underlying words in context. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org and with the Android App. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Mataayi	11
Malika	35
Luuka	49
Yohani	72
Imbombo	91
varumi	114
1 Wakoritho	124
2 Vakolinto	134
Vagalatia	141
Waefeso	144
Filipo	148
Vakolosai	151
1 Vathesalonike	153
2 Vathesalonike	155
Timoti	157
2 Timoteo	160
Tiito	162
Filimoni	163
Vaebrania	164
Yakovo	171
1 Petro	174
2 Petulo	177
1 Yohana	179
2 Yohani	182
3 Yohani	183
Yuda	184
Ulusetulilo	185

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

uYesu akam'bula, "Nhaata uvasaghile ulwakuva sino vivomba navasitaghinie."

voope vakatova ulusudolekughava amenda ghake.

Luuka 23:34

Mataayi

1 Agha ghe matavua agha kikoko kya Yesu kilisite umhumu mu kisina kya ntwa uDavidi, ikisina kya Abulahimu. **2** Uabulahamu akampaapa ulsaka, ulsaka akampaapa una uYakovo, UYakovo akampaapa uYuuda na vanine. **3** UYuuda akampaapa uPelesi nu Sela mwa Tamali, uPelesi akampaapa uHesiloni, Hesiloni akampaapa uAlamu. **4** UAlamu akampaapa UAminadabu, uAminadabu akampaapa uNasoni, uNasoni akampaapa uSalimoni. **5** USalimoni akampaapa uBohasi mwa Lahavu, UBohasi akampaapa UObedi mwa Luti, uObedi akampaapa uYese, **6** ghwope UYese akampaapa Untwa uDavidi. uDavidi akampaapa uSolomoni mwa mukijuua juno alyale n'dala għiwa Ulia. **7** USolomoi akampaapa uLeħoboamu, ULeħoboamu akampaapa uAbia, uAbia akampaapa uAsa. **8** uAsa akampaapa uYehoshafati, UYehoshafati akampaapa uYolamu, uYolamu akampaapa uUsia. **9** UUsia akampaapa uYotamu, uYotamu akampaapa uAhasi, UAhasi akampaapa uHesekia. **10** uHEsekia akampaapa uMnase, uManase akampaapa uAmoni, ghwope uAmoni akampaapa uYosia. **11** uYosia akampaapa uYekonia na vanine unsiki ghuno aVaisilaeli ye vatwalliue ku vuhesia, ku Babeli. **12** Ye vatwalliue ku vuhesia ku Babeli, uYekonia akampaapa uSalatieli, uSalatieli akampaapal uSelubabeli. **13** uSelubabeli akampaapa uAbihudi, uAbihudi akampaapa uEliakimu, uEliakimu akampaapa uAsoli. **14** uAsoli akampaapa uSadoki, uSadoki akampaapa uAkimu, uAkimu akampaapa uEliudi. **15** uEliudi akampaapa uElieseli, uElieseli akampaapa uMatani, ghwope uMatani akampaapa uYakovo. **16** uYkovo akampaapa Yosefu umughoosi għwa Maliya. UMaliya ghwe juno akampapile uYesu juno ghwe Kilisite. **17** Lino, kuhuma kwa Abulahamu kufika kwa ntwa uDavidi kwefiłyale ifisina kijigho na fine. Kange, kuhuma pa Davidi kufila unsiki ghuno aVaisilaeli vitwalua ku vuhesia ku Babeli, kwefiłyale ifisina ifingi kijigho na fine. **18** Kuholua kwa Yesu Kilisite kulyale ndiiki. Unguna jonop ilitavua lyake ghwe Maliya, alyalimilue nu Yosefu. Neke ye akyale kutolua alyavonni kuuти ali nu vukunue ku ngufu sa Mhepo uMwimike. **19** Ulwakuva uYosefu juno alyamulimile uMaliya alyale mugħolofu pamaso għa Nguluve, naakalondagħha kuuти ankosie isoni uMaliya. Pe akalamula pikumuleka kisyefu. **20** Ye alamwile uluo, unyamħola għwa mtwa uNguluve akam'bonekela mu njosi, akam'buula akati, "Għwe Yosefu, ghwe mhuma mu kisina iċxa ntwa uDavidi, uleke pikwogħopha pikun toola uMaliya, uLwakuva uvukunue vuno ali navwo, apellue mu ngufu sa Mhepo uMwimike. **21** Neke ipaapa umwana un'diimi, ukumpeela ilitavua ili Yesu, ulwakuva ilikvapokħagħha avaanhu vaake mu nyivi saave." **22** Sooni isio siliyavombiike enendikio kukwilanisja ilisio lino uMutwa alyajovile kukiċċiha um'bili għwaxe kuuти, " **23** Lolagħa! Umhinja juno naammanyile umugħoosi, iħxa nu vukunie, ipaapa umwana un'diimi! pe vikumpeela umwana ujju ilitavua ili Manueli." Umuluvu għwa litavua illo kwekkuti, "UNguluve ali palikimo nusse." **24** Yosefu akasisimuka, akavomba ndavule unyamħola

għwa Mutwa vule am'bulile, akantool uMaliya kuuva n'dala għwaxe. **25** Looli naakaghelile kughona nagħwo kuhanga usinki għu uMaliya ipaapa umwana un'diimi. Pe uYosefu akampeela umwana ujju ilitavua ili Yesu.

2 UYesu alyaholilue mu likaaja ily Betelehemu, mu kighavo iċxa yl-Dea, unsiki ghuno alyatemile umtwa uHelode. UYesu ye aholilue, avakaguzi va nhondue kuhuma kuvudiblu vakifika mu likaaja ily Yelusalemu, **2** yakava vipozi vii, "Ali kuughi juno aholilue, uNtwa għwa Vayahid? Tużagħile inhondue jino jihufa kuhola kwa mwene jihumile kuvudiblu, fye nambe twisile kukumwimika. **3** Untwa uHelode ye apulika isio, akapumuka mu mwojo ghwaxe. Nava vaanhu vooni ava mu likaaja ily Yelusalemu vooppe vakapumuka. **4** Pepano akakong'hania avavħaha va vateksej vooni palikimo na wavalanis iż-żgħid uż-żgħid. **5** Aveene vakawmawmla vakati, "Iholua mu likaaja ily Betelehemu, mu kighavo iċxa yl-Dea. Tużagħile isio ulwakuva se sino alyalembile um'bili kuuти, **6** Na juuve ghwe likaaja ily a beteleħem, ghwe juno uli mu kighavo iċxa yl-Dea, Nuli n'debe, mu makaaja aghha mu Yudea! Ulwakuva mlyuve mwe muno īħoma umulongosi, juno iħxa n'diimi għiwa vaanhu vango aVaisilaeli." **7** Pe uħelode akavakemeela ku vusyefu avakaguzi vala ava nhondue, kuuти vam'buule vunono unsinki ghuno vajaghile inhondue jila. **8** Pe akavasuuq ha ku Betelehemu, akavavuula akati, "Lutagħa, mu poselesie vunofu vvimila umwana ujju. Mungawlgħe, mwisagħe ngħanġiha mħarru, neke na juune nilute kuskumwimika." **9** Avakagusi vala ava nhondue ye vapulika amasio għa ntwa, vakavuuka viluta. Lolagħa, inhondue jila jino vakajaghile kuvudiblu, jikkavalongolela, vooppe vakava vikujivingi lila kuhanga jikafika na kukwima pano pwealyale umwana, **10** Ye vajaghile kange inhondue jila, vakahovoka kyongo. **11** Pe vakingila mu nyumba, vakamwagħha umwana palikimo nu ngħina uMaliya, vakafugħama, vakawmawmika. Vakavopola inyambe saave, vakambonola umwana, vakahumia: isħabu, uvufumba ni manemane ghano għaħħaq mafuta amanya lunuusi ulunono. **12** Unguluve akavapavila mu njosi kuuти, navangakililagħe kange kwa Helode. Pe vakakilila isila ijjingi kugħomka ku likaaja lyave. **13** Avakagusi va nhondue ye valutile, unyamħola għwa Mutwa akam'bonekela uYosefu mu njosi, akam'buula akati, "Sisimka! Untoole umwana nu ngħina, mikkimbilie k u iisi ija Misili, ulwakuva uHelode ikumulonda umwana ujju kuuти am'bude. Mukalagħe kula kuhanga unsiki ghuno kyanikuvavu kuuти mugħomek." **14** Ikilo jila jila uYosefu akasisimuka, akantoola umwana nu ngħina, akakimbiżżeela k u Misili. **15** Vakkala kula kuhanga kufika unsiki ghuno uHelode ifua. Uluo lulyavombiike kukwilanisja ilisio lino uMutwa alyajovile kukiċċiha um'bili għwaxe kuuти, "Nikankemelile umwanango kuhuma k u Misili." **16** uHelode akakagħula kuuти, avakagusi va nhondue vala vansyangile, akakalala fiċċi, pe akavasuuq ha avaanhu ku Betelehemu na mu makaaja għanu ghado ghaliex mulubale, kuuти vavabude avaana avadiimi vooni, kutegulha avafyele kufika avanya maaka ghavili. Akavomba uluo kulingħana nu unsiki ghuno alyaposisie ku vakagusi va nhondue. **17** Uluo lulyavombiike kukwilanisja ilisio lino uMutwa alyajovile kukiċċiha

um'bili ghwake uYelemia kuuti. **18** "Ilisio lipulikiike mu likaaja ilya Lama, avaantu vikoola na kulisila fijjo. Lisiya lya Laheli, ikuvalilila avaana vaake, **19** Pambele uHelode akafua. UYosefu ye ajiighe ku Misili, unyamhola ghwa Mutwa akam'bonekela kange mu njosi. **20** Akam'buula akati, "Sisimuka! Untoole umwana nu ng'ina, ugomoke mu iisi ija Isilaeli, ulwakuva vano valondagha kukum'buda umwana, vafwile." **21** Pepono uYosefu akasisimuka, akantoola umwana nu ng'ina, vakagomoka mu iisi ija Isilaeli. **22** Neke ye apuliike kuuti uAlikelao ghwe juno ahalilie pa viise uHelode kutema ikighavo ikyia Yudea, akoghopa piluta kula. Akapavilua mu njosi kuuti nangalutaghe ukuo, pe akaluta ku kighavo ikyia Galilaya. **23** Ukuo, akitaka mu mu kikaaja ikyia Nasaleti. Uluo, lulyavombiike kukwilanisia ilisio lino uMutwa alayajovile kukililia avavili kuuti, Itambulwagha Munasalemu."

3 Amaaka minga ghakakila. Pambele akahumila umuunhu jumonga juno akatambulwagha Yohani Mwfungi. Umuunhu ujuoalyale ku lihaka ku Yudea ipulisia, itti, **2** Mulataghe inyivi siinu ulwakuva uvutwa uwva kukyanya vuli piipi. **3** Yohani ujuso ghwe juno um'bili uYesaya alayajovile kuuti, "Ilisio lya muunhu lipulikiike kuhuma ku lihaka liiti, 'Munnosekesyaghe uMutwa uNguluve isila, na kuling'hania muno kyaikilila.'" **4** UYohani akafwalagha umwenda ghuno ghwatendilue nu Iwaghe lwa ngamila, akipinyagha nu lukova ulwa ng'hwembe mu nsana. Kulihaka ukuo, akalisaga imhaasi nu vwuki. **5** Avaantu kuhuma mu likaaja ilya Yelusalemu na mu kighavo kyoni ikyia Yudea ni mbale sooni isa kikogha ikyia Yolidani, vakava viluta kwa mwene **6** na kulaata inyivi saave. Neke uYohani akavofughagha mu kikoghaikya Yolidani. **7** UYohani ye awwene aVafalisayi na Masadukayi viluta kwa mwene kuuti vofughue, akavavuula akati, "Urmue mwe kisina kya njokai! Ghwe veeni jono avapaviile kuuti m'kimble ing'halaasi ja Nguluve jino jikwisa? **8** Lino amaghendele ghahufuyaghe ululato Iwinu. **9** Mulekaghe kusaagha kuuti, "tukulwike ulwakuva usue tuli kisina kya Abulahamu! Kyang'hania nikivavuula, nNguluve anoghiile kuhambusia amavue agha kuuva avaana va Abulahamu! **10** UNguluve angiike inhemo, kuuti umpiki ghuno naghukoma ifipeke ifinofu, aghudumule na kunyaanya pa mwoto. **11** Une nikuvofugha na malenga, kuvonia kuuti mulatilie inyivi siinu. Neke juno ikwisa mumbele mulyune ali ni ngutu kukila une. Nanino ghiile nambe kuuva m'banda ughwa kukola ifilatu fyake. **12** Umwene ikuvofughagha nu Mhepo uMwimike nu mwoto. Umwene ilibaghulania avimike na vahosi, ndavule umuunhu pano ikwelusia ingano pa luvunga, ikong'hania ingano na kuvika mu kihenge, neke ileyelo inyaanya nu mwoto ghuno naghusima." **13** Unsiki ughuo, uYesu kuhuma ku Galilaya, akafika ku kikogha ikyia Yolidani kuuti ofughue nu Yolidani. **14** Neke uYohani akaakaana, akati, "Une nilondua kukwofughua nuuve. Iwandaani ghukwisa kulyune?" **15** UYesu akawmamula akati "Uve itika kuvomba uluo lino, ulwakuva lunoghiile kukwilanisia sooni sino uNguluve ilonda." Pe uyohani akitika, akamwofugha. **16** UYesu ye ofughue, unsiki ghughuo akahuma mu malenga. Uvulanga vukadinduka, akamwagha uMhepo ghwa Nguluve ikwika hwene ng'hunda, jikwisa pakyanya pa mwene! **17** Pe ilisio kuhuma kukyanya likati, "Uju ghwe mwanango umughanike, ninkelili."

4 Pepano uYesu akalongosovua nu Mhepo uMwimike kuluta ku lihaka, kuuti aghelue nu Setano. **2** Ukuo uYesu akavuhiila kulua mulwa kufunya ifighono fijjoho fine pakilo n a pamwisi. Pambel, e jikam'bava injala. **3** Pe uSetano akamwisia kukumughela akati, "Nave uve uli Mwana ghwa Nguluve, ghavuule amavue agha ghahambuke ghaave makate." **4** UYesu akamuka akati, "Lilebilue mu Malembe aMimike kuuti, 'Ikyakulua kyene nakikum'biika umuunhu kuuva mwumi, looli iiva mwumi vvimila amasio ghooni ghano ijova Nguluve.'" **5** Pe uSetano akantwala uYesu mu likaaja iiyimike ilya Yelusalemu. Akam'biika pakyanya fijjo apa nyumba inyimike ija kufunyila. **6** akam'buula akati, "Nave uve uli mwana ghwa Nguluve, ghujughuje paasi, ulwakuva mu avanyamhola vaake kulyuve vakwang'e mu mavoko ghaave kuuti aleke pighua pa livue na kulemela." **7** UYesu akawmamula kange akati, "Mu Malembe aMwimike lilambilue kuuti, "Nungamughelaghe uMutwa, uNguluve ghwako." **8** Kange uSetano akantwala uYesu pakyanya pa kidunda ikitali, pe akansoona iisi sooni palikimo nu vuvala vvake. **9** akam'buula akati, "Nave ghufughamna na na kukunyimika une, nikukupeela ifi fioni." **10** Pepano uYesu akati, "vuuka apa, Setano! Ulwakuva mu Malembe aMimike lileibile ndiiki, 'Umwimikaghe uMutwa, uNguluve Ghwako, kange um, bombelaghe jujuo mwene.' **11** Pepano uSetano akamuleka uYesu. Nakalingi, avanyamhola va Nguluve vakiisa, vaktantengelela. **12** Unsiki ghula uYohani uMwfughi alyadindilue mu ndinde. UYesu ye apuliike imhola ijuo akalutga ku Galilaya. **13** Ukuo, akavuuka mu kikaaja ikyia Nasaleti akaluta kukukala mu likaaja ilya Kapenaumu. Ilikaaaja ilio lilyale mulubale mu lisube ilya Galilaya, imbaile isa iisi ija Sabuloni ni ja Nafutali. **14** Uluo lulyavombiike kukwilanisia ilisio lino uMutwa alayajovile kukililia um'bili ghwake uYesaya kuuti, **15** Ilise ija Sabuloni ni ja Nafutali, mu sila jino jiluta ku sumbe, imambo ja kikohka ikyia Yolidani, iisi ija Galilaya, kwe kuno vikukala avaantu vano na Vayahudi. **16** Avaantu vala vano vikukakala mu ng'hiisi, valwaghile ulumuli uluvaha; voope vano vikukala mu ng'hiisi ija vafue, ulumuli luvalumuliike." **17** Kuhuma unsiki ghula, uYesu akatengula kupulisia itti, "Mulataghe inyivi siinu ulwakuva uvutwa uwva kukyanya vuli piipi." **18** UYesu ye ighenda mulubale mu lisumbe ilya Galilaya, akavaagha avaantu vavili vanamuunhu, juonga ghwe Simoni juno ilitava ilingi akatambulwagha Peteli, nu Ndeleeya. Avaantu ava valyale valovi, vakava nu nyaafu vilova isamaki mu lisumbe. **19** UYesu akavavuula akati, "Mumbingililaghe! Une nikuvavuika kuuva valovi va vaanhu." **20** Unsiki ghughuo vakasileka inyaafu saave, vakam'bingilila. **21** UYesu akaluta pavulongolo padebe, akavaagha avanamuunhu vavili uYakovo nu Yohani avakina Sebedaayi. Avuo, valyale mu ngalava palikimo nu viise uSebedaayi, vakava viling'hania inyaafu saave, voope akavakemeela. **22** Pala pala avanamuunhu vala vakamuleka uviise ni ngalava, vakam'bingilila uYesu. **23** UYesu akava ighenda mu kighavo kyoni ikyia Galilaya. Akava ikwingila mu masinagogi ghaave, ivulanisia na kupulisia iMhola iNofu ija vutwa vwaNguluve, kange akavasosyaghe avatamu inhamu saave sooni. **24** Imhola saake sikkakwila fijjo kuhanga kufika mu kighavo kyoni ikyia Silia. Avaantu pe vakavatwalagha avatamu voooni vano valyale ni nhumu sino silyale papringa. Mu avuo,

mwevalyale vano valyale na mapepo amalamafu, na vanya kivafi na vanya liteela. UYesu akavasosyagha avuo vooni. 25 Amapugha agha vaanhу kuhuma ku Galilaya, ku Dekapoli, ku Yelusalemu, ku Yudea ni mwambo ija kikogha ikyu Yolidani ghakava ghikum'bili.

5 UYesu ye aghawwene amapungha ghalu, akatogha pa kidunda, akitaka. Avavulanisa vaake vakaluta pa mwene. 2 pe akategula kukuavulanisia, akati, 3 "Vafunyilue vano vikumlonda uNguluvi kukila ifingi fyonu ulwakuva vilikwupila uluvonolo lwane ku vutwa uvwa kuyanya. 4 Vafunyilue vano vali nu lusukunalo, ulwakuva uNguluve ilikuvanyamasia. 5 Vafunyilue avakoola, ulwakuva uNguluve ilikuvapeela uvuhaasi uvwa iisi. 6 Vafunyilue vano visyukua kuvomba sino ikeela uNguluve, ulwakuva uNguluve ilikuvapeela fyonu. 7 Vafunyilue vano vali nu lusungu, ulwakuva uNguluve ilikuvasungukila. 8 Vafunyilue vano vali nu mwojo um'balafu, ulwakuva vilikumwagha uNguluve. 9 Vafunyilue vano vikuasbania avaanhу, ulwakuava vitambulwagha vana va Nguluve. 10 Vafunyilue vano vipumusivua vvimila kuvomba sino ikeela uNguluve, ulwakuva uvutwa vwa kukyanya vwane. 11 Mufunyilue umue, avaanhу pano vikuvaligha, vikuapumusia na kukuajova fivi mu nyanga vvimila une. 12 Muhovokaghe fijo na kuuva nu lukeelo, ulwakuva uluvonolo lwinu kukyanya, lugome. Enendiiki nava vivili vano valyalongwile fye vayapumusivue. 13 Umue muli mwinyo ku vaanhу va mu iisi. Neke umwinyo ghungasupuke lwonu, ndepoonu ghuviika kiki kugomosia ulunoneesi? Umwinyo ughuo, naghunghiile nambe padabe, looli ghuuva ghwa kutaghua, ghukanyweghe na vaanhу. 14 "Umue muli lumuli ku vaanhу va mu iisi. Iikaaja lino lijengilue pakyanya pa kidunda, nalingifise. 15 Kange, vaanhу navikunga itaaala na kukupikila ni liteneka, looli viviika pa kyimilo kuuti jivamulikaghe vooni vano vali mu nyumba. 16 Fye enendiiki, ulumuli lwinu lumulikaghe, kuuti avaanhу valolaghe imbombo siinu inofu, mu uluo vamughiniaghe, uNhaata ghwinu junu ali kukyanya. 17 "Mulekaghe kusaagha kuuti nisile kuvusia indeaghi sa Moose, nambe imbulanisio isa vavilu, jeeje? Looli nisile kukwilanisia. 18 Kyang'haani nikuvavuula kuuti, uvulanga ni iisi pano fikyale kusovanika, nakwekale nambe akakelo kamo aka ndaghilo kano ndepoonu kivusivua, kuhanga fyonu fino uNguluve alyalaghile, fivombeke. 19 Lino umuunhu ghweni junu ideenya ululaghilo, nambe luno musaagha kuuti lulaghilo ludebe kukila sooni, kange ivulanisia avange kuvomba uluo, ujoo iiva n'debe fijo mu nutwa vwa kukyanya. Neke umuunhu ghweni junu ivingillila indaghi na kuvulanisia avange kuuti vasivingililaghe, ujoo iiva m'baha mu vutwa vwa kukyanya. 20 Lino, nikuvavuula kuuti, nave uvugholofu vviniu navukika uvugholofu uvwa Vafalisayi nu vwa vavulanisi va ngaghi, namulingila lusiku mu vutwa vwa kukyanya. 21 "Mupuliike vule avakuulu viiu valyavilue kuuti, 'Nungabudaghe, umuunhu ghweni junu ibuda un'jaake, anoghile kuhighua,' 22 Neke une nikuvavuula kuuti umuunhu ghweni junu kalalila un, jaake, anoghile kuhighua. Kange, umuunhu ghweni junu iligha un, jaake kuuti n, jasu, anoghile kuhighua pa kipugha kya valongosi. Umuunhu ghweni junu iligha un'jaake kuuti mululute, anoghile kutaghua ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghusima lusiku. (Geenna g1067) 23 "Lino, nave uletile ilitekelo lyako pa kitekelelo

kukuntavulila uNguluve, neke ghukumbuka kuuti un, jaako ali ni lisio nuuve. 24 Lileke ilitekelo ilio pa kitekelelo, neke ulute asambane taasi nu n'jaako, pe ghwise utavule ilitekelo lyako ilio. 25 "Kange, nave umuunhu jumonga ikukutwala kwa mhichi, unsuume ng'hanning'haani kuuti musambane vul, e mujiighe. mu sila. Nave naghuvombu uluo, ikukuvika mu mavoko gha mhichi. Ghwope umhichi ikukutwala kwa masinjala kuuti akudindile mu ndinde. 26 Kyang'haani nikuvuula, nungahume munkate umuo kuhanga uhombe fyonu fino ghusighilia. 27 "Mupuliike vule avaanhу valyavilue kuuti, 'Nungawfukaghe.' 28 Neke une nikuvavuula kuuti, umuunhu ghweni junu ikumulola umukijuua mukwa kunnoghelua, iiva awwafwike naghwo mu mwojo ghwake. 29 Lino, iliso lyako lingakwambusie, ng'omotola, utaaghe ku vutali. Yekuba kusofia ikilungo kimo m'bili, ghwoni kutaghua ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghusima lusiku. (Geenna g1067) 30 Kange, uluvoko lwako lungakwambusie dumula attaghe ku vutali. Ulwakuva yekuba kusofia ikilungo kimo mu m'bili, kukila um'bili ghwoni kutaghua ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghusima lusiku. (Geenna g1067) 31 "Kange, lilyajovilue kuuti, 'Umuunhu junu ikuntavula un'dala ghwake, ampelaghe ikalata ija kuntavula.' 32 Neke une nikuvavuula kuuti, umuunhu ghweni junu itavula un'dala ghwake, nave un'dala ujoo nam'bawfu, ikumpelela kuuva m'bawfu. Kange, umuunhu angatole un'dala junu umughoosi antawil, e, ghwope iiva iwafuka. 33 "Kange, mupuliike vule avakuulu viiu valyavilue kuuti, ulekaghe kuijigha isa vudesi, 'Looli pano ujighile, uvombaghe sooni sino ujighile,' 34 Neke une nikuvavuula kuuti, namungajighaghe nambe pedebe. Namungajighaghe mulwa kutambula kukyanya, ulwakuva kye kitengo ikyu vutwa ikyu Nguluve, 35 Nambe kuijisha mulwa kutambula iisi ulwakuva pepano uNguluvi ivika amaghulu ghaake; nambe kuijigha mulwa kutambula iikaaja ilya Yelusalemu, ulwakuva lye likaaja lya Ntwa um'baha. 36 Kange, namungajighaghe mulwa kutambula amatu ghiinu, ulwakuva namungadule nambe ulunyele lomo kuuva luvalafu nambe kuuva lutitu. 37 Lino, nave mukwitika, mutisaghe, 'Eena,' nave mukaana mutisaghe, 'Ndali', ulwakuva sooni sino ikwangelela mu isio, sihuma kwa Mhosu uSetano. 38 "Mupuliike vule lilyajovilue kuuti, 'Umuunhu angakung'omotole iliso, na juuve ng'omotola ilyake, angakukuuile ilino, na juuve kuula ilyake.' 39 neke une nikuvavuula kuuti, umuunhu junu akuvombiile uvuviivi, nungavangilaghe. Umuunhu angakusevula uvudili uvwa kundio, unsyetukisie nu vwa kung'highi. 40 Nave umuunhu ikukutwala pa vuhighi kuhighua mu vufumbue uvwa kutoola ighwandi jaako, mulekele atoole nali likooti. 41 Nave umuunhu ikukwumilisia kupinda unsigho ghwake mu lughendo ulwa kavailo kamo, uve ulghendaghe ifivalilo fivili. 42 Kange, umuunhu angakusume kimonga, mpeelee. Nav e umuunhu ilinda kukopa kulyuve, nunganganaghe. 43 Mupuliike vule lilyajovilue kuuti, Umughanaghe unnino, na kukunkalalila umulugu ghwako. 44 Neke une nikuvavuula kuuti, muvaghanaghe avalugu viiu, kange muvasumilaghe kwa Nuluve vano ali vikuva pumusia. 45 Apuo pe muuva vaana va Nhaata ghwinu junu ali kukyanya, ulwakuva umwene ikuvapeela ulujuva avaanhу avanofu na vaviivi. Kange, ilikuvapeela ifula avagholofu na vano navagholofu. 46 Mungavaghane va vano vikuvaligha umue, muuva nu

luvumbilibilo luki? Ongo voope avasongesia songo vivomba vulevul, e. 47 Kange, nave mukuvahungila va vajiuu muvomba kiki ikinofu kukila avange? Ongo voope avapanji vihungilana vule vule. 48 Lino, muvisaghe vagholofu ndavule uNhaata ghwini juno ali kukyanya vule mugholofu.

6 "Mulaghe! Namungavombaghe inofu pamaaso gha vaanhу kuuti vavaghinie. Ulwakuva mungavombe uluo, namungupile uluvonolo kuhuma kwa Nhaata ghwini juno ali kukyanya. 2 Lino, pano mukuvantanga avakatofu namungakwisyaghe imhola isio ku vaanhу ndavule vivomba avake dusi mu masinagogi na mu sila, kuuti avaanhу vavaghinie. Kyang'haani nikuvavuula, viivi vamalile pikwupila uluhombo Iwave. 3 Neke uve pano ukuvatanga avakotofu, uvatanhaghe kisyefu kuuti nambe ummanyaani ghwako alekaghe pikagula. 4 Ulutango Iwako luvombokaghe kisyefu, ulwakuva uNhaata gwako juno ilola sino sili ku vusyefu, ilikukuhomba 5 "Pano mukufuunyа kwa Nguluve, namungavisaghe ndavule avakedusi, ulwakuva aveene pano vikufuunya vilonda kukwima mu masinagogi na mu silamalekanо kukuonia ku vaanhу. KYang'haani nikuvavuula, avuo vamalile pikwupila uluhombo Iwave. 6 Looli uve pano ghukufuunyа kwa Nguluve, ghwingilaghe kukate na kudinda umulyango. Pe ghufunyaghe kwa Nhaata ghwako juno naivoneka na maaso. UNhaata ghwako juno ilola sino sivombeka ku vusyefu, ilikukuhomba." 7 Kange, pano mukufuunyа kwa Nguluve, mulekaghe kukeela kujova amasio aminga amasila mulovo ndavule vivomba vano navikumwitika uNguluve. Ulwakuva aveene visaagha kuuti uNguluve ghwave ikuvapulika vvimila amasio ghaave aminga. 8 Lino, namungifunyaghe ndavule vivomba aveene, ulwakuva uNhaata ghwini akaghwile sino mulonda nambe ye mukyale kukunsuumma. 9 Umue pano mukufuunyа kwa Nguluve, mutisaghe, 'Gwe Nhaata uve uli kukyanya, ilitava lyako lyimikwaghe. 10 Uvutwa vwako vvisaghe. Sino ukelilie sivimbekaghe pa iisi apa, ndavule sivombeka kukyanya ukuo. 11 Utupelaghe umusyughi ifyakulia fiitu. 12 Utupyaninilaghe uvuuvuhosi vvitu, ndavule na jusue vule tukuvapyanila vano vatuhokile. 13 Nungatulekaghe kuuva mu ngelo, looli utopokaghe kwa mhosи jula. Ulwakuva uvutwa vwako, ingfu saako nu vuvaha vwako vuli fighono fyoni! Amina' 14 "Ulwakuva nave mukuvyapyanila avange vano vavahokile, ghwope unhaata ghwini juno ali kukyanya, ikuvapyanila uvuhosi vwinu. 15 Looli, nave namukuvapyanila vano vavahokile, naju Nhaata ghwini ughwa kukyanya naikuvapyanila uvuhosi vwinu. 16 "Pano muvuhilla kulia mulwa kufuunya, mulekaghe kusukunala ndavule vivomba avakedusi, ulwakuva aveene visukunala kuvonia avaanhу kuuti vavuhilile kulia mulwa kufuunya. Kyang'haani nikuvavuula, avuo vamalile pikupila uluhombo Iwave. 17 Looli uve nave uvuhimle kulia mulwa kufuunya, ghwoghaghe ku maaso na kupakala amafuta. 18 Kuuti uleke kuvoneka ku vaanhу, looli kwa Nhaata ghwako mwene juno naivoneka na maaso. Ghwope uNhaata juno ikusaagha sino ku vusyefu, ilikukuhomba." 19 "Namungavutaghe ifiinu mu iisi iji, muno umhehe ni ng'husa nafinangania, kange avahijja navimatulа nambe kuhijja. 20 Looli muvataghe ifiinu kukyanya kuno umhehe ni ng'husa nafinangania, kange avahijja navimatulа nambe kuhijja 21 Ulwakuva pano uvutile ifiinu fyako, pepano

naghу mwojo ghwako ghuuва bahapuo. 22 Amaaso ghaako taala ja m'bili ghwako ghwoni ghuuва mu mu lumuli. 23 Neke nave iliiso lyako libofu, um'bili ghwako ghwoni ghuuва mu ng'hiisi. Lino, nave ikuu kino kiveele kinoghiile kuuva lumuli, nakimulika, pe ing'hiisi iijo jiiva mbaha kyongo!" 24 "nakwale umuuuhу juno iiva m' banda ghwа vatwa vavili. Ulwakuva pano ikumughana na kukum'bombela vunofu untwa uju, pepano ikukalalila na kukum'beda utwa ujunge. Ikyuma kingakutema nungam'bombele uNguluve! 25 "Lino nikuvavuula niiti, mulekaghe kuhangaiка vvimila uvvumi vwinu kuuti kyande mulia kiki, nambe mufwala kiki. Asia, uvvumi nawwe uvvaha kukila ikyakulia? Naghu m'bili naghwe m'bahа kukila amenda? 26 Mulolaghe injuni Nasivyla, nasipeta nambe kuvuta mu kihenge, neke uNhaata ghwini ughwa kukyanya, ikusiswila. Asi, umue namunoghiile kukila injuni isio 27 Ghwe veeni mulyumue juno ndeponu ihangajika, kuuti ongelesie uvvumi vwake nambe akavaliko kamo? "kiki musaagha vvimila ifya kufwala? 28 Lolagha amaluva ndavule ghikula, naghivomba imbombo nambe kuhona amenda ghaake agha kufwala. 29 Neke nikuvavuula kuuti, nambe uSolomoni mu vuvaha vwake vwonи, naalyagheliе kufwalilila neke anoghele ndavule iliuvu limonga! 30 Nave uNguluve ikughafwasia enendiikи amamele agha mu lihaka ghano ghinofia unsiki n'debe vuvule neke nakalinga ghijoghotoka na kutaghua pa mwoto, lino nakyaukvafwasia umue na kukila, umue mwe vavya Iwtiko ludebe? 31 "Lino, mulekaghe kutungumala kuuti, "Tulia kiki, tunyuu kiki, nambe tuvfwala kiki." 32 ulwakuva ifio fyoni vihangajikila vano navamanyile uNguluve. UNhaata ghwini juno ali kukyanya akaghwile vunofu kuuti mulonda sooni isio. 33 Looli mulondaghe taasi uvutwa vwa Nguluve na kuvomba sino ikeela umwene, neke ifio fyoni ikuvongelesia". 34 "Lino, namungasaghaghe vvimila ifya pakilaavo, ulwakuva ifya pakilaavo pwefili vvimila ikighono ikio. Kila kighono kili na mahangaiko ghaake.

7 "Namungavahighaghe avange kuuti jumue muleke kuhighua nu Nguluve, 2 ulwakuva vule mukuvahigha avange, na jumue mulihighua vule vule. Ikighelelo kino mughelela avange, kye kino uNguluve ilikuvaghelela na jumue. 3 "Kiki ghughimba kukola akameng'enyo aka mbavo kano kali mu liiso ilya n'jaako neke naghulola ikipiki kino kili mu liiso lyake? 4 Kange, Iwandaani ukum'buula un'jaako kuuti "Leka nikuvusies akameng'enyo aka mbavo kano kali mu liiso lyake," pano mu liiso lyako juuve mwekilii ikipiki? 5 Ghwe nkedusi uve! Vusia taasi ikipiki kino kili mu liiso lyako. Apuo pe ukukaagha vunofu na kuvusia amengenyo aka mbavo kano kali mu iliiso ilya n'jaako!" 6 "Namungasipelaghe imbuia ifiinu ifyimike, ulwakuva ndeponu sikuvagalukila na kukuvang'enya; nambe kukusijughijila ingube ifiinu ifya ndalamа nyinga fino filengadika, ulwakuva ndeponu sikufinyania mu matope." 7 "Musumaghe, uNguluvi ikuvapeela; uNguluve ikuvavonekesia; MUhonesyaghe, uNguluvi ikuvadindulila. 8 Ulwakuva umuuuhу ghweni juno isuuma, ipelua; juno ilonda ikufyagha; ghwope juno idodesia, idindulilua." 9 "Asia, ghwe veene mulyumue, juno umwanaake angansuume unkate, ikumpeela iliuvе? 10 Nambbe angansuume isamaki ikumpeela injoka? 11 Nave umue, mwe vahosi mukaghwile kuvavapeela

avaana viinu ifinu ifinofu, lino uNhaata ghwina ughwa kukyanya, nakaivomba vunofu, kukila, kukuapeela ifinu ifinofu vano vikunsuma?" 12 "Lino, muvavombelaghe avange ndavule na jumue vule mukeela vavavombelaghe. Ulwakuva isio se ndaghilo sa Moose ni mbulanisio sa vavili. 13 "Mwingilaghe kukilila umulyango umfinye, ulwakuva umulyango ughwa kwingilila kuvutipulo mweleefu, naji sila ija kulutila ukuo nyeleefu. Kange, avaaantu vano vikiilila ukuo, vinga. 14 Looli umulyango ughwa kwingilila ku vvumi mfinye, naji sila jino jiluta ku vvumi finye, kange avaaantu vano vikujaagha, vadebe". 15 "Muvitishe maaso na vavili ava vudesi, ulwakuva aveene pano vikwisa kulyume, pa maaso vivonaka hwene ng'holo, neke nkate mu moojo ghaave, ng'hekeeva ng'hali. 16 Avaantu avuo, mukuvakagula vvimiila imbombo saave, Avaantu navidonola isabibu mu matungulisa, nambe kudonola amafulisi mu mavajula. 17 Kwekuti, umpiki unnono ghukoma ifipeke ifinono, umpiki um'biivi ghukoma ifipeke ifiivi. 18 Nakweghule umpiki unnono ghuno ghukoma ifipeke ifiivi, nambe umpiki um'biivi ghuno ghukoma ifipeke ifinono, 19 Kange, umpiki ghuno naghukoma ifipeke ifinono, ghudumulua na kutaghua pa mwoto. 20 Lino, avavili avuo ava vudesi, mukuvakagula vvimiila imbombo saave." 21 "Nakwekuti umuunhu ghwenu junu iti, 'Mutwa, Mutwa,' ilikwingila mu vutwa vwa kukyanya, looli junu ivomba uvughane vwa Nhaata ghwango junu ali kukyanya. 22 Ikhigono ikyu vuhighi kiliiva kifikile, vingavilikumbuuviit, 'Mutwa, Mutwa! Ongo twapulisyagha imhola kuhuma kulyuve na kudaga amapepo amalamafu na kuvomba ifideghe finga mu litavua lyako!" 23 Apuo nillikuvavuula kisila kufisa, nilliiti, 'Nanivamanyile umue nambe padabe! Vuuka apa, umue mwe vano muvomba uvuhosi!'" 24 "Lino, umuunhu junu ipulika amasio ghango agha na kukughavingilila, iiva ndavule umuunhu unya luhalu junu alyajengile inyumba jaake pa linhalavu. 25 Ifula jikatoonya, nasi ndenga sikamema. Imhepo imbaha jikagugula na kusukania inyumba jila. Neke inyumba jila najikaghua ulwakuva ulwalo lwake lulyajengilue pa linhalavue. 26 Neke umuunhu ghweni junu ipulika amasio ghango agha, neke naikughavingilila, ujoo iiva ndavule umuunhu un'jasu junu alyajengile inyumba jaake pa lihangha. 27 Ifula jikatoonya, nasi ndenga sikamema. Imhepo imbaha jikagugula na kusukania inyumba jila, nakalingi jikaghua nu mughindi um'bah!" 28 UYesu ye amalike kujova amasio aghuo, ilipugha lila likadegha kyongo vvimiila imbalanisio saake, 29 ulwakuva alyale ivulanisia hwene muunhu nya vitavulilia, naakavulanisia syagha ndavule avavulanisia vaane ava ndaghilo.

8 UYesu akiika kuhuma ku kidunda, ilipugha lya vaanhу likam, bingilila. 2 Pe umuunhu jumonga unya buuba akiisa na kufughama pa Yesu, akam'buula akati, "Ghwe Mutwa, nave ukeliile kukumbalasia nisuma umbalasie!" 3 UYesu akgholosia uluvoko, akamwabasia, akati, Nikeela, valala!" Unsiki ghughuo umuunhu jila, akavalala. 4 Pe UYesu akam'buula akati, "Nungambulaghe nambe muunhu imhola isi! Ulwene uluta ghuhufie kwa ntekesi, ukahumie ilitekelo ndavule alyalaghiile uMoose, neke vuuve wvolesi ku vaanhу vooni kuuti avalasivue." 5 UYesu akaluta mu likaaja iya Kapelenamu. Ye ikwingila mu likaaja ililo, um'bahua jumonga ughwa vasikali ava kilooma akiisa,

6 akampelepesia akati, "Ghwe Mutwa, um'bombi ghwango ighona ku kaaja, ali ni nhamu ija liteela, ivavua kyongo," 7 UYesu akam'buula akati, "Nikwisa, nimsosie." 8 Neke um'bahua jula akamula, akati, "Ghwe Ntwa, uleke kukwingila mu nyumba jango ulwakuva une naninoghiile. Uve ujove li lisio lyene, um'bombi ghwngu isooka. 9 Nijova enendiki ulwakuva, na juune nipulika ku vavaha vango, kange nili na vasikali vano vipulika kulyune. Ningam'buule jumonga niiti, 'Luta!' Ilulta. Ujunge, ningati, 'Isa! Ikwisa. Naju m'bombi ghwango ningam'buule kuuti, 'vomba ndiiki,' ivomba." 10 UYesu ye apulike amasio aghuo, akadegha, akavavuula vano valyale vikum'bingilila, akati, "Kyang'haani nikuvavuula kuuti mu Vaislaeli vooni nanimwaghile umuunhu unya Iwitiko ulukome ndavule uju!" 11 Nikuvavuula kuuti avaantu vinga kuhuma imbali sooni isa iisivilikwisa na kukukala pa kikulukulu nu lukeelo palikimo na vakulu viitu uAbulahamu, nu Isaka, nu Yakovo mu vutwa vwa kukyanya. 12 Looli aVayahudi vano vakanoghiile kuuva mu vutwa uvuo vilitaghua kunji ku ng'hiisi, ukuo viliilagha na kugwegwenula amiino ulwakuva vali mu vuvafi uvukome." 13 Pe uYesu akam'buula um'bahua jula akati, "Vujagha! Sivombeke kulyuve ndavule lulivuo ulwitiko Iwako." Unsiki ghula ghula, um'bombi ghwa m'bahua jula akasooka. 14 Pambele uYesu akingila mu nyumba ja Peteli, umuo akamwagha unkwiwe ghwa Peteli kwekuti ung'ina ghwa n'dala ali ni mhungu, aghonile pa kitala. 15 Pe uYesu akamwabasia uluvoko, akasooka, akiima akategula kukuvatengelela. 16 Ye vvimile, vakamuletela uYesu avaantu vinga avanya mapepo. Pe akaghadaga amapepo ghala ku ngufu sa lisio lyake. Kange akavasosia avatamu vooni. 17 Isio sikavombike kukwilanisia sino silyajovilue nu m'bili uYesaya kuuti, "Akavusia inhamu siitu, akatusosia" 18 ilipugha lya vaanhу likansyungutila uYesu. UYesu ye aluvwene uluo, akavavuula avavulanisivua vaake kuuti valovoke valute imwambo jila. 19 Pe um'bulanisi jumonga ughwa ndaghilo sa Moose akaluta pa Yesu, akam'buula akati, "Gwe M'bulanisi, nilonda kuuva m'bingilili ghwako, nikukuvengililagha kwoni kuno ghuluta." 20 UYesu akati, "Ing'heve sili ni mhanga, injuni sili ni fiwasu, neke ne Mwana ghwa Muunhu nili nsila nambe apa kughona!" 21 Pambele, jumonga mu vavulanisivua vaake akam'buula akati, Ghwe Mutwa, un havule nulute taasi ninsyle unhaata ghwango." 22 Neke uYesu akam'buula akati, "Umbingililaghe! Valeke avafue vavasyile avafue avaave." 23 Pe uYesu akingila mu ngalava, voope avavunisiavua vaake vakingila mula, vakavuuka viluta. 24 Ye vali mu lisumbe, nakalingi imhepo imbaha jikagugula, amavingo amavaha ghakatengula kukupikila ingalava jila. Unsiki ughuo UYesu akaghoneliile. 25 Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene vakansisimula, vakati, Mutwa, utupoke! Tufua!" 26 UYesu akavamula akati, "kiki muli voghofi, mwe vanya Iwitiko ludebe umue? Pe akiima, akajidalikila imhepo nilisumbe, kukanitamalwoni. 27 Avavulanisivua vaake vakadegha kyongo vakati, "Uju ghwe veeni junu imhepo na mavingo fikumpulika?" 28 Pambele ye valovwihe vali imwambo ija Vagelasi, uYesu akatang'hana na vaanhу vavili avanya mapepo, vahumile kuno vikukala ku mbiipa. Avaantu avuo valyale vakali kyongo, nakwealyale umuunhu junu akaghelagha kukila isila jila. 29 Avaantu avuo vakakoola fijo vakati, "Ghwe Mwana ghwa

Nguluve, tuli vuki nuuve? Ghwisile kuno kukutupumsia pano unsiki ghwit ughukyale?" 30 Pa vutali padebe pwelilyle ilipugha ilya ngube, lidimua. 31 Pe amapepo ghalah għakampelepesia uYesu, ghakat, "Nave ukutudaga, utwittikisie tulute, twingile mu lipugha lila ilya ngube. 32 UYesu akati, "Lutagħa!" pe ghakahuma mu vaanhu vala, ghakingila mu lipugha lila ilya ngube. Nakalingi ilipugha lilayoni likiika luvi, likaselebukila mu lisumbe, ingube sooni sikafua. 33 Avadiiġi va ngube vakakimbila luvi, vakaluta mu likaaja, vakapanga sooni sino sivombiike, palikimo na sino sihumile ku vanya mapeco vala. 34 Avaanthu vooi ava likaaja ilio vakahuma, vakulata kwa Yesu. Ye vawaghile, vakampelepesia avuuke mu iisi jaave.

9 UYesu akapanda ingalava, akalovoka ilisumbe ilya Galilaya, akagomoka mu likaaja lyake Kapelenau. 2 Pe avaanthu vamonga vakamuletela umuunhu unya nhamu ija liteela, aghonile pa keteefu. UYesu ye aluwewne ulwiltikk luwave kwa mwene, akati kwa ntamu, Mwanango, ghukangasie! Upyanilue inyivi saako." 3 Pe aqavulanisi va ndaqħiлю vamonga vakasaagħha mu moojo għaave vakati, "Umuunhu uju ikumulingha kyongo uNguluv!" 4 Neke uYesu akasitangħan ixa sino vakva visaagħha, akavaposia akati, "Kiki musaagħha imbiċċi mu moojo għiinu? 5 Lino luuġġi luliku? Kukumbuula unya liteela kuuti, Upyanilue inyivi saako; nambe kuuti, Ima, ughendagħe?" 6 Lino pe mukagħule kuuti une ne Mwana ghwa Muunhu nili nu vutavililua uvva kupyaniha inyivi mu iisi muno" Pe akam'buula unya liteela akati, "Ima, vegħela iliteefu lyako, vujagħha." 7 Umuunhu jula akiima, akavuuka ivu. 8 Avaanthu mu lipugha ye vasivwene isio, lukavakola uludwesi, vakamughinia uNGuluve juno avapelilei avaanthu uvutavililua ndavule uvu. 9 UYesu akavuuka pala. Ye īghenda iluta, akamwagħha umuunhu jumonga, ilitavua lyake ghwe Mataayi, ikalile pano isongeksesa isongo. UYesu akam'buula akati, "Umbingilagħe." Pe akavuuka, akamb'bingilila. 10 Pe uYesu akaluta kulia ikyakulia kwa Mataayi. Ye vali mu nyumba jila, vakingila avasongesi songo vinga na vahosi, vakkala vuħanga ikiyakulia nu Yesu palikimo n a vavulanisivua vaake vakati. 11 AVafalisayi ye vasivwene isio, vakavaposia avavullanisivua vaake vakati, "Kiki um'bulanisi għwinu ihagħha ikyakulia na vasongesia songo na vahosi?" 12 Neke uYesu ye apulika isio avavuuka akati, "Avakafu navifumbua kuluta kwa mughħana, loli avatamu! 13 Lino, lutagħa mkamanyile umulivo ghwa masio aghha, 'Nilonda umuunhu avisagħe nya lusungu kukila kuhumia ilitekel; ulwakuva une nanilyakisisie kukuvakemeela vano viku vona vagħolofu, loli vano vitangħinna kuvu vahosi." 14 Pambele avavulanisivua ya Yohanu uMwfugħi vakaluta kwa Yesu, vakamposia vakati, "Usse na Vafalisayi twatvuhu illi kulia mulwa kufuunja, ongo avavulanisivua vaako navingħilu ulwiho uluo?" 15 UYesu akavamula akati, "Vano vagħongolilue pa vutolani vali nu ntolan'dala, l-wakiki vasukanalagħe? Loli filikwisa ifiġħono, pano untolān'dala ilivusivua. Apu pepano viiħuhiha kulia mulwa kufuunja. 16 Nakwale umuunhu juno iħoneha ikigamba ikipia mu mwenda unkuu, ulwakuva ikigamba ikio kidemule umwenda unkuu ughhu, pe uvudemule vukwongelegħela kyoko. 17 Kange, avaanthu navivikha uluhuue uluuje ulupia mu nyambe ingħu, nave fye vavombe uluo, inyambe sipusuka,

uluhuue kukung'hika nasi nyambe sinangika. Looli viviika uluhuue ulupia mu nyambe imia, pe inyambe nu luuhuue fijjigha vunotfu!" 18 UYesu ye ikavavuula amasio aghuo, akiisa umulongosi jumonga, akafugħama pa mwene, akam'buula, akati, "Umwalivango awfie unsiki ghugħu ughu, sivu tuvuuke uluvoko l-wako pa mwene, neke aave mwinu." 19 Pe uYesu akavvka palikimo na vavulanisivua vaake, akam'bingilila umulongosi jula. 20 Pwealyale umukjuuva jumonga juno alyale ni nhanu ija kuhuma idanda. Inhamu ijjid jilyammwies ammaka kijigho na ghavili. Umukjuuva ujjo akiisa kunsana kwa Yesu, akabasia uluviu ulwa mwenda gwake. 21 Akavomba uluo ulwakuva akasaghħa kuuti, "Ningabasie għu mwenda ghwake, nisooka. 22 Ye abasisie, uYesu akasyetuka, akamwagħha, akam'buula akati, "Mwalivango, kangala! Usokile vvimila ulwittiko l-wako!" Unsiki ghula, umukjuuva jula akasooka. 23 UYesu ye afikile mu nyumba ija mulongosi jula, akavaagħha avaanthu vinga vakongħanile, vilila nu lusunku nalo ulukome, vamonga vikuva ifilqilongi. 24 UYesu akavavuuka akati, "Muvuuke! Ulwakuva umhija uju naafwie, loli aghoneli! Avaanthu vala vakanseka kyoyo. 25 Umwene akavahumia kunji avaanthu vala, pe akingila kukate kwa mhixnejja, akankola uluvoko, umhixnejja jula akiima. 26 Imħola isio sikakwila mu iisi jooni. 27 UYesu akavuuka pa kaaja ja mulongosi jula. Ye avukile pala pavabofu amaaso vavili, vakam'bingilila kumo vikemeela fiċċi viġi, "Għwe Mwana ghwa Davidi, utusungukile! 28 UYesu akingila mu nyumbba, voope avabofu vala vakingila. Pe akavaposia akati, "Asia, mukwitika kuuti une nili ni ngufu isa kuvasosia?" Aveene vakamwamula vakati, Eena, Mutwa! Tukwitatik." 29 Pe uYesu akavabasia amaaso għaave, akavavuuka akati, "Sivombeke kulyumue ndavule l-luviu ulwittiko l-winu. 30 Amaaso għaave ghakadinduka. Pe uYesu akavavuuka akati, "Namungam'bulagħe nambe muuunhu imħola isi!" 31 Neke aveene vakavuuka, vakakwisia imħola saake mu iisi jila jooni. 32 Avaanthu vavili avu ye vavukile pala, avaanthu vamonga vakamuletela uYesu umuunhu juno alyale ni lipepo. Ilipepo ilio lilyampelelii kuuva kinuunu. 33 Pe uYesu akalidaga ilipepo lil, unsiki ghugħuo umuunhu jula akategħħula kovoja kange. Avaanthu vano pweħpalleye pala vakadegħha kyongo, vakat, "Isi nasighielle kuvoneka nambe padebe mu iisi jooni ija Islaeli." 34 Neke aVafalisayi vakatisagħha, "Umuunhu uju idha amapepo mu ngufu isa livaha lya mapepo! 35 Pe uYesu akava iluta mu makaaja għooni na mu fikaaj. Akava ikwingila mu masinagogi għaave iżvali na kupulisia iMħola iNo fu iġu vutwa vwa Nguluve, kange akavasyagħha avatamu inħamu saave sooni. 36 Ye ikulivona ilipugħa iħya vaanhu, akavavonela ikisa, ulwakuva valyale viħanġajika, navalijale nu ghwa kuvatanga, valyale hwene ngħoloh isila n'diġi. 37 Pe akavavuuka avavulanisivua vaake akati, "Mu mughħunda ifi inu fimotwike, neke avanya kupeta vadebe. 38 Lino, munsuume unya mughħunda, asuungħe avvanhu avange avanya kupeta."

10 UYesu akavakemeela avavulanisivua vaake kijigho va vavili, akavapeela uvutavililua uvva kudaga ampepo amalamafu, kusosia inħamu sooni nu vuvotevote vuno vuli papinga 2 Amatavu għa vasungħu uva avu kijihha na vavili għe aghha: ughwa kwanda ghwe Simoni, juno itambulua

Peteli, nu Ndeleeya unnuuna, avakina Sebedaayi uYakovo nu Yohani unnuuna, 3 uFilipo, uBatalomaayo, uTomasi, uMataayi unsongesia songo, uYakovo unkina Alifaayo, uTadaayo 4 uSimoni uKananayo nu Yuuda Isikalioti, juno pambele akamwohela uYesu. 5 UYesu akavasuung'ha avuo kijigho na vavili, akavalaghila akati, "Namungalutaghe ku vaanhu vano namungingilaghe mu makaaja ghooni agha Vasamalia. 6 Looli mulutaghe ku Vaisilaeli vano vali ndavule ing'holo sino sisovile. 7 Pano muluta, mupulisyaghe mutisaghe, 'Uvutwa uvwa kukyanya yufikile.' 8 Musosyaghe avatamu na vyanya buuba, musyusyaghe avafue, na kudaga amapepo. Mupelilue vuvule uvutavulilua uvuo, na vumue muvatangaghe avaanhу vuvule. 9 Namangagadaghe isahabu nambe indalama, nambe kudaga isilinge, 10 nambe inyambe, nambe umwenda ughwa kwandula, nambe ifilatu ifya kwandula, nambe ulukwegho, ulwakuva um'bombi anoghiile kupelua fyoni fino ilonda. 11 "Mu, likaaja nambe mu kikaaja muno kyamukwingila, mulindagheumuo umuunhu unnofu ughwa kuvupila. Mukalaghe kwa mwene kuhanga unsiki ghuno muvuuka. 12 Pano mukwingila mu nyumba, muvahungilaghe avanya nyumba. 13 Lino, nave avanya nyumba vapuliile muvasumilaghe kwa Nguluve kuuti avapelaghe ulutengaano. Looli vane navavupiile ulutengaano lujigha numue. 14 Nave umuunhu naikuvupila nambe kukuvapulikisia, pano muhum mu nyumba nambe mu likaaaja ilio mukung'unaghe ulung'hunde luno luli mu maghulu ghiini. 15 Kyang'haani nikuvauula, pa kighono ikyu vuhighi, ulupumuko lwave luliiva lukome kukila ulwa vaanhu ava likaaja ilya Sodoma ni lya Gomola! 16 "Lolagha, nikuvasuung'ha hwene ng'holo pakate pa ng'hekeeva. 17 Muvisaghe vasufu ndavule injoka, kange muvisaghe vahuugu ndavule ing'unda. Muvisaghe maaso, ulwakuva avaanhу vilikuvatwala pa vuhighi, na kuvatova mu masinagogi ghaave. 18 Kange vilikuvatwala pa vajagila na pa vatwa, ulwakuva mukumbingila une. Ughuo ghuuu ghwe nsiki ughwa kwoleka ulvitiko lwinu ku veene na ku vano na Vayahudi. 19 Neke pano vikuvalatala pa vuhighi, namungasaghaghe kuuti kyamujova kiki, ulwakuva uNguluve ikuvapeela unsiki ughuo isa kujova. 20 Amasio ghano kyamujova naghishuma kunyumue, looli ghihuma kwa Mhepo ghwa Nguluve uNhaata ghwini, juno kyajova kukiila umue. 21 "Umuunhu ikumwohelagha unnine ku valugu kuuti abudue. Uviise iumwohelagha umwanaake, voope avaana viukuvagalukilagha avapaafi kuuti vabudue. 22 Avaanhу vooni vilikuvakalalilagha ulwakuva mukumbingilila une. Looli juno ikuguda kuhanga kufika kuvisiilo, ujoo ghwe alakuluka. 23 Avaanhу vangavapumusie mu likaaja ili, mukimbiliaghe mu likaaja ilingi. Kyang'haani nikuvauula, namungamale kughenda amakaaja ghooni agha Isilaeli une ne Mwana gha Muunhu ye nikyale pikwisa. 24 "Um'bulanisivua nanganikile um'bulanisi ghwake, nambe unkami nanganinkile untwa ghwake. 25 Looli lukwila um'bulanisivua kuuva ndavule um'bulanisi ghwake, ghope unkami kuuva ndavule untwa ghwake. Nave vikuntambula um'baa ghwya nyumba kuuti ghwya Belisebuli, asi, avaanhу ava mu nyumba jaake navangavatambule amatavua amaviivi kukila?" 26 Lino, namungavoghopaghe avaanhу avuo, ulwakuva sooni sino sili ku yusyefusaava pa vuvalafu, kange sooni sino sifisiime silakagulika. 27 Sino nikavavuula ku ng'hiisi, mujovaghe

pa vuvalafu Kange sino nikuvapwepela, mupulisyaghe ku vaanhu vinga. 28 Namungavoghopaghe vano vibuda um'bili ghwene, looli mumwoghopashe uNguluve juno itipula lwoni. Itipula nu mwoto ghuno naghusima lisuki. (Geenna g1067) 29 Asia, utujuni tuvili natughusivua ku ndalama indebe kyongo? Napano natughusivua ku ndalama nytinga, nakwekale nambe kamo kano kighua paasi kisila vughane vwa Nguluve, uNhaata ghwini. 30 Umue, uNguluve avalile nali linyele ilya ku matu ghiinu. 31 Lino, namungavopashe, ulwakuva umue lumbulilo lukome pamaaso gha Nguluve kukila utujuni utwinga. 32 Umuunhu ghweni juno ikwitika pamaaso gha vaanhu kuuti ikumbilila une, na juune nilikwitika pamaaso gha Nhaata ghwango juno ali kukyanya kuuti ujoo m'bingilili ghwango 33 Neke umuunhu juno ikung'haana pamaaso gha vaanhu, na juune nilikunkaana pamaaso gha Nhaata ghwango juno ali kyanya. 34 "Mulekaghe kusaagha kuuti nisile kuleeta ulutengaano mu issi. Jeeje, nanisile kuleeta ulutengaano, looli kupela amabaatu. 35 Kwekuti nisile kusulania uswambe nu viise, umwalive nu ng'ina, umuunhu nu nkwide. 36 Kange, avalugu va muunhu ve va mu nyumba jaake. 37 Umuunhu juno amghanile uviise nambe ung'ina kukila kukungana une, naanoghiile kuuva m'bingilili ghwano. Kange, umuunhu ghweni juno amughanile unswambe, nambe umwalive, kukila kukungana une, ghwope naanoghiile kuuva m'bilingilili ghwango. 38 Umuunhu ghweni itavulaghe kukumbilila une na kupumusivua, nambe kuuve kwe kufua. Nave naivomba uluo naanghiile kuuva m'bingilili ghwako. 39 Umuunhu juno ilonda uluo kupoka uvwumi vwake, ujoo ikwambusia, neke umuunhu juno ikwambusia uvwumi vwake vwimila une, ujoo iliiva nu vvumi uvwa kuvusika kusila." juno 40 "Umuunhu juno ikuvupila umue, ikunyupila une, juno ikunyupila une, ikumwupila juno asung'hile une. 41 Umuunhu juno ikumwupila umuunhu ulwakuva m, bili, uNhuluve ilikumpeela uluvonolo luno vipuela avavili. Kange, umuunhu juno ikumwupila umuunhu ulwakuva mugholofu, uNguluve ilikumpeela uluvonolo luno vipuela avagolofu. 42 Kyang'haanio nikuvavuula kuuti, umuunhu ghweni juno ikumpeela umo mu vano navatambulika nambe utulenga utusuvusu ulwakuva m'bulanisivua ghwango, uNguluve nangaleke kukumpeela uluvonolo.

11 UYesu ye amalile kukuvalavuula avavulanisivua vaake kijigho na vavili sino vanoghiile kuvomba, akavuuta pala, akaluta mu makaaja gha kighavo ikyu Galilaya kupulisia na kuvulanisia avaanhу ilisio lya uNguluve. 2 UYohani alyadindilue mu ndinde. Ye ali mu ndinde, akapulika imbonbo sino uKilisite akava ivomba. Pe akasuung'ha avavulanisivua vaake. 3 vamposie uYesu kuuti, Uve veeve Klisisite juno avavili valyaville kuuti ilikwisa? Nave naveeve, tuhvilaghe ujunge? 4 UYesu akavamula akati, "Mulute mum'buule uYohani sooni sino musivwene na kupulika. 5 Avabofu vilola, avalema vighenda, avanya buuba vivalal, avanya mapula vipulika, avafue visyuka. Kange, avakotofu vipulisia uMhola iNofu. 6 Avafunyilue umuunhu juno ikunyitika une kisila nganighani" 7 Avavulanisivua va Yohani ye vavukile, UYesu akatengula kukulivuula ilipugha lila imhola isa Yohani, akati, "Mukalutile ku lihaka kulola ikiki? Mwahuvilagha kukumwagha umuunhu juno ikeela kwitika ndavule ilitete lino likeela kudepa

nui mhepo? Jeeje! 8 Pe mukalutile kukola umuunhu juno ali ndaan? Asi, mukalutile kukola umuunhu juno awalile amenda agha ndalamama nyina? Pulikisia, vaanhu vano vifwala amenda agha ndalamama nyina vikukala mu nyumba isa vatwa. 9 Lino pe mukalutile kulola umuunhu juno ali ndaan? Mukalutile kukumulola um'bili? Se seeen! Nikuvavuula kuuti ujuo nam'bili lwene, looli ujuo m'baha kukila um'bili. 10 Ujuo ghwe juno imhola saake silembilue mu Malembe aMimike kuuti, 'Lolagha, nikusuun'ha unyamhola ghwango akulongolele. Ujuo ghwe ikukuling'haniksiyaghya isila jaako.' 11 'Kyang'haani nikuvavuula kuuti, ku vaanhu voooni naaghelile kuvoneka umuunhu um'baha kukila uYohani uMwfoughi. Neke juno n'debe mu vutwa vwa kukyanya, m'baha kukila Yohani. 12 Kuhuma ifighono fino uYohani uMwfoughi ipulisia kuhanga kufika umusyughu, uvutwa vwa kukyanya vulondua ku ngufu, ve vano vighela pikwingila mu vutwa uvuo. 13 Avavili voooni ni ndaghilo sa Moose filungika sino silivoneka kufika unsiki ughwa Yohani. 14 Lino, nave mukwitika uvuvili vwave, uYohani ghwe Eliya jula juno alyajovilue kuuti ikiwiisa. 15 Unya kupulika, apulikaghe. 16 "Asi, nihwanikisie ni kiki avaanthu ava kisina iki? Vahwaniniine na vaana vano vineena ku lighulilo, neke vikuavuula avajanave, viiti, 17 "Tuvakuvile ifilongilongi ifya lukeelo, namusejile! Tuvimbiile ulwimbo ulwa lusukunalo, namulilile! 18 Fye lulivuo na jumeu! UYOHani alisule, naalisagha nambekunuya, avaanthu vakati, 'Ali ni Iepo.' 19 Neke une ne Mwana wa Muunhu nisile, nilia na kunyua, aveene viiti, "Uju nyamwojo, mughaasi! kange mmanyaani ghwa vasongesia songo, na vahosi!" Neke uvukagusi vwa Nguluve, vuvoneka vwa kyang'haani mu mbombo saake." 20 Pepano uYesu akatengula pikughadalkila amakaaja muno akavombie ifidegħo finga, ulwakuva avaanthu mu makaaja aghuo navalyalatile inyivi saave. Akavavuula, akati, 21 'Iga mwe vaanhu va likaaja lya Kolasini! Iga mwe vaanhu va likaaja lya Betisaidha! Ulwakuva ifidegħo fino nivombile kulyumue, fyale fivombeke ku likaaja lya Tiilo ni lya Sidoni, avaanthu mu makaaja aghuo ngale valyalatile, Vaale vifwala amagunila na kupakala ilipembo kuhufia ululaato lwave. 22 Lino likuvavuula kuuti, ikighono ika vuighi ulupumuko lwinu luliiva lukome, kukila ulwa vaanhu ava ku Tiilo na ku Sidoni. 23 Na jumie mwe vaanhu mu likaaja lya Kapelenamu, mukuvona kuuti mulifika kukyanya kwa Nguluve? Jeeje, nafye luliiva! Looli ilikuvataagħha paasi kuvuue. Ulwakuva ifidegħo fino fivombiike kulyumue fyale fivombeke ku Sodoma, ilikaaja ilio ngale kwelili nambe umusyughu. (Hades għejja) 24 Lino nikuvavuula kuuti, ikighono ika vuighi ulupumuko lwinu luliiva lukome kukila ulwa likaaja lya Sodoma." 25 Unsiki ughuo uYesu akajova akati, "Għwe Nhaata, ghwe juno utemile kukyanya na paasi, nikukhongesia ulwakuva imhola isi uva fisile avimbi na vakagusi, neke uvahufisie avaanthu vano vikujisia hweene vaana vadebe. 26 Eena Nhaata, ulwakuva uluo lwe luno ukeliile." 27 "UNhaata ghwango anħavuliile fyon. Neke na kwale juno ankagħwie uMwana, looli ju Nhaata mwene. Kange, nakwale juno ankagħwie uNhaata, looli uMwana, nu muunhu ghweni juno uMwana ilonda kumkumha 28 "Mwisagħe kulklyune mweni mwe vano mupumusivua na na kulemua na masigho għa ndaghilo, une ikuvapeela kupuma. 29 Mukundagħe kulongosivua nuune, ndavule ing'ombe vule silongosivua ni joki.

Mumanyilagħe kulyune, ulwakuva une nili nkoola kange nili lu iżijsio. Apuu pe muuva nu lutengaano mu moojo għiġi. 30 Iljok iyang nalllemaśia, kange unsigho għwango mpepe.

12 Ikighono kimoga ikyā Sabati, Uyesu naavalanisivua vaake vakava vikila mu magħunda għa ngano. Avavulanisivua vaake jikavava injala, pe vakatengula kudeenya amasoojo, għa ngano, visogħojola na kulja. 2 AVafalisyi ye vasivwene isio, vakam'bulla uYesu vakati, "Lolagħa, avavulanisivua vaako vivomba sino nasinogħiile kuvomba mu kighono ikyā Sabati!" 3 UYesu akavamula akati, "Asi, namuvalle mu Malembe aMimike, ndavule alyavombile uDavidi ye jivavle injala umwene palikimo na vanine? 4 Akingila mu nyumba ja Nguluve, neke akapelua amakate għa pitekelo, ghano għaal għa mbombo inyimike, akalia akavapeela na vanine. Amakate aghuo navakitkisivwagħha avaanthu avange kulja, ulwene va vatekesi veene. 5 Kange namwimbile mu ndaghilo sa Moose, kuuti avatkesi mu nyumba inyimike ija Nguluve videenya ululaghilo ulwa kighono ikyā Sabati, neke uNGuluve naikuvavalila kuuti vivomba inyivi? 6 Lino nikuvavuula kuuti, apa pwale um'baha kukila inyumba inyimike ija kufunyila. 7 Mwale mukagulagħe umuluvu ghwa Masio aMimike ghano għiġi, 'Nilondda umuunhu avasagħe nya lusungu kukila kuhumia iltekkelo,' ngale namukuvahigha avaanthu avasila nkole. 8 Ulwakuva une ne Mwana ghwa Muunhu nili m'baha ku Sabati. 9 UYesu akavuuka pala, akaluta na kukwingila mu sinagogi jino jaale mu kikaaja ikio. 10 Mu sinagogi mula, mwealyale umuunhu jumonga unya luvoko luno lifwile. AVafalisyi vano valyale mula vakava lilonda ikitegħie ikyā kumhighha uYesu, pe vakapsoa vakati, "Asi, indighi isa Moose va vilonda sikwitikisia kukunsosia umuunhu ikighono ikyā Sabati?" 11 Uyesu akamula akati, "Għwe veeni mlyumue juno ing'holo jaake jingaghwi lie mu liina ikighono ikyā Sabati ileka kukujuhumi? 12 Pulikisia, uvvumi vwa muunhu vukome kukila uvvumi vwa ng'ħolo. Mu uluo, lunogħiile kuvomba inofu ikighono ikyā Sabati." 13 Pepano uYesu akam'bulla umuunhu jula akati, "Għolosia uluvoko l-wako." Umuunhu jula akaghħolosia, uluvoko l-wake lukasooka, lukava ndavule ulunge. 14 Neke AVafalisyi vala vakahuma kunji, vakapulinq'hana vule kyavikum'buda uYesu. 15 Uyesu akakagħula imħola jino aVafalisyi vakava vipulinq'hana. Pepano akavuuka pala, vaanhu vinga vakam'bingga. Apuu akavasosia avatamu voooni. 16 neke akavasimilisja kuuti navangampulisyagħe kieni. 17 UYesu alyajovile asio aghuo kukwilanisja sino alyajovile um'bili uYesaya kuuti, 18 "Lolagh, uju ghwe m'bombi għwango juno ninsalwie, umugħaniek għwano juno nkeliile. Nilvix mwa mwene uMhepo għwango, apulisyagħe mu iħi sooni kuuti niilkuvaghīha avaanthu mu vvakkyangħhaani. 19 Nailikaningħanagħha na vaanhu nambe kukwova, nambe kupulikika ilisio lyake mu mapuulo. 20 Ilitete lino lingondile, naideenya, nambe ulumuli luno lusuuka, naismiha, kuhanga aviile uvuhiġi vwangħo uvwa kyang'haani vuteme. 21 Kange, vano na Vayahudi vulukumhuvu ilia umwene. 22 pepeno avaanthu vamonga vakamuletele uYesu umuunhu juo ali ni lipepo. Ilipopo ilio lilyampelelii kuuva m'bofu na kuuva kinuuni. UYesu akansosia umuunhu jula, akatengula kujova na kulola. 23 Avaanthu voooni mu lipugħha

lila vakava videgha viiti, "Asi, uju ndeepo nu iiva ghwe mwana ghwa Davidi?" 24 Neke aVafalisayi ye vapuliike isio vakti, "Umuunhu uju idaga amapepo mu ngufu is Belisebuli, ilivaha ly a mapepo. 25 UYesu akagkula sino visagha, akavavuula akati, "Avaanhu va vutwa vumo vangagalung'hane, uvutwa uvuo vunangika. Lyope ilikaajkaaja nambe avaanhu va mu nyumba jimo vangagalung'hane, inyumba iijo jinangike na kupalasana. 26 Lino, nave uSetano idaga, uvutwa vwake vuuu vugalung'hiine, kange vuuu vusililie. 27 Nave une nidaga amapepo mu ngufu sa Belisebuli, avavingilili viiu vilikuvahighakuuti muli vasovi. 28 Neke nave une nidaga amapepo mu ngufu sa Mhepo ghw Nguluve vvvisile kunyumue. 29 Umuunhu ghweni naangingle mu nyumba mu nyumba ja muunhu unya ngufu kuhoma ifiinu fyake, looli taasi ankole unya nyumba ankunge, neke aghome ifiinu fyake fyon. 30 "Umuunhu junu naali lubela Iwango, ujou mulugu gwango. Kange junu naikong'hania avaanhu avaanhu palikimo nuune. ujou ipalasnja. 31 Mu uluo nikuvavuula kuuti, uNGuluvi ndeponu ipyanila umuunhu inyivi saake sooni na maligho ghaake ghooni, neke umuughu junu ikumuligha uMhepo uMwimike, ujou naalapyanilua. 32 Kange umuunhu junu ikunjova fivi une ne Mwana ghwa Muunhu, ipyanilua. Neke, junu ikun'jova fivi uMuhepo uMwimike, ujou naalapyanilua mu iisi muno nambe ku vvumi uwakuvusila kusila." (aiōn g165) 33 "Avaanhu vikughutang'hania umpiki vvimila ifipeke fyake. Ulwakuva umpiki unnofu ghukoma ifipeke ifinofu, umpike um, biiyi ghukoma ifipeke ifivivi. 34 Mwe kisina kya njoka umue! Ndeponu luuva ndaani umue kujova amasio amanofu pano muli vahosi? Ulwakuva sino umuunhu ijoba, se sino simemile mu mwojo ghwake. 35 Umuunhu unnofu ihmilia inofu kuhuma mu mwojo ghwake ughwa vulosi. 36 Lino nikuvavuula kuuti, IKighono ikyu vuhighi, nujunge ilikwoleka mwene vvumila amasio ghooni ghano naghanoghiile, ghano ajovagha. 37 Ulwakuva amasio ghaako amanofu ghilikukupelela uvalililue kuuvu mugholofu, kange amasio ghaako amavivi ghilikukupelela kuhighua. 38 Pepano vamonga mu Vafalisayi na mu vavulanisiva ndaghilo isa Moose vakam'buula uYesu vakti, "Ghwe m'bulanisi, tulonda utuhufie ikivalilo kino kivonia kuuti asung'hilue nu Nguluve." 39 UYesu akavamula akati, "Avaanhu va kisina iki ikihos, vano navikumbikila mwojo uNGuluve vilonda ikivalilo! Looli navalapela ikivalilo, ulwene ikivalilo kino uNguluve alyahufisie vvimila um'bili uYoona. 40 Ulwakuva ndavule uYoona vule alikalile ifighono fitatu mu lileme lya samaki imbaha, pakilo na pamwisi; fye lulivuo na juune ne Mwana ghwa Muunhu, nikukala ifighono fitatu mu mbiipa, pakilo nna pamwisi. 41 "Ikighono ikyu vuhighi, avaanhu ava Ninaawi, vilikwima kukuvgaghiga umue mwe vaanhu va kisina iki kuuti muli vahosi. Ulwakuva uYoona ye apulisie ilisio ilya Nguluve ku veene, valyalatile inyivi saave. Lino, apa pwale um'baha kukila uYoona. 42 Kange IKighono ikyu vuhighi, umalikia ughwa ku Seba ilikwima kukuvgaghiga umue, mwe vaanhu va kisina iki kuuti muli vahosi. Ulwakuva umwene alyakyulile kuhuma ku iisi ija ku vutali, akiisa kupulika amasio gha luhaha lwa Solomoni. Lino, apa pwale um'baha kukila uSolomoni." 43 UYesu akafijivagha, "Ilipepo illamafu pano lihuma mwa muunhu, liluta ku lukuve lilonda apa kupuuma. Nave nalikupaagha, 44 apuo pe liiti, 'Nigomoka kula kula ku

nyumba jongo.' Neke lingafike, livone inyumba jila jili vuvule, jipyaghilue, na kuling'hanisivua vunofu. 45 Pe liluta kukoova amapepo aghange lekelalubale, amahosi kukila ilyene. Pe ilyene na ghangeaghuo ghikwingila mwa muunhu ujuo, ghikukala. Apuo umuunhu ujuo iiva nu lupumuko ulukome kukila ulutasi. Enendiiki fye luliva ku vaanhu ava kisina iki ikihos. 46 UYesu ye ajiighe ijova ni lipugha lya vaanhu, ng'ina na vanine va Yesu vakiisa, vakiima panji, vilonda kujova naghwo. 47 Pe umuunhu jumonga akam'buula akati, "Umama ghwako na vanunaavo vali panji, vilonda pijova nuuve." 48 Neke uYesu akamwamula akati, "Umama ghwako ghwe veeni? Avanunavango ve vaveeni? 49 Pe akagholosia uluvoko ku vavulanisiva vaake akati, "Lolagh, avaanhu vooni ava ghwe mama ghwango, na vanunavango. 50 Ulwakuva umuunhu ghweni junu ivomba isa vughane vwa Nhaata ghwango. ughwa kukyanya, ujou ghwe nnunavango, ghwe lumbulyango, ghwe mama ghwango."

13 IKighono kila kila, uYesu akahuma mu nyumba jila, akaluta, akitaka mulubale mu lisumbe. 2 Avaanhu vinga amapugha na mapugha vakaluta, vakakong'haana pa mwene, kuhanga akalamula pikwingila mu ngalava ikikala. Avaanhu vala vakiima kunji ku lisumbe. 3 Pepano akavavuula si nyting mu fihwanikisio akati, "Unkesambeju jumonga alyatutile kukesira imbeju. 4 Ye ikesa, Imbeju jimonga jikaghua pa sila, injuni sikiisa, sikahola. 5 Ijingi jikaghua pa linhalavue, jikamele ng'haning'haani. ulwakuva ilihanga lyale lidebe. 6 ye jimelele ulujuva lukanyaanya, jikuuma, ulwakuva indela sikakunua kukuwika paasi. 7 Ijingi jikaghua pa malela gha madasia, jikamele, neke amadasia ye ghakafweta. 8 Ijingi jikaghua pa lihangi ilinofu, jikamele, jukakula na kukoma vunono, jimo ifipeke kilundo, ijingi fijigho ntanda, ijingi fijigho filatu. 9 Unya kupulika, apulikaghe!" 10 Pepano avavulanisivua vaake vakaluata vakamposia vakti, "Kiki ghujova na vaanhu mu fihwanikisio? 11 UYesu akavamula akati, 'Umue uNGuluve avapeliile kukagula isa vusyefu uvwa vutwa vwa kukyanya, looli aveene navapelilue uluo. 12 Ulwakuva umuunhu ghweni junu ali nu vakagusi vvimila uvutwa vwa Nguluve, ujou ikwongelesivua. Looli junu nsila vakagusi uvvo, nambe uvukagusi uvudebe vuno ali navwo, ikunyu. 13 Uluo lwe luno lukumhelela kujova navo mu fihwanikisio, ulwakuva vilola neke navikusivona, vlipulikisia neke navipulika nambe kukusitang'hania. 14 Isi sivombeka ku veene kukwilanisia sino um'bili uYesaya alyalembile kuuti, 'Kupulika, mupulikagha neke namukusitang'haniagha. Kulola, mulolagha neke namukusivonagha. 15 Ulwakuva avaanhu ava, vasiiti kukwitika. Vadindile imbulughetu saave, vadindile amasio ghaave. Vaale valeke uluo, amasio ghaave ghaale ghilolagha, imbulughetu saave saale sipulikaghe, nagha moojo ghaave ghaale ghikulutang'haniagha. Mu uluo vaale vikusyetukila une, na juune naale nikuvapoka.' 16 "Looli mufunyilue umue, ulwakuva amaso ghiini ghilola nasi mbulughetu siiu sipulika. 17 Kyang'haani nikuvavuula kuuti kwevalyle avavili na vagholofu vinga vano valyale vilonda kukusivona sino mukusivona umue, neke navalyasivwene. Kange valyale vilonda kupulika sino mupulika umue, neke navalyasipuliika." 18 "Lino, mupulikisia umuluvu ghwa kihwanikisio ikyu nkesambeju, 19 Pa sila pano imbeju jilyaghwile, ghwe muunhu junu ipuluka ilisio lya vutwa vwa Nguluve neke naikulitang'hania, uMhosii uSetano ikwisa

na kutoola kino kiyalilue ghwe munkate mu mwojo ghwake. **20** Pa linhalavue, pano imbeju jilyaghwile ghwe muunhu juno ipuluka ilisio lya Nguluve, insiki ughuo ikulyupila nu lukeelo. **21** Neke ulwakuva ilisio lila lisila ndela mu mwojo ghwake, igadilla unsiki n'debe, lungavoneke ulatalamu lumonga, nambe isa kumpumusia vvimiila ilisio lya Nguluve, neke nakikoma ifipeke. unsiki ghughuo ye ikululekagha ulwvitiko. **22** Pa madasia pano imbeju jilyaghwile ghwe muunhu juno ipulika ilisio lya Nguluve, neke imbombo sa mu iisi, kuyasuka vvimiila uvukavi vwa kyuma fifwteta ilisio, neke nalikoma ifipeke, (aiōn g165) **23** Looli pa lihanga ilinofu pano imbeju jilyaghwile, ghwe muunhu juno ipulika ilisio lya Nguluve na kukulitang'hania. Ujoo ghwe juno ikoma ifipeke kilundo, ujunge fijigho ntanda, ujunge fijigho filatu" **24** UYesu akavavuula ikihwanikisio ikingi akati, "uvutwa vwa kukyanya vuuhwaniine nu muunhu juno alyavyalile ingano mu mughunda ghwake. **25** Neke pakila avaanhу vooni ye vighoni, umulugu ghwake akisa akavyala ilisolu mu ngano, akavuuka iluta. **26** Pambele fyoni fikamela. Ingano yajipongola, ilisolu likatengula pikuvonesia. **27** Avavombi va muunhu jula unya mughunda vakaluta kukumposia vakati, 'Ghwe ntwa, tukaghwile kuuti ukanyalile ingano mu mughunda ghwako, lino ilisio lila lihumile kuughi?' **28** Umwene akavamula akati, "Umulugu ghwe juno avombiele uluo. Avavombi vaake vakamposia vakati, 'Ghulonda tulute tukakulule ilisio ilio/ **29** Umwene akati, 'ndali namungakululaghe, ulwakuva pano mukulula ilisolu ndeponnu mukulula naji ngano. **30** Muleke fyoni fikulaghe palikimo kuhanga unsiki ghwa kubena. Unsiki ughuo, nilikuvavuula vano vibena kuuti vakong'haniaghe taasi ilisolu na kupinya ifinyagha kuuti finyanyue. Neke ingano vakong'hanie na kuvuta mu kihenge kyango. **31** UYesu akavavuula kihwanikisio ikingi akati, 'Uvutwa uvwa kukyanya vuuhwanine n mbeju indebe fijo, jino umuunhu jumonga alyatolile na kuvyla mu mughunda ghwake. **32** Napano imbeju iijo ndebe kukila sooni, jingamele, ghuuva mmela nkome kukila amamelia ghooni agha nyafu. Ghukula ghuuva mpiki, nasi njuni sitenga ifiwasu mu nhaafi saake." **33** UYesu akavavuula ikihwanikisio ikingi akati, 'Uvutwa uvwa kukyanya vuuhwaniine ni kilule kino umukijuua jumonga alyatolile, akakandila ilikandua ilya mateneka ghatatu agha vutine. Ye akandile, ikilule kia kikalusia ilikandua lyoni.' **34** UYesu alyavavuile avaanhу isio sooni mu fihwanikisio. Naakajovagha kimonga ku veene kisila kihwanikisio. **35** Akavombagha uluo kukwlanisia ilisio lino alyajovile um'bili kuuti, "Nijovagha na vaanhу mu fihwanikisio. nikuvavulagha sino sisiiime kuhuma Nguluve ipela iisi." **36** pambele uYesu akahwesia ilipugha lila, akingila mu nyumba. Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene, vakajova vakati, 'Utuuule umuluvo ghwa kihwanikisio kila ikyi lisoli mu mughunda ghwa ngano.' **37** UYesu akavamula akati, "Unyakukesa ingano ghwe Mwana ghwa Muunhu. **38** Umughunda je iisi, ingano ve vaanhу vano vali mu vutwawwa Nguluve, neke ilisolu ve vaanhу ava Mhosu jula. **39** Umulugu juno akavyalile ilisolu, ghwe setano. Unsiki ughwa kubena kye kighono kya vusililo vwa iisi, vano vibena ve vanyamhola. (aiōn g165) **40** Lino, ndavule ilisolu vule likong'hanisivua na kunyaanya pa mwoto, fye luliiva ikishono ikyi vusililo vwa iisi. (aiōn g165) **41** Une ne Mwana ghwa Muunhu nilisuung'ha

avanyamhola vango. vavakong'hanie avaanhу vooni mu vutwa vvango vano vipelela avange kuvomba uvuhosi na vano vivomba uvuhosi. **42** Avanyamhola vilililagha avaanhу avuo mu mwoto ghuno naghusima lusiku. Ukuo kwe vilililagha na kugwegwenula aminio ulwakuva vali mu vuvafi uvukome. **43** Pe avagholofu vilivalatikagha mu vutwa vwa Nhaata ghwave ndavule ilijuva. Unya kupulika, apulikaghe. **44** "Uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule ikinu ikyi ndalamu nyinga kino kilyafisilue mu mughunda. Neke umuunhu jumonga akakyagha, akafisa vunono. pepano akaluta nu lukeelo kughusia ifiuu fyoni fino alyale nafyo, akaghula umughunda ghula. **45** Kange, uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule umughusia fiuu jumonga juno akalondagha ilulu jino jaale ja ndalamu nyingi. **46** Ye ajaghile ilulu iijo, akaluta kughusia ifiuu fyoni fino alyale nafyo fino alyale nafyo, akaghula. **47** Kange, uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule ulwafu luno avalovi va samaki vakisise mu nyanja. Mu Iwafu uvvo sikaghilila isamaki sino sili papringa. **48** Neke ulwafu ye lumemile, avalovi vakakwesela kunji ku nyanja. Pe vakikala paasi, vakakong'hania, isamaki inofu sino vavilia, vakavika mu fisene, neke isamaki sino navavilia, vakataagha. **49** Fye luliiva ikishono ikyi vusililo vwa iisi. Avanyamhola va Nguluve vilikwisa, vilikuvabaghula, avahosi viliiva paajo na vagholofu. (aiōn g165) **50** Avanyamhola avuo vilikuvataagha avahosi ku mwoto ghuno naghusima lusiku. Ukuo kwe viliilagha na kugwegwenula amiino ulwakuva vali mu vuvafi uvukome." **51** pepano uyesu akavaposia avavulanisivua vaake akati, 'Asi, mustang'hinie sooni isio sino nivavulile? Aveeni vakamule vakati, "Enena, tusatang'hini." **52** Pe akavavuula akati, "Lino, um'bulanisi ghwa ndaghilo sa moose juno m'bulanisivua mu vutwawwa kunkyanaya, ali ndavule unya nyumba juno ivutula mu kihenge kyake ifiuu ifipia ni fikuulu." **53** UYesu ye amalile kujova ifihwanikisio ifio, akavuuka pala, **54** akaluta ku kikaaja kyake. Ukuo akatengula kuvulanisia avaanhу mu sinagogi jaave. Avaanhу vala vakadekha, vakaposania viiti, 'Umuunhu uju awaghile kuughi uvukagusi uvu ni ngufu isa kuvomba ifidegho ifi? **55** Asi, uju naghwe mwana ghwa mپululambavo? Ung'ina naghwe juno itambulua Maliya? Nava vanuuna vaake naghwe Yakovo, u Yosefu, u Simoni nu Yuuda? **56** Asi, avalumbu nave vano tukukalania pa kikaaja apa? Lino, umwene asaghile kuughi sooni isi?" **57** Mu uluo vakakaana kukumwitika. Pe uYesu akavavuula akati, "Um'bili mwoghopua imbale sooni, ulwene naikwoghopua na vaanhу ava mu kikaaja kyake na mu nyumba jaake." **58** Ulwakuva avaanhу vala navalya mwitiike, uYesu naakavomba ifidegho finga kula.

14 Unsiki ghula untwa UHelode alyapuliike imhola sa Yesu. **2** Pe akavavuula avavombi vaake akati, "Ujoo ghwe Yohani uMwofughi, asyukile kuhuma ku vafue, fye nambe ali ni ngufu isa kuvomba ifidegho." **3** UHelode alyajovile enendiiki ulwakuva alyankolile uYohani, akankunga na kukun'dindila mu ndinde. UYohani alayadindilue mu vvimiila uHelodia un'dala ghwa Filipo, unnuu ghwa Helode. **4** Alyadindilue mu ndinde ulwakuva alyam'bulile luno nalunoghiile mu ndaghilo sa Nguluve." **5** UHelode ujoo akalondagha kukum'buda uYohani neke akoghopagna avaanhу ulwakuva valyankagwile uYohani kuuti m'bili. **6** Lino, pa kikulukulu ikyi kukumbuka kuholua

untwa uHelode, umwalive ghwa Helodia akaseeja pamaso gha vahesia. Umhinja ujoo akamhovosia fijo UHelode, 7 Kuhanga akajiligha kukumpela kino ilonda kusuma. 8 Neke umhinja jula akahongua nu ng'ina ikyu kusuma, akam'buula uHelode akati, "Nilonda umheele lino lino umutu ghwa Yohani uMwafughi mu lisinia." 9 Untwa uHelode akasukunala kyongo. Neke ulwakuva akajigile pamaaso gha vahesia vala, akalaghila kuuti umhinja jula apelue. 10 Pe akasuung'ha umuunhu alute mu ndinde adumule umutu ghwa Yohani. 11 Umutu ghwa Yohani ghukaletua mu lisinia, akapelua umhunjia jula, ghwope akampeela ung'ina. 12 Pepano avavulanisivua va Yohani vakaluta, vakatoola um'bili ghwa Yohani, vakaghvuika mu mbiipa. Pe vakaluta kukum'buula uYesu imhola jila. 13 UYesu ye apulike imhola ijo, akavuuka pala ni ngalava na kuluta pamonga pa vusyefu. Neke avaantu ye vapuliike kuuti uYesu avukile pala, vakahuma mu makaaja ghaave, vakaghenda lughulu, vikum'bingilila uYesu kuno alutile. 14 UYesu ye ikwika mu ngalava, akalivona ilipugha ilivaha iya vaanh, akavavonela ikisa, akavasosia avatamu vaave. 15 Ye vwilile, avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene vakam'buula vakati, "apa tukalile pe lunyika pasila kimonga, kange vvimile uvatavule avaantu ava valutaghe mu fikaaja kuuti vakaghule ifyakulia." 16 UYesu akavamula akati, "Nakwekuti umpaka aveene avavuuke, muvapeele umue ikyakulia." 17 Aveene vakamula vakati, "Natuli ni kimonga apa, looli ghali gha makate ghahaano ni samaki ivili." 18 UYesu akavavuula akati, "Muleete apa" 19 Pepano akavavuula avaantu kuuti vikale pa lisoli. Pe akatoola amakate ghala ghahaano ni samaki sila ivili, akalolla kukyanya, akamhongesia uNguluve. Pe akamenyulania amakate ghala, akavapeela avavulanisivua vaake, voope vakavaghivilavaantu. 20 Avaantu vakalia, vakikuta. Avavulanisivua vaake vakakong'hania ifisighasi, sikamema indiilo kijigho ni vili. 21 Avaantu vano valyaliile, avakinhaata veene valyale imbilima ihaano, kisila kuvala avakijuva na vaana. 22 Unsiki ghughuo, UYesu akavavuula avavulanisivua vaake kuuti vingile mu ngalava, valongole kuluta imwambo ijingi, pano umwene itavula ilipugha iya vaanh kuuti valutaghe. 23 Ye avatavwile, akaluta mwene ku kilunda kukufunyu. Ing'hiisi jikatengula, ajiighe mwene ku kidunda. 24 Unsiki ughuo ingalava jila jikava jififikle pakate pa lisumbe, jitovua na mavingo, ulwakuva imhepo imbaha jikasighagha kuno viluta. 25 Ye kutapihenga, uYesu akalata ku vavulanisivua vaake, ighenda pakyanya pa malenga. 26 Neke avavulanisivua vaake ye vikumwagha ighenda pakyanya pa malenga, vakoghopa kyongo, vakakoola vakati, "Ilisyuka". 27 Unsiki ghughuo uYesu akavavuula akati, "Kangala, neene, namungoghopaghe" 28 Pe uPeteli akam'buula akati, "Ghwe Mutwa, nave lweli veee, umbuule niise palyuve nighende pakyanya pa malenga." 29 UYesu akamwamula akati, "Isa" pe uPeteli akiikkmu ngalava jila, akatengula pighenda pakyanya pa malenga, iluta kwa Yesu. 30 Neke ye ivona imhepo imbaha jigugula, akaghopa kyongo, akatengulakundwiila. Pe akakoola akati, "Ghwe Mutwa, umhoole!" 31 Nakalingi, UYesu akaghulosia uluvoko Iwake, akankola, akam'buula akati, "Ghwe nya Iwtitko ludebe uve, kiki uli ni nganighani?" 32 Pepano uYesu nu uPeteli vakingila mu ngalava, imhepo jila jikalitima. 33 avavulanisivua vano valyale

mu ngalava, vakamwimika uYesu vakati, "kyang'haani, uve uli Mwana ghwa Nguluve!" 34 UYesu na vavulanisivua vaake vakalovoka illsumbe ilya Gallilaya, vakafika mu iisi ija Genesaleti. 35 Avaantu ava pala ye vakagwila kuuti ghwe Yesu, vakatwala imhola imbole sooni. Pepano avaantu vakavatwala avatamu vooni kwa Yesu, 36 Vakansuma avitikisie avatamu vabasie lu luvilo lwa mwenda ghwake. Avatamu vooni vano vakabyagha, vakasokagha.

15 Avafalisayi vamonga na vavulanisivua vaake vakaluta pa mwene vvimila kuvilingilila inyihio siinu? 4 UNGuluve alyatiile, 'Umwoghopaghe uvaaso nu mamaajo' Kange, alyatiile, 'Umuunhu junu ikumuligha uviiise nambe ung'ina, anoghiile kubudua' 5 Neke umue muvulanisia kuuti, umuunhu ndeponu ikum'buula uviiise nambe ung'ina kuuti, 'Kino niveele ninoghiile kukukutanga, nihumisie, litekelo kwa Nguluve' 6 Mu uluo, muuva mwiti, umuunhu nangamwoghopaghe uviiise nambe ung'ina. Ukuo kwe kubenapula ilisio iya Nguluve vvimila kuvilingilila inyihio siinu. Mwe vakedusi umue! UYesaya alyavilile se seeene vvimila umue kuuti, 7 Mwe vakedusi umue! UYesaya alyavilile se seeene vvimila umue kuuti, 8 Avaantu ava vikunginia pa pa mulomo neke amoojo ghaave ghali kutali nuune. 9 Vikunyimika neke ulwimiko Iwave lusila luvumbulli, ulwakuva vivulanisia indagilo sa vaanh. 10 Pepano uYesu akalikemeela ilipugha iya vaanh, akavavuula akati, 'Mupulikisie vunofu, mulutang'hanie! 11 Ifiu fino umuunhu itwala mu mulomo, nafye fino fikum'biika kuuba mulamafu. Looli, fino fihamu mu mulomo, fye fino fikum'biika umuunhu kuuba mulamafu. 12 Pambele avavulanisivua vaake vakatula pa mwene vakam'buula vakati, 'Ukagwile kuuti aVafalisayi ye vapuliike amasio ghano ujovile, vakaliile kyongo?' 13 UYesu akamula akati, 'Amamela ghooni ghano uNhaata ughwa kukyanya naalyavyalile umwene, ikulula. 14 Muvaleke, avuo valongosi vibofu. Nave um'bofu un'jaake, vooni ve vavili vighwili mu liina! 15 Pe uPeteli akam'buula akati, "Utghanulile ikihwaniikisio ikio" 16 UYesu akavamula akati, "Asi na jumue namukulutang'hania? 17 Namukagula kuuti kino umuunhu itwala mulomo, kiluta mu lileme na kuhuma kunji? 18 looli fino fihamu pa mulomo, fihamu mu mwojo, ifio fye fino fikum'biika umuunhu kuuba mulamafu. 19 Nijova enendiiki ulwakuva mu mwojo mwe muno ghihuma amasaagh amavivi, uvubudi, uvuvwafu, uvughendamwalu, uvuhiji, uvwolesi vwa vudesi na maligho. 20 Isio, se sino sikum'biika umuunhu kuuba mulamafu. 21 Pambele uYesu akavuuka pala, akaluta imbole isa likaaja iya Tiilo ni iya Sidoni. 22 Ukuo umukijuuya jumonga uMkananayo junu alyale ikukala imbole isio, akiisa kwa Yesu, akakemeela fijo akayt, Ghwe Mutwa, Mwana ghwa Davidi, usungukile! Umwalivango ipumuka kyongo ni lipepo.' 23 Neke UYesu naakamula kimonga. Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene vakam'buula vakati, "Um'buule alutaghe, ulwakuva ikutusingula." 24 UYesu akamwamula umukijuuya jila akati, UNGuluve asung'hile une kukuvapoka aVaisilaeli vano vali ndavule ing'holo sino sisovile." 25 Neke umukujuuva

jula akaveela pa Yesu, akafughama, akansuma akati "Ghwe Mutwa, nisuma unhangue! **26** UYesu akamwamula akati, "Nalunono kutoola ikyakulia ikya vaana na kukusitosekesia imbuua." **27** Umukuuuu jula akati, "se seene Mutwa, neke nasi mbua sasilia ifimenyukila fino fisanguka paasi pa meesa s vatwa vaake." **28** UYesu akamwamula akati, Ghwe mukijuua uve, ulwitiko Iwako Iuvaha! Luvombeke kulyuve ndavule għulonda." Unsuki ghughuo, umhinja jula akasooka. **29** Uyesu akavuuka pala, akaluta akakila mulubale mu lisumbe ilja Galilaya. Pe akatogha pa kidunda, aikala. **30** Amapugha għa vaanhu vakaluta pamwene, vitwala avalema, avabofu amaaso, avakinuun na vatumu avange vinga, vakavaviika avatamuvala pa magħluu għaake, umwene akavasosia. **31** Avaanhu mu lipugħha lila vakadegħha kyongo kuvona avakinuunu vijova, avalema amaghħulu vighħenda, avabofu amaaso vilola na valema avange visooka. Pe vakamughinia uNguluve ughha Vaisilaeli. **32** pepano uYesu akavakeela akavavulanivua vaake, akavavuula akati, 'Nikuvavonela ikisa avaanhu ava, ulwakuva vikalile nuune ifigho fitatu, Iono vasila kyakulia. Nanilonda pikuvatavula valutagħe ni njala, ulwakuva kyavitenga mu sila." **33** Avavulanisvua vaake vakam'bulla vakati, "Kuno tuli kwe lunyika, kusila kimonga, ndepoonu tukugħahha jaugħi amakate aghha kukwila avaanhu vooni ava? **34** UYesu akavaposia akati, "Muli na makate ghalingi? Vakamwamula vakati, 'Għali lekelelbale nu tusaamaki tudebe.' **35** UYesu akavavuula avaanhu kuuti vikale paasi. **36** Pe akatoola amakate għala lekelalubale nu tusamaki tula, akamhongesia uNguluve, akamenyulania, akavapeela avavulanisvua vaake, neke voope vakavaghavila avaanhu vala. **37** Avaanhu vooni vakalia, vakikuta. Avavulanisvua vakakongħanha ifisighas, fikamee indiilo lekelbale. **38** Avaanhu vano valyaliile, valyale avakinhaha veene imbilima ine, kisila kvala avakjuuva na vaana. **39** Pepano uYesu akavavulaniva avaanhu vala kuuti valutagħe, umwene akapanda ingalava, akaluta imbale isa lika jaġi il-lyha Magadani.

16 Avafalisayi na Vasadukayi vamonga vakaluka kumugħela uYesu, vakasuma kuuti ahufie ikivali kino kivonia kuuti asung'hilue nu Nguluve **2** UYesu akavamula akati, "Pano jififikie iwiliile mwiti, "Pakilaavo kukia vunofu, ulwakuva kukyanya kvalafu. **3** Palwakila mwiti, 'uMusyugħu ifula imbaha jittonja, ilwakuva kulimafundie kange kughuvile.' Mwe vakedusum, mukagħile kuluvulania ifivallo ifya kukyanya ku palanga, Iwandaani mukunua kukufitħaqħanha ifivallo fino fivombekha lino kuuti fili nu muluovo muki! **4** Avaanhu va kisina iki ikihosi, vano navikum'bikila mwojo uNguluve, vilonda ikivali. Looli navalapelu ikivali, ulwene ikivali kino uNguluve alyahufisie vvimila uYoona." Pepano uYesu akavaleka, akavuuka, iluta. **5** Avavulanisvua va Yesu ye vilovoka inyanja, vakasyemua kutoola amakate. **6** UYesu akavavuula akati, "Muvisagħe maaso ni kilule ikyha Vafalisayi na Vasadukayi." **7** Avavulanisvua vala vikatengħla piposania veene vii, "Ijova enendiki ulwakuva natugadile amakate! **8** UYesu akasikagħla sino vaka vijova, akavavuula akati, Mwe vanya Iwitiko ludebe umue! kiki mukaningħanijumue mwitu muli vasila makate? **9** Mujiġġe namukkulutangħanha, nambe kukumbuka amakate għala ghahaano ghano vakalilie avaanhu vala imbilima ihaano. asi,

ifisighas mukamemisie indiilo ilingi? **10** Nambe amakate ghala lekelalubale ku vaanhu vala imbilima ine, asi, mukakongħanisie ifisighas indiilo ilingi? **11** Lwandaani namukkulutangħanha kuuti imħola sino nijova numue nasa makate? Une nijova kuuti, muvisagħe maaso ni kilule ikyha Vafalisayi na Vasadukayi." **12** Apuo avavulanisvua vaake vakalutangħanha kuuti naaveele ijoba imbulanisio imbiivi isa Vafalisayi na Vasadukayi. **13** Pepano uYesu akaluta imbale isa ku Kaisalia-Filipi. Ye afikile akavaposia avavulanisvua vaake akati, Avaanhu vii une ne Mwana ghwa Muunhu, neene veen? **14** Vakamwamula vakati, "Vamo vii veeve Yohani Mwafugħi, vamonga vii veeve Elija, avange vii veeve Yelemlia, nambe kuuti uve uli umo mu vavili." **15** UYesu akavaposia kange akati, "Neke umue mwiti neene veeni? **16** uSimoni Peteli akamwamulila akati, "Uve veeve Kilisite, Mwana ghwa Nguluve juno mwimi." **17** UYesu akam'buula akati, "Simoni mwana ghwa Yoona ufunyilue, ulwakuva nakwale umuunhu juno akuhufisie isio, looli uNhaata ghwango juno alikuyxanya. **18** Lino nikvuula kuuti, veeve Peteli, kwekuti linhalavue. Pakyanya pa linħaalavue ili nijenga inyumba jango jino kye kipugħha kya vikit, ingu fuwa kuvufie nasingajilema lusiku. (**Hadex għejja 86**) **19** Nikukupeela ifunguluo isa vutwa vwa kukyanya, sooni sino ukani lu iisi iji, ghwoppe uNguluve iiva akanile kukyanya. Kange, sooni sino għwixi kisies mu iisi iji, naju Nguluve iiva itikxis kukyanya. **20** Pe UYesu akavakaana avavulanisvua vaake vala kuuti, navangam'bulagħe muunhu kuuti umwene ghwe Kilisite. **21** Kutengula unsiki ughuo, uYesu akava ikuvavuula pa vuvalfu avavulanisvua vaake kuuti, lunġohiile umwene kuluta ku Yelusalemu na kuuva ni mħumuko nyinġi kuhuma ku vagojo, ku vavaha va vatekesi na ku vavulanis vala ndaghilo isa Moosi, na kubdua. Neke ikgħiġo ikyha vutatut isyuka. **22** Pe uPeteli akaluta nagħwoppe palubale, akatengħla kukun'daliklika akati, "Lulek pivombekha uluō Mutwa! Isio nasingakwagħie! **23** Neke UYesu akansyetukila uPeteli, akam'buula akati, "Vuuka apa ghwe Setano uve! Ghulonda kukusigha une kuvomba uvughane wwa Nguluve ulwene masaagħha għa vaanha. **24** Pe akavavuula avavulanisvua vaake akati, "Umuunhu juno ulonda kukumbilila une, avuleke uvughane vwake, itavule ambigħil lagħe nambe kuuwe kwe kufua. **25** Ulwakuva umuunhu juno ilonda kupoka uwwumi vwake, ujju alambusia, looli umuunhu juno ikwambusia uwwumi vwake, ujju alambusia, looli umuunhu juno ikwambusia uwwumi vwake vvimila une, ujju iliha nu vvvu kuvusila kusila. **26** Lino, umuunhu ndepoonu ivumbulilla kiki kuuva nu yumofu vvvu iisi, neke ambusie uwwumi vwake? nambe umuunhu ahumie kiki apyanisia pa vvvu vwake? **27** Ulwakuva une ne Mwana ghwa Muunhu nilikwisa na vanyamħola vango mu vuvaha vwa Nhaata ghwango. pe nilikumhomba nujunge kulingħanha ni mbombo saake, **28** kyangħaani nikuvavuula, vamonga nkate mlyumue mwe vano muli apa, navalafua kuħħa pano vikunya qiegħha ne Mwana ghwa Muunhu nilaava nikwisa mu vutwa vvango.

17 ifigho ntanda ye fikilile, Uyesu akavatool UPeteli, uYakovo nu Yohani unuuna. Akaluta navooper ku kudunda ikitali, vakiġekela. **2** Ye vali pala, UYesu akanduka pamaaso għhaave. Ku maaso akava ivalatika hwene lijuva nagħha menda għhaake ghakava mavalafu fiċċo hwene lijuva nagħha menda

ghaake ghakava mavalafu fijo hwene lumuli. 3 Unsiki ghughuo, vakasetuka avavili avalongosi uMoose nu Eliya, vijova nu Yesu. 4 Pe uPeteli akam'buula uYesu akati, 'Ghwe Mutwa, lunono usue tukalaghe bahaapa! Nave ukeliile, nijenda ifyeve fitatu. Kimo kiive kyako, kimonga kya Moose, ikingi kiive kya Eliya.' 5 UPeteli ye ajiighe ijova, lolagha, ilifunde lino livalatika likiisa, likavapulikila. Pe likapulikika ilisio kuhuma mu lifunde liiti. 'Uju ghwe Mwanango umughanike ghwango junu inkeliile, mupulikisyaghe uwocene!' 6 Avakuvulanisivua vala ye vapuliike isio, vakoghopa kyongo, vakakupama. 7 UYesu akaveela pa veene, akavabasia, akavavuula akati, "Ima, muleke pikwoghopa! 8 Ye viwkimamka, vilola, navakwamwagha umuunhu ujunge, looli ju Yesu mwene. 9 Ye vali mu kidunda vikwika, uYesu akavavuula akati, "Namungampangilaghe muunhu sino musiwene, kuhanga unsiki ghuno une ne Mwana ghwa Muunhu nisyuka kuhuma ku vafue. 10 avavulanisivua vaake vakamposia vakati, "Ongo avavulanusi va ndaghilo sa Moose viiti, aliisa taasi uEliya, uKilisite ye akyale kukwisa. 11 UYesu akavamula, akati, 'se seene, aliisa taasi uEliya, kuuti anosie sooni. 12 Neke nikuvavuula niiti, uEliya alisile, avaanhnu navakankagwile, vakam'bombela sino vakighanile aveene. Enendiiki, na juune ne Mwana ghwa Mulunhu fye kyavikumusia." Pepano avavulanisivua vala vakankagwile, vakam'bombela sino vakighanile aveene. Enendiiki, na juune ne Mwana ghwa Muunhu fye kyavikumhumusia." 13 pepano avavulanisivua vala vakalutang'hania kuuti uYesu aveele ijova imhola sa Yohani uMwofughi. 14 Yevafikila mukipugha kya vaanhnu, umuunhu jumo akamulutila, akafughamu pavulongolo pa mwene, na pikumbula, 15 "Mutwa, unsanhile umwanango, ulwakuva alinikivasi na pipumuka kyongo. Ulwakuva kakunga ighwela pamwoto nambe mumalenga. 16 Nimuletile kuvavulanisivua vako, looli navaghwesise pikunsosia. 17 U Yesu akamula akati, "Umue kikolo kinonakikumwita kange kinokinangike, nikukala palikimo numue mpaka liighi? nikugudilanila numue mpaka liighi? mumulete apa kulyune." 18 U Yesu akadalikila, ni lipepo likamuma. usoloka akasosevua kuhuma unsiki ghula. 19 Pa uluo avavulanisivua vakamwisila u Yesu khu vusyefu na kukumposia, "Na kiiki tukakunilue kukudagha?" 20 U Yesu akavavuula, "Ulwakuva ulwitiko Iwinu luudebe. Kyang'haani nikuvavula, ndavule muva nhu Iwitiko nambe ludebe heene meeke sa mbeju isa haradali, muwesia pikukivula ikidunda iiki, vuuka kuhuma apa ulute kuula, nhi kyene kiivuka kange na piiva nhi khinu kyekyonii kiila ikyo kusiting'ana kulyumue. Gadiilila: Amasio agakidebe ughwa 21 21 "Looli, ilipepo ili naliingahume, looli khu nyifunyo na kudinda'naghivoneka mhu nakala inofu isa kali). 22 Unsiki ghunovajighe khu Galilaya, u Yesu akavavuula Avavulanisivua ya mwene, "u Mwana ghwa Adamu ivikua mumavoko gha vaanu. 23 Kange vikumbuda, nhi kighono ikyo vutatu isyuka." Avavulanisivua vakasukunile fijo. 24 Na veene yevafilkile khu Kapenaumu, avaanhnu vanovikong'ania ikodi ija kivalilo shekeli vakamulutila u Petro na kuuti, "Vuuli m'bulanisi ghwini ihomba ikodi ija kivalilo shekeli?" 25 Akati, "Ena" Looli u Petro ye ingile munkate mhu nyumba, u Yesu akajova nhu Petro ulwakwasia na kuuti, "Ghusaga kiiki Simon? Avatua va iisi, vikwupila ikodi nambe uvushuru kuhuma uveni?

Khu vaala kuhuma kuvaghesia? 26 Nhu nsiki u Petro akati, "Kuhuma khu vaghesia "u Yesu akam'bula, pa uluo avatemi vavusivue mhu vuhombaji. 27 Ulwene kyande tulavapelela avasongesia songo vahoke amkole, luta kulisumbe, utosie indovano, isamaki jino kyande jiiva nhasi kulovua utoole. Isamaki iijo ung'amalule umulomo ghwake, ghkujaagha indalamu jimo. Indalamu iijo utoole uvapeele avasongesia songo uhombele isongo une nuuve.

18 Unsiki ghulaghula avavulanisivua vakisa kwa Yesu na kumk'bulu, "Ghwe veeni juuno m'bahaa mhu vutwa uvwa kukyanya?" 2 U Yesu akakemela umwana un'debe, akam'bika pakati na kati pa vanave, 3 na kuti, "kyang'haani nikuvavuula, mungabuhile kulata na kuva heene vaana vadebe namunganoghele kulkwingila mhu vutua vwa Nguluve. 4 Pa uluo umuunhu ghweni juuno ikuviika heene mwaana n'debe, umunhu ndavule ujoo ghwe mbaha mhu vutua uvwa kukyanya. 5 Kange umuunhu ghweni juuno ikumwupila umwaana u'debe mhu litavua lyango ikunyupila uune. 6 Looli ghweni juno ipelepesia jumo pakati pa vadebe ava vano vikunyitika kugaluka, luuva lunono kwa muunhu ujuo ilivue ilivaha iya kuhavulila likungua kusingo kwa mwene, kange kudwivilila mhu kyogho mhu nyanja. 7 liga khu iisi ulwakuva unsiki ughwa kukalasia! ulwakuva nalunofu khu masiki aghuo kukwisa, looli iiga kwa juula umuunhu juula amasiki ghala ghikwisa vvimila uwene! 8 Heene uluvoko lwako nambe ulughulu lwako lukukupelepesia kukalala, udumule kange utaghe kuvutali nhu nuve. Lunofu kyongo kulyuve juuve kulkwingila khuvvumi kuuva nsila luvoko nambe uvulemauvu, kuliko kutaghua khu mwooto aghwa kusila na kusila ghuva na mavoko ghooni nambe amaghulu ghooni. (aiōnios g166) 9 Heene iliso lyako likukukalasia, kuula kange ulitaghé kuvutali nuvee. Lunofu kyongo kulyuve juuve ghwingile kuvvumi nhi liiso limo, kuliko kutaghua khu mwooto aghwa kusila na kusila ghuva nha maaso ghooni. (Geenna g1067) 10 Lolagha kuuti mulisa kusyoyola juumo ughwa vadebe ava. Ulwakuva nikuvavuula kuuti kukyanya kulivanyamola vavanave ifighono fyoni vilola uvweni vwa Nhaata ghwango juuno alikukyanya. 11 (Gadilila: Amasio ghanoghivoneka heene gha kidebe kya 11, "Ulwakuva u mwaana ghwa Adamu akisile kukutupoka kiila kinokikasovile" haghakovoneka mhu nakala inoffu isa kali). 12 Musagha kiiki? Pano umunhu alining'olo kijigho kimo, jimo musene isova, vuuli naikuvaleka ifijigho tanda ifya kufidunda na kuluta kukumulonda juumo juuno asovile? 13 Kange angamwaghe, kyang'haani nikuvavuula, ikunkela kuliko vaala kijigho kimo nhu tanda vanonavisova. 14 Pa uluo navvewwighane vwa Nhaata ghwino ughwa kukyanya kuuti juumo mhu vadebe ava valemale. 15 Heene unyalukolo ghwako angakukosele, luuta, ukansone ilioda pakate palyuve nhu mwene pano iiva mwene jujuuo. Ndavule ikupulikisia, ghuva ugomsies unyalukolo ghwako. 16 Looli nave naikupulikisia, ntoole unyalukolo juumo nambe vavili kyongo palikimo nuuve, Ulwakuva mumalomo agha volesi vavili nambe vatatu kiila lisio linoghile kukagulua. 17 Nave ibeda kuvampulikisia, livule ilikong'ano ilisio ilio, nave ibeda vulevule kuvampulikisia ilikong'ano, looli avisaghe heene muunhu ughwa vapanji usonge songo. 18 Kyang'haani nikuvavuula kyekyonii kiila kinomuliva mudinda mhu iisi na kukyanya kidindua.

kange kyekyoni kinomudindula mhu iisi na kukyanya kidindulivua.

19 Kange niкуvavuла kuuti nave avaanhу vavili pakati palyumue vangiting'ane vvimila vva lisio lyelyoni pa iisi linovisuma, illo u Nhaata ghwango ughwa kukyanya ivomba. **20** Ulwakuva vavili nambe vatatu vangakong'ane palikimo khu litavua lyango, une nili pakatenakate naveene. **21** Pepano u Petro akisa na pikum'bula u Yesu,"ghwe Mutwa, na kalingi unyalukolo ghwango ifikuhoka une nisaghile? Nifikusaghilagha kuhanga kufika lekela lubale?" **22** U Yesu akam'bula,"Naniiti kufika lekela lubale, looli usaghilaghe fijigho lekela lubale. **23** Ulwakuua ulu uvutwa vva kukyanya vuling'ine ni kihwanakisio ikya ntwa jumonga junо akalondagha kuvala fino kuhuma kuvavombi vaake. Untwa ujо ye atengwile **24** kuvala fino ikuvasighila, um'bombi jumo alyale isighilua italanta imbilima kijigo. **25** Um'bombi ujо ulwakuva alyakunilue kuhomba, untwa ghwa mwene alyaghile aghusivue, un'dala ghwake palikimo na vaana vaake ni fiinu fyoni fino alyale nafyo, neke ahombe fyoni. **26** Pe um'bombi jula akaghua, akafughama pavulongolo pa mwene, akati,'Mutwa, uve nhu lugudo palikimo nune, ifinu fyako fyoni nihomba.' **27** Pe untwa ughwa jula um'bombi, ulwakuva akasukumivue kyongo nhu lusungu, akantavula na kukunsaghila fyoni fino isighilia. **28** Looli um'bombi jula ye avukile pala akatang'anu nu mbombi ujaake, junо alyale ikunsighila idinali kilundo. Akankola, akantaka kusingo, akam'bula,'Uhombe fyoni fino nikusaghila.'

29 Looli um'bombi ujaake jula akafughama pa maaso ghaake, akampelepesia, akati,'Nisuma unguuile padебe ifinu fyako fyoni fino nisighilua nihomba.' **30** Neke um'bombi jula akaakaana. pe, akaluta kukundindila ujaake mudinde, kuhanga pano ihomba ifinu fyoni fino isighilua. **31** Avavombi avajaake ye vasivwene isio. Vakalemala kyongo. Vakaluta na kukum'bula untwa ghuvanave sooni sino sivombie. **32** Pepano untwa akankemela um'bombi jula, akam'bula akati,'Ghwe m'bombi uve uli mbivi, uve ye unisumile une nakusaghila fyoni fino nakusaghilagha. **33** Asi! nuveele unoghole kulkunsungukila umbombi un'jaako, ndavule une niveele nikunsungukile une? **34** Untwa jula akakalala kyongo pe akalaghila atwalue mu ndinde kumpusivua kuhanga pano ihomba ifinu fyoni fino isighilua. Enendiiki na ju Nhaata. **35** ghwango ughwa kukyanya fye ilikuahomba, na jumue nave namunkusaghila nhu mwoojo um'balafu unyalukolo."

19 U Yesu ye amalile amasio aghuo, akavuuka mhu Galilaya, akaluta kukighavo ikya Yudea imwambo ija kikogha ikya Jordani. **2** Avaanhу viingga vakam'bingilila, ukuo akavasosia. **3** Avafarisayi vamonga vakaluta kukumughela, vakamposia,"Asi lukwitisivua mu ndaghilo siit umuunu kunkuntavula un'dala ghwa mwene mhu nongua sooni?" **4** U Yesu akavamula akati,"Namwimbile mumalembe amimike kuuti kuhuma kuvutengulilo u Nguluve alyapelile umughoosi nhu n'dala? **5** U Nguluve akati,'Mhu uluo umughoosi ikumuleka uviise nhu ng'ina ghwa mwene neke ivisagha nu n'dala ghwa ke, vevavili ava viiva m'bili ghumo?' **6** Apuo na viiva vavili kange, looli viiva m'bili ghumo. Lino, kino u Nguluve alungile, umuunhu nangalekanisyaghe." **7** Avafalisayi vala vakamposia kange vakati,"Nave fylelulivuo u Moose mu ndaghilo saake alyajovile kuuti umughoosi anoghole kukumpeela un'dala ghwake

ikalatai ija kuntavula na kumuleka?" **8** Akavavula,"u Moose alyavitikisie kutavula avadala viinu, ulwakuva namupulika mu sino mululanisivua neke kuhuma kuvutengulilo nafye lulyale. **9** Lino niкуvavuла, kuuti umuunhu ghweni junо itavula un'dala ghwake, nave un'dala ujо nam'bawfu neke itoola ujunge, iiva iwwafuka. **10** Pe avavulanisivua vaake vakam'bula u Yesu,"Nave fye lulivuo vvimila umughoosi nu n'dala, ye kuba kubuhiila kutoola." **11** Looli u Yesu akavavula,"Nakwekuti avaanhу vooni ndepoonu iwkupila imbulanisivuo isi, looli va vano u Unguluve avapeliile uvukagusi uvwa kwupila imhola iiji. **12** Nikuvavula isio ulwakuva kwevale vano navitoola ulwakuva vaholilue vaghumba. Kwe vale vano vavitoola ulwakuva avaanhу avange vavavombile kuuva vaghumba. Vamonga navitoola vvimila kukum'bombela u untwa ghwa kukyanya. Umuunhu junо ikwupila imhola iiji upilaghe." **13** Avaanhу vamonga vakamuletela u Yesu avaana avadebe kuuti aviike amavoko ghaake pa veene, avavulanisivua vaake vakavadalikila avaanhу vaala. **14** Neke u Yesu akavavula akati,"Muvaleke avaana avadebe, visaghe kulyune namungavasighaghe, ulwakuva uvutwa uvwa kukyanya vva vaanhу vano valindavule avaana ava. **15** U Yesu akaviika amavoko ghaake pa veene, pe akavuka pala. **16** Unsoleka jumonga akalata kwa Yesu akaposia akati,"Ghwe M'bulanisia, nivombe kiiki ikinofu neke nikave uvwumi uvwa kusila kusila?" (aiōnios g166) **17** U Yesu akamwamula akati,"kiiki ukumhosia une vvimila uvunofu? U Nguluve mwene ghwenofu, Nave għulonda kukwingila ku vvumi uvwa kusila kusila, uvingililaghe indaghilo sa Nguluve." **18** Unsoleka jula akaposia akati,"Indaghilo siliku?" u Yesu akamwamula akati,"Nungabudaghe, nungawfukaghe, nungahijaghe, nungolekaghe isa vuadesi, **19** Umgwophopaghe uvaasoo nhu mamajø, na kumughana unino ndavule ghukughana juuve." **20** Umuunhu jula akati,"Isio sooni nisigadilile. Kiinu kiiki ikinge kino naghilue?" **21** "U Yesu akam'bula akati,"Nave għulonda kuuva mugholofu, ulute, ukagħusie fyoni fino ulinafu, neke uvapeele avakotofu, apuo pe għiuu ni kyuma kukyanya. Pepano għwisagħe umberġilagħihe." **22** Unsoleka jula ye apulike isio akavuka pala asukunile, ulwakuva alyale ni kyuma kinga. **23** U Yesu akavavula avavulanisivua vaake akati,"Kyang'haani nikuvavuла, latalamu kyang kwa muunhu ummofu kukwingila mu vutwa vva kukyanya. **24** Nikuvavula kange kuuti, kihuugu fijjo ingamila pikila pa kalyoli kya sindano, kukila ummofu kukwingila mu vutwa vva Nguluve." **25** Avavulanisivua vaake ye vapulit amasio aghuo, vakadegħha kyongo vakaposia vakati,"Pe veeni lino junno anogħile kupokua?" **26** Yesu akavalola akavavula akati,"Ku vaanhу uluo latalamu, neke kwa Nguluve sooni sivombieka." **27** Pe pano u Peteli akam'bula akati,"Lolagħa, Usse tħfilek fyon tukku vingilila uve. Pe tuvumbulila kiiki? **28** U Yesu akavavula,"Kyang'haani nikuvavula kuuti, une ne mwana ghwa muunhu nilliva nikalile pa kitengo kyango ikya vuvaha mu iisi imia na jumue mwevaano mukumbingilila lino mulikukala mu fitengo kijigo na fivili ifya Islaeli. **29** Umuunhu ghweni junno ajilekile inyumba jaake, nambe avanine, nambe avalumbu, nambe uviise, nambe ung'ina, nambe avaana vaake, nambe amaghħunda għaake vvimila une, ikwupila finga fijjo kukila fino afilekile na kūkwpila

uvwumi uvw kuvusila kusila. (aiōnios g166) 30 Neke vinga vano va kwanda, valaava va vusililo, ava vusililo valaava va kwanda.

20 Ulwakuuva uvutwa vwa kukyanya vuli ndavule umuunhu mya mughunda, juno alyalavile fijio kuluta kulonda avaantu ava kuvomba imbombo mu mughunda ghwake ughwa sabibu. 2 Ye avawene akiting'ana navo kukuvalombwa uluhombo ulwa kighono kimo nujunge idinali, akavasuug'ha khu mughunda ghwake. 3 Akavalilo aka vutatu palwakilo akahuma kange akavagha avange vali pa lighililo vasila mbombo. 4 Akavavula akati,'Na jumue lutagha kuvomba imbombo mu mughunda ghwango ughwa sabibu, une kyanikuvahomba mweni uluhombo luno lunoghile. 5 Voope vakaluta ilijuua ye liipamputu akavalilo aka ntanda kange akavombile vulevule. 6 Ye wvile akavalilo aka kijigo na kamo akahuma kange akavagha avange vimile pa lighulilo. Akavaposia akati,'Kiiki mwimile apa ikighono kyoni kisila mbombo?' 7 Aveene vakamwamula vakanati, Ulwakuuva nakwale umuunhu juno atupeliile imbombo. Umwene akavavula akati,'Na jumue lutagha kuvomba imbombo mu mughunda ghwango ughwa sabibu.' 8 Ilijuua ye litetemela, unyamughunda jula akam'bula umwimili ghwu mbombo jaake akati,'Vakemele avavombambombo vooni kuuti uvahombe uluhombo Iwave, Pano ghukuvahomba utengule avavombi vano vaveele visile ulwa vusililo na kumalikisia avavombi vano vaveele va kwanda kufika.' 9 Pe avavombi vano vasilile pakivwille akavalilo aka kijigo na kamo vakiisa vakahombua nujunge idinali. 10 Avavombi vano vaale va kwanda, ye viluta kwa jumo ikuvahomba vakahuvila kuhombua nyunga kukila avange. Neke voope vakahombua nujunge idinali jimo jino Iwale luhombo lwa kighono kimo. 11 Ye vupile uluhombo Iwave, vakanengula pikung'hulasia kwa nyamughunda. 12 Viiti,'Avaantu avuo vavombile imbombo akavalilo kamo keene, Iwandani utupeliile uluhombo luno luling'hinena veene? Ongu usue tuvombile imbombo nhu lupumuko ulukome nu lujuuva imwisi jooni.' 13 Unyamughunda jula akamwamula jumonga mu vavombi vala akati,'Nyaliukolo, nanikusoveleng'hinie nambe kukuhijila kimonga. Natuveele twiting'ine idinali jimo?' 14 Upila uluhombo Iwako vuuka ulutaghe. Une nilamwile kukumhombwa umuunhu uju ughwa vusililo uluhombo luno luling'iine nu luhombo Iwako. 15 Asi! Nalukwitiwikisua kuvomba ndavule nighanile vwiimila ikyuma kyango? uli ni kivini ulwakuu une nili nkoola kukuvalapeela ifiuu avange? 16 U Yesu akajova kange akati, fye enendiki ava vusililo valaava va kwanda ava kwanda valavavva vusililo. 17 U Yesu ye alimusila iluta ku Yelusalemu, akavakemela palubale avavulanisivua vaake kijigo na vavili, akavavula akati, 18 "Lolagha tuluta ku Yelusalemu, ukuo Mwana ghwu Adamu niluta kukwohelia ku vavaha va vatekesi na vavulanisi va ndaghilo. Aveene kyavikuhigha kuuti nibudue. 19 Kange kyavikunhwala ku vaantu vano nava Yahudi kuuti vanyovelele, vang'hope ni mijeledi na kukung'homelela pa kikovekano. Neke ikighono ikyu vutatu nisyuka." 20 Pepano un'dala ghwu Sebedayi akaluta kwa Yesu palikimo na vanaake. Akafughama pa mwene akasuma lumonga kuhuma kwa mwene. 21 U Yesu akam'bula,"Ghulonda nikuvombele kiiki? Umwene akamwamula akati,"Nisuma uvitikisie avanango ava vavili, kuuti mu vutwa

vwako jumonga ikale ulubale Iwako ulwa kundio ujunge ikale ulubale ulwa kung'highi." 22 U Yesu akamula akati,"Namukagwile luno musuma. Asi! ndepunu mutawwile kupumuka ulupumuko luno nipumuka?"vakamwamula,"Tutawwile." 23 U Yesu akavavula akati,"Lweli kyamupumuka ukupumuko luno niluta pipumuka. Neke imholia ija kukala ulubale Iwango lwa kundio nambe ulwa kung'highi navutavulilua vwango looli u Nhaata ghwango ghwu juno alavapeela vano avaling'hanikisie ng'haani. 24 Avavulanisivua avange vala kijigo ye vapulike isio, vakavakalilila avanamuunhu vala vavili. 25 Pepano u Yesu akavakemela vooni palikimo akavavula akati,"Mukagwile kuuti avautwa va iisi vitema avaantu vaave ni ngufu. Kange vihufia ingufu isa vutavulilua vwave ku vavanda neke vavakundaghe mu sooni. 26 Neke kulyumue nafye lungafisaghe. Looli umuunhu ghweni juno ilonda kuua m'baha mulyumue avisaghem'bombighwinu. 27 Kange umuunhu juno ilonda kuua mulongosi avisaghe m'bombi ghwinu. 28 Ndavule vule u Mwana ghwu Adamu alisile kuvombela, looli alisile kukuvalombela, avange na kuhumia uvwumi vwango kuuti nivavange vinga." 29 Unsiki ghuno vakaluta mu likaaja ilya Yeriko, ilipuga lya vaantu likava likum'bingilila. 30 Lolagha avabofu amaaso vavili valikalile mulubale musila. Ye va pulike kuuti u Yesu ikila isila jila, vakakemeela fijio,"Ghwe Mutwa, ghwu Mwana ghwu David utusungukile." 31 Ilipuga lila likavadalikila kuuti vajiike kimihe. Neke aveene vakaghina kukemeela fijio viiti, Ghwe Mutwa, Mwana ghwu David, utusungukile." 32 Pepeno u Yesu akiima akavakemeela avabofu vala akavaposia akati,"Mulonda nivavombele kiiki?" 33 Aveene vakamwamula vakanati,"Ghwe Mutwa tulonda amaaso ghiitu ghalolaghe." 34 U Yesu, akavavonela ikisa akavabasia amaaso ghaave, nakalingi amaaso ghakasooka vakanengula kulola kange pevakamb'bingilila u Yesu.

21 U Yesu na vavulanisivua vaake ye valipipi kufika ku Yelusalemu vakafika mu likaaja ilya Betifage, pa idunda ikyu Miseituni, U Yesu akavasung'ha avavulanisivua vavili, 2 akavavula akati,"Mulute mu kikaaja kino kilikuvulongolo kulyumue, mukujaagha idogovi jikungilue, jilininyaake mwavule mundetele. 3 Nave umuunhu ikuvaposia, mutisaghe, u Mutwa alinuvufumbue naso,'ghwope pe kyaikuvitikisiakukwisa naso'" 4 Isi silyavombike kukwilanisia ilisio lino lilyajovilue nu m'bilikuti, 5 vavuule avaantu ava mulikaaja ilya Syoni, kuuti Lolagha, UNtwu ghwinu ikwisa, Nkoola ikwisa angalilie idogovi, pakyanya pa dogovi, inyaanavija dogovi. 6 Avavulanisivua vakaluta vakavomba ndavule u Yesu aveele avalaghile. 7 Vakanengula idogovi jila palikimo ni nyanaake, vakanengula amenda ghaave pakyanya pa dogovi, u Yesu akangalila. 8 Avaantu vinga mu lipuga lila vakava vitandika amenda ghaave musila. 9 Ilipuga lya vaantu vano valyalongwile na vano valyale mumbele mwa Yesu vakaava ni njeghelo, ija lukelo viiti,"Aghinwaghe u Mwana ghwu David! Afunyilue juno ikwisa mu litavua lya Mutwa u Nguluve. Aghinwaghe u Nguluve juno alikukyanya!" 10 U Yesu ye ikwingila mu likaaja ilya Yelusalemu, avaantu ava mulikaaja ilio vakadegha kyongo, Vakava viposia viiti,"Uju ghwu veeni? 11 "Avaantu mu lipuga lila vakavamula vakanati,"Uju ghwu m'bili u Yesu, kuhuma mulikaaja ilya Galilaya." 12

U Yesu ye alimulikaaja ilya Yelusalemu akingila mu luviika ulwa nyumba inyimike ija kufunyila akavadagha voo ni vano vakaghisiagha na kughula ifiinu. Akabilivandulaimeesa isa vano vananiagha indalamna fitengo ifya vaghusia ng'hunda. **13** U Yesu akavavula akati, "Lilebilue mu malembe a Mimike kuuti, 'Nyumba jango jitambuluagha nyumba ja kufunyila, 'Neke umue muhambwile kuuva mhanga ja valysi.' " **14** U Yesu ye ali mu luviika lwa nyumba inyimike ija kufunyila, avabofu amaso na valema amaghulu vakaluta pa mwene akavasosia. **15** Avavaha va vatekesi na vavulanisi va ndaghilo vakafyagha ifidegho fino avobile u Yesu, na kupulika vuule avaana vikumughinia mu nyumba inyimike ija kufunyila viiti, 'Aghinwaghe u Mwana ghwa David, "mu uluo vakakalala kyongo. **16** Vakamposia u Yesu vakati, "Ghupulika sino avaana ava vijova? u Yesu akavamula akati, "Eena nipluk! Namwimbile mumalembe a Mimike amasio ghano ghiiti, 'Mu masio agha vaana avadebe na vafyele mwe muno uling'hanisie amalumbo?' " **17** U Yesu akaleka avaanhua vaala akavuka mu Yelusalemu akaluta ku kikaaja iky Betania akava ukuo ikilo jooni. **18** Palwakilo u Yesu ye igomoka ku Yelusalemu, injala jikam'bava. **19** Pe akaghwagha umpiki untini ghumonga piipi ni sila. Akaveela, akavona nsila fipeke nambe kimo looli ghalimatundu gheene. Pe akaghvuula umpiki ghula akati, "Kuhuma umusyughu naghukomagha ifipeke nambe padobe. "Na kalingi umpiki ghula ghukuumu. (aiōn g165) **20** Avavulanisivua Yesu ye vasiwene isio vakadegha kyongo vakamposia vakati, "Lwandani umpiki untini ughu ye ghwumile lino lino?" **21** U Yesu akamula akati, "Kyang'hani nikuvavulamungave nu Iwitiko kisila kuuva ni nganinanib, na jumue munoghile kuvomba sino nivombile ku mpiki ughu. Na kwekuuti ndeponnu muvomba sisio seene, looli nambe mungakivuule ikidunda iki kuuti, 'kumuka ghutaaghe mu nyanja, 'livombeka. **22** Mungave nu Iwitiko, fyonu fino musuuma kwa Nguluve, huvilagha kuuti mupeluwa." **23** U Yesu akingila kange mu nyumba inyimike ija kufunyila, ye ivulanisia avaanhua avavaha va vatekesi na vagoyo va Vayahudi vakaluta pa mwene vakamposia vakati, "Ghuvomba isi mu utavulilua vwani? Ghwe veeni juno akupeliili uvutavulilua uvvo? **24** U Yesu akamula akati, "Na juune nikuvaposia lumonga munganyamule pe na juune nikuvavuula nivomba isi mu utavulilua vwani. **25** Asi, utavulilua vwa Yohani uvwa kwofugha avaanhua vulyahumile kwani? Vulyahumile kwa Nguluve ku vaanhua? Pe vakinengula kuposania viiti, tungati vulyahumile kwa Nguluve kyaikutumposia iiti, 'Ong'o namulyamwitike?' **26** Kange tungati, vulyahumile ku vaanhua tukwoghopa ilipuga ili, ulwakuuya voo ni vatang'hinie uYohani kuuti m'bili." **27** Pe vakamwamula uYesu vakati, "Natukagwile." Ghwoope u Yesu akavamula akati, "Na juune nanikuvavuula kuno vuhuma utavulilua vwa kuvomba isi." **28** U Yesu akavavula kange akati, muvona ndani imholia iji? Kwe alyale umuunhu jumonga juno alyale na vaana vavili. Akaluta kwa mwana ghwa kwanda, 'akam'bulaakatiMwanango, umusyughu ulute kuvomba imbombo ku mughunda ghwa sabibu. **29** U mwana jula akamwamula akati, 'Baali, nnilutaPambele akandula amasaghe ghaake akaluta kuvomba imbombo. **30** Umuunhu jula akaluta kwa mwana ughwa uvuvi akam'bula ndavule aveele am'bule ughwa kwanda. Akamwamula akati, 'Eena niluta, Neke

naakaluta. **31** Mu vaana vavili vala ghwe veeni juno alyavombie uvguhane vwa viise? Vakamwamula vakati, "Ughwa kwanda." u Yesu akavavula akati, Kyang'hani nikuvavuula avasongesia songo na vaghendamwalu vilikuvalongolela kukwingila ku utwawwa Nguluve. **32** Ulwakuuya u Yohani alisile kulyumue kuuti avalungike isila ija vugholofu, loli avasongesia songo na vaghendamwalu valyamwitike, nambe ye musivwene sooni isio namulyalatilie inyivi siinu na kukwupila imholia jaake. **33** Pulikisia nivavuule ikihwanikisio ikingi. Pwealyale umuunhu jumonga alyalimile umughunda akavyala isabibu, Akajenga uluvigho kusyuta umughunda ghwonni, munkate akajenga apa kuhujila isabibu, kange akajenga pa vvimo apa kulolelelela umughunda, akaviika avavombi mu mughunda ghula neke umwene akakyula. **34** Unsiki ughwa kupeta ye ghufikile, akasung'ha avakami vaake ku vavombi vaala kuuti vantolele ilighavo lyake ilya mpeto. **35** Neke avavombi vala vakavakola avakami vala vano vasung'hilue, jumo vankantova, ujunge vankam'buda, jumonga vankantova na mavue. **36** Unyamughunda juula akavasung'ha kange avakami avange vinga kukila vano alyavasung'hile ulwa kwanda, Avavombi vala vakavavomba avakami avuo ndavule ava kwanda. **37** Kuvusililo akavasung'ha umwanaake jujuo, akasagha akati, 'Umwanganjo uju kyavikumwoghopagha.' **38** Neke avavombi vala ye vamwaghile umwana ghwa nya mughunda, vakapuling'hana vakati, 'Uju ghwe nya vuhaasi, ghwa mughunda ughu tum'bude neke tutole uvuhaasi vwake. **39** Vankakola, vankawesela kunji ku mughunda ughwa sabibu vakam'buda. **40** U Yesu akavamposia akati, lino unyamughunda jula kyande ikwisa kyaikuvavova kiki avavombi vala? **41** Aveene vakamwamula vakati, "Ikuvam'buda kisila kukuavonela ikisa avahosi vala kange umughunda ghwakile ikuvavika avavombi avange vano vikumpelagha ilighavo lyake ilya mpeto unsiki ghuno ghunoghole. **42** U Yesu akavavuula kange akati, "Namwimbile mumalembe a Mimike kuuti, 'lilive lino avajengi valyalianke lye livue ilivaha ilya panguto u Mutwa u Nguluve ghwe mwene avobile ili kange ilya kugegha pamaaso ghitu?' **43** Mu uluo nikuvavuula kuuti, u Nguluve ivusia utwta vwake kulyumue na kukuavapeela avaanhua va iisi isingi vano vivomba isa vughane vwake. **44** Umuunhu angaghue pa livue ilio idenyeng'hana, kange umuunhu ghweni lingamughwile, likudinyana Iwoni." **45** Avavaha va vatekesi na vafalisayi ye vapulike ifiwanikisio fya Yesu vakakagula kuuti ikuvajoova aveene. **46** Pepeno vakalondagha kukunkola neke vakoghopa ilipugha, ulwakuuya avaanhua valyantang'hinie u Yesu kuuti m'bili.

22 U Yesu akavavuula kange avavaha va vatekesi na vagoyo va Vayahudi ifiwanikisio, ifingi akati, **2** "Utwtwa vwa kukiyanaya vuhwaniine nu ntwa jumonga juno alyaling'hanisie utwotlani vwa mwanaake. **3** Utwta jula akavasung'ha avavombi vaake kukuakemeela vano alyakutile kuuti viise kuvutolani, neke aveene vakakaana kuluta. **4** Utwta juula pe akasung'ha kange avavombi avange akavavuula akati, "Lutagha ku vano nikakutile utwotlani muvavuule kuuti, Lolagha, Niling'hanisie ifiinu fyonu ifya utwotlani. Nibudile ing'hambako ni ndama sango sino sineniipe fijo. Mwise kuvutolani." **5** Neke aveene navakavikila mwojo, vakaluta ku mbombo saave, jumonga akaluta kumughunga

ghwake, ujunge akaluta kughusia ifiuu fyake. 6 Avange vano valyakemelilue vakavakola avavombi vala vakavatova kyongo na kukuabuda. 7 Untwa jula ye apulike sino sivombike ku vavombi vaake akakalala, Akasung'ha avasikali vaake kuluta kukuabuda avabudi vala na kunyaanya Iwoni ilikaaja lyave. 8 Pe akavavuula avavombi vaake akati,"Uluo lwa vutolani luling'hanisive, neke vano nikakutile uvutolani navanoghiile kange kukwisa ku vutolani. 9 Lino lutagha mu mapuulo, muvavuule avaanhу vooni vano mutang'hana navo kuuti viise ku vutolani." 10 Avavombi vala vakaluta mu masevo na mu mapuulo vakavakemeela na kukualeeta avaanhу vooni vano vakava vitan'ghana, navo avanofu na vahosi, Avaanhу vinga vakiisa vakamema mu nyumba ija vutolani. 11 Neke untwa jula ye ikwingila mu nyumba jila kuuti, arole avahesia, vaake akamwaghа umuunhu jumonga naafwalile umwenda ghuno ghunoghile mu vutolani! 12 Akamposia akati,"Nyalukolo, Iwandani ghwingile muno kisila kuuva nu mwenda ghuno ghunoghile mu vutolani? Umuunhu jula akakunua ikyu kujova. 13 Pepeno untwa jula akavavuula avavombi vaake akati,"Nkunge umuunhu uju amaghulu na mavoko muttaaghe kunji ku ng'hiisi, ukuo ililagha na kugwegwenula amiino vvimila uvuvafi uvukome vuno alinawo. 14 U Yesu pe akavuula akati, Vano vakemelilue, nu Nguluve kukwingila mu vutwa vvake vinga neke avasalulua vadebe." 15 Pambele a Vafalisayi vakavuuka pala vakaluta kupuling'hana vvimila ikiteghe ikyu kunkola u Yesu mu masio ghaake. 16 Pe akasung'ha kwa Yesu avavulanisivua vaave palikimobna vavingiliili va ntwa u Herode. Avavulanisivua vala vakamposia vakati,"Ghwe Mb'ulanisi, tukagwile kuuti uve ulimuunhu ghwa kyang'haani ghuvulanisia mu vwakyang'haani sino ilonda u Nguluve. Kange naghukwoghopa nambe muunhu vvimila uvuvaha vwaake. 17 Lino tuvuule, ghuvona ndaani indaghilo sa Moose sikwitikisia kusonga isongo kwa Kaisali?" 18 Neke u Yesu akakagula amasaghe ghaave amaviviikavamula akati,"Mwe vakedusi umue kiki mukungela? 19 Muhufie ihela jino mwa musonga isongo."Vakamuletela idinali jimo. 20 Akavaposia akati,"Ikihwani nu vulembe fili mu hela jii fyani?" 21 Vakamwamula vakati,"Fya Kaisali."Pepano u Yesu akavavuula akati,"Ifya Kaisali mumpelaghe uKaisali ifya Nguluve mumpelaghe u Nguluve." 22 Ye vapulike ulwamulo lwa Yesu vakadegha kyongo. Vakamuleka pala vakavuuka viluta. 23 Ikhonono kilakila aVasadukayi vamonga vakaluta kwa Yesu, A Vasadukayi kye kipugha mu Iwtiko lwa Kiyahudi vano viiti nakwelule ulusukolwa vafue. Vakamposia vakati, 24 Ghwe Mb'ulanisi, u Moose alyalembile ululaghilo kuuti nave umuunhu afwile kisila mwana, unniine anoghile kuhaala umfwile jula kuuti amapapile avaana anyakusila. 25 Lino kwevalyale avanamuunhu lekelabale. Ughwa kwanda akatoolaa un'dala akafua kisila kuleka mwana. Ughwa vuvili akamhaala umfwile jula. 26 Ghwoope akafua kisila kuleka mwana Ghwoope ughwa vutatu lukavombeka vulevule kuhanga kufika ughwa lekela lubale. 27 Pambele, ghwoope un'dala umfwile jula akafua. 28 Lino ikhono ikyu kusyuka avaanhу vooni umfwile jula iliiva n'dala ghwinu mu vala lekelabale? Ulwakuuva vooni valyantolile." 29 U Yesu akamula akati,"Musova, ulwakuuva namukagwile aMalembe aMimike nambe ingufu sa Nguluve. 30 Ulwakuuva avafue

valaava visyuka, nakwekulaava kutoola nambe kutolua. viliiva ndavule avanyamola ava kukyanya. 31 Neke vvimila kusyuka avafue namwimbile mu Malembe aMimike sino u Nguluve alyavavulile avakuulu viinu kuuti, 32 Une neene Nguluve ghwa Abulahamu, Nguluve ghwa Isaka, Nguluve ghwa Yakovo? u Yesu akavavuula kange kuuti u Nguluve na Nguluve ghwa vafue looli Nguluve ghwa vuumi." 33 Avaanhу mu mapugha ghala ye apulike imbulanisio saake vakadegha kyongo. 34 A Vafalisayi ye vapulike kuuti u Yesu avamwile a Vasadukayi, kuhanga vakunilue ikyu kujova vakakong'haana palikimo vakaluta kwa Yesu. 35 Um'bulanisi jumonga ughwa ndaghilo sa Moose mu Vafalisayi vala akamughela u Yesu akamposia akati. 36 "Ghwe Mb'ulanisi ululaghilo ilikulu luno luvalaha kukila indaghilo sooni?" 37 U Yesu akamwamula akati,"Umughanaghe u Mutwa u Nguluve ghwako nu mwojo ghwako, ghwoni ni ngufu saako sooni nu luhalu Iwoni. 38 Ulu lwe lulaghilo uluvaha kange lwe lwa kwanda. 39 Ululaghilo ulwa vuvili luno luling'hiine nu lwa kwanda lwe ulu, Umughanaghe unnino ndavule ghukughana juuve. 40 Indaghilo sooni isa Moose ni mbulanisio isa vavili sihuma mu ndaghilo isi ivili." 41 A Vafalisayi ye vajighe vakong'hanile palikimo u Yesu akavaposia akati. 42 Asi, mwiti kiki vvimila u Kilisite? Mwiti mwana ghwani? Vakamwamula vakati,"Mwana ghwa David." 43 U Yesu akavaposia akati,"Nave fye lulivuo Iwandani u Davidi ye alongosivue nu Mhepo ghwaNguluve ikuntambula u Kilisite Mutwa Pano itti, 44 'U Mutwa u Nguluve alyam'bulile u Mutwa ghwango,"Uuve nubvutavulilua palikimo nune kuhanga nikutange avaleme avalugu vaako uvateme."?" 45 Lino nave u Davidi ikuntambula u Kilisite itti, "Mutwa,"Iwandani uKilisite iiva mwanaake?" 46 Nakwealyale umuunhu junu akaghela kukwamula ilisio, kuhuma unsiki ughuo nalyangiile kukumposia kange.

23 Pe u Yesu akalivuula ilipugha lila palikimo na vavulanisivua vaake. Akati, 2 "Avavulanisi va ndaghilo sa Moose na Vafalisayi vali nu vutavulilua uvwa kuvavulanisia avaanhу indaghilo sa Moose. 3 Lino mugadililaghe na kuvomba sino nikuvavula, Neke namungavingililaghe amaghendele ghaave, ulwakuuva sino vivulanisia nase sino vivomba. 4 Aveene vipinya amasigho amasitona kuvavatwika avange neke aveene navighela nambe padebe kutanga kupinda. 5 Imbombo sooni sino vivomba, vivomba mulwa kuhufia pamaaso gha vaanhу. Vipinya pa vweni na mu mavoko ififuko ifya ng'hwembe ifikome kukila ifya vange kange vikwongelesia uvutali uvwa filundo ifya salavua mu menda ghaave. 6 Mu fikulukulu vilonda kukukala ku fitengo ifya voghopua na mu masinagogi vilonda kukukala kuvulongolo, 7 Kange vilonda avaanhу vavahungilaghe nu vvoghofi mu mapuulo, Vihovoka fijo pano avaanhу vikuvatambula viiti, "Mb'ulanisi." 8 Neke umue namungatambuluaghe "Mb'ulanisi," Ulwakuuva u Mb'ulanisi ghwinu alijumo mwene umue mweni mulivavingili. 9 Kange namungatambulaghe umuunhu mu iisi Nhaata ulwakuuva uNhaata ghwinu, alijumo mwene, alikukyanya. 10 Kange namungatambulwaghe 'Valongosi ulwakuuva umulongosi ghwinu alijumo mwene ghwebKilisite. 11 Umuunhu ghweni junu ilonda kuuva m'baha ghwinu avisaghe m'bombi ghwinu. 12

Ulwakuva umuunhu ghweni juno ikughinia u Nguluve alamwisila. Neke umuunhu juno ikujisia u Nguluve alamughinia. **13** Iga umue mwe vavulanisi va ndaghilo sa Moose na jumue mwe Vafalisayi, muli vakedusi! Mukuvasigha avaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. Jumue mwe veene namukwingila kange vano vilonda kukwingila namukuvitikisia. **14** (Iga umue mwe vavulanisi va ndaghilo isa Moose na jumue mwe Vafalisayi muli vakedusi! Mukuvasigha avaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. Jumue mwe veene namukwingila kange vano vilonda kukwingila namukuvitikisia. **15** Iga umue mwe vavulanisi va ndaghilo isa Moose na jumue mwe Vafalisayi muli vakedusi! Mukuvasigha avaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. Jumue mwe veene namukwingila kange vano vilonda kukwingila namukuvitikisia. **16** Iga umue mwe valongosi mwe vabofu amaso, mukuvavulanisia avaanhуukagi. Umuunhu angajighe vvimila inyumba inyimike ija Nguluve, nalutalamu. Looli umuunhu angajighe vvimila isahabu jino jili mu nyumba inyimike ija Nguluve ujuo ilondua kuvomba ndavule ajighile. **17** Umue mulivajasu, kange muli vabofu amaso kiliku ikivaha kukila? Asi, isaabu au inyumba inyimike ija Nguluve jino jipelela isahabu kuuva nyimike? **18** Kange muvulanisia avaanhуukagi. Umuunhu angajighe vvimila iкitekelelo nalutalamu. Looli angajighe vvimila ilitekelo lino vavikile pa kitekelelo ujuo ilondua kuvomba ndavule ajighile. **19** Umue muli vabofu, kiluki ikivaha kukila, ilitekeo au iкitekelelo kino kipelela ilitekelo liive lyimike? **20** Umuunhu juno ijigha vvimila iкitekelelo iiva ijigha vvimila iкitekelelo ni fiinu fyonu fino fivikua pa kyene. **21** Kange umuunhu ghweni juno ijigha vvimila inyumba inyimike, ija Nguluve iiva ijigha vvimila inyumba iijo na kwa Nguluve juno ikukala mu nyumba iijo. **22** Ghwope juno ijigha vvimila kukyanya ijigha vvimila ikitengo kya Nguluve na kwa Nguluve juno ikukala pa kitengo iko. **23** Iga umue, mwe vavulanisi va ndaghilo sa Moose, najumue mwe Vafalisayi, muli vakedusi! Mughina kunkuntavulila u Nguluve ilitekelo iya saka mu fiinu ifya ndalama indebe ndavule inyungu ni filungo ifungi ifya kyakulia. Neke namuvikila mwojo kuvomba imbaa sino silungikua mu ndaghilo ndavule kuuva mu vvakyang'haani, kuuva vanyalusungu na kuuva nu Iwitiyo. Isio se munoghile kuvomba, palikimo na madebe aghuo ghanu muvombra. **24** Umue mwe valongosi vabofu amaso! Muuhuja ifiinu ifidebe mu fino munuya neke mugulubika ingamila! **25** Iga umue, mwe vavulanisi na Vafalisayi, muli vakedusi! Mukuvavila vagholofu pamaaso gha vaanhуukagula isila ija ifiinu fino muli nafyo fya vulyasi nu vugholofu Mulindavule umuunhu juno isuka iкikombe ni sahani, kunji kwene neke ileka munkate muno munyalilе uvunyali vuno vuli papringa. **26** Uve ghwe Mfalisayi ghwe m'bofu amaso, valasia taasi uvuhosi vuno mwevule munkate mulyuve neke imbombo jaako jiiva nofu. **27** Iga umue, mwe va vulanisi na Vafalisayi, muli vakedusi! Muli ndavule imbiipa sino vimata ilikeejи, sivoneka nofu, kunji neke munkate simemile amafupa gha vafue nu vunyali uvunge. **28** Fye luliuvo na jumue kunji muvoneka muli vagholofu neke nkate mu moojo ghinu mumemile uvukedusi nu vuhosи. **29** Iga umue, mwe vavulanisi

na Vasalisayi, muli vakedusi! Ulwakuva mujenga imbiipa isa vavili va Nguluve na kulava imbiipa isa vagholofu. **30** Pe mujova mwitti, Pwetusavisaghа amasiki gha vakuulu viitu, natwale tukuvatanga kukuvalabuda avavili va Nguluve. **31** Mu njovе iijomuvonia kuuti umue mulivahosi ndavule avakuulu viinu vano valyavabudile avavili va Nguluve. **32** Lino, mukwilanisie uvuhosi vuno avakuulu viinu valyatengwile. **33** Umue mwe kisina ikihosи, mulindavule injoka, inyasumu ing'haali, Nde pobu mupunga ndaani uvuhighi vwa Nguluve uvwa kuvataanga ku lupumuko lwa mwoto ghunobnaghuisima lusiku? (Geenna g1067) **34** Pulikisia, lino, nikuvasung'ha kulyumue avavili, na vaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. **35** Mu uluo u Nguluve iilkuvaligha umue vvimila kuvabuda avaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. **36** Kyang'haani nikuvavuula avaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. **37** Pe pano u Yesu akati, Yelusalemu, Yelusalemu! Ghubuda avavili na vaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. **38** Lolaghа! u Nguluve ikujeleka inyumba jiiu kuuva mahaame. **39** Kyang'haani nikuvavuula kuuti, kutengulila lino namunganyaaghe, kange kuhanja unsiki pano muliiti, Afunyilue juno ikwisa mulitavua lya Mutwa u Nguluve."

24 UYesu akahuma mu nyumba inyimike ija kufunyila. Ye iluta avavulanisivua avaake vakaluta pa mwene, vakansoona uvujenge uvwa nyumba inyimike ija kufunyila. **2** Neke uYesu akavavuula akati, "Se sene, mulola uvujenge vvoni uvu vule vujengilue! Kyang'haani nikuvavuula kuuti, nalilasighala nambe livue lino lilihelama pa livue ilingi, ghooni ghilihemula? **3** UYesu akaluta pa kidunda ikyu Misiteituni, akikala. Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene, vakikjekela, vakamposia vakati, "Tusuma utuvuule, isio sino utuvulile silivombeka liighi? kange kivalilo ikyu kutuhufia kuuti unsiki ughwa kwisa uve nu vusilio vwa iisi ghufikile?" (aiōn g165) **4** UYesu akavamula akati, "Muvisaghe maaso, umuuhmu nangavasyangaghe! **5** Ulwakuva vinga vilikwisa mu litavua lyago, nujunge itsagha, Neene kilisite.' Avaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. **6** Mulaava mupulika uvulugu ni mhuli isa vulugu, mulekaghe ughwa, mulekaghe pikkwoghopa. Ndavule ndaani isio silivoneka taasi, neke unsiki ughwene ughwa vusililo ghuuva ghukyale." **7** Ifighino ifio iisi jilwisgha ni iisi jingi, kange uvutwa kula nu vutwa uvunge. Imbale ni mbale kwejilliva injalani fisenyеena. **8** Isio sooni vuuva vutengulilo, ndavule uvuvati uvwa mukijuua, pano unsiki ughwa kupaapa umwana ghufikile. **9** "Unsiki ughuo, mulikolua na mpumusivua na kubudu. Avaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. **10** Pepano avaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. **11** Kange, avavili vinga ava vudesi vilihumila nakukuvasofia avaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya. **12** Avaanhуukagula isila ija kwingga mu vutwa uvwa kukyanya.

kukuvaghana avange. **13** Neke juno ikuguda kuhanga kufikika kuvusililo, ujjuo ghwe alakuluka. **14** IMhola iNofu ija vutwa vwa Nguluve jilipulisivua mu iisi sooni kuuti vuve vwolesi ku vaanhу vooni, pepano uvusililo vwa iisi vukwisa. **15** "Unsiki ughuno mulavona ' Ikiinu kino kipelela uvulamafu inyumba inyimike ija kufunyila, kyimile pavwimike, ndavule alyajovile um'bili uDanieli. juno ikwimba amasio agha alutang'aniaghe. **16** Apuo pepano vano vali mu Yudea, vakimbililaghe ku fidunda, **17** juno ali pa kituvili, naangngikaghe kutoola fimonga mu nyumba. **18** Nambe juno ali ku mmughunda. naangagomokaghe ku kaaja kutoola ilikooti lyake. **19** Iga avakijuua vano viliiua vakunue na vano vilikwong'helesyagha ifigono ifio! **20** Musumaghe kwa Nguluve kuuti unsiki ughuo ughwa kukimbila ghuleke piiva nsiki ghwa fula ni mhepo nambe ikighono ikyu Sabati. **21** Ulwakuva ifighono ifio, kweluliiua ulupumuko ulukome luno nalughelile kuvoneka kuhuma uNguluve ipela iisi, kuhanga kufika umusyughu. Kange nalulavoneka lusiku. **22** UNGuluve ale aleke kukepusia ifighono ifio, nakwale ughwa kukuluka. Neke vwinila avasulua vaake, ilikepusia ifighono ifio. **23** "Unsiki ughuno, umuunhu angati, 'Lola, ukilisite ali apa,' nambe Ali kula,' namungitikaghe. **24** Ulwakuva valiisa avaanhу vano vikutambulagha nujunge iiti ghwe 'Kilisite,' avange viila vavili vavudesi. Avuo vihuifagha ifivalilo ifivaha ni fidegho kuuti vavasofie avaanhу, nambe avasalullua va Nguluve. **25** Muvisaghe maaso ulwakuva nivavulilie ng'haani pano sikyale pikwisa. **26** Lino vangavavuule kuuti, 'Lola, uMuesiya all ku lunyika! Namungalutaghe. Nambe angati, Lola, ali kukate,' namungitikaghe. **27** Ulwakuva ndavule ulumili lwa fula vule lulumilika na kuvoneka imbalе sooni, fye luliua niliua nikwisa ne Mwana ghwa Muunhu, Kulivoneka imbalе sooni. **28** Kuno kwelili ilikanu ilife kwe kuno amatumbusi ghikong'haana. **29** "Ifigono ifio ifya lupunko filiiva fisilile, 'ing'hiisi jilakupika ilijuva, naghu mwesi naghulavala, inhondue silasanguka kuhuma kukyanya, ni fiinu fyon ifya kukyanya filasukanika.' **30** "Pepano avaanhу vilikufyagha ifivalilo kukanya fino fihufia kuuti ne Mwana ghwa Muunhu nikwisa. Avaanhу ava fisihа fyon vilitengula kulila nu lundwesi. Valambona ne Mwana ghwa Muunhu nikwisa mu mafunde kuhuma kukyanya. Nikwisa ni ngufu nyingga nu vuvaha. **31** Pe nilikuyasung'ha avanyamhola vango kumo lukuuta ulukelemo kuuti vavakong'hanie avasulua vooni ava Nguluve kuhuma imbalе sooni isa iisi, Kutengulila ulubale lumo ulwa vusililo vwa iisi kufika ulunge ulwa vusililo vwa iisi." **32** "MUmanyilaghe ikihwaniikkiso ikyu mpiki untini. Pano inhaafi saake silemba na kuuya na matundu, mukagulaghe kuuti amasiki gha fula ghali piipi. **33** Fye lulaava, muliiva makusivona sooni isi sino nivolike sivombeka, mukagulaghe kuuti nili piipi kukwisa. **34** Kyang'haani nikuvavuula niiti, ikisina iki nakilakila kuhanga isi sooni sivombeke. **35** Uvulanga ni iisi filakila, looli amasio ghango naghala kila nambe pedebe. **36** "Neke ikighono nu nsiki ughwa kwisa un ne Mwana ghwa Muunhu, nakwale juno akagwile nambe avanyamhola kukyanya, nambe juune ne Mwano, looli ju Nhaata mwene. **37** Ulwakuva niliua nikwisa ne Mwana ghwa Muunhu luliua ndavule lulyale ifighono ifya Nwaka. **38** Ifighono ifio ye lukyale kukwisa ulutalamu ulwa ghalika, avaanhу valyale vilia na kunyua, vitoola na kutolua kuhanga ikighono kila pano uNwaka ikwingila mu safina. **39**

Aavaanhу avuo navalayakangwile kimonga kuhanga pano ighalika jikwisa, vakufua vooni. Enendikiiki fye lulaava niliua nikwisa ne Mwana ghwa Muunhu. **40** Ifighono ifio avaanhу vavili viliiua pa mughunda, ujunge nikuntoola kuuya palikimo nuune, ujunge nikumuleka. **41** Avakijuua vavili viliiua pihavula, ujunge nikuntoola kuuya palikimo nuune, ujunge nikumuleka." **42** Lino, muvisaghe maaso, ulwakuva namukagwile ikighono kino uMutwa ghwinu ikwisa. **43** Looli mukagulaghe kuuti, unya ale akagule unsiki ghuno umulyasi ikwisa, ale ikukala maaso, naale ileka umulyasi amemule inyumba jaake. **44** Lino, na jumue muvisaghe muling'hanisie, ulwakuva ne Mwana ghwa Muunhu niliua nikwisa ghuno namuhuviila." **45** UYesu akavosia akati," Ghwe veeni um'bombi unnofu, unya luhalu? Um'bombi juno untwa ghwake amb'bikile kuuya mwimilili ghwa vavombi avange mu nyumba jaake, kuuti avapelaghe ikyskulia unsiki ghuno ghunoghiile. **46** Kuba um'bombi ujjuo juno untwa ghwake iliiva igomoka, ikumwanga ivomba sino akamulaghiile. **47** Kyang'haani nikuvavuula kuuti, ikum'biika um'bombi jula, imillaghe ifiinu fyake fyon. **48** Neke um'bombi um'biivi avgasaaghe mu mwojo ghwake kuuti, 'Untwa ghwangо idila kugomoka,' **49** Pe atengule kutova avavombi avajaake, alisaghe na kunyua palikimo na vaghaasi, **50** utwa ghwake angagomoke ikighono nu nsiki ghno um'bombi jula nahihuviila, **51** Kyaikuntemania na Kukum'biikkka ku lupumuko palikimo na vavudesi. Ukuo kwe vilililagha na kugwegwenula amiino vwinila uvuvafi uvukome vuno vali nawwo."

25 Pe uYesu akafikuvavulagha avavulanisivua vaake akatisagha, "unsiki ughuo uvutwa uvwa kukyanya vuhwananisivua na vahinja kijigho vano valyatolila itaala saave, vakaluta kukumwupila intalan'dala. **2** Avahinja vahaano mu veene valyale vajasu, vavange vahaano valyale vanya luhalu. **3** Avajasu vala, valyagadile itaala saave kisila kuganda amafuta agha Kwongelesia' **4** Looli avanya luhalu vala valyagadile itaala palikimo na mafuta agha Kwongelesia mu taala. **5** Ulwakuva untola'ndala akadiila pikwisa, avahinja vala vooni sikavakola itulu, vakaghonenela. Mu kilo nkate, avahinja vola vooni sikavakola itulu, vakaghonelela. **6** Mu kilo nkate, vakapulika avaanhу vijegheela viiti, 'vaya, vaya! Untolan'dala afiike, muhume tulute kukumwambilila.' **7** Nakalingi avahinja vala vooni vakasisimuka, vakaling'hania itaala saave. **8** "Pe avahinja avajasu vala vakavasuma avanya luhalu vakati, 'Tusuma mututange amafuta madebe, itaala siitu sisima.' **9** Neke avanya luhalu vala vakavamula vakati, 'Ndili! Natungavapeele, ulwakuva amafuta ghano tili nagho, naghantatukwile usue palikimo numue. Lunofu mulute kuno vighusia, mukaghule jumue. **10** Avajasu vala ye viluta kughula amafuta, untolan'dala akafika. Avahinja avange vala vano valiling'hanisie, Vakingila palikimo mu vutolani, umulyago ghudindua. **11** Pambele avajasu vala vakafika vakavona umulyango ghudindilue pe vakati, 'ghwe ntwa! Ghwe ntwa! Tusuma utudindilile umulyango!' **12** Neke untolan'dala akavamula akati, 'Kyang'haani nikuvavuula, nanivamanyile! **13** Pepano uYesu akavavuula avavulanisivua vaake akati, Lino, muvisaghe maaso, ulwakuva namukagwile ikighono nambe unsiki ghuno ne Mwana ghwa Muunhu niligomoka." **14** UYesu akafijovagha akatisagha, "kange, uvutwa vwa kukyanya

vuhwananisivua nu muunhu juno alyakyuile. Ye akyale kukyula, akavakemeela avavombi vaake, **15** Akavapeelaa ikyuma kyake kuuti nujunge afulusyaghe. Akavapeela ikyuma kyake nujunge afulusyaghe. Akavaoela nujunge kuling'hana ni ngufu saake. Jumo akampeela italanta ihaano, junge italanta ivili, ujunge italanta jimo, pe umwene akakyula. **16** "Unsiki ghuoghuo um'bombi juno akapelilue italanta ihaano, akaluta kufulusia, akakava italanta isingi ihaano. **17** Naju m'bombi juno akapelilue italanta ivili, akafulusia italanta isingi ivili. **18** Neke juno akapelilue italanta jimo, akaluta kugima umwina, akasyila italanta jila. **19** "Ifighono fинга ye fikilile, untwa ghwave akagomoka. Pe akavakemeela avavombi vaake vala kuuti nujunge ahufie kino afulwisie vwimila ikyuma kyake. **20** Um'bombi juno alyupiile italanta ihaano, akiisa ni talanta isingi ihaano. Akam'buula untwa ghwake akati, 'Ghwe ntwa ghwake, ukamheliile italanta ihaano, lino nifulwise italanta isingi ihaano. **21** Untwa ghwake aka'buula akati, 'Uvombie vunofu. Uve uli m'bombi nnofu, kange mhuvilua! Uvombie vunofu pa mbombo indebe, lino nikukuvika kuuva mwimilili ghwa kyma kinga. Ghwise tuhovoke palikimo.' **22** "um'bombi juno alyupiile italanta ivili, ghwope akiisa ni talanta isingi ivili. Akam'buula untwa ghwake akati, "Ghwe ntwa, ukamheliile italanta ivili, lino nifulwise italanta isingi ivili. **23** untwa ghwake akam'buula akati, 'Uvombie vunofu. Uve uli m'bombi nnofu, kange mhuvilua! Uvombie vunofu pa mbombo indebe, lino nikukuvika kuuva mwimilili ghwa kyumakinga Ghwise tuhovoke palikimo.' **24** "Pe akiisa um'bombi juno alyupiile italanta jimo, akam'buula untwa ghwake akati, 'Ghwe ntwa, nikakagwile kuuti uve uli mwumu, ghupeta pano nunyalile, ghukong'hania pano nukesile. **25** Mu uluo, noghopa kusofia italanta jaako, pe nasyila mu mwima. Lino koogho italanta jaako iji. **26** ntwa ghwake akawmamula akati, 'Uve uli m'bombi mbiivi, vange uli mwolo! Ukakagwile kuuti une nipeta pano nanivyalile, nikong'hania pano nanikesile, **27** lino kiki naghwaviika indalamu sango ku vano vifulusia, neke nitole palikimo nasino sifulwike? **28** Pepano untwa jula akalsghila akati, 'Mupoke italanta iijo, mumpeele um'bombi jula juno ali ni talanta kijigo. **29** Ulwakuva umuunhu ghweni juno ali nafyo ipelua ifingi, neke iiva nafyo fинга. Looli juno nsila kimonga, nambe ikidebe kino ali nakyo, ikunyu. **30** Um'bombi uju unsila luvumbulilo, muttaaghe kunji ku ng'hiisi, ukuo kwe illagha na kugwegwenula amiiino vwimila uvuvafi uvukome vuno iiva navvo." **31** UYesu akafikuvalugha avavulanisivua vaake iiti, "Une ne Mwana ghwa Muunhu niliiva nisile mu vuvaha vwango palikimo na varyamhola vooni, nilikukala pa kitengo kyango ika vuaha. **32** Avaanhu kuhuma iisi sooni vilikog'haana palyune. Na juune nilikuvabaghula avaanhу ndavule un'diimi vule ibaghula ing'holo kuuva paajao ni mhene. **33** Ikusiviika ing'holo ulubale lwake ulwa kundio, imhene ulubale lwake ulwa kun'hingi. **34** "Pepano une ne Ntwa nilikuvavuula avanhuu vala vano vali lubela ulwa kundio, 'Mwise umue mwe vano mufyuniilue nu Nhaata ghwango, mwingile mu vutwa vuno uNguluve avaling'hani kuhuma ye ipela iisi. **35** Ulwakuva ye nili njala, mukamheliile ikyakulia; ye nili ni kyumilua, mukamheliile amalenga; ye nili mugheesi, mukanhengeliile mu nyumba siinu. **36** Kange ye nighajile, mukamheliile amenda; ye

nili ntamu mukisile kukumbuvusia; ye nili mu ndinde, mukisile kukundola. **37** Pe avaghlofu viliiti, 'Ghwe Mutwa, unsiki ghuliku ghuno tukakwaghile uli ni njala tukakupeela ikyakulia, nambe ye uli kyumilua, tukakupeela amalenga? **38** Kange, unsikighuliku ghuno ye uli mugheesi tukakutengeela mu nyumba siit, nambe ye unghajile tukakupeela amenda? **39** unsiki ghiku ghuno ye uli ntamu tukakuuvusia, nambe ye uli mu ndinde tukiisa kukukulola? **40** Une ne Ntwa nilikuvamula miiti, 'Kyang'haani nikuvavuula, sooni sino mukaale mukum'bombela umuunhu juno nantambulike mu vaanhу vango ava, mukambombiile une.' **41** "Pe nilikuvavuula vano vali lubale lwango ulwa kung'hingi niliti, 'Vuuka apa umue mwe vano uNguluve avaghunile! Lutagha ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghusima lusiku, kuno uNguluve amuling'hanikise na varyamhola vaake. (aiōnios g166) **42** Ulwakuva ye nili ni njala, namukamheleliile ikyakulia: ye nili kyumilua, namukamheliile amalenga; ye nili mugheesi, namukanhengeliile mu nyumba siinu; ye nighajile namukamheliile amenda. Kange, **43** ye nili ntamu, namukisile kukumbuvusia; nili mu ndimde, namukisile kukundola.' **44** Pepano voope viliiti, "Ghwe Mutwa, liighi pano tukakwaghile uli ni njala, nambe ikyumilua, nambe ye uli mugheesi, nambe ye uli mughaju, nambe ye uli ntamu, nambe ye uli mugheesi, nambe ye uli mughaju, nambe ye uli ntamu, nambe ye uli mu ndinde, neke usue nakutakutengeliile? **45** Na juune nilikuvamula niiti, 'Kyang'haani nikuvavuula, namukambombiile une. **46** Pepano avahosi vililula ku lupumuko luno nalusila lusiku. Looli avagholofu vilikwingila ku vvumi uvwa kuvusila kusila." (aiōnios g166)

26 UYesu ye amalile kujova amasio aghuo ghooni, akavavulanisivua vaake akati, " **2** Mukagwile kuuti fikyle ifighono fivili, kuuva kyimike kyapasaka. Une ne Mwana ghwa Muunhu nitapivika mu mavoko gha valugu kuuti nibudue pa kikovekano." **3** Unsiki ughuo, avavaha va vatekesi na vagojo valyakong'hanilemu nyumbajia ntekesi um'baa juno akatambulwaghа kayafa. **4** Vakapuling'hana kukunkola uYesu kisyefu kuuti vam'bude. **5** Pe vakapuling'hana vakanati, "Tuleke pivomba uluo ikighono ika Pasaka, avaahnu kyande vileeta ambaatu." **6** Pepano uYesu akaluta mu kikaaja ika Betania, akikala mu nyumba ja Simoni juno, neke alyale ni buuba. **7** Ye ikalile ali pilia, akingila umukijuua junonga akolile isupa ija livu inya mafuta amanofu agha Kupakala agha ndalamu nyina. Pe akaveela pa Yesu, akakung'hilila amafuta ghwa Yesu. **8** Avavulanisivua vaake ye vasivwene isio, vakakalala kyongo mu moojo ghaave vakanati, "Kiki umukijuua uju inangania amafuta enendiiki?" **9** Amafuta agha ghaaele ghiglusivua ku ndalamu nyina, neke indalamu isio saale sikuvatanga avakotofu!" **10** UYesu akakagula sino vijova, akavavuula akati, "Sino vijona, akkavavuula akati, "Kiki mukun'gasia umukijuua uju? Ambombiile imbombo inofu. **11** Ulwakuva avakotofu muli navo ifighono fyon, neke une naniiva numue ifighono fyon. **12** uju ang'hung'hilile amafuta mulwa kunding'hania kusylua. **13** Kyang'haani nikuvavuula niiti, pano iMhola iNofu jipulisivua mu iisi sooni, naji mbombo jino avombie uju jijowaghа, mu uluo vikunkumbukaghа umukijuua uju." **14** Pe uYuuda Isikalioti, umo mu vasung'hua vala kijigo na vavili, akaluta Ku vavaha

va vateseki, **15** akavavuula akati, "Kyande mukumheela kiki nave nikumwohela iYesu kuuti aave mu mavoko ghiinu?" Pe vakampeela indalamo fijigo fitatu. **16** Kuhuma unsiki ughuo, uYuuda akatengula kulonda isila ija kumwohela uYesu. **17** Ikihogono ikyo kwanda ikyo kyimike kya makate ghano naghavikilue ikilule, "avavulanisivua vakamposia uYesu vakati, "Ghulonda tukuling'hanikisie kuughi ukwa kuliila ikyimike ikyo pasaka?" **18** Umwene akavamula akati, "Molute mu likaaja ilya Yelusalemu kwa muunhu jumonga, mum'buule kuuti, 'Um'bulanisi itti, unsiki ghwango ghli piipi. Une na vavulanisivua vangho kyande tulia ikyimike ikyo Pasaka mu nyumba jaako." **19** Avavulanisivua vala vakaluta, vakavomba ndavule uYesu aveele alaghiile, vakavomba ndavule uYesu aveele alaghiile, vakaling'hania ikyo kyimmiye ikyo pasaka. **20** Ye vwilile, uYesu akikala kulia ikyakulia palikimo na vavulanisivua vaake kijigho na vavili. **21** Ye vali pilia, uYesu akavavuula akati, "Kyang'haani nikuvavuula, jumnga mulyumue itapikunyohela. **22** Avavulasivua vaake vakasukunala, kyongo, nujunge akatengula kukumposia uYesu itti? Ghwe Mutwa, neene?" **23** UYesu akamula akati, "Umuunhu junio isasa palikimo muune mu kivughaana, ujoo ghwe mwene kyaikunyohela. **24** Une ne Mwana ghwa Muunhu nifua ndavule lilembilue mu Malembe aMimike. Neke iga, umuunhu ujo junio ikunyohela ne Mwana ghwa Muunhu! Kiba umuunhu ujoo, ngale naaholwagha." **25** Pe uYuuda junio ilonda kumwohela akaposia akati, "Ghwe M'bulanisi, veene?" UYesu akamwamula akati, "Uve ujovile." **26** Ye valipilia, uYesu akatoola unkate, akahongesia kwa Nguluve, akamenyulania. Akavapeela avavulanisivua vaake akati, "Koogho mulisaghe, ughu ghwe m'bili ghwango." **27** Pe akatoola ikitombi ikyo luuhuje akahingesia, kwa Nguluve akavapeela akati, "Mwunywisaghe mwensi. **28** Ulwakuva iji je danda jango ija lufingo lwa Nguluve na vaanhu vaake jino jikung'hiika vvimila avaanhу vinga kupyaniluainyivi saave. **29** Neke nikuvavuula, niiti une nalinanuya kange uluhuje, kuhanga pano niliiva niryua palikimo numue, uluhuje ulupia ku vutwa vwa Nhaata ghwango." **30** Pepeno vakimba ulwimbo, pe vakavuuka vihuma kunji viluta ku kidunda ikyo Miseituni. **31** Pe uYesu akavula avavulanisivua vaake akati, "Ikilo ija musyunghu umue mwensi kyamukung'himbia ulwakuva lilembilue mu Malembe aMimike, Nikuntova un'dimi ikipugha ikyo ng'olo kipalasana. **32** Neke niliiva nisyukile, nilikuvalongolela kuluta ku Galilaya." **33** U Peteli akam'buula akati, "Nambe avange vooni vakuleke une naningakuleke nambe padebe." **34** U Yesu akamwamula akati, "Kyang'haani nikuvavuula ikilo jjjjii ing'hongove ye jikyle kuvika, uve ghuuuva ung'hanile katatu." **35** U Peteli akamwamula akati, "Une nanikukuleka lusiku nambe kuuve kwe kufua palikimo nuuve, Nava vavulanisivua avange vooni vakajova vulevule. **36** Pepano u Yesu akaluta na vavulanisivua vaake pamonga pano pakatambuluagha Getisemanu akavula akati, "Mukalaghe bahaapa pano une niluta pala pikufuunya." **37** Pe akantoola u Peteli na vaana vavili avakina Sebedaayi akatengula kusukunala na kuhangajika mu mwojo ghwake. **38** Akavavuula akati, "Umojo ghwango ghli nu lusukunalo ulukome, ghunoghanogha mulwa kufua. Mukale bahaapa muvisaghe maaso palikimo nuune." **39** Pe pano akaluta pavulongolo padebe akakupama paasi akifuunya

akati, "Ghwe Nhaata ghwango, nave lunoghile, ikikombe iki ikyo lupumuko kileke kukunyagha. Neke na kwekuuti uvombe mu vughane vwango, looli muvughane vvako." **40** Pe akagomoka pa vavulanisivua vaake akavona vaghonele, pe akam'buula u Peteli akati, "Asi, mukuniluebkuua maaso palikimo nuune nambe kavallo kamo? **41** Muuve maaso mufunyaghe kuuti ingelo sileke kukuvalema. Umwojo għutavwile, neke um'bili n'dwesi." **42** Akaluta kange ulwa vuvi akifuunya akati, "Ghwe Nhaata, nave ulupumuko ulu nalunoghile kuvusivua kulyune lurombeke mu vughane vvako." **43** Pe akagomoka kange, akavona vaghonele ulwakuva vaale ni tulu nyinga. **44** Apuo pe akavaleka akaluta kange, kukfuunyu ulwa vutatu ye ikufunja akajova amasio għalaghħala. **45** Pepano akagomoka ku vavulanisivua vaake akavavuula akati, "Mujiġihe mufigħona na kupuuma? Lolħa, unsiki ghufikile, ghuno une ne Mwana ghwa Muunhu nivikua mu mavoko għa vahosi. **46** Ima, tulutagħe. Lolħa unya kunyohela ali piipi." **47** U Yesu ye ajighe ijoba, navo u Yuda umo mu vavulanisivua vaake kijigho na vavili, akafika ni lipugħa ilivaha vakolile ibamba ni mbuda. Avaanhu avu valyasung'hilue na vavaha va vatekesi na vagoyo. **48** U Yuda umwolesi alyavavulile ng'hani avaanhu vala ikivalilo ikyo kummanya u Yesu akati, "Juno kyanikunnonela, ujjo iiva ghwe mwene, munkolagħe. **49** Ye vafikile u Yuda akaluta pa Yesu akajova akati, "M'bulanisi, ughonile Pe aknōnela. **50** U Yesu akam'bula akati, "Nyalukolo, vomba sino ukisisie." Pe avaanhu vala vakamkola u Yesu na kukumpinya. **51** Umuunhu jumonga mu vano valyale lumo nu Yesu, akasomola ibamba, akantova unkami ughwa ntekesi um'ba, akan'dumla imbugħulutu. Neke u Yesu akam'bula **52** akati, Gomosia ibamba jaako mu nyambe jaake, ulwakuuva umuunhu ghweni junio iwlila ibamba ibudua ni bamba. **53** Asi musagħha kuuti une nikunilue kusuma ulutango kwa Nhaata għwango neke umwne asuung'he avanyamola vaake avasikali unsiki ghugħuo amapugħa kukila kijigho na ghavili? **54** Lino, nave nivombe ulu aMalembe aMimike ghano ghalembilue kuuti isi sinogħile kuvombeka mu sila iji għaal ġħikwilarisivua ndaani? **55** Pe akavavuula avaanhu vala vano visile kukunkola akati, "Mwislie ni bamba ni mbunda kukung'ola une hwene nili mhijjimbudi? Ongu jaatu navisagħha numue nivularisija mu nyumba ihyimike ija kufunyila namwang'olagħa! **56** Isi sooni siħumila kukwilarisja sino silyajovilue na vavili mu Malembe aMimike. "Pe avavulanisivua vaake vooni vakamuleka u Yesu vakakimbila. **57** Pepano ilipugħa lila likankola u Yesu likantwala kwa ntekesi um'ba u Kayafa, Ukuo kwe kuno valyakong'hani le avavulanis iż-ndaghilo isa Moose na vagoyo. **58** U peteli akava ikum'bingilila u Yesu pa vutali kuhanga akafika pa luvilka ulwa nyumba ija ntekesi um'ba. Pe akingila munkate akikala palikimo na vaskali avaloleli kuuti aloe kino kihumila kwa Yesu. **59** Pepano avavaha va vatekesi ni kipugħa kya valongosi va Vayahudi vakava vilonda uvwolesi uvva vudesi vvimila u Yesu kuuti vam'bude. **60** Napano avaanhu vinga, vakalutile kukwoleka isa vudesi neke navakaluvona lumonga luno lukwingħiġa. Pambele vakiisa avolesi vavili vakati. **61** Umuunhu uju alyatiile, "Une niliningfu isa kumemula inyumba ihyimike ija Nguluve na kujenga kange mu fighona fitatu." **62** Pepano untekesi um'ba akiima akam'buula uYesu akati, "Kiki

naghukwamula nambe lisio? Avaanhu ava vikwoleka kiki vvimila uve?" 63 Umwene akajika. Pe untekesi um'baha jula akam'bulu kange akati,"Nikukuvuula mu litavua lya Nguluve juno mwumi utuvuule nave veeve Kilisite, uMwana ghwa Nguluve." 64 U Yesu akawmamula akati,"Uve ujovile. Nekennikuvavuula kuuti kutengulila lino mulambona ne Mwana ghwa Muunhu nitemile palikimo nhu Nguluve unya ngufu nikwisa mu mafunde kuhuma kukyanya. 65 Untekesi um'baha ye apulike amasio aghuo akakalala akademula umwenda ghwake iti,"Ikumuligha kyongo o Nguluve! Lino pe mulonda vwakiki uvwolesi uvunge? Mupulike vule ikumuligha u Nguluve. 66 Mwiiti ndani umuunhu uju? Aveene vakati,"Anoghile kubudua." 67 Pe vakatengula kukumfunyila amati ku maaso vikuntova ni mbuli. Avange vakava vitova na mapu. 68 Kumo viiti,"Ghwe Kilisite, vila ghwe veeni juno akutovile?" 69 Unsik ughuo u Peteli alikalile kunji ku luvika, pe um'bombi jumonga umhinja akaveela pa Peteli akam'buula akati,"Na juuve uveele lomo nu Yesu ughwa ku Galilaya." 70 U Peteli akaana pamaaso gha vala voooni akati, Nanikagwile sino ghujova." 71 Pe akavuuka pala akaluta kunji ku mulyango ughwa luvika,"Um'bombi ujunge umhinja akamwagha akavavuula avaanhu vano pwevalyale pala akati,"Umuunhu uhu aveele lomo nu Yesu ughwa ku Nasaleti." 72 U Peteli akaana kange akajiigha akati,"Nijiigha kuuti nanimanyile umuunhu ujuo." 73 Unsiki n'debe vuvule avaanhu vano vakimile pala vakam'belelela u Peteli vakam'buula vakati,"Kyang, hani uve uli umo nu vala ulwakuva nambe injovela jaako jivoneka kuuti uli ghwa ku Galilaya." 74 Peteli akaana akajiigha akati,"Nave nijovile uvudesi nighunwaghe,"Nanimanyile umuunhu ujuo,"Unsiki ghughuo ing'hongove jikavika. 75 Apuo u Peteli akakumbuka ilisio lino u Yesu am'buula kuuti,"Ing'hongove ye jikyave kuvika ghuuva ung'hanile katatu,"Pe akahuma kunji akatengula pilila kyongo.

27 Palwakilo ye kukiile avavaha voooni ava vatekesi na vagoyo vakapuling'hana vule kya vikum'buda u Yesu. 2 Vakankunga, vakaluta naghwope kwa Pilato, untwa ghwave uMulooma. 3 U Yuda umwolesi ye awwene uYesu ahigilie kuuti abudue akipiika vvimila sino avombile. Pe akavagomokesia avavaha va vatekesi na vagoyo indalamu sila fijigho fitatu. 4 Akavavuula akati,"Nivombie inyivi kukumwohela umuunhu unsila nkole."Neke aveene vakati,"Inongua iijo jaako juuve usue nakwetule." 5 Pe umwene akasitagha indalamu sila muluvika lwa nyumba inyimike ijakufunyila akaluta kukukunga. 6 Avavaha va vatekesi vakatoolu indalamu sila vakati,"Nalunoghile kuvika indalamu isi munyumba inyimike ija Nguluve, ulwakuua siveele sihombilue kukuung'a idanda ja muunhu." 7 Pe vakapuling'hana, vakatoolu indalamu sila vakaghula umughunda ughwa m'bumba fijigha kuuti mwe varyisilaghe avahesia. 8 Fye nambe umughunda ughuo nambe lino,"ghutambulua mughunda ghwa Danda." 9 Mu uluo likava likwiliinisivue ilisio lino umbili uYeremia alyalembile kuuti,"Valyatolile indalamu ifijigho fitatu, sino a Vaisilaeli valiyiting'hiine kuuti indalamu isio sikwiline kughulila umuunhu ujuo. 10 Vakaghulila umughunda ghwa m'bumba fivigha ndavule alyandaghii u Mutwa. 11 Pepano u Yesu akiima pa vuhighi pa ntwa u Pilato. Untwa akamposia akati,"Asi, uve veeve ntwa ghwa Vayahudi?"U Yesu

akamwamula akati,"Uve ujovile." 12 Pe avavaha va vatekesi na vagoyo vakatengula kujovala si nyanga isa kumpelela u Yesu ahighe neke umwene naakamula kimonga. 13 Pepano untwa akamposia akati,"Ghwe naghupulika isi sooni sino vikwoleka kuuti uhokile?" 14 U Yesu naalyawmawile kimonga. Apuo untwa u Pilato akadegha kyongo. 15 Lwale Iwiho kwa ntwa pa kyimike ikyo Pasaka kukun'dindulila unkungua jumo juno avaanhu vilonda kuuti ahume. 16 Unsiki ughuo mu ndinde mwe alyale unkungua jumonga juno akatambuluagha Balaba. Unkungua ujoo alyakagulike fijo vvimila uvuhosi vwake. 17 Lino avaanhu ye vakong'hanile, u Pilato akavamposia akati,"Asi, mu vakungua vavili ava, u Balaba nu Yesu juno viiti ghwe Kilisite mulonda nivadindulile veeni?" 18 U Pilato alyavaposisie uluo ulwakuua alyakagwile kuutiavavaha va Vayahudi valyale ni kivini nu Yesu, fye nambe valyantwalile kwa mwene kuuti ahighe. 19 U Pilato ye ikalile pa kitengo kyake ikyo vuhighi, un'dala ghwake akasung'ha imhola kwa mwene akati,"Nungam'bombelaghe uluvii lumonga umuunhu ujoo umugholofu, ulwakuva pakilo nihangajike kyongo mu njosi vvimila umwene." 20 Neke avavaha va vatekesi na vagoyo vakavahonga avaanhu kuuti vansumme u Pilato an'dindule u Balaba na kukumhiga u Yesu kuuti abadue. 21 U Pilato akavaposia kange akati,"Ghwe veeni juno mulonda nin'dindulile mu vakungua vavili ava?"Vakamwamula vakati,"UBalaba." 22 U Pilato akavamposiankange akati, Pe nim' bombe kiki u Yesu juno viiti ghwe Kilisite?"Avaanhu voooni vakoova vakati,"Unkomelele pa kikivekano" 23 U Pilato akavamposia kange akati,"Umuunhu uju avombie luvivibluki?"Aveene vakaghina kukwova viuti,"Unkomelele pa kikovekano." 24 U Pilato ye akgawile kuuti naangandule uvulamusi vwa vaanhу kange vatengwile, ikyovo akatoola amalenga akgogha amavokonghaake pamaaso gha vaanhу, voooni kuvunna kuuti umwene namwale mu nkole ughuo. Akavavula akati,"Une nili nsila nkole vvimila kufua kwa umuunhu uju. Uluo Iwinu jumue." 25 Avaanhu voornivakamwamula vakati,"Unkole ughwa kum'buda umuunhu ujoo ghuvisaghe ghwitua na vaana viiti." 26 Pe pano u Pilato akan'dindulila uBalaba, neke akalaghila kuuti u Yesu akopue ni mijeledi na kumomeleluu pa kikovekano. 27 Pepano avasikali na ntwa u Pilato vakatwala u Yesu mu luvika lwa nyumba ja ntwa, pe ikipuga kyoni ikyo vasikali kikakong'hona, kikansyungutila u Yesu. 28 Vakamfuula amenda ghaake, vakafwasia isopeka indangali, ndavule ija kitwa. 29 Pe vakatenda ingeela ija mifua, vakafwasia ku mutu, neke vakaviika ulukwegho mu luvoko lwake ulwa ndio avonekaghe hwene ntwa. Pepano vakafughamma pamaaso ghaake vikum'benapula na kukunnenela viiti,"Kamwene ghwe Ntwa ghwa Vayahudi?" 30 Pe vakafuunyila amati, Vakatoolu ulukwegho lula mu luvoko lwake, vakantova ku mutu. 31 Ye vannennile, vakamfuula isopeka jila, vakafwasia amenda ghaake. Pepano vakantwala kukunkomelela pa kikovekano. 32 Ye vali mu sila viluta, vakatang'hana nu muunhu jumonga juno akatambuluagha Simoni, umhuma mu likaaja iya Kileene. Avasikali vakamwumilisia kupinda ikikovekano kya Yesu. 33 Ye vafikile pano pakatambuluagha Goligota, kwe kuuti,"Ling'ala iya Mutu," 34 Vakampeela uluhuuje uluhasing'hanie nu nkota ughwa kusilisia uvuvafi. Neke ye avonjile, akaana kunyua. 35

Vakankomelela pa kikovekano, pe vakaviika ulusodolelo kuuti amenda gha Yesu atoole veeni. Likavombeka enendiki neke likwlanisivue ilisio lino lilyajovilue nu m'bili kuuti, Vaghaviine amenda ghango, vasodolile mulwa kutoola isopeka jango." 36 Pe vakikala palapala kuuti vamulolelelaghe. 37 Pa kikovekano ku mutu ghwake vakakomelela,"UJU GHWE YESU, UNTWA GHWA VAYAHUDI." 38 Unsiki ghughuo avaanhу avange vavili vano valyale vahijivabudi vakakomeleluu palikimo nu Yesu, jumonga akava ulubale lwave ulwa kundio, ujunge kung'highi. 39 Avaanhu vano vakava vikila pala vakasukaniagha amatu ghaake, vikumuligha viiti, 40 Uve ghwe junu ghwatisagha ghulimemula inyumba inyimike ija Nguluve neke ghujenga ifighono fitatu, nave uli Mwana ghwa Nguluve, Ghupoke, ghwe pa kikovekano!" 41 Voope avavaha va vatekesi na vavulanisiva na ndaghilo isa Moose palikimo na vagoyo avange vakamwovelagha vakatisagha," 42 Avapokaghava avange, lino ikunua kukupoka jujuo! Asi, naghwe ntwa ghwa Vaisilaeli, lino ike pa kikovekano, neke na jusue tumwitike. 43 U mwene ikumhuviila ubNguluve, iiti Mwana ghwa Nguluve, lino nave u Nguluve amughanile, ampoke." 44 Nava vahijivabudi vanovvakomelilue palikimo nu Yesu, voope vakamuligha. 45 Kutenguala akavalilo aka ntanda pamwisi, ing'his ijakupiika iisi jooni kuhanga kufika akavalilo aka budika lubale. 46 Unsiki ughwa kavalilo aka budika lubale ndiiuki u Yesu akakoola fijo akati, Eloi, Eloi, Iamacsabakitan? kwe kuuti,"Nguluve ghwango, Nguluve ghwango ongo undekile?" 47 Avaanhu vamonga vano valyimile pala ye vapulike u Yesu ijova amasio aghuo vakati,"Uju ikunkemeela um'bili u Eliya." 48 Unsiki ghuoghuo umuunhu jumonga mu veene akaluta luvilo akatoolu ikyenda, akasuvika mu luhuje ulukali akaviviika mu lulaasi akam'besekesia u Yesubpa mulomo kuuti amiime. 49 Neke avange vala vakati,"Uleke kukumpeela tulole nave u Eliya ikwisa kukumpoka," 50 Pe u Yesu akakoola fijo kange, akakunguka. 51 Nakalingi, umwenda ghuno ghulyaghavilue pavili inyumba inyimike ija Nguluve, ghukademuka pavili kuhuma kukyanya kiufika paasi. Iisi jikasukanika na manhalavue ghakabajuka. 52 Imbiipa sikasyiluka, avimike vinga vano valyafwile vakasyuka. 53 Pa mbele u Yesu ye asyukile, avimike avuo vakingila mu likaaja iyiimike iya Yelusalemu, vakavoneka ku vaanhу vinga. 54 Pe um'baha ghwa vasikali palikimo na vala vano valyale vikumulolellela u Yesu ye vavwene iisijisukanika ni singi sino sikahumiile pala, vakoghopa kyongo, vakati,"Kyang'hani umuunhu uju akaale Mwana ghwa Nguluve. 55 "Ye sivombike isi sooni, pwevalyale avakijuua vinga vano valyimile patali padewe vilola. Avakijuua avuo ve vano vakam'bingilile u Yesu kuhuma ku Galilaya na kukutengelela. 56 Mu vakijuua avuo, mwealyale uMaliya umhuma mu likaaja iya Magidala, uMaliya ung'hina ghwa Yakovo nu Yosefu palikimo nu un'dala ghwa Sebedaayi. 57 Ye jifikile iwwilile, akiisa umuunhu jumonga ummofu, ilitauva lyake alyale ghwe Yosefu, umhuma mu likaaja iya Alimataya. Umuunhu ujou alyale m'bulanisivue ghwa Yesu. 58 U Yosefu akaluta kwa Pilato kusuma umfimba ghwa Yesu. U Pilato akavavuula avasikali vaake liiuti vampeelee umfimba ghula 59 Pepano u Yosefu akaluta akatoolu umfimba ghwa Yesu akaghuniengelela nu mwenda ughwa kusyilila, um'balafu. 60 Pe akaghuviika mu mbiipa jaake imia jino alyabughwile mu

linhalavue, akabilukisia ilivue ilikome pa mulyango ghwa mbiipa akavuka iluta. 61 Unsiki ughuo u Maliya umhuma mu likaaja iya Magidala nu Maliya ujunge vallikalile pala valungiime ku mbiipa. 62 Ikighono ikyu vuvili kino kyale kya sabati, avavaha va vatekesi na vafalisayi vakakong'hana kwa Pilato. 63 Pe vakambula vakati,"Ghwe ntwa, tukumbuka kuuti unsyangi jula ye mwumi, akajovile kuuti, Fingakile ifighono fitatu kuhuma nifua nisyuka." 64 Lino, tusuma avavuule avasikali vaako valolelelaghe imbiipa kuhanga ikighono ikyu vutatu, tungaleke kuvomba ulu, avavulanisivua vaake ndepoonu viluta kuhija um'bili ghwake neke vavasyange avaanhу kuuti asyukile. Nave luvembeke uluo, uvudesi uvuo vuuva vuviivi kukila uvwa kwanda. 65 U Pilato akavamula akati,"Mutoole avasikali. Mulute mulolelelaghe imbiipa ku ngufu siuu sooni." 66 Pepano vakaluta ku mbiipa, vakaviika ikivalilo pa livue kuuti napwengavisage umunhu ughwa kuvungulusia. Pe vakavaleka pala avasikali kuuti valolelelaghe.

28 Ikighono ikyu Sabati kikakila. Lino ye kuhenga, ikighono ikyu kwasia mu mulungu, u Maliya umhuma mu likaaja iya Magidala palikimo nu Maliya ujunge vakaluta kulola imbiipa. 2 Nakalingi, kikahumila ikinsenyeena ikivaha, Unyamhola ghwa Mutwa aikiika kuhuma kukyanya, akaveela pa mbiipa akabilukisia ilivue lila kulubale, akitakila. 3 Unyamhola ujuo alyale ivalatika hwene lumuli lwa fula, amenda ghaake ghalyale mavalafu ghivalatika fijo. 4 Avasikali vano vakalolelelaghe imbiipa, vakoghopa na kutetema kyongo kuhanga vakava hwene vafwile. 5 Neke unyamhola jula akavavuula avakijuua vala akati,"Muleke pikwoghopa nikagwile kuuti mukumulonda uYesu junu vakankomelile pa kikovekeno. Napwale apa, asyukile 6 ndavule alyale ikuvavuula. Mwise mulote pano vakam'bikile. 7 Lino mulute ng'aning'hani muvavuule avavulanisivua vaake kuuti,'Asyukile kuhuma ku vafue. Kange alongwile ku Galilaya, ukuo muluta mukum'bona.'Mukumbukaghe sino nivavulile." 8 Avakijuua vala vakavuula ng'aning'hani pa mbiipa pala, vajighe nu ludwesi kumo vali nu lukeelo ulukome. Vakava viluta luvilo kukuavavuula avavulanisivua va Yesu imhola jila. 9 Ye viluta, nakalingi u Yesu akatang'hana navo, akati,"Mwe! Mughonile!"Pe avakijuua vala vakaveela kwa Yesu vakafughamu, vakankola amaghulu ghaake vakamwimika. 10 Pe u Yesu akavavuula akati,"Muleke pikwoghopa. Mulute muvavuule avavulanisivua vango valute ku Galilaya, ukuo kwe kuno vikumbona. 11 Avakijuua vala ye vali mu sila viluta, avasikali vamonga mu vano vakalolelelaghe imbiipa, vakaluta kuvavaha va vatekesi mu likaaja iya Yelusalemu, vakavavuula sooni sino sivombike. 12 Pepano avavaha va vatekesi vala palikimo na vagyo avange vakakong'hana. Vakapuling'hana na kukuafunda avasikali vala vakavapeela indalamu nyanga. 13 Vakavavuula vakati,"Umue mutisaghe, Avavulanisivua vaake visile pakilo, vahijile umfimba ghwa Yesu usue ye tughonelile." 14 U Pilato angapulike imhola ijo usue tujova nu mwene kuhanga luvoneke kuuti namuli nu nkole." 15 Pe avasikali vala vakupila indalamu sila na kujova ku vaanhу ndavule vavulilue na vavahaha vala. Imhola isio sikakwila imbale sooni isa Vayahudi, kange vajighe vipanga nambe lino. 16 Pambele avavulanisivua va

Yesu kijigo na jumo vakaluta ku Galilaya, pa kidunda kino u Yesu alyavalaghile. **17** Ye vamwaghile, vakamwimika, neke avavulanisivua varonga vakava ni nganiningani kuuti ghwe Yesu. **18** Pepano u Yesu akaveela, akavavuula akati,"U Nguluve amheliile uvutavulilua vwoni, kukyanya na pa iisi. **19** Lino, mulutaghe muvalungikaghe avaanhmu iisi sooni, vaave vavulanisivua vango, muvofughaghe mu litavua ilya Nhaata, ni ilya Mwanaake ni ilya Nhepo u Mwimike. **20** Muvalunganisaghe kuvungilila sooni sino nivavulile umue. Une niiva palikimo numue ifighono fyon, kuhanga uvusililo vwa iisi." (aiōn g165)

Malika

1 Imhola inofu ija Yesu kilisite, uMwana ghwa Nguluve. **2** Ndavule lilembilue mukitabu kya m'bili u Isaya, "Lolagha nikunsuung'ha unyamhola ghwango akulongole, ujoo ghwe ikuling'anisiagha isila." **3** Ilio ly a muunhu niplikika kuhuma ku lihaka liiti, munnosekesyaghe u Mutwa u Nguluve isila na kuling'hania muno kya ilila". **4** Pepano u Yohana u mwofughi akatengula ku pilisia ku lihaka, kuuti avaanhу valataghe inyivi save nakuwofughua. **5** Avaanhu kuhuma mulikaja ly a Yerusalemu na mukighavo kyoni ikyu Yudea, vakalutagha kwa Yohana, vakalatagha inyivi save. **6** UYohana akafwalagha umwenda ghuno għutendilie nulwagħe lwa ngamia akipinaygħha nulukova munsana, na kulja imħaasi nu vvuki. **7** Akapulisyagħha akatisagħha, kwale jumo ikwisa mumbele mulyune unya ngufu kukila une, juno naminogħie nambe kuva m'banda ughwa kuhudula utukova twa filatu twake. **8** Une nikuvofughha na malenga, neke umwene ikuvofughagħha nu Mhepo u Mwimike." **9** Lulya humile mufigħiġo ifio ulwakuuti u Yesu Kilisite alisise kuhuma ku Nazaret ija ku Galilaya, akaluka kwa Yohanani na kukwofugħa nu mwene mukikogħha ikyu Yolidani. **10** Ye ofugħue unsiki ghughu akahuma mumalenga, akavona uvlulanga vudinduka, na ju Mhepo hwene ng'hunda akiika pa mwene. **11** Pe ilio likahuma kukyanya likati, "Uve veve mwanango mugħanike. Nikukelile fijo uve." **12** Kange nakalingi u Mhepo akamulongosia u Yesu kuluta kulihaka. **13** Akikalaghha ifiġħo fijjhō fine, agheluagħha nu setano. Alyale nifikanhu ifnġe ifya mulisoli, navanyamħola vakan'tangħha. **14** pa mbele u Yohana ye akolilue, u Yesu akalika ku galilaya ipulisia imħola inofu ija Nguluve, **15** akatisagħha, "Unsiki ghwa għufifikile, kange uvu twa vva Nguluve vulipipi. Mulatagħe na kukwitika inyivi siinu mu livangħi". **16** Yeakililla mulubale mu lisumba lya Galilaya, akabona u Simoni nu Andeleyea vitagħha inyavu save mulisumba, ulwakuva valyale valovaji. **17** U Yesu akavavula, "Mwise, mumbingililagħe, nikuvavika kuva valovi va vaanhu." **18** Unsiki ghughu vakasileka inyavu save vakam'bingilila. **19** Unsiki u Yesu ye aghħendile akasiki padabe, akam'bona u Yakobo mwawa ghwa Zebedayo nħu Yohana vanyalukolo vase; valyale mu ngalava vitenda inyavu. **20** Voope akavakemela vakamuleka uvise għwave u Sebedayi mun'akte mu ngalava palikimo navavombi vaake, vakam'bingilila. **21** Ye vafikile ku Kapelaumu, ikighoġġi kya Sabati, vakingila mu sinagogi na kuvulanisja. **22** Vakadegħha imbulanisjo ja mwene, ulwakuva alyale ivulanisja hwene muunhu nya vutavulilu nakavulanisiagħha ndavule avalembi. **23** Unsinki ghughu umuunhu alyale mu sinagogi jivanave alyale nilipepo illamafu, akakoola, **24** akati, "Tulini kikibikya kuvomba nuve, Yesu ghwa Nasaleti? Għwisile kukuttipu? Tukagħu uliveni? Uve ulimwiġi għwemwene ghwa Nguluve!" **25** U Yesu akalihwetkila ili pepo illamafu akati, "kimihe huma mun'kate mwamuunhu uju!" **26** Nili pepo illamafu likamugħijsa pasi na kuhuma mun'kate mwawwene unsiki ghuno akakolala kulisio ilivaha. **27** Avaanhu vooni yakadegħha, kange vakaposesanja vene, "Senyiki isi? Isi se mbulanisjo imia inyavutavulilu? Idagħha amapepo ghophex għikunda!" **28** Imħola

sa Yesu sikakwila ng'hani ng'hani mukighavo kyoni ikyu Galilaya. **29** Ng'hanning'hani ye vahumile kunji mu sinagogi, vakingile mu nyumba ija Simoni nu ndeleyea Vyalyale u Yakobo nu Yohani. **30** Lino un'kwive ghwa Simoni alyaghonneli alyale n'tamu ghwa homa, ng'hanning'ani vakam'bula u Yesu imħola sa mwene. **31** Ye afikile, akan'koħo nuluvoko, akamwinula, ihoma jikabuka kwa mwene, akategħula kukuvatengħelela. **32** Vwilie unsiki iljuva ye lisemle, vakamuletela avatamu vooni vano valyale vivavua, na vanya mapeco. **33** Ilkaja lyoni valyakong'anile palikimo pa mulyango. **34** Alya vasosiese vinga vano valyale ninamu avanyanamu sino sili papinga na pidagħha amapepo minga, looli nakaghalekelaghha amapepo ghajove ulwakuva ghajla manyile. **35** Alyasimu kujjighe kuhenga, unsiki ghuno ghukkayk kuhenga; akaluta pamonga pasyefu pe akifunya kukuo. **36** U Simoni navanine vakinġula kuku mulonda. **37** Ye vamwaghile vakam'bula vakati, "Avaanhu vooni vikukulonda" **38** Akavamula akati, "Tuvuke kufisina ifinge, mu fikaja fino fisiegħu, kwope niplisise kange. Ulwakuva l-welino nisile apa." **39** Akaluta imbaile sooni isa mukighavo ikyu Galilaya, ipplisia mu masinagogi na kudaga amapepo. **40** Unyabuba jumonga akisa kwa mwene. Akampelepesia; akafugħama akati, "Nave ukelile kukumbalasia, nisuma umbalasie. **41** Vwimila vwa lusungu, u Yesu akaghħolosia ulvokko l-wamwene aka mwabasia, akati, "Nikeela, Uvalale." **42** Unsiki ghughu ibuba jikabuka mu m'bili ghwake, pe akavalasivu. **43** U Yesu akan'kaana akaati luttagħha ng'hani ng'hani, **44** Akam'bula akaati, "Nungam'bulagħe nambe muunhu imola isi, ulwene ulute ghuhufie kwa n'tekesi, uhumiie ilitekelo ndavule alyalaghile u Moose, vuve vwolesi kuvanave." **45** Looli akaluta na pikum'bula kila muunhu na pipulisia ilio kukila u Yesu lukampela u Yesu kukunja kukwingiha mu makaja pa vuvalafu. Akavisagħha kunji ku makaja kuvusyefu kuvusila vaanhu kwope ukuo avaanhu ifipugħha fyooni kuhuma imbaile soni vakalutagħha kwa mwene.

2 Ye agomu ikeku Kaperinaumu ye fikil iż-żejt fidebe, lukapulikika kuuti alyale kukaja. **2** Avaanhu viinga vakakong'hana pala napapakava apakukila kange, najila jino jilyale pa mulyango u Yesuvakajova ilio kuvanave. **3** Kange avaanhuvammo valisile kwa mwene vano vamuletile umuunhu unya liteela; avaanhu vane vamplidile. **4** Unsiki yevakunilue kukuntwala vwila vwa lipugħha lya vaanhu, pe vakatuvula vakantosia kukyanya ku dari ye datuvu, vakikisija ikitanda kino umuunhu untamu juno liteela alakigonile. **5** Ya luuġwene ulwidlik l-wave, u Yesu akati kwa ntamu, "Mwanango, upyanilue inyivi saako." **6** Looli mu valembi vamo vano vakkalile pala vakiposiagħha munumbula saave, **7** "Anogħile ndani kujova anala? Ipyanila! Ghwe veeni kupyanila inyivi nakwale ujunge kukila u Nguluve mwene?" **8** Kange u Yesu akakagħula mu numbula sa mwene kino akale isagħha muvavamo va vanave. Akavavula, "Nakiki musagħha mu numbula siru? **9** Luhu l-liliku kukumbuulla unya liteela, upyanilue inyivi sak' nambe kuuti, 'Ima, vegħħala ikitanda kyako, ultagħha?' **10** Lino mukagħile kuuti umwana ghwa Adamu alinuvvatavulilua uvwa kupyanila inyivi mu iisi, pe alwa m'bile iluna liteela jula, **11** "Nikukuvuла juve, ima, tola ilitefu lyako, vujagħha." **12** Unsiki ghughu akima akavegħħala ilitefu lyake

akavuka ivuja avaanhу vano pevalyale vaka degha kyongo, kange vakamughiniaghа u Nguluve, vakaati "isi se natusiwene lusiku." 13 Akaluta kange mulubale mulisumbe, ilipugha lya vaanhу likalutagha kwa mwene, pe akavavulanisaghа. 14 Ye ighenfa akamwaghа u lawi nswamble ghwa Alfayo ikalile pano isongekesia isongo akambula akati "Um'bingililaghe." Akima na pikum'bingilila 15 Pambele u Yesu ye vilavuka ikyakulia munyuma ja lawi, avasongesia songo vinga na vahosi valikallie vivanga nu Yesu palikimo navavulanisivua vake, ulwakuva valyale vinga voope vakam'bingilila. 16 Unsiki avalembi, vano valyale Vafalisayo, yevamwaghile u Yesu ihanga navaaanhu vava nyanyivi nava songesia songo, vaka vavula ava vulanisivua vake vakaati, "Nakiki ihanga nava songesia songo na vaanhу ava nyanyivi?" 17 U Yesu ye apulike akavavula akati, "Avaanhу avanya vwumi mum'bili navufumbua kuluta kwa mughanga; looli avatamu vevano va mfumbilue. Nanilyakisisie kukuvakemela vano vikuvona vagholofu, looli vano vitang'hinie kuuva vahosi." 18 Avavulanisivua va Yohani nAva Farisayo valyale nu lwiho ulwa kuvuhila kulia. Pe avaanhу vamonga vakisaghа kwa mwene ni pikum'buula, "Kiki avavulanisivua vaako navivingilila ulwiho ulwa kuvuhila kulia, ndavule avavulanisivua va Yohan nava Farisayo? 19 U Yesu akavamula, vano vaghongolilue pavutolani vulu vali nu n'tola n'dala navangavuhile kulia mu lwakufunya? Pa uluo nave untola n'dala alipalikimo numue namughanilue kubuhila kulia." 20 Looli filiya ifighono fino untolan'dala ilivusivua, apuo pepano vilivuhila kulia mulwa kufunya. 21 Nakwale umuunhu juno ihona ikigamba ikipia mu mwenda unkuulu, nave avombe uluo ikigamba kilekang'a nu mwenda, ikipia kibanduka mukikuulu, pe uvudemule vukwongeleta kyongo. 22 Nakwale umuunhu juno ivika uluhuje ulupia mu nyambe ing'hiulu, nave fye vavombe uluo, uluhuje lupusula inyambe kange fyoni fivili uluhuje ni nyambe visova. Looli vika uluhuje ulupia mu nyambe imia." 23 Mukighonobikya sabati uyesu alyakilile mumaghunga ghamo, navavulanisivua vamo vakanatogha amasoje gha ngano. 24 Avafalisayo vakam'bulagha, "Lolaghа, kiki vivomba lunonalunoghile mundaghilo isa mukighono ikyabSabati?" 25 Akavamula, "Namwembila ndavule u Daudi vule alyavombe ye alimuvunoghelua vva njala umwene palikimo na vaanhу vano alyale navope? 26 Ndavule alyalutile mu nyumba ija Nguluve unsiki ghuno u Abiathari alyale n'tekesi m'baha akalia unkate ghuno ghulyale pavulonogo ghuno naghukanoghile mundaghilo sa muunhu ghweni kuli ulwene vatekesi vene kange akavapela vaamo vano valyale palikimo nu mwene?" 27 U Yesu akajova, "isabati jivikilue kuku n'tanga umuunhu, jeeje umuunhu kuya n'kami ghwa Sabati. 28 Kwekuuti, Mwana ghwa Adamu ghwe Mutwa, naku sabati."

3 Kange akingila munkate mu sinagogi mula mwe alyale umuunhu juno uluvoko lulyafwile. 2 Mwevalyale vamo valyale vikumwuvila kuuti nave kya ikunsosia umuunhu jula mu kighino kya Sabati vantwale pa vuhighi. 3 U Yesu akam'bulu unyaluvoko luno lufwile akati, "Ima pakate palipugha ili." 4 Pe akavavula avaanhу, "Asi, luliku luno lunoghile mukighono ikyabSabatinambe ku vomba imbibivim; kupoka u vwumi nambe ku buda?" Looli navakamula kimonga. 5 Akavalola ni ng'halasi, akasukunala

vwimila vwa vusiiki vwa numbula save, kange akam'buula umuunhu jula, "Gholosia uluvoko lwako" Akagholsia u Yesu akansosia uluvoko lwa mwene. 6 Ava Farisayo vakahuma kunji pe vakava vipiling'ana nhu Herode vule kya vikum'buda. 7 Pe u Yesu, navavulanisivua vaake, vakaluta ku lisumbе, nililigha ilivaha ilya vaanhу vukam'bingilila kuhuma ku Yerusalem na kuvuyahudi 8 kuhuma ku Yerusalem na kuhuma ku Idumaya na kuvulongolo ku Yorodani na kumbale isa ku Tiro ni Sidoni, ilipugha likome, pono alyapulika ifini fyooni fino alya ivomba, valisile kwa mwene. 9 Pe akavavula avavulanisivua vaake kuuti vavegehelesie ingalava indebe vwimila vwa mwene Iwakuuti ilipugha lya vaanhу, ulwakuuti navangampitaghe. 10 Ulwakuva alyasosisie vinga, ulwakuuti umuunhu ghweni unya mumuko alyale nuvunoghelua vwa kum'bona neke amwabasie. 11 pooni imhepo indamafu pano vakamwaghaghа, vakaghwisaka pasi na pilila pamaghulu gha mwene, vakatisagha, "uve uli Mwana ghwa Nguluve". 12 Akaghadaliliklagha kuuti naghangampulisiaghe akagulike. 13 Akatogha pakyanya pa kidunda, akavakemela vano alighanile, vakaluta kwa mwene. 14 Akavasalula kijigho na vavili (akavatambula vasung'ua), ulwakuuti vave palikimo nu mwene alwakuti avomole kupulisia, 15 kuuti uvutavulilua uvwa kudaga amapepo. 16 Akavasalula kange kijigho na vavili: U Simono juno akantambulagha Petro, 17 U Yakobo nswamble ghwa Zebedayo, nu Yohani nyalukolo ghwa Yakobo, alkapeelilue ilitavua lya Bonagesi, avuo ve, vaana va lugulumo, 18 nu Ndeleeya, Filipo, Bartholomayo, Mathayo, tomaso Yakobo mwana ghwa Alfayo, Thadayo, SimoniMukananayo, 19 nhu Yuda Iskario, juno alya mwohiile. 20 Pe akaluta ku nyumba, nilipugha lya vaanhу vakisa palikimo kange, vakakunua nakulia u nkate. 21 Ikkolokya mwene yevapulike imhola jijo, vakaluta kukun'kola, vakaati, "Ahasiling'ine uluhala" 22 Voope avalembi vano valisile kuhuma ku Yerusalem vakatisagha, "U Yesu ali nili pepo lywa Beelzebuli," ilipepo ili lyelino likumpeela ingufu isakudaga amapepo". 23 Uyesu akavakemelile kwamwene nakujova navope kuhwanikisio, "ndaponi usetano idaghw kwa setano? 24 Nave uvutua vughavana vwene uvutwa uvuo navu ngime. 25 Nave inyumba jingaghaving'hane jeene, inyumba jijo najiiviesia jime. 26 Nave usetano angagalung'hane mwene na kughaving'aana, nangawsesie kukwima, iva afikile kuvusililo vwake. 27 Looli nakwale nambe umuunhughweni nangingile munyumba ja muunhu unyangufu kughoma ifini fyake fyooni. 28 Kyang'haani ni kuvavula, inyivi sooni isa vaanha va vaanhу nalavasaghila, namaligho ghave ghoni, 29 looli umuunhu juno ikumuligha u Mhepo u Mwimike ujuo u Nguluve nalansaghila lusiku, ujuo iiva nu nkole ughwa kuvusila kusila". (aiōn g165, aiōnios g166) 30 U Yesu akajova ilio ulwakuva akatile, "Alinilipepo illlamafu". 31 Kange u ng'ina navanyalukolo va mwene vakisa na vakiima panji. Vakansung'haa umuunhu, kuku nkemela. 32 Nikipugha kya vaanhу vano vakikalile pipi naghwope vakam'buula, "umama ghwako navanunavo valipanji, vikukulonda uve". 33 Akavamula akati, "Umama navanuna vaango ve vaveeni?" 34 Akavasyetukila avaanhу vooni vano valikalile vakansungutile, akaati, "Lolaghа ava ghwe mama navanuna vaango! 35 Umuunhu ghweni juno ivomba isa

vughane vwa Nguluve, umuunhu ujoo ghwe nuna kange kwe lumbu ghwango ghwango, nu mama ghwango".

4 Kange alya tengula ku vulanisia mulubale palubale pa lisumbe. Nilipugha ilivaha likakong'ana pikunsungutila umwene, akalamula pikwingila mu ngalama na akikala. ilipugha lyoni likava mulubale kunji mulisumbe. **2** Pe akavavulanisia sinyinga mufuhwanikisio, pe akajova kuvanave ni mbulansio sake. **3** Pulikisia, unkesamebeju alyalutile kukesa imbeju. **4** Ye ikesa imbeju jimonga jikaghua musila, injuni sikisa sikahola. Ijinge jikaghua palinalavue, pano ilihanga lilyale lidebe. **5** Nakalingi sikuuma, ulwakuva nasilyale palihanga iyakukwilana. **6** Looli ilijuva lika nyaanya, jikuuma, ulwakuva nasilyale ni ndela, sikuuma. Ijinge jikaghua pa malela gha madasia. **7** Neke amadasia yeghalembile ghaka fweta, sikakunua kukoma ifipeke vunufu **8** Ijinge jikaghua pa lihanga ilinofu jikamela nakukoma vunono, jimo ifijigho fitatu, ijinge fijigho ntanda, ijinge kilundo". **9** Pe akati, "Unyakupulika, apulike!" **10** U Yesu unsiki ghuno akale mwene, vala vano valyale pipi na vala kijigho na wavili vakamposia kufihwanikisio. **11** Akavamula muvanave, "Mupelilue isa vusyefu uvwa vutwa vwa Nguluve. Neke vano valikunji ifinu fyonu fihwanikisio, **12** neke vangalole, ena vilola, lolii navangalole, kupulika vipulike neke navangasitang'anie, lolii vasasyetuka nu Ngulu ngale avasaghile." **13** Pe akajova muvanave, "Namukukitang'ania ikihwaniakisio iki? Pe kyamukufitang'ania ndani ifiwhanikiso ifinga? **14** Unkesamebeju akesa ilisio. **15** Vamonga vevano vaghwile mulubale mu sila, pano ilisio likesilue. Pano valyapulike, nakalinge usoetano akisa na pivusia ilisi lino likale mu moojo ghave. **16** Vamonga vevala vano vakakesilue pakyanya pa linalavue, vano, vikulipulika ilisio, vikulyupila ng'aning'ani nulukelo. **17** Vasila ndela sesoni mu mojo ghava, lolii valyale nu lugudo ludebe. Looli inalaamu ni mumuko pano fikwisa vvimila vwa lisio, unsiki ghughuo vikuvala. **18** Avange vevala vano vakakesilue mumifui, vikulipulika ilisio, **19** neke imumuko sa mu iisi, uvuyasu vvimila vwa kyuma, nuvunoghelua vwa mbombo isinge, fikuvingga pe fifweta ilisio, pelikunua ku koma imeke. (aiōn g165) **20** Looli vano vavyalilue mulihanga ili nofu. vikulipulika ilisio na kukulyupila neke vikoma ifipeke: jumo ifipeke fijigho fitatu ujunge fijigho ntanda, ujunge kilindo kimo." **21** U Yesu akavavula, "Ulumuli luleta munkate mu nyumba na pikulubika pa ndilo, nambe pasi pa fungo? Jeeje luvikua pa kimilo. **22** Ulwakuva nakwekile kyekyoni kino kifisime kino nakilikagulika, sope isa vusyefu silivkua pa wvelef. **23** Unya kupulika apulike!" **24** Akavavula, "muve maaso kukino mukukipulika, ulwakuva ikipimo kino mipimila, kyekino milipimivua, kange kilikwongelele kulumue. **25** Ulwakuva umwene juno alinakyope, ilikyupila kukila, jula juno nsila, kuhuma kwa mwene ilipokua nambe fila fini alinafyope." **26** Pe akajova, "Uvutwa vwa Nguluve vulindavule ikihwaaunikisio kya muunhu unkesa mbeju mumughunda. **27** Umwene akaghona na kusisimuka, imbeju jika lemba nakukula, kisila kukagula muno jimelela. **28** Iisi jihumia jijio; ghitala amatundu, neke amasoje, kange imeke sino selile. **29** Unsiki ghuno imbeju jiva jelile itwalagha uvumego, ulwakuva unsiki ghwa kubena ghufikile." **30** Pe akajova, "tu hwananie uvutwa vwa Nguluve ni

kinu kinge, nambe utumile ikihwani ikinge ku kwolelela? **31** Vuhwani vwa mbeju indebe kukila soni, nambe pano jilya vyallilue jilyale ndebe kyongo kukila imbeju soni mu lisi. **32** Nambe, unsiki ghuno jikavyallilue, jimela na kukula ghuva mela nkope kukila amamele ghoni agha mubusitani, inhaafi saake siva mbaha, nasinjuni sa kuvalunga sitendaga ifivwasu mumuo. **33** Akavavulanisiagha avaanhу ilisio lyake mufihwanikisio finga na kujova mu vanave, kavavulanisiagha ndavule vanoghile kujova, **34** na akalovagha kimonga kisila kuhwanikisio. Looli unsiki ghuno lyale mwne, akavaghanulilaghа sooni avavulanisivua vaake. **35** Mufighono ifio, ye jifikile ivvillile, akajova muvanave, "Tulovoke imwambo jila". **36** Pa uluo vakalileka ilipugha, vakantola u Yesu, unsiki ughuo ye alimunkate mungalava. Ingalava isinge silyale palikimo nu mwene. **37** Imhepo inyangufu jikaguguma na mavingo ghakavingilaghа munkate mu ngalava ingalava wejilya memile. **38** Looli u Yesu alyale mu shtri, alyaghonile pa kisaghу. Vakansimula, vakati, "Ghwe m'bulanisi, uve kulyuve ghuvona na kiinu usue pano tutufa?" **39** Pe akasimuka akajidalikila imhepo na pikujivila inyanja, "Litama, ulughano". Imhepo jikalitama, kukava mye. **40** Akaajova muveene, "Lwakiki muli voghofi?" **41** Valya memile uludwesi luvala, vakajovesania, vakati, "Uju ghwe veeni, junu imhepo namavingo fikumpulika?".

5 Vakafika umwamboijinge ija lisumbe, mulikaja lya Gerasi

2 Nakalingi u Yesu ye ihuma mu ngalama, akisa kwa mwene umuunhu jumonga unyalipepo lilamafu akahumile ku mbiipa. **3** U muumhu uu akikalagha ku mbiipa. Nakwalyale uwakunkola nabe kukundindila, nambe kukunkunga ni minyololo. **4** kekinga akapinywagha ni pingu na manyololo. akadumulaghа amanyololo ni pingu akadenyagha. Nakwaliyale unyangufu ghwa kumulefia. **5** Pakilo na pamwisi akikalagha ku mbiipa na kufidunda, akakolaghа na kukutemateeme namavue amajodofu. **6** Ye am'bwenе u Yesu pavutaali, akankimbilila na kufughama pa mwene. **7** Akakola ni lisio ilivaha, "Lunoghile nivombe kiki, Yesu, Mwana ghwa Nguluve junu alikukyanya fijo? Nikukusuma multavua lya Nguluve, uleke pikumumusia." **8** Ulwakuva yumbulile, "Ghwe lipepo lichafu uve, huma mwa muunhu uju." **9** Gwoope akamposia akati, "Ilitavua lyako veee veeni?" Ghwoope akamwamula, "Ilitavua lyango nene Ligioni, ul. wakuva tuliviinga." **10** Akampelepesia kange leka pilkughadaga mu iisi jila. **11** Ilipugha ilivaha lya ngube lilyale pakyana pakidunda silyale sidiuma, **12** ghoope ghokampelepesia, sikati, "Utusung'e mu ngube, mwetwingile munkate mu sene." **13** Akaghatavula; amapepo amalamafu ghakahuma mwa muunhu na pikwingila mu ngube, sope sikakimbilila pasi pa kidunda na pikwingila mulisumbe, neke ilipugha lya ngube imbilima ivili sikadwivila mulisumbe **14** Navadima ngube vakakimbila vakaluta mulikaja na mufikaja kuhumia imhola kusino sihumile na pivombeka mu likaja na mukisina. Pepano avaanhu vinga vakahuma kuta kulola kino kikahumile. **15** Pepano vakisa kwa Yesu pe vakamwaghа umuunhun juno ahasing'ine na mapepo alyale nu nsikali ikalile pasi, afwasivue, ali nuluhala lunofu, voope va koghopa. **16** Vala vano vakasiwene sino sivombike kwa muunhu juno alyahassiling'ine na mapepo vakakimbila kino kikahumile kwa mwene kange vvimila ingube. **17** Voope vakampelepesia kuuti

avuuke mu iisi jave. **18** U Yesu ye ikwingila mu ngalava, umuunhu junu alyahasing'ine na mapepo akampelepesiaa kuuti alutaghe palikimo nu mwene. **19** U Yesu akankana, akati, "Lutagha kukaja na kuva nyalukolo vako, uvavule akuvombile u Mwua, nulusungu luno akupelite." **20** Pepano akavuka na kuluta kupulisia imbaha sino ambombili u Yesu mu Dekapoli, imhola isio sikava kidegho ku vooni. **21** Pano u Yesu alyalovwike kange imwambo ijinge, mu ngalava, ilipugha ilivaha lika kong'ana kukunsungutila, pano alyale mulubale mulisumbe. **22** Umbaha jumo ughwa va sinagogi, akatambuluaghha Yairo, akisa, ye amwaghile, akaghua pa maghulu gha mwene. **23** Akampelepesia fijo kange fijo, akati, "Mwalivango n'debe ghukova pifua. Nikusuma ghwise uvike uluvoko lwako pakyanya pa mwne ulwakuuti usoke akupele uvwumi ughendelele pikukala." **24** Apunakavuka palikimo nu mwene, nalilipugha ilivaha lika m'bingilila vaka mpitagha kukunsungutila. **25** Pwe alyale umumama jumonga junu alyale ihuma idanda inaaaamu iijo jilya mpumwisia amaka kijigho na gha viili. **26** Alya pumurike yongo kuva ghanga vinga alya vombiile ikyuma kyoni kino alyale nakyo. Neke nalyasokile nambe padebe, looli inamu jikava jifikwongeleta. **27** Akapulika imola isa Yesu. Pe akatengula kukwisa kughenda mumbele muno mwa mwene pano alyale ighenda pakate palipugha. ghwope akagusa umwenda ghwa mwene. **28** wakuba akajovile, Nane ninga guse ghamenda ghake ni soka, niva mwumi." **29** Ye agusile, idanda jikabuhilaphuma, akivoona mumbili ghwake asokile kuhuma munamu jila. **30** Unsiki ghughuo u Yesu akivona mu m'bili ghwake sihumile ingufu. Akyasyetuka imbale soni mulipugha pe akaposia, "Ghwe veeni junu abasisie u mwenda ghwango?" **31** Avavulanisivua vaaake vaka mwamula, "Ulivwene ilipugha illi likikupita lisyungutile, najuve għut, ghweveeni junu ikukwabasia? **32** Looli u Yesu akava ifilolesia ulwakuuti ankagule junu amwabisie. **33** Umukijuva, akagugula lunolohumile kwa mwene, akogħopa na pihilila. Akalugula pe akaghua pasi pamwene akolelela sooni sino sivombike. **34** Akajova kwa mwene, "Mwalivango usokile vvimila ulvitiko lwako. Ulutagħe nulutangano inamu jako jisoke lwoni **35** Pano alyale ijoba, valisile avaanhу vamo kuhuma kwa ngoyo wa Sinagogi, vakaati, "Umwaliivo aflu. Kiki ghiku n'gasia um'bulanisi?" **36** Looli u Yesu ye akipulike kino valyajovile, akambula um'baħha ghwa sinagogi, "Ulogħopaghha. Itikaghha." **37** Akavakana vooni kulutania nagħwopre, looli akantoola u Petro, Yakobo, nu Yohana navanyalukolo va Yakobo. **38** Vakisilepkajha pa m'baha ghwa va sinagogi ghwope akalivona ili batu, kukola na kultu. **39** Ye ingile mu nyuma, akavaposia akati, "Kiki musukunile kange kiki mulila? Umwana nahwile looli ighona." **40** Vakanseka, looli umwene akavahumia vooni kunji, akavatola ava pafī nava vulanisivua vala, kingila munkaate muno mwealyale u mwana. **41** Akankola uluvoko lwa mwana akati, "Talitha koum," kwekuuti, "Ggwe minja uve nikukuvula, simuka." **42** Unsiki ghughuo umwana jula akasimuka na na pigħenda (ulwakuva alyale na maka kijigho na ghavilli). nakalinga vakakolou ni nganighani na nuludegħo luvhaha. **43** Akavakana ku ngufu kuuti nalunogħile umuunhu ghweni akagħul imbombo jino jivombika apa. Akavavu ka kuuti vampele uminjha jula ikyakulia.

6 Pe akabuka apuo kuluta mulikaja lya mwene, na vavulanisivua va mwene vaka mbingilila. **1** Isabati ye jifikile, akatengula kuvulanisi mu sinagogi. Avaanhu vinga vakampulikisia na pidegha. vakin, "Atolile kugħi imbulnisio isi?" Vukagusi vui vunu apelilie?" kange fidegho fiki fino fivombeka mu ngufu saake?" **3** "Uju nagħwe mpulula mbavo, mwana ghwa Mariam u nyalukolo għuva Yakobo, Yose, Yuda nu Simoni? Nava lumbu nave vunu tukukala palilimmo nusue?" Navakakelile nu Yesu. **4** U Yesu akavavula, "Um'bili naikosa uvvogħopua, ulwene naikwogħopua mulikaja lyake na vanyaluolu vamo avamunyumba ja mwene." **5** Naakavomba nambe kidegho kimonga apuo, looli akavabiikila amavoko avatamu vadebe akavasosia. **6** Akadegħha kyongo ulwakuva navalyamwitke. kange pe akaghħendela ifikja ifya pavipipi kuvulanisia **7** Akavakemela avavulanisivua vala kijjigħo navavili akatengula piku vomħola vavili vavili. Akavapela uvu tavililu vwa kudaga amapepo imilamafu, **8** akavavula ulwakuti navala tolaagħha kyawkwani pano viluta ulwene lulukongoja lwene. Navangagħadha unkate, nambe inyambe, nambe indalam; **9** looli muwalagħe ifilato, ulwene mulawħalaghha isopeka ivilli. **10** Kange akavavula, "Inyumba jejoni jino kwande mukwingila, mukalagħemmu kuhanga pano muvuka mulikja illo. **11** Kange ilikja lino navikupiilita nambe kukuvalikisja, muhumagħe muvanave, mukung'unagħe ulung'undu mumaghħlu għinu, kive kivali lu muvanave **12** vakavvuka viluta vipulisia valate na kukusileka inyivi save. **13** vakadagħha amapepo minga, kanke vakaghħapakħa avatamu amafuta vaksasoka. **14** Utwa u Herode ye aghapulike aghħuo, ulwakuva ilitavu lya Yesu lika kagħlik kyongo. Vamonga vakatisagħha, "U Yohano umwofughua asyukile kuhuma kuvafue vvimila vwa illo, iji ngufu ja fidegho ivombela imbombo munkate mwa mwene." **15** Avaange vakatisagħha, "Uju għee Eliya." Kange avange vakatisagħha, "Uju ghwe m'bili, ndavule ava viili vamo ava pakale." **16** Ne uHerode ye apuluke aghha akati, "U Yohana, junu nilya n'dumwile umutu asyukile." **17** Ulwakuva u Herode jujuo akalaghile kuuti u Yohana akolue na kunk'dindila mu ndinde vvimila uHerode (un'dala ghwa nuna Filipo) vvimila umwene ulwakuti aly n'tolile. **18** Ulwakuva u Yohani aly m'bulle u Herode, "Nalunogħile mundagħilo kun'tola un'dala ghwa nuravu." **19** Peoano uHerode akar'kalalilagħha na kumwuvla ulwakuti am'bude, neke akakunuagħha, **20** ulwakuva uHerodr akamwogħopaghha uYohani; alyalutang'inie kuuti muunhu mugholofu kange mwimike, pe akamuleka pavutavike. Kange akavisagħha nulukelo lwa kumpulikisia akasukunāla fijo, looli alyan'kellie kuku mpulikisia. **21** Ye kifikil iż-żejjha iż-żebha kikuluklu iż-żebha kikumbuka kuholua uHerode akavalinġ'anja avavaha va vasikari va mwene ululilo, navasikali na vatambulike avange ava Galilaya. **22** Pepano umwaliivo ghwa Herodia akingila na seeja pavulongolo pa veene, akamhovsia uHelode navagħesi vano valikallie unsiki ughwa kyakulia kya pakivwilie. Pe pano untwa u Herode akam'bula uminjha jula, "Suma kino ghulonda nikukupele." **23** Akajiġha akati, kyokyoni kino ghukunisuma, nikukupela, nambe vuve vwe vutwa vvango." **24** Akahuma kunji kukumposia ung'ina, "Nisusume kiki?" akati, "Umutu ghwa Yohani u mwofughua." **25** Akingila ng'aning'ani mwa ntwa akatengula kusuma, "Nilonda umele mulisini, umutu ghwa Yohani u mwofughua." **26** Untwa akasukunala kyongo, looli ulwakuva

akijighile na kuvahesisia, vakakunua pikun'kana kino asumile. **27** Pepano, untwa akansung'a avasikari vamo muvaloleli va mwene kuuti vakamuletele umutu ghwa Yohani. Unsikari akaluta kun'dumula umutu ye alimundinde. **28** Akaleta umutu ghwa mwene mulisinia na pikumpela uminja, uminja uakampela ung'ina. **29** Navavulanisivua va mwene ye vapulike isio, vakaluta kutoola umbili vakaghvuika mu mbipa **30** Ava sung'hua, vakakong'ana palikimo pavulongolo pa Yesu, vakamwolele soni sino vakavombile nisino vakavulanisie. **31** Ghwope akavavula mwise mwevanya kyuma kuvusyefu tu puume padewe." Avaanhu viinga vakisagha na pibuka, vakakuunua piva nunsiki ughwa kulia. **32** Pe vakapanda ingalava kuluta kuvusyefu veene. **33** Looli ye vivuuka avaanhu vinga vakavagha, vakaluta luvilo palikimo kuhuma mumalenga, pe vakatala aveene kufika. **34** Yevafikile mulubale mu lisumbe, akalivona ilipugha lya vaanhу akavavonela ikisa, ulwakuva valyahwene ng'olo isila n'diimi. Pe akatengula pikuvulanisia si nyina. **35** Unsiki ye kuseghelile fijo, avavulanisivua vakamwisila vakam'bula, "Apa pe pasyefu unsiki ghulutile. **36** Utavule valutaghe mu fikaja fino fili pipi valutaghe vakaghule ifyakulia." **37** Looli aka vamula akati, "Muvapele umue ikyu kulia. Vakam'bula, "Ndeponu tuluta kukava amakate aghanya lutalama lwa dinali filundo fivili na pikuvapela valie?" **38** Akavavula," Muli namakate ghalingi? Lutagha mukalolae." ye vakavile vakam'bula, "Tuli namakate ghahano ni samaki ivili." **39** akavatavula avaanhu vikale fighavo fighavo palisolli iyololo. **40** Vakavakasia fighavo fighavo; fimonga avaanhu kilundo, ifingi fijigo fihano. **41** Pe akatoola amakate ghahano ni samaki ivili, akalola ku kyanya, akahongesia pe akavapeela avavulanisivua vabike pavulongolo pa lipugha. Kange nasisamaki ivili akaghavania kuaanhu vano. **42** Vooni vakalia vakikuta napigombolela. **43** Vakakong'ania ifisighasi fya makate ni samaki, fikamema indilo kijigho na fivili, kange na fifisighasi fya samaki. **44** Avaki nhaata valyale imbilima ihano vano valyalile amakate. **45** Kange akavalaghila vapande ingalava valute imwambo ijingi, ku Bethsaida, pono umwene ihwesia ilipugha. **46** Yevavukile, akaluta kukidunda kukufunya. **47** Ye vvilile, ni ngalava save silyale pakate pa nyanya, ghwope alyale mwene kufidunda. **48** Akavagha pano vitata kughendasia ingalava ulwakuva imhepo jikavagomosiagha ku mbele. Ye kuta pihenga akavalutila, akaghenda pakyanya pa malenga, akalondaghа pikuvakiling'hania. **49** Looli ye vam'bwenе ighenda pakyanya pa malenga, lukavingila uludwesi vekati lisyuka pe vakajeghela ni ngolo. **50** Ulwakuva valyamwaghile lukamema uludwesi. akavavula, "Muve kangala! nene! namungoghopaghe." **51** Pe akingila mu ngalava, imhepo jika litama, vope vakandegha kyongo. **52** Ulwakuva navalyavutang'iniea uvufumbue uvwa makate. ulwakuva uluhala lave lulyale nuvwelefu vudebe. **53** Yevalowwiye imwambo jingi, vakafika iisi ija Genesareti ingalava jikava pa vvimo. **54** Yevahumile kunji mu ngalava, pe vakan'gula. **55** Vakaluta ng'aning'ani kupulisia mu iisi jila jooni vekatangula kuvaleta avatamu mufitala, mwoni munovapulikagha kuti ikwisa **56** kwoni kuno akalutagha mufighavo, nambe mu makaja, nambe mu iisi, vakavavikagha avatamu pa lighulilo, vakampelepesiagha kuti avalekaghe avatamu vabasyaghe

nambe ulu vilu lwa mwenda ghwake. Vooni vano vakabasyagha vakasoka.

7 Pambele, avafalisayi na vavulanisi va ndaghilo vamonga kuhuma ku Yelusalemu vakakong'haana pa Yesu. **2** Vakavaagha avavulanisivua vamonga vilia na mavoko amalamafu, kwekuti kisila kwogha amavoko mu Iwiho. **3** Ulwakuva aVyahudi vooni, kyongo aVafalisayi, nakalisagha kisila kwogha amavoko ndavule lwale Iwiho lwa vakuulu vaave. **4** Kange umuunhu pano amumile ku lighulilo, naalyanoghiile kulia kisila kwogha amavoko. Nisingi nyina sino valyupiile, ndavule isa kusuka ifikombe, ifivugaana ni fingi **5** Pepano aVafalisayi na vavulanisi va ndaghilo vakamposia uYesu vekati, "Kiki avavulanisivua vaako navivingilila inyihio isa vakuulu viiti, pano vilia na mavoko amalamafu?" **6** UYesu akavamula, akati, "Umue mwee vakedusi! Unguluve kukilila um'bili uYesaya alyajovile se sene vvimila umue, ndavule lilembilue, 'Avaanhu ava vikungina'ia pa pa mulomo, neke amoojo ghaave ghali kutali nuune. **7** Vlkunyimika neke ulvimirko lwave lusila luvumbullio, ulwakuva vivulanisia indaghilo isa Nguluve, neke mugadilila inyihio isa vaanhу." **8** "Sa kyang'haani, umue musilekile indaghilo isa Nguluve, neke mugadilila inyihio isa vaanhу." **9** UYesu akavavuula kange akati, "Umue muvona lunono kukusileka indaghilo sa Nguluve, neke muvingililaghe inyihio siuu!" **10** Ulwakuva uNguluve kukilila kwa Moose alyatiile, 'Umwoghopaghe uvaaso nu mamaajo, kanviise nambe un'ina kuge alyatiile, 'Umuunhu juno bikumuligha uviiise nambe ung'ina anoghiile kubudua.' **11** Neke ume muvulanisia kuuti, umuunhu ndepoony ikum'buula uviiise nambe ung'ina kuuti, 'Kino niveele ninoghiile kukutanga, nihumisie, litekelo kwa Nguluve.' **12** APuo, mukum'biika umuunhu ujo aleke kukuvantanga avapaafi vaake, ulkwakuva mwiti ahumisie kwa Nguluve. **13** Mu uluo mubenapula ilisio lya Nguluve, pano mugadilila inyihio siuu sino mukwuping'hana. Kange muli ni nyihio inyinga ndavule isio sino nasihuma kwa Nguluve." **14** UYesu akakemeela kange ilipugha ilya vaanhu akavavuula, akati, "Mumhulikisyaghe mweni, kange musitang'haniaghe sino nijova. **15** Nakwekili ikiini kino ilia umuunhu kino kikumpelela kuuva mlamafu, looli fino fihuma munkate mwa mwene. **16** Unya kupulika, apulikaghe!" **17** UYesu na vavulanisivua vaake vakalikela ilipugha, vakingila mu nyumba. Pe avavulanisia vaake vakamposia imhola ija kihwanikisio kila. **18** UYesu akavavula avavulanisivua vaake akati, "Na jumue nakumkulutang'hania? Namukagula kuuti, nakwekili ikiini kino ilia umuunhu kino kikum'biika kuuva mulamafu? **19** Ulwakuva nakiluta mu mwojo, looli kiluta mu lileme, neke pambele kihuma kunji." Enendiliki, alyavusisie umwiko mu fyakulia fyon. **20** Kange uYesu akajova akati, "Ikiini kino kihuma mu mwojo, kye kino kikumpelela umuunhu kuuva mulamafu. **21** Ulwakuva mu mwojo ghwa muunhu mwe muno sihuma: inyisaghiло imbiivi, uvughendamwalu, uvuhiji, uvubudi, **22** uvuvwafu, umwojo, uvuviji, uvusyangi, amasaka, ikivini, amaligho, amatupua na kupunia. **23** Inyivi sooni isi sihuma nkate mwa muunhu, isio se sino sikum'biika kuuva mulamafu." **24** UYesu akavuuka pala, akaluta mu makaaja gha Tiilo. Ukuo akingila mu nyumba ja

muunhu jumonga, neke naakalondagha avaanhу vakagule. 25 Looli unsiki ghughuo umukijuuva, junu umwana ghwa mwene n'debe alyaye ni lipepo lilamafu, akapulika imhola sake, akisa, akaghua pasi pa maghulu ghamwene. 26 Unkijuuva ujoo akisile Muyunani, ghwa kikolo kya Kifoeniaki akansuma juue adage ilipepo kuhuma mwa mwalive 27 Neke uYesu akam'buula akati, "Uleke taasi avaana valie vikute, ulwakuve nalunono kutoola ikyu vaan na kukusitosekasai imbua." 28 Neke umukijuuva jula aka akamwamula uYesu akati." Ghwa Nhaaata, ujovile se seene, poope nasi mbua sasilia ifimenyikila fino vasangwisie avaana paasi pa meesa." 29 UYesu akam'buula akati, "UYesu akam'buula akati, "Vwimila iliso lino ujovile, vujaghla, ilipepo limulekile umwalivo." 30 Umukijuuva jula akavuukka ivuja. Ye afikile ku kaaja, akamwagha umwalive aghonile pa kitala, ilipepo limulekile' 31 UYesu akavuuka mu maakaja agha Tiilo kukilila mu likaaja ilya sidoni, pe akafika ku lisumbe ilya Galilaya na mu isi ija Dekapoli. 32 Ukuo vakamuletela umuunhu unya mapule, kangevkinuunu. Vakampelepesia uYesu am'biike amavoko kuuti sooke. 33 UYesu akam'busia umuunhu jula mu kipugha ikyu vaanhu, akaseghuka naghwope pa vusyefu, akingisia ifyove fyaka mu mbulughutu, akafuunya amati na kukumwabasia ulumili. 34 Pepano uYesu akalola kukyanya, akasukunala, akam'buula, akati, "Efata,"Kwekuti, "Dinduka." 35 Palapala imbulughutu saake sikandinduka nalu lumili lukavopoka, pe akatengula kujova vunono. 36 UYesu akavakaana avaanhу vala kuuti, navangm'bulaghe nambe muunhu sino avombie. Napano akavakanagha, aveene vakifikwisyagha imhola ku vaanhu vooni. 37 Avaanhу vakadegha kyong'o vokati, "Imbombo sooni sino avombie nofu! Avanya mapule avapelilie kupulika na vakinuunu avapelilie kujova."

8 Ikighono ikingi, ilipugha lyuvaanhu likakong'haana kange. Avaanhу avuo ye vikalile nu Yesu ifighono fitatu, vakava vasila kyakulia. Pepano uYesu akavakemeela avavulanisivua vaake akati, 2 "Nikuvaronela ikisa avaanhу ava, ulkuwakuva vikalile nuune ifighono fitatu, lino vasila kyakulia. 3 Ningavatavule kuuti vavujaghe kisila kulia, kyavitegha mu sila, kange vomonga vihuma kutali." 4 Avavulanisivua vaake akati, "Ghihuma kuughi amakate pa lunyika apa pavulisia kimonga, neke vakwile avaanhу vooni ava!" 5 UYesu akavaposia akati, "Muli na makate ghalingi?" Vakamwamula vokati, "Ghalii lekelalubale." 6 Pepano uYesu akavavuula avanuuuhu kuuti vikale paasi. Akamenyulania, pe akava ikuvapeela avavulanisivua vaake, neke voope vakava vikuvaghavila avaanhу vooni. 7 Kange vaale ni usamaki udebe. UYesu akafuunya, akavavuula avavulanisivua, vaake kuuti lyope vavaghavile avaanhу. 8 Avaanhу vakalia, valikuta. Avavulanivua vakakon'hania ifisighasi, fikamema indiilo lekelalubale. 9 Avaanhу vano valyaliye valyale imbilima inendiliki. UYesu akavahwesia, 10 akavavuuka akapanda ingalava palikimo na vavulanisivua vaake, akaluta imbole isa ku Dalumanuta. 11 Ye vafikile ukuo, aVafalisayi vakamulutila uYesu, vokatengula kukumposia kukumughela kuuti, avahufie ikivakilo kino kivonia kuuti asung'hile nu Nguluve. 12 UYesu akasukunala, pe akajova akati, "Kiki avaanhу va kisina iki vilonda ikivalilo? Kyang'ahhani nikuvauula, nakilapelua ikivalilo." 13 Akavaleka, akapanda

kange ingalava, akatengula kulovoka mu lisumbe iluta imwambo ijingi. 14 Ye vilovoka, avavulanisivua vaake vakasyemua kutoola amakate, looli mweghulyale unkate ghumo mu ngalaav. 15 UYesu akavapavlа akati, "Nikuvavuula kuuti mughelaghe ni kilule ikyu Vafalisayi ni kya ntwa uHelode." 16 Avavulanisivua vaake vokatengula piposania veene piiti, uYesu ijova ndiliki ulwakuva vasila makate. 17 UYesu akasikagula sino vakava vijova akati, "Kiki mukaning'hana jumue mwiti muli vasila makate? Mujiinge namukulutang'hania kiki namuli vangufi kukwitika mu moojo ghiini?" 18 Muli na maaso neke namulola? Kange muli ni mbulughutu neke nampulika? Namukumbuka, 19 unsiki ghula ye nimenylania amakate ghahaano, vakalia avaanhу imbilima inhaano, mukakong'hania ifisighasi indiilo ilingi?" Vokati, "Indiilo kijigho ni vili." 20 "Nambe ye nimenylania amakate lekelalubale, vakalia avaanhу imbilima ine, mukakong'hania ifisighasi indiilo ilingi?" vokati, "Lekelalubale." 21 Akavaposia akati, "Mujiighe namukulutang'hania?" 22 UYesu na vavulanisivua vaake vokafika ku Betisaida, pepano avaanhу vakumuletela umuunhu um'bofu, maaso, vakampelepesia amwabasie neke asooke. 23 UYesu akankola uluvoko um'bofu jula, akahuma naghwope mu kikaaja kila. Akamfunyla amati mu maaso, neke akaviika mavoko ghaake pa mwene, akamposia akati, "Ukukyaga kimonga?" 24 Um'bofufu jula akalola, akati, "Nikuvaagha avaanhу, neke vivoneke hwene mapiki ghaghenda!" 25 UYesu akagomokela kuviika amavoko ghaake pa maaso gha m'bofu. vunofu ifiini fioni. 26 UYesu ye ikuntavula avujaghe akati, "Ulekaghe kugomamoka ku Betisaida." 27 UYesu na vavulanisivua vaake, vokavuuka viluta mu fikaajo fino filyale piipi ni likaaja lyuvaanhu voo. 28 Vakamwamula vokati, "Vamo viiti veee Yohani uMwofughi, vamonga viiti veee m'bili uEliya, avange viiti umo muvavili avalongosi." 29 Akavaposia akati, "Umue mwiti neene veeni?" Upeteli akamwamula akati, "Uve veee Kilisite." 30 UYesu akavavuula kuuti navangm'bulaghe muunhu imhola iji. 31 Pepano akatengula kukuvalanisia avavulanisivua vaake kuuti, "Lunoghiile une Mwana ghwa Muunhu kuuva ni mhunuko nyininga na kukanua na vagojo na vatekesi na vavulanisi va ndaghilo na kubudua, neke ikighono ikyu vutatu nisyuka." 32 UYesu akajova amasio aghuo kisila kufisa. Pepano uPeteli akaluta naghwope palubale, akatengula kukan'dalikila kuuti isio nasingawaghe. 33 Apuo uYesu akasyetuka, akavalola avavulanisivua vaake, pe akan'dalikila uPeteli akati, "Vuuka apa ghwe setano uve, amasaaghe ghaako nagha Nguluve ulwene masaaghe gha vaanhу." 34 UYesu akakemeela ilipugha ilyuvaanhu na vavulanisivua vaake, akavavuula akati "Umeenhу junu ilonda kukumbing'ilila une, avuleke uvughane vvake, itavule ambingilaghe nambe kuuve kwe kufua. 35 ULwakuva umuunhu junu ilonda kupoka uwvumi vvake, ujoo ikwambusia, looli junu ikwambusia uwvumi vvake vvimila une ni Mhola iNofu, ujoo ikuvupoka. 36 Lino, umuunhu ndepoonyi ivumbullila kiki kuuva nu vumofu vvoni uvwa iihi, neke ambusie uwvumi vvake? 37 Nambe umuunhu ahumie kikim apyaniesie pa vvumi vvake? 38 Umuunhu ghweni anang'haane une ni mbulanisio sango pa vaanhу va kisina iki ikihosia kino nakikum'bikila mwojo uNguluve, na juune ne Mwana ghwa Muunhu, nilaava nikwisa

mu vuvala vwa Nhaata palikimo na vanyamhola avimike, nilankaana umuunhu ujoo."

9 UYesu akajova akati, "Kyang'haani nikuvavuula, vamonga nkate mulyumue mwe vano muli apa, navalafua kuhanga pano vikuvwagha uvutwa vwa Nguluve vvisile ni ngufu." 2 Ye fikilile ifighono ntanda, uYesu akavatoola uPeteli, uYakovo nu Yohani. Akaluta navoope ku kidunda ikitali, vakijekela, vakava veene. Ye vali pala, uYesu akanduka pamaaso ghaave, 3 nagha menda ghaake ghakava ghivalatika, mavalafu kyongo, nakwale unsukamenda pa iisi apa, juno ndeponu ilavasila endendiki. 4 Pe vakasetuka avavili avalongosi uEliya nu Moose, vijova nu Yesu. 5 Pepano uPeteli akam'buula u Yesu akati, "M'bulanisi, linono usue tukalaghe bahaapa. Lino, tujenge ifyeve fitatu: kimo kiive kyako, kimonga kya Moose, ikingi kiive kya Eliya" 6 UPeteli nalyalutang'hinie ajove kiki, ulwakuva umwene na vanine vaale nu ludwesi. 7 Pepano likisa ilifunde likavakupikila, likapulikika ilisio kuhuma mu lifunde liiti, "Uju ghwe Mwanango umughanike, mumpulikilasyaghe umwene!" 8 Nakalingi vakolola kuno kuno na kuno navakamwagha umuunhu ujunge, looli ju Yesu mwene. 9 Ye vali mu kidunda viwkika, uYesu akavakaana avavulanisivua vaake vala kuuti, navangampangilaghe nambe muunhu sino vasivwene, kuhanga umwene ulMwana ghwa Muunhu alaava asyukile kuhuma ku vase. 10 Aveene vakaligada ilisio linoajovileuyaesa, kumo vakiposaniagh veene viiti, "Kusyuka ukuo kwekuti kiki?" 11 Pepano vakamposia uYesu vakati, "Ongo avavulanisi va ndaghilo sa Moose viiti aliisa taasi uEliya, uKilisite ye akyale kuwksa?" 12 UYesu akavamula akati, "Se seene, aliisa taasi uEliya, kuuti aling'hanie vunono sooni. kange nalilembilue mu Malembe aMimike kuuti, une ne Mwana ghwa Muunhu nilapmusivua kyongo na kubedua? 13 Lino nikuvavuula niiti, uEliya alisile, neke avaanhu vakam'bomba sino vakighanile aveene, ndavule lilembilue vwinila umwene." 14 ye vifika, vakavaagha avavulanisivua avange vikaning'hana na vavulanisi va ndaghilo, vasyungutilue ni lipuga ilya vaanh. 15 Avaanhu vala ye vikum'bona uYesu vakadegha kyongo, vakaguuna kwa mwene, vakamhungila. 16 Uyesu akavaposia akati, "Mukaning'hana kiki" 17 Jumonga nkate mu Kipugha, akamula akati, "Ghwe M'bulanisi, nimuletile umwanango kulyuve, ali lipepo lino likumugelela kuuva kinuunu. 18 Jaatu pano lim'bwenre likumughwisa paasilikumugelela ahumyaghe ilitotofulo mu mulomo na kughwenula amiino, neke um'bili ghuswatuka. Navasuma avavulanisivua vaako valihumie, vakunua." 19 Neke uYesu akavavuula akati, "Mwe kisina ikisina ikisila Iwitiko! Nikalile numue unsiki ghwoni ughu, mukyale kukunhang'anria? Nikale ndaani numue? Muleete kulyune!" 20 Vakam'besia kwa Yesu. Pe ilipepo lila likamughwisia paasi unssoleka jula, akasaghalatagha na kuhumia ilitotofulo mu mulomo. 21 Pepano uYesu akamposia uvise akati, "Ulu lulyamwandile lighi?" Akamwamula akati, "Kuhuma pa vwana. 22 Kekinga lintupiike pa mwoto, pamonga likuntaangha mu malenga, Uvufumbue vwake lim'bude. ghwe Yesu, lino nave uli ngufu kuvomba lumonga, sivuo utusungukile, ututange. 23 "UYesu akamwamula akati, "Ghwire nave nili ni ghufu kuvoma lumonga! Sooni sivobeka kwa muunhu unya liwitiko." 24 Apuo unya mwana jula akajova fijo." 25 UYesu ye

ilola ilipugha ivona avaanhu vifkwongelela, pepano akalidalikila ilipepo iliamafu akati, "Ghwe lipepo ghw ukumpelela umwana uju kuuva kinuunu na mapule, nikukuvuula niiti, huma mwa muunhu uju nungamwingilaghe kange! 26 Neke ilipepo ilio likakoola, likansukania kyongo, pe likahuma. Unsleke jula akahwana mfimba, vamona vakati, "Afwise!" 27 Pepano uYesu akankola uluvoko, akamwinula unsokela jula, akiima. 28 UYesu akingingila mu nyumba, avavulanisivua avaake ye vijkeeile naghwope, vakamposia vakati, "Ongo usue tuveele tukunilue kukulidaga ilipepo lila?" 29 UYesuakavamula akati, "Amapepo ndavule agha naghihuma vule vule, looli lulufuunyo lwene." 30 UYesu na vavulanisivua v, ulwakuva akavavulanisia aake, vakavuuka viluta kukiila ku Galilaya. Neke uYesu anakalagha umunhuu ujunge akagule pano pwale, 31 ulwakuva akava ikuvavulanisia avavulanisivua vaake kuuti, "Une ne Mwana ghwa Muunhu nitapivikua mu mavoko gha vaanhu vano kyavikumbuda, neke ikighono ikyu yututu nisyuka." 32 Avavulanisivua vaake navakalutang'hania luno ijova, vakoghopa kukumposia. 33 UYesu na vavulanisivua vaake ye vali mu sila, avavulanisivua vakava vikaning'hana. Vakafika mu likaja ilya Kapelenamu. Ye vingile mu nyumba, Yesu akavvaposia akati, "Muveele mukaning'hana kiki ye muli mu sila? 34 Aveene vakajika kihih, ulwakuva vakakaning'hana kuuti ghwe veeni vakajika kimihe, ulwakuva vakakaning'hana kuuti ghwe veeni um'bahaa nkkate mu veene. 35 UYesu ye ikallile, akavakemeela vala kijigho na vavili akavavuula akati "Umuunhu juno ilonda kuuva ghwa kwanda avisaghe ghwa vusililo, kange m'bombi ghwa vooni." 36 Pepano akantoola umwana un'debe, akam'biika pakate, akamughumbatila, neke akavavuula akati, 37 "Umuunhu juno ikumwupila umwana ndavule uju mu vughane veagho, ikunyupila une. Kange juno ikunyupila une, naiiva anyupiile, looli iiva amwupiile naju Nhaata juno asung'hiye." 38 jumonga idagha amapeo mu litavua lyako, neke usue twankaana ulwakuva naghwa kipugha kitu." 39 UYesu akati "Namunganganaghe, ulwakuva nakwale jun ivomba ifidegho mu litavua lyango, neke kange anjove fivi une. 40 Umuunhu ghweni juno namulugu ghwitu, ali lubale Iwitu. 41 Kange Umuunhu ghweni juno kuvapeela nambe utulenga, ulwakuva muli vaanhua va Kilisite, kyang'haani nikuvuvavuula, uNguluve nangaleke kukumpeela. 42 UYesu akajova kange akati, "Umuunhu juno ikumwambusia kuvomba inyivi jumonga mu vadebe ava vano vikunyitika une, Iwale luuva kuba kwa muunhu ujoo kupinyilisivua ulwa ku singo na kutaghua pa kyogho munyanja. 43 Uluvoko Iwako lungakwambusie, dumula. Yekuba kukwingila ku vvumi ni Lukovo lomo kukila kujigha na mavoko ghe ghavilli neke utele ku lupumuko lwa mwoto ghuu naghusima lusiku. (Geenna g1067) 44 Muno amang'onyo ghaake naghfua, nambe umwoto naghusima. 45 Nalu lughulu lukakwambusie, dumula. Yekuba kukwingilia ku vvumi uli mulema kukila kujigha na maghulu ghe ghavilli neke utaghue ku lupumuko lwa mwoto ghuu naghusima lusiku. (Geenna g1067) 46 Muno amango'nyo ghaake naghfua, nambe naghumwoto naghusima. 47 Kange ilisilo lyako lingakwambusie, ng'omotola, utaaghe. Yekuba kukwingilia ku wtua vwa Nguluve ni liiso limo kukila kujigha na maaso ghe ghavilli neke utaghue ku lupumuko lwa mwoto ghuu naghusima lusiku, (Geenna g1067)

48 Muno 'amang'onyo ghaake naghifua, nambe naghumwoto naghusima. 49 "Avaanhu vooni vilivalasivua nu mwoto, ndavule ilitekelo vule livalasivua nu mwinyo. 50 UMWINYO mnofu, leelo nave ghusupuke lwoni, uviike kiki neke ghukolele? Muvisaghe nu mwinyo nkate mulyumue, mukalaghe nu lutrnagaano."

10 UYESU akavuuuka iluta ku kighavo ikyia Yudea, kukilila imwambo ija kikogha kya Yolidani. Amapuga gha vaanhu ghakava ghiluta kange kwa mwene, pe akavavulanisayatha ndavule lwale lwiho lwave. 2 Pepano aVafalisiayi vamonga vakaluta kukumughela, vakamposia vakati, "Asi, lukwitikisivua mu ndaghilo siitu umughoosi kukuntavula un'dala ghwake?" 3 UYESU akavaposia akati, "UMoose alyavalaghilike kiki?" 4 Vakamwamula vakati, "UMoose alyitikisie kulemba ikalata ija kutavula un'dala na kukumuleka 5 UYESU akavavuula akati, "UMoose alyavalembiile ululaghilo uluo, ulwakuva namupulika mu sino mvuluanisivua. 6 Kuhuma uNguluve ipela iisi, "Alyapelle umughoosi nu n'dala." 7 Mu uluo umuunhu ikumuleka uvise nu ng'ina, neke ivisagha nu n'dala ghwake, 8 vavili ava viiva m'bili ghumo." Apuo naviiava vavili kange, looli viiva m'bili ghumo. 9 Lino, kino uNguluve alungile, umuunhu nangalekanisyaghe." 10 Ye vingiile kange mu nyumba, avavulanisivua vaake vakamposia imholia ija lisio ilio. 11 UYESU akavamula akati, "Umuunhu ghweni juno itavula un'dala na kutoola ujunge, iiva m'bwaful amhokile un'dala ghwake untasi. 12 Ghwope un'dala angamuleke umughoosi na kutolua kwa junge, ghwope iiva m'bwaful." 13 Avaanhu vakamuletela uYESU avaana avadebe avabasie kuuti avafuunye, neke avavulanisivua vaake vakavadalikila avaanhul vala. 14 UYESU ye aluvwene uluo, akakalala, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Muvaleke avaana avadebe visaghe kulyune. namungavasighaghe' ulwakuva uvutwa vwa Nguluve vwa vaanhu vano vali ndavule avaana ava. 15 Kyang'haani nikuvavuula niiti, umuunhu ghweni juno naikumwitika uNguluve ndavule umwana un'debe, naalingila mu vutwa vwa Nguluve." 16 Pe akava ikuvaghumbatila avaana vala, akavika amavoko ghaake pa veene kukuvaluuna. 17 UYESU ye ivuuka iluta, umuunhu jumonga akiisa luvilo, akafughama pa mwene YESU, akamposia akati, "Ghwe M'bulanisi ghwe nnofu, nivombe kiki neke niive nu vvumi uvwa kuvusila kusila?" (aiōnios g166) 18 UYESU akamwamula akati, "Kki kukunhambula kuuti nili nnofu? Nakwale unnofu, looli ju Nguluve mwene. 19 Usimanyile indaghilo isa Nguluve." Nungabudaghe, nungawfukaghe, nungahjaghe, nungolekaghe isa vuadesi, nungasyangaghe, umwoghopaghe, umwoghopaghe uvaaso nu mamaajo." 20 Umuunhu jula akamwamula akati "M'bulanisi, isio sooni nisigadilie kuhuma uwana vwango." 21 UYESU akamulolo, akamughana, akam'buula akati, "Ghwaghilue ikiini kimo. Ulute ughusie fyonu fino uli nafyo, neke indalamo sino upatile uvapeele avakotofu. Apuo pe ghuuva ni kyuma kuykanya. Pepan ghwisaghe umbingillaghe." 22 Umuunhu jula ye apuliike isio, akliluka ku maaso, akavuuuka asukuniile, ulwakuva akasaghagha ulwa kutavula ikyuma kyake kino kyale kinga. 23 UYESU akalola imbale sooni, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "LUTALAMU kyongo avanya kyuma kukwingila mu vutwa vwa Nguluve!" 24 Avavulanisivua vakadegha amasioghaake. UYESU akavavuula kange akati, "Vanango, lutalamu kyongo kukwingilila ku vutwa vwa Nguluve! 25 Kihuugu

ingamila pikila pa kalyoli ka honelo, Kkila ummofu kukwingila mu vutwa vwa Nguluve" 26 Avavulanisivua vaake vakadegha kyogo, vakiposania vakati, "Pe veeni lino juno anoghiile kupokua? 27 UYESU akavalola akati, "Ku vaannhu lutalamu, neke kwa Nguluve sooni sivombeka." 28 Upeteli akam'buula akati, "Ioola, usue tufilekile fyon, tutukuvilingilia uve." 29 UYESU akati, Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu juno ajilekile inyumba, nambe avanine, nambe avalumbu, nambe ung'ina, nambe ubiise, nambe avaana, nambe amaghunda vvimila une ni Mhola iNofu, 30 ujuo mu masiki agha pelua figha kukila fino afilekile. pelua inyumba, avanine, na valumbu, nu ng'ina na vaana na maghunda. Nasi mhumuko sikumwaghagha. Kange unsiki ghuno ghukwisa alapelua uvwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Neke vinga vano va kwanda valaaava va vusililo, ava vusililo valaava vakwanda. 32 UYESU na vavulanisivua vaake valyale mu sila vifiluta ku Yelusalemu. UYESU akava ikuvalongolela. Avavulanisua vaake vakadegha, nava vaanhu vano vakavigisaniagha vakoghopa. Pepano UYESU akavatoolaa kange vala kjigho na vavili, akaluta navoope palubale, akatengula pikuvavuula sino kyaivombelia. 33 Akati, "Lolagh! Taluta ku Yelusalemu, ukuo une ne Mwa ghwa Muunhu niluta Kukwohehelua ku vavaha va vatekesi na vavulanisi na ndaghilo. Aveene kyavikuhigha kuuti nibudidue. kange kyavikumbiika mu mavoko gha vano na Vayahuidi, 34 voope vikunyovelegha, vikufunyilagha amati, vikung'hopaghni mijeledi na kukumbunda. neke ikighono ikyia vutatu nisyuka. 35 Pepano avakina Sebedaayi uYakovo nu Yohani, vakaluta kwa yesu vakati, "m'bulanisi, tusuma utuvombele luno tulodonda." 36 UYESU akavaposia akati, "Mulonda nivavombele kiki? 37 Vakamwamula vakati, "Ghuliiva għutema mu vuvaha vwako, tusuma na jusue tuvisaghe nuvu, jumo ilake ulubale lwako ilwa kundio, ujunge ulwa kung'hīgi." 38 UYESU akavavuula akati, "Namukagwile luno musuma. Nddepouon mutawwie ulwa vufue luno nikwofughua une?" 39 Vakamwamula vakati, "Eena, tunogħiilie." UYESU akavavuula akati, "Isila ija lupumuko jino nikilila une. 40 Neke kukuvapeela kuuva nuuene mu vuvaha vvago, jumo kundio jughe kung'hīgi kulyune, navutavulilua vwango. Looli uNhaata għwango ghwe juno alavapeela vano avalidingħanisie ngħaani." 41 Avavulanisivua avange kijigho ye vapuliike iso, vataṭengula kukunkalalila uYakovo nu Yohani. 42 Pepano u YESU akavakemeela vooni, akavavuula akati, "Mukagwile kuuti avatwa va iisi vitema avaanhу vaave ni ngufu. kange vihuffa ingfu isa vutavililua vwave ku vavanda neke vavakundaghe mu sooni. 43 Neke kulyumue nafye lungavisaghe. looli umuunhu juno ilonda kuuva m'baha ujuo avisaghe m'bombi għwinu. 44 Naju muunhu juno ilonda kuuva mulongosi, avisaghe nkami ghwa vooni. 45 Na juu ne MWANA ghwa Muunhu nanilisile kuvombela, looli nilisile kukuvavombela avange na kuhumia uvwumi vwango kuuti nivavange vinga." 46 Pepano uYESU na vavulanisivua vaake vakafika mu likaaja iya Yelko Pambele ye vihuma pallikko ni lipugha lya vaanhu mu likaaja ilio, vakamwagħa um'bofu ujuo akasumagħha ifiinu. Ikighono iko, alikali palubale pa sila. 47 Ye apuliike kuuti ghwe Yesu uMunaseta ikiila mu sila jila, akatengula pikemeela fijjio akati, "Għwe Yesu MWANA ghwa David, usungukile!" 48 Avaanhu vinga vakava vikun'dalikila na kukum'buula kuuti ajike, neke umwene

akaghina kukemeela fijjo akati, "Ghwe mwana ghwa Dvidi, usungukile!" 49 UYesu akiima akati, "Munkemeela um'bofu jula vakati, "Ghukangasasyaghe, ima, ikukukemeela." 50 Pepano akataagha umwenda ghwake, akiimang'haning'haani iluta kwa Yesu. 51 UYesu akamposia akati, "Ghulonda nikuvombele kiki? Um'bofu jula akati, "M'bulanisi, nililonda nilolaghe." 52 UYesu akam'buula akati, "Lutagha, usokile vvimiila ulwitiko lwako." Unsiki ghunghuo um'bofu jula akalolagha, kama'bingilila uYesu mu sila.

11 UYesu na vavulanisivua vaake vakava piipi kufika ku likaaja iya Yelusalemu, ulubale ulwa kikaaja ikyo Betifage ni kya Betania, piipi ni kidunda ikyo Miseituni. Pepano akavasuung'ha vavili nkate mu vavulanisivua vaake, 2 akati, "Molute mu Kikaaja kino kili kuvulongo kulyumue. Kyamukwingila mu kikaaja ikio, mukujaagha inyaana ja dogovi jikungilue. Idogovi iijo, nambe muunhu naangalile kujangangalila. Iijo mwavule muleete. 3 Umuunhu angavaposie kuutu kiki muvomba uluo, mutisaghe, uMutwa ali nu vufumbue najo, igmosia unsiki n'debe vuvule." 4 Avavulanisivua vala vakajaagha inyaana ija dogovi, jikungilue pa nyumba jino jaale mulubale mu nsevo, pe vakajavula. 5 Avaanhu vamonga vano valyale piipi vakavaposia vakati, "Kiki mukujavula inyaana ja dogovi?" 6 Pepano avavulanisivua vakamula ndavule eveele avalaghiile uYesu. Avaanhu vala vakavaleka viluta najoope. 7 Vakantwalila uYesu inyaana ja dogovi, pe vakatandika amenda ghaave pa dogovi, neke uYesu aakngaila. 8 Avaanhivinga vakava vitandika amenda ghaave mu nsevo, vamonga vakatandikagha amataafi ghano vadenyle mu mapiki ghano ghaale mu maghunda. 9 Avaanhu vooni vano valyalongwile na vano valyale mumbele vakava ni njegheelo ija lukeelo viiti, "Aghinwaghe! Afunyilue juno ikwisa mu litavua lya Mutwa uNguluve! 10 Vufunyilue uvutwa vuno vukwisa, ndavule vwale uvutwa wva nhaata ghwitu uDavidi! Aghinwaghe uNguluve kukyanya! 11 uYesu akafika mu likaaja iya Yelusalemu, akingila mu nyumba inyimike ija kufunyila. Pe akolola vunofu iffumu fyon. Ulwakuva jilyale vvilile, akaluta ku Betania palikimo na vavulanisivua vaake kijigho na vavili. 12 Palwakilo ye vahumile ku Betania viluta ku Yelusalemu, uYesu jikam'bava injala. 13 Akaghuvona umpiki untini pa vutali ghuli na matundu mingga. Akaveela kuuti pamo alakivona ikipeke, mu mpiki ghula. Neke ye afikile, nakakyagha nambe kipeke, akavona ghali gha matundu gheene, ulwakuva naghwale nsiki ghwa kukoma ifipeke. 14 uYesu akaghuvuuula almpiki ghula akati, "Kuhuma umusyughu umuuunhu ghweni naalalia lusiku ikipeke mulyuve." Avavulanisivua vaake vakapulika sino ajovile. (aiōn g165) 15 Ye vafikile mu Yelusalemu, uYesu akingila mu luviika ulwa nyumba inyimike ija kufunyila, akatengula kukuvadaga vano vananiagha indalamu ni fitego ifya vaghusia ng'hunda. 16 Nakawitikisyagha nambe jumo lukila ni kitwalo mu nyumba inyimike ija kufunyila. 17 Pe akavavulanisayagha avaahu akatisagha, "Nalilembilue kuuti, 'Inyumba jango jitambulwagha nyumba ja kufunyila ifisina fyon?' Neke umue muhambwile 'Mhanga ja valyasi!'" 18 Avavaha vatekesi na vavulanisi va ndaghilo, ye vapulilike imhola isio, vakatengula kulonda isila ija kum'buda, ulwakuva vakamwoghopagha pano avaanhu viga vakakelagha imbulanisio

saake. 19 Ye vvilile, uYesu na vavulanisivua vaake vakahuma mu likaaja iya iya Yulusalemu' 20 Palwakilo, ye kukiile, avakakilila pa mpiki untini ghula, vakavona ghwumile ghwoni kuhuma pa kisikina. 21 UPeteli akakumbuka isa mpiki untini, pe akati, "Mbulanisi, lola umpiki ghuno ghwaghuna, 22 ghwumile!" UYesu akati, "Mumwitikaghe uNguluve. 23 Kyang'haani nikuvuvavuula' umununhu ghweni angati ku kidunda iki, 'kumuka, ghutaaghe mu nyanja,' angave nu Iwtiko ulusila nganighani mu mwojo ghwake, na kuhuvilla kuuti sino ajoyile sijovile sivombeka, ulufunyo Iwake lukwupilia. 24 "Mu uluo nikuvavuula kuuti, fyon fino musuuma pano mukufuunya, muhuvilaghe kuuti mupelilue, ifio fivisaga fiinu. 25 Pano mukufuunya, muvusaghilaghe vano vavahokile, pe na jumue uNhaata ghwini ughwa kukyanya ikuvapyanilagha uvuhosi vwinu. 26 Nave namukuvasaghila avange vano vikuvhoka, naju Nhaata ghwini ughwa kukyanya naikuvapyanilagha amakole ghiinu." 27 UYesu na vavulanisivua vaake vakafika kange ku Yelusalemu, vakingila mu nyumba inyimike ija kufunyila. Uyesu ye ighendaghenda mula, avavahava vatekesi na vavulanisi va ndaghilo palikimo na vagoko vakamulutila. 28 Vakamposia vakati, "Ghuvombwa isi mu vutavulilua vwan?" 29 UYesu akavavuula akati, "Na juune nikuvaposia lumonga, munganyamule, pe na juune nikuvavuula kuno vuhuma uvutavulilua vuno nivombela isi. 30 uvutavulilua wva Yohani uwva kwofugha vulyahumile kwani? Vulyahumile kwa Nguluve, ku vaanh? Munyamule." 31 Pe vakiposaniagha veene viiti, "Tungati, 'Vulyahumile kwa Nguluve,' kyaiti, 'Ongo naamulyamwitiike?' 32 Kange tungati, 'vulyahumile kwa Nguluve,' avaanhu navangitike." Vakoghopa ilipugha ilya vaanhu ulwakuva vooni valyantang'hinie u Yohani kuuti m'bili gwa Nguluve. 33 Pe vakamwamula uYesu vakati, "Natukagwile." Gwhope uYesu akavamula akati, "Na juune nanikuvavuula kuno vuhuma uvutavulilua vuno nivombela isi."

12 UYesu akatengula kujova na valangosi va Vayahudi mu fihwankiso akati, "Umuunhu jumonga alyalimile umughuda, akavyala isabibu. Akajenga uluvigho kusyuta umughuda ghwoni. Munkate, akajenga apa kuhujila isabibu. Kange akajenga pa vvimo apa kulolelelela umughunda. Akakodesia ku vaanhu umughuda ghula, neke umwene akakyula. 2 Ye ghufikile unsiki ughwa kudonola isabibu, akansuung'ha um'bombi ghwake ku vano akakodisie kuuti antolele ilighavo lyake iya mpeto. 3 Ye afikile um'bombi jula, avaanhu vala vakantova na kukumhumia kunji kisila kumpeela kiinu. 4 Akansuung'ha mu'bombi ujunge, ujuo ghwope vakantova, vakamulemasia ku mutu na kukum'bomba sino nasinoghiile. 5 Unyamughunda jula akansuung'ha kange um'bombi ujunge, ujo ghwé vakam'buda. Alyavasung'ha ile na vange vinga, vamo vakatovua, avange vakabudua. 6 "Kuvusililo, unya mughuda akasighala nu mwanaake umughahanike. Pe akansuung'ha jujuo akati, 'Umwanganjo uju, kyavikumwoghopa.' 7 Neke avaanhu vala ye vamwaghile, vakapulling'hana vakati, 'Uju ghwe unya vuhaasi ghwa mughuda ughu, tum'bude neke avuhaasi uvu vua vvitu!' 8 Vakankola, vakam'buda, pe vakankwesela kunji kuhuma mu mughunda ghula ughwa sabibu. 9 "Lino, ndepoonu unya mughunda jula kyaivomba kiki? Ikwisa ikuvabuda avaanhu vala, neke ikodesia ku vaanhu avange umughunda ghula. 10

Namuvalile ilisio ili? Lilembilue mu Malembe aMimike kuuti, "Ilive lino avajengi valyalikanile, lye livue ilivaha iya pa nguto. **11** UMutwa Nguluve ghwe mwene avombile ili, kange lya kudegha pamaaso ghiitu." **12** Avavaha va vetekesi, avavulanisi va ndaghilo na vavaha va vaanhu, valyakagwile kuuti mukihwanikiso iko akaava ikio akava ikuvajova aveene, pe vakalondagha isila ija kunkola. Neke ulwakuva vakaghopaga lya vaanhu, vakamuleka, vakavuuka viluta. **13** Pembele avalongosi vala, vakavasuung'ha vamonga mu kipugha ikyo Vafalisayi na vavingilili va ntwa uHelode, kuuti valute vamwuvile uYesu mu masio ghano ijova. **14** Vakamulutila vakati, "Ghwe M'bulanisi, tukagwile kuti uve uli muunhu ghwa kyang'hani mu vvakyang'haani sino ilonda uNguluve. Asi, indaghilo sa Moose sikwitikisia kusonga isongo kwa kaisali?" **15** Neke uYesu akakagula uvukedusi vvave, akavavuula akati, "Kiki mukungela? Mundetele ihela nijilole? **16** Vakampeela. Akavoposia akati" Ikihwani nu vulembe fino fili mu hela iji fyani? Vakamwamula vakati, "Fya kaisali." **17** Apuo uYesu akavavuula akati, "Ifya kaisali, mumpelaghe uKaisali, ifya Nguluve, uNguluve." Pe vakan'degha kyongo. **18** Pambele aVayahudi ava kipugha kya Vasadukayi," vano vaktisagha nakwekule kusyuka avfue, vakaluta kwa Yesu vakamposia vakati, **19** "Gwhe M'bulanisi, uMoose alyatulembiile ululaghilo kuuti, nave umuunhu awfie neke amulekile un'dala kisila mwana, unnie anoghile kuhala un'dala umwifile kuuti amappapile avaana unyakusila. **20** Lino, kwevvalyale avavamuunhu lekelalubale. **21** ughwa kwandaakatoolaa un'dala, akafua kisila kuleka mwana. Ghwope ughwa vatatu, akafua vule. **22** Kuvusililo vooni lekelalubale vakafuakisilakuleka mwana. Pambele ghwope n'dala umfwile, akafua. **23** Lino, ikighono ikyo kusyuka avaanhу vooni, umwifile jula iliiva n'dala ghwani mu vala lekelalubale? Ulwakuva vooni valyantolile." **24** UYesu akavamula akati, "Umue musovile, namukagwile aMalembe aMimike, nambe ingifu sa Nguluv. **25** Arafue valaava visyuka, nakwekulaava kutoola nambe kutolua, viliila ndavule avanyamhola ava kukyanya. **26** Nguluve ghwa vafue, looli Nguluve ghwa vuumi. Umue musovile kyongo." Muholia ija kusyuka avafue, namuvalile mu kitabu ikyo Moose, pala ikihanje ye kiviika? Amaaka minga ye ghakiile kuhuma kufua kwa Abulahamu nu isaka nu Yakovo, uNguluve alyambulile uMoose akati, "Une neene Nguluve ghwa Abulahamu, Nguluve ghwa Isaka, Nguluve kwa Yakovo." **27** Umwene naNguluve ghwa vafue, looli Nguluve ghwa vuumi. Umue musovile kyongo." **28** Um'bulanisi jumonga ughwa ndaghilo akafika, akavaagha aVasadukayi vikaning'hana nu Yesu. Ye awwene uYesu ikuvamula vunofu, ghwope akamposia akati, "Mu ndaghilo sooni, ilwe luliku ululaghilo uluvaha?" **29** UYesu akamwamula akati, "Ululaghilo uluvaha mu sooni lwe ulu, 'Pulikagha ghwe Islaeli, uMutwa uNguluve ghwitwu ghwe Mutwa jumo mwene. **30** umughanaghe uMutwa uNguluve ghwako nu mwonjo ghwako ghwoni, nu luhalo lwoni, ni ngifusako sooni. **31** Ululaghilo ulwa vuvili lwe ulu, 'Umughanaghe unnino ndavule ghukughana juuve. nakwelule ululaghilo ulunge kukila indaghilo. **32** Pepano um'bulanisi jula ghwa ndaghilo akati, "Lweli M'bulanisi! Ujovile se seene kuuti, uNguluve ali jumo mwene, nakwale ujunge looli ghwe jujuo. **33** lunoghiile kukumughana umwene nu mwojo ghwoni, nu luhalo lwoni, ni ngufu sooni na

kukumunagha unuino ndavule ghukughanga juuve. Ulio lwe luvala kukila ilitekelo lyoni lino litavluua kwa Nguluve." **34** UYesu ye awwene um'bulanisi ughwa ndaghilo amwamwile luhalo, akam'buula akati, "Nuli patali kukwingila mu vutwa vwa Nguluve," Kuhuma unsiki ughuo, nalyandiile muunhu kukumposia mulwa kuhuma unsiki ughuo, nalyandiile muunhu kukumposia mulwa kumughela. **35** Uyesu ye ivulanisia ilipugha lya vaanhu mu nyumba inyimike ija Kukufunyla, akavoposia akati, "Lwandaani avavulanisi va ndaghilo viti ulkilisite kina Dvidi? **36** Ongo uDavidi jujuo vwimila kulongosivua nu Mhepo uMwimike, alyatiile. 'UMutwa uNguluve alyam'bulile uMutwa ghwango, "Uuve nu vutavulilua palikimo nuune, kuhanga nikutange uvaleme avaako, uvateme." **37** Uyesu akafijovogha akatisagha, "UDavidi jujuo ikuntambula uKilisite itti, 'Mutwa.' Lino, pe uKilisite ivisagha mwanaake ndaan?" Ilipugha lya vaanhu kikampulikisyagha nu lukelo. **38** UYesu mu luvulaniso lwave akati, "Mughelaghe na vavulanisi va ndaghilo vano viiva nu lukelo kughenda vafwalile isopeka inhali, kuuti avaanhу vavahungilaghe nu vvoghoji mu mapuulo. **39** Pano vali mu masinagogi, vilonda kukukala ku fitengo ifya voghopua. **40** Vikuvafumba avafwile ifiuu fyave, neke mu vukedusi vvave vikufuunya inyifunyo inhali kuuti vavoneke vagholofu, Avuo, uNguluve ilikuvapeela ulupumuko alukome." **41** UYesu ye ali mu nyumba inyimike ija kufunyla, alikallle alungiime ku kyombo ikyo kusopela ilitekelo. Apuo akava ilola avaanhу vinga vano vakava vitavula ilitekelo. Avamofu vinga vakatavulangha indalamu nyinga. **42** Unsiki ughuo akisa umukijuua umfwile kange nkotofu, akatavula isendi ivili. **43** Pepano uYesu akavakemeela avavulanisivua vaake, akavavuula akati, "KYang'haani nikuvavuula, umukijuua umfwile uju umkotofu atawile kukila avange vooni vanovasopile. **44** Ulwakuva avange vooni vatavvile fidebe mu finga fino vali nafyo. Looli umukijuua uju mu vukotofu vvake, atawile fyonu fino fya kuntanga mu vvumi vvake,

13 Yesu ye ihuma mu nyumba inyimike ija kufunyla, um'bulanisivua ghwake jumonga akam'buula akati, "M'bulanisi, lola amavue na majumba agha vule ghalivuo!" **2** U Yesu akamwamula akati, "Nikuvavuula niiti, ndavule mukughavona amajumba amakome agha, nalilasighala nambe livue lino lilighelama pa livue ilingi, ulwakuva ghooni ghilihemulua." **3** U yesu akaluta pa kidunda ikyo Miseituni, akikala alungiime ku nyumba inyimike ija kufunyla. Apuo uPeteli, u Yakovo, u Yohani nu Ndeleeya, ye vijkeeile, vakamposia u Yesu vakati, **4** "Tusuma utuvuule, isio sino utuvulile silivombeka liighi? kivalilo kiki ikyo ktuhufia kuuti unsiki ughwa kuvombeka isi sooni ghuli piipi?" **5** Pepano u Yesu akavavuula akati, "Muvisaghe maaso, umuunhu nangavasyangaghe, **6** ulwakuva vinga vilikwisa mu litavua lyango, nujunge itsigaga, 'Neene kilisite.' avaanhу avuo vilikuvasyannga vinga. **7** Umue mulaava mupulika uvulugu ni njovo saake, mulekaghe pikwoghopa. Ndaluve ndaan isio silivoneka taasi, neke unsiki ughwene ughwa vusililo ghuuva ghukyale. **8** Ifighono ifio iisi iisi jilallwisagha ni iisi ijingi, kange uvutwa kulua nu vutwa kulua nu vutwa uvunge. Imbale ni mbale kwefiliiwa ifisenyeena, kwejiliiva injala. Isio sooni vuuva tutengulilo, Ndavule uvuafi uvwa mukijuua,

pano unsiki ugwa kupaapa umwana ghufikile. 9 Neke umue muvisaghe maaso, ulwakuba vilikuvutwala pa vuhighi na mu masinagogi, vilikuvatova. kange vilikuvatwala pa vanjagila na pa vatwa, ulwkavuva mukumbingilila une. Ughuo ghuuva ghwe nsiki ughwa kwoleka ulwitiko lwinu ku veene. 10 Imhola inofu umpaka jipulisia mu iisi sooni, uvusilio ye vukyale kufika. 11 "Pano viliiva vavakolile na kukuvatwala pa vuhighi, namungasaghaghe kuuti kyamujova kiki, umue mujovaghe kino mupelua unsikki ughuo. Ulwakuba namwrmue muuva mujova, looli iva ghwe uMwimike. 12 Umuunhu ikumwohelagha unnnine ku vanya vutavulilua kuuti abudue. Uviise ikumwohegha, voope avaana vikuvalgalukilagha avapaaifi vaave kuuti vabudue. 13 Avaanhu voooni vilikuvakalilagha ulwakuba mukumbingilila une. Neke junio ikuguda kuhanga kufika kuvusililo, ujoo ghwe alakuluka." 14 "Neke mulaava muvwene ikiinu kino kipelela uvulamafu inyumba inyimike ja kufunyila, kyimile pawwimike pano nakinakinoghile kuuva, 15 junio ikwimba amasio agha alutang'haniaghe, apuo pepano vano vali mu Yudea vakimbililaghe ku fidunda. Juno ali pa kituvili, naangikaghe kutoola kimonga mu nyumba jaake. 16 Ghwope junio ali ku mughunda, naangagomokaghe ku kaaja kutoola umwenda ghwake. 17 Iga avakijuua vano viliiva vakunue na vano vilikwong'helesyagha ifighono ifio! 18 Lino, mufunyaghe kuuti isio sileke pikwisa amasiki agha ulusiku. Lino, mufunyaghe kuuti isio sileke pikwisa amasiki agha fula ni mhepo. 19 Kweluliiva ulupumuko luno nalughelile kuvoneka kuhuma uNguluve ipela iisi, kuhanga kufika umusyughu. Kane nalulavoneka lusiku. 20 Nave uMutwa uNguluve naikepusia ifighono, ifio nakwale ughwa kukuluka. Neke vvimiila avasalulua vaake, ilikepusia ifighono ifio. 21 "Unsiki ughuo umuunhu angati, 'Lola! Ukilisite ali apa.' nambe 'Ali kula,' namungikitaghe. 22 Ulwakuba vavili va vudesi. Avuo vihufyagha ifivalilo ni fidegho kuuti vavasotie avaanhу nambe avasalulua va Nguluve. Lino, ume muvisaghe maaso. 23 ulwakuba nivavulile sooni, ye sikyale pikwisa." 24 Neke ifighio siliiva sikilile imhumuko isio, 'ing'hiisi jilakupikila ilijuva, naghu mwesi naghulavala. 25 Inhondue silasanguka kuhuma, 'ni fiium fyoni ifya kukyanya filasukanika. 26 "Pepano valambona une ne Mwana ghwa Muunhu nikwisa mu mafunde ni ngufu nytinga nu vuvala. 27 Neke nilavasuung'ha avanyamhola vango, vavakong'hanie avasalulua vango, kuhuma imbole sooni isa iisi. 28 Mumanyilaghe ikihwaniakisio ikyi mpiki untini. Pano inhaafi saake silemba na kuuva na matundu, makagulaghe kuuti amasiki gha fula ghali piipi. 29 Fye lulaava, muliiva mukusivona sino noliike sivombeka, mukagulaghe kuuti nili piipi kukwisa. 30 Kyang'haani nikuvavuula niiti, ikisina iki nakilakila kuhanga isi sooni sivombeke. 31 Uvulanga ni iisi filakila, looli amasio ghano naghala kila. 32 Neke ikighono nu nsiki ughwa kwisa une ne Mwana ghwa Muunhu, nakwale junio akagwile ambe avanyamhola kukyanya, nambe juune ne Mwana, looli ju Nhaata. 33 Muling'haniaghe, kange muvisaghe maaso, (ulkakuva namukagwile: unsiki ughuo ghuliva liighi). 34 Lulaava ndavule umuunhu junio ikyula, ikujileke ikaaja jaake mu mavoko gha vavombi vaaka na kukuvapeela nujunge imbombo jaake. kange ikum'buula junio ilolelela pa mulyango kuuti avisaghe maaso. 35 Lino, umue mmuvisaghe maaso, ulwakuba namughukacwile unsiki ughwa kugomoka unya nyumba, pamoo

aliisa vvwile nambe kilo nkate, pamo pano kuhenga nambe Iwakilo. 36 Muvisaghe maaso kuuti alavang'hulania mughoneliile. 37 Sino nikuvavuula umue, nikuvavuula vooni. Muvisaghe maaso!"

14 Filyakyale ifighono fivili kuuva kyimikke kya pasaka na makete ghano naghavikilue ikilule, avanaha va vatekesi na vavulanisi va ndaghiло, vakava vifilonda isila ija kunkola uYesu kisyefu kuuti vam' bude. **2** Vakijovasyaghya veene vakatisagha, "Nave tuuti tunkole ikighono ikyimike, avanhoo kyande vileeta amabaatu." **3** Uyesu alyale mu likaaja ilya Betania, mu nyumba ja Simoni juno ulutasi alyale ni buuba. Ye ikalile mu nyumba iijo ali pilia, akingila umukijuua jumonga, akolile isupa ija livue inya mafuta amanofu agha kupakala agha ndalama nyinga. Akadindula isupa, pe akakung'hilila pa mutu ghwa Yesu kukumwimika. **4** Avaanhu vamo vano pwevalyale vakakalala, vakijovasyaghya vakatisagha, "Lwaki kunangania amafuta amanofu agha? **5** Ulwakuwa ghaale ghighusivua indinali filundo fitatu na kukila, neke indalama isio saaale sikuvatanga avakotofu." Pe vakan' dalikila umukijuua jula. **6** UYESU akati, "Muleke, kiki mukun'gasia umukijuua uju? Ambombiile imbombo inofu. **7** Avakotofu muli navoope jaatu, munoghiile kukuvatanga unsiki ghwoni. Neke une, namilii numue ifighono fyon. **8** Umekijuua uju ambombiile vunofu mu fino aveele nafyo, apakile amafuta um' bili ghwano kukughuling' hania kusiyila. **9** Kyang'haani nikuvavuula niiti, pano iMhola iNofu jipulisivua mu iisi, naji mbombo jino avomble umukijuua uju' jijowaghya. Mu uluo vikunkumbukaghya umukijuua uju." **10** Pepano uYuuda Isikalioti, umo mu vasung' hua vala kijigo na vavili, akaluta ku vanah va vatekesi kuuti amowohele uYesu ku veene. **11** Voope ye vapuliike, vakahovoka kyongo, vakamulaghya kukumpeela indalama. Pepano uYuuda Isikalioti akatengula kulonda unsiki unno ughwa kumwohela uYesu. **12** Ikighono ika kwanda ikyo kyimikke kya makate ghano naghavikilue ikilule, pano vakabudagha ing' holo ija kyimikke kya pasaka, avavulanisivua va Yesu vakamposia vakati, "Ghulonda tukuling'hanikise kuughi ukwa kuliila ikyimike ikyo pasaka?" **13** Pepano uYesu akavomola vavili nkate mu vavulanisivua vaake akati, "Mulute ku likaaja ilivaha ilya Yelusalemu, mu sila mutang'hana umukinthaata itwikile ulusaaji lwa malenga. Ujoo ghwe mum'bingililaghe. **14** Kuhanga inyumba jino kyaikwingila. Apuo, mum'buule unya nyumba kuuti, 'UM'bulanisi iiti, kili kughu ikyumba ikyo vahesia, pano panoghiile aliile ikyimike ikyo Pasaka, palikimo na vavulanisivua vaake?" **15** Umweene ikuvasoona ikyumba ikyo ku gholoofa, ikyeleefu kino kinosivue. Mutuliang'hanikisie umuo." **16** Avavulanisivua vala vakavuuuka viluta ku likaaja ilio. Ye vafikile, vakasivonaa sooni ndaule uYesu aveele avavulile. Pe vakaling'hania ikyimike ikyo pasaka. **17** Ye jifikile iwvilile, uYesu na vavulanisivua vaake kijigo na vavili vakafika mu nyumba jila. **18** Ye vali pilia, Yesu akati, "Nikuvavuula isa kyang'haani, jumonnga mulyumue, ghwope ilia palikimo nuune, itapikunyohela." **19** Avavulanisivua vaake vakasukunala, nujunge akatengula kukamposia uYesu iiti, "Asi, neene?" **20** UYESU akati, "Umuunhu ujoo, ghwa mu kipugha kiinu umue kijigo na vavili mwe vano musaasa nuune unkate mu kivughaana.

21 Une ne Mwana ghwa Muunhu nifua, ndavule lilembilue mu Malembe aMlomite. Neke iga, umuunhu ujoo juno ikunyohela ne Mwana ghwa Muunhu! kiba umuunhu ujoo, ngale naaholwagh." 22 Ye vali pilia, uYesu akatoola unkate akahongesia kwa Nguluve, akamenyulania, akavapeela avavulanisivua vaake akati, "Koogho, ughu ghwe m'bili ghwano. 23 Pe akatoola ikitcombe ikyu luhuju, akahongesia kwa Nguluve, akavapeela, vakunyu vooni. 24 Akavavuula akati, "Iji je danda jango ija lufigo lwa Nguluve na vaanhvaake, jino jikung'hika vvwimila avaanhvvinga. 25 Kyang'haani nikuvavuula niiti, une nanilanyua kange uluhuujje ulu, kuhanga pano niliiva ninyua uluhuujje ulupia ku vutwa vwa Nguluve." 26 Pepano vakimba ulwimbo, pekaavuuka viluta ku kidunda ikyu Miseiyuni. 27 Apuo uYesu akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Ikilo ija musyughu umuu mwensi kyamukung'himbila, ulwakuva lilembilue mu Malembe aMimike, 'Nikuntova un'diimi, nasi ng'holo sipalasana.". 28 Akajova kange akati, "Neke niliiva nisisykule nilikuvalongolela kuluta ku Galilaya." 29 Upeteli akam'buula akati, "Nambe avange vooni vakuleke, une nanikukuleka!" 30 UYesu akawamamula akati, "Kyang'haani nikukuvuula, ikilo jjiji ing'hongove ye jikya kuvika ulwa vuvili, uve ghuuva ung'hanile katatu." 31 UPeteli akajova akakangasia akati, "une nanikukuleka lisiku, nambe kuuve kwe kufua palikimo nuve." Voope avavulanisivua avange vooni vakajova vule vule. 32 UYesu na vavulanisivua vaake vafafika pamonga, panno pakatambulwaghha Getisemani. Pe akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Mukalaghe apa, pano une nikufuunya." 33 Pe akantoola uPeteli, uYavovo nu Yohani, akaluta navoope pavulongolo padabe. Akatengula kusukunala kyongo na kutelateela. 34 Akavavuula akati, "Umwijo ghwano ghuli nu lusukunalo ulukome, ghunoghanoga mulwa kufua. Mukale bahaapa, muvisaghe maaso." 35 Umwene akaluta pavulongolo padabe, akapupama paasi, akifuunya kwa Nhaata kuuti, nave lunoghile, unsiki ughwa lupumuko ghuleke kukumwagh. 36 Akati, "Ghwe Nhaata, uve naikutolle kimonga. Nlsuuma umbusikisie ikitcombe ikyu lupumuko. Neke nakwekuti uvombe mu vughane vvango, looli mu vughane vvako." 37 Ye ifunyle, akagomoka ku vavulanisivua vala, akavona vaghoneliile. Pe akam'buula uPeteli akati, "Simoni, ughoneliile? Ukonilue kuuva maaso nambe akavalilo kamo?" 38 Pe akavavuula akati, "Muuve maaso, mufunyaghe kuuti ingelo sileke kukuvalema. Umwondo għutavwile, neke um'bili n'dwesi." 39 UYesu akaluta kuku fuunyu kange, akajova amasio għala. 40 Ye ifunyle, akagomoka kange, akavona vaghoneliile, ulwakuva vaale ni tulu nyingga. Vakakunua ikyu kujova. 41 Akaluta ulwa vatatu kuku fuunyu. Ye agomwike, akavavuula akati, "Mujiighe mufigħona na kupuuma? Lukwillie lino! Unsiki ghufifikle ghuno une ne Mwana ghwa Muunhu nivikua mu mavoko għa vahosi. 42 Ima tuluttagħi! Lolagħha una kunyohela ali piipi." 43 UYesu ye ajiġihe ijova navo, uYesu jumo nkate mu vavulanisivua kijigho na vavili, akafika ni kipugħha kya vaanhva vakolile ibamba ni mbunda. Avaanhv avu valyasanġ'hile na vavaha va vatekesi, avavulanisi va ndaghilo na vagojo. 44 UYesu umwoħesi alyavavu lii ngħaani avaanhv vala ikivalilo ikyu kummanya uYesu akati, "Juno kyanikunnonela, ujju iiva ghwe mwene, munkolagħe, mulutagħe nagħwo mu vuloleeli." 45 UYesu ye afikile uYesu akati, "M'bulsnisi." Akannonela. 46 Pe avaanhv vala vakankola uYesu. 47 Neke jumonga mu vano valyimil pala, akasomola ibamba, akankotova unkami ughwa ntekesi um'baha, akan'dumula imbulughutu. 48 UYesu akavaposia avaanhv vala akati, "Mwisiše ni bamba ni mbunda kukung'holi une hwene nili mhijim'budi! 49 Ongo jaatu navisagħha numue nivulanisia mu nyumba inyimike ija kufunyila, namwang'holagh! Lino isi sihumila kukwilanisia sooni sino silembilue mu Malembe aMimike." 50 Peano avavulanisivua vaake vooni vakamuleke, vakakimbilia. 51 Neke unsoleka jumonga juno alitosisie isopeka akava ifikum'bingilila uYesu. Avalungu vala vakankola, 52 umwene akapukunyuka akaghuleka umwenda ghwake, akakimbila vufula. 53 Pe vakantwala uYesu kwantkesi um'baha. Uko kwe vakakong'haana avavaha va vatekesi vooni, avagojo palikimo na vavulanisiv va ndaghilo. 54 UPeteliakava ium'bingilila uYesu pa vtli. Pambel ghwopeakngila mu luviika ulwa nyumba ija ntekesi um'baha, akiċċala ikwota umwotolikmo na vasikali avalolelel. 55 Ppano avavaha va vateksi ni kipunha kya valogosi va Vayahudi vakava vilonda uvwolesi uvwa kumhingila uYesu kuuti vam'bude, neke navakaluvona lumonga. 56 Avaanhv vinga vakolekaghha isa vudesi vvwimila umwene, neke uvwolesi vwave navukting'hānaghha. 57 Vamo vakiima, vakoleka isa vudesi vakati, 58 "Usue tukampuliike umuunhu uji iiti, inyimike ija Nguluve jino jjengħilue na vaanhv, neke mu fighħono fitatu nijenga iż-żgħiġi jin najjiegħu na vaanhv". 59 Vwoppe uvwolesi uvu navukiting'hānaghha. 60 Pepano untekesi um'baha akiima pakate pa vaanhv' akamposia uYesu akati, "Naghukwamula nambe lisio? Aavaanhv ava vikwoleka kiki vvwimila uve?" 61 Umwene uYesu akajjikala kimhihe, naakamula nambe lisio. Untekesi um'baha akamposia kange akati "Uve veeve kili kili sit, Mwana ghwa Nguluve uMwimikua?" 62 UYesu akamula akati, "Eena, neene. Kange mulambona ne Mwana ghwa Muunħunitemi palikimo nu Nguluve unya nguflu, nikwisa mu mafundu kuhuma kukyanya." 63 Untekesi um'baha ye apulike amasio aghuo akakalala' akademula umwenda ghwake iiti, "Lino pe tulonda vvakiki uvwolesi uvunge?" 64 Mupuliike ndavule ikuviika hwene Nguluve, ikumuligha kyongo uNguluve! Mwiti ndaanri umuunhu uji?" Vooni vakamħighha kuuti anogħiile kubudha. 65 Avange vakategħungula kukumfunyila amati, vakan'dinda ku maaso, vakkantova ni mbuli, vakamposia vakati, "Vila, veenī juno akutovile!" voope avasikali avaloleleli vakantoola, vakkantova na mapi. 66 UYesu ye ali munkate, uPeteli akajjighe pa luviika. Pepano akiisa umħinja um'bombi ghwa ntekesi um'baha. 67 Akamwaghha uPeteli ikwota umwoto, akamulola akati, "Na juuve uveele lumo nu Yesu uMunasaleti!" 68 UPeteli akakaana akati, "Nanikagħwile, kange nanisitħanġ'hine sino ghujja!" Akahuma kunji ku luviika. Ing'hongove jikavika! 69 Um'bombi jula akamwaghha kange uPeteli, pe akavavuula vano pwevalyale pala akati, "Uju ghwe umu mu vala." 70 UPeteli akakaana kange. Unsiki n'debe vuvule, avaanhv vano pwevalyale pala vakam'buula kange uPeteli vakati, "Kyang'haani uve uli umu mu vala, ulwakuva uve uli N'galilayha." 71 Upeteli akaava ifiaka, akajjigħa akati, "Kyang'haani umuunhu ujju junu mujova, nanimmanyile!" 72 Unsiki ghugħuo ing'hongove jikavika ulwa vuvili. Apuo upeteli akakumbuka ilisio lino uYesu

am'buula kuuti, "Ing'hongove ye jikyale kuvika ulwa vuvili, ghuuva ughuuva ung'hanile katatu." Ye akumbwiike uluo, akatengula pilila kyongo.

15 Palwakilo ye kukiile, avavaha vateseki, avavulanisi va ndaghilo palikimo na vagojo, vakapuling'hana. Vakankunga uYesu, vakantwala kwa ntwa uPilato kuuti ahigheue. 2 Upilato akamposia uYesu akati, "Asi, uve veeve Ntwa ghwa Vayahundi?" UYesu akamwamula akati, "Uve ujovole." 3 Avavaha va vatekesi vakava vifikwoleka si nyanga isa kumpelela uYesu ahigheue. 4 UPilato pe akamposia kange akati, "Kiki naghukwamula lumonga? Lolagha avaanhу ava vule vijova si nyanga isa kukuhigha." 5 UYesu naalyamwile kimonga. Apuo uPilato akadegha. 6 Lwale Iwiho kwa ntwa pa kyimike iky Pasaka, kukun'dindululla uknungua jumo junu avaanhу vasumile. 7 Kwealyale unkungua jumonga junu akatambulwaghа Balaba. Umuunhu ujo alyakungilue palikimo na vaanhу avange, ulwakuva valyavombile uvugalusi na kubuda. 8 Avaanhу vano valyakong'hanile vakava viluta kwa pilato kusuma kuuti, avavombele ndavule lwale Iwiho lwave pa kyimike iky Pasaka. 9 UPilato akavaposia akati, "Mulonda nivadindulile untwa ghwa vayahudi?" 10 UPilato alyavaposisie uluo ulwakuva alyakagwile kuuti, avavaha va vatekesi valyale ni kivini nu Yesu, Fye nambe valyantwalile kwa mwene ahigheue. 11 Neke avavaha va vatekesi valyavafundile avaaanhу vooni kuuti, vansuumе uPilato avadindulile uBalaba. 12 Avaanhу vala ye vansumile, uPilato akavoposia kange akati, "Umuunhu uju junu mwiti ghwentwa ghwa Vayahudi, nim' bombe kiki?" 13 Avaanhу vooni vakoova vakati, "Unkomelele pa kikovekano!" 14 UPilato akavoposia kange akati, "Umuunhu uju avombile luviivi luki?" Aveene vakavaposia kukwova viiti, "Unkomelele pa kikovekano!" 15 UPilato akan'dindulila uBalaba, ulwakuva akalondagha pikulihovosia iipugha iya vaanhу. pe akalaghaghia kuuti uYesu atovue ni mijedeji, ye atovilue, akavasikili vakankomelele pa kikovekano. 16 Avasikali vakantwala uYesu mu luviika lwa nyumba ja ntwa, pe avasikali vooni vakakong'haana. 17 Vakamfwasia isopeka indangaji ija kitwa, vakanenda ingeela ija mifua neke vakamfwika ku mutu. 18 Vakanengula kukumhungila ni mbedo viiti, "Kamwne ghwa Vayahudi!" 19 Vakava vinkutova ku mutu ni lilaasi na kukumfunyila amati. Kange vakafughamagha pa yesu na kukumwinamilia ni mbedo. 20 Ye vam'bedile na kukkanenela, Vakamfuila isopeka jila, vakamfwasia amenda ghaake, pe vakamhumia kunji, viluta kukunkomelala pa kikovekano. 21 Ye vali mu sila, vakanang'hana nu muunhu jumonga junu akatambulwaghа simoni, umhuna mu likaaja iya Kileeni, ikwingila mu Yelusalemu. Usimoni ujuo alyaye viise ghwa Alekisanda nu lufo. Avasikali vakamwumilisia kupinda ikikovekano iky Yesu. 22 Pe vakantwala uYesu pano pakatambulwaghа Golgota, kwekuti, "Ling'ala iya mutu." Ye 23 vafikile, vakampeela uluhuuje uluhasing'hanie nu nkota kusilisia uvuва, umwene akasiita kunuya. 24 Apuo vakankomelela uYesu, pa kikovekano, pe vakaghaha amenda ghaake mu sila js lusodolelo, kuuti nujunge atoole ghuliku. 25 Ye vinkomelela uYesu, ghwale nsiki ghwa kavalilo kya vutatu palwakilo. 26 Pakyanya pa kikovekano vakankomelela ikitapa kino valyalembile

amasio gha, "ghwe ntwa ghwa vayahudi," kuvonia unkole ghuno valyam'ballile. 27 Palikimo nu mwene, valyavakomeliile avaanhу avange vavili vano valye vahijivabudi, jumonga akava ulubale ulwa kundio, ujunge kung'highi. 28 Apuo silyavoniike sino silembilue mu malambe aMlmiike kuuti, "Alyavalilue palikimo na vahosi." 29 Avaanhу vano vakava vikila nakukumwaghа uYesu pa kikovekano, vakasukaniaghа amatu ghaave vikumuligha, viiti, "Uwe ghwe junu ghwatisaghа ghulimemula inyumba inyimike ija Nguluve na kujenga mu fighino fitatu, 30 ika lino pa kikovekano ghupoke! "UYesu pakikovekano! 31 Voope avavaha va vetekesi na ndaghilo vakamwovellelagha vatatisaghа, "avapokaghа avange, neke ikunua kukupoka mwene. 32 Nave ghwe Kilesite, untwaghwa vaisilaeli, lino iihe pa kikovekano, tulole neke twitike." Voope vano vakakomelilue palikimo nu mwene vakava vikumuligha. 33 Ye ghufikile unsiki ghwa kavalilo aka ntanda pamwisi, ing'hiisi jikakupikila iisi joomi kuhangha kufika akavalilo aka budikalubale. 34 Unsiki ugwa kavalilo aka budikalubale, uYesu akakoola fijo akati, "Eloi Eloi, lama sabakitan?" Kwtutti, "Nguluve ghwango, Nguluve ghwango, ongo undekile? 35 Vamo nkate mu vano pwevalyale pala, ye vapuliike uluo vakati, "Pulisikia! Ikkunemeela um'bili uEliy!" 36 Umuunhu mumonga akaluta luvilo, akasuvika ikyenda mu luhuue ulukali, akakiviika mu lulaasi, akam'besekesia uYesu pa mulomo kuuti amiiime, akati, "Leka tulole, nave uEliy ikwisa kukumwisia pa kikivekano!" 37 UYesu akakoola fijo, akakunguka. 38 Unsiki ghughuo umwenda ghuno ghulyaghavinie pavili inyumba inyimike ija Nguluve, ghukademuka pavili kuhuma kukyana kufika paasi. 39 Um'baha ughwa vasikali junu aliyimile kilunge nu Yesu, ye am'bwene pano ikunguka akajova akati, "Kyang'haani umuunhu uju akaale mwana Mwana ghwa Nguluve!" 40 Ye sivombeka isi sooni, pwevalyale avakijuva vano valyimile petali padibe vilola. Mu vakijuva avuo mwealyale uMaliya umhumua mu likaaja iya Magidala, uSalome nu Maliya ung'ina ghwa yoose nu Yakovo un'debe. 41 Ava vakam'bingililaghа na pikum'bombela uYesu ye ali ku Galilaya. Kwevalanye na vakijuva avange vinga vano valyalutile nu Yesu Ku Yelusalemu. 42 Isi sooni savombiike ikighono iky aking'hania isabati. Ye vwilie, iSabati. jikyale pitengula, 43 akiisa uYosefu ughwa ku ALimataya, alyale mwoghopua mu kipugha ikyah vahingi. Ghwope akaghululaghа kukwisa uvutwa vwa Nguluve. Ujoo akikangasia, akaluta kwa pilato, akasuma um'bili ghwa Yesu. 44 UPilato ye apuliike kuuti u Yesu awfile, akadegha kyongo. Akankemeela um'baha ughwa vasikili, akamposia kuutu uYesu ndaveele awfile kali. 45 Ye apuliike uluo, akantavulila u Yosefu um'bili ghwa Yesu. 46 UYosefu akaghulaghа umwenda ughwa kunsyilila u Yesu. Akisia um'bili pa kikovekano, akaghuniingelela nu mwenda ghula. Pe akaghuviika mu mbiipa jino jabughulilue mu linhalavue, akabilukisia ilivue ilikome pa mulyango ghwa mbiipa. 47 UMaliya umhumua mu likaaja iya Magidala nu Maliya ung'ina ghwa Yoose, vakapaagha pano ghuvililue um'bili ghwa Yesu. Vibilusisia ilivue pa mulyango ghwa mbiipa.

16 Pakivwilie ye jisilile iSabati, umhumua mu likaaja iya Magidila, uSalome nu Maliya ung'ina ghwa Yakovo, vakaghula amafuta amanono kuuti vakaghupake um'bili ghwa

yesu. 2 Ikighonoko ikya kwasia mu mulungu, palwakilo ilijuva ye lidibula, vakaluta ku mbiipa. 3 Ye vali mu sila vakijovasyagha veene viiti, "Veeni juno kyaikutuvusikisia ilivue lila pa mulyango ghwu mbiipa? 4 Ilivue lyale likome kyongo. Ye afikile, vakavona ilivue libilusivue. 5 Vakingila mu mbiipa, umuo vakamwaghya unsoleka awfalile umwenda um'blafu, ikaille ulubale lwa kundio, pe vakakenyemuka kyongo. 6 Umwene unsokela ujou akavavuula akati, "Namungakenyemukaghe. Mukumulnda uYesu ughwa ku Nasaleti juno akomelilupa kikovekano? Asyukile, na pwale apa! Lola pano vakam'bikile. 7 Molute muvavuule avavulanisivua vaaake, kyongo uPeteli kuuti, alongwile ku Galilaya. Uko muluta mukum'bona ndavule alyavavulile." 8 Ye vapuliike isio, vakadegha na kutetema, vakahuma kunji, vakavuuka pa mbiipa vikimbila. Navakapanga kwa munhuunulwakuva vakava vikwoghopa. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) UYesu ye asyukile palwakilo ikighono ikya kwasia mu mulungu, akihufia taasi kwa Maliya umhuma mu likiaaja iya Magidala, juno alyam'busisie amapepo lekelalubale. 10 UMaliya akaluta kukuwapangila vano vakam'bingililagha uYesu, unsiki ughuno vakajjiighe vasukuniile, vilila ifiua. Ye 11 vapuliike kwa Maliya kuuti uYesu mwumi, kange am'bwene, navakitika' 12 Pambele, uYesu akihufia ku vavulanisivua vavili mu kihwani ikingi. Avavulanisivua avuo valyahumil ku Yelusalemu, vakalutagha ku kikaaja ikya pa vupiipi. 13 Voope vakaluta vakavapangila avajanave, pooope navakitika. 14 Kange, uYesu akihufia ku vavulanisivua kijigo na jumo, unsiki ughuno vakava vilia. Akavadalikila ulwakuva valyale kukwitika uvwolesi wva vano valyam'bwene ye asyukile. 15 Pepano uYesu akavalaghila avavulanisivua vaake akati, "Mulataghe muiisi jooni mupulisayaghe iMhola iNofu ku vaanhu vooni. 16 Juno ikwitika na kukwofughua, ujou alakuluka. Neke juno naikwitika, alahighua. 17 Kange vanoviitike, vivombagha ifidegho ifi: mu litavua lyano vidagagha amapepo, kange vijovagha mu njovele imhia. 18 Vangakole injoka, nambe vanganyue inyambikila, navangafue. kange vivikagha amavoko ghaave pa vatamu, avatamu visokagha." 19 UMutwa uYesu ye ajovile navo, pe akatolua kuluta kukyana, akava nuvutavulilua palikimo nu Nguluve. 20 Pepano avavulanisivua vaake vakalutagha kupulisia kwoni iMhola iNofu. UMutwa akavombagha imbombo palikimo na veene, akavapelagha ingifu isa kuvomba ifidegho fino fyale fivalilo kuhufia kuuti iMhola iNofu jino vipulisia ja kyang'haani.

Luuka

1 kulyuve mwoghopua Tiofilo avaantu vinga valembile imhola isa Yesu Kilisite ndavule silyavombike kulyusue. 2 valembile imhola isi ndavule tulyapangilue na vano valyalolile na maaso ghave, navano valyaspulisia kuhuma vuvutengulilo vwake. 3 ulwakuva nilondile vunono uwakyang'haani vwa mhola sa Yesu vuhuma vuvutengulilo lino najune niywene lunono kukulembela isi sooni muvutavike. 4 neke ulukagule ulwakyang'haani lwa mbombo sino ukavulanisivue. 5 mu fighono fya Helode untna ghwa Yudea, pwealyale untekese jumonga junno alyale ikemelua Sakalia ughwa lukolo lwa Abia un'dala ghwake alyahumile muvaliive va Haluni, ni litavua lyake alyale ikemelua Elisabeti. 6 voni van valyale vagholofu pa maaso gha Nguluve amaghendele ghale ghasita kukuwapika mundaghilo sooni munjovele ja Mutwa. 7 neke navalyale nu mwana ulwakuva uElisabeti alyale mughumba na kukavalilo akuo voni vale vaghoholofijo. 8 lino lulyahumile kuuti uSakalia alyale nu Mhepo umwimike kuvutavike vwa Nguluve. akalutile nuvutavike vwa vutekesi kuhumila mu vutavike vwa ludimo lwake. 9 kwevulyale uvutavike uwwa kuvomba mu nyumba ja Nguluve veni umuuunu untekese, veni idalikila akasalulua ikipugha akingila mu nhumba ja Mutwa akanyanya uvufumba. 10 ilipugha lyoni lya vaanhу vakava vikufunya kunji ye vinyanya uvusumba. 11 unyaMhola ghwa Mutwa akamwumila na kukuima ulubale lwa luvoko lwa ndia kufitekelelo kuno vinyanya uvusumba. 12 uSakalia akoghopa ye alwaghile ulutetemo lulyamughwila. 13 neke unyaMhola akam'bula kuuti, ulekaghe pikwoghopa Sakalia ulwakuva ulufunyo lwako lupulikike. undala ghwako uElisabeti ikukuholela umwana ilitava lyake ghukun'kemela Yohani. 14 ghuliva nu lukelo na kuhovoka, na vinga vikuuhovokela kuholua kwa mwene. 15 ulwakuva iliva nu vuvala kuhuma kwa Mutwa ujoo nanganyisaghe nambe kimonga kinu kighasia. looli ingufu sa Mhepo umwimike siiva nu mwene kuhuma pano ali mulileme lwa ng'iina. 16 na vaantu vinga ava Silaeli ilikuvagmosiaghha kwa Nguluve uMutwa ghwave. 17 ujoo ilikumulongolela uMutwa mu ngufu nu mwojo ndavule alyale uEliya kusambania mu ngufu sa Mhepo uMwimike neve vano navikumwoghopa vighendagha muluhala lwa vano valwel. ikuvavombela ndiki kukuavika kwa Mutwa avaantu vano vaghelanisivue vvimiila jake. 18 uSakalia akam'bula unyaMhola, "niwesia ndani kukagula ili? ulwakuva une nili nsehe nu n'dala ghwango na maka ghake ghali minga kyongo". 19 unyaMhola akamwamula na kumb'ula, une neme Gabiliehi, nejuno nikwima pavulongolo pa Nguluve. nisung'ilue kukuvuula, kukuletela iMhola inofu iji. 20 kange lolagha, nungajove kinu ghuvu kimie nungawesie kujova kuhanga ikighono kila pano isi siva sihumile. ulu lwe ulwakuva ukakunilue kukwitika amasio ghango ghano mu nsiki ghiva ghavombe. 21 lino avaantu valyale vikumughula uSakalia. valyadeghile kuuti alyale itumila unsiki mwinka ku nyumba inyimike ja kufunyila. 22 neke ye ahumile kunji, akakunilue kujova navo. pe aveene vakakagula kuuti, luvonike lumonga mu nyuma inyimike neke umwene akava ihufia lumonga na mavoko. akajiga kinunu. 23 ye fisilile ifighono fyakuvomba imbombo jakilekesi ayavukile

kugomoka kunyumba jake. 24 pambele uSakalia akavuja kukaja kuhuma ku mbombo sake sakitekesi un'dala ghwake akava n'kunue, akifisa amesi ghahaano akajova. 25 "ulwakuva lwe luno uMutwa ambombile une ye andolile kulughano lwonu kukumbusikisa isoni pa maaso gha vaantu" 26 ye ghufikile umwesi ghwa n'tanda pavukunue vwa Elisabeti uNguluve akatuma unyaMhola uGabiliehi kuluta mu iisi ja Galilaya ilitavua ilinge Nasaleti, 27 kwa mhinja juno akatambulwagha Maliya. kwa mhinja juno alyatunilue nu mughosii ilitavua lyake ghwe Yosefu. umuholua mukikolo kya Davidi nilitavua lya mhinja akakemeluagha ghwe Maliya. 28 unyaMhola ye afikile akati, "nikukuhungila uve ghwe juno usungukilue nu Mutwa, uMutwa alinuve; 29 amasio ghanyaMhola ghaka mangajisia kyongo mu mwojo ghwake na alyaghanamayile kiki unyaMhola ihungila hungila iji kidego. 30 unyaMhola akam'bula "nungoghopaghe Maliya ulwakuva uNguluve akusungukile. 31 lolagha ghuvu nu vukunue, ghupapagha umwana neke ghukun'kemelagha ilitavua ghwe Yesu. 32 iliva m'baha ikemeluagha mwana ghwa juno alikukyanya kyongo, uMutwa uNguluve neke ikumpelagha ikitengo kya vutwa kya Davidi uvuse. 33 itemagha uvutwa mu lukolo lwa Yakovo uvusila nakusila lusiku. (aiñ g165) 34 uMaliya akam'bula unyaMhola ili, iva ndani ulwakuva une nanighelile kuwafuka nu mughosii ghwoghwoni? 35 unyamhola akamwamula akam'bula "uMhepo uMwimike ikwisa kulyuve. ni ngufu sa juno alikukyanya kyongo sikwisa kulyuve. pe lino umwimike juno iholua ikemeluagha mwana ghwa Nguluve. 36 lolagha ulukololuo uElisabeti alinuunkunue vwa mwana mufighono fyake fya vughogholo, ughu ghwe mwesi ghwa n'tanda juno valyatille mughumba. 37 ulwakuva kwa Nguluve nakwekili kino kimuulemle" 38 uMaliya akajova akati, une nilim'baanda ghwa Mutwa neke luuleke luve luve kulyune ndavule ujovile" pe pano unyaMhola akavuka iluta. 39 ye fikikile ifighono nde filingi uMaliya avuka ng'hanning'habi na kuluta ku iisi jimonga jino jale nyafidunda, ija Yudea. 40 ukuo akingila mu nyumba ija Sakalia na kumwungila uElisabeti, 41 lino pe lulyahumile kuuti," uElisabeti ye apulike uluhungilo lwa Maliya. umwana mu lileme akaomoka tomoka, neke uElisabeti ingufu isa Mhepo uMwimike sikamwisa. 42 pe akatengula pijova kungufu akati, "ufunyilue uve mukighavo kya vakijuua najumwana juno alimulileme lyako afunyilue. 43 neke lulindani kulyune ungiina ghwa Mutwa lunoghile pikwisa kulyune? 44 ulwakuva lolagha ye lupulikike mu mbughululu sangi iliso lya kuhungila kulyuve umwana mulileme lyango atomwike nu lukelo. 45 neke afunyilue umukijuva jula juno alyitike kuuti vulyahumila uvya kyang'haani vwa sino alyavulilue kuhuma kwa Mutwa". 46 uMaliya akati, inimbula jango jikunfunya uMutwa, 47 naghumwojo ghwango ghuvovwike mwa Nguluve umpoki ghwango. 48 ulwakuva avulolile uvukotofu vwa m'banda ghwake umhinja. lolagha kuhuma mu fisina fyon ivikughonelagha nilifunyuua. 49 ulwakuva umwene una sooni avombie sino mbaha klyune. ni litavua lyake ilyimike. 50 uvukola vvake kuhuma ikisina ni kisina ku vano vikumwopa umwene. 51 avonisie ingufu mu luvoko lyake avapalanisie vala vano vakighiniaghha mu masaghe gha mooja ghave. 52 avisies paasi avana va watva kuhuma mufitengo fyave ifya vutwa na kukuvatosia kukyanya vano vakotofu. 53 alyavapelile avanya

njala ifinu ifi nono looli avamofu avadagile na mavoko gheene. **54** ahumisie uvutangilisi kwa Isilaeli um'bombi ghake, neke akumuke kuvonesia uvuhugu. **55** (ndavule alyajovile kuvanhaata vitu) kwa Abulahamu ni fisina fyake kuvusila na kusila" (**aiōn g165**) **56** uMalia alikalile nu Elisabeti hwene mesi ghatatu pepano akagomoka ku nyumba ja mwene. **57** lino unsiki ghulyafikile ughwa Elisabeti kupaapa umwana un'dimi. **58** avabading'an i vake na vanyalukolo vake valyapulike ndavule uMutwa atupelanisie mu vuvgugu vwake, kange vakahovoka palikimo nu mwene. **59** lino kiyahumile ikighono kya lekela kwoni valisile kukivungo najumwana lulyanoghile vampele ilitavaa lyake ghwe Sakalia kulwiho lwa vise. **60** looli ung'ina akamula akati, "ndali" ikemelua ghwe Yohani" **61** vakam'bula napwale nambe jumo mulukolo junio itambula ku litavua ili" **62** pe vakam'bomba laikimanyilo uvise kuuti, umwene iti ilitavaa akemelue veni. **63** uvise akalonda ikisegho akalemba "ilitavaa ghwe Yohani" voni vakadegha ku ili **64** ku kenyemukila umulomo ghake ghukadinduka nu lumili lwake lukava vuleka akajova na kukumughinia uNguluve **65** uludwesi lukavisila voni vano valikalile pipi navoimbombo isio sikakwilana mu iisi jooni ja fidunda fya Yudea, **66** na voni vano valyaghapulike vakaghagadilili mu mwoojo ghave, vakati umwana uju ghwa ndani ndani?" ulwakuva uluvoko lwa Mutwa lulyale palikimo naghwo. **67** ivise ghwa Sakalia akapeluuu ingufu nu Mhepo uMwimike akatengula kuhumia uvuvili akatisagha, **68** aghinwaghe uMutwa, uNguluve ghwa Isilaeli, ulwakuva atangile kange na kukuavanga avaanhу vake. **69** atupelile uvupoki kuhuma mu nyumba ja nyambombo ghwake u Davidi, kuhuma mukikolo kya m'bombi ghwake uDavidi. **70** ndavule alyajovile mumulomo ghwa vavili vake vano kwevalyale kuhuma kuvukuulu. (**aiōn g165**) **71** alatupoka kuhuma kuvalugu viitu na kuhuma mumavoko ghavaanhу vooni vano vikutukalalila. **72** alavomba ndiki kuvonesia ulusungu kuvanhaata vitu na kukumbuka ululaghilo lwake ulwimike. **73** ulujigo luno alayjovile kwa Abulahamu unhaata ghwitu. **74** alyajigihile na kunkangasia kuuti lunoghile pikum'bomba umwene kisila vwoghofi pano tupokilue pihuma mumavoko ghavalugu viitu. **75** muvumimike na muvaghofolu uwawkyang'haani pa maaso ghake ni fighono fyake fyon. **76** Ena, najuve mwana ghukemeluuga u li mbi'l' ghw ajuno ali kukyanya fijo ulwakuva alyahgħendelelagħa ku maaso ghwa Mutwa kuuti ikuvavonesia isila. neke kukunosekesia isila avaanhу pano ikwisagħha umwene. **77** kukuavula avaanhу vake kuuti valapyanilwagħha valavuvunagħha uvupoki kusila kusila ja vupoki vwa nyfi saave. **78** ili lilyahumile ulwakuva ja lisungu lwa Nguluve għwitu ulwakuva iljuva kuhuma kukyanya likutwisila. **79** kukutumulikila ku vano vikalile mu ng'isi nu lumwighihi ghwa vafue alavomba ndiki kulongosia amaghħul għitru kusila ja lutengano." **80** lino umwana jula akakula na kuva nyangu fu mwa Mhepo uMwimike. alikalile kulihha kuhanga unsiki ghuno akavonekagħha ku vaSila.

2 lino mu fighono ifyo, jilyahumile kuuti, uKaisali Agusito akahumisie ululaghilo kuuti, vatore uluvalilo lwa vaanhу vooni vanovikukala mu iisi. **2** ulu lulyale lwe luvalilo lwa kwanda luno lulyavombike unsiki ghuno uKileoli alyale m'baha għha Silia. **3** neke umuunhu ghweni akaluta kumpulo ghake

kukulembekesia uluvalulo. **4** ghwope uYosefu alyavukile mu mpulo ghwa Nasaleti ukko ku Galilaya na kukyulalila ku Yudea ku mpulo ghwa Betelemu, ghuno ghukagħilika hwene mpulo ghwa Davidi, ulwakuva jikahumile mu lükolo lwa Davidi. **5** akaluta kula na kujilembekesia nu Maliya, juno alyale antuunile kange alye ihuvila umwana. **6** lino jilyahumile kuuti, ye valyale kula unsiki ughwa kuhola ghukafika. **7** akahola umwana un'dimi, umuhola ghwake ughwa kwanda, akamun'yegelela umwana namenda neke kunsigha ni mhepo. pe akam'bika mikivagħha kya kulisikisja ifidimua, ulwakuva napwelukale ulubale lwa kum'bika mu numba ja vagħesi. **8** ku lubale ulu kwevalyale avalongosi vano valyale vikukala mu magħħunda kulolelela amapugħha għa ng'o ave pakilo. **9** kukenyemukila unyaMhola va Mutwa akavahumila nu vvimike va Mutwa vulyang'aile kuwasygħutila, pe valyale nu vwogħofi kyongo. **10** pepano unyaMhola akavavula, "namungogħopagħe, ulwakuva nikuvapela iMhola inofu isa lukelo uluvahaku vaanthu voo. **11** umusyugħu umpsiki għwinu aholiue vvimila jinu mu mpulo għa Davidi! umwene ghwe Kilisite Mutwa! **12** iki kye kivalilo kino mupelu, mukumwagħha umwana vampinyile umwenda aghonile mu luvagħha lwa kulisikisja ifidimua. **13** kukenyemukila kukava ni lipugħha livħha lwa va sikali kuhuma kukyanya likalungine nunyaMhola ujju kukumughinia uNguluve vakatisagħha, **14** "uvutwa vva nguluve junu ali kukyanya fijo nu lutengano lue mu iisi ku vaanthu voni vano anogħilue navo." **15** lulyale kuuti avanyaMhola ye vavukile na luluta kukyanya, avalongosi vakajfesania vavuo ku vavuo, "tuvuke lino ku Betelemu kula tukalole kiki kino kihumile, kino uMutwa atumanyisie". **16** vakaluta ng'hani ng'hani kula, neke vakamwagħha uMaliya nu Yosefu, kange vakamwagħha umwana aghonile mu luvagħha lwa kulisikisja ifidimua. **17** ye vavwene ndiki, vakavamnyisja avaanhу vala vano vakavililue imħola sa mwana ghwa muunhu **18** voni vakadegħha ye vapulike imħola isi ni kila kuno kikajovilue vadalki. **19** neke uMaliya akaghħendelela kusaghha soni sino alyapulike, akaghavika mu mwoojo għwake. **20** avadali kili vakagħomoka na kumwimika na kumpaalha uNguluve wimila umuunhu ghweni kukino valyapulike na kukyayha, ndavule jilyajovilue kuveene. **21** kyati kifikile ikighono kya lekela kwoni ghulyale ghwe nsiki ghwa kurn'dumula umwana, vakankemela ilitavaa ghwe Yesu; ilitava lino alyapelilue nu nyaMhola jula ye na vuvukunue vukyale kutungwa mu lileme. **22** kuling'ana ni ndaghilo ja Moose, uYosefu nu Maliya akantwala kunkumha inyimike ja kufunyila ku Yelusalemu na kum'bika pavulongolo pa Mutwa. **23** ndavule jilyalembilue mu ndaghilo ja Mutwa. "umukinħaata ghweni juno idindula illeme ilikemelua juno avusikisivue uvuvaha kwa Mutwa". **24** vope vulevule vakisile kuhumia iltekelo kuling'hana na kila kinokijovua ku ndaghilo ja Mutwa," vahumyagħe injiva ivili nambe inyanaa ivili isa ng'unda". **25** lola, palyaale nu muunhu ku Yelusalemu juno ilitavaa lyake ikemelua ghwe Simon. umuunhu uju alyale nya kyang'haani na kumwitika uNguluve. umwene alyale idalikila vvimila umuhuvilua ghwa Isilaeli, nu uMhepo uMwimike alyale nkyanya ja mwene. **26** jilyavonike kwa mwene kukiċċila uMhepo uMwimike kuuti umwene naale ifua ye akyale kumwagħha uKilisite għwa Mutwa. **27** ikighono kimonga akingile mu nyumba inyimike ja H, akalongosivue nu Mhepo umwimike. pano avapafi

vakamuletile umwana, uYesu ikum'bombela sino simunoghile jaatu mu ndaghilo, **28** pepano uSimoni akamwupila mu mavoko ghake na kumpaala uNguluve na kuuti, **29** "lino nikum'bulu untemi ghwako alute nu lutengano lwa Mutwa, kuling'hana ni lisio lyako. **30** ulwakuva amaaso ghango ghavuvwene uvupoki vwako, **31** vuno vuvonike ku vaanhu voni. **32** umwene ghwe lumuli vwimila uvusyetulilo vwa iisi nu vvimiike vwa vaanhu va Isilaeli. **33** ubaba nu mama va mwana vakadegha ku sino sijovua kwa mwana ghwa vanave. **34** pepano uSimoni akavafunyila na akati kwa Maliya ung'ina ghwa mwene, "pulikisia vonono! umwana uju iiya vufumbue kwa kusova nambe kukwitika ku vaanhu vinga va ku Isilaeli kane ke kivalilo kino avaanhу vinga vilukujikana. **35** kange lwe lubamba lunolulinyanya umwoojo ghako juve, neke kuuti amasaghe gha moojo gha vinga ghavoneke" **36** un'dala um'bili juno akemeluagha Ana kwealye kunyumba inyimike ja kufunyila. umwene alyale mwalive gha Fanueli kuhuma kulukolo lwa Asheli. alyale na maka minga kyongo. akikala nu mughosu ghwake ku maka lekela lubale ye vatoline, **37** pepano akava mfwile ku maka fijigho lekela kwaoni na ghaane. nakaghelile kuvuka mu nyumba inyimike ija kufunyila alyale ighendelela kudinda na kunsuuma uNguluve pakilo na pamwisi. **38** nu nsiki ughuo, akisa pala panovalyale akatengula kumuhongesia uNguluve. akajova isa vaanha vooni vano vaghulaghа uvupoki vwa Yelusalemu. **39** ye vamanile avaanhу voni vakanooghile kuvomba kuling'ana ni ndaghilo ja Mutwa, vakagomoka ku Galilaya umpsulo ghwave, Nasaleti. **40** umwana akakula, akava ni ngufu akongelela mu vukoola, nu vumosi vwa Nguluve vulyale pa kyanya jake. **41** avapafi vake amaka ghoni vakalutagha ku Yelusalemu vwimila ikikulukulu kya Pasaka. **42** ya ale na maka kijigho na ghavili, kange vakisile mu nsiki ghuno ghunoghole ndavule utvavlike vwa kikulukulu. **43** ye vajighe ifighono fyonи vwimila ikikulukulu vakatengula kugomoka kunyumba. neke un'dimi in Yesu akajighe kunsana ku Yelusalemu kisila avapafi vake kukagula illi. **44** vakasaghile kuuti valilumo mulipugha lya vano vakyulaghа lumo, pe vakakyula ulukyusi lwa kighino pepano vakatengula kukumulonda mu vanyalukola na vamanyani vave. **45** ye vakunilue kumwaghа, vakagomoka ku Yelusalemu na kutengula kumulonda umuo. **46** jilyahumile kuuti mu fighono fitatu valamwaghа mu nyumba inyimike ja kufunyila, akkali pakate pa vavulanisi akavapulikisia na kukuvasoia. **47** voni vano vale vikumpulikisia vakadegha ku vukagusi vvake nu lwamulo lwake. **48** vati vamwaghile, vakadegha ung'iina akam'bula, "mwanago kiki utuvombile ndiki? pulikisia une nu baba ghwako tulya tukulonda ku vvoghoi uvukome". **49** akavaposia, "kiki mulyale mukunilonda? namukakagwile kuuti lunoghile kulyune kuva mu nyumba ja baba ghwango? **50** neke navakakagwile uluvumbulilo lwa masio aghuo. **51** pepano akaluta palikimo na veene kukaja ku Nasaleti, kange alyale mwitiki kuveene. ung'iina alyavikile sooni mu mwooji ghwake. **52** neke uYesu alyaghendelile kukula mu vukoola ni vugoyo nakughina kuva mughanike kwa Nguluve na vaanhu.

3 lino mu mwaka ghwa kijigho na ghahaano mu vutavulua vwa kaisali Tibelia, unsiki ghuno uPontio Pilato alyale ghavana ghwа vaYahudi, uHelode alyale m'baha ghwа vughavo a vwa

Galilaya, nu Filipo unyalukola ghwake alyale m'baha ghwа vughavo vwa Itulea ni kya Tulakoniti, nu Lisania alyale m'baha ghwа vughavo vwa Abilene. **2** nu n'siki ghwа gha vutekesi uvukulu vwa Anasi nuKayafa, iliso lya Nguluve likamwisia uYohani umwana ghwа Sakalia ku lihaka. **3** akakyulile mu vughavo vvoni kusyuta ikikogha Yoldani, akidalikila ulwofugho lwa kulata vwimila ulusagħi lwa vuħosi. **4** ndavule jilemlibue mu kilembe kya masio gha m'bili Yesaya kuuti," iliso lwa muunhu juno ali kulihaka" muvombagħe vunono mu sila ja Mutwa, muvombagħe vunono mu magħendele amaghħolofu. **5** ifivonde fyonī filimemesevua, ifidunda fililimua, amasevo għano għabindile ghīgħolosivua, ni sila sino sili na manina sisylua. **6** avaanhу voni vilukuvvagħha uvuvangi vwa Nguluve" **7** pe uYohani akalivu ilipugħa ilikome lwa vaanhu vano vakisile neke vofughue nu mwene, mwe vaholua mu kisina kya njoka isinya miino makali, ghwe veni juno avasyovle kujikimbila ing'alasi jino jikwisa. **8** muholagħe imheeke inofu, kange namungajovagħe mu nymbula sinu kuuti,' tulinaghwo uAbulahamu juno ghwe baba għwitu, uNguluve iwesia kukumwimikisja uAbulahamu avaanhā nambe kuhumilana na mavue aghha. **9** tayale inemo jivkilue pa lilela lya mpiki. pe amapiki ghoni għano nagħiħola imheke inono, lidumulivua na kutaghha ku mwoto, **10** pe avaanhу mu lipugħa vakampōsia vaktati, "lino lunoghile tuvombe ndani?" **11** akavamula akati, "nede umuunhu ali ni kanju ivili anoghile atfule jimo kwa junge juno nsila namne jimo, na juno alinikyakulija għwoppe avombe vule vule" **12** pepano avasongesia songo vamonga vakisile vope kukuħugħua, vakam'bula vaktati, "m'bulanisi, lunoghile tuvombe ndani?" akavavula, "namugakong'aniagħe indalamha fiż-żi kuki kina kinogħile kukong'aria. **14** avasikali vamonga vope vakampōsia vaktatisħaqha, "pe nusue? tunoghile tuvombe ndani?" akavavula akati, "namungatolagħe indalamha kwa muunhu ghweni ku ngufu, namungahighaqhe umuunhu ghweni ku vudesi. mukwilanagħe nu luħombo lwinu" **15** lino, ulwakuva avaanhу valyale nu lunoghħela ulwa kumugħħula uKilisite juno ikwisa, kila muunhu isagħha mu mwojo għwake kuva ndeve uYohani għwe Kilisite. **16** uYohani akavamula vooni akati, "une nikuvofugħa umue na malenga, neke kwale jumo juno ikwisa ali ni ngufu kuki kien, kange naninoghile nambe kupiñha ingoji sa filatu fyake. ikuvofugħha umue ku mwoto għwa Mhepo uMwimike. **17** ilihlo lyake lili muluvoko lwake neke kupeeta vunono amasanji għa ngano na kujikong'aria vunono mu kihenge kyamwene. neke inyanya amasanji ku mwoto ghuno nambe naghħusimika. **18** mu mbulanisio isingi nyinga alyadalikile imħola inofu ku vaanhu. **19** uYohani alyadalikile uHelode um'baha għwa vughavo kwa kukuntola uHelodia un'dala għwa nyalukolo għwake na kuvuħosi uvunge vvingga vuno uHelode alyavombile. **20** neke pambele kange uHelode alyavombile uvuħosi uvunge uvuvivi kyongo. akan'dindla uYohani mu ndinde. **21** pe lukahumile kang kuuti, unsiki avaanhу vooni valyale vikwofugħua nu Yohani, ghwoppe uYesu kange akofugħue. unsiki ghuno akale ikufuna ikyanya jikadinduka. **22** uMhepo uMwimike akika n'kyanya jaake ku kihwani kya m'bili hwene king'undya, nu n'siki ghughugħuo iliso likisa kuhuma kukyanya likatisagħha, "uve veve n'swambango mughanike, uninognihielle kyongo une.

23 lino uYesu jujuo ati atengwile kuvulanisia, alyale na maka fijigho fitatu, alyale ghwe mwana[ndavule lukaghaniue] ghwa Yosefu, mwana ghwa Eli, 24 mwana ghwa Matati, mwana ghwa Lawi, mwana ghwa Meliki, mwana ghwa Yana, mwana ghwa Yosefu, 25 mwana ghwa Matatia, mwana ghwa Amosi, mwana ghwa Nahumu, mwana ghwa Esili, mwana ghwa Nagai, 26 mwana ghwa Maati, mwana ghwa Semeni, mwana ghwa Yosefu, mwana ghwa Yuda, 27 mwana ghwa Yonani, mwana ghwa Resa, mwana ghwa Selubabeli, mwana ghwa Seatieli, mwana ghwa Neli, 28 mwana ghwa Meleki, mwana ghwa Adi mwana ghwa Kosamu, mwana ghwa Elimadamu, mwana ghwa Eli, 29 mwana ghwa Joshua, mwana ghwa Lieseli, mwana ghwa Yorimu, mwana ghwa Matai, mwana ghwa Lawi, 30 mwana ghwa simoni, mwana ghwa Yuda, mwana ghwa Yosefu, mwana ghwa Yonamu, mwana ghwa Eliakimu, 31 mwana ghwa Melela, mwana ghwa Meena, mwana ghwa matai, mwana ghwa Natani, mwana ghwa Devidi, 32 mwana ghwa Yeso, mwana ghwa Obedi, mwana ghwa Boasi, mwana ghwa Solomoni, mwana ghwa Nashoni. 33 mwana ghwa Aminadabu, mwana ghwa Alamu, mwana ghwa Hesiloni, mwana ghwa Pelesi, mwana ghwa Yuda, 34 mwana ghwa Yakovo, mwana ghwa Isaki, mwana ghwa Abulahamu, mwana ghwa Tela, mwana ghwa Nahori, 35 mwana ghwa Selugi, mwana ghwa Ragau, mwana ghwa Pelegi, mwana ghwa Abeli, mwana ghwa Sala. 36 mwana ghwa Kenani, mwana ghwa Alifikasidi, mwana ghwa Shemu, mwana ghwa Lmeki, 37 mwana ghwa Metusela, mwana ghwa Kenani, 38 mwana ghwa Enoki, mwana ghwa Seti, mwana ghwa Adamu, mwana ghwa Nguluve.

4 uYesu ye amemilue nu uMhepo uMimike, akagomwike kuhuma kukikogha ikyo Jolidani, na Mhepo akamulongosia ku lihaka 2 ku fighono fijigho fine, ukuo akagheluagha nu Setano. un'siki ughua nakalile kyokyon, nu vusililo vwa n'siki ughuo injala jikatengula. 3 uSetano akam'bula akati," ndeve uve uli mwana ghwa Nguluve, livule ilivue ili live nkate". 4 uYesu akamwamula akati, "jilembilue; "umuunhu naiva nu vvumi kulia un'kate ghwene. 5 pe pano uSetano akamulongosia kukyanya kuvusililo vwa kidunda, na kukansona uvutwa vvoni vwa iisi ku n'siki n'debe. 6 uSetano akambula akati." nikupela uvutavulilwa vwa vutwa vvoni palikimo nu vunofu vwake". niwesia kuvomba ndikio ulwakuva fyoni fitavulilwa kulyune, neke une nikumpela ghwoghwhoni juno nighanile kukumpela. 7 pe lino, ndeve ungaughame na kukanymika, ifinu ifi fyooni fiiva fyako". 8 neke uYesu akamwamula akati, "jilembilue kuuti, umwimikaghe uMutwa uNguluve ghwako, kange um'bombelaghe umwene mwene". 9 pambele uSetano akamulongosia uYesu kuhanga ku Yelusalemu na kum'bika ulubale ulwa pakyanya fijo pa nyumba inyimike ija kufunyla na kum'bula, "ndeve uve uli mwana ghwa Nguluve, ghujitaghe paasi kuhuma apa. 10 ulwakuva jilembilue, "ikuvalaghikisia avanyaMhola vaake vakusunge na kukulolela, 11 kange vikukutosia ku kyanya mu mavoko ghave neke kuuti, nungalemasiaghe amaghulu ghako mu livue. 12 uYesu akamwamula akati, "jijovilue, nungamughelaghe uMutwa Nguluve ghwako". 13 uSetano ye amalile kukumugesia uYesu, akamuleka alutaghe kuhanga

un'siki ughunge. 14 pe pano uYesu akagomoka ku Galilaya ku ngufu sa Mhepo, ni mhola inofu sa mwene sikaluta na kupalasana mu fighavo iya vupipi fyoni. 15 akavulanisia mu nyumba saave isa kufunyla na vooni vakamughinia. 16 ikighono kimonga akalutile ku Nasaleti, umpsulo ghuno akusungilue na kukulia. ndavule vulyale uvuatavike, akingila mu nyumba ija kufunyla. ikighono kya Sabati, akimile na kukwimba amalembe amimike. 17 akapelua ikitabu kya m'bili Yesaya, pe akadindulila ikitabu na kulonda pano palembilue, 18 uMhepo ghwa Mutwa ali palikimo nune, ulwakuva akamakile amauta kudalikila iMola inou ku vakotofu anhumile kupulisia uvwavuke ku vano vali mundinde, nakukuvavombwa vano naviloola vawesie kulola kange. kuavika vvavuke vano vadidikilue, 19 kukughupulisia u mwaka ghuno uMutwa ilivonesia ulusungu lwake. 20 pe baho akadinda ikitabu, akan'gomokesia umulongosi ghwa nyumba ja kukufinyla, akikala paasi. amaaso gha vaanhu vooi ghalyale pavulongo ghhikumulola umwene. 21 akatengula pijova navo akati, "umusughu ililembe ili lifikile mu mbughulutu sinu". 22 umuunhu ghweni pala akapulike kila kino akajovile uYesu, na vinga mu vanave vakadegha amasio gha vukoola ghano ghakahumagha mu mulomo ghwake. vakale viiti, "uju na ghwe n'swambe lwene ghwa Yosefu, na uluo?" 23 uYesu akavavula akati, "kyang'haani mulijova ulujovo ulu kulyune," mughanga, ghusosie juve. kyokyoni kino kino ghwavombagha ku Kapelinamu tupulike, vomba na pakikaja kyako". 24 kange akati," kyang'haani nikuvavula umue, nakwale um'bili junu vikumwitika ku isi jake" 25 neke nikuvavula umue ikyang'haani kuuti, kwevalyale avafwile vinga ku Silaeli mu n'siki ghwa Eliya pano kukyanya kukadindilue nakungavisage ni ula ku maka ghatatu na mesi ntanda, unsiki ghuno kulyane ni njala ing'ome mu isi jooni. 26 neke uEliya nakasung'ilue kwa muunhu ghwensi, neke kwa mfwile jumo juno ikalagha ku Sarepapipi nu mpulo ghwu Sidoni. 27 kangekulyale na vakoma mu fighono fya m'bili Elisha Isilaeli neke nakwealyale nambe jumo mu vanave junu akasosilue, looli u Naamani umuunhu ghwa ku Silia. 28 avaanhnu voni vano valyale mu nyumba ija kufunyla ye vapulike aghuo yakava ni ng'alasi. 29 vakiima na kukumwumia kunji kulikaaja lyave, nakukumulongosia kuhanga kuvusililo vwa kidunda kya likaaja pano umpsulo ghujengilue nkyanya jake, 30 neke vantaghe paasi. neke akakila vunono pakate pavo na kulta. 31 pambele akikagha ku Kapenaumu, mulikaaja iya Galilaya. Isabati jimonga jilyale jvulanisia avaanhnu mu nyumba ija kufunyla. 32 vakadegha imbulanisio sake, ulwakuva akavulanisia kuvutavulua. 33 lino ikighono ikio mun'kate mu nyumba ija kufunyla, kulyale nu muunhu junu alyale ni lipepo ililamafu, akakoola kyongo, 34 tuli ni kiki nuve? ghwe Yesu mu Nasaleti? ghwisile kukututipula? nikagula uve veve veni! uve veve mwimikie ghwa Nguluve" 35 uYesu akalidalikila lipepo akati," jigha kimie, na uhume kwa muunhu uju!" lipepo lila lyati lin'taghile umuunhu jula pasi pakate javo, likahuma kwa muunhu jula kisila kumulemasia. 36 avaanhnu vooi vakadegha na kughendeleta kuku n'jovela ku ilio. vakatisagha," ghe masio maki agha? akughadaga amapepo amalamafu ku vutavulua ni ngufu ghope ghivuka? 37 pe lino imhola inofu isa Yesu sikaghenda imbale sooni sino siszunguta mukighavo ikio.

38 uYesu akavuka mulikaaja ilio pe akingila ku nyumba ja Simoni. lino un'kwivv gha Simoni akale ivava imungu kyongo, vakampelepesia uYesu ansosie. 39 peeano uYesu akam'belelela akajidalikila imungu jila jikamulekesia, akima na kutengula kuvatengelela. 40 ilijuva ye lisema, avaanhу voni valyale na vatamu avanga anmu sinosilipinga vakan'twalilaghа uYesu. akavikagha amavoko pa kyanya pave, akavasosia voni. 41 kange amapepo ghakavahuma, vinga vakalilaghа ku lisio na kuuti, "uve veve mwana ghwa Nguluve". uYesu alyaghadalikila amapepo ghaleke pivoja. ulwakuva vakakagwile kuuti, umwene alyale ghwe Kilisite. 42 unsiki ghuno ye kukile, akaluta ulubale luno lusila vaanhu, ilipugha lya vaanhu valyale vikumulonda vakisa ku lubale luno pweakale umwene. vakaghela kukunsigha nangalutaghe kutali na vene. 43 neke akavavula akati," lunoghile kange kudalikila imhola inofu sa vutwa vwa Nguluve mu makaaja aghange aminga. ulyakuva uluo lwe lwene nikasungilue apa. 44 pe pano akaghendelela kudalikila mun'kate mu nyumba ijakufunyila ku vaYahudi voni.

5 pe jilyahumile unsiki ghuno avaantu vakan'kong'anikila na kun'syuta na kupulikisia ilisio lya Nguluve, pano alyale imile ulubale lwa kikogha kya Genesaleti. 2 akavona ifyombo fivili ffikile mulubale na malenga. vano visuvula vala valyahumile valyale visuka indovele save. 3 uYesu akingila mu kyobo kimonga kino kilyale kya Simoni akansuuma atwale mu malenga kutali padebe ni iisi indaghafu. pe ikala na kum'bulanisia kuhumila mu kyombo kila. 4 kujova akam'bula uSimoni akati, twala ikyombo kyako kuhanga mukilindi kya malenga na kukwisia indovelu sako neke kusuvua iswi" 5 uSimoni akamwamula akati," Mutwa tuvombile imbombo ikilo jooni, natukolle kyokyon, neke kulisio lyako, nikisisia indovelu. 6 vati vavombile nahele vakakong'anisie iswi nyinga na sindovelu save sikatengula kudemuka. 7 pe vakavakemhela avajanave neke viise kukuwatanga. vakisa vakamemia ifyombo fyave fyon ifyope fikatengula kusovelela. 8 neke uSimoni Peteli ati awvene ndikio, akaghua pamafundo gha Yesu akati, "Mutwa vuuka palyune, ulwakuva une nilinisambi" 9 ulwakuva alyadeghisive na voni vanovalyale palikimo nu mwene kuvasuvi vwa swi vuno vakavuvombie. 10 ili likavakong'anisie uYakovo nu Yohani avaantu va Sebedayo, vano valyale vakong'aniki va Simoni. uYesu akam'bula u Simoni akati, "nungoghpaghe, ulwakuva kutengulila lino nakughendelela ghutengula kusuvula avaantu" 11 vati vahumisie ifyombo fyave ku iisi indaghafu vakofileka na kumbingilila umwene. 12 jilyahumile kuuti ye alyafikile mu mpulo ghumonga, umuunhu juno alyale amemile uvukoma alyale ukuo. ati amwaghile uYesu, akasula misia umutu ghake paasi na kukufunya akati," Mutwa nave ghunoghua, ghuwesia kunivalasia". 13 pe pano uYesu akagholosia uluvoko lwave na kun'kola, akati," nilonda kuvalasivua" nu n'siki ghula ghula uvukoma vukamuleka. 14 akamulaghisia nangam'bulaghe umuunhu ghweni, neke akam'bula kuuti, "lutagha juve ghwe mwene ukajivonesie kuvatekesi na kuhumia ilitekelo lwa kuvalasuvua, palikimo na kila kino uMoose akuvuli ku vujovi vwako. 15 neke imhola inofu sikaghenda kutali kyongo, ni lipugha likome lya vaantu likisa palikimo kumpulikisia ye ivulanisia na kusosia inhamu savo. 16 neke ke kinga ikukala kuvusyefu

kukufunya. 17 kikahumile ikighono kimonga mu fighono fino aliyale ivulanisia, pwevalyale avaFalisayi na vavulanisi vwa ndaghilo vano vakikalile apuo vano vakisile kuhumila mu fikaaja ifingi mu vughavo vwa Galilaya na ku Yudea kange kuhumila mu mpulo ghwa Yelusalemu. ingufu sa Nguluve silyale palikimo nave kunsosia. 18 avaanthu vamonga vakisile vampindile mu kitefu umuunhu juno v, pe vakalonda isila ja kumwingisia mun'kate neke kumughonia pavulogolo pa Yesu. 19 navaka jaghile isila ja kumwingisia mun'kate ulwakuva ilipugha lya vaanhu lilyale likome. pe vakanogha pakyanya pa lipaala lya nyumba na kumwisia umuunhu jula paasi kukilia mu figai pe vakavika pakate pa vaanhu pavulogolo pa Yesu. 20 lolagha ulwitiko lwako, uYesu akati, "nyalukolo usaghilue isambi sako" 21 avavulanisi na vaFarisayi vakanogha kuposia ilio. akaati uju ghwe veni juno ijova imbivi? ghwe veni juno isaghila isambi neke ghwe Nguluve mwene? 22 neke uYesu, akakagwile kiki vakale visagha, akavamula na kukuvarvula," 23 kiki mukuposesania mu mooja ghinu? kiliku kye kihugu kujova, 'isambi sako sisaghilue' au kuuti 'ghenda ulute?' 24 neke mukagule kuuti umwana ghwa muunhu ali nu vutavuluua vwa kusaghila isambi mu iisi. nukukuvula uve, 'sisimuka utole ilitefu lyako ulutaghe ku nyumba jako' 25 unsiki ghughuo akasisimuka pa vulongolo pa veeve, akatola ilitefu lwake ghuno akaghonile. pe akagomoka kwa mwene na kukumughinia uNguluve. 26 avaanthu voni vakadeghisive na kumwimika uNguluve. vakamemilue nu vvoghoji vakanisagha, "tusaghile sino nasajaatu umusyughu" 27 pe lino ye ghahumile aghuo, uYesu alyahumile ukuo kuhuma ukuo na kukumwagha unsongesia songo juno akemeluaghha Lawi ikalile ulubale lwa kusongekesia isongo, akavavula akati, "mbingilile" 28 pe uLawi akima na kumbingilila, akafileka ifinu fyonu kunsana. 29 pe uLawi akavika ku nyumba ja mwene iikikulukulu ikikome vvimila Yesu. pe valyale avasonesia songo vinga na vaanhu avange vinga vakikalile pamesa na pilia palikimo na veene. 30 neke avaFarisayi na valembi vaave valyale vikuvasukunala avavulanisivua, vakati, "kiki mulia na pinyua na vasongesia songo palikimo na vaanhu avange avanya sambi?" 31 uYesu akavamula akati, "avaanthu vano va nu vvumi uvunono navanoghile kukumulonda umughanga, neke vala veene vano vatamu veene vikuvalonda umughanga. 32 nanikisile kuvakemhela avanya kyang'anii neke valate, looli kuvakemela avanya sambi vapate kulaata" 33 vakam'bula vakati, "avavulanisivua va Yohani ke kinga vitogha kükidunda na kusuma, avavulanisivua na vafarisayi vope vivomba vule vule. neke avavulanisivua vako vilia na kunyua" 34 uYesu akavavula akati, "jiweskana umuunhu ghweni kudinda uvutolani kuvano vaghongolilue unsiki ghuno unyavutolani ajighe navo? 35 neke ifighono filikwisa unsiki ghuno unyavutolani vikum'busia ku veene, pepano mu fighono ifio ilidinda. 36 pe uYesu akajova navo kange ku kihwani akati, "nakwale umuunhu juno idemula ulubale lwa mwenda kuhuma mu mwenda umpya na kuhonela mu mwenda un'kulu. nave ivomba nahele, idemula umwenda umpya nu lubale lwa mwenda umpya nakwale kinoghela kuhonela mu mwenda un'kulu. 37 kange nakwale umuunhu juno ivika uluhuje ulupia mu supa ing'ulu, ndeve ivomba ndikio, uluhuje ulupia lwale lubaiula isupa iila. nu luhuie lwale lukung'ika ni supa sale

sibajuka. 38 neke uluhuje uupia lunoghile kuvika mu supa imia. 39 kange nakwale umuuuhu juno alekile pinyua uluhuje ulupia neke anyue ulukulu, ulwakuva viiti ulwapakali lwe lunono kulkila"

6 lino pa kighono kimonga iky Sabati uYesu ava ikila pakate na pakate pamaghunda gha ngano neke avavulanisivua vake vakava videenya amasoojo gha ngano. 2 pepano avafalisayi vamonga vakamposia vakati "kiki muvomba ikinu kino nakinono ku ndaghilo kuvomba pakighono iky Sabati?" 3 uY akavavula akati" namughelile pikwimba sino alyavombile uDavidi pano alyale ni njala. umwene nava kibaba vano valyale pallikimo nave? 4 alyalutile kunyumba ja nguluve. akatola amakate amimike napilia ghamonga na nakuhumia kuaanhu vano alile navoilio nambe sale sesene kuvatekesi kulia. 5 neke uYesu akavavula kange umwana ghwa muunhu um'bahia ghwe mwana ghwa Sabati. 6 ikighono ikinge iky Sabati akingila mu nyumba ija kufunyla na kukuvalanisia avaanhу palyale umuuuhu juno uluvoko lwake ulwa kundio lwale lufue. 7 avavulanisi na vafalisayi vakava vikumuwila valole ndeponu ikum'buvusia umuuuhu ikighono iky Sabati. neke vapate ikipaghe kyakumuhigha uvusovi. 8 alyaghanyile kuuti kinu kiki kino visagha napijova kwa muunhu juno alyafwile uluvoko. "sisimuka ghwime apa pakate na pakate pakila muunhu "akinuka na pikwima pala. 9 uYesu akajova navo "nikuvaposya umue kuvomba indamafu pakighono iky Sabati? nambe tuuti kupoka uvwumi nambe kunangania? neke akavalola voni napikum'bula umuuuhu, 10 gholosia uluvoko lwako, akavomba ndikio, nu luvoko lwake lukava luponile. 11 neke valyale ni ng'alasi neke vakapwepelanila vavuo ku vavuo kiki kino vavombe kwa Yesu. 12 lulyahumile pa kighono alyalutile kukidunda kuufunya, akifunya pakilo na akifunya ikilo jooni kukufunya kwa Nguluve. 13 ye jifikile ilyakilo pe akavakemhela avavulanisivua vake kwa mwene akavasalula kijigho na vavili munkate mumuo avapeela ilitavua" vasung'ua" 14 amatavua gha vasung'ua alyale ghwe Simoni juno ilinge ghwe Peteli nu ndeleya unyalukolo ghwa Yakovo, nu Yohani, nu Filipo, nu Batulumayo. 15 Matai, Tomasi nu Yakovo umwana gha aluayo, uSimoni jono akatambuluaghа nsaloti, 16 Yuda unkina ghwa Yakovo nu Yuda isikaloti juno alyamwahile uYesu 17 pe pano uYesu akikile navo kuhuma kukidunda na pikwima paluvindi ikipugha kya vavulanisivua vake kwevalyale ukuo palikimo imbalilo imbaha ja vaanu kuhuma kuvuYahudi na kuYelusalem mulisumbe ilya Tilo ni Sidomi. 18 valisile kukumpulikisia na kusosivua vutamu vvake. avaanhу vakava vipumusivua na mapepo amalamafu. valasosivue voope. 19 umuuuhu ghwo ghwni kulukong'ano uluo vakamwabasia ulwakuva ingufu sa vupoki sikahumile kwa mwene alyavavusisie vooni. 20 pe pano avalola avavulanisivua vake akati, "mulivafunyuua umue mwevakolofu ulwakuva uvutwa vwa Nguluve vwinu. 21 mulinulufunyo mwevano muli ni njaala lino, ulwkuva muliiseka. 22 mufunyilue umue mwevano avaanhу vikuvalilа na pikuvatasla na pikuvatigha umue kuuti, mulivahosi; ulwakuva mukumwitika u mwana ghwa muunhu. 23 muhovokaghe ku kighono ikio na kukima mu lukelo. ulwakuva sakyang'haani muliiva nuluhombo ulukome kuyanya, ulwakuva avavise vavo valyavombile vule vule avavili. 24 neke iga mwevano mulivamofu! lino ulwakuva

uluhuvilo lwinu mumalile kukwupila. 25 iga umue mwevano mukwite lino! ulwakuva mulivani njala. iga mwevano museka lino! ulwakuva mulipelepesi na kulla. 26 iga pano vikuvalapala avaanhу voni! ulwakuva avavise vave valyavombile avavili vule vule avavili vavudesi. 27 neke njova kulyumue mwevano mukumulikisia, muvaghanaghe avalugu viinu na pikuvavombela inono vano vikuvalalila. 28 kange muvasumilaghe vano vikuvalghuna umue muvasumilaghe navano vikuvalonela. 29 kwa juno ikukutova uvudili ulubale ulwa kundio mulekela nu lubale ulwa kung'ighi nave umuuuhu akupokile igwanda umpele najikanju. 30 umpedaghe juno ikukusuma. ndeve umuuuhu angakukunye ikinu kino ukavile juve lekaghe kuuti akugomokesie. 31 ndeve mukela avaanhу vavavombele, najumue muvavobelaghe vule vule. 32 ndeve mukuvaghana avaanhу vano vavaghanile umue mupelua uluvumbulilo luki kulyumue? ulwakuva na vavahosi vavaghanile vano vavaghanile. 33 ndeve mukuvavombela inofu vala vano vikuvalobela umue amanofu. uluo luvumbulilo luki kulyumue? ulwakuva na vavahosi vikusivomba sisioso. 34 neke ndee mukuvakopesia ifinu kuaanhu vano muhuvilla kuuti vikuvalgomokesia, uluo luli nu luvumbulilo luki kulyumue? nambe avahosi vikuvalopesia avahosi vajavo vihuvila kukwupila kila kila kange. 35 looli umue muvaghanaghe avalugu vinu kange muvavobelaghe inofu namungoghopaghe kuuti navikuvagomokesia, uluvumbulilo lwinu luuva luvaha neke muva vaanha va juno alikukyanya, ulwakuva jujuo mhuhu gu ku vaanhu vano vasila luhongesio kange vahosi. 36 muvisaghe nu lusungu ndavule uNhaata ghwinu vule ikuvasungukila avaavnhu vooni. 37 namungahighaghe, najumue namulihighua. mulekaghe pighuna, najumue namulighunua. muvasaghilaghe avange najumue alavasaghila. 38 muvapelaghe avange najumue muliplua ikighelelo kya vupees - kino kiking'iine, nakuseleleka - kikung'iika mumafundo ghini ulwakuva ikighelelo kyokyonи kino mughelela kye kino mulagheleluaghа najumue." 39 pepano akavavula kukighwani,"kange umuuuhu um'bofu amaaso ndeponu ikumulongsya um'bofu nine? nave fyesilivuo pe voni valevighwilila mu lina, 40 um'bulanisivua nangankile um'bulanisivua ghwake. neke juno amalile kuvulanisivua sooni iva ndavule um'bulanisii ghwake. 41 kiki ghulola ikibandi kino kili muliso lwa n'jako, ikipiki kino kili muliso lyako naghulola? 42 Iwandani kukumb'ula un'jako, nyalukolo nisuma nikuvusie akabandi kano kalimuliso lyako; najuve naghulola ikipiki kino kili muliso lyako? ghwe n'kedusi uvel vusia tasi ikipiki kino kili muliso lwa n'jako. 43 ulwakuva nakweghule um'piki unofu ghukoma imheke imbiyi kange nakweghule um'piki um'bivi ghuno ghukoma imheke inofu. 44 ulwakuva um'piki ghwoghwni ghukagulika ifipeke fyake. navavanhu navidonola itini kumifua kange na vidonola isabibu kuhuma kulihanji lya mifua. 45 fye lulivuo umuuuhu unofu ijova inono, kuhuma mu mwojo ghwake unono. najumuuhu um'bivi ijova imb'ivi sino sihuma mu mwojo ghwake. ulwakuva umulomo ghwake ghujova sino sili mu mwojo ghwake. 46 kiki mukung'emela, "Mutwa, Mutwa ongo namuvomba ghanonijova? 47 umuuuhu ghweni juno ikwisa kylyune nakupulika amasio ghangо napikughavombela, nikuvasona vule alivuo. 48 iling'ana nu muunhu juno ajengile

inyumba jake igima paasi fijo napijenga, peakala uvwalo vwa nyumba jake pawwalo uvukangafu. ifula ye jitonyile ilikavaga lya malenga ghakatonyela neke najikaghwile. ulwakuva alayajengile vunono. 49 neke umuuuhu juno ipulika ilisio lyango kange naikulivingilila ikighwani kyake alindavule umuuuhu juno ajengile inyumba palihanga pano pasila vwaalo ululenga lungapongole kukuhuta kwa ngufu inyumba jila jjughua jughua ooni.

7 pe baho uYesu ye amalile kila kinu kino akale ijova kuaanhu vano vakampulikiisagha, akingilagha ku kapenaumu. 2 um'bombi jumonga ghwa Akida akale ghwa ndalamu nyingga kyongo, alyale n'tamu kyongoakale pipi pifua. 3 neke ye apulike imhola sa Yesu uAkida jula akan'sunga umulongosi ghwa kiYahudi, kun'suuma ise kumpoka um'bombi ghwake aleke pifua. 4 vakati vafikile pipi nu Yesu, vakampelepesiagha vakatisagha, "anoghile kum'bombela ndiki umwene, 5 ulwakuva aijghanile iisi jitu, ghwe mweene akajengile inyumba jitu ija kufunyila. 6 uYesu akaghendelelagha nu vukyusi vwake palikimo na vope. akatile atulite patali ni nyumba jila, um'bha juno akavasung'a avamanyani vake kujova nu mwene kuuti,"Ntwa uleke kujikatalila ghwemwene, ulwakuva une naninoghile uve kukwingila mu nyumba jango. 7 ulwakuva nambe june nisaghile ne mwene kuuti, naninoghile kukwisa kulyuve ujove ilisio lyene um'bombi ghwango ye isokagha. 8 ulwakuva na june nili muunhu juno ipulika ululaghilo lwa vavaha vango, najune nili navasikal vango. ningam'bule uju "luta" nu jjunge "ghwise" ikwisa naju m'bombi ghwango 'vomba iki ghwope ibomba" 9 uYesu ye apulike aghuo akadegha, pe akalisyetukila ilipugha lino likam'bingilile akati," nikuvavula nambe mu va silaeli nanimwaghile umuunhu unya Iwtiko lukome ndavule uju. 10 peepano vala vano vakasung'ilue vakagomoka kukaaja na kukumwaghya um'bombi n'kafu. 11 pambele aghakatile ghahumile agha uYesu akava ikyulila ilikaaja lino likhemhelua Naini. navavalanisivua vake vakalutagha palikimonu mwene vakahasing'anagha nilipugha lya vaanh. 12 ye alipipi nu mulyango ghwa mpulo un'kome lola, umuunhu juno afwile akava apindilue, umwana ujoo alyale mwene kwa mukijuua jula, juno alyale mfwile. ilipugha ilikome kuhuma mumpulo ghula valyale palokimo numue. 13 akatile amwaghile uMutwa akam'belelela nu lusungu lukome akam'bula akati,"uleke pilila" 14 pe akalivelelela ilivokosi lino likapindile umfimba, akalyabasia, vano valyapindile vakiima akati, "ghwe nsoleka niti sisimuka" 15 umfue akasisimula na kukukala pasi nakutengula pijova. Peepano uYesu akampeela ung'iina umwanake 16 neke vooni vakamwoghopa vakaghendelela kukumughinia uNguluve viti, "Um'bili um'aha isile kulyusue" kange uNguluve avalolilie avaanhu vake. 17 imhola isa inono isa Yesu Sikakwiline imbale sooni isa Yudea na mu fighavo ifya pa vupipi. 18 uYohani akavulwaghya na vavulanisivua ghoni agha. 19 pe uYohani akavakemhela avavulanisivua vake vavili, akavasung'a kwa Mutwa akati, "veve uve ghukwisa, neke kwale ujunge juno tumuhuvilaghe? 20 ye vafikile pipi nu Yesu ava vakati," uYohani umwofughi atusung'ile kulyuve atile, 'veve uve ghukwisa, neke kwale ujunge tumuhuvilaghe? 21 unsiki ghula ghula akavasosia avaanhu vinga kuhuma mu nhaamu ni mhumhuko, kuhuma ku mapepo amalamafu, na kuvaanhu vano navilola akavapelagha

kulola. 22 pe uYesu akavamula avene akati," kumwande muva mulutile kuno muhumile mum'buulaghe uYohani sino musaghile na kupulika, avabofu vkwupilakulola, avakilemela vighenda, avanya buba vivalala, avanya mapule vipulika, avafue visyuka, na kuva vvumi. kange, avakotofuvivilua imhola inofu. 23 nu muunhu juno nabuhila kukunyitika une vvimila mumaghendele ghango afunyilue. 24 pambele ye vagomwike vala vano vakasung'ilue nu Yohani kuno vahumile, uYesu akatengula kujova isa Yohani ku lipuga akati,"muvele mulutile kunji kulola kiki, ililasi pano imhepo jisukania ililasi? 25 neke muvele kunji kulola kiki, umuuuhu juno awfawile vunono? loola vala vano vifwala amhenda amanono agha vutwa na kukukala mu vvumi vwa lukelo, vali muvulugu vwa vutwa. 26 neke mulutle kunji kulola kiki, m'bili? Ena, nijova numue kyongo kukila um'bili. 27 uju ghwe juno vakamulemble, 'Lola!, nukunsung'a umwomolua ghwango pavulongola pa maaso ghinu, juno itenda isila vvimiла jango, 28 nijova kulyumue kuuti, "ku vala vano vaholilue nu n'dala, kusila m'baha ndavule uYohani, neke umuuuhu juno asila vufumbue juno ilikukala nu Nguluve ulubale luno pwale, iliiva mb'a kukilla uYohani" 29 avaanhu voni palikimo navasongesia songo, vakati vapulike aghuo vakapulisyagha kuuti, "uNguluve ghwe nya kyang'haani. pwevakale vano vakofughue kiu Iwfugho lwa Yohani. 30 neka avaafalisyai na vavulanisi va ndaghilo sa kiYahudi, vano navofughue nu mwene vakasitile ulusungu lwa Nguluve vvimiла javo veene. 31 kange ndeponu ihwananisia ni kiki avaanhu ava kisina kiki? vali ndavule vali ndani? 32 vahwanine na vaanha vano vinena kulighuliko, vanovikukala na kukemelana jumo nu junge vijova, 'tuvapulile ifilongilongi wwinaka namulilimila jinu, neke namusejile tusukunile neke namunenile. 33 uYohani umwofughi alisile na akalisagha unkate nambe kunuya uluhuje na mukati, "ali nilipepo. 34 umwana ghwa Muunhu alisile mulia kyongo kange mughasi mwiti," manyani ghwa vasongesia songo kange vanya sambi. 35 neke uvukola vukagulike kuva vuli ni kyang'ani ku vaanha vake voni. 36 umufarisayi jumonga alyansumile uYesu alute kulia palikimo numwene. pe uYesu ye ungle mu nyumba ja Falisayi, akeghamila imesa jila neke alie. 37 lola kwealyale un'dala jumonga mulikaja ilio juno alyale muhos. akamanya kuuti ikalile kwa Falisayi, akaleta isupa ja mafuta amanono ghano ghinukilila. 38 akima nsana jake pipi na maghulu ghake kuno ilila. kange akatengula kunyopedia amaghulu ghake na masosi, na kupulusia ni linyele lwa mutu ghwake, kuno inonela amaghulu ghake na kupaka amafuta ghalia ghano ghinukilila. 39 umfalisyai jula huno alyale amughongolile uYesu ati awwene ndikio, akasagha jujuo akati, "nave umuuuhu uju asavisagha m'bili, ale ikagula uju ghwe veni kange ghwe n'dala ghwa ndani juno ikumwabasia, kuuti ghwe nya sambi. 40 uYesu akamwamula na kukum'bula, "simoni nili ni kinu kwa kukuvala, "akati, kijove mbulanisi" 41 uYesu akaati, "kwealyale avaanhu vavili vano valyale visighilua ihela kwa jumonga juno alyavakopile. jumo asighiluaghya idinali ifilundo fihaano nu ghwa vuvili asighiluaghya idinali fijigho fihaano. 42 avaanhu ava ye va kulinie kuhomba, juno alyavakopile akavasaghila. lino mu avuo vano vano vakasaghilwaghya, "aliku kya ikumughana kyongo? 43 uSimoni akamwamula akati, "nivona juno asaghilue kyongo".

uYesu akambula kuuti, "uhighile sesene". 44 uYeu akansyetukila umukijuva na kujova kwa Simoni, "ghukumwagha umukijuva uju. ye ningile mu nyumba jako. numelile amalenga vwingila amaghulu ghango, neke uju, ku masosi ghake, ofwighe amaghulu ghango na kupulusia ni linyele lyake. 45 nukaninonile, neke umwene, kuhuma ikwingila muno nakalekile kukughanonela amaghulu ghango. 46 nukapakile amafuta mu maghulu ghango, neke apakie amaghulu ghango amafuta amanono ghano ghinukila. 47 ku ulu nikukuvula kuuti alyale nu vuhos vwinga kange asaghilue kukila, kange akanoghile kyongo. neke juno asaghilue padebe, ighana padebe lwene." 48 pe pano uYesu akam'bula umukijuua jula akati, "upyanilue infvi saako". 49 neke vala vano vakikallle pa mesa palikimo nu mwnene vakinengula kukuposesania vavuo ku vavuo, "uju ghweveni kuhanga ipyanilua inyivi? 50 apuo uYesu akam'bula kange umukujuua jula akati, "ulwitiko iwlako lukupokile. ulutaghe nu lutengano".

8 jilyahumile unsiki ndebe pambele kuuti, uYesu alyatengwile kukyula ku mapulo ni fikaaja inga, akidalikila na kupulusia imholo inofu isa vutwa vwa Ngulue na vala kijigo na vavili vakaluta palikimo naghwo, 2 vule vule na vavadala avange vano vakasosilue kuhuma mumapepo amalamafu ni namu nyining. valyale ghwe maliya juno akemeluugha Magadalena juno vamwumisie amapepo lekela lubale. 3 uYoana un'dala ghwa Kusa nu m'baha ghwa Helode uSusana na vadala avange vinga, vano valyahmisie ikyuma javo vavuo. 4 ye ilipuga lya vaanhу likong'anile palikimo, mwevalyale avaanhу vano vakisile kuhuma mumapulo minga akajova navo kwa kutumila ifihwani. 5 unyamughunda akalutile kuvyala imbeju kumughunda, pano akale iwlala imbeju jimonga mu isio sikaghwila mu lubale lwa sila avaanhу vakakanya na maghulu, ni njuni sa kukyanya sikalia. 6 imbeju isinge sikaghwila mu lihanga ilyumu sati simelile nakuva mamela ghakaola ulwakuva nakulyale nu vunyefunyefu. 7 imbeju isinge sikaghila mu mapiki gha manfua, ghope amapiki gha manfua ghakakula palikimo ni mbeju sila sikamelelanila. 8 neke imbeju isinge sikaghwila mulihanga lino likanoghile kuhola imeto kijigo kukila. pe baho uYesu ye ajovile isio, akajova ilisio, "ghweni juno ali ni mbughulutu isa kupulika na apulike" 9 kange avavulanisivua vakamposia uvufumbue vwa kihwani iki. imbeju lwe lisio lya Nguluve. 10 uYesu akavamula aakti, Mupelilue uughaniike kukila kukagula ulufiso lwa vutwa vwa Ngulue, neke avaanhу avange vilivulanisivua kukihwani kwene, neke kuuti, 'vanganole navangalolaghe kange vangapulike navangakagulaghe'. 11 nu vu vwe vufumbue vwa kihwani iki. imbeju lwe lisio lya Nguluve. 12 imbeju sila sikaghwila mu lubale lwa sila ava ve vaanhу vano vipulika ilisio, neke pambele umuhosi uSetano itola kutli kuhuma mumwoojo, neke kuuti navangitikilaghe nambe kukagula. 13 kange na sila sinosikaghwila mu lihanga ilyumu ve vaanhу vala vano ikulipulika ilisio na kukulyupila ku lukelo neke vasila malela ghoggoni, vikwitika lwene ku nsiki n'debe nu n'siki ghwa ngelo vighua. 14 ni mbeju sila sinosikaghwila mu manfua ve vaavhu vano vikulipulika ilisio, neke pano vighenelela kukula vikong'ana ni mbombele nu vumofu nu vunono vwa vvumi uvu neke navihola imheeke. 15 neke imbeju sila sino sikaghwila mu lihanga ilinono ve vaanhу vala vano ilutila kuvukoola na moojo ghave manono, pano vapulike ilisio

vigadilila kange liva panono na kuhola imheeke sa lugudo. 16 lino nakwale nabe jumo juno ikinga itala na kukujiupikila ni bakuli nambe kukujiwka paasi pa kitanda. kisila kuvika itala pakyanya neke kuuti unuuubhu ghweni juno ikwingila apate kukujagha. 17 ulwakuva nakwekili kino kikujifisa nakingakagulike, nambe kyokyoni kino kilimulufiso kino nakilikagulika kingave mulumuli. 18 pe lino uvisaghe maaso pano ghuva ghupulikisia. ulwakuva juno ali nakyo, kwamwene ikwongelesevua kukila, neke juno nsila nambe kidebe kila kino alinakyo kilipokua". 19 pambele ung'iina ghwa Yesu na vanyalukolo vakisa kwa mwene navakavelelela ulwakuva ja lipuga lya vaanhу. 20 vakampela imhola kuuti "umama ghwako na vanyalukolo vako ali panji pala vilonda kukukwagha uve" 21 neke uYesu kavamula akati, "umama ghwango na vanyalukoo vango ve vala vano vikulipulika ilisio lya Nguluve na kukulyitika". 22 jikahumile mu kighono kimonga mu fighono fila fino uYesu na vavulanisivua vaake akatogha u kyombo, akavavula, "tulovoke ku mwambo ja vuvili ja malenga lisiva/malenga" vakaling'anisia ikyombo kwave. 23 neke vakinengula kuvuka, uYesu akaghona tuulu, imhepo imbaha jikatengula na kuvika amavingo amavaagha mu lisumbe. amalenga ghakatengula kumema mu kyombo, vakava mu lutalamu ulwa kudwidivala kyongo. 24 pepano avavulanisivua vake vakisa kwamwene na kukunsisimula, vakatisagha, "Mutwa m'bha! Mutwa m'bha! tuli pipi pifua! akasisimuka na akajidalikila imhepo na mavingo gha malenga fikajigha kukava kimie. 25 kange akavavula, "ulwitiko lyinu lulukighi?" vakoghopa na kudegha, vakajofesania umuunhu ghweni nu junge, "uju ghwe veeni, juno idalikila na jimhepo na nagha malenga fyope fikun'kunda?" 26 vakafika kumpulo ghwa ghuno vaGelasi ulubale ulwa kunsana ghwa Galilaya. 27 uYesu ati ikile na kukanya pa lihanga, umuunhu jumonga kuhuma mu mpulo akatang'ana naghwo, nu muunhu uju alayale ni ngufu sa mapepo amalamafu. ifighon finger naakale kifyala amenda, kange akale naikukala mu nyumba, neke ikala ku mbiipa. 28 ati amwaghile uYesu akalila ku lisio na kughua paasi pavulongolo jake. kulisio ilikome akati, nivombile kiki kulyuve, uYesu mwana ghwa Nguluve juno alikuyanya? nikusuma nungamhumihsiaqhe une" 29 uYesu akaaghavula amapepo amalamafu ghahume kwa muunhu jula, ulwakuva ke kinga ghakampumusiagha nambe kwe kuuti alyale ikungua ni nyololo na kubanua na kuvikua pavulolelesi, akadumulagha ifipinyua na kutwalua na mapepo amalamafu kuhanga kuihaka. 30 uYesu akamposia, "ilitavua lyako veve veeni? akamula akati, "Legioni" ulwakuva amapepo minga ghingile kwa mwene. 31 vakaghendelela kukusuma nangatuvulaghe kuuti tulute kulina. (**Abyssos g12**) 32 ilipuga lya ngube lilyale lidiuma kuyanya kukiidunda, amapepo ghala ghakansuma aghavule ghingine mu nguve sila, akaghavula kuvomba ndikio. pe 33 lino amapepo ghala ghakaghuma kwa muunhu jula na kuhwingila mu ngube sila, ni lipuga lila likakimbila ku kidunda kino kitoghole kuhanga mulisumbe na kusovelela umuo. 34 avaanhу vala vano vadimaghа ingube sila vati valolile kino kihumile, vakakimbila na kuhmia imholo sila pa mpulo na kufikaaja fya kunji fino fikuvasyuta. 35 avaanhу ye vapulike isio vakaluta kulola kino kihumile, pe vakisa kwa Yesu vakamwagha umuunhu juno

amapepo amalamafu ghamuhumile. afwalile vunofu kange alinuluhala lwoni, ikalile pa maghulu gha Yesu pe vakoghopa. **36** pepano jumonga mu veene juno akalollle kino kihumile akatengula kukuvapangila avange ndave umuuuhu uju juno alyale ilongosivua na mapepo amalamafu vule asosilue. **37** avaanhу voni ava mu kighavo kya vagelasi ni mbale sino sikuvasyuta vakansuma uYesu avuke kuveene ulwakuva valyale nu vwoghofi kyongo. pe akingila mu kyombo ivuka iluta. **38** umuuuhu jula juno alyahumilue na mapepo amalamafu ghalaa kanskuma uYesu kuluta naghwope, neke uYesu akam'bulu kuuti, 'alute na kujova, " **39** gomoka ku nyumba jaako na kuvala ghoni ghalaa ghano uNguluve akuvombile" umuuuhu uju akavuka, na kupulisia mu mpulo ghwni ghoni ghalaa ghano uYesu alyavombile vvimila jake. **40** pe uYesu akalutagha, ilipugha likamwupila, ulwakuva voni valyale vikumughulila. **41** lola akisa umuuuhu jumonga ikemelia ghwe Yailo ghwe jumo mu valongosi mu nyumba inyimike ja kufunyila. uYailo akaghua paasi pa maghulu gha Yesu na kukunsuma alute ku nyumba jake, **42** ulwakuva alyale nu mwana u minja jumo mwene, unya maaka kijigho na ghavili, alyale mu lwa kufua. ye iluta ilipugha likakong'anaghia kwa mwene. **43** umukijuua juno idanda jilyahumagha ku maka kijigho na ghavili pwe alyale pala alyatumile indalamu soni ku vaghanga, neke nakwale juno alyasosie nambe jumo, **44** akisile kunsana kwa Yesu akabasia uluvilo lwa mwenda ghwake, kokenyemukila idanda jikaleka kuhuma. **45** uYesu akaposia, "veni juno anayabasisie?" vati vakanile vooni, uPeteli akati, ghwe Ntwa ilipugha lwa vaanhу vinga kyongo vakusyngutile, vikukupita". **46** neke uYesu akati, "umuunhu juma anyabasisie, lwakuba nivele nikagwile ingufu sihumile kulyune". **47** umukijuua ati awenne kuuti nangawesie kufisa kino avombie, akatengula kukwoghopa, akafughama paasi pa maghulu gha Yesu akupulisia pa maaso gha vaanhu voni kino kintwalile umwene kumwabasia na fino asosilue mu lwa kokenyemukila. **48** pe pano akati kwamwene, "mwalivango usokile vvimila ulwitiko lwako. ulutaghe nulutengano! **49** uYesu ye ighendelela kujova isio, umuuuhu jumonga iisa kuhuma kunyumba ja mulolelesi ghwa nyumba inyimike ja kufunyila, akati, "umwalivako afwile. nunga ng'asighe um'bulanisi". **50** neke uYesu ye apulike ndikio, akamwamula akati, "nungoghopaghe" lwene ghitikaghe umwalivo isooka. **51** neke ye ingle mu nyumba ijo, nakam'bulile umuuuhu ghweni kukwingila palikimo nu mwene looli ju Peteli, uYohani nu Yakovo, uvise ghwa minja nu ng'iina ghwa mina. **52** lino avaanhу vooni vano pwevalyale pala vakava vilila na kuhumia amasio vvimila jaake, neke uYesu akavavula akati? namungajovaghe ilisio, naafwile neke aghonelele lwene" **53** neke vakanskeka kwa kukumbenapula vakakagwile kuuti afwile. **54** uYesu akan'ola uluvoko umija jula akankemeela fijo akati, "ghwe mwana ima!" **55** uwumi vvake vukan'gomokela pe akima ghu nsiki ghughughuo. akavalaghila akati vampele ikinu ikyakulia. **56** avapafi vake vakadegha, neke akavalaghila kuuti navangam'bulaghe nambe muunhu kino kilyahumile.

9 akavakemhela avavvulanisivua kijigho na vavili palikimo. akavapela uvutavulilua uvwa kudaga amapepo amalamafu

mu vvakusosia inhamu. **2** akavasung'a valute kupulisia iMhola isa Vutwa vwa Nguluve napikuvasosia avatamu. **3** akavavuula akati, mulekaghe pipinda kimonga nambe ulukwegho nambe inyambe nambe unkate nambe indalamu nambe umwenda ughwa kukwandula. **4** inyumba jino kyande mukwingila mukalaghe mumuo kuhanga pano muvuka mulikaha ilio. **5** neke kuvano navamwupile, pano muhuma mulikaja ilio muhumaghe napikung'uana ulung'unde mu maghulu ghnu kuva kivalilo kuvanave. **6** vakavuka nakuluta mumakaja kukilila mumakaja, napikilila iMhola inofu napisosia avatamu poni pano vakalutagha. **7** lino uHelode untemi akapulike ghoni ghano ghalyale ghihuma alyapumwiye kyongo, ulwakuva jilyajovilue na vaanhу vamonga kuuti, uYohani mwofughi asyukile kuhuma kuvaafue. **8** na ghamonga kuuti, uElia ahumiile nakuvange kwiti ghwejumo na vavili avakuulu kange ahumila kuvaafue. **9** uHelode akati, "une nilyan'dumwile uYohani, neke ujoo ghwe veni juno nipulika imhola ja mwene? naju Helode akalonda isila ija kumwagha uYesu. **10** ye vakagomwiye avasung'ua, vakampangila sino valyavombie akavatola akaluta palikimo na vene. akaluta mwene mu likaaja lya Betsaida. **11** neke avaanhу vinga yevapilikie imhola jji vakam'bингилла, akavupila akajova navoimhola ja Vutwa vwa Nguluve, kange avasosia vano vakalondagha kusooka. **12** ye vvivilieavavulanisivua vaake kijigho na vavili vakaluta kwa mwene vakati, uvatavule avaanhу valute mumakaja ghano ghalipipi mu mpulo vakalonde ikyakulia, napa kughona ulwakuva apa tuli palunyika. **13** neke akavavula, "umue muvapelagha ikyakulia." vakati tulivasilu kinu ikyakulia pamo amakate ghahano ni swi ivili pamo lwale tulute kughula kumpulo kuhanaga nu vvingga vwa vaanhу." **14** pwevalyale na vaghosи imbilima ihanopala. akavavula avavulanisivua vake akati, "muvakasie paasi muhipugha fipugha vave ifijigho fihaano ifipugha fyon. **15** pe vakavomba ndikio na vaanhу vakikala paasi. **16** akatola amakate ghahano ni swi ivili pe akalola kukyanya akaghasumila akamenyulania akavapela avavulanisivua vake kuuti, vavike kuvulongolo kulipugha lya vaanhу. **17** vooni vakalia vakikuta ni fimenyulila fya makate fino fisighile nakaholania na kukufivika mu ndilo sikamema kijigho ni fivili. **18** neke lulyale kuti, uYesu alyale kuvusyefu ye ikufunya mwene. avavulanisivua vake valyale palikimo nu mwene, akavaposia akati, "avaanhу viiti une nene veni? **19** vakamwamula vakati, "Yohani umwofughi. neke avange vati Elia na vange viiti veve jumo mwene na vavili avakuulu asyukile kange". **20** akavavula," neke umue muti nene veni? akamula uPeteli akati, "Kilisite kuhuma kwa Nguluve". **21** neke uYesu akavavula akati, namungam'bulaghe umuuuhu ghweni ku ulu, **22** uYesu akati, umwana ghw nyamuunhu lunoghiile kupumusivua kughano minga nakukanua na vaanhу avagojo na vatekesi avavaha na vavulanisi vandaghilo nakubudua nikighono kya vutatu isyuka. **23** akavavula vooni, "akajova umuuuhu" ghweni juno ilonda pikum'bингилла. avuleke uvugho no vvake neke itwike ikikovekano kyake, neke am'bingilile. **24** ghweni juno ighela pikuluusia uwumi vvake isofia. neke ghweni juno isofia uwumi vvake vvimila une ujoo alakulusia. **25** pe ivumbulila kiki umuuuhu, nave ipuela iisi jooni, neke akasofia nambe am'busie uwumi vvake? **26** ghweni juno ikum'bonela soni une na masio ghango, kwa mwene jujuo umwana ghwa muunhu alam'bonela

isoni pano alava pa vwinike vwake nu vwinike vwa Nnhata na vanyaMhola avimike. 27 neke nijova isakyang'haani kwevale mukipugha kinu vano vimile apa navalalola uvufue kuhanga vavuvone uvutwa vwa Nguluve". 28 ye fifikile ifighono lekela kwooni kuhuma uYesu ijoba amasio aghuo kuuti, avatoola palikimo nu mwene Peteli, uYohani nu Yakovo vakanogha kukidunda kukufunya. 29 ye alikukufunya uluvonesio ku maaso ghake lukanduka, naghambenda ghake ghakava mavalafu ghimulika. 30 pevalyale avakinhaata vavili vakajovagha naghwo valyale uMoose nu Elia, 31 valyavonike kuvwimike valyajovile isa kuvuka kwa mwene alyale pipi kughelanisia kuYelusalemu. 32 lino uPeteli navala vano valyale palikimo nu mwene valyale vanyatulu inyinga. neke ye vasisimwike, valyavuvwene uwimike vwake navakibaba vavili vano valyimile nu mwene. 33 lulyahumile kuuti, ye vivuuka kwa Yesu, uPeteli akam'bula," Mutwa, lunofu kulyusue kukukala bahapa kange lunoghile tujenge ifyeve fitatu kino kive kyako, kimo kive kya Moose, ni kingi kimo kive kya Eliya", nalyakagwile kiojova. 34 ye ijoba aghuo, likisa ilifunde likavakupikila. vakoghopa ye vawwene ilifunde livasyungutile. 35 ilisio likapulikika lihuma mumafunde liiti, "uju ghwe mwanango umwimikua. mumpulikisiaghe umwene". 36 ilisio ye lijkile uYesu alyale mwene. vaki kalile kimie, na fiighono ifio navalyam'bulile nambe jumo lyolyoni mughano valyaghawwene. 37 ikighono ikyu vuvi, ye ahumile kukidunda ilipugha lya vaanhui viinga vakanang'ana naghwo. 38 lolagh! umukinhtaata kuhuma mulipugha alyakolile fijo, akati, "ghwe m'bulanisi nisuma usoosie umwango. ulwakuva ghwe mwanango jujuo. 39 ghulola amapepo amalamafu ghikun'kola, kange yee ikolagha kange ghikumpelela kuhasing'ana na pihumia ilitotofulo mumulomo lypo lypo lihuma kuvuvafi fijo lyelimpeliile uvuvati. 40 nivasumile avavulanisivua vake vope vakunilue". 41 uYesu akamula akati, umue mwekisikina ikisila Iwitiko kange kino kili nu vuhos, nilukukala numue un'siki ghuliku neke musikagule mulete umwanaka apa. 42 unsoleko ye ikwisa amapepo amalamafu ghakamughwisia paasi napikunsukania na kugiila neke uYesu akalidalkila ilipepo ililamafu, akansoosia unsoleka. napikuntwala kwa viise. 43 voomi valyadeghile nu vuvaha vwa Nguluve. neke ye videgha ku ghano ghalyahumile ghano alyavombile, akati kuvavulanisi vase. 44 amasio agha mughakole fijo mumbughulutu siinu, ulwakuva umwana ghwa muunhu itavuulia mumavoko gha vaanhui. 45 neke navalyasitaghinie ulukangasio lwa masio aghuo, kange alyaghavisile pa maaso ghave, neke valeke pikusikagula. vakooghopa pikumposia vwinila ilisio ilio. 46 bahuo vakanengula kulwaana vavuo veni juno ave m'baha. 47 neke uYesu ye akagwile sino vposesania munumbula saave. akantola umwana un'debe na kukumbika ulubale lwa mwene. 48 pe akajova,"ndeve umuunhu ghwoghwoni angamwupile umwana un'debe ndavule uju mu multavua lyango, ujuo kange iiwa anyupile une, kange ghweni anganyupile une kange iiwa amwupile junu anisung'ile, ulwakuva junu ndebe kulyumue mweni ghwejuno m'baha. 49 uYohani akawmamula akati, Mutwa tukam'wene umuunhu akaleidaga amapepo kulisavua lyako neke tun'kanile, ulwakuva nan'jiitu". 50 neke uYesu akam'bula akati, "muleka pikun'kana, juno ali ulubale lwinu ujuo ghwinu. 51 lulyahumile kuuti, kulingana ni fiighono fifikile ifya kutogha

kukyanya, kulkangasio alyalungime amaaso ghake kuluta kuYelusalemu. 52 akavasung'a avaanhui kuluta mu likaaja lya vasamalia neke vanosekesie pamonga. 53 neke avaanhui kula navakamwupila ulwakuva alyalungime amaaso ghake ku Yelusalemu. 54 avavulanisivua vaake uYakovo nu Yohani ye valivwene ili vakti, "Mutwa ghalonda tusukulile umwoto ghwike paasi kuhuma kukyanya ghuvamalisie? 55 neke akavasyetukila akavadalikila. 56 neke vakaluta kulikaaja ilinge. 57 ye viluta vighenda musila umuunhu jumo akam'bula akati," nikukuvungila kwoni kuno ghaluluta. 58 uYesu akam'bula akati, "ing'heve sili namiina, injuni isa kukyanya sili ni fiwasu neke umwana ghwa muunhu nsila napakuvika umutu ghwake? 59 pe pano akam'bula umuunhu ujunge akati, "um'bingililaghe" neke umwene akati "Mutwa unavule taasi nilute ninsyle ubaba ghwango." 60 neke umwene akam'bula akati, "valeke avave vavasyile avafue vaave, looli uve ulute kupulisia uvutwa vwa Nguluve pooni 61 kange umuunhu ujunge akati, "nikukuvungila, Mutwa lino nisuma unavule taasi nikavalaghe muvano vali munyumba jango". 62 neke uYesu akam'bula akati "nakwale muunhu juno itawile amavooko ghake kulima nakulola kumbele ghwe anoghile kuvutwa vwa Nguluve.

10 pambele uMutwa akatavula fiijigo lekela lubale navange, navasung'ua vavili vavili vamulongolele mumakaja ghoni ghano alyahuville kuluta. 2 akavavula akati, "ifinu fitotwiike, neke avanyambombo vadebe. lino munsume uMutwa unyamote, neke kuuti avasung'e ng'aning'ani avavombi mu mote jake. 3 mulutaghe mumakaaja. lolaghia nikuvasung'ha hwene ng'hollo pakate pa ng'hekeva. 4 namungapindaghe inyambe ija ndalama, nambe isa vanyavukyusi, nambe ifilatu, nambe namungawungilaghe umuunhu hweni musila. 5 mu nyumba jojoni jino kyande mukwingila. mutalaghe kwiti, lutengano luve munyumba iji. 6 ndeve pwale umuunhu ghwa lutengano pala, lutengano lwinu lusighala kwa mwene. 7 neke mujighaghe munyumba iijo, mulisaghe napinyua kino kyande vihumia, ulwakuva um'bombi anoghile uluhombo lwave. namungahumaghe mu nyumba iji nakuluta ku nyumba ijinge. 8 ilikaaja lyolyoni lino kya mukwingila, na kukuvupila, lisagha kyokyonu kino kivikilue pa maaso ghuinu, 9 muvasosyaghe avatamu vano vali umuo, muvavulaghe kuuti, "uvutwa vwa Nguluve vvisile pipi kulyume. 10 neke mulikaaja lyolyoni lino kyale mukwingila, na kuleka kukuvupila, mulutaghe kunji pa nsevo pe muvavule, 11 naliling'unde mulikaaja liiu lino likolile mu maghulu ghitu tukung'uua pa maaso ghuinu! neke mukagule kuuti, uvutwa vwa Nguluve vuli pipi. 12 nikuvavula kuuti ikighono ikyu vuhighi kiliva kya lugudo kukila kwa Sodoma kuliko ilikaaja ilio. 13 iga uve Kolasini, iga uve Betisaid! nave imbombo imbaba sinosivombie mun'kate mun'kate jako, sale sivombie ku Tiro na ku Sidoni, ndevalatilie katali kyongo, vavikukala mu n'kate mu mhenda agha magunila na mapembo. 14 neke kwaki kyongo ikighono kya vuhighi kwa Tiro nu Sidoni kukila umue. 15 uve Karelinaumu, ghusagha kuuti vililikutiosia kukyanya kwa Nguluve? nambe vililikwisia paasi kuhanga kuvulungu. (Hades g86) 16 juno kyande ikuvapulikisia umue ikumulikisia une, ghwope juno ikuvakana, ikung'hana une, na ghweni juno ikung'hana une ikun'kana juno anisung'ile. 17 vala kijigho lekela

lubale vakagomoka vahowwike, vakaati, "Mutwa ghope amapepo amalamafu ghikutukunda militavua lyako. **18** uYesu akavavula akati," numwaghile usetano pano ighua kuhuma kukyanya hwene lumuli lwa fula? **19** loola! nivapelile uvutavulua uwva kukanya injoka ni fing'omilevuli, ni ngufu sooni sa valugu, kange kusila kyokyonи ku sila jojonи ikyakuvalonesia. **20** nambe lino namungahovokaghe lwene mu ili, kuuti inumbula sikuvitika, neke muhovokaghe kukila kuuti, amatavua ghinu ghalembilue kukyanya. **21** mu n'siki ghula ghula akahovokagha kyongo mwa Mhepo uMwimike na kuuti, "nikukughinia uve, Nhaata, Mutwa ghwa kukyanya ni iisi, ulwakuva ughaisile amasio agha kuhuma kwa nya vukoola na vanya luhalu, nakukughafunula ku vala vano navavulanisivue, ndavule avaanaha avadebe. Ena, Nhaata kwa kuva lukakelile pa maaso ghako. **22** ifinu fyoni fitavulilue ku lyune nu Nhaata ghwango, nakwale junu ikagula umwana ghwe veeni, looli u Nhaata, kange nakwale junu ikagula uNhaata ghwe veni looli u mwana. nu muunhu ghweni junu umwana inoghelua kukujivonesia kwa mwene. **23** akavasyetukila avavulanisivua, akati kuvusyefu, vafunyilue vala vano vikusagha sino najumue mukusagha. **24** nikuvavula umue. kuuti avavili vinga na vatwa vakanoghilue kusagha sino mukusagha, neke navakasaghile, na kupulika pulika sino mupulika neke navakapulike. **25** loola! um'bulanisi jumonga ughwa ndaghiло isa vaYahudi akimile na kkumughela akati, "m'bulanisi, nivombe kiki nikave uvwumi uwva kusila nakusila?" (aiōnios g166) **26** uYesu akamwamula akati, "kilembilue kiki mu ndaghilo? ghukujimba ndani? **27** akamwamula akati, "ghulukumughana uMutwa ghwako ku mwojo ghwako ghwoni, na kunumbula jako jooni, na kungufu sako sooni, nakuluhala lwako lwoni, nu nino ndavule ghukughana ghwe mwene. **28** uYesu akati, "ghwamwile vunono. vombagha ndiki pe ghuuu nu vvumi. **29** neke um'bulanisi ndeve inoghelua kukujivalila ikyang'hhan jujuo, akam'bulagha uYesu," nu n'jango ghwe veni? **30** uYesu akamwamula akati, "umuunhu jumonga akale ikwika kuhuma ku Yelusalemu kuluta ku Yeliko. akaghua pakate pa vakunyi vakankunya ikyuma kyake, na kukuntova na kukumuleka pipi pifua. **31** hongelagha untekesi jumonga akale ikwika mu sila ijo, ati amwaghile akakila ulubale ulunge. **32** naju Mulawi akakila vulevule, ati afikile pala na kukumwagha akakila ulubale ulunge. **33** neke un'koola jumonga, pano akale ikyula, akakila pala pano akale umuunhu ujuo. ati amwaghile akaveela kulusungu. **34** akam'belelela na kukumpinya ifikong'o fyake, na kukumpaka amafuta mu fikong'o fyake. akantosia pa nkyanya ja kidimua kyake, na kukuntwala ku nyumba ja vaghesi na kum'buvusia. **35** ikighono kinokikwisa akatola idinari ivili, na kukumpela uryanyumba jila ija vaghesi na kukum'bula, 'm'buvusie kyokyonи ikyka kwongeleta nikukuhomba kyande nigomwike. **36** ghusagha kuuti, ghweveni mu ava vatatu, junu alyale pipi na jula junu alyaghwiile pakate pa vakunyi? **37** um'bulanisi akati, "ghwe jula junu akavonisie ulusungu kwa jula junu akaghwile". uYesu akam'bula akati lutagha na juve ukavombaghe vule vule. **38** lino ye vati vikyula, vakingila mu likaaja limonga, nu mukijuua jumonga ilitavual lwake ghwe Malita akankalibisia mu nyumba jaake. **39** alyale nu nuna junu akakemheluaghya Maliya, junu akitakalaghya pamaghulu gha Mutwa na kukumpulikisia amasio ghake. **40** neke uMaliya akava ni

mbombo nyina isa kuteleka ikyakulia. akaluta kwa Yesu na kuti, "Mutwa, naghusagha kuuti u nuna vango anilekile nivombaghe ne mwene? pe lino um'bule anangaghe". **41** neke uMutwa akamwamula na kumk'bula kuuti," Malita Malita, ghupumhuka mu nyina, **42** neke kye kinu kimo kyene ikyakuvalombwa. uMaliya atawile kino kinono, kino nakilivuka kuhuma kwa mwene.

11 jilyahumile ikighono kino, uYesu alyale ikufunya pamonga, um'bulanisivua ghwake jumo akam'bulagha kuuti," Mutwa, utuvulanisie najusue kukufunu ndavule uYohani alyavulanisie avavulanisivua vake" **2** uYesu akamwamula pano mukufunya mutisaghe, "Mutwa ilitavua lyako lyimikwaghe, uvwimike vwako vvisaghe. **3** utupelaghe ifyakulia fiitu ifya jaatu. **4** utusaghilaghe iniyvi siitu, ndavule najusue tukuvasaghila voni vano vatuhokile. nungalulongsiaghe munngelo" **5** uYesu akavavula akati, "ghwe veeni mu lyumue umanyani junu ikumulutila pakilo pe ikum'bula, manyani nisuma amakate ghatatu. **6** ulwakuva umanyani ghwango anyisile si sala sisisi kuhuma muvukyusi, najune nilinsila ikyka kun'tengelela. nu **7** ghwa mun'kate akamwamulagha akati uleke kunyangajisia, na june tughonile pa lulii. nangingasisimuke nikupeele uve amakate. **8** nikuvavula nambe naisisimuka kukumpela amakate ndavule umanyani ghwake, ulwakuva ijigha idindusia kisita soni isisimuka na kukumpela amakate minga ndavule vuno ilonda. **9** najune nikuvavula musumaghe najumue mulapelua, mulondaaghe najumue mulafivona, muhodesyaghe najumue mulyadindulivua. **10** ulwakuva ummunhu ghweni junu isuma alyupila, nu muunhu ghweni junu ilonda ikufyagha. nu munhu ghweni junu ihodesia umulyango ilidindulivua. **11** ghwe baba juliku mu lyumue junu umwanake angasume iswi ikumpela injoka? **12** kange nave angasuumre ilikang'a ikumpela iking'omelivilu? **13** nave umue mwe vahosi mukimanyile kuvapela avaanaha vinu ifinu ifinofu, lino uNhaata ghwini ughwa kukyanya nakyakuvalopela uMhepo uMwimike ku vano vikunsuuma? **14** pambele uYesu alyale idaga ilipepo, umuunhu ynya lipepo alyale kinunu. ilipepo ye lihumile umuunhu jula akatengula kujova. **15** neke avaanhу avange vakan, "uju ivusia amapepo mwa Belisebuli, ili vaha lya mapepo. **16** avange vakamughelagha kuuti avasone ikivalilo kuhuma kukyanya. **17** neke uYesu akakagula amasaghe ghave akavavulagha, uvutwa vvowwoni vuno muligalung'anu vuliva vuvili, nu muunhu unya nyumba jino jigalungiine jilihua. **18** nave uSetan iiva agalung'iine uvutwa vvake vukwimila ndani? ulwakuva mwidhi nihumia amapepo mwa Belisebuli. **19** neke une nihumia amapepo mwa Belisebuli, pe avajiihi vihumia amapepo kusila nyiki? mu uluo, avene vilikuvahigha umue. **20** nave kange nihumia amapepo ni kyove ikyka Nguluve, lino uvutwa vwa Nguluve vuvisile. **21** umuunhu umunya ngufu pano alinifilwilo ilolela inyumba jake, ifinu fyake viiva pavunofu. **22** neke amwalukile umuunhu unya ngufu kyongo, umuunhu jula unya ngufu ilikunya ifilwilo fyake pe itola ifiinu fyake fyooni. **23** umwene junu na lubale lwango alikinsana nure, na junu naikong'ania palikimo nune ipalasania. **24** ilipepo ililamafu likahuma kwa muunhu, iluta kulonda uvukalo uvusila malenga apuo apume. neke napakavonike, ijova iti, nigomoka kuno nikahumile. **25** angagomoke nene ivoona inyumba jifyaghililue

pejikale vunofu. 26 apuo peliluta kulonda amapepo likale lubale ghano mahosi kukila ilyene neke likuvaleta vise vikale pala apuo umuunhu ujou ilemua kyongo kukila ulutasi. 27 jilyahumile kuuti alyatile ijova amasio aghuo, un'dala jumonga akajova fijo kukila vooni mulipugha lya vaanhu na kujova, "lifunyilue ilileme lino likuholile na mavele ghano ghwong'ile" 28 neke umwene akati, vafunyilue vala vano vipulika ilisio lya Nguluve na kulkulivombela. 29 unsiki ilipugha lya vaanhu ye likong'aana na kukwongeleta uYesu akatengula kujova, "ikisina iki kye kisina kya vuhos. vilonda ikivalilo, na kusila kivalilo kino vipelua kukila ikivalilo kila ikya Yoona. 30 ulwakuva ndavule u Yoona alyale kivalilo ku vaanhu va Ninaawi enendikio nu mwana ghwa Muunhu fye iliva kivalilo kya kisina iki. 31 uMalikia ughwa ku seba ilikwima ikighono kya vuhighi na vaanhu va kisina iki na kukuvaliha aveene, ulwakuva umwene alyahumile mu vusililo vwa iisi neke iiise apulikisie uvukoola vwa solomoni, napa pwale junu m'baha kukila uSolomoni. 32 avaanhnu va kuNinawi vilikwima ku highua palikimo na vaanhu va kisina iki ikighono kya vuhighi vili kukihiha, ulwakuva aveene valyalatile ku madalikili gha Yoona, pe lola apa pwale junu m'baha kukila uYoona. 33 nakwale umuunu ghweni junu ikunga itaala na kuvika ku lubale lwa paasi lwa ng'iisi jino najivoneka nambe paasi pa ndilo, neke kukunga na kuvika pakyanya pa kinu neke kuuti umuunhu ghweni junu ikwingila alyaghaghe ulumuli. 34 iliso lyako je taala ja m'bili. iliso lyako lingave linono pe umb'ilii gwaki ghwoni ghuve mulumuli. neke iliso lyako lingave livivi pe naghubili ghwako ghwoni ghuva ghunya ng'iisi. 35 pe lino mujilolelelaghe nu lumuli luno luli n'kate jinu nalungaponekesiaghe ing'iisi 36 pe lino, ndeve um'bili ghwako ghwoni ghuli mu lumuli kange nakwelule ulubale luno luli mung'iisi, pe um'bili ghwako ghuva ndavule itaala jino jiviika na kuhumia ulumuli kulyumue". 37 ye ati amallie pijova, uFalisayi akamughongola akalie ikyakulia ku nyumba jaake, uYesu akingila mu n'kate na kuuva palikimo navope. na 38 vasalisyai vakadegha ndavule nakanawile taasi te kikyale ikyakulia ika pakivwillie. 39 neke UMtwa akavavula, "umue vaFarisayi musuka kunji ifikombe ni bakuli, neke nkate jinu mumemile inoghelua nu vuhos. 40 mwe vaanhu mwe vasila vukagusi, pe umwene junu alyavumbile kunji nalyavumbile mun'kate kange? 41 muvapelaghe avakotofu fino fili mun'kate, ni mbombo sooni siivanofu kulyumue. 42 iga umue mwe vafalisayi, ulwakuva namuvikila umwoojoo kukuvalivombela avange inofu na kuku mughana uNguluve. Iwe lunono fijo kuvomba isa kyang'haani na kukumughana uNguluve, kisila kuvuhila kuvomba aghuo na ghange kange. 43 iga umue Mafalisayi, ulwakuva munoghelua kukukala mu fitengo ifya kuvulongo mu nyumba inyimike ja kufunyila na kuhungilua ni nyungillio isa vukoola kuno vighusikisia na kughulila. 44 iga umue, ulwakuva muling'ana ni mbiipa sino sisila fivalilo fino avaanhnu vighenda mimbiipa isio kisila kukagula. 45 umb'ulanisi jumonga ghwa ndaghilo sa Kiyahudi akamwamula na kukumb'ula, "m'bulanisi, kino ghujova kikutukalasia kange usue". 46 uYesu akati, "iga umue, vavulanisi va ndaghilo! kiki mukuvapela avaanhnu amasigo amakome ghano naviwesia kupinda, neke umue namukola amasigho aghuo nambe ku kyove kimo mu fyove fiinu. 47 iga umue, ulwakuva mujenga na kuvika ikumbukumbu mu mbiipa

sa vavili' vano vakabudilue na vaghogholo vinu. 48 neke umue mukufunyila na kukwiting'ana ni mbombo sino valyavombie avaghogholo vinu, ulwakuva kyang'ani valyavabudilue avavili vano mujenga ikumbukumbu mumbiipa saave. 49 mu uluo kange, uvokoola vwa Nguluve vwiti, 'nikuvasung'ila avavili na vasung'ua vope vilikuvalivombela na kukuvalibuda vamonga. 50 ikisina iki kilihombela idanda ja vavili vano vabudilue kuhuma muvutengululo vwa iisi, 51 kuhuma idanda ja Abeli kuhanga idanda ja Sakalia, juno alyabudilue pakate pa vwimike. Ena nikuvavula umue, ikisina iki kilihombela. 52 iga umue vavulanisi va ndaghilo sa vayahudi, ulwakuva mutolile ifungulo sa vukagusi; kange jumue namukwingila, ku vala vano vilonda kukwingila mukuvasigha. 53 pe baho uYesu akavuka pala, avalembi na vafalisayi vakampinga na kujofesania nu mwene mu nyanga. 54 vakaghela kukuntanga ku masio ghake.

12 ku nsiki ughuo ilipugha likome lya vaanhu lilyakong'hani palikimo, na pitengula pikanyana, akitengula pijova na vavulanisivua vake taasi," mulolelelaghe ni kulule kya vasarisayi kino kye kitute" 2 na piliva nu sino fisisme sino nasilikagulika, nambe ilisio lino lifisime lino nalilikagulika. 3 lyolyoni lino mukajovile mu ng'isi lilipulikika pavwelu. soni sino mwawepagha mu mbughulutu nkate ja fyumba finu ifya munkate fino fidindilue ghilipulisivua munkyanha mu mapala gha nyumba. 4 nikuvavula vamanyani vango, namungavoghopaghe vala vano vibuda um'bili neke vasila kimonga ikinge ikyakuvomba, 5 neke nikuvavula junu munoghile kukumwoghopa, mumwoghopaghe jula junu kyale abudile ali nuvutavulua vwa kuvatagha kulina lya mwoto. Ena nikuvavula umue, mumwoghopaghe ujou. (Geenna g1067) 6 asi! utujuni tuhaano natughusivua ku ndalamu ivili? nambe ndikio nakwale nambe jumo mu veene junu ili shemuula pa vulongo pa Nguluve, 7 neke mukagule kuuti, ilinyele lya matu ghinu silivavilua, namungoghopaghe. umue muli va lutalama lukome kukila utujuni twinga. 8 nikuvavula ghweni junu ikunyupila pavulongo pa vaanhu, umwana ghwa muunhu ikumwupila pavullongolo pa vanyaMhola vv Nguluve. 9 neke ghweni junu ikung'ana une pa vulongola pa vaanhu ghwope ikanwa pa vulongolo pa vanyaMhola va Nguluve. 10 ghweni junu ijovelu imbivi mwa mwana ghwa muunhu, ilisaghilua, neke ghweni junu ikumuligha uMhepo uMwimike nalisaghilua. 11 kyande vikuvatwala kuvulongo pa vavaha va nyumba inyimike ja kufunyila, avatemi na vanya vutavulua, namungoghopaghe mulakujivavila nambe ndavule kino kyalnde mujova, 12 ulwakuva uMhepo uMwimike ikuvavulanisia vule kya mujova ku nsiki ughuo" 13 umuunhu jumonga mulipugha akam'bula akati, "m'bulanisi, m'bule unyalukolo ghwango anighavile ulubale lwa vuhaasi vvango. 14 uYesu akamwamula akati, "ghweveni junu am'bikile kuva mulamusni na kusambania mu lyumue?" 15 pe pano akavavula, mujilolelelaghe ni fyonu ifya vunoghelua, ulwakuva uwvumi vwa muunhu na vuli muvwinga vwa finu fino alinafyo. 16 uYesu akavavula ikihwani akati, umughunda hwa mofu jumonga ghulyaholile fijo, 17 akiposia jujuo mu mwoojoo ghwake akati, nivomba ndani ulwakuva nilinsila apakuvika imeto jango? 18 akati, nivomba ndiki. nidenya ifihenge fyango ifidebe njenga ikitome. nivika imeto jango joni ni finu ifinge.

19 nikujivula inumbula jango, Numbula ghujivikile ifinu finga ku maka minga. puma ulie, unyue na kuhovokela" 20 neke uNguluve akavavula akati, ghwe muunhu mpumbafu, ikilo ja musyughu vilonda inumbula kuhuma kulyuve. ni finu fyon finoghuling'anisie fiiva fyan? 21 fye luliiva kwa muunhu ghweni junu ikujivikila ikyuma kisila kukuling'ania vvimila Mutwa. 22 uYesu akavavula avavulanisivua vaake, pe lino nikuvavula namungasaghaghe mu vvumi vvini - kuva mulisagha kiki mumavil ghinu - kuva mufwalaghagha kiki. 23 ulwakuva uvwumi vwe kukila ikyakulia, nu m'bili ghwe kukila amenda. 24 lolagha injuni isa kukyanya, nasilima nambe nasipeta. sisila nyumba nambe ifihenge ifya kuvikila. neke ubaba ghwinu ikusilisia. umue namuli kukila injuni! 25 ghwe veni kulyumue junu ikujipumusia kukwongelesia idhiraajimo mu vvumi vwake? 26 pe namuwesia kuvomba ikinu ikidbe ikio kino kuhugu, pe kiki lino kuhangajikila isinge isio? 27 lolagha amalava - finoghikula. naghivomba imbombo nambe kuhona amenda ghake agha kufwala. neke nikuvavula, nambe uSolomoni mu vvimike vwone nakafawale ndavule jumonga mu agha, 28 nave uNguluve ikughafwasia vunono amatundu gha mufivonde, ghano kweghale umusyungu nu lwakilavo ghitaghua ku mwoto. pe nakukila ikuvaftasia umue? umue mwe vanya Iwtiko ludebel! 29 namungajhangajisiaghe kwi mulia kiki nambe munuya kiki, nambe namungavisaghe nu vwoghozi. 30 ulwakuva iisi sooni sihangajikila aghuo. nu Nhaata ghwinu ikagula sino munoghile isio. 31 neke mulondaghe uvutwa vwake taasi, na ghange aghuo mukwongelesevua, 32 namungohopaghe, mwe lipugha lidebe, ulwakuva UNhaata ghwinu ihovokela kukuapela umue uvutwa uvuo. 33 musghusaghe ifyuma fiinu na kukuapela avakotofu, mujivikile amafuko ghano naghisila - uvutile vwa kukyanya vuno navusila, ulubale luno ayalysi navangavele nambe inondo nasingawesie kunangania. 34 ulwakuva pano pwevule uvutile vvako, pepene najinumbula jako pwejiliva. 35 amenda ghinu amatali ghavisaghe ghapinyilue na makanda, ni taala sinu sighthendelelaghe kuuva siviika, 36 kange muvisaghe hwene vaanhu vano vikumuuhivila uMutwa ghuvanave kuhuma ku kikulukulu kya vutolani, neke kuuti angise na kuhodesia, van'dindulile umulyango ng'anii ng'anii. 37 vafunyilue avavombi vala vano uMutwa ukuvagha vali maaso. kyang'haani ilipinya umwenda ghwake untali nu nkanda, pepano ikuvakalisia paasi ku kyakulia, kange kukuavombela inofu. 38 nave uMutwa ikwisa ku lwa vuvili vwa vulolelesi vwa pakilo, nambe uvulolelesi uvwa kilo ja vutatu, na kukuvalgha viling'inie jiiva je kiiva ku vavombi avuo. 39 kukila aghuo, mukagule ili, nave untwa unya nyumba asakagula unsiki ghuno umulyasi ale ikwisa, naale ikwitika inyumba jaake jidenyue. 40 muvisaghe muling'anisie ulwakuva namukagula ghwe nsiki muuki umwana ghwa muunhu igomoka. 41 uPeteli akati, "Mutwa ghukutuvula jusue isi ku kihwanikisio au ghukum'bula umuunhu ghweni? 42 uMutwa akavavula, "ghwe nsung'ua veni umugholofu nambe unya vukoola junu untwa ghwake ikum'bika pa kyanya pa vavombobi avange, neke avaghavile ikyakulia kyave ku nsiki ghuno ghunoghiile? 43 afunyilue um'bombi jula, junu untwa ghwake angiise ikumwaghagha ivomba sila sino alaghisivue. 44 kyang'haani nikuvavula umue kuuti ikum'biika pakyanya pa

kyuma kyake kyoni. 45 neke um'bombi jula akatisagha mu mwoojo ghwake, untwa ghwango idila kugomoka, pe akatengula kukuvalova avavombi avakinhaata vala na vakijuuva, pe baho akatengula kulia, kunyua na kughala, 46 untwa ghwa m'bombi jula ikwisa ku kighono kino naakagwile nisala jino naikujikaguala, ghwope ilikun'dumulania na kukum'bika palikimo na vano navaghofu. 47 um'bombi junu ikagula ulughano lwa ntwa ghwake, ghwope naikuling'hania nambe kuvomba sino sinoghiile mu lungano lwa ntwa ghwake ikopua ing'wegho nyining. 48 neke um'bombi junu naasikagwile sino sinoghile ku lughano lwa ntwa ghwake, neke ivomba sino sinoghile ujoo ipelua finga, finga idajivua kuhuma kwa mwene, ghwope junu akeelilue ku finga, kwa mwene fidajivua finga kukila. 49 nisile kukunga umwoto pa iisi, kange ninoghelua kuuti ghuve ghuvikiile, 50 neke nili nu lwofugho luno nikuvofua, kange nili nulusukalo kuhanga pano luva lvomboki! 51 pe musagha kuuti nisile nu lutengano mu iisi? Ndali, nikuvavula, pepano nisile kuleta uvusulani. 52 kutengula lino na kughendelela kuliiva na vaanhu vahaano vasuline mu nyumba jimo, na vatatu 53 visulanagha na vavili, vope vavili visulanagha na vatatu. visulana ubaba nu, nswambe, umwana nu viise, umama nu mwalive, umwalive nu ng'iina, unkamwana naipulig'hanagha nu nkwmwana n'jake. 54 uYesu akava ikulivula kange ilipugha, kyande muvona amafunde ghikong'ana, mwiti amasiki gha fula ghalipipi; fye luuva, 55 kange mungavone imhepo jipula kuhuma kumavemba mwiti litapiiva lifuke lwele fye luuva. 56 umue mwe vakedusi, mukagwile kuluvalunia amasiki! lino! kiki mukunua kukughutang'ania umuluvu ghwa sino sivombeka ifighono ifi? 57 kiki umuunhu ghweni mu lyumue naikagula lino linono kuvomba kwa mwene unsiki ghuno nidealni ni nafasi ija kuvomba isio? 58 ulwakuva mungalute nu muhigi ghwako pavulongolo pa muhigli, jitange kusambana na junu ikukuhigha nambe pano muli musila alwakutwala kwa muhigli, nu muhigli alakutwala kwa m'baha, nu m'baha alakutagha kundinde. 59 nikukuvula nulahuma ukuo kuhanga uhombile nambe i ndalamaja ja vusililo.

13 ku nsiki ughuo, kulyale na vaanhu vamonga valyampelite imhola savaGalatia vano u Pilato alyavabudile na kuhasing'ani a ni danda sa vanave. 2 uYesu akavamula akavavula, "pe musagha kuuti avagalilaya avuo valyale ni sambi kukila avagalilaya avange voni fyenambe ghavaghile amavivi aghuo? 3 Nambe, nikuvavula neke nave namulata najumue mulibudua vule vule. 4 nambe avaanhu vala kijigho nu ntanda ku Siloamu vanoghukaghua na kuvabuda, musagha aveene valyale vanya sambi kukila avaanhu avange ku Yelusalemu? 5 Nambe, une niti, neke nave namulata najumue mweni mufua. 6 uYesu akavavula ikihwani iki," umuunhu jumonga layale nu mpiki ghuvyalilue mu mughunda ghwa mwene, akaluta kulonda imheeke mu mpiki ghula neke nakaghaghile. 7 akam'bula junu ilolelela umughunda ghula, "lola mu maka ghatatu nisile na kughela kulonda imheeke mumpiki ughu neke nanipatile. udumule ulwakuva ghunangania ilihanga. 8 junu ilolelela umughunda akati, "ughuleke umwaka ughu neke nipile na kukuvalga imbolela. 9 nave ghihola imheeke umwaka ghuno ghukwisa ke kanono, neke nave naghuhola

nikughudumula. 10 lino uYesu alyale ivulanisia mu nyumba jimonga ija kufunyila unsiki ghwa Sabati. 11 lola, pwe alyale umukimama jumonga junu ku maka kijigho nu ntanda alyale ni lipepo ililamafu lwa vuvotevote, umwene alyale mughogholo naalyale ijesia kukuwima na kugholoka. 12 uYesu ati amwaghile an'kemheela akam'bula, "mama uvkilue vvavuke kuhuma mu vuvotevote vvako." 13 akavika amavoko ghake pa kyanya jake, pe um'bili ghwake ghukaghholoka ghwope akamughinia uNguluve. 14 neke um'bahua ghwa nyumba jila ja kufunyila akakalala ulwakuva uYesu alye nsosisie ikighono kya Sabati. pe untavulta akamwamula akalivila ilipuga, "kuli ni fighono, fino luvaghile kuvoma imbombo. mwise kusosia himbe, nakwekuti kikighono kya sabati kyene. 15 uMutwa akamwamula akati, "vakitule! nakwale nambe junu kulyumue junu idindulila idogovi nambe ing'ombe jako kuhuma muluvagha na kukuvalongosia kuluta kunyua ikighono kya Sabati? 16 pe lino umhinja ghwa Ibulahamu, junu uSetano an'dindile ku maka kijigho nu ntanda, pe nalukamunoghile umhinja jula kusosivua ikighono kya Sabati. 17 pano alyale ijova amasio aghuo, voni vala vano valyale vikumpinga vakavona soni, pe ilipuga ilikome lya vange vakalulutila wwimila sino sinoavombile. 18 uYesu akati, "uvwimike vwa Nguluve vuwanine ni kiki, kange nijesia kuling'anisia ni kiki? 19 ji ghwene mbeju jino umuuuhu atolile na kuluta kuyyala ku mughunda ghwake, jikalela na kuva mpiki n'kome, ni njuni sa kukyanya sikitenda ifiwwasu fyave mu matafi ghake. 20 kange akati, "niviling'anisie ni kiki uwvimike vwa Nguluve? 21 ki kwene kilule kino un'dala itola na kuhasing'ania jujuo ifipimilo fitatu fya vutine nambe kughumuka" 22 uYesu alyaghendile mu mapulo ni fikaaja kuluta ku Yelusalemu na kuvavulanisia. 23 umuuuhu jumonga akaposia akati, "Mutwa, ve vaanhu vadebe vano vilipokua". pe lino akavavula akati," 24 mujilolelelaghe kulkilila umulyango unsekele, ulwakuva vinga vighela na kukanua kukwingila. 25 pambele unyanyumba ati imile na pidinda umulyango, pe mulikwima panji na kuhodesia na kuuti, Mutwa, Mutwa, tudindulile umwene ikuvamula na kwiti, 'hanivamanyile umue nambe kuno muhuma' 26 pe muliti, 'tukalile na pinuya pavulungolo pako nuve ukatuvulanisie mu fikaaja fitu' 27 neke umwene ikivamula, nikuvavula nanivamanye kuno muhuma, vuka palyune umue mwe vavomba vuhos. 28 kwe kuliva na kulila kisila vusililo unsiki ghuno mulikuvagha uAbulahamu, Isaka nu Yakovo na vavili voni ku wwimike vwa Nguluve, neke umue jumue mutaghilue kunji. 29 vikwisa kuhuma imbale sooni, nakupuma pa mesa ja kyakulia kya pakivwile mu vutwa vwa Nguluve. 30 kagula ili kuuti, ughwa vusililo ghwe ghwa kwanda nu ghwawanda iiva ghwa vusililo". 31 unsiki undeben pambele, avafalisayi vamonga valisile na kukum'bula kuuti, "luta na kuvuka apa ulwakuva uHelode ilonda kukubuda". 32 uYesu akati, "mulute mukakivule ikikanu, kila, lola nikughadagha amapepo na kusosia umusyughu nu lyakilavo, ni kighono kya vutatu nitekelesia uvufumbue vvango. 33 ku lwlwoni lunoghile wwimila jango kughedelela umusyughu, ulwakilavo ni fighono fino fikwisa, ulwakuva najikwiting'ana kum'buda m'bili kutali ni Yelusalemu. 34 Yelusalemu, Yelusalemu ghwe veni junu ikivabuda avavili na kuvavatova amavue vala vano vasung'ilue kulyumue. ke kalingi ninoghilue kuvakong'ania avaantha vinu

ndavule ing'uku vule jikong'ania ifayana fyake mumbavatilo sake. neke ili namukalighanile. 35 lola ujilekile inyumba jako, najune nuklivavula, namungawesie kukunyaghya nambe mungati, 'afunyilue ujoo junu ikwisa ku litavua nya mutwa".

14 lulyahumile ikighono ikya Sabati. yeiluta kukaja ja jumo junu aale n'gooyo ghwa Vafalisayi kulia un'kate, vope vakale vivaanda pipi na pipi. 2 pavulongolo pa mwene pwealeyale umuuuhu junu alyale ni nhaamu ja kufimba. 3 uYesu akavaposia avaagula ndaghilo isa vayahudi na vafarisayi. "ndaani, lunono kusosia umuuuhu pakighono kya Sabaati, asi vuli?" 4 neke aveenе vakava kimie, pe, uYesu akan'koola. akan'sosia na pikun'tavula alutaghe. 5 ghwope akavavuula akati, "ghweveni mukipugha kiinu junu ali nu mwana nambe ing'ombe jingaghwile mullina ku kighono kya Sabati naikujisuuula ng'hani ng'hani?" 6 aveene valyale vasilu ngufu isakwamula ghano ghano vavaposisie. 7 un'siki ghuno uYesu alyakagwile kwiti vala vano valyaghoghollue kwiti vasalwile ifitengo vvoghopua. avavula ikihwani akati, " 8 ye mughongolua nu muunhu uya vutolani, nungikalaghe mufitengo fya vavaha. ulwakuva nukagwile kuti, 9 pano aghongolilue umuuuhu junu ghwe mwoghopua kyongo kukila uve. un'siki ghughuo umuuuhu junu avaghongolile 10 neke uve ungaghongolue, usalulaghe uvukalo vwa kuvusililo, kuaanga neke kyande ikiwisa junu akungongolile ghwemwene atisaghe uve manyani, kila ghukale kuvulongolo. apuo ghuuva mwoghopua ku vano valipalikimo nuuve pamesa. 11 ulwakuva junu ikughinia uNguluve alyamwisia, junu ikujisia ghwe ighanisivua. 12 Yesu kange akam'bula umuuuhu junu umughongolile, 'pano ghukumpela ikyakulua kya pamwisi nambe ikya pakivwile, ulekaghe pighongola avamanyani vaako nambe avanyalukolo vaako, nambe avanyakisina vaako, nambe avabading'hani vaako avamofu neke kwitti avele valeke pikukughongola uve uhombe. 13 neke lino pano ghuvomba ikikulukulu, vaghongolaghe avamofu, avalema, na vavofu, 14 najuve ghfunyuva, ulwakuva naviwesia kuhomba. ulwakuva ghuhombua muvusyukua vwa vanya kyang'haani. 15 un'siki huno jumonga mu vala vano vakikalile pamesa palikimo nu Yesu ati apulike aghuo, ghwope akavavula akati," afunyilue jula junu ilia un'kate mu vutwa vwa Nguluve". 16 neke uYesu akavavula akati," umuuuhu jumonga akavombie ikikulukulu ikikome, akaghongola avaanthu vinga, 17 un'siki ghuno ikikulukulu kifikile, akansung'ile um'bombi ghwake kukuvavula vano avaghongolilue, 'mwise, ulwakuva ifinu fyonu fivikilue tayale 18 vooni vakanengula kukunsuuma avasungukile ughwa kwanda akati 'nighulile umughunda nilonda nilute nikaghulole. sivuo usaghole, 19 ghwope ujunga akati, 'nighulile ing'ombe ihaano najune nilute kughela. sivuo usaghole. 20 na ju muunhu ujunge akati, 'nihumile pitoola un'dala pe lino naniwesia pikwisa. 21 um'bombi akagomoka na kukum'bula um'bahua ghwake aghuo. unyanyumba jula akakalile akam'bula um'bombi ghwake,' luta ng'hani ng'hani mumpulo na mufisila fino filuta mufikaaja fya vaanhu ukavalete apa avakotofu, avalema. vano navilola na vabofu". 22 um'bombi ghwake akati, ntwa aghuo ghano unilaghisie ghavombike, nambe lino ikyakulua kisighiile. 23 untwa akam'bula um'bombi akati, luta kusila ijansevo na mufisila fino filuta mumakaaja gha

vaanhу ukavapelepesie avaanhу vingile neke inyumba jango jimeme. **24** ulwakuva nikuvavula, mu vala vano vaghongolilе ulwa kwanda nakwale junо ilivonja ikikulukulu kyango. **25** lino ulukong'ano ulukume valyale viluta naghwo. ghwope akadyetuka akavavula kuuti, **26** ndeve umuunhu ikwisa kulyune ghwope naikunkalalila ubaba ghwa ghwake, ungiina ghwake, avaanhа vaake, avanyalukolo vaake avaghosi na vadala Ena, na vu vvumi vvake kange navuwesia kuva vavulanisivua vango. **27** umuunhu nave naitoola ikikovekano kyake na kukwisa kunsana jango naiwesia kuva m'bulanisivua ghwango. **28** ulwakuva ghwe veni mu lyumue, junо ilonda kujenga kujenga aikela kutengula kisatala iling'hanie taasi arole indalamа neke arole kukughenia aghuo. **29** nave naiovomba aghuo neke kyande ijenga uwalo angakunue pimalisia. vooni vano vilola vitengula piseka, **30** vitisagha, umuunhu uju akatengwile kujenga, akunilue kumalkisisa. **31** neke ghwe Ntwa muki, jno ilonda kuluta kutovana nu Ntwa ujunge mu vviite, junо naikukala paasi taasi neke asaghe nave akwiline kutovana, palikimo na vaanhу imbilima kijigo kimo kutovana nu junge junо ikwisa kwa mwene na vaanhу imbilima fijighо fivili? **32** ndeve evuo ililugu lya vange pano lijighe lilukutitali, likunsung'a untwa kusuma ulwiho lya lutengano. **33** kweketi lino, junо nailonda kukufleka fyooni fino alinafyo. nangawesie kuva m'bulanisivua ghwango. **34** umwinyo nnono, neke nave għunangik ghuvombela kiki neke ghuve mwinyo kange? **35** naghuvha mwinyo ghwa kulunga nambe kuva mbolela. kange kutaghua kuvutali. umwene unya mbughulutu aghakupulika na apulikaghe".

15 lino avasongesia songo na vahosi avange vakisa kwa Yesu na kukumpulikisia uYesu. **2** avaFarisayi vooni navalembi vakajing'ulasia viiti," umuunhu uju ikuvupila avanya sambи nambe kulia navo. **3** uYesu akajova ikighwani iki kuvanave akati, **4** "ghweveni klyumue, ndeve ali ning'olo kilundo neke jimonga jisova, ikusileka isingi sila fijigho budikalubale na budika lubale na kuluta kulonda jinojisovile kuhanga ajaghe? **5** ghwope kya ajaghile akujipinda pamavegha kumo ahovwike. **6** angafike pakaja, ikuvakemhela avamanyani na vabadingani vake pe ikuvavula kuuti, hovokagħa palikimo nune, ulwakuva ing'olo jango jino jikasovile nijaghile. **7** vule vule nikuvavula kuuti luliiva lukelo kukyanya pano umuhosi jumo ilaata inyivi, kukila vvimila avaanhу fijigho budikalubale na budika lubale, avagholofu avasila vufumbue wwa kulaata. **8** nambe kwale umukijuva veni junо ali ni ndalamа kijigho, neke angasovelue nu latalama lumo, kya ikunga itaala nakufyaghila inyumba na kulonda kungufu sooni kuhanga ikulwaghа? **9** kyande alyaghile ikuvakemhela avamanyani na vabading'ani vake na kuvavula hovokagħha palikimo nune, ulwakuva ultalama lwango luno lukasovile nilwaghile. **10** nambe ndikio nikuvavula," pwelue ulukelo pa vulongolo pa vanyaMħola wa Nguluve vvimila unyasambi jumo junо ilaata. **11** na ju Yesu akati," umuunhu jumonga alyale na vvaaswambe vavili, **12** un'debe jula akam'bua uviiše ghwake akati, baba umhele uvuhasi vvango neke akaghava ikyuma kyake kuveene. **13** ifighono nafinga, un'debe jula akakong'anġia foni fino finogħile akaluta ku iisi ija kuvutali, ukoo akalia fiv iindalamа sa mwene, akaghulila ni finu fino nailonda, akavombela fiv iindalamа

samwene kunyivi. **14** ghwope ye amalile fyoni iljala likingila mu isi jila pe umwene akatengula kuva mulondi. **15** akaluta kwa muunhu jumonga ghwa mu iisi jila, ghwope akan'twala kumughunda ghwake ku suvila ingube. **16** akava inogħelia kulia amabandu ghano ingube salisagħa ulwakuva nakwale umuunhu junо akampelile ikuu kyokyonī alie. **17** pe un'debe jula akasagħa mu mwojo ghwake akati, ava vombi valingi ava baba ghwango vilia filingi ifyakukwilana najune pwenile apa nifua ni n'jal! **18** nivuka niluta kwa baba ghwango na kukumbula," Baba nihokile kwa Nguluve na pa maaso ghako. **19** naninoghile kukmhelia n'swambo kange, um'bike nive mumo muvavombi vako. **20** pepano akaluta kwa viise ghwake. ye akyale kutali uviiše ghwake akamwagħha akam'bonela ikisa akaluta luviло akamuyayila na kumunonela. **21** u mwana jula akam'bula akati," Baba nihokile kukyanya kwa Nguluve na pa vulongolo pa maaso ghako, naninoghile kukmhelia n'swambo. **22** uviiše jula akavavula avavombi vake; mulete ng'hani ng'ahi umwenda unono kyongo mun'fwasie. Mun'fwasie ni pele mu kyove ni filatu mumaghħuli. **23** kange mulete ing'ombe jino jinonile muhnej tħulie na kuhovoka. **24** ulwakuva umwanango alyale awfile mwoppe mwumi. alyasovile ghwope avonike vaktengula kululutila. **25** pe baho umwanake um'baħha jula alyale kumughunda. akatilie ikwisa alippi ni nyumba akapulika ilisio ilya nyimbo na kuseja. **26** akan'kemhela um'bombi jumonga akam'posia agha kwe kuti kiki? **27** um'bombi akam'bula akati," ununavo isile ubaba ghako amuhijile ing'ombe jino jinonile ulwakuva agomwika n'kafu. **28** un'swambe um'baħha akakalala akasita kukwingila mun'kate pe uviiše aakahuma kunjkumpelepesia. **29** neke akamwamula iviise ghwake akati," lola une nikuvombie amaka minga nambe nanipunisivue indaghilo sakò, neke numħelie nambe kapene kuuti, nihovoke navamanyani vango. **30** neke atile isile un'swambo uju junо ali le fiv ikyuma kyako palikimo na vagħenda mwalu umuhinjile ing'ombe jino jinonile. **31** uviiše akam'bula akati," n'swambango, ulipalikimo nune ifighono fyoni, ni fyoni fino nilinafyo fye fyako. **32** lino lunogħile klyusue kuvomba ikikulukulu na kuhovoka, unyalukolo ghwako uju hwene akafwile na lino mwumi; alyasovile ghwope avonike.

16 uYesu akavavula avavulanisivua vake, "palyale nu muunhu jumonga m'mofu alyale nu m'baħha mu mbombo jake, **2** pe vakampela umm imħola sa m'baħha jula kuuti, um'bombi ghwako um'baħha itaghania ifyuma fyako. pe ummo akan'kemela akam'bula akati, "kwe kiliu ulyuve kino nipli? humia imħola ija vuvaħha vvako, ulwakuva untwa ghwango ikunivusia mu mbombo jango ija vuvaħha? nisila ngufu sa kulima, na kusuma nivona soni. **4** nikagħla lino kyale nivomba kyande vanivusisie mu mbombo jango ja kwimilija avaanhу vanyupile mu nyuma save. **5** pe pano umweimilija jula akavakemhela voni vano visighilu nu ntwa ghwake akam'bula ughwa kwanda, 'ghusighilua ilingi nu ntwa ghwango?' **6** akati, 'fighelelo kilundo fya mafuta akam'bula,' tola iklalataasi lyako ng'ani ng'ani lemba ifijigho fihaano, **7** pe akam'bula ujunge najuve għusighilua ilingi? akati, 'fighelelo kilundo kimo ifya vutine vwa ngano'. tola iklalataasi lyako, lemba ifijigho lekela kwoni'. **8** untwa jula

akamughinia um'bahia jula ulakuva alyavombile nu vukagusi. ulwakuva avaantha va pa iisi iji vali nuvukagusi vyinga kukila avaantha va Nguluve. (aiōn g165) 9 lino une nikuvavula kuuti, muvatangaghe avajinu ni kyuma kino mulinakyu, neke kyande kisilile, mwupilue ku vukalo vwa kusila na kusila. (aiōnios g166) 10 junu mugholofu mu lidebe kyongo iva mugholofu na mulikome. ghwope junu namugholofu mu lidebe naiva mugholofu na mulikome kange. 11 nave umue namulyale vagholofu mu kyuma kino na kyakyangani pe ghwevene junu ikuvitika ku kyuma ikyalweli? 12 kange nave namulyale vagholofu kutumila ikyuma kya muunhu junge, ghweveni junu ikuvapela sino sinu jumue? 13 nakwale um'bombi junu ikuvavombela avatwa vavili, ulwakuva ghukunkalalilaga jumo na kumughana ujunge, nambe kukolana nuju na kum'benapula uju. nungawesie kukum'bombela uNguluve ni kyuma. 14 pe avafarisayi, vano valyale vinoghua indalama ye vapulike aghuo gholi vakam'benafula. 15 kange akavavula, "umue mwemwemu mukuvona hwene vanya kyang'anu pa maaso gha vaanhu, neke UNguluve akagwile amoojo ghinu. ulwakuva lino lyimike kwa muunhu liva ng'alasi pa maaso ghwa Nguluve. 16 indaghilo na vavili pweefilye kuhanga uYohani panoa akisile. kuhuma unsiki ughuo, imhola inofu ja vutwa vwa Nguluve jikapulisive, nu muunhu ghweni ighela kukwingila ku ngufu. 17 neke kihugu ku kyanya ni iisi fivuke kuliko ililembe limo lya ndaghilo likosekane. 18 ghweni junu ikumuleka un'dala ghwake na kun'toola un'dala ujunge iwwafuka, ghwope junu ikun'toola junu alekilue numughosi ghwake iwwafuka. 19 palyale nu mmofu jumonga alyafwalile amhenda aghanya sambalau na gha ndalama akale ihovokela uvumofu vvake uvukome. 20 nu nkotofu jumonga ilitavua lyake Lasali vakam'biki pa mulyango ghwa kunji kwa mofu jula, alyale ni fikongo. 21 ghwope akinoghelua kulia ikyakulia kino kikaghwisagha pasi pa mofu jula nasi mbua sikisa sikamumyanga ifikong'o fyake. 22 jikava unkotofu jula akafua, avanyaMhola vakantola kuhanga pakifuva pa Abulahamu. ummofu jula ghwope akafua akasyulua. 23 ye alyale mumuko kuvulungu kula akadindula amaaso ghake akamwagha uAbulahamu kuvutali ali nu Lasali pakifuva kyake. (Hadēs g86) 24 akalila akati, 'baba Abulahamu, nisaghile un'sung'e u Lasali asase ulwove lwake mumalenga, alunoghesles ululimi Iwango; ulwakuva nipumusivua mu mwoto ughu. 25 neke uAbulahamu akati, 'mwanago kumbuka kuuti mu vvumi vvako ukupile isako sino nono, nu Lasali vule vule alyapatile inyivi. neke lino alyapa uhuvilisivua, najuve ghupumusivua. 26 na kukila aghuo, kuvikilie ilina ilikome pakate jitu kuuti vano vilonda kuluta kulyumue vakunuaghe na vaanhu va kulyumue navangalovokaghe kukwisa kulyusue'. 27 umofu jula akati, 'nisuma baba Abulahamu kuuti unsung'e ku nyumba kwa baba ghwango. 28 ulwakuva nili navanyalukolo vahano neke avavunge na veene ku vwoghoji piti vope vilikwisa pa mhumhuko apa. 29 neke uAbulahamu akati, 'kwale uMoose na vavili, valeke vavapulikisia vavuo. 30 umofu jula akati, 'Ndali, baba Abulahamu, neke nave angalute umuunhu junu ahumile kuvafula vilaata, 31 neke uAbulahamu akam'bula akati, 'ndeve navikuvapulikisia uMoose na vavili navangampulikisia nambe umuunhu angasyuke kuhuma kuvafulue.

17 uYesu akavavula avavulanisivua vake, "imbombo sino sikuvatwalila avaanhу kuvomba uvuhosi sinoghile kuhumila, neke iga umiuunhu ghweni junu itengulisia! 2 jale jiva je kiba umuunhu ujuo kumpinyila mu singo ilivue ilisito lya kuhavulila na kutaghua mu malenga, kuliko kumuleka umuunhu jumo mu vadebe ava atendaghe isambi. 3 mujilolelefaghe, nave unyalukolo ghwako akuhokole umuvungaghe, ghwope angalate unsahilaghe. 4 nave akuhokila mara lekela lubale ku kighono kimo ni kighono kikikio ikwisa nakuti, 'nilaata' nisaghile unsaghilaghe" 5 avasung'ua vake vakam'bula uMutwa kuuti, "utwongelesie ulwitiko lwitu" 6 uMutwa akati, "nave muve nu lwitiko lukome, mwale mukughuvula unkuju ughu, kuluka na kumela kumalenga, ghwope ghukvitika. 7 neke ghweveni mu lyumue junu umbombi junu ilima umughunda nambe junu idima ing'olo, ikum'bula pano igomoka kumughunda, ghwise ng'ani ng'ani ghukale neke ulie ikyakulia? 8 pe nangam'bule unendele ikyakulia nilie, kange uminye ikihudiko unovombele kuhanga ningamale kulia na kunuya. pe pano najuve kya ghulia na pinyua? 9 nangamuhongesie um'bombi ujuo ulwakuva avombie ghanaoavulilue? 10 vule vule najumue mungamale kuvomba sino vavalaghiseis mutisaghe, 'usue tulivavombi twevano natunoghile. tuvombie ghene ghano vatulaghiseis' 11 jikahimile kuuti pano alyale ikyula kuluta ku Yelusalemu, akakilile mu maka ja Samalia na ku Galilaya. 12 ati ikwingila mu kikaaja kimonga, ukuo akatang'anu na vaanhu kijigho avanya buba. vakima patali, 13 vakajova ilisio vakati, "Yesu, Mutwa tuvonele lusungu" 14 ati avaghile akavavula, "utagha mukajivonesie ku vatekesi". vope ye viluta vakavalasivua. 15 jumonga ati awwene asokile, akagomoka ikufuniyla uNguluve. 16 akafughama pa maghulu gha Yesu kumuhongesia. umwene alyale muuhugu. 17 uYesu akamwamula akati, "pe navakavalasike voni kijigho? valikughi avange vala? budika lubale 18 napwale nambe jumo junu avonike kugomoka neke kumwika uNguluve, looli umughesi uju?" 19 akam'bula, "ghwime ulutaghe ulwitiko lwako lukusosisie" 20 avafalisayi ye vikumposia uvutwa vwa Nguluve vulikwisa lighi, uYesu akamwamula akati, uvutwa vwa Nguluve na kiinu kinokivoneka. 21 nambe avaanhу navilijova, 'lola apa! nambe 'lola kula!' ulwakuva uvutwa vwa Nguluve vuli n'kate jinu" 22 uYesu akavavula avavulanisivua vake, "unsiki ghukwisa ghuno mulinoghelua kukukyagha ikighono kimo kya mwana ghwa muunhu, neke namulikukyagha. 23 vilikuvavula, 'lola kula!, lola apa! neke namungalutagha nambe kuvavingiliila, 24 hwene mwoto ghwa fula ghuno ghumulika kukyanya kutengulila ulubale lumu kuhanga ulunge. lino nambe umwana ghwa muunhu iliva ndikio mu kighono kyake. 25 neke taasi lukumunoghela kupumuka mu isio nyanga na kukanua ni kisina iki. 26 ndavule lulyale mufighono fya Nuhu, fye luliva mu fighono fya mwana ghwa muunhu. 27 vakalia, vakanya, vakatoolaa na kutoolana kuhanga ikighono kino uNuhu akingilaa mu kyombo pe amalenga minga ghakisa na kuvabuda vooni. 28 fylelulyale mufighono fya Luti, vakalia, kunyu, vakaghula na kughusia, kulima na kujenga. 29 neke ikighono kila uLuti alyavikile kuSodoma, jikatonya ifula ja mwoto ni kibiriti kuhuma kukyanya jikavabuda vooni. 30 lino fyleluliva mu kighono kila ikyu mwana ghwa muunhu pano ilisyetulivua. 31 ikighono ikyo nungamwitikaghe junu

alikunyumba kukyanya iike kutola fimonga munkate munyumba. nungam'bulagha juno ali kumughunda kugomoka kukaaja. 32 munkumbukaghe uni'dala ghwa Loti. 33 ghweni juno ighela kukulusi uvwumi vvake alambusia, neke kange ghweni juno alambusia uvwumi vvake ujuo alakulusia. 34 nikukuvula, ikighono ikio avaaanhu vavili viliiva vaghonile pa kitala kimo. jumo itoluva ujunge 35 ilekua. kwe kuliiva na vakijuua vavili vihavula amayembele palikimo, jumo itoluva nu june ilekua. 36 avakinhaata vavili viliiva pivomba imbombo pa mughunda, neke jumo itoluva, ujunge ilekua". 37 vakamposia, "kughii, uNguluve?" akavavula, "pala pano pweghule um'bili ghwa kikanu kino kifwile, pepano amatumbusii ghiking'ana palikimo".

18 neke akavavula ikihwanikisio ndavule lunoghile kukufunya jaatu, kisila kukatala. 2 akatisaha kwealyale umhighi mu likaaja limonga, juno naalayle ikumwoghopa uNguluve kange naavikilagha mu mwoojo kukuvatanga avaanthu. 3 mwealyale umfwile jumonga mulikaaja ilio, ghwope akamulutila kekinga akati, "nange unighilile un'koleumulugu ghwango aleke kutoola ifyango. 4 ku nsiki ntali naale ipinyile kuuti antange, neke ye ghukilile unsiki akasagha mu mwoojo ghwae. pope une nikumwoghopa UNguluve nambe kukuvgohopa avaanthu. 5 pope ulwakuva umfwile uju ikung'atasia nikuntanga akave ikighavo kyake neke aleke kukung'atasia kange". 6 neke uMutwa akajova akati, 'pulikisia fino ajovile umhighi umhosii uju. 7 pe uNguluve ghwope naileta ikyang'haani ku vimike vake vano viku mulilila pamwisi na pakilo? pe umwene naiiva nulugudo kuveene? 8 nikuvavula kuuti, ikwisa ni kyang'haani kuveene ng'anii ng'anii. neke unsiki ghono umwana gwa muunhu ikwisa ilikulwagha ulwtitiko lwa iisi? 9 pepano akavavula ikihwanii iki pwevalyale avaanthu vamonga vano vikuvoona kuuti aveene kuva vagholofu na kuvapenapula avange, 10 avaanthu vavili vakaluta kunyumba inyimike ja kufunyla: jumo aale mFalisyi nu jungs n'songesia songo. 11 umFalisyi akima na akifunya ndiki mu mwoojo ghwake, 'nikukuhongesia Nguluve vule une nanili ndavule avaanthu avange vano vakunyi, avaanthu vano vahoka makole, avawwafu nambe ndavule uju unsongesia songo. 12 une ku nywabaha nibuhila kulia kavili kange nitavula ilitekelo mu meto soni sino nikava. 13 neke unsongesia songo, alyimile pavutali looli nalyaghelile nambe kukwinamula amaaso ghake kukyanya. akatovatova pakifuva kya mwene akati, 'Nguluve unsaghile une ne muhosii' 14 nikuvavula, umuunhu ndavule uju alyagomwike kukaja apyanilue inyivi saake sooni kulila ujunge jula ulwakuva gheni juno ikughinia uNguluve alyamusia, ghwope juno ikujisia uNguluve alyantosia. 15 avaanthu vakatwalilla avaantha avadebe kuuti vamwabasie, neke avavulanisivua vake ye vavwene aghu, vakavasigha. 16 neke uYesu akavakemela kwa mwene akatisagha, 'valeke avaantha avadebe vise kulyine nambe namungavasighahe. ulwakuva uvutwa vwa Nguluve vwe va vaanthu ndavule avuo. 17 kyang'ani nikuvavula, umuunhu ghweni juno naikvupila uvutwa vwa Nguluve hwene mwana sesene nailikwingila'. 18 um'baha jumonga akam'posia akati, 'm'bulanisi nono, nivombre kiki neke pambele nive nu vwumi vwa kusila na kusila?' (aiōnios g166) 19 uYesu akamwamui akati, 'kiki ghukung'emela nnono? nakwale umuunhu juno

nnono, lolii ju Nguluve mwene. 20 usikagwile indaghilo nunga vvafukaghe, nungabudaghe, nungahijaghe, nungolekaghe uvudesi, umwoghopaghe uvaaso nu mamajo. 21 um'baha jula akati, 'isio sooni nigadiilie kuhuma ye nili nsoleka'. 22 uYesu ye asipulike isio akam'bula, "ueeelite ikinu kimonga. lunoghile ughusie ifinu fyonii fino ulinafyo neke uvaghavile avakotofu, najuve ghuliva ni kyuma ku kyanya - kange ghwise umbingilile'. 23 neke umofu ye apulike aghuo, akasukunile kyongo ulwakuva alyale ni kyuma kinga. 24 pe pano uYesu, akam'bona vule asukunile kyongo akati, 'latalamu kyongo avanya kyuma kukwingila ku vutwa vwa Nguluve! 25 lwakuva kihugu kyongo ingamila kukilila pa kilioli kya sindano, kuliko kwa mmofu kukwingila ku vutwa vwa Nguluve. 26 vala vano valyapulike aghuo vakati, pe ghweveni lino juno ndepoonu ipokua? 27 uYesu akamula akati, 'sino avaanthu vikunua kuvomba ku ngufu saave neke kwa Nguluve sivombeka'. 28 uPeteli akati, 'Ena, usue tufilekile ifinu fyonii tukuvengilile uve.' 29 pe pano uYesu akavavula, kyang'haani nikuvavula kuuti, nakwale umuunhu juno ajilekile inyumba, nambe un'dala nambe unyalukolo nambe avapafi nambe avaantha vvimiila uvutwa vwa Nguluve, 30 juno naikwupila minga kukila mu iisi jji, na mu iisi jino jikwisa uvwumi vwa kusila na kusila. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 pe baho ye vakong'anisie vala kijigo na vavili, akavavula, 'ola, tutogha kuluta kuYelusalemu, na masio ghoni ghalembilue na vavili kujova isa mwana ghwa Muunhu kuuti ghikwilana. 32 ulwakuva iiva mumavoko gha vaanhu avaYahudi vikum'bedagha na pikumuligha na pikumfunyila amate. 33 kange vikun'kopagha ni fijeledi na kukum'buda neke pakighono ikyu vutatu isyuuka.' 34 navalyasikagwile sino ijova isi. nailisio ili lifisilue kuveene, navalyasitang'inie sino sijovilue 35 pe lukava uYesu pano alipipi ku Yeliko, umuunhu jumonga um'bofu alikalile palubale lwa nsevo akaumagha vantange, 36 ye apulike ilipugha lwa vaanhu likuling'ania akaposia kiki kihumila. 37 vakam'bula kuuti uYesu ghwa Nasaleti ikila. 38 pe um'bofu jula akalila fijo akati, 'Yesu, mwana ghwa Davidi, unisaghile'. 39 vala vano valyale vighenda vakan'dalikila um'bofu jula, vakam'bula ujike. neke umwene akaghina kulila fijo, 'mwana ghwa Davidi, usanighile. 40 uYesu akima akasumua umuunhu jula vamvulete kwa mwene. pe um'bofu jula ye amuvelele, uYesu akamposia, 41 ghulonda nikuvombele kiki? akati, 'Mutwa, nilonda kulola'. 42 uYesu akam'bula, 'lino ulolaghe. ulwtitiko lwako lukusosisie'. 43 ku nsiki ghughuo akavisagha ilola, akam'bingilia uYesu na kumughiniauNguluve. vati valyaghile ili, avaanthu vooonii vakamughinia uNguluve.

19 uYesu akingila na kukila pakate pa Yeliko. 2 apuo pealyale umuunhu juno atambuluaghagha Sakayi. juno alyale m'baha ghwa vasongesia songo kange muunhu ghwa vumofu. 3 alyale ighela kukumwagha uYesu kuuti mwana ghwa ndani, neke akakunua kukumwagha ulwakuva alyale mfupi kange pe likale ilipugha lwa vaanhu. 4 pepano akalongola luvilo kuvulongolo ku vaanhu, akatogha kukyanya mu n'kuju kuuti amwaghe, ulwakuva uYesu alyale pipi pikila isila iijo. 5 un'siki ghuno uYesu afikile pala, akalola kukyanya akam'bula akati, "Sakayi ika ng'haani ng'haani, ulwakuva umusyughi lunoghile kulinda ku nyumba jako" 6

akavomba ng'haani ng'haani, akika na kumwambilila ku lukeelo. 7 avaanhу vooonи vakanile vaghaghile aghuo vaking'ulasya vakati, 'alutile kukumughendela umuuunhu unya sambi. 8 uSa'kayi akimile akam'bula uMutwa kuuti, 'lola lubale lwa kyuma kyango nikuvapela avakotofu, kange nave umuuunhu ghweni nin'kunyile ikinu, nikun'gomokesia kane'. 9 uYesu akam'bula akati, 'umusyughu uvupoki yufikile mu nyumba iji, ulwakuva umwene kange ghwe mwana ghwa Abulahamu. 10 Iwakuva umwana ghwa muunhu isile kulonda na kupoka avaanhу vano vasovile. 11 ye apulike aghuo, akaghendelile kujova na kuhumia ikihwani, ulwakuva akale pipi na kuYelusalemu, voope vakasaghile kuuti uvutwa vwa Nguluve vulyale pipi kuvoneka ku lwakwasia. 12 pepano akavavula akati, uNtwa jumonga akalutile ku iisi ija kuvutali kuuti pile uvutwa neke agomoke. 13 akavakemhela avavombi vase kijjigo, akavapela filundo kijjigo akavavula akati, "muvombaghe imbombo ija kufulusia kuhanga pano niligomoka" 14 neke avaanhу vase vakan'kalalilaghа pe pano vakavasung'a avomolua valute vamfuate na kukum'bula kuuti, "natulonda umuuunhu uju atulongosie" 15 akatile agomwike ye apelilue uVutwa, akavakemhela avavomvi vala vano akavalekile indalamu vakemhelue vase, neke akagule vafulwiesie ndani. 16 ughwa kwanda akisa akati, "Mutwa ikipupa kyako kino ukamhelile kifulyisie ifighavo kijjigo, 17 UNtwa jula akam'bula, uvombie vunofu uve uli mb'ombi n'nofu, ulwakuva ghwa kolopalile mu fidebe, nikupela kutema amapulo kijjigo. 18 ughwa vuvili akisa akati, 'Ntwa, ikipupa kyako kifulwiesie ifipupa fihaano. 19 'UNtwa ujuo akam'bula akati, 'najuve tola uteme amapulo ghahaano. 20 nu junga akisa akati, Ntwa iji apa indalamu jako, jino nikapinyile vunono mu kyenda, 21 ulwakuva nikoghwipe kuuti uve uli muunhu n'kali, ghuvusia kino nu vikile na kupeta kino nukawwalile. 22 uNtwa ujuo akam'bula, 'ku masio ghako juve nikukuhiga, uve uli m'bombi m'bivi. ulyakagwile kuuti une nili muunhu m'bivi nitola kino nanivikile na kupeta kino nanikawwailie. 23 pe, ongo nikavikile indalamu jango ku vano vifulusia, nneke kyande nigmwike nitole palikimo na sino sifulwike? 24 uNtwa akam'bula avaanhу valyale vimile apuo, 'mun'kunye ikipupa ikio na kukumpela jula unya fipupa kijjigo. 25 vakam'bula kuuti Ntwa, umwene ali ni filundo kijjigo. 26 nikuvavula, umuuunhu ghweni juno alinakyo ipelua kukila, neke juno nsila, kyope kino alinakyo kilopokua. 27 neke avalugu vango ava, vano navakanoghilue nive mutwa ghwa vanave, mu valete pavulongola apa neke muvabude. 28 akatile ajovile isio, akaghendelelagha kuluta kuvulongolo akatogha na kuluta ku Yelusalemu. 29 akatile avelelile pa Betigage, pipi nikidunda kya miseituni, akavasung'a avavulanisivua vase vavili. 30 akajova akati, 'mulutaghe pakakaaja kya pavupipi. mungingile mukujagha inyana ja dogovi najighelile kujangalilwa taasi, mujavulile mujilet kulyune. 31 nave umuuunhu ikuvaposia, 'kiki mukujavula? mutisaghe, "uNguluve ali nuvufumbue najo. 32 vala vano akavasung'ile vakaluta vakajaghа inyana ja dogovi, ndavule uYesu vuno akavavulile. 33 ye vikujavula inyana ja dogovi, avanyanajo vakav aposia "kiki mukujavula inyana ja dogovi iji? 34 vakavamula vakati," uMutwa ali nuvufumbue najo" 35 pe vakan'twila uYesu, vakatandika amheenda ghave pakyanya pa nyana ja dogovi, neke vakan'tosia uYesu pakyanya. 36 uYesu

ye iluta avaanhу valyale vitandika amheenda ghave mu nsevo. 37 akatile ikwika ikidunda kya miseituni ni kipuga kyonи ikyu vavulanisivua, vakanengula kukumpaa uNguluve ni lisio illkome vvimila ifidego vuno valyavombilue. 38 vakajova, 'aaghinwaghe u Ntwa juno ikwisa multavua lya Mutwa! ulutengano kukyanya, nu vvimike kukyanya. 39 avafarisayi vamonga mu kipuga vakam'bula vakati, m'bulanisi, vajikisie avavulanisivua vako, 40 uYesu akavamula akati, 'nikuvavula ndeve ava vijigha kimie amavue ghilijova amasio. 41 UYesu ye alipipi nu mpulo akaghulilila, 42 akati, nave ghwale ukagule nambe juve, mu kighono iki sino unoghile kuvoma neke uve nulutengano! neke sifisilue pa maaso ghako. 43 ulwakuva ifighono fikwisa fino avalugu vako vijenga ililugu pipi nuve, na kukusuta na kukughindilikisia ky huma mu mbale sooni. 44 vikukughwisia paasi uve na vaanha vako. navikulekesia nambe mu livue limo pakyanya ja lingi, ulwakuva nukakagwile unsiki ghuno uNguluve alyale ighela kukupoka. 45 uYesu akingila mu nyumba ija kufunyila, akatengula kuvadaga vala vano vakake vighusia, 46 akavavula," jilembilue, inyumba jango jiliva nyumba ja kufunyila, neke umue musyetulinie kuva lipango lya vakunyi". 47 pe lino uYesu alyale ivulanisia ifighono fyonu ku nyumba ja kufunyila. aatekesi na vavulanisi va ndaghilo na valongosi vavaanhу valyalondile kukum'buda, 48 neke navakakunua kujagha isila ja kuvomba ndikio, ulwakuva avaanhу voni valyale vikumpulikisia vunono.

20 kivila kighono kimo, UYesu ye alyale ivulanisia avaanhу ku nyumba inyimike ja kufunyila na kudalikila ilivangili, avatekesi avavaa na vavulanisi va ndaghilo vakamulutila palikimo na vaghogholo. 2 vakajova, vakam'bula, 'tvule kwe kuvutavulua vuliku ghuvumba agha? nambe ghwe veenii ujuo junu akupelile uvutavulua uvu?" 3 ghwope akamula akati, 'najune kange nikuvaposia. munivule 4 ulwofugho lwa Yonani pe lukahumile ku kyanya au kuvaaahu?' 5 neke vakajofesania vavuo ku vavuo, vakatisagha, 'tungati, 'lukahumile kukyanya akutuposia, 'ongo pe namukamwitikile? 6 kange tungati; lukahumile ku vaahu; avaanhу vooonи apa kya vikutotava na mavue, Iwakuva vooonи vikwitika kuuti uYoani alyale m'bili. 7 pe vakamwamula lwa kuva navakagwile kuno lulyahumile. 8 uYesu akavavula, "najune nanikuvavula umue kwe kuvutavulua vuki nivomba agha." 9 alyavavulile avaanhу ikihwani iki, "umuunhu jumonga alyavalyale umughunda ghwa misabibu, akaluta iisi ijinge ku nsiki ntali. 10 ku nsiki ghuno ghunoghile, akansung'ile um'bombi kuvalimi va misabibu, neke evalimi va misabibu vakanova, vakan'gemosia mavoko ghene. 11 pe akansung'a kange um'bombi ujunge ghwope vakanova, na kum'bombela inyivi, na kukan'gemosia mavoko ghene. 12 akansung'a kange ughwa vutatu ghwope vakanulemasia na kukuntagha kunji. 13 lino untwa ghwa mughunda akati, 'kya nivomba kiki? nikunsung'a umwanango umughanike, pamо valamwitika. 14 neke evalimi va sabibu vati vamwaghile, vakajofesania vavuo ku vavuo vakatisagha, 'uju ghwe nya kyuma. tum'bude neke ikyuma kyake kive kitu. 15 vakamwumia kunji ku mughunda ghwa misabibu na kukum'buda. pe unyamughunda kwale ikuvavomba kiki? 16 ikwisa kukuavabuda evalimi va misabibu, na kukuavapela avange

umughunda ughuo". vope ye vapulike aghuo, vakati, 'uNguluve akanile'. 17 neke u'Yesu akavalola akavaposia, akati, "pe amalembé agha għali nuvufumbue vuki? līlve lino avajjengi valyālikanile, lino lye livea lya npanguto? 18 umuunhu ghweni juno ighua pa kyanya pa livee ilio, idenyeñg'ana kyongo. neke jula juno lingamughwile, liku 'ndijania kyongo" 19 lino avalembi na vavaha va vatekesi valyalondole isila ja kukun'kola mu nsiki ghughugħuo, valyakagwile kuuti alyajovile ikiwhwani iki kuveene. neke vavavogħwiġe avaanhу. 20 vakamulola vunono, vakasung'a vano vipseoseisia vano viku vuna kuva vaanhu va kyang'haani, neke vawwagħe uvuhos ki malembe ghake, neke kun'twala ku vatemi na vanya vutavluu. 21 vope vakamposia, vakati, "m'bulanisi tukagħula kuuti ghujova na kuvulanisja isa īwel kisila kusyangu nu muunhu għwoghħwoni, neke uve għu vuwanlisja īwel kujova isa Nguluve. 22 pe lunogħile kulyusue kuhomba isongo kwa Kaisali au nambe?" 23 neke u'Yesu alyakagwile ulutegħi l-wa, akavavula, 24 munisone ihela idinali. ikiwhwani ni litavua lyani fili kyanya jaake?" vakati, "Iya Kaisali". 25 ughwopu u'Yesu akavavula akati, 'pe mimpel u'Kaisali ifya kaisali, nu Nguluve għano għa Nguluve; 26 avalembi na vavaha va vatekesi vakkunilue kukagħla kila kino alyajovaghha pavulongolo pa vaanhu. vakkadegħha ulwamulo l-wake navakajova kyokoni. 27 avasadukayi vamonga vakamulutila, vala vano vijova kuuti avafue navalasyuka, 28 vakamposia vakati, "m'bulanisi uMoose alyatulemble kuuti nave umuunhu angafwilu nu nyalukolo unya n'dala juno nsila mwana pe anogħile kukuntola un'dala għwa nyalukolo għwake na kuhola nagħwo vvimila ulumbulie. 29 kulyale na vanyalukolo lekela lubale, ughwa kwasia akatola akafua kisila kuleka umwana, 30 nughwa vuvili għwop. 31 ughwa vutatu akantola vulevule, enendik ughwa lekela lubale naakalekile avaanhha akafua. 32 pambele un'dala jula għwoppe akafua. 33 lino nave kwlēlu ulusyuko iiva nd'alha għwani? ulwakuva vooni lekela lubale valyantolile'. 34 u'Yesu akavavula, "vaanha va iisi jji vitola na kutolua. (aiōn g165) 35 neke vala vano vanogħile kukwupila uvsyukko vwa vafue na kukwingila mu vvumi vwa kusila na kusila navitolha nambe kutolua. (aiōn g165) 36 nambe navalha fuu kange, ulwakuva viiha palikimo na vanya Mħola ve vaanha va Nguluve, vaanha va vsyukko. 37 naju Moose alyajovile kuuti avavue vilisyuka. alyajovile ulu mu malembe mu lwa kihinja kino kilyale kivvika, alyatiile u Mutwa ndavule uNguluve, għwe Nguluve għwa Abulahamu, għwe Nguluve għwa Isaka, kange għwe Nguluve għwa Yakovo". 38 lino umwene nagħwe Nguluve għwa vafue, looli awnumi ulwakuva vooni viku kala kwa mwene". 39 pe avavulanisi vamonga ava ndaghilo vakamwamula, vakati m'bulanisi għwamwile vunono. 40 kutengħilla apu vakava vikwogħopa kukamposia. 41 u'Yesu akavaposia akati, "asi lwa ndani avaanhу viitħi Kilisite mwana għwa Ntwa Davidi? 42 ulwakuva u'Davidi juju alyalembile mu kitabu kya sabuli alyatiile, uMutwa alyam'bulel umutwa għwango ghukkale uluvoko lwa kundio, 43 kuhanga nikutange uvaleme avalugu vaako paasi pa magħħelu ghako, 44 u'Davidi ikunkemela Kilisite 'Mutwa' pe iiva ndani mwana għwa Davidi? 45 avaanhу vooni ye valyale vikumpulikisja akavavula avavulanisivua vaake akati, 46 mujilolelelagħha na valembi, vano vilonda kughenda kuno vafwalile amenda amatali, na kunogħha kuuti avaanhу

vavahungilagħe nu vwogħofi mumapuulo. pano vali mu nyumba isa kufunyila vilonda kukukala ku fitengo ifya kuvulongolo na mu fikulukulu vilukkala mu fitengo fya vogħopua. 47 avaanhу ava vikuuny ifinu ifya vafwile! neke muvukedusi vwake viku funya inyifunno inħħali, kuuti avaaanhу vatisagħe vagħolofu. mu ulu uNguluve ikvapeela ulupumuko ulukome kukila.

21 u'Yesu akalila akavagħha avakinħħata vamfu valyale vivika amatekelo ghave muvutile 2 akamwagħha unfwile jumonga nkotofu ivika isenti sake ivili. pe 3 akati, "kyang'haani nikuvavula unfwile uju unkotofu ivikile indalamha nyingi kukila avange voooni. 4 ava vooni vahumisie ilitekelo ili kuhuma mufinga fino valinafyo. neke unfwile uju mu vukotofu vwake ahumisie indalamasooni sino avele naso vvimila uvvumi vwake" 5 ye avange valyale vijova isa nyumba inyimike ja kufunyila, ndavule jilyavikilue na mavue amanono na matekelo, akati, 6 mu mhola isa mbombo sino mukusagħha, ifighoñi fikwisa fino nakwekuliva nilivue limo lino lillekha nkyanya ja livee ilinge lino nailiġħha. 7 pe vakamposia vakati, Mbulanisi isi sooni silihū lighi? kwe kikku kino kiliha kye kivalilo kuuti aghha għalippi kuhumila? 8 u'Yesu akawmawla, "muvisagħe maaso kuuti namungasyanguagħe. ulwakuva vingi vikwisa ku litavua lyango viti," une nene, nu nsiki ghulippi. namungavavingħi l-lagħ. 9 mungapulike ivuluguvulugu namungogħwopagħe, ulwakuva isi sooni sinogħile siħumile taasi. neke uvusililo navulħimila ng'hani ng'hani" 10 pe pano akavavula," iisi jilikwima na kutovana ni jingħe, uvutwa ku vutwa uvunge. 11 kuliva ni finsejena ifikome, injala ni nhamu isa kwambukila siliva papinga. kwe kuliva ni finu fya kwogħofia ni finali fya kwogħofia kuhuma kukyanya. 12 neke isio sooni ye sikyale kuhumila, tiko avaanhу vilikuvakoo umue na kukuva pumusia. vilikuvawala kukuahiga mu nyumba isa kufunyila, na kukuadindila mu ndinde. kange mulitwalu ku vatwa na ku vanya vutavililua kuuti mu hixxu ulwakuva umue muli vavvulanisivua vango. 13 neke kulyumue aghħuo għuva għwe nsiki għwa kwoleka ulwidu l-iwinu. 14 pe lino mwamulagħe mu moojo għinu ku ling'ania avimilisi viu ye lukyale. 15 ulwakuva nikuvapela amasio aghha vukkoola vunu avalugu viu voni viku nħażżeha kusighha na kukujkana. 16 neke mulikanwa na vapifi vinu, avanyalukolo vinu, avapiġi vinu na vamanyanu vinu, kange vilikuvabda vamonga mu lyumue, 17 vilikunkalalila umuunu ghweni ku litavua lyango. 18 neke nakwelulel nambe ulunyele l-ruu lwa matu għinu l-ruu l-iż-żid. 19 ku lugħod mukusisosa inumbula sinu. 20 kyale muvoona ilika ja l-Yelusalemu lisyungutilie navalha lilu pe mukagħlagħe kuuti unsiki ughwa kutipulta ghuli pipi. 21 apu vano vali ku Yudea vikimbilagħe ku fidurda, na vala vano vali pakate pa mpuloo vavukagħe, kange namungavalekagħe vano vali kufika ja kukiwingħi. 22 ulwakuva ifi fye fighoño fya kuhombeċċiesa, neke kuuti għooni għano għalembilue għiise kuvormbeka. 23 iga ku vala vano vali nuvukunue na vala vano vikwongħesha ku figho ifi! ulwakuva kuliha nulupumuko ulukome mu iisi, ni ngħalasi ku vaaanhу ava. 24 avaanhу avange vilibudha ni bambaavange vilitwalu ku vukamiku iisi isinge, ni Yelusalemu jilikanyu na vaanhu va iisi pano għuuvva ghufikile. 25 fili vineka ifivallo ku

lijuba, umwesi ni nhondue, neke pa iisi apa inyanja siliva na mavingo amavaha amanya mughindi, uluo lulipelela avaanthu ava fisina fyonikuua nulupumuko nu ludwesi. **26** isi sooni siliva sikwisa mu iisi, avaanthu ghulifua umwoojoovwimila kukwoghopa kyongo. vilisaghagha kuuti lukwisa ulutalamu ulukome, ulwakuva ifinu ifya kukyanya filisukanisivua, **27** pepano vilikumwagha umwana ghwa muunhu ikwisa kuhuma mumafunde ku ngufu nu vvimiike uvuvaha. **28** neke isio sooni silava sitengula kuhumila, mwimaghe, inulagha amatu ghinu, ulwakuva uvupoki vwinu vuvelelele pavupipi. **29** uYesu akavavula ku kihwanikisio akati, lolagha umpiki ghwa tini na mapiki ghoni. **30** pano muvona amapiki ghatengwile kulemba, mukujilolela jumue na kukagula kuuti amasiki gha lufuke ghalipipi. **31** vule vule pano muvona agha ghihumila umue kagulagha kuuti, uvutwa vwa Nguluve vulipipi. **32** kyang'haani nikuvavula, ikisina iki nakilikila, kuhanga isi sooni sihumile. **33** uvulanga ni iisi silikila, neke amasio ghango looli naghilikila. **34** neke mujilolelelaghe jumue, neke kuuti, amoojo ghinu naghangalemughe nu vuhojofu, uvughasi, nukukaming'anilua vwa iisi iji. ulwakuva ikighono ikio kilavisila mu lwa ng'enyemukila hwene lutegho. **35** ulwakuva jiiva kwa muunhu ghweni juno ikukala pa maaso gha iisi jooni. **36** lino muvisaghe maaso unsiki ghwoni, mun'sumaghe uNguluve kuuti muva lukangafu lwa kukwilana kukughaseghuka agha ghoni ghano kyale ghihumila, na kukwima pavulonolo pa mwana ghwa Muunhu". **37** mu fighono ifio pamwisi, uYesu alyale ivulanisia avaanthu mu luvika ulwa nyumba inyimike ja kufunyila. pakilo akalutagha kughona ku kidunda ikyta Miseituni. **38** neke jaatu avaanthu voni vakasisimukagha lulwakilo na kuluta mu nyumba inyimike ja kufunyila kuuti vamplukisie.

22 pe baho ikyimike ikyta makate ghano naghavikilue iklile ye kilipipi, kino kikakemeluagha pasaka. avavaha na **2** vatekesi palikimo na vavulanisi va ndaghilo, vakapuling'hana kulonda isila ija kum'buda uYesu. ulwakuva vakoghopagha avaanthu. **3** uSetano akingila kwa Yuda isikalioti, juno alyale m'bulanisivua kuvala vano vaale kijigo na vavili. **4** uYuda akaluta kupuling'hana na vavaha vavatekesi ku sila ja kukotola uYesu kuveene. **5** vakahovoka, na kupuling'ana vampeele indalama. **6** umwene akitika, pe akalonda unsiki ghwa kukunkotola uYesu kuveene pano pasila lipuga lya vaanh. **7** ikighono kya makate ghano naghavikilue iklile lulyafikile kuuti," ing'olo ja pasaka umpsaka jibudue. **8** pe uYesu avasung'ha uPeteli nu Yohani, aaula," luta mukatuling'anikisie ikyakulia kya Pasaka neke twise tulie" **9** akavaposia," poki pano ghulonda tukapaling'anisie? **10** akavamula, "pulikisia kyamuweene mwingle mulikaaja lino umukibaba apindile ulusaaji lwa malenga kumwaitang'anila nu mue mumbingililaghe kuhanga kufiika kunyumba jino ikwingila. **11** apuo, mum'bule unyanyumba 'ntwa ghwa nyumba, um'bulanisi ikukuposia kilitughi ikyumba kya vahesiapano nilila ipasaka na vavulanisivua vango?" **12** ikuvasona ikyumba ikyta ikyapakayanya kino kiling'anisivue mweumalile ulupinyo uluo. **13** pe vakaluta, vakavaghile avaanthu voni vavombile ndavule vavulanisivue. pepano vkaling'anisia ikyakulia kya Pasaka. **14** unsiki ye ghufikile akikallie na vasung'ua. **15** pepano akavavula, "nilinuvusyukue luvaha fiijo lwa kulia ikyimike kya Pasaka. numue yenikyale piluta mulupumuko lwango. **16** ulwakuva nikuvavula, naniilia

kange kuhanga kyalukwisa lujobue kuvutwa vwa Nguluve" **17** pebaho uYesu akatola ikikombe, akahongesia akati, "kogho iiki, mughavane jumue na jumue. **18** ulwakuva nikuvavula nanihangwa kange uluhuje lwa misabibu, kuhanga uvutwa vwa Nguluve vulava vukwisa. **19** pebaho akatola unkate ye ahongisie, akamenyulania akavapeela akati," ughu ghwe m'bili ghwango ghuno ghukavulilue vvimila umue. fyemuvombaghe vulevule kukung'umbuka une." **20** akatola ikikombe vulevule ye valile ikyakulia kya pakilo akti, "ikikombe iki lwe lupigho lwango ulupya mu danda jango. lino jikung'ike vvimila jinu. **21** looli mulumanyaghe umuunhu juno ikunyohela ali bahapa tuli lomo na pilia. **22** ulwakuva umwana ghwa nyamuunhu sakyang'anii iluta jujuo ndavule lwa jovilue looli iga kwa muunhu jula juno kuhumila umwene umwana ghwa nyamuunu ikwohelia!" neke **23** vataktengula kuposesania vavuo ku vavuo veeni mu lipuga lya vanave juno asivombile isio. **24** neke lukahumila kukaning'hana mulipugha lya vanave kwiti ghewevedi mulipugha litu juno vikunsagha kwiti ghwe m'baha kukila vooni. **25** akavavula," avatemi va vaanhu avamuii valinuvutwa ku veene, na vano vali nu vulamusi vwaavevitambulua voghopua. **26** neke nalulondivua kyongo kulyumue umue pamo kange, muleke juno m'baha kulyumue, ave ndebe. na jula juno ghwe ilondua fiijo ave ndavule unyambombo kwa munhu. **27** ulwakuva veeni um'aha juno ikukala pilia kange ikuvavombela? najune nikyale nighwanine nilindavule jumue ndavule juno ikuvavombela. **28** looli umue mwemue mujigha kuva nune mungelo sango. **29** nikuvapela umue uvutemi. ndavule uNhaata alyamelle une uvutemi. **30** kuuti mupevye kulia nakunyua pavullilo vvango pa vutwa vango neke mukukala pa fitengo fya vvimiike pano mukufihiga ifisina kijigo na fivili ifya Isilaeli. **31** Simoni, Simoni ulukagulaghe kwiti, uSetano asuumile neke avepeete hwene ngano. **32** neke nikufunyle, kuuti ulwitiko lwako nalungakunuaghe. pano kyale ugomwike kange, vakangasiaghe avanyalukolo vako" **33** uPeteli akam'bula, "Mutwa, linitayale kuluta nuve kundinde nambe mu vufue". **34** uYesu akawamula akati, nikukuvula Peteli, ing'ongove ye jikyale kuvika umusyughu, ukung'ana katatukwiti naung'agwile" **35** pebaho uYesu akavavula, "ye niwatwalile umue vusita kifuko, nambe indilo ija fyakulia, nambe ifilatu, pe kinu kiki kilyapelelelie?" vakawamula kuuti, "nakwale" **36** pepano akavavula," neke lino umuunhu ghweni juno alinikifuko, atole palikimo ni ndilo ja fyakulia. na juno nsila nambe vubamba lumunoghile aghusie umwenda ghake neke aghule ghumo. **37** ulwakuva nikuvavula, sooni sino silembilue vvimila uune lunoghile sivombeke, 'na kutolua ndavule umuunhu juno vikun'kola ghwene n'denya ndaghilo. ulwakuva kila kino aavavili valyajovile vvimila uunekukwisa. **38** neke vakajova kuuti, Mutwa, lola isi apa ibamba ivili" pe akavavula "lukwiliile" **39** ye valile ikyakulia kya pakilo. uYesu akavavula ndavule fino akasivombagha jaaatu. akaluta kukidunda kya Miseituni. voope avavulanisivua vake vakam'bingilila. **40** ye vafikile akavavula, "musuumaghe neke muleke kukwingila mungelo. **41** akaluta patali navo hwene livue vajughwije pe akafughama akifunya. **42** akati, Nhaata nave lunoghile umbusikisie ikikombe iki. neke nakwekuti ndavule nilonda une looli sivombeke ndavule ghughanile juuve." **43** neke pebaho avanyaMhola

kuhuma kukyanya akamwisila, akampeela ingufu. 44 ye alimuvuvafi, akasuma kulukangasio fijo, najaingwing'a jikadomola paasi nyininga hwene danda. 45 ye akifunyle akima kuhuma kulufunyo lwave akaluta kuva vulanisivua vaake akavona vaghonelele ulwakuva valyale nulusukunalo. 46 akavaposia," kiki mughonelile? musisimuke mufuunye, tuleke pikwingila mungel" 47 ye akyale pijova pe ilipugha lya vaanhу vinga likisa naju Yuda junо aale m'bulanisi ghake ghwe jumo na vala kijigho na vavili akavalongola kwa Yesu neke anonele. 48 neke uYesu akambula," Yuda ghukumwohela umwana ghwa nyamuunhu ghwa na pikunonela? 49 pe avavulanisivua Yesu ye valipipi naghwo yevakavwene aghuo ghano ghivombeka vakati," Mutwa ndaanii tuvatove nu m'bamba? 50 neke jumo mu veene akantova nu m'bamba ukami ghwa ntekesi. um'baa akadumula imbughulutu ijakundio. 51 uyEsu akajova akati, ulu lukwilie. akatola imbughulutu akabadika. 52 uYesu akajova kwa ntekesi um'baa na kuvavaha va nyumba inyimike na kuvagoyo vano valisile vusila kukagula". ndaanii mukwisa hwene muli nilibaatu kange hwene mhiji. ifivuunda, nasi bamba? 53 ye nili numue ifighono fyooni munyumba inyimike namwawikaghа amavoko nkyanya jango. neke ughu ghwe nsiki ghwako nu vutemi vwa ng'isi" 54 vakankola vakamulongosia, vakamuleta ku nyumba ja ntekesi. um'baa neke uPeteli akava ivingilila pavutali. 55 pepano ye vawwene vapembile umwoto munyumba. munkate ye vikalile paasi palikimo, uPeteli akikala pakate paveene. 56 unkami jumonga umwanahinja akam'bona uPeteli pano ikalile palumuli luno lukahumila mu mwoto, akamulola akam'bulu umuunhu uju avele palikimo naghwo." 57 neke uPeteli akaana akati, "ghwe n'dala uve uvee une nanimanyile" 58 unsiki ndebe, umuunhu akamwagha akati, "uve najuve mulivevamo" neke uPeteli akamwamula, "nemukibaba une jeje" 59 ye ghukilile unsiki ghwa kavalillo kamo ndiiki, umughosи jumonga akankangasia akati," lwei fijo umuunhu uju avele luomo naghwo, ulwakuva kihwani kya vaGalilaya" 60 neke upeteli akati, "ghwe mughosи, nanisikaghwile sino ghujova" pebaho unsiki ghughuo yeijova, ing'hongove jivika. 61 akasyetuka umutwa akamulola uPeteli najuPeteli akakumbuka ilisio lino alyam'bulile uMutwa ye jikyale ing'hove pivika umusyughu, ghukung'hana une katatu. 62 akaluta kunji, uPeteli akatengula pilila kulusukunalo fijo. 63 pepano avakinhaata vano vakamulolelagha uYesu, vakambenafulagha na pikumtova. 64 ye vakamughimbika kumaaso vakamposia vakati, "viihel ghewe ni junо akutovile?" 65 vakajova nynganyinaga kukum'benapula uYesu na kukumuligha. 66 ye kukile palyakilo. avaghogholo kuvoni vakakong'anа palikimo, na vavaha vavatekesi na vavulanisi na ndaghilo, vakantwala kuvuhighi, 67 vakatisagha 'ndeve uve veve mwana ghwa Kilisite, tuvuule" neke umwene akavavula "nambe ningavavule, namunganyitike, 68 kange ningavaposie namunganyamule". 69 looli kutengulila lino na kulutilila, umwana ghwa nyamuunhu ikukala ku luvoko lwa kundio lwa Nguluve. ulunya ngufu ja Nguluve. 70 voooni vakati, kwekuti uve ulimwana ghwa Nguluve? neke uYesu akavavula, "umue mujovile kuuti une nene mwana ghwa Mutwa! 71 vakati, "kiki tukyale kange tulonda uvwoles? ulwakuva jusue tupulike amasio kuhuma mu mulomo ghwake"

23 ilipugha lyoni vakima vakantwala uYesu pavulongolo pa Pilato. 2 vakanengula kukumuligha viti, tumwaghile umuunhu uju ikujisofta isi jitу, ikutukana kuhumia isongo kwa Kaisali, kange ijova kuuti umwene ghwe Kilisite uNtwa. 3 uPilato akamposia akati, "vuli uve veve Ntwa ghwa vayahidi? uYesu akamwamula akati, "veve ghujova ndikio?" 4 uPilato akam'bulu um'baa ghwa vatekesi ilipugha, "nanikughwaghа unkole ghwa muunhu uju". 5 avelе ihevolesia avaanhу avulanisie muvuyahudi mwoni, atengulile ku Galilaya lino pwale kuno". 6 uPilato ye apulike agha, akaposia nave umuunhu uju ghwa kuGalilaya? 7 ye akagwile kuuti kuuti ali mu vutwa vwa Helode, akantwala u Yesu kwa Helode, ulwakuva ifighono ifio. 8 uHelode ati amwaghile uYesu, akahovoka kyongo ulwakuva ifighono finga akalondagha kukum'bona, akapulika imola sako akahuvilaghа kulola ikidegho kimo kino kivombela nu mwene. 9 uHelode akamposia uYesu amasio minga neke uYesu nakavamula kyokyonи. 10 avavaha vavatekesi na vavulanisi na ndaghilo vakima ni ng'alasi kukumuligha. 11 uHelode palikimo na vasikali vase, vakamuligha na kumbenafula, vakamfasia amenda amanono, pepano akan'gomosia uYesu kwa Pilato. 12 uHelode nu Pilato vakavisagha vamanyani kutengulila ikighono ikio [ulwakwasia valyale valugu]. 13 uPilato akavakemela palikimo avatekesi na avavaha na ni lipugha lya vaanhу, 14 akavavula akati, "muniletile umuunhu uju ndavule umuunhu junо ilongosia avaanhу kuvomba imbivi, lolaghа nitile nimposie pavulongolo pa maaso ghinu nanighwaghile un'kole kwa muunhu uju ku għoni ghano umue mukumuhigha umwene. 15 ndali, għwope uHelode ulwakuva alyan'għomisie kulyusue, lola nakwekili kimonga kino avombie, kino kikumpelela afue. 16 pe lino nikur'kopa na kumulekesia. 18 neke voooni palikimo vakova vakati, "m'busie ujju un'dindulile uBalaba 19 uBalaba alyale muunhu junō avikilue mu ndinde ulwakuva alyavombie uvuhosi vumonga mu lipulo na kwa kubuda. 20 uPilato akavavula kange nilonda kumulekesia uYesu. 21 neke aveene vakajegħelagħa viti, unkomelele, unkomelele". 22 akavaposia ulwa vutatħu, neke umuunhu uju avombie uvuhosi vuki?" nanikughwaghа unkole ghuno ghukun'twalia abudue. lino ningamale kun'tova nikumulekesia. 23 neke vakaghira kulkwov, vilonda kuuti, akomelelue. neke ilyovo lyake likamwitkisja uPilato. 24 pepano uPilato akalamula kuvomba ndafu muvufumbue vvake. 25 akamulekesia junō valyanneelile junō alyadindilue mulywa kupela ilibaatu na kubuda. neke akantavula uYesu ndavule mundondele saake. 26 ye vikuntwala vakankola umuunhu jumo itambulua ghwe Simoni junō akahuma mu iisi ija Kilene, vakam'begħasja ikikovekano neke ipindē kumbingilila uYesu. 27 ilipugha lya vaanhу navakijuva vano valyale vilħla na kusukunala vvimila vvake navambingililagħa. 28 neke akansyetukila, uYesu akavavula, "avahinja va muyelusalemumulekagħe kundilila uneloli mulilagħe vvimila mu lyumue na vvimila mu vaanha vinu. 29 lola ifighono fikwisa fino viliti, "vafunyilue vano vagħumba na maleme ghano nagħapapile, na mavele ghano nagħong' ilisie" 30 pepano vatengula kufivula ifidunda kuuti, "tugħiġi ni fidu mutukupike" ulwakuva 31 nave vivomba agha ku umwighu, pe luliva ndani ku ghuno għumile?" 32 avagħosi avange avahosi vavili vakantwalagħa palikimo nu mwene neke vabudue.

33 ye vafikile pano vatambuluugha Lung'ala lwa muunhu, pepano pepano vakavakomelela palikimo na vahosi vala. jumo ulubale lwa kundio nujunge ulubale ulwa kung'ighi. 34 uYesu akam'bula, "Nhaata uvasaghile ulwakuva sino vivomba navasitaghinie ". voope vakanova ulusudolekughava amenda ghake. 35 avaanhу vakima kumo vikuvalola avavaha vuno vikumuhigha, na kuti, "alyavapokile avange na lino ipoke jujuo nave umwene ghwe Kiliste ghwa Nguluve Mwimike". 36 avasikalii voope vakam'benapula, vakam'belelela na kukumpela, isiki, 37 vakatisaghа, "nave uve uli Ntwa ghwa vaYahudi ipoke juve ghwemwene" 38 kwekulyale kange ni kivalilo kwa mwene kino kilemblue "UJU GHWE MUTWA GHWA VAYAHUDI". 39 umuhosi jumo junu akakemelilue akamuligha akati," uve na veve Kilisite? ghupoke juve neke natusue" 40 neke ujunge jula akamwamula, akan'dalikila akati, "ghwe, uve naghukumwoghopa uNguluve, najuve uli muluhighilo luliku? 41 usue pwetule bahapa musakilwelii, ulwakuva usue twukupila kinokinoghile ku maghendele ghitu. neke umuunhu uju naavombile ikivivi kyokyoni. 42 pe akongelesia kuuti,"Yesu ung'umbukaghe kyale ghukwingila mu vutwa vwako". 43 uYesu akam'bula, kyang'haani nikukuvala, umusyughu ghuva nune ku Paladis". 44 apuo jikale pipi nu n'tanda pa mwisi ing'isi jikisa jikakupikila iisi jooni kufikila ikivalilo iky busika lubale" 45 ulumuli lwa lijuva lukasimile, pe baho umwenda ughwa nyumba inyimike ja kufunyila ghukademuka pakate kutengulila kukyanya. 46 pe uYesu akallila fiijo akati," ghwe Nhaata nivika umwoojo ghwango mumavoko ghako" ye ajovile aghuo akafua. 47 uAkida ye asiwene sino sivombike akamughinia uNguluve akati, "kyang'haani umuunhu uju akale mugholofu." 48 unsiki ilipuga ilya vaanhu vano vakisile sino sivombeka vakanati vasivwene, vakagomoka kuno vikutovatova pafifuba fyave. 49 neke avamanyani vake navakijuva vano valyale vikumbingillla kuhuma ku Galilaya, valyimile patali vilola sino sivombeka. 50 lola, kwealyale umuunhu junu ghwope muli balasa akatambulwaga Yosefu junu alyale ghwope muli balasa, umuunhu unono nu nya kyang'haani. 51 akale naiting'inie na masaghe na maghendele ghave], kuhuma ku Alimataya, umpsulo ghwa kiYahudi ghuno ghulyale ghughulila uvutwa vwa Nguluve. 52 umuunhu uju akam'belelela uPilate akansuma am'pele um'bili ghwa Yesu. 53 akamwisia na kunsyungukisia umwenda um'blafu akam'ka mumbipa jini jilyabughulike muli nalavue lino nakwale junu aghele kusyulua. 54 kilyale kighono kya kuling'ania ni sabati jilyale pipi. 55 avakijuva vano vakisile navope kuhuma ku Galilaya, vakalongosinie, vakajaghа imbipa ghwene um'bili ghwake vaghughonisie. 56 vakagomoka na kutengula kutengelela amafuta gano ghinikillla, neke pakighono iky Sabati vakapuma ndavule uvutavike vwa ndaghi.

24 palwakilo kyongo ikighono kya kwasia valisile kumbipa, kuleta ifinu fino finukilila fino valyatendile. 2 vakavona ilivue livungulwike kutali ni mbipa. 3 vakingila mu'nkate, neke navakaghwaghа um'bili ghwa Mutwa Yesu. 4 jilyahumile kuuti, unsiki ghuno vakachanganyikive, mu ilio kuyenjemukila, avanhu vamonga vavili vakimile pakate pavane vafwalile amheenda amavalafu. 5 avadala valyale vamemile uvvoghozi na kusulamisia amaaso ghave paasi, vakavavula avadala, "kiki

mukumulonda umwumi mu vafue? 6 apa napwale, neke asykile! mukumbukaghe fino alyajovile kulumue ye ali ku Galilaya, alyatile ndiki, " 7 umwana ghwa muunhu anoghile kuvuka mu mavoko gha vaanhu avanya sambi na kupumusivua ni kighono kya vutatu asyuke kange." 8 avadala vala vakakumbuka amasio ghake, 9 vakagomoka kange kumbipa na kum'bula isio sooni vala kijigho na jumo na vange vooni. 10 pe uMaliya Magadalena, uJohana, uMaliya mama ghwa Yakovo, na vadala avange palikimo vakahumia imhola isi isa vusun'gua. 11 neke imhola isi sikavoneka hwene sa mbedo kuva sung'ua, kange nakavitikile avadala vala. 12 nambe lino uPeteli akasimuka, akakimbila na kuluta ku mbipa, akahungila na kulola mu'nkate akaghwaghа umwenda um'balafu ghwene. pe aPeteli akavuka na kuluta ku nyumba jake, akale idegha kiki kino kihumile. 13 pe degha, vavili mu vanave valyale viluta ikighono kikikyo mu kikaaja kimonga kikemelia Emmau, kino klyale nu vutali vwa, kuhuma ku Yelusalemu. 14 vakajofesania vavuo ku vavuo ku sooni sino sihumile. 15 jilyahumile luuti, unsiki ghuno valyale vijofesania na kuposenesia, uYesu akavelelela pa yupipi akakolana nave. 16 neke amaaso ghave ghakasighilue kukan'kagula umwene. 17 uYesu akavavula, akati, "umue mwe vavili muvele mujovelaa kiki un'siki ghuno ye mughenda?" vakima pala neke vakavonike ghwene vaanhu avanya lusukunalo. 18 jumonga mu vanave ilitava lyake ghwe Cleopa akamwamula akati, pe uve uli muunhu ghwemwene pa Yelusalemu apa, junu naukagwile sino sihumile ukuo ifighono ifi?" 19 uYesu akam'bula akati, "se nyiki?" vakamwamula, "sooni sino sa Yesu Munasaleti, junu alyale m'bili unya ngufu mu maghendele na masio pa maaso gha Nguluve na vaanhu vooni. 20 na fino avatekesi na valongosi vitu valyamwumisie kuhighua kufua na kupumhusivua. 21 neke telyahuvilile kuuti umwene ghwe junu ikuvavika avaanhу huru ava Silaeli. Ena, kutali naghuo lino kighono kya vutatu kuhuma isi sihumile. 22 kange pepano avadala vamonga kuhuma mulipuga litu vaktatudeghisie ye vali pa mbipa ni lyakilo joni. 23 vati navaghwaghile um'bili ghwake vakisa na kujova kuuti, vakalolile amavonelo gha vanyaMhola ghti mwumi. 24 pe avaghosi vamonga vano valyale palikimo nusue kakaluta ku mbipa vakavona hwene vadala fino vimile. neke navakamwaghile umwene" 25 uYesu akavavula umue mwe vaanhu vajaasuu mwevanya moojo ghano naghikwitika ku sooni sino avavili vijova! 26 pe na lukamunoghile uYesu kupumhuka mu agha, na kukwingila mu vvimike vwake?" 27 pe kutengulila kwa Moose na vavili vooni, uYesu akavavulanisiaghа sino sikun'jova umwene mu malembe ghake ghoni. 28 ye vali pipi ni likaaja lila kuno valyale viluta, uYesu akahwana ighendelela kuvulongolo. 29 neke vakan'kwsesa vakatisaghа, "ikale palikimo nusue, ulwakuva ivwilile ni kilo hwene fisilile" pe uYesu akingila na kukukala navo. 30 jikahumile kuuti, ikalile pilia navo, akatola un'kate na kughunyila, akaghumentulania na kukuvapela. 31 vakadindula amaaso ghave vakan'kagula pe akasovanika ghafula pa maaso ghave. 32 vakijofesania vavuo ku vavuo,"pe lino amojo ghitu naghalyale mu n'kate jiit, unsiki ghuno ijova nusue mu sila ye adindulivue amalembe. 33 akimile unsiki ghughuo, na kugomoka ku Yelusalemu. vakavagha vala kijigho nu jumo vakong'anile palikimo na vala vano valyale lomo.

34 vakatisagha," kyang'ani uMutwa asyukile amwumile uSimoni".
35 pe musila vakampangila sino sihumile, kange na fino avonike
kuvnave ye ienyula un'kate. 36 ye vijova isio uYesu jujuo akimile
pakate jave na kukuvala,"ulutengano luvisaghe numue". 37
neke vakoghopa a kusaga kuuti vakajaghile inumbula. 38
uYesu akavavula, kiki musukulana? kiki mukosia mu moojo
ghinu? 39 lola amavoko ghango na maghulu ghango, kuuti
nene june. munyabasic mulole. ulwakuva inumbula jisila nyama
na mafupa, ndavule fino mukunyagha une." 40 ati amalile
kujova ndiki, akavasona amavoko na maghulu ghake. 41 ye
vali nulukelo luno luhasing'in na kisila vvitiki na kudegha,
uYesu akavavula kuuti, "pe muli ni kinu kyokyon i kulia? 42
pe vakampela ikipande kya swi kino kinyanyilue. 43 uYesu
akatoola na kulia pa maaso ghavanave. 44 akavaavula, "ye
nilyale numue nikavavulagha kuuti sooni sino silembilue mu
ndaghilo sa Moose na vavili ni Sabuli sinoghile kuhumila"
45 pe akavapela kukaguala amalembe. 46 akavavula, akati,"
jilembilue, uKilisite anoghile kupumhuka na kusyuluka kange
kuhuma ku vafue ikighono kya vutatu. 47 uvulato nu lusaghilo
lwa sambi lunoghile kudalikivua ku litavua lyake ku iisi sooni
kutengulila ku Yelusalemu. 48 umue muli vasaidi va isi sooni, 49
lolagha, nikuvatwalila ulufingo lwa baba ghwango kulyumue
neke mughule mu mpulo ughu, kuhanga mufyala ingufu kuhuma
kukyanya kwa mwene. 50 pepano u yesu akavalongosia kunji
kuhanga pano valyale pipi na ku Betania. akatosia amavoko
ghake kukyanya, na kuvafunyila. 51 jikahumila kuuti, unsiki ye
ikuvafunyila akapindilue n'kyanya kuluta na kukuvaloka. 52 pe
vakamfunya nu lukelo ulukome, na kugomoka ku Yelusalemu.
53 vakaghendela kumughinia uNguluve mu nyumba inyimike ja
kufunyila.

Yohani

1 Kuvutengulilo kwe alyale ulisio, ulisio ujoo alyale palikimo nu Nguluve, kange ulisio alyale ghuse, Nguluve. **2** Kuhuma kuvute ngulilo, ulisio ujoo alyale palikimo nu Nguluve. **3** UNGuluve alyapelile ifiini fyoni kukilila umwene. Nakwekili nambe kimo kino alyapelile kisila kukilila kwa mwene ujoo. **4** Mwa mwene mwevulyale uvusumi, uvusumi uvuo vukava lumulii ku vaanhu vooni. **5** Ulumuli uluo lumulika mu nighisi, ingiisi jikunilue kukululema. **6** UNGuluve alyansung'hile umuunhu jumonga juno akatambukagha Yohani. **7** UYohani ujoo, alisile kukwoleka imhola isa lumuli uluo, kuuti avaanhу vooni vitike kukilila umwene. **8** UYohani ujoo naalyale ghwe lumuli uluo, looli alisile kukwoleka ulumuli. **9** Ulumuli uluo ulwa kyang'haani, luno lukava lukwisa muiisi, uluo lukavamulikila avaanhу vooni. Ulumuli uluo. **10** Ulisio mwe alyale mu iisi, naji iisi jooni jilyapeliue kukilila umwene, neke avaanhу navalyanbagwile. **11** Alisile kuvaanhу vaake, aveene navalyamwupiile. Neke avaanhу vooni vano valyamwupiile na kukumwitika, akavaviika kuuva vaana va Nguluve. **12** Neke avaanhу vooni vano valya valyamwupiile na kukumwitika, akavaviika kuuva vaana va Nguluve. **13** Nakwekuti vaana va Nguluve vwimila ifisina fyave, nambemulwa kuholua nu mughosu nu ndala, nambe muvughane vwa muunhu, looli UNGuluve jujuo ghwe juno avavikile kuuva vanaake. **14** Ulisio ujoo akava muunhu, akikala palikimo nusue, najusue tukuvuvona uvuvaha vvake, uvuvaha vuno vuuhufia kuuti ghwe mwana jumo mwene ghwa Nguluve uNhaata. Umwene ali nu lusungu fijo nu vwakyang'haani vwoni. **15** UYohani akavoleka avaanhу imhola isa muunhu ujoo, akajova fijo akati, "Uju ghwe juno najovaghа kuuti, 'Juno ikwisa kumbele kulyune, m'baha kukila une, ulwakuva kwealyale une ye nikyale kuholua.'" **16** Usue tweni muvukwulanifu vvake, twupiile ulusungu lwake, kange ifikutusungukilaghа jaatu. **17** Ulwakuva indaghiло saake alyatupeliile kukilila uMose, ulusungu nu vwakyang'haani atupeliile kukilila uYesu kilisite. **18** Nakwale umuunhu juno aghelile kukumwaghа uNguluve, ali palikimo nu Nguluve uNhaata. Ujoo ghwe mwene atuhufisie uNguluve. **19** Avalongosi va Vayahudi valyavasung'hile avatekesi na Valeevi kumposia uYohani kuuti ghwe veeni. **20** Umwene akavoleka kisila kufisa, akati, "Une naneene Kiliste." **21** Vakamposia kange vakati, "Lino uve veeni? Asi, veeve m'bili Eliya?" UYohani akavamula akati, "Ndali, na neene Eliya." Vakamposia kange vakati, "Veeve m'bili?" Akavamula akati, "Ndali na neene." **22** Vakamposia kange vakati, "Lino uve veeve veeve? Ghukutambula veeve veeni? Tulonda tugomosie ulwamulo ku vano vatusung'hile?" **23** UYohani akavamula akati, Une neene lisio lya muunhu juno ikemeela ku'lukuve itti, mun nosekesyaghe uMutwa isila." Ndavule alyajovile um'bili uYesaya." **24** Pepano avaanhу vala vano valyasung'hilue na Vafalisyao vakampos kange vakati, **25** "Nave naveeve Kilisite, nambe naveeve Eliya nambe na uli m'bili, ongo ghukwofugha?" **26** UYohani akavamula akati, "Une nikwofunghа na malenga, neke nkate mulyumue pwale juno umue namunkagwile. **27** Ujoo ghwe juno ikwisa kumbele kulyune. Une naninoghiile nambe kuhudula utukova

utwa filatu tyake. **28** Isio silyavombiike mu kikaaja kya ikyu Betania, imwambo ja Yolidani, ukuo kwe kuno uYohani alyale ikwifugha avaanhу. **29** Ikigho ikivingilili, uYohani akamwaghа uYesu ikwisa kwa mwene. Pe akavavuula avaanhу akati, "Lolaghа, uju ghwe kakolo ghwa nguluve, ghwe mwene ivusia uvuhosi vwa vaanhu vooni. **30** Uju ghwe juno navaghа kuuti, "Juno ikwisa kumbele kulyune, m'baha kukila une, ulwakuva kwe alyale une ye nikyale kuholua." **31** Najune nanikaakagwile kuuti ghwe kakolo, looli une nilisile kukwofunghа avaanhу na malenga, kuuti aVaislaeli vankagule." **32** Kange uYohani akavavuula akati, "Nimwaghile uMhepo uMwimike ikwika kuhuma kukyanya hwene ng'unda na kukwima pa mwene. **33** Une nanivele nikagwile, neke UNGuluve juno asung'hile kukwofugha avaanhу na malenga ambulile kuuti, 'Umuunhu juno kyaukumwaghа uMhepo ikwika na kukwima pa mwene ujoo ghwe juno ikwofugaghа nu Mhepo uMwimike.' **34** UYohani akafijovaghа akatisaghа, "Une nisivwene isio na maaso ghango, kange nijova isa kyang'haani, kuuti uju ghwe mwana ghwa Nguluve." **35** Ikighono ikyu vuvili, **36** kange, ikighono ikivingilili, uYohani uMwofughi akava imile palikimo na vavulanisivua vaake vavili, vakamwaghа uYesu ikila, pe uYohani akati, "Lolaghа, ukakologhwa Nguluve!" **37** Avavulanisivua vavili vala, ye vampuliue uYohani ijova amasio aghuo, vaka m'bingilila uYesu. **38** Pe uYesu akasyetuka, akavona vikum'bingilila, akavaposia akati, mulonda kiki? "Aveene vakamwamula vakati, "Rabi, (kwe kuti m'bulanisi) ghukukala kuughi?" **39** UYesu akati, "Mwise, miukupaaghа." Pe vakam'bingilila. Pakiwilile, akavalilo aka kijigho, vakafika pano ikalaghа, vakava lomo ikighono kila. **40** Umo mu vavulanisivua vavili vala vano vakapuliue amasio gha Yohani na kukum'bingilila uYesu, alyale ghwe Ndeleya unnuuna ghwa Simoni Peteli. **41** Undeleya akamwaghа unkulu ghwake uSimoni, akam'buula akati, "Tumwaghile uMesiya" (Mesiya kwe kuti Kiliste). **42** Pe akantwala uSimoni kwa Yesu. UYesu akamulola uSimoni, akam'buula akati, Uve veeve Simoni mwana ghwa Yohani, lino għutambulwaga Keefā," (Kwe kuti' Peteli). **43** Ikighono ikivingilili, uYesu ye ilonda pivuuka kuluta ku kighavo ikyu Galilaya, akamwaghа uFilipo, akambuula akati "Umbingililaghе." **44** UFilipo alyale mhuma mu likaaja ihyi Betisada. Ghwope uNdeleya nu Peteli vakahumaghа mulikaaja ilio. **45** UFilipo akamwaghа uNatanaeli, akambuula akati, "Tumwaghile umuunhu juno imhola saake silyalembilue nu Moose mu kitabu ikyu Ndaghilo, na mutifabu ifya vavili. Ujoo ghwe Yesu mwana ghwa Yosefu umhuma ku Nasaleti. **46** UNatanaeli akamposia uFilipo akati, "Ikiinu ikinono ndepoonu kihuna ku Nasaleti?" UFilipo akamwamula akati, "Għwise, ule!" **47** UYesu ye awmaghile uNatanaeli ikwisa kwa mwene, akajova akati, "Lolaghа, ujoo ghwe Mujsilaeli ghwa kyang'haani, nsila vukedusi nkate mwa mwene." **48** UNatanaeli akamposia uYesu akati, "Għwe Mutwa, ung'hagwile ndaan?" UYesu akamwamula na kukum'bula akati, "Nambe uFilipo ye akyale pikukumēela, une niveele nikwaghile, ghukalile paasī pa mpiki untini." **49** Pe uNatanaeli akamwamula akati, "Għwe Mbulanisi, lino nikagwile kuuti, uli mwana ghwa Nguluve! Uli Ntwa ghwa Isilaeli!" **50** UYesu akamposia akati, "Għukwitika ulwakuva nikuvuvulile kuuti niveele nikuvvrene ye ghukalile pa mpiki untini? Lino ghukusivona isingi imbaħha kukila isi. **51** UYesu akavavuula akati,

kyang'haani nikuvavuula, mulikuvuvona uvulanga vudinduka na vanyangola va Nguluve vitogha na kukwika palyune ne Mwana ghwa Muunhu."

2 Ye kililie ifighono fidatu, kwe vulyale uvutolani ku kikaaja iky

Kana mukighavo iky Galilaya ghwope ung'hina ghwa Yesu pwealyale pa vutolani uvuo. **2** U Yesu na vavulanisivua vaake voope pwealyale pa vutolani uvuo ulwakuva valyakutilue. **3** Unsiki ye vamalile uluhuuje, ung'hina ghwa Yesu akambuula uYesu akati, "Vasila luhuujie". **4** U Yesu akamwamula ung'hina akati, "Mama, kiki ukumbuula isio? Unsiki ughwa kuvomba imbombo jango ghukyale" **5** Pe ung'hina akavavuula avavombi akati, "Kino kyaikuvavuula, muvombaghe." **6** Pa vutolani pala pwesilyale isaaji ntanda isa mavue. Isaaji isio silyale sa malenga agha kusogha, muliva kualasia ndavule lwale lwiho ku Vayahudi, ulusaji lumo lukamemaghya amalenga amateneka ghavili nambe ghatatu. **7** U Yesu akavavuula avavombi vala akati, "Mumemie amalenga mu saaji isio." Avavombi vala vakamemia. **8** Pe akavavuula avavombi vala akati, "Negha amalenga ghamonga mu saaji, muntwalile um'baha ughwa kikulukulu." Vakavomba ndavule avalaghile. **9** Umbaha jula akavonja amalenga ghala ghano ghahambwike kuuva luhuujie, neke naalyakagwile kuno luumile (looli avavombi vano valyaneghile amalenga, valyakagwile kuno luuhumile). Pe akankemeela untoola n'dala **10** akamb'buula akati, "Umuunhu ghweni taasi ihumia ihumi uluhuuje ulunono, neke kyande avanu vanywile vakwilile, pe ihumia uluhuuje luno nalunono. Neke uve uvele ujighe uvikile uluhuuje ulunono kuhanga kuvusililo" **11** U Yesu alyavombie ikidegho iki ku Kana kugihavo iky Galilaya, ikidegho ikio kyale kivalilie kya kwanda kuhufia uvuvaha vwake, mu uluo avavulanisivua vaake vakaghina kukumwitika. **12** Ilikulukulu kya vutolani yekisilile, uYesu palikimo nu ng'hina na vanuuna na vavulani siuva vaake vakaluta ku likaaja ilya Kapelnaum ukuo vakikala ifighono fidebe. **13** Unsiki ughwa kyimike iky Pasaka iky Vayahudi ye ghuli piipi, uYesu akaluta ku Yelusalemu. **14** Ye afikile kula, akingila mu nyumba inyimike ija kufunyla, akaaga avaanhу vighusia ing'ombe, ing'holo ni ng'unda kange avange vakananiagha indalamu. **15** U Yesu akatenda un'jeledi ughwa ngoji, akatengula kukuadaga vooni mu nyumba mula palikimo ni ng'ombe ni ng'holo saave. Akabilivandula imeesa isa vano vakananiagha indalamu na kukung'ha indalamu saave. **16** Avaghusia ing'unda akavavuula akati, "Vusia ing'unda apa, namungavikaghe inyumba ja Nhata ghwango kuuva lighulilo." **17** Avavulanisivua vaake vakakumbuka amasio ghano ghalembilue mu malembe amimike kuuti, "Ulughano lwango vvimiila inyumba jaako lukumbuda." **18** Pe avalongosi va Vayahudi vakamposia vakati, Ghuhufia ikivalilie kiki kuvonia kuuti, uli nu tutavulilua uvwa kuvomba isi?" **19** U Yesu akamwamula akati, memula inyumba inyimike ija kufunyla, une njenga kange mu fighono fidatu." **20** Pe avalongosi va Vayahudi vakati, "Inyumba inyimike ija kufunyla jilyajengilue amaaka fijigo fine ni ntanda lino lwa ndaani uve ghujenga mu fighono fidatu?" **21** U Yesu naakava ijova inyumba inyimike ija kufunyla, ulwene akava ijova vvimiila um'bili ghwake. **22** Lino ye asyusivue kuhuma ku vafue, avavulanisivua vaake vakakumbuka amasio aghuo ghano alyajovile, vikitika

amasio ghano ghalembilue mu malembe amimike na ghano alyajovile uYesu. **23** U Yesu ye ali ku Yelusalemu ku kyimike iky Pasaka, avaantu vinga valyamwitike, ulwakuva valyafayaghile ifivalilie vvimiila ifidegho fino alyale ivomba. **24** Neke uYesu naalyavatang'hinje avaantu voooni vule valivuo. **25** Kange nakwevulyale uvufumbue muunhu kukum'buula sino avaantu vakava visaagha ulwakuva alyasikagwile sooni isa mu moojo ghaave.

3 Kwe alyale um'baha jumonga ughwa Vayahudi, ughwa mukipugha kya Vafalisayi, akatambulwaghya Nikodemo. **2**

Umuunhu ujuo alyalutile pakilo kwa Yesu akam'buula akati, "Ghwe m'balanisi, tukagwile kuuti uli m'bulanisi junu asung'hilue nu Nguluve, ulwakuva nakwale umuunhu junu ndeponuu ihufia ifivalilie ifi fino ghuombha, nave uNguluve naali palikimo nu mwene." **3** U Yesu akamwamula akati, "Kyang'haani nikukuvuula, nakwale umuunhu junu ndeponuu ikwingila mu Vutwa vwa Nguluve, naaholilue ulwa vuvili." **4** UNikodemo akamposia uYesu akati, "Umuunhu ung'oyo iholua ndaani? Ndeponuu ikwingila mulileme ilya ng'ina neke aholue ulwa vuvili?" **5** U Yesu akamwamula akati, "Kyang'haani nikukuvuula, nakwale umuunhu junu ndeponuu ikwingila mu Vutwa vwa Nguluve, nave naaholilue na malenga nu mhepo ghwa Nguluve. **6** Umuunhu iholua kim'bili na vapaafi, neke junu iholua nu mhepo ghwa Nguluve ali nu vvumi kusila kusila. **7** Nungadehaghge ulwakuva nikuvulile kuuti, 'lulondua kuholua ulwa vuvili.' **8** Imhepo jigugula kulungama kuno jilonda, ghupulika pano jigugula, neke nungakagule kuno jihuma na kuno jiluta. Fye lulivuo nakwa muunhu junu aholilue nu mhepo ghwa Nguluve. **9** UNikodemu akamposia akati, "Umuunhu iholua ndaani nu mhepo?" **10** U Yesu akamwamula akati, "Uve uli m'bulanisi ghwa Vaislaeli, lwa ndaani nusikagwile isi?" **11** Kyang'haani nikukuvuula, usue tujova sino tusikagwile, kange tukwoleka sino tusiwene, neke umue namukwupila uvwolesi vvitu. **12** Nave namukwitika pano nikuvavuula isa mu iisi muno, pe kyande mukwitika ndaani pano nikuvavuula isa kukyanya? **13** Ulwakuva nakwale umuunhu junu aghelile kutogha kukyanya, looli une ne, Mwana ghwa Adamu ne junu nisile kuhuma kukyanya. **14** Ndaavule uMose pano alyatosisie munkyanya ikhwani kya njoka, fye enendiiki umwana ghwa Adamu ilondua kutosivvu, **15** kuuti avaantu voooni vano vikumwitika vaave nu vvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) **16** U Nguluve avaghanile fijo avanu va muiisi muno, fye nambe akantavula umwanaake junu ali jumo mwene kuuti umuunhu ghweni junu ikumwitika aleke pisova looli aave nu vvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) **17** Ulwakuva uNguluve naalyansung'hile umwanake mu iisi kukuvaligha avaantu, ulwene alyansung'hile kukuvalopka. **18** Juno ikumwitika umwene, naihighua, Juno naikumwitika ahighilue ulwakuva naikumwitika umwana ghwa Nguluve junu ali jumo mwene. **19** Uvuhighi uvuo vwe uvu, ulumuli lvisile mu iisi muno, neke avaantu vajighanile ing'hiisi kukila ulumuli, ulwakuva imbombo saave mbiivi. **20** Umuunhu ghweni junu imbombo saake mbiivi, ikulukalalila ulumuli, naikwisa ku lumuli ulwakuva nailonda imbombo saake imbivi sivoneke pa vuvalafu. **21** Looli umuunhu junu ivomba isa kyang'haani, ikwisa ku lumuli, kuuti imbombo saake sivoneke sivombilue mu ngufu sa

Nguluve. **22** Pambele uYesu na vavulanisiva vaake vakaluta kukighavo ikyo Yudea. Ukuo akikala ifighono ndafilingi palikimo na veene, akava ikwofughha avaantu. **23** Unsi ki ughuo ghwope uYohana umwofughi alyale ikwafughha kukikaaja ikyo Ainea piipi ni likaaja ilya Salim ulwakuva ukuo kwe ghalyale amalenga minka, avaantu vakalutaghha kwa mwene kuuti avofughe, **24** unsi ki ughuo uYohana alyakyale kudindila mu ndiinde. **25** Ikhonho kimonga avavulanisivua vamonga va Yohana valyale vikaning'hana nu Muyahudi jumonga vwinila ulwiho ulwa kuvalasia. **26** Pe vakaluta kwa Yohana vakambuula vakati, Ghwe mbulanisi, umuunhu jula juno aava nuuve imwambo ija kikogha kya Yorodani, juno ghwholekaghha imhola saake, lino ghwope ikwofughha avaantu, kange avaantu vinga viluta kwa mwene." **27** UYohana akavamula akati umuunhu naangave ni kimonga nave uNguluve naampeliile. **28** Umue mwemue muli volesi vango mu isio sino nikajovile kuuti, "Une naneene Kilisite', ulwene uNguluve asunghile une kuuti nimulungelele uKilisite." **29** Umhinja juno itolu muunhu ghwa ntola n'dala. Une ne juno nili ndavule ummanyaani ghwa ntola n'dala nimile palubale pa ntola n'dala, nihovokapano nipulika ilisio lyake. Kyang'haani nihowlike fijo. **30** Luoghiile umwene ave mbaha fijo, une niive ndebe fijo. **31** Umwene juno ihuma kukyanya mbaha kukila avaantu voooni. Juno ihuma mu iisi, ghwa mu iisi ijova isa mu iisi. Neke juno ahumile kukyanya m'baha kukila avaantu voooni. **32** Sino asiwene na kupulika se sino ikwoleka, neke nakwale umuunhu juno ikwupila juno ikwupila uwwolesi vwake. **33** Umuunhu juno ikwupila uwwolesi vwake, ihufia kuuti sino ijova uNguluve sa kyang'haani. **34** Ulwakuva juno asung'hilue nu Nguluve ijova amasio gha Nguluve. Ulwakuva uNguluve ampeliile ingufu sooni isa mhepo umwimike. **35** UNguluve uNhaata amughanile umwanaake, kange avikile fyon mu mavoko ghaake. **36** Umuunhu juno ikumwitika umwana ghwa Nguluve, ali nu vvumi uvwa kuvusila kuvusila kusila, neke umuunhu juno naikumwitika, naali nu vvumi uvvo ulwene ali mu vuhighi vwa Nguluve. (aiōnios g166)

4 Lino aVafalisyi vakapulika imhola sa Yesu kuuti ikwofughha na kuuba na vavulanisivua vinga kukila uYohana umwofughi, **2** (neke uYesu jujuo naakava ikwofughha, looli avavulanisivua vaake ve vano valyale vikwofughha), **3** UYesu ye akagwile kuuti imhola saake sipulikiike, akavuuka mukighavo ikyo Yudea akagomoka ku kighavo ikyo Galilaya. **4** Ye vigomoka ku Samalia lukavoneka kuuti kwevule uvufumbue uvwa kukilia mu kighavo ikyo Samalia, pe vakakilia isila ijo. **5** Pe vakafika mu likaaja ilya Sikali lino lyale mukighavo ikyo Samalia, ilikaaja ilio lilyale piipi nu mughunda ghuno u Yakobo alyampeliile umwanaake uYosefu. **6** Apuo pwekilyale ikitimu kya Yakobo. UYesu akikala palubale pa kitimu ikio kuuti apuume, ulwakuva alyakatitile nu lughendo. Unsi ki ughuo ghwahe ghwa kavalilo aka ntanda pamwisi. **7** Pe akiisa umukijuua jumomonga uNsamalia kunegeha amalenga pa kitimu kila, uYesu akam'buula akati, "Nisuma amalenga ninuye." **8** Ulwakuva avavulanisivua vaake vakava valutile kughula ikyakulia. **9** Umukijuua jula uNsamalia akamwamula akati, "Uve uli Muyahudi, une nilinsamalia, lwandaani ghusuma amalenga kulyune?" Alyajovile enendiki ulwakuva aVayahudi navalayale

nu vuhangilanisi na Vasamalia. **10** UYesu akamwamula akati, "Ghwale ukagulaghe sino uNguluve ilonda kukupeela na kuuti nene veeni ne juno nikukusuuma amalenga, ngale usumile une, une naale nikukupeela amalenga ghano ghikuvapeela avaantu uvwumi." **11** Umukijuua jula akamwamula uYesu akati, "Ghwe Ntwa uve nuli ni ndovo ija kunegeha, kyope ikitimu kitali. Lino ukugaaghha kuughi amalenga gha vvumi? **12** Unkuulu ghwit uYakobo alyatupeliile ikitimu iki, umwene na vanaake vanywile amalenga agha kitimu ulim'baha kukila uYakovo?" **13** UYesu akamwamula akati, "Umuunhu ghweni juno inyua amalenga agha kitimu iki, ikwumilua kange, **14** neke umuunhu juno inyua amalenga ghano nikumpeela ghiiva nkate mwa mwene, kiiva kindiwu kya malenga ghikumpeelaghha uvwumi vuno navusila lisusi." (aiōn g165, aiōnios g166) **15** Pe umukijuua jula akansuma uYesu akati, "Ghwe Ntwa, umeele amalenga aghuo, nileke pikwumilua, kange nileke pikwisa apa kunegeha amalenga." **16** UYesu akambuula akati, "Lutagha, unkemeele umughosu ghwako, ghwise naghwo apa." **17** Umukijuua jula akamwamula akati, "Une nili nsila mughosu." UYesu akambuula akati, "Ujovile seseene kuuti, 'ulinsila mughosu,' **18** Ulwakuva ulyatolilue na vaghosu vahano, ghwope juno ghukukala naghwo lino, naghwako. Mu ulu ujovile isa kyang'haani!" **19** Umukijuua jula akamwamula akati, "Ghwe Ntwa, nivona uve uli m'bili. **20** Avakuulu viitu valyale vikumwimika uNguluve pa kidunda iki, neke umue mwiti ku Yelusalemu kwe kuno kunoghiile kukumwimika uNguluve." **21** UYesu akam'buula akati, "Ghwe mukijuya uve, ghwitikage sino nijova, ghukwisa unsi ki ghuno namukumwimikaghha uNguluve uNaata pa kidunda iki nambe ku Yelusalemu. **22** Umue mu kumwimika uNguluve juno tunkagwile, ulwakuva uNguluve ikuvapokea avaantu kukiila ku Vayahudi." **23** Lino unsi ki ghukwisa, kange ghufikile, pano avaantu vano vikumwitika uNguluve uNhaata mu vvakyanghaani, vikumwimikaghha mutwa kulongosivua nu mhepo ghwake na vule vulungika uvwakyang'haani vwake. **24** UNguluve ghwe mhepo, avaantu vano vikumwimika umwene, vanoghiile kukumwimika mu ngufu isa mhepo ghwake na mu vvakyang'haani." **25** Umulijuua jula akamwamula akati, "Nikagwile kuuti uMesiya, (juno ghwe Kilisite). Ikwisa iliva isile, ujuo ilikutuvuula sooni. **26** UYesu akam'buula akati, "Une ne juno nijova nuuve, neene Mesiya." **27** Unsi ki ughuo avavulanisivua vaake vakagomoka, vakadegha kyongo kuvona uYesu ijova nu mukijuua, neke nakwealyale juno alyaghelile kukumposia kuuti, "Ghulonda kiki?" nambe kuuti "Kiki ghujova naghwo?" **28** Umukijuua jula akaluleka pala pala ulusaaji lwave ulwa malenga akaluta kukikaaja, akavavuula, avanu akati, **29** "Mwise mulole umuunhu juno ambulile sooni sino nivombile. Asi umuunhu ujuo ndepoonu iiva ghwe Kilisite?" **30** Avaanu yepulike isio vakaluta kuno kwale uYesu. **31** Unsi ki ughuo pamwisi avavulanisivua vaake vakam'buula uYesu vakati, "Ghwe m'bulanisi ulie ikyakulia." **32** Umwene akavavuula akati, "Une nili ni kyakulia kino umue namukikagwile." **33** Avavulanisivua vaake vakanengula kuposania viiti, 'Asi, kuli muunhu isile vwa Nhaata, juno kukumuletela ikyakulia?' **34** UYesu akavamula akati, "Ikyakulia kyango une, kwe kuvomba isa vughane vwa Nhaata juno asung'hilile

nimale imbombo jaake. 35 Asi, namwamujova kuuti, "Gasighile ameesi ghahaano kupeta?" Neke une nikuvavuula niiti, lola amaghunda vule ghalivuo pano lukwiline kupeta! 36 Ghwope juno ipeta ikwupila uluhombo lwake, umepte ve vaanhu vano vikwupila uvwumi uvwa kuvusila kusila, apuo juno ivyala na juno ipeta vooni vivisaga nu lukeelo palikimo. (aiōnios g166) 37 Kwelule ulujovo luno luuti, 'Jumonga ivyala ujunge ipeta ulujovo uluo lwa kyang'haani.' 38 Une nivasunghile umue kupeta fino namuhangajikile, Avange vakavombile imbombo inalamu, umue mupeta vvimila imbombo jaave." 39 AVasamalia vinga ava mulikaaja lila ilya sikali vakamwitika uYesu ulwakuva valyapulilike sino alyajovile umukijuua jula kuuti, "Umuunhu ujuo ambulile sooni sino nivombie." 40 Pe aVasamalia vala vakafika pano pwale uYesu vakampelepesia kuuti ikale palikimo na veene, pe akitaka mu likaaja ilio ifighono fivili. 41 Avaanhu vinga fijo vakamwitika uYesu vvimila ilisio lyake. 42 Vakam'buula umukijuua jula vakati, "Lino nakwekuti tumwitiike umuunhu uju vvimila si sino utuvulile uve, looli tumwitiike ulwakuva tupulike sino ajoyile, kange tukagwile kuuti kyang'haani umuunhu uju ghwe mpoki ghwa vaanhnu vooni." 43 Ifighono fivili ye fikilile, akavuuua kiluta ku Galilaya. 44 UYesu alyoliike kuuti um'bili naikwoghopua na vaanhu ava mu kikaaja kyake. 45 Avaanhu ava ku Galilaya valyamwupiile uYesu, ulwakuva valyasiwene sooni sino alyavombile ku kyimike iky Pasaka ku Yelusalemu, kukyimike ukuo voope kwevalyale. 46 UYesu akaluta kange ku kikaaja iky Kana mu kighavo iky Galilaya. Kukikaaja ikio kwe kuno alyahambwisie amalenga kuuva luhuujie kwe alyale umulongosi jumonga ughwa selikali ku Kapelenaumu, umulongosi ujuo umwanaake alyale ntamu. 47 Ye apulike kuuti uYesu isile kange ku Galilaya kuhuma ku Yudea akaluta kukampelepesia uYesu kuuti alute ku Kapelenaumu, ansosi umwanaake ulwakuva umwanaake ujuo ghulyale ghukova. 48 UYesu akawamula akati, "Umue namunganyitike kisila kufyaghya ifivalilo ni fidegho. 49 Umulongosi jula akawamula akati, "Ghwe Mutwa nikukusuuma luvuke unsosie umwanango pano akyale pifua." 50 UYesu akam'buula akati, "Vujagha, umwanaako asokile." Akitika amasio gha Yesu akavuuuka ivuja. 51 Umulongosi jula ye ali mu sila ivuja, akatang'hana na wavombi vaake vakambuuula vakati umwanaako asokile nkafu. 52 Pe akavospia akati. Asokile unsiki ghuliku, "Aveene vakawamula vakati, asooka pamhi pamwisi akavalilo aka lekela lubale." 53 Uviise ghwa mwana jula akakagula kuuti asooka unsiki ghula ghuno uYesu ajova kuuti, "Umwanaako asookile." Pe umwene palikimo na vaanhu vooni ava munyumba jaake vakamwitika uYesu. 54 Ikidegho ikio kyale kivalilo kya vuvili kino alyavombile uYesu ku Galilaya ye ahumile ku Yudea.

5 Pambele uYesu akaluta kulikaaja ilya Yelusalemu ku kikulukulu iky Vayahudi. 2 Mu likaaja ilio pweghulyale umulyango um'baha ghuno ghukatambuluagh, mulyango ghwa ng'holo, piipi nu mulyango ughuo pwelilyale ililamba lino munjovele ija Kiebulania likatambulwaghya Bethzatha, mulubale mulilamba ilio pweflyale ifibalasa fihamo ifyeleefu. 3 Mu lusulua ulwa fibalasa ifio valyaghonile avatamu vinga, avabofu amaaso, avalema amaghulu, na vanya liteela. (Vingilia:

Amasio agha kadebe aka 3 naghivoneka mu malembe amanofu amakuulu. "Vakaghulagha amalenga ghatimbusivue.") 4 Mu uluo, juno akavisaga ghwa kwasia kukwingila pano amalenga ghatimbwike, alyale isooka inhamu jaake. 5 Lino palilamba pala pwealyale umuunhu jumonga juno alye ntamu amaaka fijigo fitatu na lekelakwon. 6 UYesu akamwagha umuunhu ujoo aghonile pala alyakagwile kuuti umuunhu ujoo inhamu jaake ja maaka minga, akamposia akati, "Asi ghulonda kusooka?" 7 Untamu jula akamwamula akati, "Ghwe Ntwa, amalenga ghangatimbusivue, nkware umuunhu ughwa kumbiika mu lilamba. Pano nilonda kukwingila mu lilamba ye nivonagha umuunhu ujunge anhaliile pikwingila." 8 Pe pano uYesu akam'buula akati, "Ima veghala iliteefu lyako vujagha." 9 Pala pala umuunhu jula akasooka, akaveghala iliteefu lyake, akavuuka iluta. Ikighono ikio jaale Sabato. 10 Pe aVayahudi vakam'buula umuunhu jula juno asokile vakati, "Umusyughu kighono kya Sabato, indaghilo na sikkwitsikisa kopiinda iliteefu." 11 Neke umuunhu jula akavamula akati, "Umuunhu juno asosisie ghwe mwene ambulile kuuti, 'Veghala iliteefu lyako vujagha.'" 12 Vakamposia kange vakati, "Ghwe veeni juno akuvulile kuuti 'Veghala iliteefu lyako vujagha?'" 13 Neke umuunhu jula naalyammanyile juno ansosisie ulwakuva uYesu alyavukile kisyefu. Ulwakuva avaanu valyale vinga. 14 Pambele uYesu akamwagha umuunhu jula munyumba inyimike ija kufunyla, akambuuula akati, "Lolagha lino usokile! "Nungavombaghe inyivi kange nave ghuvomba lukukwagha ulutalamu ulukome kukila ulwa kwanda." 15 Umuunhu jula akavuuuka pala akaluta kukuvaruula aVayahudi kuuti juno ansosisie ghwe Yesu. 16 Pepano, vvimila amasio aghuo aVayahudi vakampumwiesie uYesu, ulwakuva alyavombile isio mu kighono iky Sabato. 17 Neke uYesu akavavuula akati, "UNhaata ghwango ivomba imbombo ifighono fyon, na juune nivomba imbombo ifighono fyon." 18 Vvimiila uluo aVayahudi vakava vighina kulonda isila ija kum'buda uYesu vakalonda kukum'buda ulwakuva vakatisagha adeniyile ululaghilo lwa kighono iky Sabati, kange ijova kuuti, uNguluve ghwe viise, kange ikuvika kuuti aling'hiine nu Nguluve. 19 UYesu akavavuula akati, "Kyang'haani nikuvavuula une ne mwanaake nanivomba lumonga vvimila amasaaghe ghango, looli nivomba si sino nikumwagha uNhaata ivomba, nijova uluo, ulwakuva sino ivomba uNhaata se sino najune ne mwanaake nivoomba. 20 UNhaata anganile une ne mwanaake, ikuhofia sooni sino ivomba umwene, kange ilikuhufia une imbombo sino ilonda nivombe, imbombo imbaa kukila isio, kuuti pe mudege fijo. 21 Ndavule uNhaata vule ikuvasusia avafue na kukuapeela uvwumi, fye enendiiki na juune nikuvapeela uvwumi, vano nilonda kukuapeela. 22 Ulwakuva uNhaata naihigha muunhu, looli ampeliile umwanake uvatavulila uvwa kuhigha, 23 Kuuti avaanhu vooni vamwoghopaghe ndavule vikumwoghopa umwene. Umuunhu juno naikumwoghopa umwanake naikumwoghopa uNhata juno ansung'hile. 24 Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu juno ipulika amasio ghango na kukumwitika uNguluve juno asung'hile ali nu vvumi uvwa fighono fyon. Kange nailiighua. Looli ujoo akilile uvfue na kukwingila ku vvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 25 Kyang'haani nikuvavuula, unsiki ghukwisa, kange ghufikile,

avafue vilipulika, viliiva nu vvumi uwua kuvusila kusila. **26** Nijo uluo ulwakuva ndavule uNhaata vule ali ni ngufu isa kumpeela umuunhu uvwumi uvwa kuvisila kusila, najuune amhelilie ingufu isa kuvapeela avaanhу uvwumi uvvo. **27** Kange, amhelilie uvtavulilua uvwa kuhigha avaanhу, ulwakuva une nili, Mwana ghwa Muunhu. **28** Namungadeghaghe amasio aghuo, ulwakuva ghukwisa unsiki ghuno avafue vooni vilipulika ing'hemeelo jaango. **29** Avafue vilisyuka: vano vavombagha inofu viiva nu vvumi uvwa fighono fyonи, vano vavombagha uvuhosi vilighighua. **30** UYesu akafiovaghа akati une nanivomba kimonga vvimila amasaaghe ghango, une nighigha avaanhу ndavule ikumbuula uNhata. Nighigha mu vwakyang'haani, ulwakuva nanivomba muvughane vwango, looli mu vughane vwa Nguluve junо asung'hile. **31** Nave une nikujoleka juune, uvwolesi vvango navwale vuuva vwa kyang'haani. **32** Looli kwale ujunge junо ikwoleka imhola sango na juune nikagwile kuuti sino ikwoleka vvimila une sa kyang'haani. **33** Umue mulyasung'hile avaanhу kwa Yohani umwofughi, ghwope alyavoliike isa kyang'haani vvimila une. **34** Neke une nanihuviла sino vikwoleka avaanhу, ulwene nijova isi kuuti mukave uvupoki. **35** UYohani umwofughi alyahufisie uvwakyang'haani kulyumue, ndavule itaala vule jiviika na kumulika mung'hiisi, umue mulyahowwike vvimila uluo ku nsiki ndebe. **36** Neke une nili ni mhola sino sikunyoleka fijo kukila sino alyoliike uYohani, ulwakuva imbombo sino nivomba, sino alyamhelilie uNhaata kuuti nivombe, se sino sikunyoleka kuuti uNhaata junо asung'hile. **37** Ghope uNhaata junо asunghile une, ikwoleka imhola sango. Umue namughelie nambe lusiku kupulika ilisio lyake, kukumwagha vule alivuo unsiki ghwonи. **38** Kange imbulanisio saake nasili nkate mulyumune ulwakuva namukumwitika junо asung'hiile kulyumue. **39** Mugimbа kulolesia mu malembe amimike, ulwakuva musagha kuti nkate umuo mukava uvwumi uvwa kuvusila kusila, amalembe aghu ghikunyoleka une. (aiōnios g166) **40** Neke umue namulonda kukwisa kulyune, kuuti mu pelue uvwumi uvwumi uvwa kuvusila kusila. **41** Une nanihuviла avaanhу vanginie, **42** neke nikagwile kuuti nkate mulyumune namuli nu lughano lwa Nguluve. **43** Une nisile mu vutavulilua uvwa Nhaata ghwango, umue namukunyupila. Neke ujunge angiise mu vutavulilua vwake jujuo, mwale mukumwupila. **44** Lino ndepoonu mukunyitika ndaanii umue mwe vano mulonda kughinisivua na vaanhu, namulonda kughinisivua nu Nguluve juno ali jumo mwene? **45** Mulekaghe piiti ue nilikuvatwala kwa Nhaata avahighe. UMoose ghwe junо ilikuvatwala muhighue ulwakuva ghwe junо mukumhuvilla. **46** Musava mukumwitika uMoose, ngale mukunyitika na juune, ulwakuva alyalembile imhola sango. **47** Neke nave namukwitika amasio ghano alyalembile uMoose, ndepoonu mukwitika ndaanii amasio ghango?

6 Pambele uYesu akalovoka ilisumbe ilya Galilaya, ilisumbe ilio ilitavua ilingi likatambulwagha Tibelia. **2** Avaanhу vinga vakam'bingilila uYesu, ulwakuva valyale vikuuyagha ifivalilo kukiilila ifidegho fino avombagha mulwa kusosia avatamu. **3** Pe uYesu na vavulanisivua vaake vakanogha ku kidunda, vakikala ukuo. **4** (Unsiki ughuo, ikyimike kya Pasaka kiyale piipi). **5** UYesu akalivona ilipuga lya vaanhу likwisa kwa

mwene, pe akamposia uFilipo akati, "Nddepoonu tughula kuughi amakate, kuuti avaanu avavalie"? **6** (UYesu akamposia enendiki kukumughela, ulwakuva umwene alyakagwile kino iluta pivomba). **7** UFilipo akamwamula akati, "Nambe twale tuuve ni ndalamu nyinga idinali filundo fivili kughula amakate, amakate aghuo naghaale ghikwila kukumpeela nu junge akamenyule akadebe." **8** Pe u Andleya, umo mu vavulanisivua vaake, unnuuna ghwa Simoni u petelo, akam'buula uYesu akati, **9** "Pwale apa umwana jumonga ali na makate ghahaano agha ngongilue ni samaki ivili. Neke ifyakulia ifi fitanga kiki ku vaanhу avinga ava?" **10** UYesu akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Muvakasie avaanhу" (Pe avaanhу vala vakikala apoonu pala pano valikalile) palyale pe lusoli, mulipugha lila avakinhaata veene valyale imbilima ihaano. **11** Pe uYesu akatoola amakate ghala, akamhongesia uNguluve, akavaghavila avaanhу vooni vano pwevale pala. Akatoola isamaki akavomba vule vule, Nu junge akapelua ndavule avele ilonda. **12** Avaanhу vooni yevikwite, uYesu akavavuula avavulanisivu vaake akati, "Mukong'hanie ifisighasi fyonи, kileke kusova kimonga." **13** Pe vakakong'hania ifisighasi ifya makate ghala agha ngongilue, vakamemba indiilo kijigho ni vili. **14** Avaanhу vala ye vakyaghile ikidegho kino avombie uYesu vakati, "Kyang'haani umuunhu uju ghwe mbili junо twahuvilagha kuuti ikwisa mu iisi munо." **15** UYesu akakagula kuuti vilonda kukumwumilisia aave ntwa ghwave akavuuka pala, akaluta kange kukidunda, ukuo akava mwene. **16** Ye vviliile, avavulanisivua vaake vakiika vakaluta ku lisumbe. **17** Vakingila mu Ngalava vakanengula kulovoka ilisumbe kuluta ku Kapelenamu. (Unsiki ughuo jiyale ng'iisi neke uYesu alyakyale kufika pa veene). **18** Ilisumbe likatengula kusambaluka ulwakuva imhepo imbaha jikava jiggugula. **19** Avavulanisivua va Yesu ye vaghendisie ingalava ikilomita ihanо nambe ntanda ndiiki, vakamwagha uYesu ighenda pakyan па malenga alipiipi ni ngalava vakoghopa kyongo. **20** UYesu akavavuula akati, "Namungoghopaghe, neene!" **21** Pe aveene vakalondagha kuuti ingle mu ngalava, nakalingi ingalava jikafika imwambo jino vakava viluta. **22** Ikhono ikivingilili, avaanhу vinga vano valyajjighe imwambo ijingi ija lisumbe, vakajaagha pala ingalava jimo jeene. Kange vakakagwile kuuti uYesu naavuka na vavulanisivua vaake ye viluta ni ngalava ulwakuva avavulanisivua vaake vakalutile veene. **23** (Pe avaanhу aange vakiisa ni ngalava isingi kuhuma kulikaaja iya Tibelia vakafika pano avaanhу vakalilie amakate uYesu ye amhongisie uNguluve). **24** Avaanhу vala ye vakagwile kuuti uYesu na pwale pala nambe avavulanisivua vaake, vakingila mu ngalava sila vakaluta ku Kapelenamu kukumulonda uYesu. **25** Avaanu vala ye vafikile imwambo ija lisumbe vakamwagha uYesu vakamposia vakati, "Ghwe m'bulanisi ghwisalighi kuno?" **26** UYesu akavamula akati, kyang'haani nikuvavuula, nakwekuti mukundonda ulwakuva mwafyagha ifivalilo kukiilila ifidegho fino navomba, ulwene mukundonda ulwakuva mwalia amakate mukuta. **27** Namungatungumalilaghe ikyakulua kino kinangika, looli ikyakulua kino nakinangika, kino kikukupeela uvwumi uvwa kuvusila kusila, ikyakulua ikio kyekino une ne mwana ghwa muunhu nikuvapeela, ulwakuva uNguluve uNhata ahufisie kyang'haani kuuti une neene ghwa kuvomba

imbombo iijo." (aiōnios g166) 28 Pe aveene vakamposia vakati, "Tukite kiki neke tuvombe imbombo sino ikeela uNguluve?" 29 UYesu akavamula akati, "Imbombo jino ikela uNguluve je iji: Munnyitikaghe une ne junu nisunghilue nu mwene." 30 Vakam'buula vakati, "Ghuhufia ikivalilo kiki tukyaghe neke twitike? Lino ghuhufia ikivalilo kiki?" 31 Avakuulu viitu ye vali ku lukuve, valyaliile imana, ndavule liilebilue mu malembe amimike kuuti, "Alyavapeliile amakate kuhuma kukyanya." 32 UYesu akavavuula akati, "Kyang'haani nikuvavuula, uMoose naghwe junu alyavapeliile amakate kuhuma kukyanya, loli ghwe Nhaata junu lino ikuvapeela amakate agha kyang'haani ghano ghihuma kukyanya. 33 Nijova uluo ulwakuva unkate ughwa kyang'haani neene ne junu uNguluve asung'hile kuhuma kukyanya kukuvapeela avaanthu uvwumi uvwa kuvusila kusila." 34 Pekambuuula vakati, "Ghwe Mutwa, tusuuma utulaghe jaatu unkate ughuo." 35 UYesu akavavuula akati, "Une neene nkate ghuno ghukuvapeela avaanthu uvwumi, umuunhu junu ikwisa kulyune, injala najilam'bava lusiku junu ikunyitika, ikyumilia nakilamwagha lusiku." 36 Neke nivavuulile kuuti napano munyaghile, mujiighe namukunyitika. 37 Avaanhu vooni vano uNhaata ikumeela, vikwisa kulyune na kunkunyitika, junu ikwisa kulyune nanilantaagha lusiku. 38 Nijova uluo ulwakuva une nisilie kuhuma kukyanya kuuti nivombage isa vughane vwa Nhaata junu asung'hile, nanisile kuvomba isa vughane vwango. 39 Uvughane vwa Nhaata junu asung'hile vwe uvu, nileke kusofia nambe jumo miu vano amheliile, loli nivasyusise ikighono ikyu vusililo. 40 UNhaata ghwango ilonda kuuti, umuunhu junu akagwile kuuti une nili mwanaake na kunkunyitika upile uvwumi uvwa kuvusila kusila: Na juune nilikunyusisa ikighono ikyu vusililo. (aiōnios g166) 41 Pe aVayahudi vakanengula kukung'hulasia ulwakuva uYesu ajovile kuuti, "Une neene nkate ghuno uNguluve aletile kuhuma kukyanya." 42 Vakiposania veene viiti, "Asi umuunhu uju naghwe Yesu umwana ghwa Yosefu, avapaafi vaake tuvamanyile? Lino Iwandaari iti ahumile kukyanya?" 43 UYesu akavamula, akati, "Muleke pikung'hulasia. 44 Nakwale umuunhu junu ndepoony ikwisa kulyune, nave uNhaata junu asung'hile une naamulongwisie, na juune nilikunyusisa umuunhu ujoo ikighono ikyu vusililo. 45 Um'bili jumonga alyalembile mu malembe amimike kuuti, 'Vilivulanisivua nu Nguluve.' Umuunhu junu ikumpulikisia uNhaata na kumanyila kwa mwene, ikwisa kulyune. 46 Nakwale umuunhu junu amwaghile uNhaata, loli une neene nimwaghile ulwakuva nihumile kwa mwene. 47 Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu junu ikunyitika une, ali nu uvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 48 Une neene nkate ghuno ghukuvapeela avaanthu uvwumi. 49 Avakuulu viinu nambe valyaliile imana ku lukuve, valyafwile. 50 Neke apa pweghule unkate ghuno ghuhumile kukyanya, umuunhu angalie, naifu. 51 Une neene nkate ghuno ghuhumile kukyanya. Umuunhu junu ilia unkate ughu, iiva nu uvwa uvwa kuvusila kusila. Unkate ughuo ghwe m'bili ghwango ghuno nitavula kuuti avaantu voooni vavasaghe nu uvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165) 52 Avayahudi vakanengula kukang'hana na kuposania veene viiti, "Asi umuunhu uju ikutupeela ndaani um'bili ghwake tulie?" 53 UYesu akavavuula akati, "Kyang'haani nikuvavuula, nave namulia um'bili ghwango ne mwana ghwa muunhu, na kunyua

idanda jango, namuuva nu vvumi uvwa kuvusila kusila. 54 Umuunhu junu ilia um'bili ghwango na kunyua idanda jango, ali nu vvumi uvwa kuvusila kusila, na juune nilikunyusisa ikighono ikyu vusililo. (aiōnios g166) 55 Nijova uluo ulwakuva um'bili ghwango kye kyakulia ikyu kyang'haani, naji danda jango jivusia ikyumilia kyang'haani. 56 Juno ilia um'bili ghwango na kunyua idanda jango ujoo ikukala mulyune, na juune nikukala mwa mwene. 57 Ndavule uNhaata junu asung'hile vule mwumi, na june nili mwumi mu ngufu saake, fye enendiiki kwa muunhu junu ilia um'bili ghwango, iiva mwumi mu ngufu sango. 58 Une nili nkate ghuno ghuhumile ghuhumile kukyanya, naghuli ndavule unkate ghuno avakuulu viinu valyaliile, vakafua. Umuunhu junu ilia unkate ughu iiva nu vvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165) 59 UYesu alayajovile amasio aghuo ye ali pivulanisia mu sinagogi, ku Kapelenamu. 60 Avaanhu vinga mu vavingillili vaake ye vapuliike isio, vakajova vakati, "Imbulanisio isi nhalamu kyongo, ghwe veeni junu ndepoony ikwupila imbulanisio isio?" 61 UYesu ye alutang'hinie kuuti avavingillili vaake vikung'hulasia vvimiila imbulanisio isio, akavaposia akati, asi ilisio ili likuvakuvasia? 62 Pe liliiva ndaani mliiva mukunyaagha ne mwana ghwa muunhu nitogha kuluta kukyanya kuno nityale ulutasi? 63 Umhepo ghwa Nguluve ghwe junu ikuvapeela avaanthu uvwumi uvwa fighono fyon. Ingufu sa muunhu nasingampeele umuunhu uvwumi. Amasio ghano nivavulile ghikuvapeela umue kuuva nu mhepo ghwa Nguluve, ghwope ikuvapeela uvwumi. 64 Neke pwevale vamonga pakate palumie vano navikunyitika. Ulwakuva alyakagwile kuhuma kuvutengulilo ve va veeni vano navikumwitika, kange ghwe veeni junu ilikumwohela. 65 Pe akafijovagha akatisaga, fye nambe nivavulile kuuti, nakwale umuunhu junu ndepoony ikwisa kulyune nave uNhaata naamulongwisie." 66 Kuhuma unsiki ughuo vinga mu vavingillili vaake vakamuleka vakavuhiila kukum'bingillila. 67 Pe uYesu akavaposia avavulanisivua vala kijigo na vavili akati, "Asi najumue mulonda pikundeka?" 68 USimoni uPeteli akamwamula akati, "Ghwe mutwa, tukuleke tulute kwani uve uli na masio ghano ghikutupeela uvwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 69 Usue tukwitika kange tukagwile kuuti uve veeve mwimike kuhuma kwa Nguluve." 70 Pe pano uYesu akavavuula akati, "Asi nanivasalwile umue, kange jumonga pakate palyumue ilongosivua nu Setano? 71 Apuso uYesu alyale ikunjova uYuda umwana ghwa Simoni utsikalioti, ulwakuva napano alyale umo mu vavulanisivua kijigo na vavili, ghwe junu ilikumwohela.

7 Pambe uYesu atakaluta mufikaja ifya mu kighavo ikyu Galilaya, naakalondagha kuluta kukighavo ikyu Yudea, u'wakuva aVayahudi vakalondagha kukum'buda. 2 Unsiki ughwa kikulukulu kya Vayahudi ikyu fyeve, ghulyale piipi kufika. 3 Avanuuna va Yesu vakam'buula uYesu vakati, "Lino uvuuke apa, ulute kukighavo ikyu Yudea kuuti avavingillili vaako vafyaghe ifideghe fyako fino ghuvomba. 4 Umuunhu junu ilonda kukagulika, naivomba imbombo saake kuvusyefu, lino ulwakuva ghuvomba isi sooni, ghuhufie kuvaanhoo voooni." 5 Avanuuna valyajovile enendiiki, ulwakuva voope navalymwitiike. 6 Pe uYesu akavavuula akati, "Unsiki ghwango ghukyaye pifika, loli umue ndepoony muluta amasiki ghooni. 7 Avaanhu ava mu iisi muno navangavakalalile umue, loli vikung'halalila

une, ulwakuba nikuvaaavuula kuuti, sino vivoomba mbiivi. 8 Umue lutaghi kikulukulu ikio; une naniluta ulwakubaunsiki ghwango ghukyale pifika. 9 U Yesu ye ajovile aghuo akajigha mu kighavo ikyo Galilaya. 10 Neke avanuuna ye valutile ku kikulukulu, ghwope u Yesu akaluta, neke akaluta kisyefu, kisila kuhufia kuaanhu. Kukulukulu ukuo, 11 aVayahudi vakava vikumulonda u Yesu vposia kuaanhu vitii, "Alikuughi?" 12 Avaanhu vinga mulipuga lila. Vakava vikujovasia, vamo vitii, "Umuunhu ujuo nnofu." Avange vitii, "Ndali, umuunhu ujuo isofia avaanhu." 13 Neke nakwealyale umuunhu juno alyale ijova imhola saake pa vuvalafu, ulwakuba vakogophagha aVayahudi. 14 Pakate pa fighono ifya kikulukulu u Yesu akingila mu luvika ulwa nyumba inyimike ija kufunyila, akatengula kuvulanisia avaanhu. 15 Avayahudi vakava videgha vitii, "Umuunhu ujо akaghwile ndaanisi, kisila kwimba?" 16 Pe pano U Yesu akavamula akati, "Imbulanisio soni nivulanisia na sango, looli sihumile kwa juno asung'hile. 17 Umuunhu juno ilonda kuvomba isa vughane vusa Nguluve, ikagula kuuti imbulanisio isi sihumile Nguluve, nambe kuuti nijova mutuvavulilua vwango juune. 18 Umuunhu juno ijova mutuvavulilya vwake jujuo, ilonda avaanhu vamuug'hiniaghe. Neke umuunhu juno ilonda vamughiniaghe juno ansunghile, ujuo ijova isa kyang'haani, najova isa vudesi. 19 U Moose naalyavapeliile umue indaghilo? Neke nakwalemambе jumo pakate palyumue juno ivingilila indaghilo isio. Lino kiki milonda pikumbuda?" 20 Avaantu mu lipugha lila vakamwamula vakati, "Uli ni lipepo uve. Ghwe veeni juno ilonda pikukubuda?" 21 U Yesu akavamula akati, "Une nikavombie ikidegho kimo, umue mweni mukakenyemuka. 22 U Moose ayalaghile kuvomba ikivungo ikyo kudumula ingola ija kidiimi avaana viinu. Ululaghilo uluo nalulyahumile kwa Moose, looli lulyahumile kuvakuulu viinu. Umue muvomba uluo nambe kive kighono kya Sabati. 23 Lino nave lukwitikisiva umwana kuvombelua ikivungo ikiu mukighono ikyo Sabati kuuti muleke kudeenya ululaghilo ulwa Moose, kiki mukung'halalila une. Kukunsosia umuunhu mu kighono ikyo Sabati? 24 Mulekaghe kuhiga umuunhu mulwa kulola pamaaso, looli muhighaghe mu vwakyang'haani. 25 Avaanhu vamonga ava mu likaja iya Yelusalemu vakava vposania vitii, Asi, umuunhu ujо naghwe juno avalongosi va Vayahudi vilonda kukumbuda? 26 Lolahga ijova pa vuvalafu, neke avene najova kimonga! Pamo aveene avolongosi vitii umuunhu ujо lwei ghwe Kilisite! 27 Ukilisite iliiva ikwisa nakwale nambe muunhu juno ilikagula kuno ihumila! Umuunhu ujо kuno ihumatukagwile. 28 U Yesu ye ajhighe ivulanisia mu luvika ulwa nyumba inyimike ija kufunyila, akajova fijo akati, "Lwei umue mweni mung'haghwile une, kange mukaghwile kuno nihuma. Nambe mwiti mukagwile uluo, 29 une nanilisile mu vutavulilua vwango, ulwene juno asung'hile une ghwa kyang'haani, umue namunkagwile. 30 Une ninkagwile ulwakuba nihumile kwa mwene, kange ghwe juno asung'hile. Pepano vakava vilonda kukunkola, neke nakwealyale umuunhu juno akaghela kukunkola, ulwakuba unsiki ghwake ughwa kukolua ghulyakyale kufika. 31 Avaanhu vinga mu lipugha lila vakamwita. Vakava vijova vitii, "Iliiva ikwisa uKiliste ilivomba ifidegho kukila fino avombile ujо?" 32 Avafalisayi vakapulika ilipugha lya vaanhu vipwepa vvimila imhola sa

Yesu, pe avavaha va vatekesi na Vafalisayi vakasuung'ha avasikali kuuti vankole. 33 Pepano uYesu ajajova akati, "Niiva numue unsiki n'debe vuvule, neke pambele nigomoka kwa junu asun'ghile. 34 Mulikundoonda, neke namulikunyaagha, kange kuno niliiva, umue namungafike." 35 Pe aVayahudi vakava vposania vitii, "Umuunhu ujо iluta kuughi kuno usue natunga mwaghe? Asi, iluya ku vano Vapalasiine vano nkate mu vaYunani na kukuvalanisia avaYunani? 36 Asi, kwe kuti kiki pano itti, "Mulikundoonda, neke namulikunyaagha, kange kuno niliiva umue namungafike?" 37 Ikighono ikyo vusililo ikyo kikulukulu kya fyeve, kino kilyale kighono kivaha, uYesu akiima akajova fijo akati, "Umuunhu nave ali ni kyumilia, iise kulyune anyue. 38 Umuunhu juno ikunyitika une, iiva ndavule ghijova amalembе amimike kuuti, isaasa isa malenga amanya vvumi sidwivuka mu mwojo ghwake. 39 Alyajovile uluo mu mhola ija mhepo uMwimike, juno avaanhu vano vikumwitia vilikumwupila pambele, unsiki ughuo, uNguluve alyakyale kukunsuung'ha umhepo ghwake, ulwakuba alyakyale kuhufia kuaanu uvuvaha wva Yesu. 40 Avaanhu vamonga mu lipugha lila ye vapuliike amasio aghuo, vakati, "Kyang'haani, umuunhu ujо m'bili." 41 Vamonga vakati, "Umuunhu ujо ghwe Kilisite." Neke avange vakati, "Ndali, uKilisite ndepoouu ihuma ku Galilaya? 42 Asi amalembе amimike nagihiit uKilisite ilihuma mu kikolo ikyo ntwa u Daudi ku kikaaja ikyo Bethelehemu, kikaaja kino alyale ikukukala untwa uDaudi? 43 Pepano avaanhu vakalekeng'hana vivimila uYesu. 44 Aavaanu vamonga mu lipugha lila vakava vilonda kuku nkola, neke nakwealyale umuunhu juno akaghela kuku nkola. 45 Avasikali vala vakagomoka ku vavaha va vatekesi na kuVafalisayi, kisila kunkola uYesu. Avavaha vala vakavaposia vakati, "Kiki namunkolile na kukumuleeta?" 46 Avasikali vala vakamula vakati, "Naaghelle kuhumila umuunhu juno ijova ndavule umuunhu jula. 47 Avafalisayi vakavaposia vakati, "Kwekuti najumie musyangilue? 48 Asi ghwe veeni mu valongosi viitu nambe mu Vafalisayi juno amwitiike? 49 Ulwene avanu avuo avuo navasikagwile indaghilo sa moose, avuo vaghunilue." 50 Pepano uNikodemу (umo mu valongosi va Vafalisayi, juno ikighono kimonga ayalutile kwa Yesu pakilo), akavaposia akati, 51 "Asi indaghilo siitу sikwitikisia kumuhigha umuunhu kisila kumpulkisia na kukusitang'hania sino avombile?" 52 Aveene vakamwamula vakati, "Neke najuuve uhumble ku Galilaya? Londagha muMalembe amimike pekyaghukagula kuuti nakwale umbili juno ahumble ku Galilaya."

8 U Yesu akaluta ku kidunda ikyo Miseituni. 2 Palwakilo ye kukiile akagomoka kange mu nyumba inyimike ija kufunyila. Avaanu vinga vakaluta pa mwene, pe akikala, akatengula kukuvalanisia. 3 Ye ivulanisia, avavulanisi va ndaghilo na Vafalisayi, vakamuleeta kwa mwene umukijuua jumonga juno akolilue iwwafuka, Vakambiika pakate pa lipugha lya vaanhu. 4 Pepano vakambuula uYesu vakati, "Ghwe M'bulanisi, umukijuua ujо akolilue iwwafuka. 5 Lino, uMoose mu ndaghilo saake, alyatulaghile kuuti umukijuua ndavule ujо, atovwaghe na mavue, uve ghwiti ndaanisi?" 6 Valyajovile isio kukumuhgela, kuuti vaave ni ktege ikyo kumuhighila. Neke uYesu akinama, akalembа ni koyve kyake pa lihanga. 7 Ye vajiighe vifukumposia, akinamuka, akavamula akati, "Unsila nkole pakate palyumue,

ave ghwa kwanda kukunova ni livue umukijuuva uju." 8 Pe akinama kange, akalemba pa lihanga. 9 Ye vapulilike uluo, vakinengula pivuu ka jumo jumo, kutengullila avalugoyo kuhanga un'debe. Akajigha ju Yesu nu mukijuuva jula juno alyale pakate pa veene. 10 U Yesu ye ikwinamuka akamposia akati, "Mukijuuva, valikuughi vano vikukuuhiga? Nakwale nambe jumo juno ikukuuhiga? 11 Umukijuuva jula akawamula akati, "Ghwe Mutwa, nakwale nambe jumo. Pepano uYesu akam'buula akati, "Na juune nanikukuuhiga. Lutagha, loli kuhuma unsiki ughu, nungavombaghe inyivi kange." 12 U Yesu akatengula pijova kange na vaanhу vala akati, "Une nili lumuli iwa iisi, umuunhu juno ikumbingilila une naighendagha mung'hiisi loli iiva nu lumuli luno lukumulongosia ku vvumi uvva kuvusila kusila. 13 Avafalisayi vakam'buula u Yesu vakati, "Uvwolesi vwako navwa kyang'haani, ulwakuva ghukwoleka juuve imhola saako." 14 UYesu akavamula akati, "Nambe nikwoleka juune imhola sango, uvwolesi vvango vwa kyang'haani, ulwakuva nikagwile kuhonihumile, na kuno niluta. Umue namukagwile kuno nihumile nambe kuno niluta. 15 Umue muhigha kulinghana na masaaghe ghiinu, neke une nanihigha muunhu. 16 Poope nambe nihighe, uvuhighi vvango vwa kyang'haani, ulwakuva nanihigha ne mwene, loli nu Nhaata juno asung'hile une. 17 Mu ndaghilo siinu lilembilue kuuti, uvwolesi vwa vaanhу vavili, vwa kyang'haani. 18 Mu uluo, une nikujoleka, naju Nhaata juno asung'hile ikwoleka kuuti une neene veeni." 19 Vakamposia vakati, uNhaata ghwako ali kuughi?" UYesu akavamula akati, "Umue namun'ghagwile, ghwope uNhaata namunkagwile. Mwale mung'hagule une, naju Nhaata mwale mukunkagula." 20 UYesu alyajovile amasio aghuo ye ivulanisia piipi ni kyumba kino kikatambulwagha kyumba kya kuviika indalama munyumba inyimike ija kufunyila. Neke nakwealyale nambe muunhu ughwa kuhkola, ulwakuva unsiki ghwake ughwa kukolua ghulyakyale kufika. 21 Akavavuula kange akati, Une niluta, umue mulikundonda, neke mulifua mu vwinu. Kange kuno niluta une, umue namungafike. 22 Avayahudi vakaposania vakati, "kwe kuti ilonda pikubuda? Ongo iti kuno iluta natungafike?" 23 U Yesu akavavuula akati, "Umue muhumile mu iisi iji, une nihumile kuyanya. Umue muli va mu isi iji, une nanili ghwu mu iisi iji. 24 Fye nambe nivavuulile kuuti mulifua mu vuhos vwinu. Nave namukwitika kuuti UNE NEENE, mulifua mu vuhos vwinu. 25 Pe vakamposia uYesu vakati, "Tuvuule, uve veee veeni?" UYesu akavavuula akati, "kuhuma ultasit nivavuulite kuuti neene veeni. 26 Nili ni nyina isa kujova na kukuvaligha umue. Juno asung'hile ghwu kyang'haani, une nivavuula avaanhу mu iisi muno, sino niplilike kwa mwene. 27 Aveene navalayalutang'hiniie kuuti ijova navo imhola isa Nhaata ghwake. 28 Pepano uYesu akavavuula akati, "Mungamwiimike uMwana ghwu Muunhu, pepano kya mukagula kuuti UNE NEENE, kange mulikagula kuuti sooni sino nivomba, nanivomba muvughane vvango, loli nijova sino uNhaata ambulanisie. 29 Juno asung'hile une alipalikimo nuune, naandekile ne mwene, ulwakuva ifighono fyon irovomba isa vughane vrecke. 30 UYesu ye ijova isio, avaanhу vinga vakamwitika. 31 Pe pano u Yesu akavavuula avayahudi vala, vano vamwitike akati, "Nave mugadilila imbulanisio sango, muuva vavulanisivua vaango kyang'haani, 32 apuo mukuvukagula

uvwakyang'haani, uvvakang'haani uvvo, vukuavviika kuuva vaavuke. 33 Aveene vakam'buula vakati, "Usue tuli va kisina kya Abulahamu. Natughellie kuuva vakami va muunhu nambe lusiku! Lwandaani ghwiti usue tuvikua vaavuke?" 34 UYesu akavamula akati, "Kyang'haani nikuvaluuula, umuunhu ghwenti juno ivomba inyivi nkami ghwu nyivi. 35 Unkami naikukala munyumba ja ntwa ghwake ifighono fyon, loli umwana ghwu ntwa ikukala ifighono fyon. (aión g165) 36 Mu uluo, uMwana angavapoke muuve vaavuke, muuva vaavuke kyang'haani." 37 Nikagwile kuuti umue muli va kisina kya Abulahamu, neke mulonda pikum'buda ulwakuva namukwitika imbulanisio sango. 38 Une nivavuula sino nisivwene nu Nhaata ghwango, neke umue muvomba sino mupulilike kwa nhaata ghwini." 39 Aveene vakamwamula uYesu vakati, "Usue tuli vaana va Abulahamu. "UYesu akavavuula akati, "Mwale muuve vaana va Abulahamu mwale muvombagha sino alyale ivomba uAbulahamu. 40 Une nivavulile uvwakyang'haani vuno niplilike kuhuma kwa Nguluve, umue mulonda isila ija kumbuda! uAbulahamu naalyavombile ndavule isio. 41 Umue muvomba imbomba sino unhaata ghwini ivomba." Avayahudi vala vakamwamula vakati, "Usue natuli vaana va mulisol, uNhaata ghwitu ali jumo mwene, ghwe Nguluve." 42 UYesu akavavuula akati, "UNGULUVE ale ave Nhaata ghwini, mwale mukungana une, ulwakuva nihumile kwa mwene. Une nanisile muvutavulilua vvango, loli uNguluve ghwe juno asung'hile. 43 Kiki namukusitang'hania sino nijova? Namukusitanghania ulwakuva namulonda kukwupila imbulanisio sango. 44 Umue unhaata ghwini ghwe Setano, mulonda kuvomba sino umwene. Kuhuma m'bukulu uSetano m'budi, nailonda uvwakyanghaani, ulwakuva mwa mwene uvwakyang'haani namwevule. Kujova uvudesi lwho lwake, ulwakuva umwene n'desi, kange ghwe nhaata ghwu vadesi vooni. 45 Lino ulwakuva une nivavuula isa kyang'haani, fye nambe namukunyitika. 46 Asi, ghwe veeni pakate palyumue juno ndepoony ikwoleka kyang'haani kuuti une nili mhosi? Nave sino nivavavuulasa kyang'haani, kiki namukunyitika? 47 Umuunhu ghwu Nguluve ivingilila sino ijova uNguluve. Umue namuvengilila sino ijova uNguluve ulwakuva namuli vaanhу vaake." 48 Avayahudi vakambuu uYesu vakati, "Asi, nase seene pano twiti uve uli Nsamalia, kange uli ni lipepo illlamafu?" 49 UYesu akavamula akati, "Une nanili ni lipepo illlamafu. Une nikumwoghopa uNhaata ghwango, neke umue namukunyoghopa. 50 Une nanilonda avaanhу vanginie; loli kwale unyakunginia, umwene ghwe mighi ghwu kyang'haani. 51 Kyang'haani nikuvaluuula, umuunhu juno ivingilila, sino nivulanisia, uvufue navulamwagha lusiku." (aión g165) 52 Pepano avayahudi vakam'buula uYesu vakati, "Lino tukagwile kuuti uli ni lipepo illlamafu! UAbulahamu alyafwile, voope avavili valyafwile, iwandaani ueghwiti, "Umuunhu juno ivingilila sino nivulanisia uvufue navulamwagha lusiku? (aión g165) 53 Kwe kuti uve uli mbaha kukila unkuulu ghwitu uAbulahamu? UAbulahamu alyafwile, avavili voope valyafwile. Neke uve ghukuviiika veee veeni?" 54 UYesu akavamula akati, "Ningihinie juune, ulughinio lwango luuva lisila mbombo, uNhaata ghwango juno umue mwiti ghwu Nguluve ghwini, ghwe mwene ikunginia une. 55 Umue namunkagwile uNguluve, une ninkagwile. Ningati naninkagwile uNguluve, niiva ndesi ndavule umue. Une ninkagwile uNguluve,

kange sino ijoba nikunda. **56** Unkuulu ghwini uAbulahamu alyahowlike fijo ye akagwile kuuti une nilikwisa, ye anyaghile, akava nu lukeelo fijo." **57** Pepano aVayahudi vakamposia uYesu vakati, "Uve nufikisie nambe amaaka fijigo fihaano, uAbulahamu ummanyile ndaani?" **58** uYesu akavamula akati, "Kyang'haani nikuvavuula niiti, uAbulahamu ye akyale kuholua UNE KWENILI." **59** aVayahudi ye vapuliike isio, vakahola amavue kuuti vantove vabude. Neke umwene akifisa, akahuma muluviika ulwa nyumba inyimike ija kufunyla.

9 Ikighono kimonga uYesu ye ighenda, ali na vavulanisivua vaake, akamwagha umuunhu jumonga umbofu amaaso kuhuma iholua. **2** Avavulanisivua vala vakamposia uYesu vakati, "Ghwe m'bulanisi, umuunhu uju alyaholilue m'bofu vvimila inyivi saani? Vvimila inyivi saake nambe vvimila inyivi sa vapaafi vaake?" **3** UYesu akavamula akati, "Umuunhu uju naalyaholilue m'bofu vvimila inyivi saka, nambe vvimila inyivi sa vapaafi vaake. Ulwene alyaholilue mbofu, neke ingufu sa Nguluve sivoneke kukilila umwene. **4** Tulondua kuvomba imbombo ija Nguluve junu asung'hile, pano jjighe mwisi. Iki jikwisa pano umuunhu nangavombe imbombo iji. **5** Pano nijighe mu iisi, nili lumuli ku vaanhu vooni. **6** UYesu ye ajovile isio, akafuunya amati paasi, akakanda akatope na mati ghala, akapaka amaaso gha m'bofu jula. **7** Akambuuula akati, "Lutagha ghwoghe ku maaso mu lilamba iya Siloamu (ilitavua ili Siloamu kwe kuti junu asunghile). Pepano akaluta kukwogha ku maaso, akagomoka ilola. **8** Avabading'hani vaake na vange vooni vano valyale vikumwagha ultutasi isuuma ifiinu, vakava vikuposania viiti, "Asi, umuunhu uju naghwe junu ikalagha pamonga isuuma ifiinu?" **9** Vamonga vakati, "Ghwe mwene. "Avange vakati, "Naghwe mwene looli ahwaniine fijo nu mwene. "Neke umwene akavavuula akati, "Neene!" **10** Pe vakamposia vakati, "Luveele ndaani kuhanga amaaso ghaako gholola?" **11** Umwene akavamula akati, "Umuunhu junu itambulua Yesu, avele akandile akatope, amhakile amaaso, pe ambulile atiile, 'Lutagha ghwoghe mu lilamba iya Siloamu.' Naluta, noogha, ye navonagha ilola." **12** Avaanhu vala vakamposia, vakati, "Umuunhu ujoo alikughi?" Umwene akavamula akati, "Nwisi." **13** Pe avaanhu vala vakantwala ku Vafalisayi umuunhu jula junu alyale m'bofu. **14** Ikighono kino uYesu alyakandile akarope na kukunsosia um'bofu jula, kilyale kighono kya Sabati. **15** Pe aVafalisayi vakamposia umuunhu jula vakati, "Asi, usokile ndaani uvubofu vvako?" Akavamula akati, "Umuunhu jumonga amhaka akatope amaaso, neke noogha, lino nilola." **16** Pepano aVafalisayi vamonga vakati, "Umuunhu junu avombile uluo, naahumile kwa Nguluve, ulwakuva ivomba mukighono ikyaa Sabati luno nalukwituksivua mu ndaghilo. "Neke avange vakati, "Umuunhu umhosni ndeponu ivomba ifidegho fino fihufia ifivallo ndavule ifi?" Mu uluo vakalekeng'hana. **17** Pe aVafalisayi vakamposi kange umuunhu jula vakati, "Asi, uve ghwit ndaani vvimila umuunhu junu akusosisie amaaso?" Umwene akavamula akati, "Une niiti umuunhu jula m'bili ghwaa Nguluve." **18** Avalongosi va Vayahudi vala navalyyitiike kuuti umuunhu jula alyaholilue m'bofu neke lino asokile ilola, kuhanga vakavakemela avapaafi vaake. **19** Vakavaposia avapaafi avakati, "Asi, umuunhu uju

juno mwiti aholilue m'bofu, mwana ghwini? Asokile ndaani uvubofu vvake?" **20** Avapaafi vaake vakavamula vakati, "Usue tukagwile kuuti, uju ghwaa mwana ghwit, alyaholilue m'bofu. **21** Neke natukagwile atengwile ndaani kulola. Kange naju muunhu junu ansosisie amaaso, natummanyile. Mumposie, muunhu n'goyo, ikuvavuula jujuuo." **22** Avapaafi vaake valyajovile uluo, ulwakuva valyale vikwoghopa avalongosi va Vayahudi. Avalongosi avuo valyiting'hiine kuuti umuunhu junu ikwitika kuuti uYesu ghwaa Kilisite, vikun'daga mumasinagogi ghaave. **23** Fye nambe avapaafi vala valyatiile, "Umwene muunhu n'goyo, mumposie jujuuo." **24** Avalongosi va Vayahudi vakankemeela ulwa vuvili umuunhu jula junu alyale m'bofu, vakam'buula vakati, "Jova isa kyang'haani pamaaso gha Nguluve! Usue tukagwile kuuti umuunhu ujoo junu akusosisie, mhosi." **25** Umwene akavamula akati, "kuuti umuunhu ujoo mhosi, une nanikagwile, looli nikagwile kuuti nilyale m'bofu, lino nilola. **26** Vakamposia kange vakati, "Asi, umuunhu ujoo avombile kiki kukukusosia amaaso ghaako?" **27** Umwene akavamula akati, "Une nivavulile, umue namulonda kukumhulika, kiki mulonda nivavuule kange? NeKe najumue mulonda kuuva vavulanisivua vaake?" **28** Pe vakam'bepanula vakanjova vakati, "Uve veeeve m'bulanisivua ghwake! Usue tulivavulanisivua va Moose. **29** Tukagwile kuuti uNguluve alyajovile nu Moose, neke umuunhu ujoo, natunkagwile na kuno ahumile. **30** Umwene akavamula akati, "Isi sa kudegha! Namunkagwile kuno ahumile umuunu junu asosisie amaaso ghaango!" **31** Tukagwile kuuti uNguluve naipulika inyifunyo isa vahosi looli ikumpulika umuunhu junu ikumwoghopa nakuvomba isa vughane vvake. **32** Kuhuma uNguluve ipela iisi, natughelile kupulika nambe lisuku kuuti umuunhu jumonga ansosisie umuunhu junu aholilue m'bofu. (aīōn g165) **33** Umuunhu ujoo aale aave naahumile kwa Nguluve, naale ivomba isi." **34** Avene vakawamula vakati, "Uve ulyaholilue mu vuhos, ghulonda pikutuvulanisia usue? Pe vakan'daga mu sinagogi. **35** UYesu akapulika kuuti umuunhu jula van'dagile mu sinagogi. Pe akalondagha kutang'hana naghwo. Ye amwaghile, akamposia akati, "Uve, ghukumwitika uMwana ghwaa Muunhu?" **36** Umuunhu jula akawamula akati, "Gwe Mutwa, ghwe veeni uMwana ghwaa Muunhu, nimwitike?" **37** UYesu akawamula akati, "Umwaghile, umuunhu ujoo ghwu junu ijova nuuve lino." **38** Umuunhu jula akati, "Nikwitika! "Pe akamwimika uYesu. **39** UYesu akati, "Une nisile mu isi kuhiga avaanhu, kuuti avabofu amaaso valolaghe, vano vikuvara vilola, vave vabofu amaaso." **40** Arafalisayi vamonga vano pwevalyale pala, ye vapuliike imhola isio, vakamposia vakati, Asi, kwe kuti usue tulivabofu?" **41** UYesu akavamula akati, "Mwale muuve vabofu, namwale muuva vhahosi. Neke ulwakuva mwiti mulola, mujigha nu vuhos vwinin."

10 Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu junu ikwingila muluvagha lwa ng'holo kisila kukilila pa mulyango, neke ikilila pavunge, ujoo mhiji kange mhijim'budi. **2** Looli junu ikilila pa mulyango, ujoo ghwae ndiimi ghwaa ng'holo. **3** Umuloleleli ghwaa luvgaha ikun'dindulila umulyango, nasi ng'holo sipulika ilisio iya n'diimi ujoo. Ghwope ikusikemeela ing'holo saake nijingi nilitavua lyake na kukusihumia kunji. **4** Kyande asihumisie ing'holo saake sooni, umwene ilongola, iseene sikum'bingilila,

ulwakuva silikagwile ilisio lyake. 5 Ing'holo nasingam'bingilile umuunhu umhesia, ulwene sikunkimbila ulwakuva nasili manyile ilisio lyake." 6 UYesu alyavavavilile aveene ikihwanikisio iki, neke aveene navalayasitanghinie sino ikuvavuula. 7 Pe u Yesu akavavuula kange akati. Kyang'haani nikuvavuula, une nene mulyango ghwa luvagha pano sikwingilila ing'holo. 8 Aavaanhu vooon vano valyatalile kulyune kuuva vadiimi va ng'holo, valyale vahiji kange vahijivabudi, nasing'holo nasikavapulikagha. 9 Une neene mulyango, umuunhu juno ikwingila kukilila une ipokua. Kukilila une ikwingilagha na kuhuma na kuuva ni kyakulia. 10 Umhiij ikwisa nu vufumbue vwa kuhija, kubuda na kunangania. Une nisile kuuti avaanhu vave nu vvumi, vave navwo ifighono fyon. 11 Une nili ndiimi nnofu. Undiimi unnofu, anoghile kufua vvimila ing'holo saake. 12 Umuunhu juno idima ing'holo vvimila uluhombo, ujuo na ndiimi ghwa ng'holo, kange ing'holo nasaake, angavone ing'hekeeva jikwisa, ikimbila na kkusileka ing'holo seene. Pe ing'hekeeva jikwalukila ing'holo na kupalarisia. 13 Umuunhu ujuo ikimbila ulwakuva uvufumbue vwake lwe luhombo, ing'holo na kiinu kwa mwene. 14 Une nili ndiimi nnofu. Ing'holo sango nisikagwile, soope sing'hagwile. 15 n'davule uNhaata vule ang'hagwile une, na juuue vule ninkagwile umwene. Une nitavula uvwumi vwanga vvimila ing'holo. 16 Nili ni ng'holo isingi sino nasili muluvagha ulu. Soope isio nilonda kkusileeta, soope sikumhulikagha. Apuo kiiva kipugha kimo, nu ndiimi jumo. 17 Ulu, fyenambe uNhaata anganile: Nitavwile kufua, neke niiva mwumi kange. 18 Nakwale umuunhu juno ndepoony ivusia uvwumi vwango, loli une nitawwile june kufua. Une nilinuvutavulilua uvwa kuvusia uvwumi vwango, kange nili nu tutavulilua uvwa kuvugomosia. Nuupile ululaghilo ulu kuhuma kwa Nhaata." 19 Amasio aghuo ghakapelela aVayahudi kulekeng'hana. 20 Vinga mu veene vakati, "Uju ali ni lipepo, kange apelwike. Lwakiki kukumpulikisia?" 21 Avange vakava viiti, "Amasio aghuo naghihuma mwa muunhu unya lipepo. Asi, lipepo ndepoony likumpelela um'bofu amaaos kulola?" 22 Pe ghukafika unsiki ughwa kikulukulu ikyu kwimika ku Yelusalemu. 23 Pe pano aVayahudi vamonga Unsiiki ughuo ghulyale ghwa mhhepo, uYesu alyale mu nyumba inyimike ija kufunyla, ighenda ghenda mu luviika luno lukatambulwagha, "Luviika Iwa Solomoni." 24 Pe pano aVayahudi vamonga vakankong'hanila, vakam'buula vakati, "Ghukutuviika mu nganighani mpaka liighi? Nave veee Kilisite tuvuule pa vuvalafu!" 25 UYesu akavamula akati, "Une nivavulile kuuti neene veeni, neke umue namukwitia. Sino nivomba mu litavua lya Nhaata, sihufia kuuti neene veeni. 26 Neke umue namukwitia ulwakuva namuli ng'holo sango. 27 Ing'holo sango sipulika ilisio lyango, na juuue nisikagwile, soope sikumbingilila. 28 Nisipeliile uvwumi uvwa kuvusila kusila, nasilasova lusiku. Kange nakwale umuunhu ughwa kusivusia mumavoko ghango. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 UNhaata ghwango juno amhelilie ing'holo isio, m'baha kukila vooon, kange nakwale umuunhu juno ndepoony ikusivusia mu mavoko ghaake. 30 Une nu Nhaata tuli vumo." 31 Ye vapuliike isio, vakahola kange amavue kuuti vantove. 32 Neke uYesu akavavuula akati, "Nivombile imbombo nyininga inofu pamaaso ghiinu. Imbombo isio nivombile ku ngufu sa Nhaata. Lino, mu sino nivombie, lukilu luno lukuvapelela kukunhova na mavue?" 33 AVayahudi vakamwamula bakati,

"Natulonda kukukutova na mavue vvimila imbombo inofu sino uvombie, ulwene tukukutova ulwakuva ghukumuligha uNguluve. Ghukuvilka uli Nguluve napano uli muunhu ndavule avaanhu avange!" 34 UYesu akavamula akati, "Nalilembilue mufitabu fiinu ifya ndaghilo kuuti, 'Umue muli manguluve'?" 35 Nave alyavatambwile manguluve, avaanu vano valyapuliike ilisio lyake (kange aMalembe aMimike ifighono fyon fijijova isa kyang'haani), 36 lino mujova kwa juno uNhaata alyantavwile akansung'ha mu iisi mwiti, 'nikumaligha u Nguluve,' pano niiti 'Une nili Mwana ghwa Nguluve?' 37 Nave nanivomba imbombo isa Nhaata, namunganyiti kange. 38 Neke nave nivomba, nambe namukunyitika, mwitikaghe vvimila imbombo isio neke mukagule na kukulutanghania kuuti uNhaata ali mulyune, najuune nili mwa Nhaata." 39 Neke vakava vilonda pikunkola kange, neke uYesu akavatyegha. 40 U Yesu akaluta kange imwambo ija ikyu Yolidani, pano uYohani alyale ikwofugha avaanhu, akava ukuo ifighono fidebe. 41 Ye ali kula, avaanhu vinga vakaluta kwa mwene viiti, "UYohani naalyavombie nambe ikivallo kimo, neke imhola sooni sino alyajovile vvimila umuunhu uju, sa kyang'haani. 42 Ukuo avaanhu vinga vakamwitika uYesu.

11 Kwe alyale umuunhu jumonga akatambulwagha Lasali. Umwene palikimo na valumbu, uMaliya nu Malita vakikalaghya mukikaaja ikyu Betania. Umuun uju alyale ntamu. 2 UMaliya ujuo ghwe juno alyampakile uUMaliya ujuo, ulumbu ghwa Lasali juno alyale ntamu, ghwe juno alyampakile amafuta uMutwa uYesu mumaghulu, na kukumpulusia ni linyele lyake. 3 Avalumbu avuo vakasuung'ha imhola kwa Yesu kuuti, Mutwa umanyani ghwako uLasali ntamu." 4 UYesu ye apuliike imola iijo akati, "Inhamu iijo najikum'buda, looli jimwaghile kuuti avaanhu vavuvone uvuvalaha vwa Nguluve, neke uMwana ghwa Nguluve aghinisivu kukilila inhamu iijo." 5 UYesu alyamughanile uLasali palikimo na valumbu uMalita nu Maliya. 6 Neke ye apuliike kuuti uLasali ntamu, umwene akajigo ifighono fivi ikalile kukuo. 7 Pambe akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Tuvuuke tugomoke kukighavo ikyu Yudea." 8 Avavulanisivu vakambuu vakati, "Ghwe mbulanisi, imihe pahapa aVayahudi valondaghya pikukutova na mavue, uve għulonda kange pigomoka ukuo?" 9 UYesu akavamula akati, "Asi, imwisi najili ni fivalilo kijjigho na fivili? Umuunhu angaghende pamwisi, naangakuvalle ulwakuva ulumuli lukumulikila, ikufyagha fyon. 10 Neke angaghende pakilo ikuvala, ulwakuva nsila lumulinkate mwa mwene." 11 UYesu ye amalile kujova isio, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Ummanyaani għwitu uLasali aghonelile, neke niluta kuuti ninsisimule. 12 Pe avavulanisivua vaake vakambuu vakati, "Għwe Mutwa, nave aghonelile, issisimuka. 13 UYesu alyale ijoba imhola ija kufua kwa Lasali, neke avavulanisivua vaake valyale visaagħha kuuti ijoba imhola ija kughonelela itulo. 14 Pe uYesu akavavuula pa vuvalafu akati, "ULasali awfile." 15 Neke une nihovoka vvimila umue ulwakuva nakwenivee kula uLasali ye ifua, kuuti umue munyitikaghe. Lino tuvuuke kwa Lasali. 16 Pe uTomasi juno itambula, "Mung'hungu" akavavuula avavulanisivua avajaake akati. "Najusue tuvuuke, tulute tufu palikimo nu Yesu. 17 Unsiki uYesu ye ifika mu kikaaja ikyu Betania, akavona uLasali ali ni fighono fine mu

mbiipa. **18** Ikikaaja ikyo Betania kilyale piipi ni likaaja ilya Yelusalemu ikilomita itatu ndiki. **19** Avaanhu vinga mu Vayahudi vakiisa kukuvhungila uMalita nu Maliya, ulwakuba valyafwile nu lumbu. **20** Pepano uMalita akapulika kuuti uYesu afike, akaluta kukumwipilila neke uMaliya akajigha mu nyumba. **21** Pe uMalita akam'buula uYesu akati, "Mutwa, pe usava, ulumbulyango ngale naafwile. **22** Neke nambe lino nikagwile kuuti ungansuume uNguluve kimonga, ikukupeela." **23** UYesu akam'buula akati, "Ulumbulio isyuka." **24** UMalita akati, "Nikagwile kuuti ilisyuka ikighono ikyo vusililo kino avaanhu vooni vilisyuka." **25** UYesu akambuula akati, "Une nene nikuvasyusia avaanhu na kukuapeela uvwumi. Juno ikunyitika une, nambe afue iiva mwumi; **26** ghwope umwumi, juno ikunyitika une, naangafue. Ghukwitika isio?" (aión g165) **27** UMalita akamwamula akati, "Eene Mutwa, nikwitika kuuti uve veeve Kilisite, Mwana ghwa Nguluve, juno veeve Twahulagha kuuti ghulikwisa mu iisi." **28** UMalita ye ajovile isio, akaluta kukunkemela unnuuna maliamu uMaliya akam'buula kuvuseyfу akati, "Um'bulanisi isile, ikukukemeela." Pe uMaliya. **29** Umaliamu ye apulike isio, akavuuka ng'haing'haani na kuluta kwa Yesu. **30** Unsiki ughuo uYesu alyakyale kukwingila mu kikaaja ikio, alyale pala pala pano uMalita akalutile kukumwambili. **31** Pepano aVayahudi vano valyale munyumba nu Maliamu palikimo na vaanhu vano vakalutile kukuvhungilila, ye vamwaghile ivuuka ng'haning'haani ihuma kunji, vakam'bingilila ulwakuba vakava visaagha kuuti iluta kulia kumbiipa. **32** Pepano uMaliamu akafika pa Yesu, akafughama, akambuula akati, "Mutwa, peusava ulumbo lyango ngale naafwile." **33** UYesu ye awwene illia, vope vano vakaale vikum'bingilila villila, akalemala na kupumuka mu mwojo ghwake; **34** akajova akati, "Mumughonisie kughi?" Vakawamula vakati, "Ghwe Mutwa, ghwise ulole." **35** UYesu akalila. **36** Pepano avaYahudi vakajova vakati, "Lolagha vule akamughanile uLasall!" **37** Neke vamonga vakati, "Asi, uju naghwe juno akansosisie um'bofu amaaso, lino kiki naavombile kimonga kwa Lasali kuuti aleke pifua?" **38** Pepano uYesu ye ajiighe ipumuka mu mwojo ghwake, akafika pa mbiipa. Imbiipa iijo, jilyabughulilue na kudindua ni livue ilikome. **39** UYesu akavavuula akati, "Vusia ilivue ilio." UMalita ulumbo ghwa Lasali umfue, akati, "Ghwe Mutwa, umbili ghuuva ghuvolile, ulwakuba fikilile ifighono fine kuhuma ifua. **40** UYesu akambuula akati, "Nanivee nikuvalile kuuti ungitike, ghukuvuvona uvuvaha vwa Nguluve?" **41** Pe vakavusia ilivue illa. UYesu akalola kukyanya akati, "Ghwe Nhata, nikukuhongesia ulwakuba ghupulika inyifunyo sango. **42** Nikagwile kuuti ghukumulika ifighono fyon, neke nijova isi vvimila ilipugha lya vaanhu ava, neke viyike kuuti uve veeve usung'hile." **43** UYesu ye ajovile isio, akalila fijo akati, "Lasali huma kunji kuno!" **44** Pe umfue, akuhuma kunji, amaghulu na mavoko ghaake ghanientgelilue ni sanda, kumaaso apinyilue ni kitambala. UYesu akavavuula akati, "Mumhudule, mumuleke alutaghe. **45** Pepano aVayahudi vinga vano vakisile kukumhungila uMaliamu, ye vasivwene sino avombile uYesu, vakamwitika; **46** neke vamo mu veene vakaluta ku Vafalisayi kuvavavuula sino avombile uYesu. **47** Pe avavaha va vatekesi na Vafalisayi vakakong'haana, vakaposania vakati, "Tuvombe kiki? Ulwakuba umuunhu uju ivomba ifidego finga. **48** Nave

tukumuleka anala mwene, avaanhu vooni kyande vikumwitika, aValooma vikwisa vitoola fyon poope palyusue na ji iisi jiit. **49** Pe umo muveene, juno akatambulwagha Kayafa, alyale ghwe ntekese um'baha umwaka ughuo, akavavuula akati, "Umue namukagwile kimonga! **50** Namusaagha kuuti vvimila umue, lunoghiile umuunhu jumo afue vvimila avaanhu vooni, neke iisi jooni jileke kutipulua. **51** Amasio gha ntekese ujoo naghaale masaaghe ghaake. Ulwenee ulwakuba alyale ntekese m'baha umwaka ughuo, alyaviile kuuti uYesu ifua vvima iisi; **52** nakwekeuti ifua vvimila iisi jeene, loli u Yesu palikimo na kukuvakong'hania avaana va Nguluve vano vapalasiine neke vaave palikimo. **53** Kuhuma ikighono ikio, avalongosi va Vayahudi, vakanengula kulonda isila ija kum'buda uYesu. **54** Mu uluo, uYesu akaleka kughenda pa vuvalafu ku Vayahudi. Pepano akavuuka pala akaluta ku kikaaja kimonga kino kikatambuluagha. Efulahimu. Ikikaaja ikio kilyale piipi ni lihaka, akikala ukuo palikimo na vavulanisivua vaake. **55** Ikyimike ikyo Pasaka ija Vayahudi kilyale piipi. Avaanhu vinga kuhuma mu fikaaja vakaluta ku Yelusalemu kuuti vivalasie ye kikyale pifika ikyimike ikio. **56** Pe vakava vikumulonda uYesu. Ye vali mu nyumba inyimike ija kufunyla, vakiima vidosania viiti, "Mwiti ndaani, umuunhu uju, neke naikwesa ku kyimike?" **57** Unsiki ughu, avavaha va vatekesi na Vafalisayi valyavavuulile avaanhu kuuti, umuunhu ghweni angakagule pano pwale u Yesu, alutaghe kuvavavuula neke vankole.

12 Ifighono ntanda ye kikyale kufika ikyimike ikyo Pasaka, uYesu akaluta kange ku kikaaja ikyo Betania. Ukuo kwe kuno akikalagha uLasali, juno uYesu alyansysisie kuhuma kuvaafue. **2** Pe vakamuling'hanikisia ikyakulua ikyo pakivvillie. UMalita ghwe juno akava ikuvatengelela. ULasali alyale umo ghwa vano vakikalile nu Yesu vilia ikyakulua. **3** Pe uMaliamu akaloota isupa ija mafuta amanofu agha ndalamu nyinda, akampaka uYesu mumaghulu nakukumpulusia ni lenyele lyake. Ulunusi lwa mafuta aghuo, lukamema inyumba jooni. **4** Neke uYuda Isikalioti, umo muvavulanisivua vaYesu unya kumwohela, akati, **5** "Kiki amafuta amafuta aghuo naghangaghusivue, "Kiki amafuta aghuo, na ghale ghighusivua indalamu idinali ifilundo fitatu, neke vapelue avakotofu? **6** UYuda ye ijova isio, nakwekeuti alyale ikuvavonela ikisa avakotofu, loli ulwakuba alyale mhiji. Umwene ghwe juno alalye ikola inyambe ja ndalamu, akahijagha indalamu mu nyambe iijo. **7** UYesu akati, "Mumuleke, ulwakuba amhakile kuling'hania um'bili ghwango vvimila ikighono ikyo kusyilua. **8** Avakotofu muuva navo ifighono fyon neke namuuvu nuune ifighono fyon." **9** Avayahudi vinga vakapulika kuuti uYesu aliku Betania, pe vakaluta ukuo. Navalyalutile kukumulola ju Yesu mwene, loli valondagha vamwaghe nu Laasi juno uYesu akansysisie kuhuma ku vafue. **10** Pe avavaha va vatekesi vakapuling'hana kukum'buda ghwope uLasali, **11** ulwakuba vvimila kusyuka kwa mwene, aVayahudi vinga valyavalekile avalongosi vaave, vakamwitika uYesu. **12** Ikighono ikyo vuvili. avaanhu viunga vakiisa ku kyimike ye vapulike kuuti uYesu ali musila ikwisa ku Yelusalemu, **13** pe vakatoolaa amataifa agha mapiki gha matende, vakahuma kukumwambili kumo viiti, "Hosana! Afunyilue juno ikwisa mu litavua lya Mutwa,

Ntwa ghwa Vaisilaeli." 14 UYesu akajaagha inyana ja dogovi akajangalila; ndavule, " 15 Lilembilue mu malembe aMimike kuuti, "Nungoghopaghe, mwalive Syoni, lolagh, Untwa ghwini ikwisa, angalile inyana ja dogovi." 16 Ulutasi avavilanisivua va Yesu navalyasikagwile isio; neke uYesu ye aghinisivue, pe vakakumbuka kuuti isio silyalembilue vwinila umwene na kuuti isi vam'bombile umwene. 17 Avanu vano valyaale palikimo nu Yesu ye ikunkemeela uLasali kuhuma mu mbiipa na kukunsusia, vavakava vikuvoletka avange imhola iijo. 18 Mu uluo avaanhу vinga vakaluta kukumwambili, ulwakuva valyapulike kuuti avombile ikidegho iko. 19 Neke aVafalisayi vakavulana vakati, "Mulola? Lino natunoghile kuvomba kimonga, lolagh, avaanhу vooni vikum'bingili umwene. 20 Mu vaanhу vano valyalutile kukumwimika uNguluve. ku Yelusalemu ikighono ikyu kyimike ikyu Pasaka, mwevalyale aVayunani vamonga. 21 Avuo vakaluta kwa Filipo umhuma mu likaja iya Betisaida mukighavo ikyu Galilaya, vakati. "Tusuma tutang'hane nu Yesu." 22 UFilipo akaluta kukum'buula uNdeleya imhola iijo; pe vooon ve vavili vakaluta kukum'buula uYesu. 23 UYesu akavamula akati, "Unsiki ughwa kughinisivua une ne mwana ne Mwana ghwa Muunhu ghufikile. 24 Kyanghaani nikuvavuvuula, imbeju nave najisyililue mu lihanga na kuvola, jijigha jijio jeene. Looli jingasyilue na kuvola jimela na kukoma ifipeke fiinga. 25 Umuunhu juno ilonda kupoka uvwumi vwake, ujuo ikwambusia, juno ikwambusia uvwumi vwake mu iisi iji, ikuvupoka kuhanga kufika ku vvumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 26 Umuunhu ghweni juno ilonda pikumbombela une, ambingililaghe, pano pwenili naju m'boombi ghwango pwe ivisagha. Kange umiuunhu angambombele une, uNhaata ikumughinia. 27 Lino umwojo ghwango ghupumuka; nisivombe kiki? Ninsume uNhaata amhoke mu latalamu luno luta pikunyaagha? Neke, lelo nifikiile unsiki ughu vwinila kukwupila ulatalamu uluo. 28 Ghwe Nhaata, uhufie uvuvaha wva litavua lyako." Pe likapulikika ilisio kuhuma kukyanya likati, "Nihufisie uvuvaha wva litavua lyango, kange nifihuifagha." 29 Ilipugha lya vaanhу vano pwevalyale pala vakapulika ilisio ilio vamonga vakati, "Fula jigulwime! "Avange vakati, "Nyamola ajovile naghwo!" 30 Neke uYesu akavavuula akati, Ilisio ilio nalipulikike mulwa kunhanga une, looli mulwa kuvatanga umue. 31 Lino ghufikile unsiki ughwa Nguluve kuhigha avaanhу mu iisi iji, na kukun'daga uSetano umbaha ghwa iisi iji. 32 Neke ningatosivue kukyanya kuhuma mu iisi iji, nikuvapelela vooni kulkwisa kulyune. 33 Alyajovile uluo kuvonia kuuti ilifua vufue vuki. 34 Avaanhу vala vakamwamula vakati, "Usue tupulikike mu ndaghilo kuuti uKilisite iiva mwumi ifighono fyon Lino lwa ndaanii ghwiiti uMwana ghwa Adamu ilondua kutosivua kukyanya? UMwana ghwa Muunhu ghwe veeni? (aiōn g165) 35 UYesu akavamula akati, "Ulumuli lulipalikimo numue unsiki n'debe Mughendaghe mulumili uluo vule lujighe pwelule, nekeing'hiisi jileke kukuvalema, ulwakuva junu ighenda mung'hiisi naakagwile kuno iluta. 36 Lino muli nujuo ghwe lumuli, mumwitikaghe neke muuve vaana va lumuli. "Ye amalile kujova isio, akavuuka, akifisa kuuti valeke kukumwagha. 37 Nambe uYesu alyavombie ifidegho finga pamaaso ghaave navalyamwitiike 38 mu uluo ghakava ghakwilanisivue amasio ghano alyajovile um'bili u Yesaya kuuti, "Mutwa ghwe veeni juno itiike imhola siit? Kange

ghwe veeni juno umhufisie ingufu saako?" 39 Sino silyavapeleliile valeke kukwitika, se sino alyajovile um'bili uYesaya kange kuuti, 40 "Avabofwile amaaso ghaave, kange aghavikile amojo ghaave kuuba masiiti kukwitika; kuuti valalola na maaso ghaave kange vakagule mu moojo ghaave pe vavanguke najuve nivapoke." 41 UYesaya alyajovile isio ulwakuva alyavuvwene uvuvaha wva Yesu, akajova imhola saake. 42 Neke lelo, vope avolongosi vinga valyamwitiike uYesu, neke navalyle vikuhufia pa vuvalafu kuuti vikumwitiika, ulwakuva valyale vikwoghopa kuuti, aVafalisayi kyande vikuvalada, mu masinagogi. 43 Valyale vilonda kughinisivua na vaanhу, kukila kughinisivua nu Nguluve. 44 U Yesu akati, "Juno ikunyitika une, naikuniyitika juune, looli ikumwitiika na juno asung'hile une, 45 ghwope juno anyaghile une, amwaghile na juno asung'hile. 46 Un'e nili lumihu, nisile mu iisi kuuti umuunhu ghweni juno ikunyitika une aleke mu ng'hiisi. 47 Umuunhu juno ipulika amasio ghango, neke naigadilila, une nanikumhigha, ulwakuva nanilisile mu iisi kukuvaligha avaanhу, looli kukuvalapoka. 48 Neke juno ikung'haana une, kange naikwupila amasio ghango, amasio ghano nijova ghe ghano ghilikumigha ikighono ikyu vusililo. 49 Ulwakuva nanijovile muvutavulilua vvango juune ne mwene. Looli uNhaata juno asung'hile une ghwe juno andaghile isa kujova. 50 Kange nikagwile kuuti, ululaghilo lwake lukuvapeela avaanhу uvwumi uvwa kuvusila kusila. Mu uluo sooni simo nijova se sino uNhaata andaghile kuuti nijove." (aiōnios g166)

13 Ye kikyale kufika ikyimike ikyu Pasaka, uYesu alyakagwile kuuti unsiki ghawke ughwa kuvuuka mu iisi, kuluta kwa Viise ghufikile, alyavaghanile avaanhу vaake ifighono fyon, ahufisie ulughona lwake kufika kuvusililo wva vvumi vwake mu iisi muno. 2 USetano akava ampeliile uYuda umwana ghwa Simoni Iskalioti amsaaghe agha kumwohela uYesu. 3 UYesu alyakagwile kuuti uNhaata ampeliile uvutavulilua vvoni, na kuuti alyahumile kwa mwene kange igomoka kwa mwene. 4 Ye vali mu kyakulia, akiima, akafuula isopeka jaake akatandika paasi, pe akatoola ikitambala, akidenga. 5 Akaviika amalenga mu likalai akatengula kukuvalofuga amaghulu avavulanisivua vaake na kupulusia ni kitambala kino idingile. 6 Pe akafika pa Simoni uPeteli, pe uPeteli akati, "Ghwe Mutwa, ghulonda pikunyofugha une amaghulu?" 7 UYesu akamwamula akati, "Luno nivomba, uve naghukulutang'hania lino, looli kyaghukulata ng'hania pambele." 8 UPeteli akambuula akati, "Uve nung'anya fugue une amaghulu nambe padabe." UYesu akamwamula akati, "Nave nanikukwofugha, naghuuva nu vuhangilanisi nuune." (aiōn g165) 9 USimoni Peteli akati, "Ghwe Mutwa, navefyluliva uleke pikunyafugha gha maghulu, looli unyafughe nagha mavoko naghu mutu." 10 UYesu akamwamula akati, "Umuunhu juno oghile um'bili, anoghiile kukwogha gha maghulu gheene, ulwakuva um'bili ghwonu ghuvaliile, najumue muvaliile, neke jumonga mulyumue mulyumue naavaliiile." 11 UYesu alyankagwile juno kyande ikumwohela, fye nambe alyatiile, "Jumonga mulyumue naavaliiile. 12 UYesu ye amalile kukuvalofuga amaghulu avavulanisivua vaake, akafwala isopeka jaake, akagomoka pano akikalile, pe akavaposia avavulanisivua vaake akati, "Asi, Mulutang'hinie luno nivombile kulyumue?

13 Umue mukunhambula mwiti, 'Mbulanisi, kange mwiti Ntwa, Mujova seseene, ulwakuva nili m'bulanisi, kange nili Ntwa. 14 Lino nave une ne juno nili m'bulanisi, kange nili Ntwa nivofwigh amaghulu, enendiiki na jumue fye muvombelanilaghe. 15 Nivahufisie ikihwaniikisio iki, kuuti najumue muvavombelaghe avajiuu ndavule nivavombiile umue. 16 Kyang'haani nikuvavuula, unkami nam'baa kukila untwa ghwake, nambe unsung'hua na m'baa kukila juno ansung'hile. 17 Lino, ndave ughatang'hinie amasio agha, ufunyile nave ghuvomba isio. 18 Nanijova isi kulyumue mweni, ulwakuva vano nivasalwile nivakagwile, neke nijova kukwilanisia aMalembe aMimike ghano ghiiti, "Umuunhu juno tuhangile kulia, angaluiki. 19 Nikuvavuula isi lino pano sikyale pivoneka, neke kya sivoniike mwitike kuuti une NEENE. 20 "Kyang'haani nikuvavuula, juno ikumwupila umuunhu juno ninsung'hile, ikunyupila une, ghwope juno ikunyupila une ikumwupila juno asung'hile une. 21 ye ajovile isio, akapumuka mu mwojo, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Kyang'haani nikuvavuula, jumonga mulyumue itapikunyohela." 22 Avavulanisivua vaake vakava violane, navakakagula kuuti ikun'jova veeni. 23 Umo muvavulanisivua va Yesu juno uYesu alyamughanile fijjo, alikalile piipi nu Yesu. 24 USimoni uPeteli akamposia um'bulanisivua ujuo akati, "Tuvuule ghwe veeni juno ikunjova." 25 Pe um'bulanisivua jula juno eghiime pa kifuba kya Yesu akamposia akati, "Mutwa, ghwe veeni?" 26 UYesu akamula akati, "Juno nikumpeela ikinkate kino nitapisasa, ghwae mwene. "Pe akasaasa ikinkate, akampeela uYuuda umwana ghwae Simoni Isikalioti. 27 UYuda ye upiile ikinkate kila, uSetano akamwingila. Apuo uYesu akambuula akati, "Sino għolonda kuvomba, vomba ng'haning'hani!" 28 Neke voo ni vano valyale vilia pala, nakwealyale nambe jumo juno alyakagwile kuuti kiki uYesu am'bulile u Yuuda enendikio. 29 Neke ulwakuva uYuda ghwe juno alyale ikola indalam, vamonga vakati uvone uYesu am'bulile kuuti akaghule ifinu fino filionda pa kikulukulu, avange vaksisagħa uvone ansung'hile akaghule fimonga ifya kuvapeela avakotofu. 30 UYuda ye upiile ikinkate kila, akahuma kunji ng'haninghaani. Unsiki ughuo jilyale kilo. 31 UYuda ye ahumile kunji, uYesu akati, "Lino uNguluve ahufisie uvuvaha wvango ne Mwana għwa Muuňhu, għwop uNguluve uvuvaha vwake vuvonike kukilila une. 32 Nave Unguluve uvuvaha vwake vuvonike kukilila une, għwop uNguluve kyaiħufia uvuvaha wvango kisila kudiila. 33 "Mwe vanango, nili numue unsiki n'debe vuвule, kyamukundonda, neke lino nikuvavuula ndavule niakovavulile aVayahudi kuuti, "Une kuno niluta umue namungafike. "Lino nikuvavuula na jumue. 34 Lino nikuvapeela ululaghilo ulupia kuuti, 'Mugħħanagħe, ndavule une vule nivaghanile umue najumue mugħħanagħe. 35 Nave mugħħanana, avaanthu voo ni vikagula kuuti umue muli vavulanisivua vango." 36 USimoni uPeteli akamposia akati, "Għwe Mutwa, għulata kuughi?" UYesu akamwamula akati, "Kuno niluta nungam'bingilile lino, loli għulikumbiġiġil ħalli pambele. 37 UPeteli akati, "Għwe Mutwa, kiki naningakuvingga lile lino? Une nitavwile vvimila uve, nambe kuuve kwe kufua." 38 UYesu akamwamula akati, "Għutawile vvimila une, nambe kuuve kwe kufua? Kyang'haani nikukuvuula, ing'hongove ye jikyale kuvika, għuuvu ung'hani le katatu.

14 Namungapumukagħe mu moojo għiinu, Mukumwitika uNguluve, munyitikagħe na juu. 2 Uvukalo kwa Nhaata għwengo vvleefu, vvale vuleke kuuva vvleefu, nanaale nikuvavuula kuuti niluta kukuva ling'hanikisja uvukalo. 3 Ningalute kkuvaling'hani kisja uvukalo, nigomoka kukuvatoola, neke pano pwenili une na jumue pwemuvisagħe. 4 Kuno niluta, isila mujikagħile. 5 U Tomasi akati kwa Yesu, "Għwe Mutwa, usse natukagħile kuno għuluta. Lino ndepoona tukujikagħula ndaani isila? 6 UYesu akamwamula akati, "Une neene sila, nene vvakyang'haani, kange nene vvumi. Nakwale juno ifika kwa Nhaata kisila kukilila kulyune. 7 Mwale mung'hagħule une, mwale mukunkagħula na juu Nhaata. Kuhuma lino munkagħile, kange mumwaghile." 8 UFilipo akati, "Għwe Mutwa, utusoone uNhaata. Ungatusoone luuva lukwiline. 9 UYesu akamwamula akati, "Filip, nikalile numue ifighħono fyoni ifi, nunhagħwile? Umuunhu juno anyaghħile une, amwaghile uNhaata. Lina għwiti, "Utusoone uNhaata?" 10 Asi, namukvitika une nili nkate mwa Nhaata, għwop uNhaata ali nkate mulyune? Amasio għano nikuvavuula, nanijova muvutaviluva vwango, loli uNhaata juno ali nkate mulyune juno ivomba imbombo saake isi. 11 Munyitike une, kuuti nili nkate mwa Nhaata, għwop uNhaata ali nkate mulyune. Munyitike une vvimila imbombo sino nivomba. 12 Kyang'haani nikuvavuula, juno ikunyitika une; ivombagħha imbombo sino nivomba une, kange ivombagħha imħażżeha kukiċċi, ulwakuva niluta kwa Nhaata. 13 Mungasuumme kimongħa mu litavu lyango, nivomba neke uvuvaha vwa Nhaata uvvoneke kukilila une. 14 Mungasuumme kimongħa mu litavu lyango nivomba. 15 Nave munganile, muvingil lagħha indaghilo sango. 16 Pe najune nikunsu uNhaata, għwop ikuvapeela untangili ujunge ikalagħe numue ifighħono fyoni. (aiōn għ165) 17 Untangili ujjo għwe Mhepo juno ihufa uvwakyang'haani. Neke avanu vano navikumwitika uNguluve navangawpule, ulwakuva navikumwagħha kange navankagħile. Loli umue munkagħile ulwakuva ikukala numue kange ali nkate mulyumue. 18 Naningaveleke mwe veene; Nikwisa kange kulyumue. 19 Għusighiile unsiki ndebe avaanthu vano navikumwitika uNguluve, navanganyaagħe kange, Loli umue mulikunyaagħa kange, ulwakuva une nili mwumi na jumue muuva vuumi. 20 Ikkħonek ikio mulikagħula kuuti une nili nkate mwa Nhaata, najume muli nkate mulyune, najune nili nkate mulyumue. 21 Umuunhu juno ikwupila indaghilo na kukusivingħi, ujjo għwe juno anganile. Juno anganile, għwop uNhaata ikumughana umwene, na juu nikumughħana na kukuhufia kwa mwene. 22 U Yuda(u nagħwe Yuuda u Isikalioti) akamposia uYesu akati, "Għwe Mutwa, lwa ndaani għolikuhufia kulyusue, neke nagħulikuhufia ku vaanhu avange?" 23 UYesu akamwamula akati, "Umuunhu juno anganile ivomba sino nikum'buula, għwop uNhaata ikumughħana umwene sino nikum'buula, għwop uNhaata ikumughħana umwene, Une nu Nhaata tukwiisa kwa mwene, na kukukala palikimo kwa mwene. 24 Neke juno naanganile, naivomba sino nikumbuula. Kange sino nikumbuula nasango, loli sa Nhaata juno asung'hile. 25 Nivavulile sooni isio pano nijiġihe palikimo numue. 26 Neke Untangili ujjo, uMhepo uMwimike juno uNhaata ikunsuungħha mu litavu lyango, għwe ikuvavulanisvanga na kukuvakumbusia sooni sooni sino nivavulile. 27 Nikuvapeela

ulutengano lwango. Ulutengano uluo luno nikuvapeela, naluli ndavule luno luhuma ku vaanu ava mu iisi. Namungapumukaghe mu mooj ghiinu, nambe kuwkoghopa kimonga. 28 Mukamhulike ye nijova kuuti, 'Niluta, neke nigomoka kange kulyumue. 'Nave munganile kyang'haani, mwale muhovoka kuuti niluta kwa Nhaata, ulwakuva. uNhaata ghwe m'baха kukila une. 29 Nivavulile isi lino pano sikyaale kuvoneka, neke kyande sivonike mwitike. 30 Naningajove numue kange amasio minga, ulwakuva uSetano umbaha ghwa iisi iji ikwisa. Neke nsila ngufu kulyune, 31 Nivomba ndavule andaghile uNhaata, neke avaanhу ava mu iisi vakagule kuuti nimughanile. Lino mwimetulutaghe.

15 UYesu akati, "Une neene nsabibu ghwa kyang'haani, uNhaata ghwe nya mughunda. 2 Iltaafi mulyune lino nalikoma isabubu, uNhaata ikulivusia. Looli lino likoma, ikulinosa vunofu kuuti likome fijo. 3 Umue munosivue, ulwakuva mwitiike sino nivavulile. 4 Mukalaghe nkate mulyune, najuune nikukalagha nkate mulyumue. Iltaafi nalingakome isabibу nave nallи mu nsabibу, fye lulivuo, na jumue namungavombe sino ilonda uNguluve, nave namuli nkate mulyune. 5 Une nili nsabibу, umue muli matafi. Juno ikukala nkate mulyune, najume mwa mwene; ujоо ivombaghа sino ilonda u Nguluve, ulwakuva kisila kuuva nkate mulyune, namungavombe kimonga. 6 Umuunhu junu naikukala nkate mulyune itaghua, ndavule iltaafi lino nalikoma vule litaghua na kukwuma, avaanhу vihola na kunya. 7 Nave mujigha mukukala nkate mulyume na masio ghango ghikale mulyumue, musumaghe kwa Nhaata kino mulonda, ghwope ikuvapeela. 8 Pano mukoma fijo ifipeke, muuva vavulanisivua vango kyang'haani. Mu uluo uNhaata ghwango ighinisivua fijo. 9 Ndavule uNhata vule anganile une, enendiiki najuune nivaghanile umue. Lino mukalaghe mu lughano lwango. 10 Nave muvingilila sino nikualaghila, apuo mukukala mu lughano lwango, ndavule une vule nikuvisingilila sino uNhaata andaghile na kukukala mu lughano lwave. 11 Nivavulile isi kuuti muuve nu lukeelo ndavule une, kange muuve nu lukeelo uluvaha fijo. 12 Lino nikualaghila kuuti mughananghe ndavule une vule nivaghanile umue. 13 Nakwale umuunhu unya lughano kukila ulu, ulwa kuuti, itavule uvvumi vwake vwinila umanyaani ghwake. 14 Nave muvomba sino nivalaghile, muuva vamanyani vango. 15 Lino nanikutambula vakami vango, ulwakuva unkami naivomba sino ivomba untha ghwake. Looli nikuvatambula umue kuuti muli vamanyaani vango, ulwakuva nivavulile sooni sino nipiuliike kuhuma kwa Nhaata. 16 Umue namulyasalwile une, looli une nilyavasalwile umue na kukuvasuung'ha kuvomba sino ilonda uNguluve, kuuti, kino mukunsuma umwene mu litavua lyango avapelaghe. 17 Lino nikualaghila umue kuuti mughananghe. 18 Nave avaanhу ava mu iisi muno, vikuvakalalila umue mukagulaghe kuuti valyatallile kukung'halalila une. 19 Mwale muuve vaanhu va mu iisi muno, avaanhу avuo vaale vikuvaghana, ulwakuva muli vaanhu vaave. Neke umue nivasalwile kuhuma mu iisi muno, lino umue namuli va mu iisi. Mu uluo avaanhу ava mu iisi vikuvakalalila. 20 Mukumbukaghe ilisio lino nilyavavulile kuuti, Unkami nam'baha kukila untha ghwake." Lino, nave vakamhumwisie une, najumue vikuvapumusyaghа, nave vaktiike imbulanisio sango, nasi siuu

vikwitikagha. 21 Vikuavombelagha isio sooni vwinila vwa kukumbingilila une ulwakuva navammanyile junu asung'hile une. 22 Naale nileke kukwisa kuvavuula, navaale viiva vahosi, neke lino navangakaane vwinila uvuhosi vwave. 23 Umuunhu junu ikung'halalila une, ikunkalalila na ju Nhaata. 24 Nivombie ifidegho ifivaha, fino nambe muunhu na aghellile kuvomba, vaale valeke kukufyaghа, ngale vasila makole. Nambe vafyaghile fyoni nivombie, vajiighe vikung'halalila une naju Nhaata. 25 Isio sivombeka mulwa kukwilanisia aMalembe aMimike ghano ghiiti, 'Vakang'halalile vuvule.' 26 Nikunsuung'ha kulyumue uNtangili kuhuma kwa Nhaata. Untangili ujоо ghwe Mhepo junu ihufia uwakyang'aani, umwene ikwolekaghа imhola sango. 27 Najumue mukwolekaghа imhola sango, ulwakuva muli palikimo nuune kuhuma ye nitengula imbombo.

16 Nivavulile isio kuuti namungalulekaghe ulwitiko lwinu. 2 Avaanhу vikuvaladagha mu masinagogi ghaave, kange ghukwisa unsiki pano umuunhu angavabude umue itsagha ikum'bombela uNguluve. 3 Vilikuavombela isio, ulwakuva navankagwile uNhaata, kange navang'hagwile une. 4 Nivavulile isi kuuti unsiki ughuo ghungafike, mukumbukaghe kuuti nilyavavulile. Nanilyavavulile isi ulutasи, ulwakuva nilyale palikimo numue. Sikuwaambia kuhusu mambo haya tangu mwanzо kwa sababu nilikuwa pamoa nanyi. 5 Poope nambe lino niluta kwa junu alyasung'hile une kulyumue, neke napwale nambe jumo pakate palyumue junu ikumhosia kuuti, "Ghuluta kugh?" 6 Neke ulwakuva nivavulile isio, musukunile fijo. 7 Nikavavuula isa kyang'haani kuuti, luuva lunofu kulyumue une nivuuke, ulwakuva ningaleke pivuuka uNtangili naangise. Looli ningalute nikunsuung'ha kulyumue. 8 Untangili ujоо angiise, ikuvahufyaghа avaanhу ava mu iisi uvuhosi vwave, uvugholofu nu vuhighi vwa Nguluve. 9 Ihufiaghа uvuhosi vwave, ulwakuva navikunyitika une. 10 Ikuvahufiaghа uvugholofu vvango ulwakuva niluta kwa Nhaata, namulikunyaaghа kange. 11 Ikuvahufyaghа uvuhighi vwa Nguluve ulwakuva uNguluve amalile kumuhigha uSetano umbaha ghwa iisi iji. 12 Napano nijighe naso nyininga isa kuvavuula, neke nanikuvavuula, ulwakuva unsiki ughu namungasitang'hanie. 13 Looli uMhepo ughwa kyang'haani ujоо angiise, ikuvalongosiaghа kuvengilila uwakyang'haani; ulwakuva naijovaghа muvuta vulilua vwake jujuo, looli ijovaghа sino apuliki na kuvavavuula sino sikwsa. 14 Umwene ihufiaghа uvuvalaha vvango, ulwakuva ikuvavulaghа sino upiile kulyune. 15 Fyoni fino alinafyo uNhaata, fyango, fye nambe nivavulile kuuti, uMhepo ujоо ikuvavulaghа sino upiile kuhuma kulyune. 16 Ghusighiile unsiki n'debe namukunyaaghа kange, neke pambele unsiki n'debe kange mukunyaaghа. 17 Vamo mu vavulanisivua vaake vakkava viposania viiti, "Asi, kwe kuti kiki pano itti, 'Ghusighile nsiki n'debe namukunyaaghа, neke pambele unsiki n'debe mukunyaaghа?' Na pano itti ulwakuva niluta kwa Nhaata?" 18 Vakkava viposania viiti, "Kwekuti kiki pano itti, 'Ghusighile unsiki n'debe?' Natusitang'hinie isi sino ijova." 19 UYesu akakagula kuuti vilonda kukumposia sino ajovile, pe akati, "Muposania sino nijovile kuuti, 'Ghusighile unsiki n'debe mukunyaaghа, neke pambele unsiki n'debe mukunyaaghа?'" 20 Kyang'haani nikuvavuula, umue mulilila na kusukunala

neke avaanhу ava mu iisi vilihovoka. Mulisukunala, neke pambele ulisukunalo lwinu luluhambuka lukeelo. 21 Umukijuua pano ipaapa, iiva nu lusukunalo ulwakuva ali nu vuvafi. Neke angapaape, maikumbuka kange uvu yafi uvuo, ulwakuva iiva nu lukeelo ulwa kuuva nu mwana. 22 Najumue muli nu lusukunalo lino, neke nilikwisa kange kulyumue neke muliiva nu lukeelo. Nakwale juno anoghiile kuvusia ulukeelo uluo kulyumue. 23 Kange unsiki ughuo ghungafike, namulikumhosia kimonga. Kyanghaani nikuvavuula, mungansuume kimonga uNhaata mu litavua lyango, ikuvapeela. 24 Nambe lino namunsumile kimonga mu litavua lyango. Musumaghe mupelua, neke ulukeelo lwinu lukwilane. 25 Nijovile isio numue mufihwanikisio, neke ghukwisa unsiki ghuno nanijovaghа numue kange mu fihwanikisio. Looli nijovaghа numue pa vuvalafu imhola sa Nhaata. 26 Unsiki ughuo musumagha mu litavua lyango, naniiti une nikuvasumilagha kwa Nhaata, jeeje! 27 Unaata jujuo avaghanile umue ulwakuva munganile une, kange mukwitika kuuti nihumile kwa Nguluve. 28 Nilyahumile kwa Nhaata, nikiisa mu iisi muno; kange nivuuka mu iisi muno, nigomoka kwa Nhaata. 29 Avavalanisiva vaake vakati, "Ulolile, lino ghujova pavuvalafu, naghujova mu fihwanikisio. 30 Lino, tukagwile kuuti uve usikagwile sooni, naghulonda umuunhu ghweni akuposiaghe lumonga. Mu uluo tulkwitika kuuti ulyahumile kwa Nguluve. 31 UYesu akavaposia akati, "Lino mukwitika? 32 Lolatha, unsiki ghuli piipi, lwelli kange seseene ghufikile, pano umue mupalasana nujunge iluta kwa mwene na kukundeka ne mwene. Neke une nanili ne mwene ulwakuva uNhaata ali palikimo nuune. 33 Nikuvavuula isi kuuti muve nu lutengaano, ulwakuva muli nkate mulyune. Pa iisi apa muli ni mhuhuko, neke namungoghopaghe ulwakuva une nijilefisia iisi."

17 UYesu ye amalile kujova isio, akalola kukyanya akati, "Nhaata, akavalilo kafikile; umughinie umwanaako, neke - 2 ghwope umwanako akughinie uve ndavule vule umeleliile uvutavulilua uwwa kovalongosia avaanhу vooni, neke avapeele uwvumi uwwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 3 Uvwumi uwwa kuvusila kusila vwe uvu: vakukagule uve ghwe Nguluvuve ghwa kyang'haani, ghwe junu uli jumo ghwe mwene, kange vang'hagule une ne Yesu Kilisite ne junu ulyasung'hile ku veene. (aiōnios g166) 4 Une nikughinisie pa iisi apa mulwa kumala imbombo jila jino ulyamheliile. 5 Lino ghwe Nhaata, unginie une palikimo nuuve, mu vuvaha vuno nilyale navwo palikimo nuuve iisi ye jikyale kupelua. 6 Avanu vano ulyamheliile mu iisi, nivahufisie uvuvaha vwa litavua lyako. Avaanhу avuo valyale vaako ukamheela une, voope valigadilile ilisio lyako. 7 Lino vakagwile kuuti fyonu fino ulyamheliile fihumile kulyuve, 8 ulwakuva imhola jino ulyamheliile nivapulisie, voope vupiile, vakagwile kuuti kyang'haani nihumile kulyuve, kange vikwitika kuuti uve veeve ulyasung'hile une. 9 Une nikuvasumila avaanhу vaako avuo, ulwakuva ve vano ulyamheliile. Nanikuvasumila avaanhу vooni mu iisi. 10 Avaanhу vango vooni, vaako; avaanhу vaako, vango uvuvaha vwango vuvoniike kukilila aveene. 11 Une lino vivuuka mu iisi, nikwisa kulyuve, neke aveene vajighe mu iisi, Ghwe Nhaata ghwe Mwimike, urnalolelelaghe mu ngufu isa litavua lyako lino ulyamheliile. Uvalolelelaghe kuuti vaave

nu vumo ndavule tuli vumo une nuve. 12 Ye nili palikimo na veene, navalolelelagha mu ngufu isa litavua lyako lino ulyamheliile. Nivadimile, nakwale nambe jumo juno asovile, looli juno akanoghiile kusova kukwilanisia sino silyalembilue mu Malembe aMimike. 13 Lino nikwisa kulyuve, nijova amasio agha pano nijiighe mu iisi, kuuti avavalanisivua vango vavisaghe nu lukeelo mu moojo ghaave, ndavule nilinalwo une. 14 Nivavulile ilisio lyako, neke avaanhу mu iisi vavakalalile, ulwakuva avavalanisivua vango nava mu iisi ndavule une vule nanili ghwa mu iisi. 15 "Une nanikukusuma kuuti uvavusie mu iisi. muno, looli nisuma uvapoke kwa mhosи uSetano. 16 Aveene nava mu iisi, ndavule une vule nanili ghwa mu iisi. 17 Ilisio lyako vwe vwa kyang'haani, lino nikukusuma uvavalasie avaanhу vaako nu vwakyang'haani uvuo, vaave vaako. 18 Ndvavule ulyasung'hile une mu iisi, najune fye nivasung'hile mu iisi. 19 Nikutavula lwonu kulyuve vvimila aveene, neke voope vitavule lwonu kulyuve kukukala mu vwakyanghaani. 20 Nanikuvasumila va vulanisivua veene, looli nikuvasumila na vano vikunyitika, vvimila kupulisivua na veene, 21 Kuuti vooni avuo vavisaghe nu vumo, vavisaghe nkate mulyusue, ndavule uve uli nkate mulyusue, ndavule uve uli nkate mulyune na juune nili nkate mulyuve, Nisuuma vavisaghe vumo neke avaanhу vitike kuuti uve veve usung'hile une. 22 Uvuvaha vuno ulyamheliile, najuune nivapeliile aveene, neke vavisaghe nu vumo ndavule une vule nili nu vumo nuuve. 23 Une niive nkate mu veene, najuuve nkate mulyune neke vaave nu vumo uvukwlanifu. Luuve enendiiki neke avaanhу avange vakagule kuuti uve veeve ulyasung'hile une, na kuuti uvaghanile ndavule unganile une. 24 Ghwe Nhaata, nilonda kuuti, avaanhу umheliile vavisaghe palikimo nuune, pooni pano niiva, neke vavuvone uvuvaha vwango vuno ulyamheliile, ulwakuva ulyangani kuhuma iisi ye jikyale kupelua. 25 Ghwe Nhaata ghwe ghwa kyang'haani, avaanhу ava mu iisi navakukagwile, neke une nikukagwile. Kange avavalanisivua vango vakagwile kuuti uve veve ulyasung'hile. 26 Nivavulanie vakukagule uve, kange nifivombagha uluo kuuti vaghananaghe ndavule unganile une, na juune niive kuwa ndani yao."

18 UYesu ye amalile pikufuunya, akavuuka palikimo na vavalanisivua vaake, vakakila uluvonde ulwa Keduloni, vakingila mumughundo ughwa miseituni. 2 UYuda unya kumwohela uYesu, alyaghumanyile umughunda ughuo, ulwakuva kekinga uYesu na vavalanisivua vaake vakakong'hanaghа apuo. 3 Pe akaklongosia ikipugha kya vasikalni na valoleleli kuhuma ku vavaha va vatekesi na ku Vafalisayi, akaluta navo mu mughunda kumo vakolile itaala, imuli ni filwi. 4 UYesu alyakagwile sooni sino kyasikumwagha, akaluta kuveene, akavaposia akati, "Mukumulonda veeni?" 5 Pe aveene vakawmamula vakati, "Tukumulonda uYesu uMunasaleti." UYesu akavavuula akati, "Neene" UYuda umwohesi alyimimile palikimo na vaanhу avuo. 6 UYesu ye avavulile kuuti, "Neene" vakagomokakinsana nsana vakaghua. 7 Kange akavaposia akati, "Mukumulonda veeni?" Vakawmamula vakati, "Tukumulonda uYesu uMunasaleti." 8 UYesu akavamula akati, "Nivavulile kuuti neene. Lino nave mukundonda une, muvaleke avaanhу ava valutaghe." 9 UYesu akajovile enendiiki kukwilanisia sino alyajovile kuuti, "Vano

ulyamheliile nanisofisie nambe jumo. **10** USimoni uPeteli alyale ni bamba, akasomola, akadumula imbulughutu ija kundio ija m'bombi ughwa ntekesi um'baha. Um'bombi ujoo akatambuluagha Maluko. **11** Neke uYesu akam'buula uPeteli akati, "Gomasia ibamba jaako mu nyambe. Une ninoghiile kukwupila ulupumuko luno uNhaata anding'hanikisie?" **12** Avasikali vala nu mbaha ghwave na valoleleli va valongosi va Vayahudi vakankola uYesu, vakankunga. **13** Vakantwala taasi kwa Hanasi, unkwiye ghwaa Kayafa. UKayafa ujoo alyale ghwe ntekesi umbaha unsiki ughuo. **14** Kange ghwe junu alyavavuulile aVayahudi kuuti, lunoghile umuunhu jumo afue vwingila avaanthu vooni. **15** USimoni uPeteli nu m'bulanisivua ujunge vakava vikum'bingilila uYesu mumbele. Umbulanisivua ujunge ujoo, alyakaguliike nu ntekesi um'baha, akingila palikimo nu Yesu muluviika ulwa ntekesi umbaha. **16** Nene uPeteli akiima akiima paanji pa mulyango, Umbulanisivua ujunge jula junu alyakaguliike nu ntekesi umbaha, akahuma panji akajova nu mhinja junu alyale ikuvadindulila avaanthu umulyango, pe akamwitikisia uPeteli kukwingila muluviika. **17** Umhinja jula akamposia uPeteli akati, "Asi, uve nuli umo ghwaa vavulanisivua va muunhu uju?" UPeteli akamwamula akati, "Ndali, une nanili m'bulanisivua ghwake." **18** Avavombi na valoleleli valyapembile umwoto ulwakuva jilyale mheto, vakava vikwota. Ghwope uPeteli akava palikimo na veene ikwota umwoto. **19** Untekesi um'baha akamposia uYesu vwingila avavulanisivua vaake ni mbulanisio saake. **20** UYesu akamwamula akati, "Une najovaghe na vaanhnu pavuvalafu, ifighono fyonu navulanisyagha mu masinagogi na Nyumba inyimike ija kufunyila, muno vikong'hana aVayahudi vooni. Nanajovagha nambe lisio limonga ku vusyefu. **21** Lino kiki ghukumhosia une? Uvaposie vano vapulikagha, aveene vakagwile sino najovagha. **22** UYesu ye ajovile isio, umo mu valoleleli junu alyale piipi nu mwene, akantova ni lipi akati, "kiki ukumwamula enendiiki untekesi um'baha?" **23** UYesu akamwamula akati, "Nave nijovile fivi, jova uvuvii viwango. Neke nave nijovile vunofu, kiki ghukunova?" **24** UYesu ye ajiighe akungilue, uAnasi akalaghila kuuti atwalue kwa ntekesi um'baha uKayafa. **25** Lino uPeteli ye ikwota umwoto, vamo mu vano valyale vikwota. umwoto vakamposia vakati, "Asi uve nuli umo mu vavulanisivua va muunhu uju?" Umwene akakaana akati, 'Ndali, une nanili m'bulanisivua ghwake." **26** Neke umo mu vuvombi va ntekesi um'baha, junu alyale nyalukolo ghwaa muunhu jula junu uPeteli akan'dumwile imbulughutu akamposia akati, "Asi, naveeve nivele nikwaghile uli palikimo nu Yesu mu mughunda?" **27** UPeteli akakaana kange, nakalingi ing'hongove jikavika. **28** Palwakilo, vakantoola uYesu kuhuma kwa Kayafa, vakantwala munyumba ija kitwa ija ntwa ghwaa Valooma. Neke aveene navakingili munyumba iijo, ulwakuva vangingle viiva valamafu. Mu uluo navaale vilia ikyakulia ikyimike iya Pasaka. **29** Pe untwa uPilato akahuma kunji, akavaposia akati, "Asi, umuunhu uju avombile vuhoi vuki vuno mukumhigha?" **30** Aveene vakamwamula vakati, "Umuunhu uju, aale ave namhosu, natwale tukumuleeta kulyuve." **31** UPilato akavavuula akati, "Lino muntoole jumue, mukamhighie ndavule silungika indaghilo siuu." Avayahudi vakamwamula vakati, "Usue natuli nu vutavulilua uwva kumhigha umuunhu kuuti abudue. **32**

Isio silyavombike enendiiki kukwlanisia sino alyajovile uYesu vule ilifua. **33** UPilato akagomoka munkate mu nyumba ija kitwa, akankemeela uYesu akamposia akati, "Asi, uve veeve ntwa ghwaa Vayahudi?" **34** UYesu akamwamula akati, "Sino ghukumhosia, sihuma mu masaaghe ghaako juuve, pamo avaanthu avange vakwomwile kuuti umhosie?" **35** UPilato akamwamula akati, "Nilii Muyahudi une? Avaanu kuhuma mukisina kyako, na vavaha va vatekesi ve vano vakuletile kulyune. Uvombile kiki?" **36** UYesu akamwamula akati, "Uvutwa vvango nawwa mu iisi muno, vvale vuve vwa mu iisi muno avavombi vango vaale vikunhangaa kuuti nileke kukolua na Vayahudi. Neke lino uvutwa vvango nawwa mu iisi muno." **37** Pe uPilato akamposia akati, "Kwe kuti uve uli ntwa?" UYesu akamwamula akati, "Ujovile seseene kuuti une nili ntwa. Une nilyaholilue mu iisi, kuuti nivavulanisie avaanthu uwwakyang'haani. Umuunhu juno ivingilila uwwakyang'haani, ikumhulikisia." **38** UPilato akamosia akati, "Uwwakyang'haani kye kiki?" UPilato ye ajovile isio, akahuma kange kunji, akavavuula aVayahudi akati, "Une nanikuvuvona uvuhosi kwa muunhu uju. **39** Neke umue muli nu luno lukumhelela une kukun'dindulilia unkungua jumo ikighono ikyi kymike kya Pasaka. Asi, mulonda nin'dindulile untwa ghwaa Vayahudi?" **40** Neke avaanthu vooni vakoova vakati, "Ndali ujoo ndali, utidindulile uBalaba." uBalaba ujoo, alyale mhijimbudi.

19 Pe pano uPilato akantoola uYesu na kukunkopa ni mijeledi. **2** Avasikali vala vakatenda ingeela ija mifua, vakamfwasia ku mutu, kange vakamfwasia isopeka indangali. **3** Pe vakava viveela kwa mwene na kukunnenela viiti, "Uve, ghwe ntwa ghwaa Vayahudi! Vakava vikuntova na mapi. **4** akahuma kange kunji, akavavuula akati, "Pulikisia, umuunhu nikumuleta kulyumue kunji kuno mukagule kuuti une nanikuvuvaha uvuhosi vumonga kwa mwene." **5** Pe uYesu akahuma kunji afwalile ingeela ija mifua ni sopeka indangali. UPilato akajova akati, 'Lolagha, umunu ujoo ghwae uju.' **6** Avavaha va vatekesi na valoleleli ye vamwaghile, vakoova vakati, "Unkomelele pa kikovekan!" UPilato akavavuula akati, "Muntoole jumue mukankomelele, ulwakuva une nivona nsila nkome." **7** Avayahudi vakamwamula vakati, "Usue tuli nu lulaghilo, vwingila ululaghilo uluo uju anoghole kufua ulwakuva umwene ivikile Mwana ghwaa Nguluve. **8** UPilato ye apulike amasio aguo, akoghopa kyongo, **9** pe akingila kange munyumba jaake ija kitwa, akamposia uYesu akati, 'Uve ghuhuma kuughi?' Neke uYesu naalyamwamwile kimonga. **10** Pe uPilato akati, "Kiki naghukunyamula? Asi, nukagwile kuuti une nili nu vutavulilua uwva kukudindulila, nu vwa kukukomelela pa kikovekan?" **11** UYesu akamwamula akati, "Uve naghwale ghuuva nu vutavulilua kulyune, nave nupelilue kuhuma kuykanya. Lino umuunhu juno ambikile mu mavoko ghaako mhosu kukila uve." **12** Kuhuma unsiki ughuo, uPilato akava ilonda isila ija kun'dindulila uYesu. Neke aVayahudi vakoova vakati, "Ungan'dindulile umuunhu uju, naghuuva mmanyaani ghwaa ntwa um'baha uKaisali. Umuunhu juno ikuvika kuuva ntwa, ikaana uvutwa vwa ntwa umbaha uKaisali." **13** UPilato ye apulike amasio aghuo, akahuma nu Yesu kunji, akikala pa kitengo kya vuhighi, munjoveli ija Kiebulania pitambulua Gabata kwe kuti, Lwalo lwa mavue. **14** Ikighono ikio kilyale kighono

kyal kuling'hania ikyimike ika Pasaka, kaale kavalilo ka ntanda ndiiki. UPilato akavavuula aVayahudi akati, "Lolagha, uju ghwe ntwa ghwini!" 15 Aveene vakoova vakanat "M'busie, m'busie, unkomelele pa kikovekano." UPilato akavaposia akati, "Asi, ninkomelele pa kikovekano untwa ghwini?" Avavaha va vatekesi vakanat, "Usue natuli nu ntwa ujunge, looli ju Kaisali!" 16 Pe pano uPilato akam'biika uYesu mumavoko ghaake kuuti vankomelele 17 Pe vakantoola uYesu, akahuma mulikaaja apindile ikikovekano kyake kuhanga kufika pano pakatambulwaghya mu Kiebulania Golgota, kwekuti ling'hala lya mutu. 18 Apuo vakankomelela uYesu palikimo na vange vavili, jumo ulubale ulwa kundio ujunge ulwa kung'highi uwene akava pakate. 19 Pepano uPilato akalemba amasio na kuvika pakyanya pa kikovekano kya Yesu. Amasio aghuo ghalyalembilue, 'YESU UMUNASALETI, UNTWA GHWA VAYAHUDI.' 20 Amasio aghuo ghalyalembilue mu njovela ija Kiebulania, ija Kilooma nije Kiyunaani. Avaanhua vinga vakava vikwimba amalemba aghuo, ulwakuva pano alyakomelilue palyale piipi ni likaaja. 21 Avavaha va vatekesi ava Vayahudi vakam'buula iPilato vakanat, "Nungalembaghe, 'Ntwa ghwa Vayahudi; ulemba kuuti,' Umuunhu uju alyatiile, UNE NENE NTWA GHWA VAYAHUDI." 22 UPilato akavamula akati, "Sino nilembile, nilembile." 23 Avasikali ye vankomeliile uYesu vakantoola amenda ghaake, vakaghava fighavo fine, pe nujunge akantoola ikighavo kyake. Kange vakantoola isopeka jaake. Isopeka iijo najilyahonilue, ulwene jilyatavalue kuhuma ku mutu kuhanga kufika ku maghulu. 24 Avasikali avuo vakavulana vakanat, "Isopeka iji tuleke pidemula, ulwene tusodolele kuuti jiive jaani. "Isio silyavombiike kukwilanisia aMalembe aMimike ghano ghiiti, "Valyaghavinie amenda ghango na kuvika ulusodolelo isopeka jaango." 25 Enendiiki fye valyavombile avasikali. Un'ghina ghwa Yesu, unnuuna ghwa ng'ina ghwa Yesu, UMaliamu umhuma mu kikaja ika Magidala, vakimile piipi ni kikovekano kya Yesu. 26 UYesu akamwaghya ung'ina nu m'bulanisivua juno alayamughanie, vimile piipi nu mwene, akam'buula ung'ina akati, "Mama, lolagha ujuo mwanaako." 27 Kange akam'buula um'bulanisivua jula akati, "Lolagha, ujuo mama ghwako." Unsiki ughuo um'bulanisivua jula akantoola umama jula, kuluta naghwo kukaaja kwa mwene. 28 UYesu ye awene sooni sivombike akati, "Numilue." Alyajovile enendiiki kukwilanisia aMalembe aMimike. 29 Apoopon pala pwekilyale ikikong'o kino kimemile uluhuuje ulukali ulwa sabibu. Vakantoola ikyenda vakasuvika mu luhuuje, vakakinjenga mu lipiki ulwa mpiiki umuhisopo, vakantwalla pa mulomo. 30 UYesu ye anywile uluhuuje lula akati, "Sooni sivombike!" Akinamisia umutu, akakunguka. 31 Ikhono ikio kyale kighono kya kuling'hania iSabati. Avayahudi navakalondagha amavili gha vafue ghajighe pa kikovekano pa kighono ika Sabati, ulwakuva ikighono ikio kilyale kivaha! Pe vakansuma uPilato avitikisie kuuti amaghulu agha vanhu avuo, ghadenye, neke vavavusie pa kiko vekano. 32 Pe avasikali vakaluta, vakadeenya amaghulu agha muunhu ghwa kwanda nu ghwa vuvili vano valyakomelilue palikimo nu Yesu. 33 Neke ye vafikile pa Yesu, vakavona awfile. Mu uluo navakadeenya amaghulu ghaake. 34 Umuunhu umo mu vasikali akamhomma ni mhalala uYesu pa luvaufu, jikahuma idanda na malenga. 35 Imhola isi silembilue nu muunhu juno alyasiwwene ye sivombeka. Sino ijoba sa kyang'haani, kange

ghwope akagwile kuuti sino ijoba sa kyang'haani, ikwoleka neke na jumue mwitike. 36 Isio silyavombiiki kukwilanisia aMalembe aMimike ghano ghiiti, "Nambé umfupa ghwake ghumo naghudenuya. 37 Kange aMalembe aMimike aghange ghiiti" Vikumulolagha juno vamhomile." 38 Isio ye sivombiike, akiisa uYesu umhuma mu likaaja ilya Alimatis. Umuunhu uju alyale m'bingilili ghwa Yesu kisyefu, ulwakuva akoghopa avalongosi va Vayahudi. Akansuma uPilato kuuti avusie um'bili ghwa Yesu pakikovekano. UPilato akamwitikisia, pe akaluta akaghuvusia. 39 Naju Nikodem, juno ikighono kimonga alyalutile kwa Yesu pakilo, akiisa na mafuta amanya lunusi ulunono. Amafuta aghuo ghalyale ikillo fijigho fitatu ndiiki. 40 Vooni ve vavili vakantoola umbili ghwa Yesu vakaghuniengelila nu mwenda umpsala palikimo na mafuta ghala amanya lunusi ulunono ndavule lulyale Iwiho Iwa Vayahudi ulwa kusyila avaanthu. 41 Pano valyankomeliile uYesu pweghulyale umughunda. Mu mughunda ghula mwejilyale imbiipa imia jino navaghelile kuvika nambe muunhu. 42 Lino, ulwakuva ku Vayahudi ikighono kyale kighono ika kuling'hania iSabati, vakaviika um'bili ghwa Yesu mu mbiipa jila, ulwakuva jilyale piipi.

20 Ye kuhenga ikighono ika kwasia mu mulungu, uMaliamu Magadalena akaluta ku mbiipa. Ye afikile akavona ilivue lino valyadindiile pa mulyango ghwa mbiipa livusivue. 2 Pe akavuuka luvilo kuluta kwa Simoni uPeteli na kwa m'bulanisivua ujunge juno uYesu alyamughanile, akavavuula akati, "Vam'busisie uMutwa mu mbiipa, natukagwile kuno vam'bikile." 3 UPeteli palikimo nu m'bulanisivua ujunge jula, vakavuuka viluta ku m'biipa. 4 Vooni ve vavili vakavuuka luvilo, ne um'bulanisivua ujunge jula, akakimbila fijjo kukila uPeteli, akatala kufika ku mbiipa. 5 Akinama, akahungiila mumbiipa, akaghavona gha menda, neke naalingile munkate. 6 Pe pano uSimoni uPeteli ghwope aakfika pala, akingila mu mbiipa akaghavona amenda 7 ni kitambala kino vakampinyile uYesu ku mutu, ikitambala ikio nakilyale palikimo na menda aghange, looli ikyene kilyale palubale. 8 Pe umbulanisivua ujunge jula ghwope akingila mu mbiipa, akalolana kukwitika. 9 Ulwakuva ye lukyale kuvombeka ulu, navalyyaghatang'hinie aMalembe aMimike ghano ghiiti uYesu isyuka kuhuma kuvaafue. 10 Pe avavulanisivua vala, vakagomoka kuno vakikalagha. 11 Unsi ughuo uMaliamu alyimile piipi ni mbiipa ilila. Ye aijighe ifilila akinama akahungiliila mu mbiipa. 12 Akavaagha avanyamhola vavili vafwalile amenda amapala, vikalile pano ghulyale um'bili ghwa Yesu. Jumo alikalile ulubale lwa ku mutu, ujunge ulwa ku maghulu. 13 Avanyamhola vala vakaposia vakanat, "Gwe mama, ghulilila kiki?" Akavamula akati, "Nilila ulwakuva vam'busisie uMutwa ghwango, kange nanikagwile kuno vam'bikile." 14 Ye ajovile amasio aghuo, akasyetuka kunsana, akamwaghya uYesu imile, neke naalyakagwile kuuti ghwe Yesu. 15 UYesu akamposia akati, Mama, ghulilila kiki? Ghukumulonda veenii? Umwene akasaghaghya kuuti muunhu ujuo ghwe m'bombi mumughunda ughuo. Akam'buula akati, "Ntwa nave um'busisie uMutwa, umbuule kuno um'bikile, nintoole." 16 UYesu akati, "Maliamu! Umaliimu akasyetuka, akjovia mu njovela ija kiebulania akati, "Raboni" kwe kuti M'bulanisi." 17 UYesu akati, "Nungang'holaghe

"ulwakuva nikyale kuluta kukyanya kwa Nhaata, looli lutagha ku vavulanisivua vaango, uvavuule kuuti, niluta kukyanya kwa Nhaata ghwango juno ghwe Nhaata ghwini, kange ghwe Nguluve ghwango na jumue Nguluve ghwini. **18** UMaliamu Magadalena akaluta kuavulanisivua va Yesu, akavavuula akati, "Une nimwaghile uMutwa!" Pe akavavuula sooni sino uYesu amulaghile. **19** ikighono ikyo kwasia mu mulungu, avavulanisivua va Yesu valyakong'hanile munyumba vidindiile, ulwakuva valyale vikwoghopa avalongosi va Vayahudi. UYesu akiisa, akiima pakate pa veene akati, "Ulutengaano luvisaghe numue!" **20** Ye ajovile uluo, akavahufia amavoko ni mbafu saake. Avavulanisivua vaake ye vakagwile kuuti ghwe Mutwa uYesu, vakahovoka fijo. **21** UYesu akavavuula kange akati, "Ulutengaano luvisaghe numue. Ndavule uNguluve vule alyasung'hile une, na juune nikuvasuang'ha umue." **22** Ye ajovile amasio aghuo, akavapullia umwuja ghwake, **23** akati, "Upila umhepo uMwimike. Avaanhу voooni vano mukuvasaghila inyivi saave, uNguluve ikuvasaghila. Vano namukuvasaghila inyivi saave, uNguluve naikuvasaghila." **24** Neke uTomasi juno akambulwaga "Didimasi, "umo ghwa vavulanisivua kijigho na vavili, napwealyale uYesu ye ikuhufia kuavulanisivua avajaake. **25** Avavulanisivua avajaake vala, vakam'buula uTomasi vakati, 'Usue tumwaghile uMutwa. Neke umwene akavamula akati, "Une naningitike isio, nave nanifyaghile na kukwabasia ni kyongo ifivamba ifya masumale mumavoko ghaake, na kukwabasia nu luvoko lwango ikivamba mu mbafu saake." **26** Ifighono lekelalubale ye fikilile, avavulanisivua va Yesu valyakong'hanile kange mu nyumba, na ju Tomasi, mwealyale. Amalyango ghalyaae madinde, uYesu akiisa kange, akiima pakate pa veene, akati, "Ulutengano luvisaghe numue." **27** Pe akam'buula uTomasi akati, "Tomasi, ghwise ghwabasie amavoko ghango ni kyove kyako, kange ghwabasie imbafu sango nu luvoko lwako. Ulekaghe kuuva ni nganighani, looli ghwitikaghe." **28** UTomasi akamula akati, "Uve uli Mutwa ghwango! uli Nguluve ghwango." **29** UYesu akam'buula akati, "Ghwitiike ulwakuva unyaghile! Vafunyilue vano vikwitika, kisila kunyaagha." **30** UYesu alyavombile ifidego ifingi finge pamaaso gha vavulanisivua vaake fino nafilemibilue mu kitabu iki, **31** ifidego ifi fino filemibilue, filemibilue neke mwitike kuuti, uYesu ghwae Kilisite, Mwana ghwae Nguluve, neke vwimila kukumwitika umwene, mwupile uvwumi mu litavua lyake.

21 Pambele, u Yesu akihfia kange ku vavulanisivua vaake ku lisumbe iyla Tibelia; kukuhufia kulyale enendiiki: **2** uSimoni uPeteli, uTomasi juno akatambulwaga Didimasi, uNatanaaeli umhumu mu kikaaja ikyo kana mukighavo ikyo Galilaya, avana Sebedayi na vavulanisivua vaake avange vavili, voooni avuo valyale palikimo. **3** USimoni uPeteli akavavuula avajaake akati, "Niluta kulova isamaki. "Vooope vakamwamula vakati, "Najusue tuluta palikimo nuuve." Pe vakavuka viluta, vakingila mu ngalava, neke ikilo jooni navakambulila kimonga. **4** Ye kuhenga, uYesu alyimile mulubale mulisumbe, neke avavulanisivua vaake navalyyakagwile kuuti Yesu. **5** UYesu akavaposia akati, "Vanango namulovile nambe samaki jimo?" Aveene vakamwamula vakati, "Natulovile nambe jimo!" **6** Akavavuula akati, "Isia uvwa fu ulubale ulwa ku ndio ulwa ngalava, ukuo mupata. "Pe uvwafu, neke vakakunua kukwesa

ulwakuva vakalovile isamaki nyinga. **7** Pepano umbulanisivua jula, juno uYesu alyamughanile fijo akam'buula uPeteli akati, "Uju ghwe Mutwa!" USimoni uPeteli ye apulike kuuti ghwe Mutwa akatoolu umwenda ghwake akipinya (ulwakuva naakipinyile vunofu) pe akitosia mulisumbe. **8** Avavulanisivua avange vala vakiisa ku ngalava (ulwakuva pano valyale napakale patali palyale imita kilundo kimo ndiiki) kufika kunji kulisumbe kuhuma pa ngalava) vakava vikwesa uvwafu vumemile isamaki. **9** Ye vafikile kunji ku lisumbe, vakaghwagha umwoto ugwa nkala, pa mwoto apuo pwe ghulyale unkate ni samaki. **10** UYesu akavavuula akati, "Mulete isamaki sino sino mulovile." **11** Pe uPeteli akingila mungalava, akakwesela kunji ku lisumbe uvwafu vula vuno vulyamemile isamaki imba. Isamaki isio silyale kilundo kimo ni fijigho fihaano ni tano. Napano isamaki silyale nyinga enendiiki, uvwafu navulyademwike. **12** UYesu akavavuula akati, "Mwise mulavuke, "Neke napwealyale nambe jumo mu vavulanisivua, juno alyaghelile kuposia kuuti, "Uve veeve veeni?" Valyakagwile kuuti ghwe Mutwa. **13** UYesu akiisa, akatola unkate, akavapeela, kange akatoolu isamaki akavapeela. **14** Uluo lulyale lwa vutatu uYesu kukuhufia ku vavulanisivua vaake, kuhuma isyuka ku vafue. **15** Ye vamalile kulia, uYesu akamposia uSimoni Peteli akati, "Simoni mwana ghwa Yohani, unganile une kukila avange ava? "UPeteli akamwamula akati, "Eena Mutwa, uve ukagwile kuuti nikughanile." UYesu akambuula akati, "Udimaghe ing'holo sango? **16** Akamposia ulwa uvvili akati, "Simoni mwana ghwa Yohani, unganile?" UPeteli akamwamula akati, "Eena Mutwa, uve ukagwile kuuti nikughanile." UYesu akambuula akati, "Ulolelelaghe vunono ing'holo sango." **17** Akamposia ulwa vutatu, akati, "Simoni mwana ghwa Yohani, unganile?" UPeteli akasukunala ulwakuva amposisie ulwa vutatu kuuti, "Unganile? Akamwamula akati, "Ghwe Mutwa, uve ukagwile sooni, ukagwile kuuti nikughanile." UYesu akambuula akati, "Udimaghe ing'holo sango. **18** Kyang'haani nikukuvuula, ye ulinsoleka ulyamanyine kufwala juuve amenda na kuluta kuno ghughanile. Neke ghuliiva mughoghohlo ghuligholosyaghya amavoko ghaako, umuuuhu ujunge ikukufwasyagha na kukukutwala kunu naghughanile." **19** UYesu alyajovile isio kuvonia vule uPeteli ilifua mulwa kumughinia uNguluve. Ye ajovile isio akambuula uPeteli akati, "Umbingililaghe." **20** UPeteli akasyetuka, akamwagha um'bulanisivua juno uYesu alyamughanile, ikuvavingilia mumbele. Um'bulanisivua ujoo ghwe juno alyeghiime pa kifuba kya Yesu ye vali pilia ikyakulua ikyo pavwilile, ghwe juno alyamposisie uYesu kuuti, "Mutwa ghwe veeni juno kya ikukwohela?" **21** UPeteli ye amwaghile um'bulanisivua jula, akamposia uYesu akati, "Gwe Mutwa, kilihimila kiki kwa m'bulanisivua uju?" **22** UYesu akamwamula akati, "Nave nilonda uju ave mwumi kuhanga niliiva nigomoka, uve kikukuvava kiki? Uve mbingililaghe. **23** Amasio aghuo ghano uYesu alyajovile ghakapulikika ku vavingilili vinga, pe vakasaghagha kuuti um'bulanisivua ujoo nailifua. Neke uYesu naalyajovile kuuti umbulanisivua ujoo nailifua, ulwene alyatiile, "Nave nilonda uju ave mwumi kuhanga niliiva nigomoka kikukuvava kiki? **24** Umbulanisivua ujoo ghwe juno ikwoleka isi sooni, kange ghwe juno alembile isi. Usue tukagwile kuuti uvwolesi vwake vwa kyang'haani. **25** Kwesili isingi nyinga sino

alyavombile uYesu. Saale silembue sooni, nisaagha kuuti iisi
jooni najaale jikwila kuvilka ifitabu ifio.

Imbombo

1 Ikitabu ikyapakaliikyapakali nilyakilemble, Theofilo, nikajova soni sino alyasitenguile uYesu kuvomba na kuvulanisia, 2 kudughila ikighono kino umwene alyapelilue kukyanya. Uulu luliale yeluhumile ululaghilo kuhumiila kw Mhepo mwimike kuvavulanesivua vano alyavasaluile. 3 Ye sikilile imumuko sa Vene, umwene alyavonike kuvanave mwuumi kange na sising'ilisio nyanga sikoleleuagha. Mufighono fijigho fine alihufisiealihufisie kuvene, napikwolelela vumila isa vatwa va Nguluve 4 Panorama akatang'anagha navope, pe akavalaghilaga kuti navangavukaghe mhu Yerusalem, loli vaghulilaghe ulyalufingo Iwa Nata, lino, alyatilie, "Mulyapulike kuhuma kuliune 5 kuti uYohanau Yohana aliofuighe ulyofugho Iwa malenga, loli umue mkwofughuaghha nhu Mhepo mwimike mofighono fififii fidebe." 6 Pano ye vakong'anile palikimo valyamposisie, "Mutwa, kwekuti ku uulu ghilikuvgomokesia avanhu va Israeli uvutwa?" 7 Umwene akavavula akaati, "nalunoghile kuliumue kukagula amasiki Ghana uNata afumbilue kuvatavulilua va mwene jujuo." 8 Loli mukupila ingufu, unsiki ghuno ilkwisa kuliumue uMhepo umwimike; umue muliva volesi vango kuoni muYerusalem name muYahudi mwoni ni Samaria na kuvusilokuvusililo vwa lisi." 9 U Mutwa Yesu yamalilie kujova isi, avenue yevilola kukyanya, umwene akanyanyulivua kukyanya, ilifunde likakupikila valeke kumuaghha name Mason ghavanave. 10 Pano vakalolagha kukyanya nhuvusyukue yeiluta, nakalingi, avanhu vavili valyimma pakati name Kati pavanave vafwalille amanda amavalafu. 11 Vakati, "Umue me vanhu va mugalilaya, Iwakiiki mwimile apa mulola kukyanya?" U Yesu uju Juno atoghilie kukyanya iligomoka lulalula ndavule mumbwene iluta kukyanya. 12 Pepano vakagomoka kuhuma kukidunda kya mizeituni, kind kilipipi nii Yerusalem, ulughendo ulwa kighono ikya sabati. 13 Ye vafikilevafikile vakaluta kugholofa kuno vakikalagha. Vope veva Ptro, Yohana, Yakobo, Andrea, Filipino, Thomas, Batholomayo, Matayo, Yakobo, Mwana wa Afayo, Simon Zelote, nhu Yuda Mwana wa Yakobo. 14 Voni vakakolana aka huana munhu jumbo, ningufu vakaghendelela ni nyifunyo. Palikimo na vope pevaliale avakimama, Maliamu ungi'ina ghwa Yesu na valumbu va mwene. 15 Mufighono fila uPetro akima pakate nakate navanyalukolo avanhu kilundo kimo night fijigho fivili, akati, 16 Vanyalukolo, lulyanoghile Kati amalembe ghakwililanighe pano pakali uMhepo mwimike akajovelagha muloomo ghwa Daudi ulwkuling'ana nhu Yuda, alyamendime kuvala vano valya n'kolile uYesu. 17 Ulwakuva umwene alyale njitu alyipile ikighelelo kya mwene mumboo jittu iiji." 18 (lino umunhu uju alyaghulile ikivanja kind alipile nhuvuhosi vwa mwene apuo pe akaghwisagha akalongosiagha umutu, umbili ghuakadememuka namaleme ghakakung'ika niiki ghakava pavugholofu. 19 Voni vanovakakilagha muYerusalem valyasipulike soni isi, pe ikivanja ikio pevakakipela kunjovele javanave "Akelidama"ughu ghwe "mughunda ghwa Dana.") 20 "Mukitabu kya Zaburi lilembilue, 'ghuula umughunda ghuake ghuba wa kuhama kwejeje name jumonga nangikalaghe Pala;' name, 'Tavulile umunhu ujunge atole inafasi jamwene ijavulongosi.' 21 Uluo

Iwakyang'ani, lino, jumbo umughosi vakavingilisaniagha pano uMutwa Yesu alyahumile napikwingila muliusue, 22 kutengulila kulwofugho Iwa Yohana kufika ikighono Kira kinda akatolwaghha kukyanya, anoghile piva mwolesi ghwa lusyuko palikimopalikimo nusue. 23 "Vakavavika pavulongolo avaghosi vavili, Yusufu Juno akatambulivugha Balinaba, junoghuope akatambulivaghha Yusto nhu Maria. 24 Avene vakifunyagha vakatisagha, "Uve, Mutwa, ghwejuno ukagwile amojo gha vanhu voni, tuvikile pavugholofu ghwe Venice muvanhu avavili Juno usaluile. 25 Uwahuhalo imbombo ija vwomolia jino akajile uYuda Juno akahokile ghwejuno ahaliile papa mwene." 26 Vakavatovela ikuura vavuo, ni kura jikamughwila Mathia wejuno akavalilua palikimo na vasung'wa kijigho najumo.

2 Yekifikile ikighono kya Pentekoste, vanilla valyakong'anile papamo. 2 Nakalingi lukahumila ulugulumo kuhuma kukyanya here luujiro Iwa mepo lukamema munyumba Joni jino valikalile. 3 Sikavahumila imili, sikalekeng'ana here ndapi said mwoto Kira munhu sikale pakyanya pamutu ghwa mwene. 4 Avenu voni vakamemesevua uMhepo mwimike pevakatengula kujova injovelo isinge, ndavele uMhepo akavatangile kujova. 5 Unsiki ghulaghula pevalyiale avayahudi vano vakikalagha muYerusalem, vakamulumbagha uNguluve, kuhuma mu iise soni sino silipasi pavulanga. 6 Ingulumo is yesipulikike, ikipuga kya vanhu kikaghona palikimo vakava nhu vwoghofi ulwakuva Kira much akapulike panovijova ninjovele Ja mwene jujuo. 7 Vakaghasuka napideghanapidegha Avenue vakajova, "kyang'ani, available voni vanoviju kwekuti navaGalilaya? 8 Lwakuva kiiki tukuvapulika, usue tweni munjovele situ sino tukaholilue na sope? 9 Waparthia na vaMedi nava Elamu, navmo vikukala khu Mesopotamia, Yahudi namu Ponto naku Asia, 10 Mu Frigia, Pamilia, namu Misri, naku Libya naku Kirene, navahesia voni kuhuma ku Rumi, 11 Va Yahudi, na vimiike, Wakrete na Vaarabu, tukavapulika vijova munjovele situ ulwa vutavulilua Iwa mbombo saNguluve." 12 Voni valyaghaswiwe napikwalangana; valyofisie vavuo Kwan vavuo, 13 "Ulu lulindiani?" Niiki avenge valyasyojuli vakati, "Ava vamemile uluhujo ulupuya." 14 Loli uPetro akiima palikimo navala kijigho na jimo, akakolelela kiongo, akavavula, "Mwevanhu va Yudea navoni vano vikukala apa pa Yerusalem, illi live pavuvalafu paliumue, mupulikisyaghe vunofu amasio aghango. 15 Avanhu ava navaghaille ndavule musagha, ulwakuva unsiki ughu Iwakilavo kivalilo kya vutatu. 16 Loli illi lilyajovilue kukilila kwa m'bili uYoheli: 17 Jiliva mufighono ifya vusililo, u Nguluve ijoba, nilikung'ilila umhepo ghuango ku vanhu voni. Avana vinhu navalivinhu vihumiagha uvuvili, avasoleka vinhu vilisonuaghagha sinosivoneka, navaghogholo vinhu vilighonelagha injosi. 18 Vulevule ulwa vavombi vango name vavombi vango ava hinja mufighono ifio, nikung'a uMhepo ghwango vope vilivilagha. 19 Nihuifagha isakudegha kukyanya kuvulanga nifidegho pasi pa iisi, idanda, umwoto, nilliosi ilighifu. 20 Iljuvallijuva lilahambusivua kuva ng'isi naghumwesi kuva danda, ye kikyale ikighono ikivaha nhi fidegho fya Mutwa. 21 Lilia ndiki umunhu ghueni Juno ikultambulagha ilisio lya Mutwa ilivanguka." 22 Mwevanhu va Israeli, mupulikaghe amasio agha: U Yesu ghwa Nazareti, umunhu Juno mpesie nhu Nguluve kuliumue ni mbombo savatavulilua ni sakudegha, nifidegho fino

uNguluve kukila pakate paliumue, ndavulejumue mulumanyile-
23 Ulwakuva uvutavike vulyahuviue kuhuma kuvutengulilo,
nhuvupakasi vwa Nguluve, alyatavulivue, numue, mumavoko
gha vanhu avanangi, mulya n'komelile na pikum'buda, 24 Juno
unguluveunguluve alya mwimike, akavusia uvuvafi vwa vufue
Kwa mwene, ulwakuva nalukunoghile Kwa mwene kutemua
nuluo. 25 Ndiki u Daddy ijoba vvimiila vwa mwene, nilyamwaghile
u Mutwa jatu pamaso ghango, umwene alikuluvokoko lwango
ulwa kundio apene lolii nani veghelesiuvgaha. 26 Ulwene
umwojo ghwango ghuliale nhu lukelo nalulumilli lwango
lulya hovosivue. Kange naghum'bili ghwango ghukukalagha
n'kangafu. 27 Nhulaluleka uluvelo lyango lulaluta kuvulugu,
nambe naghulikuntavula umwimike ghwako kulola uvuvole.
(Hadēs 886) 28 Uve uhufisie kuliune iiisila is vumi; ghukumbika
nimeme ulukelo pavulongo pa maso ghako.' 29 Nyalukolo,
nakaguile kujova kulumue ulukangasio ulwa Nata ghwitu Daudi:
umwene alyafuile nakusyilua, najimbipa ja mwene jilipalikimo
nusue mpaka umusyighu jji. 30 Anala, alyale m'bili kange
aliyah kaguile kuuti uNguluve alijighile ulwuigho Kwan mwene,
pa kitengo ikya vutwa. 31 Ili alyayaghila ng'anii pe akajova
ulwakusyiuwa lwa kilisite, 'nambe nalyamulekile kuvulugu, nambe
nagh u m'bili ghwna mwene na ghuvolile. **(Hadēs 886)** 32 U Yesu
uju - u Nguluve alyan'syusisie, Juno usue twueni tulivolesi. 33
Pa uluo, ye anyanyulivue muluvoko ulwa Nguluve ulwa ndio, ye
upile ulufingo lwa Mhepo Mwimike kuhuma Kwa Nhata, umwene
akung'ilile ulufingo ulu, lung umue mukuluvona na kupulika.
34 Nakuva u Daudi nalya toghile kuluta kukyanya, lolii iti, 'U
Mutwa alyajovile Kwan Mutwa ghwango, 35 "ikaale kuluvoko
lwango ulwa ndio, kudugha niliva nikuvavombela avalugu vako
kitengo kya maghulu ghako. 36 Ku luo inyumba jooni Jack Israeli
jikagule said kyang'anii u Nguluve ambikili umwene kuva Mutwa
kange kilisite, uYesu Juno mulyankomelile." 37 Lino yevapulike
Ayala, sikavanyanya munhumbula savanave, vakambula uPetro
navasung'wa avenge e, "Vanyalukolo, tuvombekiki?" 38 U
Petrol pe akavavula, "Mulataaghe, mwofughue, umunhu ghweni,
mulitavua lya Yesu kilisite ulya kusaghilua uvohosi vwinu, Kane
mukupilagha uluvonolo lwa Mhepo Mwimike. 39 Ulyakuva
kulyiumue lwe lufingo na kuvana voni navano valikuvutali, avanhui
vinga ndavule uMutwa u Nguluve ghwitu ndavalendavule kyande
ikuvakemela. 40 Kumasio minga alyavolekile na kuvapelepesia;
akati, "Mujavule muhume mukikolo iiki kiuafu." 41 Pepano
vakavupilagha amasio gha mwene na kukwofughuaghā, apuo
pe vakongeleta mukighono ikio ndavule kufika imbelo imbilima
itatu. 42 Vakajigha vagadilile imbulanisio said vasung'wa
name kutangilanila, mulwa kumenyula unkate na munyifunyo.
43 Uludwesi lukisa kumbelo soon, nisakudegha mufidegho
siksvombeka kukilila ku va sung'wa. 44 Vanilla vano valyitike
valyalevalyale palikimo na kuva nifinhu fivanave palikimo,
45 pevakaghuisiaga ifinhu fivanave na pighavania ku vooni
kuling'ana nujunge ndavule akalondagha. 46 Uluo ikighono pa
kighono vakaghendelelagha nuyutavike vumo munyumba imbaha
inyimikeinyimike ijakufunyila, valyamenuile un'kate munyumba,
valyahangilanile kuliakulia ikyakulia nulukelo nhu vukoola
vwa numbula. 47 Valyamughinisie u Nguluve vakitikisisuvgaha

na vanhu voni. U Mutwa alyavongelisie mukighono kange
mukighono vano valyale vivanguka.

3 Lino u Petro nhu Yohana yevalungumile munyumba imbaha
inyimike ija kufunyila unsiki uwa kufunya, mukivalilo kya
budika lubale. 2 Umunhu jumonga, kivwale kuhuma iholua,
alyale ipinduaipindua ifighono fioni valyale vikumughonia
pamulyango ghwa nyumba imbaha inyimike ijakufunyila ghuno
ghukatambulivuaghā umuliangoo unono, ulwakuti akagule kusuma
ikitekelo kuhuma kuvanhu Vene kulyalungime kunyimba imbaha
inyimike ijakufunyila. 3 Ya vvene uPetro nhu Yohana valipipi
kukwingga munyumba imbaha ijakufunyila, alyasumile ilitekelo.
4 Petro, akamulunguvalila amaso, palikimo nhu Yohana,
akati, "tulologhe usue." 5 Kivwale akavalola, akavahuvilagha
kikava kimonga kuhuma kuvanave. 6 Loli u Petro akajova,
"indalamu ni sahabu une naniilinayfo, lolii kinonilinakyo nihumia
kulyuve. Mhu litavua ilya Yes kilisite ughwa mhu Nazareth,
ghendagha." 7 U Petro akantola nhi kivoko kya mwene ikyandio,
akamwinamula munkyanaya: nakalingi amaghulu gha mwene
nififughamilo fya mwene ni fijeghe fikapata ingufu. 8 Akajumba
mukyanya, umunhu kivwale pe akima pe akatengula kughenda,
akingila munyumba imbaha inyimike ijakufunyila palikimo nhu
Petro nhu Yohana, akaghenda, akajumba, napikumongesia u
uNguluve. 9 Avanhu vooni vakambwene ighenda na pikumughinia
uNguluve. 10 Vakakagulu Kati ghwe jula junu alyale ikukala na
kusuma ilitekelo pa muliango unono ughwa nyumba inyimike
ijakufunyila; valyamemile kudegha name kudegha kyongo pakila
kinokikahumile Kwa mwene. 11 Ndavule alyavakolelile uPetro
nhu Yohana, avanhuanhu voni vakakimbiliila muvukumbi vuno
vatambulagha Sulemani, vakadeghaghā kyingo. 12 U Petro Jeff
alivwene ili, umwene akavamula avaanhui, "umue mwevanhui va
much Israeli, kicking mudegha? Nakiki mulangamile amaso ghinu
kulyusie, hence twesue tubombile uju ulwakuti aghendaghe
ni ngufu siitu nhu vvitiiki vvitu? 13 U Nguleve ghwa Ibrahim,
nhu ghwa Isaka, nhu ghwa Yakobo, Nguluve ghwa Va Nhataa
viiti, amwimike um'bombi ghwa mwene u Yesu. uju ghwe
mwene Juno umue mukafumbatisie na panoramic umwene
alyale ilonda kumulekesia ave mwavuke. 14 Mulyakanile umwike
kange unyawakang'anii, niki umue mukamolonda um'budighwe
alekue ave mwavuke. 15 Umue mulya m'budile untua ughwa
vuumi, Juno u NgeluveNgeluve alyah syusisie kuhuma ku
vafue use tulivolesi va ilio. 16 Lino mulvitiko mulitavua lya
mwene, umunhu uju Juno mukam'bona napikagula, alyimikilue
kuvomba ningufu. Ulwitiko luno lukililakwa Yesu uvulamuke
uvupesie, pavulongo palyumue mwenvoni. 17 Lino, vanyalukolo,
nikaguile kuti mulyavombie mhuvujas, pe valyavombie vulevule
avalongsosi vinhu. 18 Loli amasio ghino uNguluve alyah vavulile
nga'aani kukilila mumalomo agha vavilivavilli voni, Katie ujuuji
kilisite ilipumuka lino akwisisie. 19 Lino, mulataghe, musyetuke,
ulwakuti uvohosi vwinu vuoni vuvusivie, ulwakuti ghuisse unsiki
ughwa kutengana vvimiila nhu vutavulivua. 20 Mulwakuti akagule
pikumwomola kilisite Juno asalulivue vvimiila umue, Yesu. 21
Ujoo ghwe mwene uvulanga vumhupilile pano filava figomoka
ifinhu fioni, silo u Nguluve alyasjovile pakali kukila mumalomo
gha vavilli. (aiōn g165) 22 Sakyang'anii u Musa alyajovile, u

Mutwa unguvule ikumwimiaghha um'bili ndavule uneasy kuhuma munkate muvanyalukolo vitu. Mulikumpulikisyagha ifinhu fyon fine ikuvavula umue. **23** Lulihumila kuuti umunhu ghueni Juno naipulika Kwan m'biili ujoo ghwe itipulivuagha avuke pakate pa vannhu. **24** Ena, navavili voni kutengulila uSamwelli navano valisile pambele pa mwene valyajovile kange vakapulisia ifighono ifi. **25** Umwe mhu livana vavvili kange valufingo luno uNguluve alyafingine palikimo nava nyenya, ndavule alyajovile Kwan Abrahimu, 'Mhu mbeju Jakob ing'olo sooni isa mhu iisi sifunyuagha. **26** U Nguluve ya mwimisiemwimisie umbombi ghwake, alyawomwile kulyumue tasi, ulwakuti avafunye umue ulwakushetuka kuhuma muvuhosi vwinhu.

4 Unsiki uPetro nhu Yohana vyalya vijova name Vanuatu, avatekesi nhu n'sikali wa nyumba inyimike ijakufunyla mu sadukayo valyavalutile. **2** Valyakalile fijo ulwakuva uPetro nhu Yohana valyale vikuvalanisia avanhu piti uYesu name pikuvavulanisia avasyoke avamwene kuhuma kuvaefue. **3** Valyavakollle nakuvavika mukipatalamukipatala unsiki ghwa palwakilo pakighono kikafwatile, kikale kisiki jikava vvilile. **4** Ikighelelo kya vaghosi valyaghelanisivue valyale imbilima ihano ndiki. **5** yejfikile ilwakilo ijakighono kind kikafwatile, piti avagoyo vavanave name vaghoholo navalembi, palkimo vyalyakong'anike palikimo moyerusalem. **6** uAnasi alyale n'tekesi ngoyo, nhu Kayafa, nhu Yohana, nhu Iskanda, vanilla valyale vanyalukolo va n'tekesi ungoyo. **7** Yevavikile uPetro nhu Yohana pakate pavanave, vakaaposia, "Mungufu nyiki, Kane mulitavua lyani muvomba illi?" **8** Niiki uPetro yeah amemile uMhepo umwimike, akavavula, umwe me vagoyo vavanhu, na vaghoholo, **9** Ndavule usyue ikighono kyamusighu suposevua v威mila vwa mbombo inofu jino tumbomile umunhu un'tamu uuju-lwandani umunhu uuju avuuuve? **10** Leka livonekaghe illio name kuvanhu voni name Islaeli Joni, Katie mulitavua ilya Yesu kilisite ughwa Nazarethi, Juno mkakolile, Juno uNguluve akasyusisye kuhuma kuhuma kuvaefue, v威mila vwa Silas Jack mwene kuti umunhu uuju imile pavulongolo pa maaso ghinu yeah nkafu. **11** UYesu kilisite lyelivue lino umweumwe mwe va lengaji mukalisoyule, lyelinolyelino livikilue kuva livue likome ilya muulubale. **12** Nakuluvangi Kwa munhu ujunge Juno avesaghe. Ulwakuva nakwelile ilinge ilitavua pasi pavulanga lino vapelilue avanhu, v威mila vwa ilio likagwile tuvanguka." **13** Niike ye vavuvwene uvukangafu uvwa Petrol nhu Yohana, people vakakagula kuuti Vanuatu va vulevule vano name vimbi, pe vakadegha, vakakagula kuti uPetro nhu Yohana vakale palikimo nhu Yesu. **14** Ulwakuva vakabwene umunu Juno avuvusivue imiile palikimo name Vene, no valyale ni sa kujova kange. **15** Loli ye vupile ululaghilo avasung'wua vavu pavulongolo pa lukong'ano lwa kivighilli pe vakajovagha vavuo Kwan vavuo. **16** Vakajovagha, tukuvavomba kiiki avanhu ava? Sakyang'anikidegho kya kudegha kivombike kulkilia muvanave lulipavuvalafu kuvanhu voni vano vikukala mhu Yerusalem natungakane ilio. **17** Loli ulwakutiulwakuti imola iji jileke pikwila mhu vanhu voni, isagha tuvapavile valajova Kwan jumonga mhu litavua illi. **18** Vakavakemela u Petrol nhu Yohana mun'kate name pikuba laghila kuti nambe lusiku

valajovagha nambe lusiku kuvulanisia mhu litavua lya Yesu. **19** Loli uPetro nhu Yohana vakavamula name pikuvavula, "Nave lunofu pa Maso gha Nguluve pikuvapullkisia umwe kukila uNguluve, umue mhuhighaghe jumue. **20** Ulwakuva usue natungabuhile kujova imola sino tusaghile name pikusipulika." **21** Ye wavapavile kyongo u Petrol nhu Yohana, pevakavalekesia valutaghe. Navakalyaghile limonga lylakuti me vavakungile, ulwakuva avanhu voni valyale vikumughinia uNguluveuNguluve kuluno valya vombibile. **22** Umunhu Jula Juno alya vuvusivue alyale name make ifijigho fine. **23** Yevavalekesie uPetro nhu Yohana vakisa ku vanhu avuoavuo na kuvavula soni iiiso sino avatekesi avavaha na vaghoholo ghano valya vavulile. **24** Ye vaghapulike, vakavela kyingo palikimo Kwa Nguluve vakati, Mutwa uve ulyapapelile uvulanga night iisi night nyanja night finhu fyon mun'kate mhusene. **25** Uve wejuno, mhepo mwimike, kukila mumolomo gown Nata ghitu Daudi, um'bombi ghwako, ulyajovile, Iwakiki avanhu avapanji vikutupumusia, avanhu VA ghanilwe isio sino nasinoghile? **26** Avatua va muiisi valyang'alisisie palikimo, na vaTemi valyakong'anile palikimo ulwa Mutwa nhu mesia ghwamwene. **27** Sakyang'anii, voni u Herode nhu Pontro Pilato, palikimo name vanhu avapanji na vanhu VA isilaeli, vakakng'anavakakng'anai palikimo mulikaja illi ilya n'sung'ua uYesu kilisitekilisite Juno alyampakile imono. **28** Valyakong'anile palikimo kuvomba soni sino uluvoko lwako nhu vughane vwako vulyalighile kutengulila pakale yeah nasilhumile iisi. **29** Lino Mutwa, usilolaghe inyoghofo save, uvapele ingufu avavombi vako kukulijova ilisio liako night ngufungufu soni. **30** Ulwakuti pano ghugholosia uluvoko lwako kuvuvusia, ifidegho ifyakudegha fikagule kuvoneka v威mila vwa m'bombi ghwako uYesu mwimike. **31** Yevamalile pikufunya pano valyakong'anile palikimo pepakasenyeneka, Nike voni vakamema umhepo umwimike, vakajova illisio lya Nguluve ningufu soni. **32** Ikipugha kya voni vano vakamwitike vyalyale nhe numbula jimo nhu mwojo ghomo: na kwaliyale nambe jumonga Juno akafisaghafion finalinayfo fyamwene jujuuo, v威mila lwa ulououlou valiale ni fine fyon palikimo. **33** Kungufu soni vakapulisiaghahuvwolesi vwave uvwa kusiuka uMutwa uYesu, lusungu uluvaha lulyale pavene voni. **34** Napaliale name jumbo Juno alyaghilue name fimonga fino akafilondagha, ulwakuva avanhu voni vano valiale nikarata sa fivanya nambe nyumba, valyaghuisaghah name kuieta indalamasa soni kufioni fino valyaghuisaghah **35** vakafibikaghah pasi pamaghulu ghavusung'ua. Pevakamughavilagha umunhu ghwensi Juno aliale mwitike, vakampelagha Kira munhu ndavule ilonda. **36** Yusufu, Malawi, umunhu umuma ku Kipro, akapelua ilitavua lya Balinaba (lilyaghanulivue mwana ghwa lutengano). **37** Alyale nhu mughunda, alyaghuisiesie pe akaleta indalamasa soni, akasivika pasi pamaghulu gha vusung'ua.

5 Niike, umunhu jumonga akatambulivuaghha Anania, nhu Safira undala ghwa mwene, valyaghuisiesie ikighavo kya kyuma, **2** akafisa Simo indalamasa sinovalya ghusisie (undala ghwa mwene ghuope alyakaguile ilio), pe akaleta ikighavo kinokisighile na kuvika pamaghulu gha vasung'wa. **3** Loli uPetro akajoba, "Ananias kiiki usoetano amemisie inhumbula jako kujova uvudesi Kwan Mhepo Mwimike napifisa ikighavo

ikyakiuma ikya mughunda ghuako? 4 Pano ghukakyiale nakikale kiuma kyiako? Kange ye ghughusivue, nalikale pasi pavulamuli vuuaako? Lukale ndani kusagha iili mumwojo ghuako? Nuvasiangile avanhu, loli, unsyiangile uNguluve." 5 Ulwakupulika amasio agha, Anania alyaghui le pasi nakufua baho. Uludwesi ulukome lukavisile vooni vanovalyapulike ilio. 6 Avasoleka vakisa pavulongolo na vakam'bika mwenda ghwa kusilila vakamumia kunji name pikunsiila. 7 Ye fikilile ifivalilo fitatu ndiiki, un'dala ghwa mwene alingile n'kate, nalyakaguile nambe kuti kihumile kiiki. 8 U Petro Adam'bula, "Mbule, nde mughusise umughunda ikighelelo ikio, "Akati eyo, ikighelelo ikio. 9 Pe uPetro akambula, "Lulindani piti muhongine kunkusyanga uMhepo ghwa Mutwa? Lola, amaghulu gha vano vasyilile umughosi ghuako ghalipamuliango, vikukupindagha napi kutwala kunji." 10 Na kalingi akaghua pa maghulu ghaghya Petro, akafua, avasoleka vala vakisa vakamwaga awfile. Vakapinda vakatwala kunji, vaka syila piping nhu mughosu ghwa mwene. 11 Uludwesi uluvaha lukisa kulukong'ano luoni, nakuvo ni vano valyapulike aghast. 12 Ifidego finga ni sa kudegha inyinga sikale sihumila muvanhu kukilila mumavoko gha vasung'wa. Valyiale palikimo muvukumbi vwa Sulemani. 13 Loli nakwalias le umunhu ujunge Juno alyale ningufu kukolana navene; neiki anala, valyapelilue ulughino ulukomeulukome name vanhu. 14 Kange, aviitiki avinga valialevaliale vikwongelelavikwongelela Kwa Mutwa, ikipuga ikitome ikya vaghosu. 15 Kange kiongo valiapindile avatamu ava mufikaja, napikuvaghonia mufitala na mufitengo ifya lutogo, ulwakuti u Petrol ikiling'ania, umughighi ghwa mwene ghukagule pikwiya kuvanave. 16 Apuo kange, ikipuga kya vanhu vinga valisile kuhuma mufikaja fioni fine fisiunguite Moyerusalem, vakavaletagha avatamu vano vamemile imipepo imilamafu, vanilla valyasokile. 17 Loli Loli untekesi umbaha akimagha, navoni vano valyale palikimo nhumwene (vanovalyale kipuha kya Sadukayo); pevalyamemile ningera. 18 Vakaghilosia amavoko ghave kukuvalokolo ava sung'ua napikuvavika munkate mundinde ijavoni. 19 Mumasaki gha pakilo unyamola ghwa Mutwa akadindula amaliango gha ndinde akavalongosia kunji name piti, 20 "Lutagha, munyumba imbaha inyimike ijakufunyila na pikuvavula avanhu amasio ghoni agha vuumi uuvi." 21 Ye vapulike iili, vakingilagha munyumba imbaha inyimike ijakufunyila unsiki uwakuhenga na kuvavulanisia. Loli untekesi umbaha alisile navo voni vano alyale navope, nakukemela ikipuga kya vahighi voni palikimo na vaghogholo voni ava vanhu va Israeli pe akavomora kundinde piti vavalete avasung'ua. 22 Loli Loli avavombiavombi vanovalyalutile, nava kavagha mundinde, valyagomuke na kuhumia immoral, 23 "Tujivuene indinde jidindilue vunono kange jilivunono, navavaloleli vimile palilyango, lol panotuvele tudindula, natubwene munhu munkate." 24 Nike unsikari umbaha ughwa nyumba imbaha inyimike ijakufunyila navatekesi avavaha yevapulike amasio agha, pe vakavavakava ni nganangan iimbaha vwimila vwa avuo vakatisagha luvandani mu isii. 25 Loli jumonga akisa napikuvavula, "Avanhu vano mukavavikile mhundinde vimile munyumba imbaha ijakufunyila vikuvalulanisia avanhu." 26 Apuo unsikari umbaha akaluta palikimo navavombi, pe akavaleta, navakavavombela ulutalamu, ulwakiya vakavoghonaha avanhu

vale vikuvatova na mavue. **27** Ye vavaletile, vakavavika pavulongolo pavaighi. Untekesi umbaha akavaposia. **28** akati, "Tukavavulile mulekaghe pivulanisia mulitavua illi, mujigha mujimemisie iYerusalem ni m'bulaniso sinhu, munoghelua kuleta idanda ja munhu uju kulyusue." **29** Loli uPetro na vasunng'ua vakamula, "Lunoghile kukumwitika uNguluve kejeje avantu. **30** Nguluve ghwa vaNata viitu alyansusisie uYesu, Juno mulyam'bundile napikunkomelela pakpiki. **31** U Nguluve alyamwimike muluvoko lwamwene ulwa ndio, alyam'biikile kuvam'baa kange mbangi, kuhumia ululuto kwa Israel, nulusaghilo lwavuhosi. **32** Usue tulivolesi va isio nhu Mhepo Mwimike, juno u Nguluve akantawile kuvano vikumwitika." **33** Avahighi va baraza ye vapulike isio, vakakolua ni ng'alasi vakalondagha kukuabuda avasung'ua. **34** Loli uFarisayo Juno akatambulivuagh Gamalieli, um'bulanesi ghwa ndaghilo, alyale ikwoghopua navantu voni, akiima na pikuvavula avasung'wa vavahumie kunji nsinki n'debe. **35** Pe akavavula, "Vaghosi va Israeli mulolelelaghe kiongo nakino mulonda pikuvavombela avantu ava. **36** Ulwakuva, unsiki għunghulyakilile, Theuda akima na pikughinia kuba munhu mbuha ni kipugha kya vaantu, vino valyule ifilundo fine valyam'bingilile. Alyabudilue, voo ni vino valya mwitlike vakapalasana na kusovanika. **37** Ye akilile umunhu ujjo, uYudauYuda mu Galilaya, alyimile ifighona ifya kulembua, akavakwesa avaantu viinga vakam'bingilila. Ghwoppe vulevule alyasovile voni vano vakamwitika valyapalasine. **38** Lino nikuvavula, mugħelagħe name vaantu ava muvaleke veene, ulwakuva, nave uvratavike uvu nambe imbombo iji ja vaantu jitaghua. **39** Loli nave ja Nguluve namungagħele pikuvasigha; mvaghile pikujagħha mulua nhu Nguluve." pe, vakamwitika amasio għa mwene. **40** Kange, akavakemela avasung'ua munkate pepe akavakopa na kukuavula valajovelaghha mulitavua lya Yes, pe vakavalekħa valutagħe kuvanave. **41** Valyavukile pavulongolo pavuhighipavuighi vahovuike ulyakuva valalilivue kuuti vanoghile kupumuka na kubedua v威mila ilitavua ilio. **42** Lino, ifighona fioni, munkate munyumba imħażu inyimike ijakufuniya na kuhuma inyumba iji kange iji valyajige vivulanisia papjiġun'dalikila u Yesu kuti ghwe Messiah.

6 Lino mufighono ifi, unsiki ghwa kipugha kya vavulanesivu panokkilyale kikwongelete, injegħolo jiiva Yahudi vaki Yunani jilyatengue kange nava Ebrania, ulwakuva ava fuile vavanave valyale vikuva shemua mulighavo lya jatu ilya kyakulia. **2** Avasung'ua kijigho na vavili valyavakemellie ilipugha lioni ilya vavulanisivua vakati, "Nalunofu kulyiusue kukulileta ilisio lya Nguluwe nakutengelela pa meza. **3** Lino vanyalukolo, salula, avagħosi lekela lubale, kuhuma mun'kate mulimue, avanhu avahugu, vanovamemile uMhepo nhu wakyang'ani, vanotuvangile kukuvapela imbombo iji. **4** Nاجسue, tughendelelaghe jatu pikufuna na mumbombo ijalsio. **5** I hotuba jivanave jikalunghile ulukong'ano luoni. Pa ulu vakan salu uSitefano, umunhu Juno aliya memile ulwitiko nhu Mhepo Mwimike, nhu Filipino, Prokoro, Nikanori, Timoni, Parmena, nhu Nikolao, umugħolofu kuhuma Antiochia. **6** Avitiiki vakavaleta avanhu ava pa Maaso għa vasung'ua, vano valyavasumile pavul longolo vakavavika amavoko ghavanave. **7** Niiki ilisio lya Nguluwe like kwlqgħha, ikipugha ikva vavulanisivu kikava

kikwongelela kuula kuYerusalem; nikipughanikipuga ikikome ikyo vatekesi vakale kulwitiko. **8** Nhu Sitefano, Juno alyamemile urusungu ni ngufu, alyale ivomba isakudegha ni fidegho ifikome mukipugha kya vanhu. **9** Loli apuo avanhu vamo vakima avavingilili munyumba ijakufunyila lino likatambulivuagha nyumba ijakufunyila ija Muhuru, ni iya va Kirene nilya va Eskanderia, navange kuhuma ku Kilikia nhi Asia. Avanhu ava vajovaniagha nhu Stefano. **10** Lol navalyyakaguile kughelana nhuvwakyiang'ani nhu Mhepo junu Stefano Juno akavombelagha kusino ajobagh. **11** Kange alyavavulile avanhu vamo kisyiefu kuti, "Tumpulike u Stefano ijoba amasio agha kum'beda u Musa nhu Nguluve." **12** Vakavumilisia avanhu, avagholo, na valembi, KangeKange na pikumulutila u Stefano, vakan'kola, no pikun'twala pavulongolo pavuhighi. **13** Vakavakola avolesi avavudesi, vanovakajova, "Umunhu uju naibuhila kujova amasio amavivi mukighavo iki ikiimike nhi ndaghi. **14** Loli tupulike ijoba iti uYesu uju ughwa Nazareti ukupanangania apa tulipuo na kuhambusia inyio silo tulyapulyapelilue nhu Must." **15** Umunhu ghwani junu alyale muvuhighi, akalungamika amaso gha mwene kukumulola u Stefano, avene vakavuagha uvueni uwvamwene vuno vuliale hwene wwenwven vwa nyamola.

7 Untekesi umbaha akajova, "sinomuvomba isi sakyang'ani?"

U Stefano akajova, vanyalukoo numue va Nata vango, mumulikisige uneune: **2** U NguluveNguluve uwawlwmiko aliya muhumile uNata ghwitu Abrahamu unsinki ghuno alyiale ku Mesopotamia, ye naikalile ku Harani,' **3** akambula, vukugha mu iisi Jakob navanyalukolo vako ulutaghe mu iisi jino kumwa nikukusona'. **4** Pe akabuka mu iisi ija Ulkaldayo akikala ku Harani, kuhuma apuo ye afyula u Nata ghwu muenhe, uNguluve akamuleta mu iisi jji, jino vikukala lino. **5** Nalyampelile name kimonga ikyo vuhoi vvawmene, napwalia nambe jumonga apa kubiika ulughulu. Loli u Abraham alyafingilue ye akyiale nambe kuhola umuana ulwakuva ipelua iisi jive vutema vwa mwenehe na vanha va muenhe. **6** U Nguluve alyajovile naghuope ndiki, ulwakuti avanha va mwenhe valikala mu iisi ija vuhesia, ulwakuti avanya iisi jila vikuavikagha kuva vakami vavanave na kuvavomba fivi munsiki ughwa make filundu finhe. **7** Naju Nguluve akajova, nilikuvahighagha ikisina kino kivavikile vagalulua, pano sikilile isio apuo pe viluhmagha na pikufunya kuliune mu iisi jji.' **8** Akam'pela u Abrahamu ulufingo ulwa kukeghetua, apuo u Abrahamu akava vise ghwu Isaka akakegheta ikighono ikyo lekela kuoni; U Isaka akava vise ghwu Yakobo, nhu Yakobo akava vise ghwu visukulu vitu kijjigo na vavili. **9** Avisukulu vitu vakam'bonela igila uYusufu vakamughusia mu iisi ija Misiri, na ju Nguluve alyale palikimo nhumwene, **10** kange akamwavula mu mumuko sa Vene, akmpela ulunyamasio nhu vufwihi pavulongolo pa Farao Ntuwa u ghwu Misiri. U Farao akombuike kuva n'temi mu Misiri na munyumba ijamuene joni. **11** Lol pejiliale injala imbaha kiongo nhi mumuk inyinga mu iisi ja Misiri namu Kanani nava Nhata viitu vakapatife ifyakulia. **12** Loli u Yakobo ye apulike kuti kwekile ikyakulia ku Misiri alyavomuile avaNhata. **13** Ye vaghendile uYusufu akihufiagha kuvanyalukolo va mwene, ulukolo ulwa Yusufu lukakagula kwa Farao. **14** U Yusufu akavomola avanyalukolo va mwene kuluta kukum'bula u Yakobo nhu vise guhanavane

ise ku Misir, palikimo navanyalukolo vamwene, palikimo na vanhu voni valyale ifijjigo n'dekela lubale navahano. **15** Loli uYakobo akika kuMisiri pe akafua umwene palikimo nava Nhata viitu. **16** Vakatolua vakaluka ku Shekemu vakasylila mu mbipa jino uAbrahamu valyaghulile ni ndalamu kuhuma kuvanha vaHamari kuula ku Shekemu. **17** Amasiki agha lufingo Lula ghano Unguluve alyafingine nhu Abrahamu ye ghulipipi, avanhu pano vakava vongelle ku Misri. **18** Unsiki ughuo alyatemile ujunge uNtuwa Misri, uNtuwa Juno alyankaguile u Yusufu. **19** u Ntua ujunge ujuo akavadengania avanhu vitu name vavombi ava Nhata vitu, no kuvatagha avana vavanave avafayiele kuti valeke kukukala. **20** Unsiki ghulaghula uMusa akaholuagh; alyilealyilenofu pavulongolo pa Nguluve, akaleluu mesi ghatatu munyumba ija vise. **21** Unsiki ghuno alyataghilue, umwalive Farao alyatoilue akamulela huene mwanake. **22** U Musa alyavulanisivue imanyilo soni isa Misri; alyale nikufu kumasio na kumbombele. **23** Loli yekwaline amaka fijjigo fine' lukamwisila munumbula jamwene kuvaghendela vanyalukolo vake, Alana ava Israeli. **24** Ye awmaghile umu Israeli ivombelia fiivi, uMusauMusa akan'tanga name kuvangulila akalumbila kwa junu alyam'bonile akantova umMisiri. **25** Akisaghilagh kuti vanyalukolo va mwene vikagula kuti u Nguluve ikuvavula mu luvoko ulwa mwene, lolu navalyyalumanyile. **26** Ikighono kino kikafingile akaluta kuvamo va Israeli valyale vilua, akaghela kuvasambania; akatisagha, mwevatua, umue mulilukolo; kiiki mupungana jumuejumue kwa jumue? **27** Loli junu alyamokiile um'bading'anu ghwu mwene akavadighulilagh ukuvali, na akajova, 'Ghweveni junu akuvikile piva ntemi kange piva meghi ghwitu? **28** Uve ghuloda pikum'buda, ndavule WA mbuda umuMisri Pammie?' **29** U Musa akakimbila ye asipulike isio; akava mesia mu iisi ja Midiani, apuo pe akava vise ghwu vanha vavili. **30** Ye ghakilile amaka ifijjigo fine, unyamola akamuumila mulukuve lwa kidunda ikyo Sinai, mululapi ulwa mwoto munkate mukianji. **31** Unsiki ghuno u Musa alyaghuvuene umuoto, alyadeghagha na pikudegha kiongo kind alyakivuene, panopano akaghelaghha kuti akivelelelele ulwakuti akirole, ilisio iya Mutwa likamwisila likati, **32** 'Une nili Nguluve wawa NhataNhata vako, Nguluve ughwa Abrahamu, nhu Isaka, nhu Yakobo; uMusa alyatetimie nakaghela nambe kulola. **33** U Mutwa akam'bula, full ifilato fyako, apuo pano ghwimile pimike. **34** Nisaghile imumuko sa vanhu vango vino vali ku Misri, nipulike kutamua kuvanave, unenikile ulwakuti nivavule; lino isagha, nekwomola uve ku Misri.' **35** U Musa uju Juno valya n'kanile, unsiki ghono valyajovile, 'ghweveni junu akavombile piva n'temi kange mulamusi ghuitu?' alyale ghwe Nguluve Juno alyawomwile ave n'temi kange m'poki. U Nguluve alyawomwile muluvoko lwa vanyamola Juno aliya muhumile uMusa mukihanji. **36** U Musa alyavalongwisie kuhuma ku Misri ye akiiale kuvomba ifidegho ni kidegho mu Misri name mulusumba iya Shamu, na mulukovi mu nsiki ughwa maka fijjigo fine. **37** Ghwe Musa uju junu alyavavulile avanhu va mu Israeli kuva, uNguluve ilikumwimia um'bili kuhuma mu lyumue muvanyalukolo vinhu, um'bili ndavule unhe'. **38** Uju ghwe munhu junu alyale mukipugha kya lukovi nhu nyamola junu alyajovile nhu mwene mukidunda ikyo Sinai. Uju ghwe munhu Juno alyale nava Nhata vitu, uju

ghwe munhu alyupile ilisio linolilyale nhu vumi na kutupela usue. **39** Uju ghwe munhu juno ava Nhata vitu valyankanile kukumuleva, valyantaghile kuvutali, na munumbula sivanave sino silyagevukile ku Misri. **40** Munsiki ughuo valyam'bulile u Haruni.' ututendele amatekelo ghano ghikutu longosia. U Must ujxo, juno alyale ikutulongosia kuhuma mu iisi ja muMisri, natukagula kinokimwaghile.' **41** ApuoApuo pevakatenda indama kufighono ifio pe vakahumiagha ilitekelo kukihwani ikio pe vakahovokaghya ulwakuva vavombile imbombo sa mavoko gha vanave. **42** Loli uNguluve alyavahambusie na pikuvapela vino vikufunya kunondue isakuyanya, ndavule lilyalembilue mikitabu kya vavili, 'vuli munyumikisie une amatekelo agha fidimuafidimu finofino mulyabudile ku lukuve ku nsiiki ughwa maka fijigo fine, munyumba ja Israeli? **43** Mwitike ihema ijakukong'ania ija Moleki ni nondue ija Nguluve u refani, nakikihuani kino mukatendile na pikufunya kuveene: pe nikavatwalagha kuvutali kukila kubabeli. **44** Ava Nhata vitu valyale nihema ija kukong'anile ija vwolesi kulukuve, ndavule u Nguluve alyavalaghile pano alyajovile nhu Musa, kuuti ngale alyatendile mu kihwani kino alyakyaghile. **45** Iji je hema jino avaNhata viitu, munsiki ghwave, valyatwalile mu iisi nhu Joshua. Isi silyahumile amasiki ghanovalingile kutema ikisiina kino uNguluve alyavadughile ava nhata viitu yevakyle kuviiuka. uluo lulyale ndiki m'paka kufikila mufighono fa Daudi, **46** juno alitikisive nhunhu Nguluve pa Mason ghake, pe akasuma kulonda uvukalo Kwan Nguluve ughwa Yakobo. **47** Loli uSelemani alyanjengile inyumba ja Nguluve. **48** Loli umwene juno alyale kukyanya na ikukala munyumba sino sijengilue na mavoko; ulu lulindavule up'biili alyajovile. **49** Uvulanga kye kitengo kyango ikyu vuTua, iisi je jakuvika amaghulu ghango. Jiva nyuma je jilindani mukunjengela?, u Mutwa ijoba: nauva kwekughi kulyunu ukwakupumila? **50** Na lweluvoko Iwango lunoluvombile ifi fioni? **51** Umwe mwe vnhu mwe vanya sing inyuumu mwe vano namudumulivue inhumbula ni nimbung'ulutu, January mukunkana uMhepo Mwimike,' muvomba ndavule ava nhata vunhu valyavombie. **52** M'biili veni muva viili juno avanhata viinu navalyampumvisie? Valyavabudile avavilli vanovalyahumile ye ye akyale pikuisa jumo unyawawayang'an, nalinolino mulivahindami kange mulivabudi vamweene, **53** umuewe vanhu mwevano mukupile indaghilo sila sino silyaghuile nhumunyamola loli namukajikola." **54** Loli avatua va pa vuhighiye vapulike amasio agha inhumbula sivsnave silya vivale kyonko, vaka gwenuilla amino u Stefano. **55** Loli umwene, ye amalile uMhepo uMwimike, akalola vunono kukyanya akawwagha uwimike vwa Nguluve,' napikumbona u Yesu imile kuluvoko ulwa kundio ulwa Nguluve. **56** U Stefano akajova, "Lolaghya niwwaghile uvulanga vudindwiye, najumwana wa Adam imile uluvoko lwa kundio ulwa Nguluve." **57** Loli avahighi va vahighi vakovelha kyongo ni lisio ilikome, vakadinda imbughulutu sivanave, vakankimbiliila palikimo. **58** Vakantagha kunjikunjikulikaja pe vakadijavakadija na mavue: navavolesi va kafula ameanda gha vanave aghakunjii nakuvikapasi pipi na maghulu agha nsoleka juno akatambuluaghya Sauli. **59** Pano valyale vikun'tova u Sitefano namavue, pe akaghendelela pikunkemela uMutwa akajova, "Mutwa Yesu, upila inhumbula jango.", **60**

Akafughamma namafundo akakemela nilisio ilivaha, "Mutwa nhungavavalililaghe uvuhosi uvu." Ye ajojile isio akafwisagha.

8 **U Sauli** alyale pa Iwiting'ano nhuvufue vwa mwene. **1** Ikgighono ikio pe akatengula kukuwapumusia kupungilanila mulukong'ano luno lulyale ku Yerusalem; na viitiki vooni valyapalasine mu iisi Jack Yudea nhi Samaria, valyasisigile viva sung'ua. **2** Avanhu vano vakamwitike uNguluve vakansiyilagha uStefano na kuvika ifua imbaha kwamwene. **3** Loli u Sauli alyananginie ulukong'ano. Akalutagha nyumba kwa nyumba napikuvakwesela kunji avamama nava ghosi, napikuvavika mundinde. **4** Awvitiki vino vakapalasine vakajigha vidalikila ilisio. **5** U Filipo Akiva mulikaaja lya Samaria pepe Adam'pulisyagha u kilisite u kuo. **6** Amapuga yeghapulike nakulola ifidego fiino alyavombie u Filipo; vakavika vunono kukila kind alyajovile. **7** Kuhuma apua avanhu vino valyapulike, Mhepe indamafu sikavahuma avanhu kumonga vilila ni lisio ilivaaha, aviinga vino valyakokonyile naava fivwale vakavuvuka. **8** Lulyale lukkelo lukome mulikaja. **9** Lol pe alyale umunhu jumonga n'kate mulikaja Lila militavua lya mwene Simon, juno alyale ivomba uvuhavi; vunho alyavombie Kati avanhu vadeghe mukisina ikyu Samaria, pano akatisagha umwene munhu kyongo. **10** Ava Samaria vooni kutengulila un'debe naju ngoyo, akampulikisyagha; vaktisagha; "Umunhu uju se iila iinguifa sa Nguluve sino se mbaha." **11** Vakampulikisyagha, ulwakuva avapelle kudegha unsiki n'tali ku vuhabvi vwa mwene. **12** Loli unsiki ye vitike kuva Filipo akadalke ulwa vutua vwa Nguluve nulwa litavua lya Yesu kilisite, vakofughua, avaghosi nava dala. **13** Na ju Simon jujuo alitike: ye ofughue akaghendelela piva nhu Filipo; ye afivuene ifidego ni fyakudegha fino fikavombekagha akadegha. **14** Amasiki avasung'ua ava Yerusalem ye vapulike kuti iSamaria jupile ilisio lya Nguluve, vakavomola u Petrol nhu Yohana. **15** Unsiki ghuno vakale vikwika vakavafunyilagha; kuti vamwupileuMhepo Mwimike. **16** Kufikila unsiki ughuo, uMhepo uMwimike alyakyale kuvikila nambe jumbo muvene; valyofughue vuvule mulitavua lyalya Yesu. **17** Pe uPetro nhu Yohana vakavavikila amavoko, vote vakamwupila uMhepo uMwimike. **18** Unsiki u Simoni ye alolile kuti uMhepo Mwimike ahumisivue kukulila kuvikivua amavoko na vasung'ua; akalonda kuvalpela indalamu, **19** Akati, "mumele ingufu, ili kila juno nikum'bikila amavoko upilaghe uMhepo Mwimike." **20** Lol uPetro akam'bula; indalamu jako palikimo najove jisivoile kuvutali, ulwakuva uve ghwiti ikipelua kya Nguluve kiivonekele nhi ndalama. **21** Usila lumonga mu isi, Iwakuva umwojo ghako naghugholuike pavulongolo pa Nguluve. **22** Pa uluo latagha uvuhosi vvako na pikunsuma uNguluve ndighane ghusagħilwagħha amasagħe għa mwojo għuako. **23** Ulwakuva nikukwagħha ulli musumu ija vuvafi nhuvukkuungua vwa vuhosi." **24** U Simon akamula akati, "Munsume uMutwa vvimila une, ulwakuva ghoni ghano mujovile għakaguile kunkihiġi. **25** Unsiki u Petro nhu Yohana pano valyolelilevalyolelile napidalikila ilisio lya Mutwa vakagomoka ku Yerusalem musils jila; vakadalikila ilivangili mu fikaj finga ifya Samaria. **26** Pe unyamola għwa Mutwa akajovagħha nhu Filipo akatisagħha, "Mulika lutagħha kumavemba musila jino jighenda pasi pa Yerusalem kulungama ku Gave.' (Isila iji jili mulukuve).

27 Akamulika nakuluta. Lolagha, kwe alyele umunhu gha mu Ethiopia, ungalule unyavutavulilua uvuvaha pasi pa kandesa; untua umama ghwa Ethiopia. Alyavikilue kulolela indalamal sake soon; ghuope ayalutile ku Yerusalemukukufunya. **28** Alyale ivuja ikalile mugale jamwene ikwimba ikitabu kya M'bili Isaya. **29** U Mhepo akajova nhu Filipo, "usoghelele pa vupipi nhi gare iji uvepalikimo naliope. **30** "Apuo uFilipo u Filipo pe akaluta luvilo, Adam'pulika pano ikwimba mu kitabu kya m'bili Isaya; akati, ukaguile kino ghukwimba?" **31** Umu Ethiopia akati, nikagula ndani pano umunhu na ikundongosia?" Akam'pelepesia uFilipo atoghe mhu gale na pikukala palikimo nhu mwene. **32** Lino ikighelo kya vulembe kind akimbaa Muethiopia kye iiki; valyamulongsisie huene no'olo kulata kulihinjilu ku hinjua; Kane ndavule ing'olo jino jilyajikile Kimmie, najilyadindilue nambe mulomo ghwa jene: **33** Pa Iusukunalo lwa mwene uluhighilo lwa mwene lulyavusivue: Veni Juno ikwolelala ikipelela kya mwene? uvukalo vwa mwene vuvusivue mhu iisi." **34** Pe ugulule akamposia uFilipo, akati, "nikukusuma, ghwe M'bili aliiku junu ijovua imola isamwene, jlungime Kwan mwene, nambe kwa judge?" **35** U Filipo akatengula kujova, alyatengulile muvulembe uvu vwa Isaya pidalikila imola isa Yes. **36** Ye valimusila, vakafika palulenga,' ugulule akati, "Pweghale amalenga apart kicking kind kisigha nileke kukwofughua?, **37** amasio agha, "mhu uluo Muethiopia akamula "Nikwitika kuti uYesu kilisite mwana ghwa Nguluve," namweghale mumalemba gha katali). Pe u Muethiopia akajimiaghha igale jime. **38** Vakaluta munkat mumalenga, palikimo u Filipo nhu ngalule ufilipo akamwofuga. **39** Unsiki ye vahumile mu malenga, uMhepo ghwa Mutwa akatwala u Filipo kuvutali; ungalule nalya mbwene kange, akalutaghya musila jake akeliile. **40** Loli u Filipo alyahumiile ku Azoto. Alyakiile mhu iisi jila name kudalikila ilivangili mhu makaja ghoni m'paka yeafikile ku Kaisaria.

9 Loli u Sauli, alyaghendelile ujova isawkwoghofo kuhulila kuluta kuva vulanisivuavulanisivua ava Mutua, alyalutile kwa ntekesi umbaha **2** nakusuma ikalata vwiimila vwa nyumba sa kufunyila kuula ku Dameski, ulwakuti angam'bone umunhu junu alimusila jila, ave mughosni nambe mumama, avaungaghe nakuvatwala ku Yerusalem. **3** Pano alyale ichula, alyahumile kuuti ye alipipi ku Dameski, nakalingi ululum lukamumulikila imbale soni ulumuli kuhuma ku kyanya,' **4** Ghuope akaghua pe akapulika ilisio likum'bala, "Sauli, Sauli, kiiki ghuumumusia une?" **5** U Sauli akamula, veve Veni uve Mutwa? uMutwa akati, une nene Yesu nejuno ghuku ng'alasia; **6** Loli imagha, ingila mulikaja, najejuve ghuvuluaghha sino siunoghile uvomba **7** avanhu vala vino valya kyulile palikimo nunu Sauli vakanyamala Kimie, vakapulika ilisio navaaawaghya umunhu. **8** U Sauli akima pa iisi akati adindwile amaso gha mwene, nalyakiwvene kinu, vakankola uluvoko vaktantwala kufika ku Dameski. **9** Ifighono fitatu naalolaghha, nakalisagha, nambe kunyua. **10** Kange palyale um'bulanisivua ku Dameski ilitavua lyamwene Anania, uMutwa alyajovile nu mwene mu mbonekelo, "Anania." Pe akajova, "Lolagha nilibahapa, Mutwa. **11** U Mutwa akam'bula, Ghuime ulutaghe kulyuve mumpulo ghuno għutambulivua Nyofu, na munyumba ija Yuda kange kwe ukamposie umunhu junoo ihuma Tarso junu itambulivua Saudi; ulwakuva ajighe ikufunya; **12** pe alya mbwene

mu mbonekelo umunhu ilitavua lyamwene Anania ikwingila na pikumbi'kila amavoko pakyanya pa mwene ulwakuti alolaghe. **13** Loli u Anania akamula, "Mutwa, nipulie imola isa munhu uju kuvanhingga vinga, nasivalilika imbivi sino avombie avimike avaku Yerusalem; **14** Apa alinuvulavulilua kuhuma kwa ntekesi um'bahha kukunkola umunhu ghweni junu ikulitambula ilitavua lyako. **15** Loli umunhu akam'bula, "Iutagħa, ulwakuva umwene alikisalulua kulyune, atolagħe ilitavua iłyango kuvulongolo ku fisina na vutua na vanha va Israeli. **16** Ulwakuva nikuvasona ndavule silinyinga sino sinoghile kupumuka vwiġiha vwa litavua iłyango". **17** U Anania akaluta, akingila munyumba; Akam'bikila amavoko, Sauli nyalukolo, Mutwa Yesu, junu alyakuhumile musila pano ulyale ghukwisa, anyomuile kuuti ulolagħe kange neke umemesevu u Mhepo Mwimike. **18** Nakalingi fikawisagħha ifin pamaso għa mwene fiħene filgħalħila, pe akalolagħa, akima, akofugħha, akalia ikwakulija akapata īngu. **19** Akipakala palikimo na vavulanisivua ukko ku Dameski mufigħona finga. **20** Unsiki ghughu akampulisia u Yesu munyumba isaufunyila, akatisagħha ndiki umwene mwana wa Nguluve. **21** VoniVoni vano vakapulike vakadegħħagħha na kujova, "Nagħe munhu jujuju junu akavananginie voni vano valitambulagħha ilitavua ukko ku Yerusalem? Na bahapa aksile afumbilue na kukuvaunga na pikuvatwala ku vatekesi." **22** Loli u Sauli alyatangilu kudalikila na kuvavomba ava Yahudi vano vakikalagħha ku Dameski vahsing'anek naku simillia Katte uju ghwe kiliſite. **23** Ye fikilie ifighono finga, ava Yahudi vakapinha palikimo īwakku vambude. **24** Loli kino valyapinile kilya pavugħolofu pa Sauli. Vakamwūvila pamelyanggo pamwisi na pakilo ulwakuti vam'bude. **25** Loli avavulanisivua vamwene vaktantola pakilo kuilila muluvumba, vakamwisi pasi mu ndilo. **26** U Sauli ye afikile ku Yerusalem, akalondagħha uhasing'ana nava vulanisivua loliloli valyale vikumwogħopa, na vitikagħha ghwope kuti m'bulanisivua. **27** Loli u Barnaba ankantolagħha na kukuntwala kuvasng'wa, kange akam'bula u Sauli vulealyambwene u Mutwa musilau Mutwa vule alyajovile alyajovile nu mwene, ndavule u Sauli vule alyadalikile nu vuangħafu kultavua iļya Yesu ukko ku Dameski. **28** Alyatang'ine navene yavikwingila nakuhuma ku Yerusalem. Pe akajova nuvukkankfu kultavua iya Mutwa Yesu, **29** akapossaniagħha Navarro Yahudi ava kiYunani loli nakinga vakaghela kukum'buda. **30** Unsiki avanyalukolo ye vaagħwile imbombo ijju, vaktantola kukiilila Kaisaria, kange vaantwala alute ku Tarso. **31** Kange inyumba ijakufunyila joni mu Yahudi, Galilayha ni Samaria, jikale nu lutengano, kange jikajengħil, na kughħendela muvugħoħi vwa Mutwa nu lutengano ulwa Mhepo Mwimike, inyumba ija kufunyila jiale mbaha na kikipugħha kikongħelha. **32** Pope Iuliyahumile u Petro ye isytasxu imbale soni isakisina, akavikila avimike Venezuela vikukala mulikajha iļya Lida. **33** Alyambwene ukko umunhu jono ilitavua lyamwene Anania, umunhu ujjo kale mukitala amma lekela kwoni; Kane akokonyile. **34** U Petro akam'bula, "Ainea, u Yesu kilisite akuvuvusie; Sisimuka kange utandike ikitala kyako," **35** Kange avanhu voni vanovakale vikukala u Lida naku Sharon ye vambwene umunhu ujjo, vaansyentukla u Mutwa. **36** Pe valyale avavulanisivua u Yafa junu itambulua Tabitha, linolikaghanilivue "Dorcas" Umama uju akamemile imbombo inofu ni mbombo ijjā

lusungu ghano alyavombile kuvapina. **37** Jilyahumile mufighono ifio akatamua napifua; ye vansukile, vakantosia kukyumba ikyu kukyanya na kukumughonia. **38** Ulwakuva i Lida jilyale pipi ni Yafa, na vavulanisivua valya pulike kuti u Petro alyale ukuo, valyavomuile avanhu vavili kwakwa mwene, vakambula, "Isagha kulyusue kange nu ladilagha". **39** U Petro aasisimuka nakuvuka navene. Yafike, vakantwala ku kyumba kya kukyanya. Kange avafwila vooni vakima pipi nu mwene vakakolaghha, valyansonile ilikoti na menda ghano u Dorcas alyavahonile unsiki ghuno alyale palikimo na vene. **40** U Petro akavahumila vooni kunji ku kyumba, akafughama akifunya, kange akaghusyetukkila umbili, akati, "Tabitha, sisimuka". Akadindula amaso gha mwene ye amwaghile u Petro akikala pasi. **41** Kange akampela uluvoko lwa mwene akampinda, ye avakemelile avitiki nava fwile, avakapela kuvanave ye alimwumi. **42** Imbombo iji jikakagulike mu Yafa joni, kange avanhu vinga vakamitika u Mutwa. **43** Jilyahumile u Petro akikala ifighono finga ku Yafa palikimo nu muunhu juno atambuliuuga Simoni, juno itenda inguvu.

10 Kwalyale umunhu jumonga muliaja iya kaisaria, ilitavua lya mwene atambuluughwu Kornelio, alyale mbaha ghwa ipugha ikyu va Kiitalia. **2** Alyale ikufunya kange alyale ikunsuma uNguluve mu nyumba ja mwene joni, alyahumisie indalamana nyinga kuva Yahudi pe akale ikufunya kwa Nguluve ifighono fioni. **3** Unsiki ghwa lisala lya gubia lubale pamwisi, akasaghile inyisagħilo isa vanyamola va Nguluve vikwisa kwa mwene unya mola akambula u "Kornelio! **4** U kornelio akamulola unyamola kange alyale nu ludwesi uluvaha kyongo akati "Ulu lwa Luke mbaha?" unyamola aka m'bula "Inyifunyo sako nu luvonolo lwako kuva kotofu sitoghile kukyanya ndavule ing'humbukilo. **5** Lino vomole avanhu valute mulikaja iya Yafakuuntwala umunhu jumo juno itambulua Simon juno itambulua Petro. **6** Iukala nujuno itenda inguvu juno itambulua Simoni juno inyumba jamwene jili palubade pa misumbi." **7** Ye akyale unyamola juno alyale ijoba nu mwene kuvuka, u Kornelio akavakemela avavomba mbombo munyumba ja mwene vavili, nu ns'ikali juno alyale ikunsuma u Nguluve pakate pava sikalisi vano valyale vikum'bombela imbombo. **8** U Kornelio alyavavulile ghoni ghanogħalyahumile kange akavomola ku Yafa. **9** Ikhōno kino kikawfatilie unsiki ughwa lekela lubale valyale musila kange vakale pipi mu likaja, u Petro akatogħa kukyanya ku dari na kukufunya. **10** Pe akale ni njala neke alyale ilonda ikinu ikyakulja, Looli unsiki ghuno avanhu viteleka ikyakulja, akavonesevu inyisagħilo, **11** akavuvwene uvlunga vudindwiex ni kyombo kikwika ni kinu kinge ndavule amenda amakome ghikwika pasi palihanga mumbale isawwene soni iine. **12** Munkate mwa mwene mulyale ni fikano fyoni ifinyamaghħulu ghane nafino fikwafula palihanga, ni fijuni ifyavulanga. **13** Pe ilisio likati wa mwene "sisimuka, PetroPetro hinja kange ulie". Loli upero akati "Na lulanala, MUtwa ulwakuva. **14** nanighelie kulja ikinu kyekyoni l'Ill ikivivi. Loli ilisio likisa kwa kwamwene kange **15** ulwavuvi "Kino analisive u Nguluve nungakiemelagħe vulamafu kange kivivi". **16** Ulu lulyahumile katatu, ni kyombo kila ilyatolilue kuvulanga kange. **17** Unsiki ghuno u Petro alyahasing'ine vvimila vwa mbonekelo isio sihufia kiki, lolagħha, avanhu vano vakomolilwe nu Kornelio vakima pavulongolo palīlyango,

vakaposiagħa isila ijakuluta kunyumba. **18** Pe vakakemela nauposia ndavule u Simoni juno kange atambulwagħa Petro ndavule kale ikukala Pala. **19** Unsiki ughuo ghuno u Petro alyale isagħa munyisagħilo isio, uMhepo akajova nu mwene "Lolħa avanhu vatatu vikkulonda. **20** Sisimuka kange ghukale pasi pe ulutagħe navene. Nungogħopagħe kuluta navene, ulwakuva nivomwile." **21** U Petro Akiva pasi kuvanave nakujova "Une nenenejuno mukunilonda. Nakii mwisile?" **22** Vakati, "Akida jumo ilitavu lya mwene Kornelio, umunhu ughwa vugħolofu pe ilonda kukusuma u Nguluve, kange avanhu viujova vunofu mukisina kyon iya kiyahudi, avulilue nava nyamola avaava Nguluve kukuvomola need valute kunyumba ja mwene, neke apulike imola inofu kuhuma kuvanave." **23** U Petro akavambilila vingile nkate napiukala palikimo nu mwene. Ilwakilav jino jilyavinggilie akasimuka akaluta palikimo nu mwene, na vanyalukolo vadebe kuhuma ku Yafa vakavingisaniagħha nagħwope. **24** Ikhōno kino kikavinggilie vakisile ku Kaisaria. Naju Kornelio alyale iuvaghħulila; kange akavakemelile palimo avanyalukolo vawmene nava manyani vawmene vano valippi. **25** Unsiki ghuno u Petro akingila munkate, u Kornelio akawmambilila akafughama paasi pamaghlu għha mwene akamfughamila. **26** Loli u Petro akawmamula akati "Isagħa; une najune nelimunhu." **27** Unsiki ghuno u Petro akajovagħha nagħħuope, akalutagħha n'kate akavagħha avanhu vakong'anile palikimo. **28** Akavavula, "jumie mwevano mukagwile kuti ulu nalulaghilo lwa Kiyahudi kuħasing'ana nambe kugħħendelanilakugħħendelanila nu munhu ugħwa kipelela iiki. Loli u Nguluve ansonile uneasy ulwakuti naninogħihe kukunemela umunhu ghweni vulamafu nambe vunyali. **29** Fyenambe nisile isila kikanika, pano nikomolilue vvimila vwa ulu. Neke nivaposie naikki mukomolivue vvimila unhealthy." **30** U Kornelio akati, "Ifighono fine fino fikakilie, amasiki ndavule agha nilyale nikufuna unsii ghwa kivallo kya budika lubale pamwisi munkate munyumba jango; Nikolola pavulongolo palyune umunhu imile alyale namenda amavalafu, **31** Akambulile "Kornelio inyifunyo sako sипулিকে Kwan Nguluve, ni mbonolo sako kuva n'kontofu silikimbukilo pavulongolo pa Nguluve. **32** Pa ulu omola umunhu ku Yafa akankemele umunhu jumbo juno ikemelu Simon ise kulyuve, juno kange itambulivua Petro. Juno iukala kwajuno inosia ingwembe jumojmu juno itambulivua Simoni juno inyumba jamwene jilimulubale munyanja. **33** Gadilila: Ikidebe iki, "Għwpo iliva ikwisa ilijova numu," namwale muvulembe vwa pakale. **34** Pe u Petro aadindula umulomo ghwa mwene nakujova; "kyang'ani, nitika kuti u Nguluve nalinalo ulwa kuvagħħana vamo. **35** Pauluo kila kisina umunhu ghweni junoikufuna nakuvomba isawwakyanġi ikwitħisivua kwamwene. **36** Ujimanyile imola jino akajjhuisie ku vanhu va Israeli, pano akapulisiagħha imola inofu ija lutengħo kukillila u Yesu kilsitħe juno ghwe ġħwax ghwa vpoon-**37** jumie mwevano mukagwile kind kikahumila, lino likahumile ku Yudea joni likatengħielle ku Galilaya, ye lukiġi ulwofugħo luno u Yohana alupulisiagħha. Lino likahumile likan'donyile u Yesu kilsitħe ndavule uNguluve alyam'ponisie amafuta nuMhepo Mwimike na kungufu. **38** Alyaghħendile nakuvomba inofuinofu nakuvuvusia voni vano vakapumusivue nu Stefano, ulyakuva uNguluve alyale palimo nu mwene. **39** Usse tulivolesi ghwa ghoni agha

ghano akaghavombile mu iisi sasa vuYahudivuYahudi namu Yerusalem- uju ghwe Yesu juno valyam'budile na kukum'paghika mumpiki. **40** Umunhu ujoo u Nguluve aliyah nsyusisie ikighono ikyo vutatu na kukum'pala kumanikika, **41** nakwekuti ku vanhu voni, looli kuvolesi uvano vasalulivue nu Nguluve. - usue jusue, twevano tukalile tumwene na kunyua naghwope pano ye asyukile kuhuma uvufue. **42** Atulaghile kudalikila na kukwolelela kuuti uju ghwejuno u Nguluve alyansaluile kuva mulamuli ghwa vumi na vafue. **43** Mwamwene avavili voni voletaghe lulyale Kati ghweni juno ikumwitiika kyang'ani ujoo ikwupilaga ulusaghilo ulwa vahosi kuhumila litavua lyawene." **44** Unsiki ghuno u Petrol akaghendelelagha kujova isi, u Mhepo Mwimike akavamemba voni vino vakapulikisyagha imola ija mwene. **45** Avanhu vala vano valyahuksike ni kipugha ikyo vitiki vino valyavalya dumulivue- vala voni vano valisile nu Petro vaadeghagha vvimiila vwa Mhepo Mwimike juno alyakung'ilue kuoni kuva panji. **46** Ulwakuva valyapulike avapanji ava vijova ninjovete isinge na pikufunya kwa Nguluve. U Petro akamula, **47** "Kwale umunhu juno anoghile kusigha amalenga ulwakuuti avanhu value kukwofughua, Avanhu ava vamwupile uMhepo Mwimike ndavule usue?" **48** Pe akalamula vofughue mulitavua Iya Yesu kilisite. Pambele vakansuma ikale naghuope mufighono ndii.

11 Avasung'ua navanyalukolo Valarie vano valyale ukuo ku Yudea valyapulike kuuti avapanji vupili ilisio iya Nguluve. **2** U Petro ye isile ukuo ku Yerusalem, ikipuga kila ikyo vanhu vanovalyahinjilue vakatengula kukum'beda, vakajova, **3** "Ukolile na vanhu vano navahinjilue nakulia naveve!" **4** Looli u Petro alyatenguile kujova ikituko kind kilmunkate; akati, **5** "Nillyale nikufunya mulikaja iya Yafa, nikasaghile inyisaghilo isakyombo kikwika pasi ndavule umwenda u n'kome ghukwika kuhuma kukyanya imbaleimbale sake sooni ine. Kikika kulyune. **6** Nilyakilolile nakusaghha pa mwene. NikafyaghilaNikafyaghila ifidimua ifinyamaghulu ghane finofukalaka mu iisi, nifidimua ifya mulisoli, nifidimua fino fikwafula nifijuni ifyakuvulanga. **7** nge nlyapulike ilisio lijova nuune, "Sisimuka, Petro, hinja ulie!" **8** Nikajova, "Naluliinala, Mutwa, mumulomo ghwango nakighelile kukwingila ikinu kye kyoni kill kind na kyimike nambe kivivi" **9** Loli ilisio likamula kange kuhuma kukyanya, kila kino uNguluve alyapulisie kuuti kinofu, nungakikemelaghe vulamafu, **10** Ulululyahumile katatu, kange Kira kiinu kikatolilue kukyanya. **11** Lolagha, unsiki ghughuo avanhu vatatu vimile pavulongolo pa nyumba jino tuliale; vomolive kuhuma ku Kaisaria kukwisa kulyune. **12** U Mhepo akambulile kuluta nave, nasingahwananaghe nave. Ava ghozi ntanda vakalata palikimo nuune tukalata munyumba jamunhu jumo. **13** Alyatuvulile ndavule alya mbwene unyamola imile munkate munyumba jamwene ijova, "Unyomole ku Yafa nikantole u Simoni juno ilitavua iya mwene ilinge ghwe Petro. **14** Ilijova imola mulyuve mu uluo kuuti kuvanguka uve munyumba jako Joni." **15** Pe alyatenguile kujova navope, u Mhepo Mwimike akisa kuvanave ndavule ye isile pa vwasio. **16** Nikumbuka amasio gha Mutwa ghanoalyajovile, u Yohana alyofuighe namalenga; looli mukwofughua nu Mhepo u Mwimike." **17** Ndavule u

Nguluve ahumisie uluvonolo ndavule silo alyatupelile usue panoramic tulitike kwa Mutwa Yesu kilisite, une nene veni, kuuti sighwesia kukun'kana u Nguluve? **18** Ye vapulike amasio agha, navakagomwisie, looli vakamongisie u Nguluve na kuuti, "U Nguluve ahumisie vvumila kange mvapanji" **19** Kange avitiki vino valyale mu mumuko sino silyatengulile mu vufue nya Stephano valyapalasine kuhuma ku Yerusalem -avitiki ava valyalutile kuvutali, umpaka kuvusililo ku Foinike, Kipro naku Antioquia. Valyavavulile imola kuuti u Yesu jujuo mwene kuva Yahudi nambe kwa munhu ghweni. **20** Looli avanhu vamo kuhuma ku kipro na ku Krene, valisile ku Antioquia nakujova nava Yunani nakumpulisia u Yesu. **21** Nuluvoko ulwa Mutwa tulyale palikimo nu mwene, navanhu vinga valyitiike nakusyentukila u Mutwa. **22** Imola sivanave sikavafikile mu mbughululu munyumba iya ku Yerusalem: navakamwomwile u Barnaba alute mpaka kuvusililo uvwa Antioquia. **23** Ye isile nakukivona ikipela ikyo Nguluve alyahowlike; kange akavamemba ingufu munumbula save kujigha nu Mutua kumo aghavanave. **24** Ulwakuva alyale munhunofu kange amemesivue nu Mhepo Mwimike nu Iwtitiko ulwa vanhu vinga vakongelela mwa Mutwa. **25** Pa uluo u Barnaba akalutile ku Tarso kukumwagha u Sauli. **26** Ye amwaghile akantwala ku Antioquia. Lukale amaka gholi valyakong'anile munyumba ja kufunyla nakuvavulanisia avanhu vinga. Navavulanesivua vakanatambulivua vakilisite ulwa kwasia ukuo ku Antioquia. **27** Mufighono ifi avavili vakika kuhuma ku Yerusalem umpaka ku Antioquia. **28** Jumonga muvanave ghwe Agabo lyelitavua iya mwene, akiima akasonua nu Mhepo kuuti injala ng'ali jihumila mu iisi joni. Ulu lulyahumile munsiki ughwa fighono ifya Klaudio. **29** Lino, vavulanesivua, ndavule jumo juno apatile, valyalamwile kutwaala inangilo kuvanyalukolo vano valikuvu Yahudi. **30** Valyavombile anala; Vakomola indalamama muluvoko ulwa Barnaba nu Sauli.

12 Unsiki ughuo untua u Herode akaghulosia uluvoko lwa mwene kuvamonga vala vano vihuma kukiupugha ulwakuti vavapumusie. **2** Akam'buda u Yakobo unyalukolo ghwa Yohana ni bamba. **3** Ye alolile kuuti ava Yahudi vikela isio, akankola naju Petrokange. Ulu lulilya amasiki agha makate aghasita kilule. **4** Ye an'kolile, akamponia mu ndinde pe akavika ifipugha fine fya vasikari ulwakuti vamulolelaghe, alyale ihuvila kuntwala kuvanhu yekikilile ikimike kya pasaka. **5** U Petro akabukua mundinde, looli inyifunyo sikavombua ni ngufu ni kipugha vvimiila vwa mwene kwa Nguluve. **6** Ikhigono yekikiale u Herode nalutile kukumumia, ikilo iijo akaghonile pakati na Kate pa vasikali vavili kumo akungilue na manyololo ghavili, navaloleli pavulongolo pa muliango vakava vilolela indinde. **7** Lolagha, u nyamola ghwa Mutwa nakalingi akamumia nu lumuli lukamulika nkate. Akantova u Petro muluvafu na pikunsisimula akati, "Sisimuka ng'aning'ani." apuo amanyororo gholi ghano akakungilue ghakavopoka mumavoko gha mwene. **8** U nyamola akambula, "Fwala Amanda ghako na fifilato fyako." U Petro akavimba vulevule. U Nyamola akam'bula, "fwala umwenda ghwako pe umbingililaghe." **9** Apuo u Petro akabingillila u Nyamola akahuma kunji. Nalyakiting'inie kind kilyavombilue nu Nyamola kuuti sa kyang'ani. Akahwanagha ighonela injosi. **10** Ye akiling'inie ikilolelo ikilongosi ni kyavuvili

vakafika palilyingo iya kyuma iya kwingilila kuluta kulikaja, likadinduka lyene vvimila vwa mwene. Vakahuma mulikaja kunji vakika mum'pulo, nakalingi u Nyamola akamuleka. **11** U Petro ye itang'inie, akati, "Lino nitike kuuti Mutwa amwomwile u Munyamola ghwa mwene ulwakuti anyimie mumavoko gha Herode, namuhuvilo sa vanhu vooni ava muvu Yahudi." **12** Ye akagwile isi, akaluta kunyumba ja Mariamu ung'ina wawa Yohana juno ghwe Marko; Avakilisite vinga valyakong'anile vikufunyu. **13** Ye ahodisie kumulyango ughwa kisighililo, u-mbombi jumo uminja juno itambulivua Roda akisa kudindula. **14** Ye akaguile lisio lya Petro, nu lukelo akakunua kudindula umulyango; pa uluo, akakimbilila nkate mu kyumba; nakuvavula kuuti u Petro imile kuvulongolo ku mulyingo. **15** Apuo, vakajova kwa mwene, "Uve ulinyalukwale" looli akakangasia kuuti sakyang'ani ghwe mwene. Vakati "Uuju ghwe Munyamola ghwa mwene." **16** Looli u Petro akajigha ifidusia, ye vadindwile umulyango, vakamwagha vakadegha kyingo. U Petro akavanyamasia nu luvoko Kimie Kimmie pe akavavula ndavule u Mutwa amumisie kuhuma mundinde akati, **17** "Vavule isi u YakoboYakobo na vanyalukolo va mwene." Apuo pe akavuka kuluta ku vunge. **18** Pano kukava mwisi, lukava lusukunalo mun'kate muva sikali, kuhumilanila na kino kihumile kwa Petro. **19** U Herode ye amulondile nalyambweene akavaposia avaloleli pe akalaghila vabudue. Akaluta kuhuma kuvu Yahudi kuhuma kuvu Kaisaria pe akikala kukuo. **20** U Herode alyale ni ng'alasi vvimila vwa vaanhу ava Tiro ni Sidonia. Vakaluta palikimo kwa mwene. Vakava nikimanyani nu Blasto untangili ghwa Ntua, kuuti avatange. Kange vakasuma ultengano, ulwakuva iisi jave jilyaplilue ikyakulia kuhuma mu iisi ja Ntua. **21** Ikighono kinokilyavikilue u Herode akafwala amenda agha kitua napikukala pakitengo ikyamwene ikyu vutua, pe akavadalikila. **22** anhuAvanhu vakajeghela, "Ili lye lisio lya Nguluve nambe nalisiso lya munhu!" **23** Nakalingi u Nyamola akantova, ulwakuva nalyampelile u Nguluve ulwimiko; akaliva namatekenya akafua. **24** Looli ilisio lya Nguluve likakula na kukwilana. **25** U Sauli nu Barnaba ye vakwisisie imbombo jivanave vakavuka pala vakagomoka ku Yerusalem, vakantola nu Yohana juno ilitavua ikyakuholua ghwe Marko

13 Lino mulukong'anu ulwa ku Atiokia kwevaliale Vamos avavili na vavulanisi. Valyale u Barnabas, Simeoni (akatambuliwagha Nigeria). Lukio ughwa ku Kirene, Manaeni(unyalukolo juno alyale ghwa danda ja Herode mulongosi ghwa kighavo), nu Sauli. **2** Pano valyale vikufunya kwa Mutwa na kubuhila kulia, U Mhepo Mwimike akati, "Mumbaghulile palubale u Barnaba nu Sauli, vajivombe imbombo jino nikavakemelile." **3** Pano ulukong'anu yelubuhila kulia, kukufunya, nakuvika amavoko ghave kuvanhu ava, vakavaleka valutaghe. **4** Pa uluo u Barnabas nu Sauli valyamwitike uMhepo Mwimike pe vakikagha kuluta Seleukia; Kuhuma ukuo valyaghendile mu nyanya kuluta mu kiponge ikyu Kipro. **5** Panovalyale mulikaja iya Salami, vakapulisisiga ilisioilisio lya Nguluve munyumba isa kufunyila isa va Yahudi. Kange valyale palikimo nu Yohana Marko hwene ntangili ghuvanave. **6** Yevalutile mukiponge kyonimpaka ku Pafo, valyam'bene umunhu jumonga umavi, Myahudi um'bili

ghwa vudesi juno ilitavua lya mwene ghwe Bar Yesu. **7** Umavi uju alyatangine nu Liwali Sergio Paulus, juno alyale munhu umunyaluhala. umunhu uju alyavaghongollile u Barnaba nu Sauli, ulwakuvalwakuva alyalondaghya kupulika ilisio lya Nguluve. **8** Looli u Elim "Umavi jula" (ndikio ilitavua lya mwenemwene fye lilya ghanulivue) alyavakanile; akghellie kukusetua li walili jula ahume mulwitiko. **9** Looli u Sauli juno atambulwagha Paulo, alyamemile uMhepo Mwimike, akamulungumalila amaso **10** pe akajova "Uve mwana ghwaghwa setano, umemile ija vudesi sooni nu vuvotevote uve ulimulugu wa sakyang'ani. Nuladugha kusetulania isila sa Mutwa, sino sigholuike, voli ghughela? **11** Lino lolagha, ulukolo ulwa Mutwa lulinuve, lino peghuliva m'bofu. Nhulyalivona ilijuva kunsiki" nakalingi ulutuka ni ng'isi filyaghwile kawa Elimasi; akatengula kusyungulika pala avanhu vamulongolele vakan'kola uluvoko. **12** Ye u Liwali alolile kino kihumile akitika ulwakuva alyale idegha imbulanisio isa Mutwa **13** Lino u Paulo na vamanyani vamwene vakaghenda mumalenga kuhuma ku Pafo pevakafika ku Perge mu Pamfilia. Looli u Yohana akavaleka na kugomoka ku Yerusalem. **14** U Paulo nu manyaani ghwa mwene vakaghenda kuhuma ku Perge pevakafika ku Antioikia ija ku Pisidia. Ukwo valyalutile munyumba ijakufunyila mukighono ikyu sabati na pikukala pasi. **15** Ye vimbile indaghi na vavili, avalongosi va nyumba sakufunyila akavomolela imola vakatisagh, "Vanyalukolo, nave mulinajo imola ijahuvosia avaanhу mumwoojo avanhu apa, joovaghajoozagha". **16** Pa uluo u Paulo akima nakuvapungila uluvoko, akatisagh, "Mwe vaghosu vamu Israeli numue mwevano muleva kwa Nguluve pulikisia. **17** U Nguluve ughwa vaanhу ava mu Israeli alyavasalye ava Nhata viitu na pikuvavomba avanhu vinga yevikalile mu iisi ija mu Misri, kukilila muluvoko lwa mwene kunyanyuluva alyavalongwiesie kunji kwa mwene. **18** Amaka ifijigho fine aligudile mulukuve. **19** Ye ananginie ifisina lekela lubali mu iisi ija kanani alyavapelite avaanhу viitu muiisi jaave kuva ja vuhasi. **20** Isi sooni silyahumiile amaka ifilundo fine ni fijigho fihano. Ye fikilile ifiinu ifi fyonu, uNguluve alyavapelite evalamusi mpaka u Samweli nu M'billi. **21** Ye sisilile isi, avanhu valyasumile u Ntua, pe u Nguluve akavapela u Sauli umwana wa Kishi, umunhu ughwa kabilia ija Benjamin, kuuva Ntua ghwa make ifijigho fine. **22** Looli u Nguluve ye am'busisie muvutua, akantosia u Daudi kuuva Ntua ghwa vanave. Ilyale lwa kumulonda u Daudi kuuti uNguluve alyajovile, "Nin'kavile u Daudi umwana ghwa Yese kuuva munhu juno mwoojo ghuango ghukunoghelua; juno ivoombagha ifiinu ifyooni fino nifaghanile." **23** Kuhuma mu kikolo ikyu munhu uju u Nguluve ajiletile i Israeli um'poki, uYesu, ndavule alyafingile kuvoomba. **24** lili lilyatenguele kuhumila ye akyale kukwisa, u Yohana taasi akapulisyagha ulwofugho ulwa lulato kuvanhu ava mu Israeli. **25** Ghwope u Yohana pano alyale imalisia imbombo jake akatisagh, "Mu kenisaga une nene veenii? une nanene jula. Looli mupulikisyaghe, juno ikwisa munsana mu Lyune, na ni vaaghiile ku lendesia ifilato fya maghulu ghamwene." **26** Vanyalukolo, mwevana vakisina kya Abrahamu, navala vano mun'kate mulyumue mukufunya kwa Nguluve, vvimila vvitu kuuti imola iiji uvuvaangi vusung'ilue. **27** Kuvala vano vikukala ku Yerusalem, navatemi vavanave, navalyan'kangwile sa kyang'ani, nakuuva navalyalutang'inie

uvwolesi vwa vaviili vuno vukwimbua jaatu pa Sabati; pa uluo valyakwisisie imola ija vaviili ulwa kumigha u Yesu kufua. **28** Napato navalayaluvwene vunono ulwa kufwila n'kate mwamwene, valyan'sumile u Pilato am'bude. **29** Vatile vamaalile isio sooni sino silyalembilue vvimila umwene, vakamwisia kuhuma mumpiki nakumughonia mu mbipa. **30** Looli u Nguluve alyan'syusisie kuhuma kuvaafue. **31** Alyavonike mufighono finga kuvala vano vakaghendaniagha palikimo nu mwene kuhuma ku Galilaya kuluta ku Yerusalem. Avaanhу ava lino vevolesi va vaanhу. **32** Ku uluo tukuvalatela imola inofu vvimila ifingo sino valyapelilue avisukulu viitu. **33** U Nguluve alyavikile ifingo isi kulyumue, avana vavanave, mu uluo alyan'syusisie u Yesu nakukun'gomosia kange ku vvumi. Ilii kange lilyalembilue mu Zaburi ija vuviili: 'Uve uli mwanango, umusyughu nili Nhata ghuako' **34** Kange vvimila uvwa kyang'anii kwekuuti alyansyusisie kuhuma kuvaafue ulwakuuti umbili ghwa mwene ghuleka pinangika, ajoyileajovile ndiki: 'Nikukupelagha uvwimike ni nyifunyo sa kyang'anii sa Daudi' **35** Ulu fyenambe ajoyile kange mu ZaburiZaburi isinge, 'Naghukum'pelagha u vvimike vvako kukuvuvona uvuvole.' **36** Ulwakuva u Daudi ye avombile uvughane vwa Nguluve mukikolo kya mwene, akaghonelela, alyaghonile palikimo na vapafi va mwene, pe alyawwaghile uvunangike, **37** Looli junu alyasyusivue nu Nguluve nalyawwaghile uvunangike. **38** Uluo felyukagulikaghe kulyumue, vanyalukolo, kukilila umunhu uju, ulusaghiло lwa vuhosи lupalikivue. **39** Kwa mwene ghweni junu ikumwitika ivalilua vvakyang'anii naghoni ghanoghano indaghilo sa Musa nasale sikuvapela uvwakyang'anii. **40** Pa uluo muve vafwihi kuuti kino valyajovile avavili kilahumilagha kulyumue: **41** 'Lolagha, umue mwevano musyojola, mudeghaghe kange mutipulivuaghe; ulwakuva nivoomba imbombo mufighono fiinu, imbombo jino namungajitike, nambe umunhu avolelelee ndani.' **42** Unsiki ghuno Upaulo nu Barnaba ye vavukile, avanhu vakasuma vajove amasio agha kighono kya Sabati jinojikwisa kange. **43** Unsiki ghuno ulukong'ano ulwa munyumba ija kufunyla ye yeghusilile, avaYahudi vinga na vimike avapesia vakam'bingilila uPaulo nu Barnaba, vano valyajovile navoope vakavaghimbilisia vaghendeleghe mu lusungu lwa Nguluve. **44** Isabati jino jilyavingilile, hwene ilikaja lyoni lilyakong'anile kupulika ilisio lya Nguluve. **45** Ava Yahudi ye vavwene amapugha, vakamemagha igila nakujova amasio ghano ghakakanagha sooni sino silyajovilue nu Paulo kange vakamulighaghha. **46** Looli u Paulo nu Barnaba vakajovagha ni ngufu vakatisagha, "Luvele lunofu kuuti ilisio lya Nguluve lijovuaghe tasi kulyumue. Ulwakuva mukulidaghila kutali kuhumakuhuma kulyumue na pikujagha kuuti namukanoghile uvwumi uvwa kuvusile nakusila, lolagha tukuvasyetukilagha ifisina. (aiōnios g166) **47** Ndavule umutwa atuvulile, pano iiti, "Nivavilkile umwe hwene lumuli kuvanhu avapanji, ulwakuuti mulute uvuvaangi kumbale sooni isa iisi." **48** Avapanji yevapulike ili, valyahovwike nakulighinia ilisio lya Mutwa. Vinga vano alyasalulivue kuvwumi uvwajatu valyitike. (aiōnios g166) **49** Ilisio lya Mutwa likakwila iisi jooni. **50** Looli ava Yahudi vakavapelepesia vano valihumisie nava mama awwimike, kange navalongosi valikaja. Isi silyahovelisie imumuko kwa Paulo nu Barnaba pe vakathagha kunji kumaka sa likaja. **51** Looli u Paulo nu Barnaba valyakung'unile iling'undi mumaghulu

ghavane. **52** Pe vakaluta mulikaja ilya Ikonia. Avavulanisivua vakamema ulukelo palikimo Mhepo u Mwimike.

14 Lulyahumile mun'kate mu Ikonio kuuti u Paulo nu Barnaba valingile palikimo Mun'kate mu nyumba inyimike ija kufunyla kuva Yahudi nakujova ndavule ikupugha ikivaha kuvanhu ava Yahudi nava Yunani valyitike. **2** Looli ava Yahudi vano navalayapelilue uluhala kuvapanji napikuvavomba kuuti vave vavivi kuvanyalukolo. **3** Pa uluo valikalile ukuo kunsiki untali, vakajovagha kulukangasio kungbufu sa Mutwa, ukuo alyahumisie ulusimilisio ku mola isa vumosi vwa mwene. Alyavomble anala kuhumia ifidegho na kudegha fvimbue kumavoko agha Paulo nu Barnaba. **4** Looli ikisala ikyi likaja lilyaghavike: vamo avanhu vano valyale palikimo nava Yahudi, navamo palikimo navasung'wa. **5** Unsiki ghuno ava panji navaYahudi ye vagheliile kukuvavula avalongsori vavanave kuvavombela uvuvivi nakavadija namavue uPaulo nu Barnaba, **6** valyakagwile ilio nakuluta ku makaja agha Likaonia, Listra naku Derbe, na kufisala fino fisuyngwite Pala, **7** pe ukuo vakadalilikagha ilivangili. **8** Ukuku Listra palyale umunhu jumo juno alikalile, nakale nini ngufu mu maghulu gha mwene, umulema kuhuma mulileme lya mama ghwa mwene, naghelile kughenda. **9** Umunhu uju alyam'pulike u Paulo ijova. U Paulo akamulunguvalila amaso pe akalolagha kuuti ulvitiko ulwa kusosivua. **10** Pa uluo pe akajova kwa mwene kulsio lya kukyanya, "Imaga kumaghulu ghako." Pe umunhu jula alyahadwike na kutengula kughenda. **11** Ikipuga ye kilolile kino alyavomble u Paulo, vakamula amasio ghavanave, vakajova ni njovele ija Kiliaonio, "Amatekelo ghatukenyemwisie kulyusue twe vanhu." **12** Valyan'kemelile u Barnaba "Zeus," nu Paulo, "Herme" ulwa kuuti alyale njovaji m'baha. **13** Amatekelo agha Zeu, junu inyumba imbaa inyimike ija kufunyla jamwene jilyale kunji kukisina, alyaletille ulutogo ulwa ng'ombe ulukindi lwa maluva ghano gha tavilkilue kufika palilyango lya likaja, umwene ni kipuga vakalondagha kuhumia ilitekelo. **14** Looli avasung'ua, u Paulo nu Barnaba yevapulike ili, valyademwile Amanda ghava nave kange ng'anang'anii vakaluta kunji kikipuga, vakalilagha **15** na kujova, "Mwe vanhu umue, nakiki muvomba agha? Najesue kange tulivanhu vano uluhala lulindavule umue. Tukuvalatela imola inofu kuuti musyetuke kuhuma mufinu ifi finofilondua nakumulutila u Nguluve junu mwumi, junu alyavumbile uvulanga, iisi ni nyanja nakeyekoni kila kino mwekile. **16** Munsiki ghuno ghukakilile, alyavatawile ava panji kughenda musila sivanave. **17** Looli ye akiale, nakabukile nambe nu mwolesi, ku ilio akavombile vunofu nakukuvapela ifula kuhuma kukyanya kange mumasaki gha kyakulia, akavamemia inumbula sivanave kufya kulia nulukelo" **18** Nambe amasio agha, u Paulo nu Barnaba kulupumuko valyasigihile ikipuga kuvahumikisia ilitekelo. **19** Looli vamo ava Yahudi kuhuma ku Antiochia na ku Ikonio valisile kukukivula ikipugha. Van'kadija navavue u Paulo na kukunkwesela kunji kukisina, ye vakati afuile. **20** Mu uluo avavulanisivua vakimatha pipi nu mwene, alyasimwike, vakingila kukisina. Ikighono kya vuvili akaluta mu Derbe nu Barnaba. **21** Ye ikuvavulanisia ilivangili mu kisina kiila nakuvavomba avavulanisivua vinga, vakagomoka ku Listra, naku Ikoniamu, umpaka ku Antiochia. **22** Valyaghendeleta

kunosia uluvelouluvvelo ulya vavulanisivua nakupelua inumbula kughendelela mumu Iwitiko, akati, "Lunoghile twingile kuva tua va Nguluve kuhumila imumuko nyinga." 23 Ye vavasalyule Avene avaghogholo ava kipugha kya vitiki, ye wavavikufunya kisila kulia, vakampela u Mutwa, sino avene valyamwiti. 24 Kange valyahumile ku Pisidia, valyafike ku Pamfilia. 25 Unsiki ghuno valyajovile amasio agha ku Purge, Valikile kuluta ku Atalia. 26 Kuhuma ukuo valyapandile imeli kufika ku Antioquia kunokuno valyale vihumisie kulusungu kwa Nguluve vwimila vwa mbombo jiino lino vakajikwisisie. 27 Ye vafikile ukuo ku Antioquia, na kukong'ania ikipugha palikimo, valyahumisie imola ja agha ghano u Nguluve avambile ku vanave, kange ye avafungulile umulyango kulwitiko lwa vanhu avapanji. 28 Valikalile unsiki n'tali navavulanisivua.

15 Avanhu vango vakika kuhuma ku Yahudi na kukuvaluanisia avanyalukolo, vakaati, "nambe namukeketive ndavule ulwiho ulwa Musa, namughwesia kuvanguka." 2 Unsiki u Paulo nu Barnaba ye vakale vatang'ine na kujova palikimo navene, avanyalukolo valyamwile kuuti Paulo, Barnaba, navange vamo valute ku Yerusalemu ku vasung'wa avaghogholo kuposia illi. 3 Ku illi, kukwomola kuvanave kunyumba inyimike ijakufunyila valyahumile ku Foinike na ku Samaria ye ye lipulisia kusyetula uvufumbue kuva panji. Valyaletile ulukelo ulukome kuvanyalukolo vooni, 4 Ye visile ku Yerusalemu pe vakapokelilue nii nyumba inyimike ijakufunyila kange navasung'wa na vaghogholo, vakavafunyila imola inofu ku isi sooni sino u Nguluve avombile palikimo na Vene. 5 Looli avanhu vamovamo vano valitike, valyale mukipugha ikya Mafarisayo, valyimile nakujova, "lunoghile kukuakeka na pikuvavula vakole ululaghiho ulwa Musa." 6 Pe avasung'wa navaghogholo vakima palikimo kukulisaghila illi. 7 Ye sikilile imuling'ano inali, u Petro akima nakujova kuvanave, "Avanyalukolo vitang'aniaghe kuuti kitambuko kinono kiino kikilile u Nguluve akavombile uvusalulii pakate palyusue, kuuti mulomo ghwango avapanji vapulikaghe ilisio lya livingili, na pikulyitika. 8 U Nguluve junio ikagula inumbula, ikwolela kuvanave, ikuvapela u Mhepo u Mwimike, ndavule alyavombile kulyusue; 9 nalyavombie nambe kulyuseu na vene, ye ivomba munumbula sivanave sive nofu kulwitiko. 10 Ku uluo, nakiki mukumughela u Nguluve kuuti muvike ulughoji ku singo isa vavulanisivua sino nambe u Nhata ghuiti kange natughwesia kukangala? 11 Looli tukwitika kuuti tupokua ku vumosi ulwa Mutwa Yesu ndavule valyale." 12 Ikipugha kyoni kikajika kimie ye vikupulikisia u Barnaba nu Paulo ye vakale vihumia imola isa kidegho na kudegha jino u Nguluve alyavombie palikimo navene ku vapanji. 13 Ye vabuhilile kujova, u Jakobo akamula akati, "Nyalukolo nipulikisia. 14 U Simoni alyajovile ulwakwanda kuuti u Nguluve kuvamosi alyavatangile avapanji kuuti apelilue kuhuma kuvanave ku vanhu ku litavua lya mwere. 15 Amasio agha vavilli ghi kwiting'a niali ndavule lyalembilue. 16 'Pa uluo niligomoka kange kunosia ili tembe lya Daudi, linolilyaghuiwe pasi, ninyanyula na kunosia uvunangifu vwamwene, 17 kange bahapuo avanhu vano vakajighe vamulonde u Mutwa, palikimo navapanji vano vitambulua kilitavua uyango.' 18 Ifi fyefino

ajovagha u Mutwa junio avombie agha gha kukagulika kuhuma ku vutua uvwakatali. (aiōn g165) 19 Kange, amasaghe ghango, natungavapelaghe imumuko avanhu avapanji vano vikunyetukila u Nguluve; 20 looli tulembe kuvanave kuuti vibaghule kutali nu vunangifu uvwa sanamu, uvunoghelua uvwa vawwafu, nafino filya kngilue, ni danda. 21 Kuhuma kisina ikya vaghogholo pevale avanhu mulikaja vano vidalikila na kukumulumba u Musa mumajumba aghakufunyila ku sabati." 22 Pa uluo lukavonike kuuti luvanoghile avasung'ua nava ghogholo, Palikimo ni nyumba jooni inyimike ijakufunyila, kukunsalula u Yuda junio itambulua Barsaba, nu Silas, vano valyale valongosi munyumba inyimike ijakufunyila, na kuvuvomola ku Antioquia palikimo nu Paulo nu Barnaba. 23 Valyalembile anala, "Vasung'ua, vaghogholo navanyalukolo, kuva nyalukolo avapanji vano vali ku Antioquia, ku Shamus na ku Kilikia, salamu. 24 Tupulike kuuti avanhu avange vano tukavapelile ilulaghiho uluo, valyahumile kulyusue pe vakavapumusia avavulanesi vano viletta imumuko muluvelo kuvanave. 25 Mu uluo luvonike vunofu kulyiusue tweeni kusalula avanhu na pikuvomola kulyumue palikimo navaghani viitu u Barnaba nu Paulo, 26 avanhu vano vakivikile mu vulalamu ulwa mikalile ghavanave vwimila vwa litavua lya Mutwa Yesu Kilisite. 27 Ku uluo tumwomwile u Yuda nu Sila, vikuvalugha sisiso. 28 Ulwakuva lukavonike vunofu kwa Mhepo Mwimike na kulyusue, kuleka kuviika kulyumue unsigho un'kome kukila isio sino nasakusileka: 29 kuuti musyetuke kuhuma kufinu fino fitavula kufi hwani, i danda, ifiinu fya kunyongua, nu vu vwalu. Nave mukuvika kutali nifi, luve lunofu kulyumue. Mukaghone." 30 Apuo lino, ndavule vakavapalasinie, valikile ku Antioquia; Ye vakong'anisie ilipugha palikimo, valyafikisie ikalata. 31 Pano vakati vajimbile, valyahowwike ulwakuva jilyavisise umwojo. 32 U yuda nu Sila, na vavilli valyavisise umwojo avanyalukolo namasio aminga na pikuvapela ingufu. 33 Ye vikalile unsiki ghumonga ukuo, valyavapalasinie nulutengano kuhuma kuva nyalukolo vala vano valyavomwile. 34 [Looli lulyavonike kuva lunofu uSila kujigha ukuo] 35 Looli u Paulo navange valikalile ku Antioquia palikimo na vange vinga, pano vakavulanisiagha na kudalikila ilisio lya Mutwa. 36 Ye kikilile ifighono nde filingi u Paulo akajova kwa Barnaba, "Tugomoke lino na pikuvaghendela avanyalukolo mufikaja fyooni fino tukadalikile ilisio lya Mutwa, napikuvalola valindani. 37 U Barnaba akalondagha kange pikuntola palikimo navoope U Yohana junojuno itambulivua Marko. 38 Looli u Paulo alyasaghile nalulyale lunofu kukun'tola u Marko, akavalekile kulam ku Pamfilia nalyaghendelile navope mumbombo. 39 Kange bahapuo sikahumila isakukaning'ana imbaha pa uluo vakalekeng'ana, naju Barnaba akan'tola u Marko nakughenda mu Meli kufika ku Kpro, 40 Looli u Paulo akansalula u Sila na kuvuka, ye vamallie kuvukua navanyalukolo mu lusungu lwa Mutwa. 41 Pe akaluta kukilila ku Shamus na ku Kilikia, akasikangasiagha ing'ongano.

16 U Paulo pano alisile ku Derby naku Lystra; nakalingi lolagha, pala pealyale umbulanisivua akatambuluagha Timotheo, unsoleka junio alyaholilue nhu ng'ina ghwa ki Yahudi junio alyale mwitiki uvise ghwa mwene alyale N'giliki. 2 Avanhu vaku Listra naku Ikonio valyamwolelile vunofu. 3 U Paulo

alyamulondile ulwakuuti vaghendanie na ghwope, pa ulo akan'tola na pikun'dumula vvimila vwa va Yahudi vano vyalyale ukuo ulwakuva vooni valyan'kaguile kuuti ivise ghwa mwene N'giliki. 4 Pano valyale viluta valyakilile mu likaja na kulaghila indagħilo kung'ong'anu ulwa kuuti vasogħope indagħilo isio sino sikalembilue nava sung'ua na vaghħogħolo ava mu Yerusalem. 5 Apuo ing'ong'anu sikakangasivua mu l-Ititiku navano valyitike vakongeleta mukipugħa mufigho fyooni. 6 Upaulo nava nine vakaluta ku FiligiaFiliglia naku Galatia, ulwakuva uMhepo ghwa Nguluve alyavakanile kudakilika ilisio ukuo kukighavo ikyaku Asia. 7 Ye vaseghelile ku Misia, vakaghela kuluta ku Bithinia, looli uMhepo ghwa Yesu alyavakanile. 8 Pa uluo vakakila ku Misia vakiisa mpaka mulikaja ilya Throa. 9 Imbonekelo sika mumila u Paulo pakilo, kwa lyale umunhu wa ku Makedonia imile, ikung'emela nakujova "Isagħha mututange kuno ku Makedonia". 10 U Paulo ye asivuene imbonekelo, nakalingi tukiling'arie kuluta ku Makedonia, alyakaguile Katu u Nguluve atukemelie kuluta kuvadaliċċi ilivangili. 11 Apuo tukavuka kuhuma ku Throa, tukalut vvimila ku Samothrake, ikighoно kino kilyavingile tukafifikle mulikaja ilya Neapoli. 12 Kuhuma apuo tukaluta ku Filipi ghuno ghwope għumni li likaja ilya Makedonia, ilikja ilitambu mu wilaya nu vuutema vwa Kirumi pe tukikala ifighoħ nde filingi. 13 Ikighoно iky sabati, tulyalutile kunji ku lilyango tukaghħedela musila ja malenga, pano tukatisgha pe piva apaku vombela inyifunyo. Tukikala pasi na pijova nava kimama vanovalisile palikimo. 14 U mwana mama jumonga juno itambulivua Lidia, juno akaghħusīgħa irangi ja zamarau, kuhuma mu likaja lya Tiġi, juno akifunyagħha kwa Nguluve, alyatupulikisie. U Mutwa akan'dindul ilumwoojo ghwa mwene nakuvikila umwoojo amasio ghano ghajnejjovilue nu Paulo. 15 Ye ofughue, umwene palikimo ni nyumba ja mwene jooni, akatupelepesia akati "Neve munyaghile une kuuti nuvyakyang'anu mwa Mutwa, pe nikuvasuma mwinglej na pikukala kulyune". Akatupelepesia kyongo. 16 Pe lukava n'diike, tukati tulata pano palyale pakufunyila, uminja jumo juno alyale nili pepo ilyakulaghħula akatang'anu nusse. Alyamuletile umutua għa mwene ifaida nyiinga nūvukedusi. 17 U mukumama uju alja m'bingilie uPaulo palikimo nusse, akajegħelagħha iti "Avaki baba ava vombi va Nguluve u m'baha, vano vipulisia kulyumue imola sa vupoki". 18 Alyavomble vulevule mufighono finga, looli u Paulo ye an'kalisie ni mbombo ijjio, akasyetuka kunsana napikulivu il-ippopo, "Nikukulaghila mu litavu lya Yesu uhume mun'kate mwa mwene." Lyoope likahuma likamuleka nakalingi 19 Avatua va mwene yevalolie kuuti uluhuvilo lwa faida jivanave luvukile, vakavakola u Paulo nu Sila na pikuvavika mu lighħilu pa vanyavutavilu. 20 Ye vavatwalli kuvu highi, vakati, "Ava ghosi ava va Yahudi vipelela ingasi ing'ome mulikaja liitu. 21 Vivulanisja sino nasilimundaghilo usse kuvupila nambe kuvungħilu ndavule ava Rumi." 22 Ilipugħa likavagevukila u Paulo nu Sila, avahighi vakademulania Amanda ghavanav kange vakavafula vakalaghila vachapue ni fiboko 23 Ye atovilwe ingoda nyiinga, vakavataghila mu ndinde nakuvavula avasikari ava ndinde kukuvalolelela. 24 Ye vupile ululaghilo uluo, avasikari va ndinda alyavataghile mu kyumba ikyu nkate ikyu ndinde nakuvapinya amaghlu għa vanave Muno

akavabikile. 25 Unsinki wa kilo nkate, uPaulo nu Silas vakava vikufunya na na kukwimba inyimbo isakumugħinna uNguluve, kuno avapinyua avenge vakavapulikisyagħha, 26 Nakalingi kikahumila ikinsenjenha ikivaha nu lwalu lwa ndinde lukeks, amalyango għa ndinde ghakadinduka, na manyololo aghha vapinywa ghakaleġena. 27 Umuloleli ghwa ndinde akasimuka mu tulu pe akavona amalyango ghoni aghha ndinde għadindwie; pe akatola ummagħe ghwa mwene ulwauuti akalondagħha pikubuda ulwakuva alyasaghile kuuti avapinywa voni vadyighile, 28 Loli, uPaulo akajegħela nelisio ilivaha, akati "Uleke pikulemasia ulwakuva twevoni tuliapa". 29 Unsikari wa ndinde aasuma itaala site pe akingila munkate mu ndinde ni ng'aning'ani, akatetemgħa napikwogħopa, akavaghħwila uPaulo nu Sila, 30 napikuvhumia kunji mundinde na kuuti, "Vagħo nivombekki neke kuvangua?" 31 Vope vakam'bula, "Umwitħek uMutwa Yesu najuve ġħu vanguka palikimo ni nyumba jako." 32 Valyajovile ilisio lya Mutwa kwa mwene, palikimo na vanhu voni va munyumba jamwene, 33 Umuloleli wa ndinde akalyavatolile ikilo jila na pikuvasuka munovalyalemile, nakalingi umwene palikimo na vanhu va munyumba ja mwene vakofughua. Akavaletta uPaulo nu Sila kunyumba ja mwene 34 na pikuvabiikkila ikyakulia. Għuope akiva nulukelo luuħha palikimo na vanhu va nyumba ja mwene ulwauva valyamwitke uNguluve. 35 Panojijale mwisi, avahighi vakomola imola kwa muloleli jula uwa ndindendinde vakati, "Vatavule Vala valutagħe", 36 Umuloleli ghwa ndinde akam'bula uPaulo ulwa mansion aghha, "Vahighi vahighi vakomola imola vatavule ava valutagħe: lino muhumagħe kunji mulutagħe mutenganiile." 37 Looli u Paulo akavavula, "Vakatutovile pavugħolofu, avanhu vano va Rumi kisila kuhigha kange vakalamula kututagħha mundinde; kange lino vilonda pikutuhumia kisyeħu? Nambe, nalunganogħele, vavu vene više vatuhumie apa". 38 Avaloleli vakavavula avahighi isa mansion aghha, avahighi vakogħopa kyংgo pala pano vakakaguile kuuti u Paulo nu Sila va Rumi. 39 Avahighi vakisa na pikuvapelepesia vahume, ye vavahumisie kunji mu ndinde, ye vavasumile upalo nu Sila vahume kunji mulikaja livanave. 40 Pa uluo uPalu nu Silas vakahuma kunji mundinde vakisa kunyumba kwa Lidia. uPaulo nu Silas yevavavveni avanyaluolo, vakanyamasia umwojo kange vakabuka mulikajha illo.

17 Ye vakiile ifikaja ifya mu Amfipoli ni Apolonia, vakisile mpaaka mulikajha lya Thesalonie lino lilyale nava sinagogi ava Yahudi. 2 Ndavule lulyale Iwħi lwa Paulo, alyalutike kuvanave, na kunsiki ughwa figho fiżi ifta ifya Sabati pe akapulinq'ana na vooppe vvimila u vulembe. 3 Aava ikuvalulila uvilembi na piu volelela kuuti, lilyanogħile ukilistek kupumuka kange kusyuka kange kuhuma kuvafue. Akavavula, "U Yesu uju niuvavula imola sa mwene ghwe kilsit". 4 Vamo avayahudi vaaghħelilue na pilungana nu Paulo nu Sila, palikimo nava Giriki vano vikufunya Kwan Nguluve, avamama vinga avaghħolofu ni kipugħha ikivaha ikyu vanhu. 5 Looli vamo ava Yahudi vano navalitik, vano valyamemile igila, valyalutile kulighilu na pikuvatola avanhu vamo napikuvatola avahosi, vakakong'anja ilipugħha lya vanhu palikimo, na kukwambusia uluri jħażżejha mu likaja, kange vakajjalukkila inyumba ja Jason, vakalondagħha

vavakole u Paulo nu Sila ulwakuuti vavalete pavulongolo pa vanhu. **6** Loli yevavakunilue vakankola u Yasoni navamo avanyololo avenge na pikuvatwala pavulongolo avagoyo ava mulikaja pe vaajeghelaghha, "Avaghosi ava vano vasyetulinie iisi vafille mpauno kange, **7** Avaghosi ava vino vakambilivue nu Yasoni vinangania indaghilo ja Kaisari, viiti kuale uNtua ujunge juno itambulivua Yesu" **8** lipugha lya vagoyo vakikaja ye vapulike isio, pevakava night ngananio. **9** Ye vamalile kutola indalamo sino siling'ine vuloleli kuhuma kwa Yasoni na vange, vakavalekesia valutaghe. **10** Ikilo jila avanyalukolo vakamwomwile u Paulo nu Sila ku Beroya. Ye vafikile kula vakaluta munyumba ija kufunyila ija va Yahudi. **11** Avanhu vala valyale vumofu kukila avanhu vala ava ku Thesalonike, ulwakuva valitavuile kukulyupila ilisio muluhala luvanave, kulolela amalembe ifighono fyooni ulwa kuuti valole kuuti amasio ghano ghalyajovilue fyeghalivuo. **12** Ku uluo avinga muvanave valyitike, mwevakava nava kimama avanyangelo imbaha isa ki Giriki navava ghosi vinga. **13** Looli ava Yahudi ava ku Thesalonike yevakaguile kuuti u Paulo ipulisia ilisio lya Nguluve ukuo kuku Beroya, vakaluta ukuo na kuhovalesia kange kutengula ulunjughanjuga kuvanhu. **14** Ng'aning'i, avanyalukolo vakan'twala u Paulo kusila ija lisumbe, looli u Sila nu Timotheo vakasighala pala. **15** Avanyalukolo vala vano vakan'twali u Paulo vakaluta naghwope m'paka ku Athene, ye vamulekile u Paulo kula, valyupile indaghilo kuhuma kwa mwene kuuti, u Sila nu Timotheo visaghe kwa mwene ng'an i ng'an kyongo. **16** Unsiki ghuno vakavaghulilaghha kula ku Then, inumbula ja mwene vakajikalise mun'kate mwa mwene ndavule alyalolile ilikaja ndavule ghulyamemile ifilhwani finga. **17** Pa uluo vakapuling'ana munyumba ijakufunyia nava Yahudi vano vakifunyagha kwa Nguluve na kuvooni vaala pano vakatang'ine navoope ifighono fyooni kulighulllo. **18** Looli vamo ava Falsafa ava ku va Waepikureo nava Wastoiko vakapela. Navange vakaati, "Kye kiki kino ijova unjovaji un'debe? Avenge vakaati, "Jihufia idalikila imola ja Nguluve umesia," ulwakuua idalikila imola ija Yesu na kusyuka. **19** Vakan'tola u Paulo na pikuntwala ku Areopago, vakaati, "Tukagula kukulumanya ululaghilo ulu ulupia luno ghujova?" **20** Ulwakuva ghuleta amasio amapia mumbughulutu situ. Kurt uluo tulonda kukagula kuuti amasio agha ghalindani?" **21** (Na vaanhu vooni ava ku Athene palikimo navahesia vano pwevale kuvanave, vaghumanyile unsiki ghuvanave ughu kujova na kupulikisia ilisio ilipia.) **22** Pa uluo u Paulo akima pakate na kate pa vaanhu ava ku Areopago na kuuti, "Umue mwe vanhu vaku Athene, nikuvagha kuuti muli vaanhu vano vikela kwitika kumanguluve, **23** Ulwakuva munenihingile une na kulola ku ifinu finu fino mukufunya, nighawwene amasio ghano ghalembilue ku fimo ifitekelelo fiinu, ghiiti, "KWA NGULUVE JUNO NAIMANYIKIKA". Pa uluo, ujvo junu mukufunya kisila kukagula, ghwe ujvo junu nikuvavula umue. **24** U Nguluve junu alyavumbile Lisa ni kinu kino mwekilimwekili mun'kate, ulwakuva ghwe Mutwa ghwa vulanga ni iisi, naiwesia pikukala munyumba imbaha inyimike ijakufunyila sino sitendilue namavoko. **25** Kange na ivombua na mavoko ulwakuuti ilonda ikiinu kivanave umwene jujuo ikuvapela avanhu uvwimi nu mwuuja ni fiinu fyooni ifiinge. **26** Kuhumila u munhu jumo, aalyavombile mukisina kyooni

ikya vanhu vano vikukalapamoso agha iisi, pe akavavikila amasiki nu vusililo uvwa fisala fino fikukala. **27** Mu uluo, vilondua kukun'kagula unguluve, kuuti van'fikile na kukumwagha, kyang'ani nalikutali nambe nhu jumo ghweeni. **28** Kwa mwene tukukala, tughenda nakuba nu vvimi vvitu, ndavule un'tunzi ghwini ughwa lishairi yeatileyeatile 'tulivaholua va mwene.' **29** Ku uluo, ndavule tulivaholua va Nguluve, nalunoghile kusagha ilitekelo lilindavule isahabu, ni shaba, na mavue, filhwani kino kikahongolilue vunofu namasaghe gha vanhu. **30** Mu uluo, u Nguluve alyjikile Kimmie amasiki agha vuyasu, looli lino ilaghila avanhu vooni valate. **31** Ulwakuva avikile ikighono kind alyale ikujigha iisi ija kyang'ani kwakwa munhu juno alya n'saluile. U Nguluve ahayumisie uwawkyang'ani kwa munhu uju kange pala umunhu juno alyansysisie akahumile kuvaefue. **32** Avanhu va ku Athene yevapulike imola ija kusyuka kuvaefue, navala vamo vakan'syojuile u Paulo, avenge vakaati "Tukukupulikisia kange kumola ji" **33** Apuo, u Paulo akavaleka. **34** Looli avanhu vamo valyale ikinu kimo vikitika, pwe akale u Dionisio Mwereopago, nu mama Juno itambulua Damari na vange palikimo navene.

18 Ye sikilile imbombo isio, u Pqulo alyavukile ku Athene kuluta ku Korintho. **2** Ukuo akamwaghile umuYahudi juno itambulivu Akwila umunhu ghwa likabula lya Ponto, umwene nu ndala ghwamwene juno itambulivua Prisila valisile kuhuma ukoo ku Italia, u Iwakuva ukilaudia alyalaghile ava Yahudi vobuuke ku Roma; **3** U Paulo alikalile nakuvomba imbombo navene ulwakuva umwene ivomba imbombo jino jiling'ana ni jivanave. Avvne valyale vinosya ifivighili. **4** U Paulo akapuling'ana navene munyumba ijakufunyila mufighono fyooni ifya sabati. Alyavavulile ava Yahudi palikimo nava Giriki. **5** Looli usauli nu Timotheo yevisile kuhuma ku Makidonia, u Paulo alyasung'ilue nu Mhepo kukuvoleta ava Yahudi kuuti u Yesu ghwe Kilisite. **6** Unsiki ghuno valyan'kanile name kukunsyojola, pe u Paulo akakung'unile umwenda ghwa mwene pavulongolo pavanave, na kukuvavula, "Idanda jinu jive vvimiila vwa matue ghiinu jumuie; Une nisila makole. Kuhumalino na kughendeleta, nikuvalutila avapanji". **7** Pe akavuka kuhuma pala akaluta kunyumba ja Tito Yusto, umunhu juno ikunsuma u Nguluve. Inyumba jamwene jilipipi ni nyumba ja kufunyila. **8** U Krispo, mulongosi ghwa nyumba ja kufunyila palikimo na vanhu avamunyumba ja mwene vakamwitika u Mutwa. Avanhu vinga kuhumakuhuma ku Koritho ye vapulike u Paulo ijova valitice nana kukwofghua. **9** U Nguluve akam'bula u Paulo pakilo kusila ijambonekelo, "Nungoghopaghe, looli jovagha nungajikaghe Kimmie. **10** Ulwakuva une nilipalikimo nuve, nakuale juno kumwa igheha kukanangania, ulwakuva nili navanhu vinga mulikaja ili". **11** U Paulo alyakalile ukoo ku Niki ugwa mwaka ghumo na Messi n'tanda ye ivulanisia ilisio lya Nguluve muvanave. **12** Looli u Galio akavombilue kuva n'temi ughwa ku Akaya, ava Yahudi vakima palikimo nhu Paulo na pikuntwala pavulongolo pakitengo ikyu vuhighi, **13** vakaati, "Umunhu uju ikuvahonga avanhu vifunyaghe kwa Nguluve kisila vutavike vwa ndaghhiilo". **14** Unsiki ghuno u Paulo ye ilonda kujova, u Galio akavavula ava Yahudi, "Umue mwe vayahudi, ndavule ilikosa au uvunangifi, jalejiva kyang'ani kuvavombela. **15** Looli ulwakuva

ye maswali, ghano ghiling'ana na mansion namatavua kange ni ndaghilo sinu, kange muhighanaghe jumue mwevene. Une naninoghananinoghua kuuti nive muhighi ghwa aghuo." **16** U Galio akavavula vavubuke pavulongolo pa kitengo ikyavuhighi, **17** Mu uluo, vakan'kola u Sosthene, umulongosi ughwa nyumba ija kufunyla, vakan'tova pavulongolo pa kitengo ikyavuhighi. Looli ugaliu nakoghwipe kino valya vombile. **18** U Paulo, ye ikalile pala unsiki n'tali, akavaleka avanyalukolo pe akaluta ni Melissa ku Siria palikimo nu Prisila nu Akwila. Ye vakyale kuvuka ku bandali, alyaketile ilinyele lya mwene ulwakuva alijighile kuuti m'pesie. **19** Ye vafikile ku Efeso, u Paulo alyamulekale u Prisila nu Akwila Pala, looli jujuo mwene akingila munyumba ijakunyila nakupuling'ana na va Yahudi **20** Ye vam'bulile u Paulo ikale navene unsiki un'tali, umwene akananile. **21** Looli akavuka kuvanave, akavavula, "Nigomoka kange kulyumue, ulwakuva vvewughane vwa Nguluve". Apuo, akabuka ni Meli kuhuma ku Efeso. **22** U Paulo ye imile ku Kaisaria, alyatogha kuluta kuhungila inyumba imbaha inyimike ija kufunyla ija ku Yerusalem, kange akika paasi panyumba imbaha inyimike ija ku Antiokia. **23** Ye ikalile munsiki Pala, u Paulo alyabukile kukila ku fisala ifya Galatia na ku Frigia nakuvangasia inumbula ava vulanisivua vooni. **24** Umu Yahudi jumo junu itambulivua Apolo, junu alyaholilue ukuo ku Alexandria, Akisa ku Efeso, alyale mfwihu kujova ni ngufu muvulembe. **25** U Apollo akavulilue mu ndaghilo sa Mutwa. Ndavule alyale ni ngufu nu Mhepo, alyajovile nakuvulanisia vunofu ghano ghiling'ana nu Yesu, alyakaguile kuuti lwe lwofugho lwa Yohana. **26** U Apolo akatengula kujova kuvukangafu munyumba imbaha inyimike ijakunyila. Looli u Prisila nu Akwila ye vam'pulike, valyavombile uvumanayi nu mwene kange vakamwolelala ku kyanya musila ija Nguluve vunofu. **27** Ye anoghilue kuvuka kuluta ku Akaya, avanyalukolo vakan'kangasia inumbula na pikuvalembela ikalata avavulanisivua vano valyale ku Akaya kuuti vamwupile. Ye afikile kulusungu alyatangile kyongo vala vano valyamwitike. **28** Ku ngufu sa mwene Navarro manyani, u Apolo alyavakilile ava Yahudi pawwelu ye ivonesia kuhumila amalembé agha kuuti u Yesu ghwe Kilisite.

19 Lukale kuuti u Apologize ye aliqui Korintho upaulo akakila ku kyanya na kufika kulikaja lya Efeso, pe akavonaakavona avavulanisivua vamo ukuo. **2** U Paulo akam'bula, "Nde, mukamwupile uMhepo u Mwimike yemukitike?" Vakam'bula, "nambe, natulyapulike ndavule uMhepo u Mwimike." **3** U Paulo akaati, "lino umue mukofwighue ndani?" Vakaati, "Mulwofugho ulwa Yohana. **4** Kange uPaulo akamula, "U Yohana alyofwighie ulwofugho ulwa lulato. Akavavula avanhu vala kuuti mulondua kukumwitika jula junu ikwisa pa mwene, ndavule, u Yesu." **5** Avanhu ye vapulike imola iiji, peva kofughua kulitavua lya Mutwa Yesu. **6** Lukale u Paulo yavikile amavoko gha mwene kuvanave, uMhepo u Mwimike Akita kuvanave pe akatengula kujova injovele kuvilia. **7** Palikimo Avenue valyale avaghosi kijigho nava viili. **8** U Paulo alyalutile kunyumba ijakunyila akajova na Kun'kangasia amasiki gha meesi ghatatu. Alyale ilongosia kupuling'ana nakuvakwesa avanhu vano valungime vvimiila u vutua uvwa Nguluve. **9** Looli ava Yahudi avange valyale vakali avange vano navikwitika, valyatengwile kujova

amavivi kulungama musila ija Kilisite pavulongolo pa kipugha. Kange u Paulo akalekine na veene pe akavabaghula vano vikutika navene. Umwene akatengula kujova mufighono fyooni kuvukumbi uvwa Tirano. **10** Ulu lulyaghendelile amaka gha villi, looli vonivoni valyle vikukala ku Asia valyapulike ilisio lya Mutwa, vooni ava Yahudi nava Yunani. **11** U nguluve alyale ivomba imbombo mumavoko agha Paulo, **12** kuuti avatamu valyavuvusivue, nu Mhepo umulamafu akavahuma, unsiki ghono valyalolile ikitambala namenda ghano ghakahumile mum'bili gha Paaulo. **13** Looli pevalyale ava Yahudi vano valyale vipunga uvupepo vikyula kukilila ikisala ikio, vakavombelagha ilitavua lya Yesu vvimiila vuvanave vavuo. Valyavavulile vala kuuti valyale niili pepo illamafu; vakaati, "Nikuvavula muhume multavua lya Yesu juno u Paulo ikun'dalikila." **14** Vano valyaghavombie agha valyale vaana budika lubali vwa ntekiesi umbaha ughwa kiyahudi, ni Skewa. **15** Amapepo amalamafu vakavamula, "U Yesu nun'kaguile, naju Paulo ni n'kaguile; looli umwe mwemue va veeni?" Jula umhepo umulamafu akavahadukila **16** mun'kate mwa munhu ava punga vupepo na akavasinda ingufu na kukuvarova. Pe vakakimbilia kuhuma munyumba jila vakale sila Manda kange vakalemile. **17** Ilio likakagulika ku vooni, ava Yahudi nava Yunani, vano valyale vikukala kuula ku Efeso. Valyale nuludwesi luvalha fijo, nilitavua lya Mutwa likongeleta kupulikika. **18** Kange, vinga avaviitiki valisile nakulata kange vakasimilisia imbombo imbivi sino vakavombie. **19** Vinga valyale vivomba uvughanga vakakong'ania ifitatubu fivanave, vakanyanya pa vulongolo pa munhu ghweni. Unsiki avene ye vavallle ulatalama lwa fiim, lilyalelilyale fighavo fijigho fihano ifya ndalama. **20** Pa uluo ilisio lya Mutwa likakwilana muvukome fijo uvwa ngufu. **21** Isa Paulo kukwilana imbombo inofu ija mwene kula ku Efeso, u Mhepo akamulongosia kuluta ku Yerusalem kukilila ku Makedonia naku Akaya; akaati, "Yekwene ukuo, jininoghile kujagha i Rumi." **22** U Paulo akavomola ku Makedonia avavulanisivua va mwene vavilli, Timotheo nu Erasto, vano valyale vikutanga. Looli umwene jujuo akajighe ku Asia mu nsiki. **23** Unsiki ughuo kukahumile ulunjughanjuga ulukome ukuo ku Efeso vvimiila isiila jiila. **24** U sonora jumo ilitavua lyamwene Demetrio, junu alyatendile ifiwhan ifya ndalama ifya Nguluve Diana, alyatetile ifighusivua ifivaha kuvamang'anyi. **25** Pe akavakong'ania ava mang'anyi ava mbombo jila na kuuti, "Vagojo mukagwile kuuti mufighusivua ifii tukwingisia indalama nyanga. **26** Mulola na kupulika kuuti, usue tulipa pa Efeso, looli pipi ni Asia jooni, u Paulo uju avavulile na kuvashetulania avanhu vinga. Ijova kuuti kweghasili amanumbela Ghana ghavombilue na mavoko. **27** Na kwekuuti kwelile ulatalaaumu kuuti ifighusivua fitu naflonduagha kange, looli nii nyumba ija Nguluve ijakunyila umama um'baha u Diana lunoghile kusyojola kuuti asita luvumbulilo. Kange anoghilie asovile uvuvaha vwa mwene, junu i Asia ni iisi jikufunya kwa mwene." **28** Ye vapulike agha, vakamemile ni ng'alasi kange vakajeghela, vakaati, "U Diana ughwa Efeso ghwe m'baha." **29** Ilikaja lioni likamemile ulunjughanjuga, navanhu vakakimbila mun'kate muvukumbi uvwa luneno. Vakavakolile vano vikyula avanine nhu Paulo, u Gayo nu Aristariko, vano vakahumile ku Makedonia. **30** U Paulo alyalondile kukwingila mukipugha kya vanhu, looli

avavulanisivua vakansigha. 31 Kange, avagoyo vamo ava kisina ava ku Asia vano valyale vamanyani va mwene vakantwalila imola inofu kungufu kukunsuma allike pikwingila muvukumbi uvwalumeno. 32 Avanhu vamo valyale viiti ikiinu iiki na vange ilisio lila, ulyakuva ikipugha kya vanhu kilyahasing'ine. Vinga vavanave navakakagwile nambe kuuti nakiki valisile palikimo. 33 Ava Yahudi vakantwala u Iskanda kunji kikipugha kya vanhu na pikumbika pavulongolo pa vanhu. U Iskanda akahumia ikidegho muluvok lwa mwene kuhumia uvwolesi ku vanhu. 34 Looli yeva kagwiile kuuti umene mu Yahudi, vooni vakajeghela ku lisio limo munsiki ghwa Imasala ghavili, "U Diana ghwe m'baha ughwa va Efeso." 35 Pa uluo umulembi ughwa likaja akanyamasia ikipugha, akaati, "Umwe mwe vaghosi ava Efeso ghweveni Juno nakagwiile kuuti ilkaja lya Efeso juno ikolelela inyumba imbaha inyimike ijakufunyla ija Diana umbaha nikila ikihwani kino kikaghwile kuhuma kukyanya? 36 Kulola kuuti amasio agha naghangakagulike, tulondua kuuti tuve Kimmie kange namungavombaghe kyooni ikyo ng'aning'anii. 37 Ulwakuva ulwakuva muvakemelile avanhu ava pa ndinde vano navaliasi ava nyumba imbaha inyimike ijakufunyla nambe navikum'beda u Nguluve ghwiiu un'dala. 38 Ku uluo, ndavule u Demetrio na mang'anyi vano valipalikimo nu mwene valinamavoko vvimiila wva munhu ghweni, indinde si dindulivue navasikari pevale. Pe valetue pavulongolo pa highi. 39 Looli ndavule uve ungalonde kyekyoni kila ghusimilisa amasio aghange, ghivombua mukikalo ikyo kyang'haani. 40 Sa kyang'anii tuluvivi ulwakuhighua vvimiila ulunjughanjugha vvimiila ulwa kighono iki. Kusilia lumonga ulwakunangika isi, kange nakwande tuva ningufu isa kwolelela. 41 Ye ajovile agha, akapalasinie ifipugha.

20 Ye Sisile injughanjugha, uPaulo akavakemelile avavulanisivua na kuva kangasia inumbula. 2 Kange akavalagha na kuvuka kuluta ku Makedonia. Umwene ye akilile ku kisina iki alyale ikuvakangasia inumbula avitiki, pe akingila ku Yunani. 3 Pa uluo umweene kuuti akale pala kunsiki ghwa mesi gha tatu, ikikosi kikavombilue kwakwa mwene nava Yahudi alyale pipi ku kyula kuku sila ija nyaja kuluta ku Shamu, pe akambula kugomoka kukila ku Makidonia. 4 Vano valyale kiinu kimono nu mwene kuluta ku Asia valyale u Sopatro, umwana ghwa Pirho kuhuma ku Berea; u Aristario nu Sekundo, vooni kuhuma kuvitiki ava ku Thesalonike; u Gayo ughwa Derby; u Timotheo; Tikiko nu trofimo kuhuma ku Asia. 5 Looli avanhu valonguile pe valiale vikutughula ku Throa. 6 Musila ija nyanya kuhuma ku Filipi mu fighono ifyaifya makate ghano naghakabikilue ikilule, mu fighono fihano tukavafikile ukuo ku Troa. Tulikalile ikuo mu fighono ifya budika lubale. 7 Ikhonoi ikyo kwanda ikyo nyambaha, yetukong'anile palikimo kumenyula un'kate, u Paulo akajovile navitiki. 8 Akale ijova kuvuka pakilavo, pe akaghendelela kujova mukilo imbaha. Pe kulyale italaitala nyiningukyimba ikyo kukyanya kino tukakong'anile palikimo. 9 Mulidilisha akikalile un'soleka jumo juno ilitavua lya mwene Utiko, juno kale ni tuulu imbaha. Kange u Paulo alyale idalkila mu nsiki u n'tali, unsoleka uju, akaghonellie, pe akaghua pasi kuhuma ku gholofa ija vututu vakamwagha afuile. 10 Looli u Paulo akika pasi, akaghilosia jujuo mwene, akan'kola kange akaati. Kange akaati, "Namungakatalaghe, ulwakuva mwumi." 11 Kange pe

akatogha ku gholofa na kumenyula un'kate, pe akalia. Ye ajovile navene kunsiki untali hadi palwakilo, pe akavuka. 12 Vakantwala un'soleka jula alyale mwumi pe vakantergaana fijo. 13 Usue jusue tukalongwile kuvulongolo pa Paulo ni meli nakuluta ku Aso, pano usue tukamwile kuntola u Paulo ukuo. Iki kyekino umwene jujuo alyalondile kuvomba, ulwakuva akamwile kukla iisi jino jumile. 14 Ye atufikile ukuo ku Aso, tukampakilatukampakila mu meli tkaluta ku Mitilene. 15 Kange usue tukabukile kuhuma ukuo ikighono ikyo uvuili tukafikile ulubale ulwa uvuili ulwa kiponge ku Kio. Ikighono kino kikwisa, tukafikile ku kiponge ikyo Samo, ikighono kino kikwisa tukafikile kulikaja iya Mileto. 16 Ulwakuva u Paulo alyalamaile ku kkyula kuhumila ku Efeso, ulwakuva nangatumilaghe nambe unsiki ghwene mu Asia; ulwakuva alyale ng'aning'anii ija kwangupa ku Yerusalem vvimiila uvwa kikulukulu ikyo pentekoste, ndavule lukanoghiile kuvomba anala. 17 Kuhuma ku Mileto akomola avanhu kuluta ku Efeso pe akavakemele avaghoghola ava mu nyumba ija kufunyla. 18 Ye vafikile kwa mwene, akavavula, umue mwe veene mukagula ndavule ikighono ikyo kwanda ye nisile apa pa Asia, ndavule nikale kulyumue ifighono fyooni. 19 Nimbombile u Mutwa mu vukalo vwooni namahosi, nimumuko sino sinyaghile une ni gila ija va Yahudi. 20 Mukagula kuuti nanikisighile kupulisia kulyumue ikinu kyoni kila kino kilyale kinofu. ndavule une nilyavavulanisie pa vuelu kange kuluuta inyumba ni nyumba. 21 Mukaguka kuuti une nikaghendelile kukuavula ava Yahudi nava Yunani mululato ulwa Nguluve nu Iwitiko ulwa Mutwa ghwitu Yesu. 22 Lino, lolagha, une, pano nikumwitika uMhepo u Mwimike kuuta ku Yerusalem, nanikagula nambe agha ghano ghikunihumila une ukuo, 23 ulwakuva uMhepo u Mwimike ikunyolela une mulikaja kange ijova kuuti amanyololo ni mumuto yefino fikunighula une. 24 Looli une nanikasaghile kuuti uvukalo vwaango kusila jooni ija lutalaama Iwango, neke nimale ulughendo Iwango kumbombele inofu jino nilyupile kuhuma kwa Mutwa Yesu, kukwolela ilivangili lyalusungu lwa Nguluve. 25 Lino, lolagha, nikagula kuuti mweeni vooni, mun'kate muvalamuvala muno nikalutile kuvadalikila uvutua, namungawaghe kange wveni. 26 Ku uluo nikuvolela umusyughi iji, kuuti nisiai n'kole mudanda ija muunhu ghweni. 27 Ulwakuva nanikasaghile kuiva pulisiaa uvughane vwa Nguluve. 28 Mu uluo muve valoleli vvimiila vviini jumue mwevene, nakukipugha kyooni kino uMhepo Mwimike avavikile umue kuva valoleli. Muve valoleli kudima ikipugha ikyo Mutwa kino alyaghuiile ni danda jamwene jujuo. 29 Nikagula kuuti kuvuuka kulyune, ing'eve ing'ali sikwingila kulyumue, kange navangakisaghilaghe ikipugha. 30 Nikagula kuuti kange mu vamo mulyumue jumue avaanhua vaamo vikwisa nakujova ghano mavivi, Neke kukuavakwesa avavulanisivua vavafwataghe avene. 31 Ku uluo muve maso. Mukumbukaghe kuuti amaka ghatatu nanikabuhilile kukuavulanisia umuunhu ghweni mulyumue namahosi pakilo na pamwisi. 32 Lino une nikuvatola kwa Nguluve, na kulisio iya lusungu lwa mwene, lino likuvanosa napikuvapela uluhombo palikimo aveene vooni vano vapakilue kwa Nguluve. 33 Nanikanoghilue indalama, sahabu, nambe amenda. 34 Mukagula jumue mwe veene kuutikuuti amavoko agha ghanipelile ifipelua fyango ne mwene kaange ifipelua ifyavala vano vakale palikimo nune. 35 Mu aghuo

ghooni nikavapelile ikihwani kino ndavule kinoghile kukuwatanga vano vasila ngufu isa kuvomba imbombo, ndavule jinoghile kukumbuka amasio gha Mutwa Yesu, amasio ghano ajovile umwene jujuo: "Kiba kuhumia kukila kukwupila." 36 Ye ajovile anala, akafughama akifunya palikimo naveene. 37 Vooni vakallia fiojo na pakumughwila u Paulo ku singo napikumunonela. 38 Vakakaalile fijo kughoni ulwakuva kila kino akajovile, kuuti navili kuvwagha kange uwveni vwa mwene. Kange vakamuhingilisie ku Merikebuni.

21 Unsiki ghuno tukalekine navene, tukyula ku nyanja, tukafikile mulikaja ilya Kosi, ikighono kinokikafikile mu likaja lya Rodo, na kuhuma ukuo tukafikile mulikaja lya Patara. 2 Ye tupatile i meli jinojino jilovoka kuluta ku Foinike, tukapandile na kukyula. 3 Ye tufikile pavulongolo pa kiponge ikyo Kipro, tukajilekile ulubale ulwa ng'ighi, tukakyula kuluta ku Siria, tukima mulikaja ilya Tiro, ulwakuva ukuo kwekuno imeli jikale jipakilvue ishehena ja mwene. 4 Ye avavuene avavalanisiva, tukikala ukuo ifighono budika lubale. Ava vulanisiva avaava vakam'bula u Paulo kukiilila uMhepo kuuti umwene nangisaghe ku Yerusalem. 5 Ye visile ifighono fila, usue tukabuka kuluta kulyusue. Vooni palikimo, nava mama vavanave palikimo navaana vavanave, vakatuhingilisie musila siitu yeeye tuhumile kunji kulikaja. Kange tukafughama ku pwani, tukifunya, tukalaghine tweeni. 6 Tukapandile imeli, kuno avenge vigomoka kange kunyumba sivanave. 7 Kange ye tumalile ulughendo Iwtu kuhuma ku Tiro, tukafikile ku Tolemai. Pala tukahungile avanyalukolo na pikukala na vene kighono kimo. 8 Ikighono kino kikwsa tukabukile tukalutile ku Kaisaria. Usue tukingile munyumba ja Filipo, undaliki ughwa livangili, juno alyale jumbo vava budika lubale, nاجسue tukikala palikimo nu mwene. 9 Umuunhu uju alyale navahinja vano vakavilagha. 10 Ye ikalile ukuo ifighono n'diiki, akika kuhuma kuvu Yahudi um'biili jumo juno itambulivua Agabo. 11 Umwene akisile kulyusue akatola ukanda ghwa Paulo. Ku uluo akipinya amaghulu nana mavoko gha mwene jujuo akaati, "U Mhepo u Mwitike itti ndiiki," Ava Yahudi ku Yerusalem vikupinya u muunhu juno itema ukanda ughu, voope vikupela mumavoko gha vaanhnu avapanji." 12 Ye tum'pulike amasio agha usue navaanhnu vano vakale vikukala pala tukam'bula u Paulo aleke pitogha kuluta ku Yerusalem. 13 Pe u Paulo akamula, "Muvomba kiki, mulila na kudenyania inumbula jango? Ulwakuva niling'anisie, nambe kukungua kweene, looli kange kufwila ukuo ku Yerusalem vwinila vwa litavua ilya Mutwa Yesu." 14 Ulwakuva u Paulo nakale ilonda kuvulua, tukabuhilile na kujoova, "kange uvughane wva Mutwa vuvombike." 15 Ifighono ifi, tukatolie amafuko ghitu nakuluta ku Yerusalem. 16 Avavalanisiva vamo kuhuma ku Kaisaria tukafwatine nusue. Vakan'twala umuunhu jumo juno itambulivua Mnasoni, muunhu ghwa ku Kipro, um'bulanisivua ghwa pakali, juno tulikallie palikimo. 17 Ye tufikile ku Yerusalem, avanyalukolo vakatuupile nulukelo. 18 Ikighono kino kikwsa u Paulo akalutile palikimo nusue kwa Yakobo, nava ghogholo vooni vano pevakale. 19 Ye tuhungile, akavapela imola jino ye jikyle ijinge amasio ghano uNguluve alyavomble mu vanave mu vapanji kuhumila mumbombele inofu ijaja ija mweene. 20 Unsiki

ye vam'pulike agha, vakam'pala u Nguluve, pe vakam'bula, "Ghulola, nyalukolo kweghale amaelufu ghalingi vitiike muvala muva Yahuhudi. Aveene Vooni valinuvufumbue uvwakukola indaghilo. 21 Vavulilue kusimilisivua uve, kuuti ghu vulanisia ava Yahudi vino vikukala pakate pavapanji kulekana nu Musa, kuuti ghukuvavula vano navakekile avaana vavanave, kangekange navangawtaghe injio isa kali. 22 Tunoghile tuvombe kiki? Vikagula kuuti vipulika uve ghwisile. 23 Lino vombagha kino usue tukukuvula: tuulinavoope vaanhnu vane vano vavikile ulujigho. 24 Vatole avaanhnu ava pe ghuvalasie ghwe mwene palikimo navene, pe uvahombele ighalama savanave, neke vakeete amattue ghavanave. Mu uluo umuunhu jumo akagule kuuti għanu għa vombilue vwinila uve għa vudesi. Vamanyile kuuti uve ghugadilile indagħilo. 25 Looli imola isa vapanji vaano viitiki, tulyalembile na kuhumia ululaghilo kuuti vanoghile kukujileka ni fiin fino fihumisivue mumatekelo agha fiħwieni, ni danda, kuhuma ni kila kino kinyongiлю, kange vavulekagħe uvuva fu." 26 Pe pano, u Paulo akavatoola avaghosi, ikighono ikyavuvili, akinosisie jujuo palikimo na veene, akingila mu nyumba imħaha inyimike ijkufunyila, kupulisia unsiki ughwa kighono ikyakuvavulanisia na lilitkelo lihimisivue vwinila umuunhu ghweni ughwa vanave. 27 Ifighono fila ifya budika lubale ye flipipi kusila, ava Yahudi vamo kuhuma ku Asia vakamwaghile u Paulo mu nyumba imħaha inyimike ija kufunyila, namapuha vakakalala, kange vakamugħolokesia amavoko. 28 Valyale vijegħela, "Avaanhnu ava ku Israeli, muttutange, uju ghwe muunhu jula juno ivulanisiva avaanhnu kwooni amasio ghano għa pungine na vaanhnu, indagħilo pano tulipuo apa. Kange avaletile ava Yunani mu nyumba inyimike ijkufunyila na piku panyasia apa pa vwinimike." 29 Ulwakuva pawasio valyale vamwaghile u Trofimo mu Efeso alyale nu mwene palikimo kulikaja, aveene vyalale vii u Paulo akan'twala ku nyumba imħaha inyimike ija kufunyila. 30 Ilikaja lyooni lilyale nuludegħo, na vaanhу vakakimbiila palikimo na ku n'kola u Paulo. Vakamumia kunji mu nyumba imħaha ijkufunyila, kaange amalyango ghakadindua. 31 Ye valyale vighela kukum'buda imola sikam'fikila um'baħha ghwa kipugħa ikyo valoleli kuuti i Yerusalem jooni jilyale jidjemile ulnijugħanjuha. 32 Pa uluo akavatola avasikari nava jemedari akakimbiila ikipugħa. Unsiki ghuno avaanhnu ye vamwaghile um'baħha ughwa valoleli navasikari, vakamuleka kun'tova u Paulo. 33 Kange um'baħha ghwa kipugħa ye alippi akan'kosa u Paulo, pe akalaghila akungue namyololo mu m'biili. Akam'posia umwene kaange ghwe veeni kange ghwe veeni avombie kicking. 34 Vamo avaanhnu mukipugħa valyale vilataliha ikiinu iiki navange ikinge. Ulwakuva u jemedari nagħelile kukuvavula ikinu kye kyoni kila ulwakuva lwa njegħelu sila, akalaghila u Paulo ise munkate mu lilinga. 35 Kange ye afikile pa ngasi, pe akatolu nu nsikari ughwa kipugħa vwinila uvwa lunjughanjuha. 36 Pe ikipugħa kikam'bingga na kughedelela ni njegħelu, "M'busie uju!" 37 U Paulo ye itwalu munkate mu ngome, akam'bula um'baħha ghwa kipugħa, "Lunoghile kukum'bula ikinu?" Um'baħha jula ughwa kipugħa akaati, "Għujova iki Yunani? 38 Asi, uve navee mu Misri juno pavtengħilu alongosia uvugalusi kaange atoola avalugu imbilima shine kulukuve?" 39 U paulo akaati, "Une nili

Muyahudi kuhuma mulikaja iya Tarso iya ku Krikia. UneUne nili muholua ghwa likaja lino litanbulike. Nikuvasuma, munitavule njove na vaanhu." 40 Unsiki ghuno u jemedari atavwile, u Paulo Akiva pa ngasi akahumia indaghilo ku vaanhу kuluвoko lwa mwene. Unsiki ghuno ghukalilime fijo pe akajova navoope kuki Hebrania. Akaati,

22 "Vanyalukolo kange nava Nhaata vaango, pulikisiagha uwwolesi vwango vuno kwande nivomba kulyumue un'siki ughu." 2 Ifipugha ye fifikile u Paulo ajoova navoope ku ki Ebrania, vakajika. akaati, 3 Une nili Muyahudi niholilue mulikaja iya Tarso mukighavo ikyu Kilikia, kuva nilyapatile uluhara mulikaja illi, une nili m'bili ghwa Nguluve, ndavule umue mwee Vooni fino mulivuo umusyughu. 4 Nikavapumwises musila iji m'paka pano mufua; nikavakunga ava ghosi nava mama na kuvatagha mu ndinde. 5 Kange untekesi um'baum'baha navaghogholo vooni vavaghile kuhumia uwwolesi kuuti nilyupile ikalata kuhuma kuvanave vvimila vwa nyalukolo vano valyale ku Dameski, kulyune une kughenda kuluta ukuo. Ulwakuuti nivalete avaanhу ku Yerusalem ava similar jiila ulwakuuti va kungue na kutovua. 6 Lulyahumile kuuti paala pano nilyale nighenda ye siseghile ku Dameski, un'siki ughwa pamwiis nakalingi ulumuli uluvaha lukamulika ku kyanya lukatengula ku mulika. 7 Nikaghua paasi nakupulika ilisia likum'bula; 'Sauli, Sauli kiki ghukung'alasia?' 8 Nikamula, 'Uve veve veeni, Mutwa?' Akambuula, 'Une nene Yesu Mnazareti, juno uve ghukung'alasia.' 9 Vala vano valyale nune valyaluvwenevalyaluvwene ulumuli, looli navalayapulike ilisio iya jula juno alyajovile nune. 10 Nikaati, 'Nivombе kiki, Mutwa?' u Mutwa akam'buula, "Imagha ghwingilaghe mu Dameski; ukuo ghuvuluagha kila kiinu kinokunkunohile pivomba. 11 Nilyakunilue kukola vvimila lwa lumuli Lula, pe nikaruta ku Dameski nilongosivue na mavoko ghavala vano vakale nune 12 Ukuo pe nikatang'anu nu muunhu juno itanbulua Anania, alyale muunhumuunhu juno alyagadilile indaghilo kange akoghopagha pavulongolo pava Yahudi voonivooni vano vakikalagha ukuo. 13 Akisa kulyuune, akiima pavulongolo palyuune na kuuti, 'Nyalukolo ghwaaingo Sauli, lolaghа. Ku nsiki ghulaghala nikam'bwene. 14 Akaati, Nguluve ghwa va Nhaata viitу akusalwiile uve ukagule pikagula uvughane vwa mwene, pikumwagha jula unya vwa kyang'an, nakupulika ilisio lino lihumile mumulomo ghwa mweene. 15 Ulwakuva ghuuva mwolesi kwa mweene ku vaanhу voonivooni ku sooni sino usivweene na kupulika. 16 Lino kiki ghughulila? Sisimuka, Ghwofughue, usuke uvuhosi wwaako ghukulikemela ilitavua iya mweene. 17 Ye nigomwike ku Yerusalem, pano nilyale nikufunyu n'kante munyumba inyimike ija kufunyila, lulyahumile kuuti nipeilitue iyivonelo. 18 Nikam'bona akambuula, 'Angupa uhume mu Yerusalem ng'haning'hani, ulwakuva navangitike uwwolesi vwako vvimila une.' 19 Nikaati, 'Mutwa, avene vavuo vikwelevua nikavakungile mu ndinde na kuvatola vano valyakwiitiye mu nyumba sooni isa kufunyila. 20 Na ji danda ija Stefano umwolesi ghwako pano jilyakungilue, une najune nilyimile pipi na pikunda kulolelela amenda ghavano valyam'budile. 21 Looli akanivila, 'Lutagha, ulwakuva une nikukwomola ulute kuvutaaли ku vaanhу avapanji.' 22 Avaanhу

vakatavula ajove ilisio illi. Looli vakapalisia ilisio nakujova, "Mum'busie umuunhu uju mu iisi: ulwakuva nalunono ikalaghe." 23 Ye vipalisia ilisio, vakatagha Amanda ghavanave kange vakatagha mu king'unde, 24 u jemedari um'baa akalaghila u Paulo iise ku lilanga. Akalaghila aposevue kuno ikopua ifiboko, kuuti umwene jujuo akagur kuuti nakiki vikun'jeghelela anala. 25 Kange yevan'kungile nu lughoji, u Paulo akam'bula u akida Julia juno akimile piping nu mwene, "kyang'haani kukan'tova umuunhu juno Murumi nambe nahighilue?" 26 U akida jula ye apulike amasio agha, akaluta kwa jemedari um'baa na pikum'bula, akaati, "Ghulonda kuvomba kiki? Ulwakuva umuunhu uju Murumi." 27 Um'baa ghwa vasikari akisa na pikum'bula, "Nivuule, uve nuli m'banda ghwa Rumi?" U Paulo akaati, "Ena." 28 U jemedari akamula, "Kuilila indalamu im'baa pe nikupile uvu m'bada." looli u Paulo akam'bula, "Une nili Murumi ghwa kuholua." 29 Kange nava liling'aniaghe kuluta kukum'posia pe vakabuuka na pikumuleka unsiki ghughughuo. U jemedari ghwope akoghopa, ye ye akagwile kuuti u Paulo Murumi, ulwakuva an'kungile. 30 Ikhigono kino kikavingilile, u jemedari um'baa akalondagha kukagula uwakyang'haani vvimila amakole aghaagha va Yahudi mwa Paulo. Pe akam'busia ifipinyilo fya mwene akalaghila ava vaha va matekelo na vahighi Vooni vatang'ane. Akatwala u Paulo paasi, na pikum'bika pakate na kati pavanave.

23 U Paulo akavalola ghanila avaanhу avahighi na kujova, "Vanyalukolo vango, nikalile pa vulongolo pa Nguluve nu vufumbue uvunofu mpaka umusyughu iji." 2 Un'tekesi um'baum'baha akavalaghila vala vano vakimile pipi nu mwene van'tove umulomo ghwa mwene. 3 Pe u Paulo akam'bula, "U Nguluve ikukutova uve, uluvumba luno luvkilue ilkeji. Ghu kalile ghukunihigha nindaghilo, ghulaghila nitovue kinyume nhi ndaghilo?" 4 Vala vano vakimile pipi nu mwene vakaati, "Anala pe ghukumuligha u n'tekesi um'baa ghwa Nguluve?" 5 u Paulo akaati, "Vanyalukolo vango, une nanikagwiile Kati uju ghwe n'tekesi um'baa. Ulwakuva lilembilue naghujova fiivi kwa ntemi ughwa vaanhу vaako." 6 U Paulo ye alolile ulubale lumo ulwa vahighi veva Masadukayo navange va Mafarisayo, akapalisia ilisio na kuuti, "Vanyalukolo vango, une nillii Mafarisayo, mwana ghwa Mafarisayo. Ulwakuua nihuviла uvukangafu uvwa kusyuuka kuva fue vano nihighana naveene." 7 Ye ajovile isi, imikuno im'baa sikahumila pakate pa avatar Mafarisayo na Masadukayo, ni kipugha kika ghaving'ine. 8 Nakiki ava Masadukaya vijova kuuti uvusyuke kwevusili, avanyamola vala nakwejili inhumbula, kange avatar Farisayo viiti aghast ghooni kweghale. 9 Ulunjughanjugha uluvaha lukahumila navamo avalembi vanovakale ulubale lwa Mafarisayo vakima nana kujova, "Natulolile ikinu kyekyonи kila ikitivi mwa muunhu uju. Ndani umhepo nambe unyamola ajovile nu mwne?" 10 Unsiki kukahumile ilisaghe ilivaha, um'baa ghwa kipugha akoghopa kuuti u Paulo ademulinie ifighavefighave na veene, pe akalaghila ifipugha fiike paasi na kukun'tola ni ngufu kuhuma kwakwa nyamola avawahighi, na pikutwala mu lilinga. 11 Ikilo jino jikavingilile u Mutwa akimile pipi nu mwene na kuuti, "Nungoghopaghe ulwakuva nivolelilile Moyerusalem, pe ghuhumia uwwolesi kange mu Roma." 12 Ye kukile, ava

Yahudi vamo vakavombile ulufingo nakukemela ulughuno vvimila vuvanave vavuo: vakajovile kuuti navillia nambe kunyua kyekyoni kila m'paka vam'bude u Paulo. **13** Kwevalyale avaanhу fijigho fine vano vakagohile isi. **14** Valkaluta kuvavaha ava matekesi nava sehe na kujova, "Tuvikile jusue mulughuno uluvaha, natungalisaghe kyekyoni kila m'paka pano tukum'buda u Paulo. **15** Kange lino, um'baha ghwa n'sikari avavula avahighi vantwale kulyumue, kwekuuti mulamule un'kole ghwa vunofu. UsueUsue kulyusue tuning'anisie kukum'buda ya kyale kukwisa apa." **16** Looli umwana ghwa nuna ghwa mwene nu Paulo akapulika kuuti kukale ni njama, akaluta akingila mun'kate mulilinga na pikum'bula u Paulo. **17** U Paulo akan'kemela u akida jumbo akaati, "Mun'tole unsoleka uju um'baha ghwa va n'sikari; ulwakuva ali nilisio ilya kum'bula." **18** Kange u akida akantoola un'soleka jula akatwala kwa m'baha ghwa va n'sikari akambula, "U Paulo jula un'kungua akang'emelile akalondaghа nin'twalile un'soleka uju kulyuve. Ali nili sio ilya kukuvula." **19** Um'baha Julia ughwa va n'sikari akan'kola nuluvoko akibaghuike akima mwene, pe akam'posia, "kiinu kiki kino għulonda kukum'bula?" **20** Un'soleka jula akaati, "ava Yahudi vapuling'inе kukun'suma awtale u Paulo pakilavo kuvahighi ulwakuti vilonda kukwupila imola sa mwene ku vunnofu fijo. **21** Looli uve nungitkaghe ulwakuva avaanhу fijigho fine vikumuwvila. Vikungile nulughuno, Navangalisaghe kange navanganywisaghe nambe kyavikum'buda. Nambe lino viling'anisie, vighulilia uvutavike kuhuma kuvanave." **22** Kange um'baha ghwa va n'sikari akamuleka un'soleka alutagħe, ye amulaghisie "Nungam'bulagħe umuunhu ghweni kuuti univulile aghast." **23** Akavakemela ava masinjalha vavilli akaati valing'anie ava sikari filundu fivili valute ku Kaisaria navasikari avangulilla farasi ifijigho lekela lubale nava nyamalala filundu vivilli, muvuka mukipugha ikyā vutatu. **24** Akavavula valing'anie ifidimua fiu u Paulo ivombela na kukuntola vunufu kwa Feliki Gavana. **25** Akalembla ikalata anala, **26** U Klaudio Lisa kwa n'sikari Feliki, Iuhungilo. **27** Umuunhu uju akakolilue nava Yahudi pipi pikum'buda, pe nikalutu nikipugha ikyā va sikali nikamwawla, ye nipatile imola kuuti umwene vukalo uvwa Kirumi. **28** Nikalondile kukagħula naikiki vamighile, pe nikantwala kuvahighi. **29** Nikalolile kuuti alyale ihīghua vvimiла vwa maswali agha ndaghilo sivanave, nambe nakahighilue iilisio lyolyoni na kulondua kubudua nambe kukungua. **30** Kange lumanyikika kulyune kuuti kwelule ulughelu kulyune pa ulu pe nikamwomuile ng'aning'an kulyuve, kange valetagħe sino vamusitakile vano vikusitaka kange vatwale amakole għa mwene pavulongolo palyuve. Vakahwesania." **31** Looli ava sikali vakaleva indaghilo: vakan'toola u Paulo vakan'twala kange ku Antipatri pakilo. **32** Iħiġi kina kikavingħi, ava sikali vinga vakavaleka vinga valavalha avapanda farasi valute palikimo nu mwene, voop vakagomoka ku lilinga. **33** Navapanda farasi ye vafikile ku Kaisaria, nakum'pela un'sikari ikarata jila, vakam'bija u Paulo pavulongolo pa mwene. **34** Ghwope untua ye imbile ikalata, Adam'posia u Paulo jihumile kukighavi kilitu; ye akagħwile kuuti muunhu ghwa ku Kilkka, **35** akaati, "Nikukupulika uve pano vikwisa Valarie vano vakuhighile," akalaghila avikue mu ikulu ja Herode.

24 Mu fighono fihano, u Anania u n'tenkesi um'baha, avaghħogħolo vamo nu njovajji jumo juno itambulua Tertulu, valakluta palapala. Avaanhу vala vantwalie amakole kange kwa Paulo ughwa Gavana. **2** U Paulo ye imile pavulongolo pa gavana, u Tertulu akatengula kukumuhigha na kujova kwa gavana, "Ulwakuva tuli nulutengano uluvaha; namumbonekelo sako sileta amaghħendelelo mannōnō mulikaja litu; **3** kange nulusungu lwooni tukwupila ikiinu kyoni kino għu vomba, vuhungile vwa mwogħopua Feliki. **4** Looli naningakugasie kyongo, nikukupelepesia umulike amasio amadebe nu vukola vwako. **5** Ulwakuva tum'patile umuunhu uju umbivi ikvapelea ava Yahudi vooni vagaluke mu iisi, kange mulongosi ghwa kipuugħha kya Nazorayo. **6** Kange ukagħehe kuponja inyumba imħażu inyimike ijkafunyila uvulamafu pe tukan'kola, namweule munakala inofisa pa kali. **7** Lisijsi, um'baha akisa na pikun'tola mu ngħu sa mavoko għiiti, namwile mu nakala innofu isa malembe aghha kali. **8** Ungam'posie u Paulo vvimila ghwa masio aghha, kange lunoghile kufuала ikinu kiki kino tumuhighile." **9** Ava Yahudi voop vakamuhiga u Paulo, vijova kuuti amasio aghha ghakale għa kyang'hāni. **10** U n'sikali ye agholvisie ulvokko kuuti u Paulo ajobe, u Paulo akamula, "Nikagħu kuuti amaka mingha ulimulamli ġħwax kisina iki, nnilulukelo kukwolela june kulyuve. **11** Uvaghile pikulutang'ania kuuti nafikkil iifigho kukila iifigho na fivili kuhuma pano nikatoghile kuluta kukufuna ku Yerusalem. **12** Vakaati vabwene munyumba inyimike ijkafunyila, nanikakaning'inu mu muunhu nambe jumo, nanikavombile uvugalilu mu kipugħha, nambe munyumba isa kufunyila nambe mulikajja; **13** nambe navanogħile kusimilisja kulyuve amasitaka ghano vikusitaka vvimiла une. **14** Kange ni kuvitika, kuuti musila jila jino vikemela muli sehebu, musila jijio nikim'bomba u Nguluve ughwa va Nhaata viitu. Une nnilin'kola mugħoni ghali mundaghilo na mumalembe aghha vavilli. **15** Nili nu lukangasio lulalula kwa Nguluve juno nambe vala na vene vighħilika, kulkwisa kuvusyuke uvwa vafue kuvooni ava kyang'anī nambe navano navalivwakyanġ'an; **16** na kuiili, ni vomba imbombo ulwakuuti nive nuluvelo ulusita n'kole pa maaso għa Nguluve na pavulongolo pa vaanhу kukiilija aghha għħo. **17** Lino mu maka mingha nisile ku twala ulutangilo mu kisina kyango nu luvelo ulwa ndalam. **18** Ye nivombile ndiki, ava Yahudi avange vakamwene mun'kate mu kikulukku ikyā kuvalasia mun'kate mu nyumba inyimike, nambe kipugħha kya vaanhу kisila lunjughħarju. **19** Avaanhу ava lunoghile kuuva pavulongolo palyuve linolino vajove kila kino valinakyo vvimiла vvango ndavule pano valinilisio lyelyoni. **20** Kange avaanhу ava vavuo vajove u n'kole għħu li għu qiegħi uva Kiyahudi; **21** nambe vvimiла vwa kinu kimo kino nikajovile nħi lisio ye nimile pakate nakati pavanav, "Ulwakuva uvvusyuke vwa vafue umue mukunihiga." **22** U Feliki akavulilue vunofu vvimiла isila, akakilek ikipugħha. Akaati, "Lisia um'baha ghwa kipugħha pano ikwisa kuhuma ku Yerusalem ni humia uvulamuli mu makole għiinu." **23** Pe pano akamulaghila u akida amulolelagħe u Paulo, kange ave nħi nafasi nambe napeangavisagħe muunhu ughwa kuvakana avakana avamanyani vvwene nava ngatangagħe nambe kukumughħedela. **24** Ye iifighonpo fimo,

u Feliki akagomoka nu Drusila un'dala junu alyale Muyahudi, akamwomola kukun'kemela u Paulo akapulikisia imola kuhuma kwa mwene ija Iwitiyo mun'kate mwa Yesu Kilisite. 25 Looli u Paulo ye ikana nu mwene vvimila uvwa kyang'haani, kuuti mughelaghe nruvhighi vuno vulikwisa, u Feliki lukamwagha uludwesi akamula, "luta kuvutali lino, looli ningaghuvone un'siki kange, nikukukemela." 26 Un'siki ghughughuo, akahuvilie kuuti u Paulo ikum'pela indalama pa uluo akan'kemela nakalina akajova nu mwene. 27 Looli amaka ghavili ye ghakilile, u Porkio Festo akava Ntua akahala pa Feliki akalondagha kukupyaniilia kuva Yahudi, pa uluo pe akamuleka u Paulo pasi pavuloleli.

25 Pe u Festo ye ingile mukighavo ikio kange ye fifikile ifighono fitatu akaluta kuhuma ku Kaisaria hadi ku Yerusalem. 2 Un'tekesi um'baha nava Yahudi avamanyika vakaleta indeselo mwa Paulo kwa Festo, kange pe vakajovagha ni ngufu kwa Festo. 3 Pe vakan'sumile u Festo vukola ku molaisa Paulo apate kun'kemela ku Yerusalem kuuti vam'bude musila. 4 Looli u Festo akamula kuut u Paulo akale n'kungua mu Kaisaria, na kuuti umwene jujuo igomoka ukuo ng'aning'ani. 5 Akaati "mu uluo, vala vano vavaghile, vavaghile kuluta ukuo nusue. Ndavule kwekile ikiinu kivivi kwa muunhu ujoo lunoghile kuku n'sitaka." 6 Ye ikalile ifighono lekela lubale nambe kijigho, vakagomoka ku Kaisaria. Ikhigono kino kikwisa akava nikitengo ikyu vuhighi ku laghila u Paulo ise kwa mwene. 7 Ye afikile, ava Yahudi kuhuma ku Yerusalem vakima pipi, vakahumia amasitaka aminga amagumu ghano naghanoghile ku hufia. 8 U Paulo akitangile na kujova, 'Kange nambe militavua ilya va Yahudi, nambe njimba ija kufunyila, nambe ku Kaisari, nivombile amavivi.' 9 Looli u Festo ayalondile kujipendeleta kuva Yahudi, kange akamwamula u Paulo na kuuti, 'asi, ndeghulonda kuluta ku Yerusalem na kuhughua nune vvimila vwa masio agha ukuo?' 10 U Paulo akaati, 'nikwima pavulongolo pa kitango ikyu vuhighi ikyu Kaisari pano ninoghile kuhighua. Nanivahokile ava Yahudi, ndavule uve ulumanyile vunnofu 11 Kama nihokile ndavule nivombile kino kinoghile uvufue, nanikana kufua. Looli ndavule indeselo sivanage nakiinu, nakwale umuunhu junu anoghile kunisona kuvanave. nikun'suma u Kaisari.' 12 Ye akayale u Festo kujova navahighi akamula, "Ghukun'suma ukaisari; ghuluta ku Kaisari." 13 Ye fikilile ifighono filingi, untua u Agripa nu Bernike vakafika ku Kaisari valyafumbilie pikumughendela u Festo. 14 Ye ikalile apuo mu fighono finga, u Festo akatwalie un'kole kwa Paulo u ntua; akaati, 'Umuunhu jumo vakamulekile apa nhu Feliki un'kungua. 15 Ye nikale ku Yerusalem u n'tekesi um'baha na vaghogholo vava Yahudi vakatwalie amasitaka kwa muunhu ujoo kulyune, voope vakaposia vvimila vwa vuhighi vwa mwene. 16 Ku uluo une nikavamula kuuti nalgwigho lwa Roma kukumuhumia umuunhu kuvupendelelo pa uluo, unyan'kole anoghile kuva mwelevu nakukuvakong'ania ava sitaka va mwene pikun'tanga mu makole aghuo. 17 Pa uluo ye visile palikimo apa, nanikanoghile kukuvaghula, looli ikighono kino kika vingilile nikikalile mu kitengo ikyu vuhighi na kulaghila umuunhu uju isi mun'kate. 18 Un'sika ava sitaka ye vimile na kukusitaka, nikasaghile kuuti nakweghale amasitaka amakome ghano ghisile kwa mwene. 19 Pa uluo, vakale ni ng'aning'ano

simonga palikimo nu mwene vvimila vwa vitiki va vanave kange vvimila nya Yesu junu afwile, Looli u Paulo idaja kuuti mwumi. 20 Nilyale ni m'buvgahansivue ndavule ku hungila ilisio illi, pe nikam'posia ndavule angalute ku Yerusalem kuhighua vvimila vwa masio agha. 21 Looli u Paulo ye akemelilue avikilue pasi pa vuloleli vvimila vwa vulamusi vwa ntua, nikamulaghile avikue nambe nikutwale ku Kaisari.' 22 U Agripa alyajovile nu Festo, "Nilonda kange kukum'pulikisia u muunhu uju." "U Festo, akaati, 'Pakilavo ghukum'pulikisia." 23 Pa uluo pakilavo kila, u Agripa nu Bernike vakafika nifikulukulu finge; vakafika mu vukumbi nava vaha vakipugha, na vaanhu ava manyika ava mulikaja. Nu Festo ye ahumisie indaghiro, u Paulo akatwalua kuvanave. 24 U Festo akaati, "Untua Agripa, na vaanhu vooni vano pevale apa palikimo nusue, mukum'bona umuunhu uju; mukisina kyooni kya va Yahudi ukuo ku Yerusalem napa kange vilonda nivahighe, voope vakajeghela kulyune kuuti nangikalaghe. 25 Nilolile kuuti nakavombie lyelyoni lila lino linoghile uvufue; looli ulwakuva un'kemelile untua, nikalamuile kuku ntwala kuvanave. 26 Looli niluvuvule ikiinu kyekyene ikyu kulemba kwa Ntua. savuli ja ulu, nitwalile kulyuve, kange kulyuve juve, Ntua u Agripa, kwe kuuti nipaye ikyu kulemba vvimila vwa nkole. 27 Ulwakuva nivona kisita luvumbulilo pi kutwala un'kungua ye natunsonile isa kun'kungila.

26 Anala, u Agripa akam'bula u Paulo, 'Ghuta kukturanga, pe u Paulo akagholsia uluvoko lwa mwene akitanga ndiki. 2 "Nikuvona nili nuluvelo, Untua Agripa, kuuti kuvomba u n'kole pavulongolo palyuve umusyughu amasitaka ghoni agha va Yahudi. 3 Lino, ulwakuva uve ulin'kagusi ghwa Iwigho isa va Yahudi na maswali. Pe nisuma umulikisiaghe mulugudo. 4 Kyang'haani, ava Yahudi vooni vakagwile pene nilyale nikukala kuvujelela vwango mukisina kyango kula ku Yerusalem. 5 Vang'awile kuhuma kuvwasio luvanoghile kuuti vitike kuuti nikikale ghwene Mfarisayo, ikipuga kiino kilinuvwimo vunyangufu mu lukano Iwitu. 6 Lino nimile apa nihighua ulwakuva une nilola ulufingo luno u Nguluve alyavombile nava Nhaata viiti. 7 Ulti lwe lufingo luno amakabila ghitu ifijigho fivili vihuvi kukwupila ndavule vikun'suma u Nguluve ni ngufu pakilo na pamwisi. Vwa vvimila uvwa luhuvilo ulu, untua u Agripa, kuuti ava Yahudi vikunisitaki. 8 Nakiki ghwe ghwonu mulyumue isagha kuuti kidegho kuuti u Nguluve isyusia avafue? 9 Un'siki ghumo nikasaghile june kuuti ngele nivombie amasio minga vvimila vwa litavua iya Yesu ghwa Nazareti. 10 Nika ghavombie agha mu Yerusalem; nikavakungile ava vitiki vinga mu ndinde, kange nilyale nu mutavulilua kuhuma mu vavaha nava tekesi kuvomba anala; unsiki ghuno vaka m'budagha, nilyatovile ikura kuvene. 11 Nakalingi nikavatovile munyumba ija kufunyila jooni kange nikaghelile kuvomba navangitikaghe u Iwitiyo luvanave. Nilyale ni ng'alasi kyongo kuvana nikavadaghile kange mulikaja iyla kuvuhesia. 12 Unsiki ghuno nilyale nivomba agha, nikalutile ku Dameski, nilyale ni ndaghiro kange nu vatavulilua kuhuma kuvateshi ava vaha; 13 unsiki ghuno nikale musila pa mwisi. Untua, nilyawaghile ulumuli kuhuma kukyanya luno lukale lumulika kukila ilijuva lukamulike kusyuta une na vaanhu vano vakale vighenda palikimo nune. 14 Usue tweni ye

twingile paasi, nikapulike ilisio lijova nune liiti mu njovele ija Kiebrania: 'Sauli, Sauli! nakiki ghuku nesa? Kitalamu kulyuve kutova iteke amam'fua. **15** Pe nikati, 'Uve veve veni, Mutwa?' U Mutwa akamula, 'Une nene Yesu juno ghukunipumusia. **16** Lino ghwime kumaghulu ghako, ulwakuva nu luhuvilo ulu une nihofisie kulyuve, nukusalwile kuuti uve m'bomba mbombo kange uve mwolesi ghwa masio agha ghukagula vwinila une lino na masio ghano nikukusona ye ghakilile agha; **17** Nikum'poka kuhuma kuaanhu kange vaanhu ava panji kuno nikukwomola, **18** kudindula amaso gha vanave napikuvahumia mu ng'iisi kuluta kuvuvalafu nakuluta kungufu isa setano vasyetukile u Nguluve; neke vupile kuhuma kwa Nguluve ululaghilo ulwa vahosi nu vuhasi vuno nivapelile vala vano nivabaghwile nu Iwtitko luno lilikulyune. **19** Pa uluo, Untua u Agripa, nanikanoghile ku galuka inyifunyo isa ku kyanya, **20** looli, kuvala vano vano vali mu Dameski pawasio, kange ku Yerusalem na ku iisi jooni ija ku Yudea, kange na vaanhu ava kufisina ifinge, nikadalikile kuuti valete na kukunsyetukila u Nguluve, vavombe imbombo sino sinoghile ululato. **21** Ulwakuva uluii ava Yahudi vakanin'kolile mu nyumba im'baha inyimike ija ku funyla, pe vakaghela kukum'buda. **22** U Nguluve akanangile kufika lino, pe nikwima na kuvolelela avaanhu va vulevule na kuvala avavaha, vwinila vwa sila sino avavilli nu Musa valyajovile kuuti silihila na sikunua; **23** Kuuti u Kilisite lasima apumuke kange iiva ghwa kwasia kusyuka kuhuma kuvaafue na kupulisia ulumuli ku vayahudi na vaanhu ava panji. **24** U Paulo ye amalile pikutanga, u Festo akajova ku lisiso ilivaha, 'Paulo, uve uli nyalukwale! amasomo ghako ghakubikile uve nyalukwale. **25** Looli u Paulo akaati, une naninyalukwale, mwoghopua Festo; looli kulukangasio nijova amasio agha kya ng'haani ghooni. **26** Ulwakuva untua ikagula vwinila vwa masio agha; pa uluo, nijova nu vvavuke vwa mwene, ulwakuva niili nuvwa kyang'haani kuuti nakwelile lyoni lino lifisime kwa mwene; ulwakuva illi nalivombile palubale. **27** Vuulii, ghukwitika avavilli, u Ntua u Agripa? nikagula kuuti ghukwitika.' **28** U Agripa akam'bula u Paulo, 'Kunsiki undebe unoghole kukunivula une kange kukumbika nive Mwitiki?' **29** U Paulo akaati, "Nikunsuma u Nguluve kuuti, kunsiki n'dbe nambe n'tali, naveye juve kange voorni vano vikunipulika umusyughu, veve ndavule une, looli kange kisila manyororo agha mu ndinde **30** Pe untua akima, nhu n'sikali kange nhu Bernike, na vala vano vakikalile palikimo na vene, **31** ye vabukile kuvukumbi, vakajovile vavuo kwa vavuo na kuuti, "Umuunhu uju nanooghile uvufwe kange kupinu," **32** U Agripa akam'bula u Festo, "Umuunhu uju anoghole kuuti ave mwavuke ndavule nakekile i piru kuva Kaisari."

27 Ye valaghile kuuti tulondua ku ghenda mu malenga kuluta ku Italia, vakam'pelile u Paulo nava kungua avange kwa m'baha jumo ughwa kipugha kimo ikyu va Roma juno itambulua Julio, ava kipugha ikyu Agustani. **2** Tukapandile imeli kuhuma ku Adramitamu, jino jikale jighenda mulubale mu pwani ija Asia. Pa uluo pe tukingila mu nyanja. Aristaka kuhuma Thesolanike ija ku Makedonia akaluta palikimo nusue. **3** Ikhigono kino kikavingiilie tukima mulikaja iya Sidoni, pano u Julio aka m'bombie u Paulo nhu vuvgugu kange aka n'tavwile kuluta ku vamanyani va mwene ku kwupila uvuhugu vu vanave.

4 Kuhuma pala tukaluta kunyanja tukaghendagha ku syuta ikiponge ikyu Kipro kino kikale kisigha imepo, ulwakuua imepo jikale jikutukong'ania. **5** Ye tughendile mu malenga ghano ghalipipi ni Kilikia naku Pamfilia, tukisa ku Mira, mulikaja iya Lisia. **6** Pala u m'baha ughwa kipugha ikyu va Roma, akajaghile i meli kuhuma ku Alexandria jino jighenda kuluta ku italia. Akatutosia Mu n'kate. **7** Ye ighenda molamola mu fighono ifinga pe tukafikile nu lupumuko pipi na ku Kinidas, imepo najikatutawile kange kuluta mu sila iijo, pe tukaghenda mulubale mukimughighi ikyu ku Krete ye tusigha imepo, m'bading'ani naku Salmone. **8** Tukaghenda mulubale kuvi talamu, m'paka tukalutile pakimenyule kino kitanmbulua Fari Haveni jino jilipipi nilikaja iya Lasi. **9** Tukatolile un'siki n'kome nkyongo, nu n'siki ughwa n'kungua ughwa Kiyahudi ghukakilile kange, liino pelukale ululatalamu. Pa uluo u Paulo akatupavile, **10** na kuuti, "Vghosi, nivona lughendo luno tulonda pitola luva nuvunangifu kange nuvu luvumbulilo Iwinga, nambe ku masigho ni meli, looli kange nuvukalo wwitu." **11** Looli um'baha ughwa kipugha kya va Roma akam'pulikisia kyongo u Mutua ghwa mwene nunya meli, kukila amasio ghala ghano ghalyajovilue nu Paulo. **12** U Iwakuva i bandari napalyale pahugu pikukala un'siki ughw ng'al'a, avaghendesia meli vinga vakatuhigha tuvuke kuhuma pala, ulwakuuti fifino luvisaghe pikulifikila ilikaja iya Foinike, tukale pala un'siki ghwa ng'aala. I Foinike bandali ja ukoo ku Krete, kange jilola kunena na kuvuhumo na kumavemba kuvuhumo. **13** I mepo ja kumavemba ye jitengwile kugugula lukeluke, ava ghendesia meli vasagha kuuti kila kino vakalondagha. Vakavusia ikimilo kya meli nakughenda mulubale mu Krete pipi na mu mwani. **14** Looli un'siki n'debe ye ghukilile imepo inyinga, jino jikatambuluagha kuvuhumo ku nena, jikatengula kutusukania kumwambo ku kiponge. **15** Un'siki ghuno imeli jilya kunilue na kunkuna kukujitolu imepo, tukiting'ana nu luevelo uluo, tukapindua na veene. **16** Tukakimbila kulkila ulubale luuo luno lukasighaghha imepo ija kiponge kino kitambulua Kauda; na kupumuka kyongo tukakagula pikughupoka ikivoti. **17** Pano vakati vajikwesile, valyakungule imeli nu lughoji. Valyoghuipe kuuti tunoghole piluta kuno liliukou ilihanga linga iya Syiti, apuo pe vakisia inanga kange vakaghendelagha mulubale. **18** Tulya gasivue kyongo nama vingu, apuo ikighono kino kilya vingilile avaghendesia meli vakatengula kutagha amasigho kuhuma mu meli. **19** Ikhigono ikyu vutatu, avaghendesia meli vakatengula pihumia amalenga namavoko ghavanave. **20** Un'siki ghuno ili juva ni nondue nafilya tumulikile fighono finga ghalya jighe amavingu amavaha ghikutugasia, nuluhuvilo ulwakuuti ndeponu tupokua lulwawkile **21** Vakaati vaghendile ulughendo lutali kisila kyakulia, apuo pe u Paulo akima pakate na katni pavaghendesia meli akaati, "Vaghosi, lunoghile mu mulikisie, kange natuvele tuvusisie inanga kuhuma ku Kret, neke pe tupate imumuko isita luvumbulilo. **22** Lino pe nikuvanyasia, ulwakuva nakwekuva kusovia uvwumi vwinu, looli tusofisie ji meli. **23** Ulwakuva ikilo jino jikilile umunyamola gha Nguluve, juno ujuo u Nguluve une nilighwa mwene, kange ghwejuno nikufunya kwa mwene - umunyamola ghwa mwene avele imile mulubale mulyune **24** na kuuti, "Nuloghopagh Paula. Lukunoghile kukwima pavulongolo pa Kaisari, lolagha u Nguluve mu vuvgugu vwa mwene akupelile

ava vooni vano vighenda palikimo nuve. 25 Pa uluo, avaghosi, mugudaghe, ulwakuva mukumwitika u Nguluve, kuuti luva ndavule nivele nivullilue. 26 Looli lutunoghile kupumuka mulwa ku tovua mu fimonga ifi ponge." 27 Ye jififikile ikilo ija kijigho na fine, pano tuvele mulunjughanjuga ulwa kuno na kuno mu nyanja ija Adratik, ndavule ikilo n'kate n'diki, avaghendesia meli valyasaghile kuuti vaseghellile ku mwani. 28 Valyavombile amasio kulola uvutali uvwa malenga pasi vakasagha imita fijigho fitatu n'tanda, ye ghukilile un'siki n'debe vakapima kange vakasivona imita ifijigho fivili ni lekela lubale. 29 Valyoghwiye taasi kuuti tunogile kubumala muma nalavue, apuo pe vakisia inanga inne kuhuma pano palyavikilue pakuvika inanga pe vakifunya kuuti ilwakilavo hwene jise ng'aning'ani. 30 Avaghendesia meli vava valyale vilonda pikujilekelesia i meli jila pe vakisisis mumalenga amavoli amadebe isa kuwapoka ku vvumi vwave, vakivika kuuti hwene vitagha inanga kuvulongolo kumavoti. 31 Looli u Paulo akam'bula jula un'sikali gha kipugha ikyu vasikari ava kiroma nava sikar vala, "Namungapokue looli avaanthu ava vasighale mu meli". 32 Apuo ava sikari vala pe vakadumula ingoji sa livoti lila pe jikalekuu jitolute na malenga. 33 Un'siki ghuno kulyale ku tema pa Iwakilavo, u Paulo akavapelepesia vooni kuuti valie padabe. Akaati, "Umusyughu kighono kya kijigho na fine mughula kisila kulia, namulile kimonga. 34 Pe nikuvavula mutole ikyakulia ikidebe, ulwakuva vvimila uvu awa kukala kulyumue; nakwelile nambe ilinyle limo mumatue ghiinu lino lisova. 35 Ye ajoovile aghuo akatola un'kate akamuhongesia u Nguluve pavulongolo pa maso muunhu ghweeni. pe akamenyula un'kate akatengula kulia. 36 Pa uluo vooni vakakangasisua inumbula na veene vakanola ikyakulia. 37 Tulyale avaanthu 276 mur'kate mu meli. 38 Yevalile fikwiline, vakajivombile imeli jive m'mepe ku tagha ingano mun'kate mu nyanja. 39 Ye mwisi, navakajitambuile iisi, looli pe vakanola iisi jino jingile mu malenga jino jilyale nilihanga linga vakapuling'ana ndavule vanoghile kughendesia imeli kuluta apuo. 40 Pa uluo vakalegesia inanga vakasileka mu nyanja. Mun'siki ghughuhuo vakasilegesia ingoji isa tanga pevakinula kuvulongolo kuluta ku mepo pe vakanola mulihanga ilinga. 41 Looli vakisa pala pano amakuja ghavili agha malenga ghitang'ana, ni meli jikaluta kulinhangha. Napala pavulongolo pa meli jikima pala najikanoghile ku vuka, looli pavulongolo pa meli pakatengula kudenye ka ulwakuva amaviingu ghakale ni ngufu. 42 Uvutavike vwa va sikari ghukale kuvalabuda avakungua, ulwakuuti na kwale juno ikwoghela na kudyegha. 43 Looli un'sikari jula ughwa kipugha ikyu va Roma ayalondile kukumwawula u Paulo, pe akawimia uvutavike vuvanave, kange akavalaghile vala vano vanoghile kukwoghela, vajumbe kuhuma mu meli valute mu iisi. 44 Pa uluo ava ghosi avange vivingillla, avange mufighave ifya mbavo nakange avange mufinu ifinge kuhuma mu meli. Musila iji jihumile kuuti vooni vafike vunofu ku iisi

28 Yetuifiike vunofu, tulyakagwile kuuti ikiponge kitambulua Malta. 2 Avaanthu va palikaja na kwe kuti vakatupiile uvuhugu vwa vulevule, pe valyapembile umwooto na pikutukaribisia tweeni, ulwakuva ifula ni mepo jikale jighendelela. 3 Looli u Paulo ye akang'anisie unsigho ghwasanjala na kuvika

pa mwooto, ilijoka ilidebe ilinya sumu likahuma mu sanjala sila ulwakuva lwa vufukefu vuula pe likin'yengelela mu luvoko lwa mweene. 4 Avaanthu va pa likaja pala yevalolile kwiiit ilijoka liswembela kuhuma muluvoko lwa mweneenepulung'ana vavuo, "Umuunhu uju kyang'haani m'buudi junoadyeghile mu Nyanja looli uwakyangani navukuntavula kukukala." 5 Looli umweene akantaghila ilijoka ilio kumwoto nakapatile uvunangifu vwooni. 6 Aveene vakumughula afimbe inamu nambe aghue na kalingi na kufua. looliye nimulolile ku nsiki untali na kulola kuuti na kwelili lino lilitulevule kwa mweene wakabadilisia amasaghe ghavanave na kuuti alyale unguiluve. 7 Kange pala pipi palyale ni iisi jinojilyale kyuma kya m'baha wa kiponge, umuunhu juno itambulua pablio. Alatwupilile na pikututengelela ifighono fitatu. 8 Lulyahumile kuuti viise wa pablio jikam'bwenne imungu ni namu ija kuhalisia. Na ju Paulo amulutile akifunya, akavika amavoko pa kyanya pa mwene na pikum'buvusia. 9 Yelihumile ili, avaanthu avange pa kiponge pala vano valyale vivavua voope vakanluta vakavuvusivua. 10 Avaanthu vakatwoghopa nu vwoghofi uvukome. Panotukale tukuling'ania kukyula, vakanupelile fila fino tukafivombie. 11 Yeghakilile ameesi gha tatu, tulyaghendile mu nkate mu meli Iskanda jino jilyakollue ni ng'ala pa kiaponge pala, jino avalongosi va jene valyale vanyalukolo va vili ava lipasa. 12 Pano yetupumile mu likaja iyla sirakusa, tulikalile pala ivighono vi tatu. 13 Kuhumila pala tukaghendile tukafike mulikaja iyla Regio. Ye kikilile ikighono kimo imepo ija kumavemba jilyahumile nakalingi, yefikilile ifighono fivili tukafikile mulikaja iyla Putoli. 14 Ukuo kwe tukavavwene ava nyalukolo avange vakanupilile kukukala navoope ifighono lekela lubale. Kusila iji tukisile ku Rumi. 15 Kuhuma ukuo avanyalukolo vala, yevapulike imola isitu, vakisile kukuwambilla ukuo kulighulilo iyla Apias ni Hoteli itatu. U Paulo ye avavwene avanyalukolo vala vayalamongisie u Nfuluve pe akavika ni ngufu. 16 Pano ye twingile ku Roma, u Paulo akatavulilue kukukala mwene palikimo nu n'sikali jula juno alyale ikumulolela. 17 Yefikilile ifighono fitatu u Paulo akavakemelile palikimo avaghosi vala vano valyale valongosi mun'kate muva Yahudi. Vano vakisile palikimo, alyajovile kuvanave, "Vanyalukolo, palikimo na kuuti nanihokile n'kole ku vaanhua ava nambe kuvomba luno nalulondua nava Nhaata viitu vanovalyayatulongolile, vakanyumisie hwene n'kungua kuhuma ku Yerusalem kufika hadi mumavoko gha va Rumi. 18 Yevamatilie kukumoselesia, vakanoghilue kukundekesia mu vvavuke ulwakuva nalulyale lumonga kulyune ulwa ku hulila pi kum'buuda. 19 Looli ava Yahudi vala vakaati vajovile vunge kuluno vinoghelua avene, peniyaghimbile pihumia apiru kwa Kaisari, napano nalulyale lunyakuva ndiikio nileta amasitaka mu kipelela kyango. 20 Ulwakuva kiki une nilete i apiru, pa uluo nilyasumile kukuvalga na kujova navoope. Ulwakuva killa u Israel alipisie nakyo, niikungilue muvukunge uvu. 21 Pe vakam'bula, "Natughelile twupile ikalata kuhuma ku Yudea jino jikukujova uve, nambe nakwale unyalukolo juno akisile nakuhumia imola nambe kujova ilisio limonga ilivili vvimila uve. 22 Looli tulonda kupulika kuhuma kulyuve ghusaga kiki vvimila ilipugha iya vaanhua ava, ulwakuva sivoneka kulyumue kuuti njovoa fiivi pooni pano nilipuo." 23 Vakaati vavikile ikighono vvimila umwene, avaanthu vinga kyongo valyamwisile pano

ikalagha. Alyajovile ilisio lila kuvanave napikuvolelela vvimila ulwa vutua vwa Nguluve. Akaghelile kukuavika vunofu vvimila u Yesu, kusooni ivili kuhumila mu ngaghilo sa Musa na kuhuma mu vavili, kutengulila pa lwakilavo kufika umpaka pakivwilile. **24** Mun'kate mu vavuo vakavahongile kusimo sikajovilue, napano avange navakitike. **25** Yevakunilue pikwiting'ana vao kwa vao vakavuka u Paulo ye ajvile imola iji jimo, "U Mhepo u Mwimike vunofu kukuka u Isaya um'bilii ghwa va Nhaata viitu. **26** Akaati, 'Luta kuvaanhу ava ujove, "Ku mbughulutu siinu mum'pulika, looli na mungakitang'anie; na kumaaso ghinu mulola looli namungakagule. **27** Vvimila vwa numbula sa vaanhу ava siila uvuvotevote, imburghulutu save sim'pulike ni mumuko, vadindile amaso gha vanave; neke kuuti valeke kukagula ku maso gha vanave, nakum'pulika ku mbughulutu sivsnave, napikunt'ang'ania mu nhumbula sivanave, na pisyetuka kange, ngele nivavuvwisie." **28** Pa uluo, mu noghile kukagula kuuti uvuvangi vwa Nguluve vutwalilue ku vaanhу ava panji, kange vipulikisyagha." (Gadilila: Ikidebe iki **29** "Un'siki ghuno alyajovile amasio agha, ava Yahudi vakabuka, kuno vighelana kyongo vavuo kwa vavuo, nakwesile muvutavike uvunofu uwwa kali). **30** U Paulo akikalile mu nyumba ja mwene ijakupanga amaka ghavilli, kange alyavambilile vooni vanoon vano vakalutagha kwa mwene. **31** Alyale idalikila uvutua vya Nguluve kange alyale ivulanisia amasio vvimila vwa Mutwa Yesu Kilisite mungufu sooni. Nakwale junu kan'sighile.

varumi

1 uPaulo unsung'ua ghwa Yesu Kilisite, juno akemhelilue kuva nsung'ua, na kubaghulua vvimila ilivangili lya Nguluve. **2** ili lwe livangili lino akalifingile pakali kukilila avavili vaake mu malembe amimike. **3** sa nswambe, juno akahollilue kuhuma mu kikolo kya Davidi mu lwa m'bili. **4** umwene akapulisivue kwa mwana ghwa Nguluve ku nguu ja Mhepo uMwimike ku vusyukue vwa vafue, uYesu Kilisite Mutwa ghwitu. **5** kukilila umwene twupile uvumosi nu vusung'ua kwa kwitikila ulvitiko mu luhalalwoni, vvimila ilitavua lyake. **6** mu luhalalwoni, najumue kanga mukemhelilue kuva ya Yesu Kilisite. **7** ikalata iji ja kuvoni vanovali ku Rumi, vaghanike ya Nguluve, vano vakemhelilue kuva vimike. uvumosi nu lutengano fisisaghe numuekuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yesu Kilisite. **8** muvwandilo, nikumuhongesia uNguluve ghwango mwa Yesu Kilisite vvimila jinu mwensi. ulwakuva ulvitiko lwinu lupalikivue mu iisi jooni. **9** ulwakuva uNguluve nsaidi ghwango, juno nikumuwilla mu numbula jango mu livangili lya Nswambe, ndavule nikukala na kukuvakemhela. **10** jaatu nikuvasumila mu nyifunyo sango kuuti, ku sila jojoni nikave uvusililo kuva lughinio ku lughano lwa Nguluve kukwsa kulyumue. **11** lwa kuva nonoghelua kukuvalga, neke nikave kukuvalga ifipela ifya munumbula, nikave kukuvalgasia. **12** ni lolelela kukuvalgasia inumbula ku sila ija lwtitiko kwa muunhu ghweni. ijini ni jango. **13** lino vanyalukolo nanilonda muleka kukagula kuuti, ke kinga nihiwila kukwsa kulyumue neke kuhanga lino nisighilie. nilonda ndiki neke kuva ni mheke kulyumue ndavule lulivua kuvapanji. **14** nidajivua na vaYunani navaghesi kange, averefu na vajaasu. **15** lino ku lubale lwango, une nili tayale kupulisia ilivangili kulyumue na kuvano vali ku Rumi. **16** ulwakuva nanikulivonela soni ilivangili, ulwakuva se ngufu sa Nguluve uvuvangui kuvanovikumwita, kwa muYahudi taasi neke kwa muYunani kange. **17** ulwakuva ikyang'hani ja Nguluve jivonike kuhuma ulvitiko nu lwtitiko, ndavule jilembilue," inya lwtitiko ikukala mu lwtitiko. **18** ulwakuva ing'alasi ja Nguluve jivonike kuhuma kuykanya kulutila uvuhosi vwonni vwa vaanthu, vano kusila ja vuhosikuvijifisa ikyang'hani. **19** ulu lwe lukuva, sooni sino ndeponu sikagulika kwa Nguluve sesa vuvalafu kuveene. ulwakuva uNguluve avamamnyisie. **20** ulwakuva imbombo sake sino nasivoneka vunono sili pavuvalafu kuhuma muvutengulilo vwa iisi. sivoneka kukilila ifinu finofivumbilue. imbombo isi se vuwesia vwake vwa kusila na kusila nu vutengulilo vwa vunguluve. amahumile ghake avaanthu ava vasila vutavulilua (aidios g126) **21**. ulu lwe lyakuvanave valyakagwile isa Nguluve, vakampaala umwene ndavule uNguluve nambe navamuhongisie. pe pano valyale vajaasu mu musaghe ghave na moojo ghave agha vuyaasus ghakaponesivue ing'iisi. **22** vajikemelagha vanyaluhala neke vakkava vajaasu. **23** valyawwandile uwimike vwa Nguluve juno nsila vunangifu vwa kihwanikisio kya muunhu juno ali nuvunangifu, naghafijuni, naghafidimua ifinya maghulu ghane, na fifying'onyo fino fikwafuala. **24** pe uNguluve akavaleka vasivingilile inogheluo indamafu sa moojo ghave, ku mavili ghave kusukunalua vavuo ku vavuo. **25** vope vano vandwile ilweli ja Nguluve kuuvu

vudesi, na vano vakifunyilagha na kufivombela ifidimua na kumuleka juno afivumbile juno ighinilua ifighono ifisila na kusila. Amina. (aiōn g165) **26** mu ulu uNguluve alyavelekile vavingilile inoghelua saave isa soni, ulwakuva avadala vaave vakandwile kutumila amavili ghave ndavule lulyamunoghile uNguluve. na **27** vavaghozi vakaleka kutumila amavili ku vadala vaave looli vavuo ku vavuo. ava valyale ve vaghozi vano vavombagha na vaghozi vajanave sino nasiognohile, valyupile uluhombo luno lunognile ku vusofi vwave. **28** ulwakuva navakighanile kuuva nu Nguluve mu luhalalwavo, akavaleka valuvilaghe uluhala lu vanave luno nalunognohile, vavombe sino nasiognohile. **29** vamemilue ni nuvuhosi, uvunognohelua nu vuvivi. vamemilue nu vvifu, ilibaatu, uvusyangi nu vufumbue vuvivi, **30** avene kange vajova fivi, vahomeleng'an kange vanya kun'kalalia unglulive. avanya vulugu, imbedo, na vanya lughinio. aveene vanya kusagha imbivi, navikuvitika avapafi vaave. **31** aveene vasila vukagusi; navikwitiika, vasila lughano kange vasila ikisa. **32** vikwelevvua uvutavike vwa Nguluve, lwa kuuti avaanthu vano vivomba mu isio vanognile kufua. neke nakwekuti vano vivomba aghuo vene, looli avene vikwiting'ana na vala vano vivomba aghuo.

2 pe lino nutavulilue, uve ghwejuno ghuhigha ulwakuva kughala ghano ghuhigha ujunge ikujivika jujuo mu nkole. ulwakuva ghwenjuo ghuhigha najuve ghuvomba ghalalghala. **2** neke tukagula kuuti, uvuhighi vwa Nguluve vwa lwei ku vano vivomba ndavule aghuo. **3** neke uve usaghaghe ili kuuti uve ghwe juno ghuhigha vala vano vivomba aghuo nambe najuve ghuvomba ghaghaghuo. pe uve naghuli highua nu Nguluve? **4** neke ghusagha padabe ku vwinga vwa vunono vwake, kudila kwa ng'alasi jake, nu lugudo lwe? pe naghukagula kuuti uvunono vwake vunognihile kukuvulanisia kulaata? **5** pe kuling'ana nu vvumu vwa mwoojo ghwako ghuno naghwa kulaata, ghukujivika juve mu ng'alasi ja kighono kila. looli mu kighono kya vusyuko vwa vuhighi vwa kyang'haani vwa Nguluve. **6** umwene ihomba kuling'ana ni kighelelo kya maghennde ghake. **7** vala vano ku lukangasio lwa maghendele amanono valondile ulufunyo, uvukoola na kuleka kunangika, ikivapela uvvumi vwa kusila na kusila. (aiōnios g166) **8** neke ku vala vano ku numbula saave navitiki vwa kyang'haani looli vikwitiika uvukunyi, ing'halasi ing'ali jikwisa. **9** uNguluve ileta injala nu lupumuko ku numbula ja muunhu ghweni juno avomble uvuhosi, kutengulila kwa tuyahudi taasi pe kwa tuyunani kange. **10** neke ulufunyo, uvukoola nu lutengano fikwisa kwa muunhu ghweni juno ivomba inono, kwa vayunani taasi pe umuyunani kange. **11** ulwakuva kusila lughano kukila kwa Nguluve. **12** ulwakuva nave vinga vahokile kisila ndaghilo visova kisila ndaghilo, kange nave vinga vahokile kuling'ana ni ndaghilo vihignua ku ndaaghilo. **13** ulwakuva natuli vaanthu va kupulika indaghilo, avanya kyang'haani pa maaso gha Nguluve, looli ve vala vano vivomba indaghilo vano vailivalilua ikyang'haani. **14** ulwakuva avaanthu ava pa iisi avasila ndaghilo vivomba isa mundaghilo aveene vali ndaghilo mu numbula saave, nambe aveene vasila ndaghilo. **15** ku ulu vivonesia kuuti amaghendele ghano ghanognile ku vutavike vwa ndaghilo ghalembilue nkate ja moojo ghave. uvufumbue vvwave vuvoneka na masaghe ghave

ghikuvahigha nambe kukuvalolelela vavuo **16** kange na kwa Nguluve. agha ghilihumila mu kighono kino uNguluve ilikusihigha inyivi sa vaanhu vooni kuling'haana ni livangili lya Nguluve, kusila ja Yesu Kilisite. **17** tujove kuuti ghukujikemela muYahudi, juuno ikalile mu ndaghilo, lulutila kwa kujighinia mwa Nguluve, **18** lukagule ulughano lwake, na kughelela sino nasilitana ye jilaghisivue ni ndaghilo. **19** pe tujove kuuti uli nulukangasio kuva uve uli mulongosi ghwa vabofu amaaso, lumuli kuvala vano vali mu ng'iisi, **20** m'bulanisi ghwa vajaasu, m'bulanisi ghwa vaanha, na kuuti mu ndaghilo uli ni mbuanisio sa lweli. **21** pe uve lino ghwe junu ghukun'dalikila ujunge, pe naghukujivulanisia juve ghwe mwene? ghwe junu ghudalikila kuleka kuhija pe uve naghuhija? **22** uve ghwejuno ghujova nungawafukaghe, pe ghuuwaufuka? uve ghwe junu ghukalala ikihwaniakisio, pe ghuhija mu nyumba inyimike ja kufunyila? **23** ghwe junu ghukughinia mu ndaghilo, pe naghukunsukunalisa uNguluve kwa kudenya indaghilo? **24** ulwakuva ilitavua lwa Nguluve lisukunalisivua ku vaanhu va mu iisi kukilila umue, "ndavule jilembilue". **25** ulwakuva kudumulivua ingola lweli kunoghole nave ghukwitikila indaghilo, neke nave uve naghuvomba isa mu ndaghilo kudumulivua kwave kuuva vuvule. **26** pe nave umuunhu nadumulivue kange ighendelela kukola uvutavike vwa ndaghilo, pe nambe kisila kudumulivua kwa mwene nakulitolua kuuti adumulivue ingola?". **27** ghwope junu nadumulivue kuvutengulilo vwa iisi naihighua nave angavombe isa ndaghilo? ulu lwe lwakuva uli na malembe ghano ghalembilue na kudumulua ingola neka kange naghuvomba isa mundaghilo! **28** ulwakuva umwene na Muyahudi junu ali mulwa kunji, nambe kudumulua na lwelula ulwa m'bili lwene. **29** neke umwene ghwe Muyahudi ghwa munkate, nuludumuluo lwa mwoojo mu numbula, nambe mu malembe. ulufunyo lwa muunhu ughwa nahele naluhumila ku vaanhu looli kwa Nguluve.

3 kange vwe vufumbue vuliku vuno alinavvo umuyahudi? vwe vufumbe vwa kukekua? **2** lwe lunono kyongo ku sila sooni. mutvengulilo vwa ghoni avayahudi vkapelilue ulusyetulilo kuhuma kwa Nguluve. **3** neke pe luliva ndani nave avayahudi vamonga navalyale nu Iwitiko? pe kuleka kuva vagholofu, kulivomba uvugholofu vwa Nguluve kuva vwa vudesi? **4** Ndali! pe pano leka uNguluve avoneke kuva lweli, nambe kuuti umuunhu ghweni n'desi. ndavule vule jikalembilue kuuti, "ingufu kuvoneka kuua nya kyang'ani ku masia ghako, ni ngufu kusinda pano ghukwingila ku vuhighi" **5** neke nave uvuhosi vvitu vusoona ikyang'ani ja Nguluve, tuti ndaan? uNguluve na muhosinambe pano ihumia ing'alasi jake, pe ali ndikio? njova kuling'haana nu vufumbue vwa kimunhu. **6** Ndali! pe ndani uNguluve ikujighigha iisi? **7** neke nave je lwei ja Nguluve kukilila uvudesi vwango kuhumia ulufunyo lwinga vvimiila umwene, pe kiki pe nijighe niihighua ndavule unya vuhos? **8** kiki tujove ndavule fino valyatudesile kange ndavule avange fino vijova kuuti tujova, "turombe uvuhosi, neke amanono ghise?" uvuhighi vvwe vwe va kyang'ani. **9** kye kinu kiki himbe? tukujivavila jusue? Ndali kyongo. ulwakuva usue tayale tuvahigile avayahudi na yayunani vooni palikimo, kuuti vali paasi pa sambi. **10** iji jili ndavule jilembilue: "nakwale unyakyang'haani nambe jumo. **11** nakwale umuunhu juno ikwelevua nakwale juno ikumulonda uNguluve. **12**

vooni vasyetung'iine, vooni palikimo vasila vufumbue, nakwale juno ivomba inono nambe jumo. **13** amakalo ghavo je mbiipa jino ndindule imilli savo sidesa, isumu ja njoka jili mumalomo ghave. **14** amalomo ghave ghamemile ulughuno nu vuvafi. **15** amaghulu ghave għali luviло kukung'a idanda, **16** uvnangifu nu lupumuko fili mu sila saave. **17** avaanhu ava navakagwile isila ja Iwitiko. **18** kusila vwoghofni vwa Nguluve pa maaso ghave. **19** lino tukagula kyokyonu kino indaghilo jijova, jijova na vala vano mu ndaghilo. kwe kuuti kudinda amalomo għooni, ni iisi jooni jive nu vutavike kwa Nguluve, **20** nu lu lwe lwakuva kusila m'bili ghuno għuvalilua ikyang'haani ku magħendele għa ndaghilo pa maaso ghake. ulwakuva kukilila indaghilo vukwisa uvukagusi vwa sambi. **21** neke lino kisila ndaghilo ikyang'haani ja Nguluve jino jikagulike, jilyajovilue ku ndaghilo na vavili, **22** iji je kyang'haani ja Nguluve kukilila ulwidliko mwa Kilisite Yesu ku vitiiki vooni, lwakuva kusila tofauti. **23** ulwakuva vooni vavombile uvuhosi, na kupelelēla vvimiķe vwa Nguluve, **24**avalilue ikyang'ahħani ja vuvule ku vumosi vwake ku sila ja vupoki vuno vuli mwa Kilisite Yesu. **25** ulwakuva uNguluve alyamwumisie uKilisite Yesu ava lusambanjo ku sila ja Iwitiko ku danda jake. alyamwumisie uKilisite hwene muloleesi ghwa kyang'haani jake, ulwaluva kukuvulekesia uvuhosi vuno vwa kħilie **26** ku lugudo lwake. aghu ghoni ghalyahumile neke kuvonesia ikyang'ani jake unsiki ughu ghwa lino. neke lulyale kuuti awesie kujivonesia jujuvu ka nyakyang'haani, na kuvonesia kuuva kumuvavalila umuunhu ghweni ku Iwitiko mwa Kilisite Yesu. **27** kulkugħi kukughinia? kuvkilue lubale. ku vwalu vuliku? uvwalo vwa magħendele? Ndali! neke ku vwalu vwa Iwitiko. **28** lino tumalikisja kuuti umuunhu ivalilua ikyang'ani ku Iwitiko kisila magħendele għa ndaghilo. **29** neke uNguluve ghwe Nguluve ghwa vayahudi veene? pe umwene nagħwie Nguluve ghwa vaanhu vooni? Ena!, na vange vope. **30** nave je lwei Nguluve ghwe jumo, ikuvavalila ikyang'ani vano vadumulua ku Iwitiko, na vano navadumulivue ku sila ja Iwitiko. **31** pe usue tukujikana indaghilo ja Iwitiko? Ndali! ku nsana ku aghuo usue tukujitika indaghilo

4 tutisagħha kiki kange kuuti uAbulahamu unhaata għwitu ku lwa m'bili avonike? **2** ulwakuva nave uAbulahamu alyavalilue ikyang'haani mumaghħendele, aale iva nulwa kwighinia, neke napavulongolo pa Nguluve. **3** neke amalembe għiti ndani?" uAbulahamu alyale ikumwitika uNguluve kange vakam'balila kwa mwene kuuva kyang'haani" **4** lino kwa muunhu juno ivomba imbombo, uluhombo lwake naluvalilua kuuva vumosi, looli luva lideni. **5** neke kwa muunhu juno naivomba imbombo kange ikumwitika umwene juno am'ballie ikyang'haani juno nsila vupoki, ulwittu lwa muunhu ujjo lulvalilua kuuva kyang'haani. **6** uDavidi ijoba isa lufunyo kwa muunhu juno uNguluve am'ballie ikyang'haani kisila magħendele. **7** akati, "vafunyilue vala vano uvuhosi vvave vusaghilue na vano isambi saave sikupikilue. **8** afunyilue umuunhu jula juno uMutwa naim'ballila isambi". **9** pe ulufunyo ulu lwa vala vano vadumulivue ingola veene, neke nambe ku vala vano navadumulivue ingola saave? ulwakuva twi, "kwa Abulahamu ulwidliko lwake luvalilue kuuva lwa kyang'haani". **10** pe lukavalilue ndani? unsiki uAbulahamu lyale ku ludumuluo, nambe ye akyale kudumulua? najjilyale

kuvudumula looli kuvudumula. **11** uAbulahamu alyupile ikivalilo kya kudumula. iki kilyale kye kivalilo kya kyang'haani ja Iwitiko luno alyale nalwo ye akyale kudumulivua. amahumile gha kivalilo iki kwe kuuti alyavombike kuuva nhaata ghwa vooni vano vikwitika, nambe nave navali muvudumula. **12** iji jili nu vufumbue kuuti ikyang'haani jilivalilua ku veene. **13** iji jili nuvufumbue kuuti uAbulahamu alyavombike nhaata ghwa vadumula veene looli kange ku vala vano vikusivigilia isajo va nhaata ghwitu uAbulahamu. na ulu lwe Iwitiko luno alyale nalwo ku vano navadumulivue. **14** ulwakuva ndeve avandaghilo vala vevahaasi ulwitiko lulu lwa vuvule, nu Iwitiko lukaniue. **15** ulwakuva idaghilo jileta ing'alaasi, neke pala pano pasila ndaghilo kange nakwele kusita kukwitikila. **16** mu lulu jihumila ku Iwitiko, neke luve ku vumosi, amahumile ghake ulufingo luvoneke ku vuholua vwoni. na vaholua ava na vevala veene vano vikagula indaghilo liilo na vala vano ve va Iwitiko lwa Abulahamu. ulwakuva umwene ghe nhaata ghwitu tewevoni, **17** nave jilembilue kuuti, "nikupelile uve kuuva nhaata ghwa iisi nyina" uAbulahamu alyale mu Iwitiko lwa jula juno alyale mwitiki, kuuti, uNguluve junu ikuvapela avafue uwumi na kukuvapela sooni sino vasila neke vavisaghe naso. **18** nambe kuuva naso sooni, uAbulahamu ku lukangasio alyamwitikile uNguluve ku fighono fino fikwsa. pe lino akava nhaata ghwa iisi nyina, kuling'aana na kila kino kilyajovilue", fye luliva uluholuo lwako. **19** umwene naalyale m'bote vote ku Iwitiko, uAbulahamu alyajovile jujoo kuuti um'bili ghwake ghulyafwile - alyale ma maaka kuvelelela kijigho. kange akiting'ine ku vufue wva lileme lya Sala. **20** neke ulwakuva ulufingo lwa Nguluve, uAbulahamu nakabuhilile kukwitika. pe akaponekisivue ingufu ku Iwitiko na kukumughiria uNguluve. **21** alyale ikagula ikyang'haani ku kila kino uNguluve acafingile alyale ni ngufu sa kuvomba. **22** pe lino iji jope jilyavalilue kuuva je kyang'haani. **23** lino najilyalembilue ku vufumbue vwake lwene kuuti jilyavalilue kwa mwene. **24** jilyalembilue vwimila jitu kange. vano vavikilue kuvalilua ikyang'haani usue twe viitiki kwa mwene juno alyansililue uMutwa ghwitu uYesu kuhuma kuafue. **25** uju ghwe juno uNguluve alyamwumisie vwimila uvuhosi vwitu na kusyukulivua neke tupate kuvalilua ikyang'haani.

5 ulwakuva tuvalilue ikyang'haani ku sila ja Iwitiko, tulinulutengano lwa Nguluve ku sila ja Mutwa ghwitu Uyesu Kilisite. **2** kukilila umwene usue tuli ninafasi ku sila ja Iwitiko mu vumosi uvu vuno nkate jake tukwima. tuhovokela ulukangasio luno uNguluve ikitupela vwimila pa mbele, ulukangasio luno tutangana mu vwimike vwa Nguluve. **3** na lye ili lyene, kange tuhovoka mu lupumuko Iwitu. tukagula kuuti imhumhuko sihola ulugudo. **4** ulugudo luhola kukwitika na kukwitika kuhola ulukangasio vwimila pambele. **5** ulukangasio ulu nalukutudanya inumbula ulwakuva ulughano lwa Nguluve luli nkate mu moojo ghitu kukilila uMhepo uMwimike juno uNguluve alyamwumisie kulyusue. **6** pano tulyale vavotevote, mu n'siki ghula ghula uKilisite alyawile vwimila avahosi. **7** ulwakuva lwumu umuunhu jumo kuufua vwimila unya kyang'haani. ulu kwekuuti, pamonga umuunhu ale ighela kuua vwimila umuunhu umugholofu. **8** neke

uNguluve atuvonisie ulughano Iwake kulyusue ulwakuva unsiki ghuno tulyale vanya sambi uKilisite alyafwile vwimila jitu. **9** pepano kukila ghone lino ulwakuva tuvalilue ikyang'haani mu danda jake ku ilio tupokua kuhuma mu ng'alaasi ja Nguluve. **10** ulwakuva nave unsiki ghuno tulyale valugu uNguluve alyatusambanisie ku sila ja vufue vwa n'swambe, kanono fijo ati atusambinie tupokua ku vwumi vwake. **11** na lwe ulu lwene, looli kange tuhovoka kwa Mutwa Yesu Kilisite, kukilila umwene lino twupile ulusambanio ulu. **12** pe lino, nave kukilila kwa muunhu jumo uvuhosi vulingile mu iisi, kusila iji uvufue vulingile kusila ja sambi, nu vufue vukakwilana ku vaanhvuooni, ulwakuva vooni valyatendile isambi. **13** ulwakuva kuhanga isambi jilyale pa iisi, neke isambi najivalilue pano kusila ndaghilo. **14** nambe lino, uvufue vulyatemilue kuhuma uAdamu naju Moose nambe ku vala vano navalyavombie uvuhosi ndavule uAdamu naalyale mwitiki juno ghwit kihwani kya jula juno ikwsa. **15** neke nambe lino, ilitekelo lya vuvule naghwe nkole. ulwakuva nave mu nkole ghwa jumo vinga valyafwile, lunono kukila uvumosi vwa Nguluve ni litekelo ku vumosi vwa muunhu jumo, uYesu Kilisite vughinile kukwongeleta ku viinga. **16** ulwakuva ilitekelo naghe mahumile gha jula juno alyavombie isambi. ulwakuva ku lubale ulunge uvuhighi vwa ng'alasi vulisile ku nkole ghwa muunhu jumo neke ku lubale ulunge ikipeelua kya vuvule kino kihuma kwa kuvalilua ikyang'haani kulisile ye amakole minga. **17** Iwakuva nave ku nkole ghumo, uvufue vulyatemilue kukilila jumo, kukila kyongo vala vano vilikwupila uvumosi vwinga palikimo ni kipeelua kya kyang'haani vilitema kukilila uvwumi vwa jumo, juno ghwit Yesu Kilisite. **18** pe lino, nave kukilila unkole ghumo ghwene vooni valyisile ku vuhighi, nambe ulakava ombombo jimo ija kyang'haani kulisile kuvalilua ikyang'haani ja vwumi ku vaanhvuooni. **19** ulwakuva nave kuki kukwitikalila isambi sa muunhu jumo vinga vavomilue kuva vanyasambi, kange uvvitiki vwa muunhu jumo vinga vivombua kuva vanyakyang'haani. **20** neke indaghilo jikingile palikimo, neke kuuti unkole ghuwesi kukwilana. neke pala pano isambi jikakililile na kuuva nyina, uvumosi vukengelelile nambe kukila. **21** ulu lulyahumile neke kuuti, ndavule isambi fino jilyatemile ku vufue pepano na vuvumosi ndeponusutemaka kusila ikyang'haani vwimila uvwumi vwa kusila na kusila kukilila uYesu Kilisite uMutwa ghwitu. (aiōnios g166)

6 pe tuti kii lino? tughendelele mu vuohosi neke uvumosi vwongelete? **2** Ndali. usue tewevano tufwile mu sambi, ndeponusutemaka kange mu uluo? **3** pe namukagula kuuti vala vano vofughue mwa Kilisite pe vofughue kange muvufue vwake? **4** tulyasililue palikimo nu mwene kukilila ulwofugho mu vufue. ulu lulyavombike neke kuuti ndavule uNguluve vule alyasyuluke kuhuma kuafue kukilila uvwumike vwa Nhaata, neke kuuti najusue ndeponusutemaka kange mu uluo? **5** ulwakuva nave tulunganisivue palikimo nu mwene mu kihwanikisio kya vufue kyake, kange tulunganisivua mu vusyukue vwake. **6** usue tukagula kuuti uvumuunhu vwitu vwa pakali vulyapumwiwe palikimo nave, neke kuuti um'bili ghwit sambi ghunangike. ulu lulyahumile kuuti, natungaghendelelaghe kuva vasung'ua va sambi. **7** umwene juno afwile avombilue kuua nyakyang'haani kuling'ana ni sambi. **8** neke nave tufwile palikimo nu Kilisite,

tukwitika kuuti, tukukala palikimo naghwo. 9 tukagula kuuti uKilisite asyululivue kuhuma ku vafue, na kuuti namfue kange. uvufue navungamuvigilile kange. 10 ulwakuva ku mhola ja vafue alyafwile mu sambi, alyafwile lwa kamo kene vwimila vooni. nambe lino, uvwumi vuno ikukala, ikukala vwimila Nguluve. 11 ku sila jijjio, najumue kange lunoghile kukujivalila kuva vafue mu sambi, looli vwumi kwa Nguluve mwa Kilisite Yesu. 12 ku uluo isambi najinga ghutemaghe um'bili ghwako neke kuuti ukunuaghe kukusitika inogheluo saake. 13 nungahumiaghe imbale sa m'bili ghwako ku sambi ndavule ifkong'hoole ifisila kyang'haani, looli mujihumiaghe jumue kwa Nguluve ndavule vano vwumi kuhuma kuvufue. kange muhumiaghe imbale sa mavili ghinu hwene fikong'hoole fya kyang'haani kwa Nguluve. 14 namungajamulaghe isambi jikutemaghe. ulwakuva namulipaasi pa ndaghilo, looli paasi pa uvumosi. 15 pe kiki lino? tutende isambi ulwakuva natulipaasi pa ndaghilo looli paasi pa vumosi? Ndali. 16 namukagula kuuti kwa mwene juno mukujumia jumue hwene vavombi, ghwemwene juno umue muua vavombi vase, umwene juno munoge hile kukumwitika? iji je lwei nambe nave umue mulivasung'ua ku sambi jino jikuvatwalila ku vafue nambe vasung'ua va vviti vuno vukuvatwalila ku kyang'haani. 17 neke ahongesivuaghe uNguluve! ulwakuva mulyale vasung'ua va sambi, neke mwitike ku mwoojo ghwoni ndavule mupelilue imbulanisio. 18 muviklue mulumulii kuhuma mu sambi, muvikilue vasung'ua va kyang'haani. 19 nijova ghwene muunhu ulwakuva ja mavotevote gha mavili ghitu. 20 ulwakuva ndavule mulyahumisie ifilungilo fya mavili ghinu kuva vasung'ua va vulamafu nu vuhos, mu lululuo muhumiaghe ifilungilo fya mavili ghinu kuva vasung'ua va kyang'haani ku luvalasio. ulwakuva ye mulivasung'ua va sambi mulyale lumuli kutali ni kyang'haani. 21 ku nsiki ughuo, mulyale ni meke jiliku ku mbombo sino lino muvona soni? ulwakuva amahumile gha mbombo isio vwe vufue. 22 neke ulwakuva lino muvobilue lumuli ni sambi kange muvombieku kuva vasung'ua va Nguluve, muli ni mheke vwimila uluvalasio. uluhumilo vwe vwumi vwa kusila na kusila. (aiōnios g166) 23 ulwakuva uluhombo lwa sambi vwe vufue, looli ilitekelo lyu vuvule lya Nguluve vwe vwumi vwa kusila na kusila mwa Kilisite Yesu uMutwa ghwitu. (aiōnios g166)

7 neke namukagula vanyalukolo vango [ulwakuva nijova na vaanhnu vanovukijikagula indaghilo], kuuti indaghilo jikuntema umuunhu pano iva mwumi? 2 ulwakuva un'dala juno atolilue apinyilue ni ndaghilo kwa mughosii ghwake pano iiva mwumi, neke nave umughosii ghwake ifua iiva hulu kuhuma mu ndaghilo ja tutolue. 3 pe lino unsiki ghuno umughosii ghwake ale mwumi nave ikukala nu mughosii ujunge, ikeleua muvvafu. neke nave umughosii kwake angafue alihulu kuhuma mu ndaghilo, pe naiva m'bwafo nave ikukala nu mughosii uunge. 4 pe lino vanyalukolo vango, jumue kange mulyavombilue vafue mu ndaghilo kusila ja m'bili ghwia Kilisite. Iuli ndiki neke mupate kulunganisia nujunge, kwa mwene juno akasasilulivue kuhuma ku vafue neke tuwesie kukumuholela uNguluve imheke. 5 ulwakuva ye tulyale mu lwa m'bili inogheluo sa sambi sika sisimulivue kuhuma mifilungilo fya mavili ghitu ku sila ja ndaghilo na kuvuhola imheke mu vufue. 6 neke lino tudindulivue kuhuma kundaghilo. tujifwile

ihali jila jinojatupingagha, neke tupate kutumika mu hali ja Mhepo uMwimike, sio ku hali ija pakali ja malembe. 7 tuti kiki? indaghilo je sambii? Ndali! nambe lino, nanale nikagula isambi najale jivisaghe ku sila ja ndaghilo. ulwakuva nanalejikagula u ndavule indaghilo najale jijova, "nunganoghuaghe" 8 neke isambi jilyapatilie inafasi ku lulaghilo lula kange jikaleta mu mwoojo ghwango uvunogheluo vwoni ulwakuva isambi kisila ndaghilo iijo jifwile. 9 najune nilyale mwumi muvwandilo kisila ndaghilo, neke lwaiti lwisele ululaghilo lula isambi jikapata uvwumi, najune nikafua. 10 ululaghilo lula luno lwale luleta uvwumi lukasyetwike kuva vufue kalyune. 11 ulwakuva isambi jilyapatilie inafasi ku lulaghilo lula lukanisyangagha. kukilila ululaghilo lula lukanibuda. 12 pe indaghilo vwe vvimiike nu lulaghilo lula vwe vvimiike vwa kyang'aani nu vunono. 13 pe lino lila lino linono vwale vufue kulyune? nalungavisaghe nahele ku fighono fyoni. neke kuuti isambi jivoneka kuva je sambii kyongo kukilila ilinono lila, jikaletile uvufue nkate jango. ili lilyale kuuti kukilila ululaghilo lula, isambi jighinaghe kuva mbivi kyongo. 14 ulwakuva tukagula kuuti isambi uvutengulilo vwake mwe mumwoojo, neke une nilimuunhu ghwia m'bili, vanighusisie paasi pa vusung'ua vwa sambi. 15 ulwakuva lino nivomba nanikwelevua kyang'haani, ulwakuva lila lino ninoghelua kuvomba, nanivomba, na lilia lino likalasia lyelyene nivomba. 16 neke nave ningavombe lila lino nanilighanile, niva nikwiting'ana ni ndaghilo ja kuva indaghilo je nono. 17 neke lino na je numbula jango jene jino jivomba aghuo, looli isambi jino jilinkate jango. 18 ulwakuva nikagula kuuti, nkate ja m'bili ghwango nalikukala lino linono, ulwakuva ulunogheluo lwa lino linono lulinkate jango, neke nanivomba. 19 ulwakuva ilinono lila lino nivaghile kuvomba nanikulivomba, looli ilhosii lino nanilighanile lyelyene nivomba. 20 lino nave nivomba lila lino nanilighanile na nene june nejuno nivomba, looli je sambii jino jikukala n'kate jango. 21 nikagwile kange kuuti mwevule uvutavike nkate jango uvwa kuvomba lino linono, neke kyang'haani uvuhosi vuli nkate jango. 22 ulwakuva nikujihovokela indaghilo ja Nguluve ku vu muunhu uva nkate. 23 neke nikuwaghha uvutavike vuno navwewwene mufilungilo fya m'bili ghwango. najilutana nu vutavike uvupyua muluhala lwango. jikurivomba une kuva nsung'ua kuvutavike vwa sambi jino mwejili mufilungilo fya m'bili ghwango 24 une nene muunhu nyalusukunalo! ghweveni juno kyale ikumoka mu m'bili ughu ghwia vufue? 25 neke luhongesio kwa Nguluve kwa Yesu Kilisite Mutwa ghwitul! pe lino. une kuluhala lwango nikujivombela indaghilo ja Nguluve. looli ku m'bili nikuvuvombela uvutavike vwa sambi.

8 pe lino kusila vuhighi vwa ng'alasi ku vala vano vali mwa Kilisite Yesu. 2 ulwakuva uvutavike vwa Mhepo ghwia vwumi vula vuno vuli mwa Kilisite Yesu kunivomba une kuva nu vwavuke kutali n vutavike vwa sambi nu vufue. 3 ulwakuva kila kino indaghilo jilyakunilue kuvomba ulwakuva jilyale mbotevoe ku m'bili, uNguluve alyavombile. alyansung'ile umwana ghwake umughanike ku kihwni kya m'bili ghwia sambii kuuti ave litekelo, kange akajighia isambi ku m'bili. 4 alyavombile ndikio neke kuuti indaghisio sa ndaghilo sirombeke nkate jitu, usue twevano natuluta kulta kuvwingilila isa m'bili looli kuvwingilila imbombo sa

Mhepo uMwimike. 5 neke vala vano vikughuvilingila um'bili, visagha isa m'bili, looli vala vano vikum'bingilila uMhepo uMwimike visagha imbombo isa Mhepo uMwimike. 6 ulwakuva uvufumbue vwa m'bili vwe vufue, looli uvufumbue vwa Mhepo vwe vvumi nu lutengano. 7 ulu lwe lwakuva uvufumbue vula vwa m'bili vwe vulugu kyanya ja Nguluve, ulwakuva najikitika indaghili ja Nguluve, nambe ndeponu jikunua kukujitika. 8 vala vano vikughuvilingila um'bili naviwesia kukumunoghela uNguluve. 9 nambe lino, namuli mulwa m'bili looli mwa Mhepo, nave lweli kuuti uMhepo ghwa Nguluve ikukala nkate jinu. neke nave umuunhu nsila Mhepo ghwa Kilisite umwene na ghwake. 10 nave uKilisite alinkate jinu, um'bili ghufwile mu mbombo sa sambili looli umwoojo ghwe mwumi ku mbombo sa kyang'haani. 11 nave uMhepo uMwimike ghwa jula juno alyansiluile u'Yeesu kuhuma kuvakue kukukala nkate jitu, umwene jula juno alyansiluile Ukilisite kuhma ku vafue ilikughapela amavili ghinu uvufue kuuva muumi kusila ja Mhepo uMwimike ghwake. juno ikukala nkate jinu. 12 pe lino, vanyalukolo vango usue tuli tudajivua, neke nakwekuti ku m'bili kuuti tulikukala mu Iwam'bili. 13 ulwakuva nave tukukala mu lwa m'bili mulipipi pifua, neke nave mukughaleka amaghendele gha m'bili kwa Mhepo pe mulukukala. 14 ulwakuva ndavule vinga vilongosivua nu Mhepo uMwimike ghwa Nguluve, ava ve vaanha va Nguluve. 15 ulwakuva namukupile umwoojo ghwa vusung'ua nambe mumwoghope. pepano, mukupile umwoojo ghwa kuvombua kuva vaanha vano kwa mwene tulia, "Abba, Nhaata!" 16 uMhepo jujuo ilola palikimo na moojo ghitu kuuti tuli vaanha va Nguluve. 17 nave tuli vaana, pe tulivahaasi kange. vahaasi va Nguluve. natusue tulivahaasi palikimo nu Kilisite nave lweli tupumuka nu mwene neke tuplicate kughinisivua palikimo numwene. 18 ulwakuva nivalila imhumhuko sa nsiki ughu kuuva nakinu ningaling'anisie nu vvimike vuno vulufunulivua kulyusue. 19 ulwakuva ifinya vvumo fyonii filolelela ku vunoghelua vwinga kufunulivua kwa mwana ghwa Nguluve. 20 ulwakuva uvuvumbi vulyakemelilue paasi pa vukanua, pe nakwekuti ku gila jake, neke vvimila jake umwene juno alyavakemelile. mwe mu luhuvilo. 21 kuuti uvuvumbi vuvuo wwope vulivikua mu vvavuke na kuhumisivua mu vusung'ua vwa vunangivu na kukwingisivua ku vvavuke vwa vvimike vwa vaanha va Nguluve. 22 ulwaluva takugala kuuti uvuvumbi wwope vutama na kupumhuka vuvafi palikimo nambe lino. 23 na uluo lwene, neke natusue tewvanya matekelo gha Mhepo uMwimike - natusue kange tutamua ku numbula situ, kughula kuvombua kuuva vaanha, kuuti uvupoki vwa mavighili ghitu. 24 ulwakuva kwekwa luhuvilo ulu tukavangilue. neke ikinu kino kihuviua kingavoneke, hwene kisila luhuvilo kange, ulwakuva ghweveni jula juno ikukihuvila kila kino ikukyagh? 25 looli tungakihuvilaghe ikinu kino natukukyaghya tukukighula ku sabuli. 26 mu lululo, uMhepo uMwimike ikututanga mu vuvotevote vvitu. ulwakuva natukakagwile kukufunya ndavule tunoghilie, neke uMhepo jujuo ikutufunyila kwa kutamua kusila nambe kujovua. 27 ghwope junio ikughalola amojo ghitu ikulukagula uluhala lwa Mhepo, ulwakuva ikufunya vvimila jave vano vitike kuling'hana na lughano lwa nguluve. 28 natusue tukagula kuva ku voni vanovamughanile uNguluve, umwene ivomba imbombo soni palikimo nu vugholofu ku

vooni vanovakemelilue ku gila jake. 29 ulwakuva voni vala vano alyavakagwile kuhuma mumaleme gha vang'iina, kange alyavatavwile kuhuma mumuvwandilo valing'anee ni kighwani kya mwana ghwake, neke umwene ave muholua ghwa kwanda mu vanyalukolo vamonga vinga. 30 na vala vano alyavatavwile kuhuma muvwindilo avuo alyavakemelile kange. na vala vano alyavakemelile, avuo alyavavalile ikyang'aani. na vala vano alyavavalile ikyang'haani avuo kange a 31 pe tujove kiki lino ku agha? nave uNguluve ali ulubale lwitu ghweveni juno alinkyanya jitu? 32 umwene juno naikumuleka umwana ghwake mwene, looli alyawumisie vvimila jitu twevon ikuuleka ndani kukutusighilila ni mbombo sooni palikimo nu mwene, 33 ghweveni juno ikuvhahiga avakemelua vwa Nguluve? 34 uNguluve ghwenya kuavalila ikyang'haani. ghweveni juno ikuvhahigha ingalasi? uKilisite Yesu ghwejuno alyafwile vvimila jitu, na kukila aghuo umwene kange alyasilulivue. ghwope itema palikimo nu Nguluve, kangejuno ikutufunyila usue. 35 ghweveni juno ikutivika patali nu lughano lwa Kilisite? njaala, mhumhuko, njaala, vuvule kisila kufwala, vwoghofo nambe vubamba? 36 ndavule jalembilue," ku luvumbulilo lwako tubudua imwisi jooni. tulyavalilue ndavule ing'hoolo sa kuhinjua". 37 mu isi sooni usue tu li kukila vanovisinda kwa mwene juno alyatughanile. 38 ulwakuva nivavulile kuuti nambe vufue, nambe uvwumi, nambe nyamHola, nambe vutavulua, nambe ifinu fino pwefile, nambe ifinu finofikwisa, nambe ingufu, 39 na mbe ghano ghali kukyanya, nambe ghano ghali paasi, nambe ikidimua kyokyoni, nakingawesie kukutuvika patali nu lughano lwa Nguluve juno ghwa Kilisite Yeesu Mutwa ghwitu.

9 rijova isa lweli mwa Kilisite. rijova uvudesi, uvufumbue vvango vulola palikimo nune mwa Mhepo uMwimike, 2 kuuti ali nulusukunalo lukome nu lulemasio luno nalusiala nkate ja mwoojo ghwake. 3 nale ninoghelua kuuva une nemwene kughunivua na kuseghusivua kutali nu Kilisite vvimila avanyalukolo vango, vala va munyumba jango ku m'bili. 4 aveene ve va Silaeli. vano vali nuwakuvombeka kuuva vaanha va vvimike vwa lulaghilona matekelo gha ndaghilo, kunfunya uNguluve nu lufingo. 5 avene ve valongosi vano uKilisite iiise ku vukoola kuguhufwala um'bili ughu juno umwene ghwe Nguluve ghwa fyooni. ghwope aghinuaghe kuvusila na kusila. Ameni. (aiōn g.65) 6 neke nakwekuti ulufingo lwa Nguluve lukunilue kuvombeka. lwakuva na muunhu ghweni juno ali ku Isilaeli ghwe Msilaeli ghweghwene. 7 Ndali nambe ku vuholuo vwa Abulahamu kuuva vaanha vake kyekyene. neke kwe kukiilila utsaka uvuholuo vwako vulikemelua". 8 ulu kwekuuti, avaanha va mb'ili na vaanha va Nguluve. neke avaanha va lufingo virolelelevua kuuva vaanha va vuholuo. 9 lwakuva ili lye lisio lya lufingo: "mu masiki agha nikwisa, Sala ipelua umwana" 10 na lye ili lyene, neke uRebeka ye apatile uvukunue kwa muunhu jumo, utsaka ubaba ghwitu, 11 kuuti avaanha ye navaholilue kange alyakyale kuvomba lyolyoni lila ilinono nambe ilivivi, neke kuuti igila ja Nguluve kuling'anee nu vutavusi lyime, nambe ku maghendele, neke vvimila kwa jula juno ikemhela. 12 jikajovilue kwa mwene kuuti, "umbaha ukum'bombelagha un'debe". 13 ndavule jalembilue: "uYakovo nilyamughanile, neke uEsau

nankalalagha. 14 pe tutisagha kiki kange? pe kuli nu vuhoi kwa Nguluve? Ndali! 15 ulwakuva ijoba kwa Moose, kuuti, Niiva nu lusaghilo kwa jula junu niiva ninsaghile, kange niiva nulusungu kwa jula junu niiva ninsungile" 16 pe lino na kwekuuti kwa jula junu ilonda nambe kwa jula junu ikimbila. neke vvimila Nguluve junu isoona lusaghilo. 17 ulwakuva amalembe ghti kwa Falao, "mu gila iji jino jinoghole nilyakutosisie, neke kuuti nisone ingufu sango kulyuve, kange neke kuuti ilitavua lyango lipulisivue mu iisi sooni" 18 pe lino, uNguluve iva nulusaghilo kwa ghwoghwoni junu amughanile, na kwa junu ikumughana, nyamajegho. 19 pe ghuliti kulyune, "kiki nifikughwagha unkole? ghwe veeni junu alyavaghile ku nogheluo saake? 20 kinsana kyake, uve veve muunhu muki ghejuno ghukwamula mulwa kipingana nu Nguluve? kuli ningufu sosoni ku kila kino kivumbilue kuuti m'bumbi, "kiki ulyanivumbile une ndiki?" 21 pe um'bumbi nsila kyang'haani ku lihangha kutenda ikyombo kino kinoghile kya kutumila kuhumilanila ni lihangha lilalila, ni kyombo ikinge ikyakutumila jaatu? 22 ndani nave uNguluve junu ndeponu ivonesia ing'alasi jake na kuvonesia ingufu jake kukagulika, akitakile ku lugudo lwa kukwila ifikong'holo fya ng'alasi fino filyavikilue neke kubuda? 23 ndani nave alyavombile ndiki neke kuuti avonesie uvwinga vwa vvimiike vvake kyanya ja fikong'holo lusungu, fino alyalinganisie vvimila uwvimiike? 24 ndani ndeve alyavombile ndiki kange kulyusue, junu kange alyatukemelile nakwekuti kuhuma kuvaYahudi vene neke kange kuhuma ku vaanhu ava pa iisi. 25 ndavule fino ijoba kange ku Hosea: nilukuvakemhela avaanhу vango vano navalyale vango, nu mughanike ghwake junu nalyale mughanike. 26 kange jiliiva kuuti, pala panojikajovilue kuveene, umue namuli vaanhu vango' pala vilikemelua vaanha vwa Nguluve junu mwumi" 27 ulsaya ikujililila Isilaeli, kuuti, "have imbalilo ja vaanha va Silaeli jale jiva hwene lihangha lwa lisumbe, ghiva ghe masala ghano ghilivangulua 28 ulwakuva uMutwa ilitolta ilisio lyase pa iisi, ng'haning'hani na kuvunywiliu. 29 nambe pa vvasio ndavule ulsaya alyajovile kuuti, "ndavule uMutwa ghwa valua lilugu nalyatulekile kunsana uvuholuo vvimila jitu twale tuuve hwene Sodoma kange twale tuvombua hwene Gomola. 30 pe tuti kiki lino? kuuti avaanhу ava pa iisi vano navalyale vilonda ikyang'haani, valyapatille ikyang'haani ku Iwitiko. 31 neke Isilaeli, junu ayalondagha indaghilo ja kyang'haani naalyajaghile. 32 kiki na uluo? ulwakuva navalyajilondile ku Iwitiko, looli ku maghendele. valyavuile pakyanja pa livue lya kukuvalila, 33 ndavule dino jilyalembilue, "lola nighonisie ilivue lya kukuvalila ku Sayuni nu mwamba ghwa kukosa. umwene junu ikwitika mu ili nailivona soni.

10 vanyalukolo, uvufumbue vvango nu lufunyo lwango kwa Nguluve vve vvimila vwaave uvuvangi vwave. 2 ulwakuva ninola kuuti valinulukangasio vvimila Nguluve, neke na vvimila mu vukagusи. 3 ulwakuva namukagula ikyang'haani ja Nguluve, kange vilonda kujenga ikyang'haani jave veene. navalyale vagholofu ku kyang'haani ja Nguluve. 4 ulwakuva uKilisite ghwe vunywiliu vwa ndaghilo vvimila ikyang'haani kwa muunhu ghweni umwitiki. 5 ulwakuva Moose ilemba kuhusu ikyang'haani jino jikwisa kuhumilanila ni ndaghilo: "umuunhu junu ivomba ikyang'haani ja ndaghilo ikukala ku kyang'haani iji". 6 neke

ikyang'haani jihumilanila nu Iwitiko jiti ndiki, nungajovelaghe mu mwooho ghwako, 'ghweveni junu ilitoga kukyanya? (kuno kwe kumwisia uKilisite paasi.) 7 kange nungajovaghe kuuti, 'veni ilikwingila mu lina?' (kuno kwe kukuntosia uNguluve kuhuma kuvaafue.) (Abyssos g12) 8 neke jiti ndani?" ilisio lili pipi nuve, mumulomo ghwako na mumwoojo ghwako". ilio lye lisio lwa Iwitiko lino tukulipulisia. 9 ulwakuva nave umulomo ghwako ghulaata uYeesu kuuti ghwe Mutwa na kukwitika mu mwooho ghwako kuuti uNguluve ghwe alyansiluile kuhuma kuvaafue, ghupokua. 10 ulwakuva ku mwooho umuunhu ikwitika na kukava ilkyang'haani na ku mulomo ilaata nna kukava uvuvangi. 11 ulwakuva amalembe ghti, "umuunhu ghweni junu amitike nailivona soni". 12 ulwakuva kusila fotauti kwa muYahudi nu muYunaani. ulwakuva uMutwa jula jula ghwe Mutwa ghwa vooni kange ghwe mofu kuvoni vano vikunkemela. 13 ulwakuva umuunhu ghweni junu ikulikemela ilitavua lya Mutwa ipokua. 14 lwa ndani ndeponu vikunkemhela umwene junu navamwitike? ndani ndeponu kukwitika ummwene junu navampulike? pe vjipulikangha ndani kisila kudalikila? 15 mu luki pano ndeponu vjidalikila, kisila kusung'ua? ndavule jilembilue, "Iwandani vule manono amaghulu gha vala vano vjipulisia imhola inofu isa lukelo sa mbombo ingolofu!" 16 neke vooni navakapulikisiaghа ilivangili. ulwakuva ulsaya ijoba kuuti, Mutwa ghweveni junu apulike imhola jitu?" 17 pe lino ulwitiko lukwisa kuhumulanila na kupulika, na kupulika ku lisio lwa Kilisite. 18 neke niposia kuuti, "pe navapulike?" Ena! kyang'haani kyongo. "ilisio lwave lipulikike kuhuma kunji ku iisi joni, na masio ghave kuluta muvusililo vwa iisi". 19 kukila ghooni, niposia kuuti, "pe avaSilaeli navalyakagwile?" taasi uMoose iti, nikuvahovesia kukuvavika iwiflu avaanhу vano na iisi, ku sila ja iisi jino jisila vwelevua, nikuvapembela kuhanga mukalale". 20 nu lsaya nya lukangasio kyongo iti, nikapatikine na vano navakanivingilile. nilyavonike ku vala vano navalyanilondile, " 21 neke ku Isilaeli vijova viti, "ifighono fyoni nikaghowsie amavoko ghango ku vano naviti na kuaanhу avanya moojo muumu".

11 pe niti, neke uNguluve alyavakanile avaanhу vake? nambe padabe. ulwakuva najune kange nili mwSielaeli ghwa kikolo kya Abulahamu, ghwa kikolo kya Benyamini. 2 UNguluve nalyavakanile avaanhу vake, vano alyavamanyile kuhuma mu vwandilo. pe namukagula ililembe liti kiki kuhusu uEliya, ndavule alyansumile uNguluve kyanya ja Silaeli? 3 Ntua vabudile avavili vako vope vanyemwile ilitekelo lyako. nijighe ene ne mwene, vope vinoghua uvwumi vvango". 4 neke ulwamulo lwa Nguluve lutu kiki kuveene? "nivike vvimila jango avaanhу imbilima lekela lubale vano navikumfughamila uBaali". 5 nambe lino unsiki ughu ghwa lino kange kwevale vano vasighile vvimila vusalusi vwa vumosi. 6 neke nave vve vumosi, sio kange kumaghendele, 7 pe kiki? imbombo jino uIsilaeli alyale ilonda nakakyaghile looli havakemelia vakakyatha, navange vakaponesevu uvusito. 8 ndavule jilyalembilue: "uNguluve avapelite umwoojo ghwa ghano naghillia neke valekaghe kulola, ni mbughulutu neke navangapulikaghe kuhanga umusyughi iji." 9 ghwope uDavidi iti, "leka imesa save sive vvafu, lutengo, lubale lwa kukuvala, na kuhombekesia uluhombo kuvene. 10

leka aamaso ghaponekesivue ing'iisi neke vakunue kulola. ukaghaghunamisie amasana ghave ifighono fyon" 11 pe nijova, "pe vakuviile nambe kughua?" nalungavisaghe nahele ifighono fyon. pepano kwa kukunua kuveene, uvuvangi uvifikile ku iisi, neke vavuo vaponekesivue uvwiffo 12 lino nave kukunua kwave vwe vumofu vwa iisi, pe kalingi pwevuli uvukamilifu kwave kukila. 13 na lino nijova numue mwevaanhу va pa iisi. ulwakuva muli vasung'ua va vaanhu va iisi isinge, nikujighinia mu mbombole jango inofu. 14 ndeponu nikuvaponia uvwiffo ku vano valim'bili ghumo nune. pamo ndeponu tukuvapoka vamonga. 15 ulwakuva nave kukanilua kwave ghe mapuling'ano gha pa iisi, pe luvisagha ndani kukwupilua kwave, loli vwumi kuhuma ku vase? 16 nave imheke isa kwanda sa kuvikilisia, pe jilivuo inonge ja vutine. nave ghuvikilisia amalela na gha matafi vulevule. 17 neke nave amatafi ghadumulivue ndavule uve, ilitafi lyu museituni ghukawwalilue mu vamonga, nave ulyavombile palikimo na vavo mu malela gha vumofu vwa mseinu, 18 nungajighiniaghe ku matafi neke nave ghukughinia na veve ghwejuno ghukughatanga amalela, loli amalela ghikukutanga uve. 19 pe ghuliti, "amatafi ghakadumulivue neke nipaye uvwalua mu limela". 20 lino pe lweli vvimila kuleka kukwitika kwave vakadumulivue, neke uve ukimile ku lukangafu lwa Iwtitko lwako. nungajisaghile juve ghwemwene mu lywa kwighinia kyongo, loli oghopatha. 21 ulwakuva nave uNguluve nakaghalekila amatafi gha vutengulilo kange nailikusaghila najuve. 22 lola himbe amaghendele amaagholofu nu vukali vwa Nguluve. ku lubale lomo, uvukali vulyisile kyanya ja vaYahudi vano valyaghwile. neke kulubale ulunge uvugholofu vwa Nguluve vukwisa kulyuve, nave ghukukala mu vugholofu vvake. nave na uluo najuve vikukubudila kutali. 23 nave avene navighendelela kuleka kukwitika vivyalilila kange. ulwakuva uNguluve aliningufo sa kuvwavyala kange. 24 ulwakuva nave umue mukadumulivue kunji ndavule umseinu ghwa mulisoli ughwa muvutengulilo, pe kusyetuka na kuvyalua mumseinu ghuno nono, nakwekulila kyongo ava Yahudi, vano hwene matafi gha muvutengulilo ghano ndeponu ghivwalua kange nkate ja mseinu gwave vene? 25 ulwakuva vanyalukolo nanilonda muleke kukagula sino sifisime neke kuuti namungavisaghe vakoola kwa kusagha kwinu jumue. ulufiso ulu kwe kuuti ultalamu luhumile ku Isilaeli kuhanga kukamila kwa iisi kyale kwisile. 26 lino avasilar voni vilipokua ndavule jalembilue, "kuhuma ku saYuni ilikwisa uMpoki ivusia uvuhosi kuhuma ku Yakovo. 27 nili liiva lipuling'ano palikimo navo, unsiki ghuno kyale nikusivusia isambi save". 28 ku lubale lomo kujova isa livangili vvimila jinu. ku lubale ulunge kuhumilanila nu vutavusi vwa Nguluve, vaghanilue vvimila avaghogholo, 29 ulwakuva ilitekolo nuvukemelo lwa Nguluve nalubadilika. 30 ulwakuva muvwasio umue mulyamuhokile uNguluve, neke lino mwupile ulusungu vvimila uvuhosi kwave. 31 ku sila jijijo lino avayahudi ava vahokile. amahumile ghake kwekuuti kuhumila mulusungu luno mulyapelilue umue ndeponu kange mukwupila ulusungu, 32 ulwakuva uNguluve avapinyile avaanhу voni ku vuhosu neke awesie kukuvasaghila voni. 33 ndavule silivuo mbaha uvomofu nu vukoola nu luhalu lwa Nguluve! nasiroleka inyigho sake na kusila sa mwene nasiroleka! 34 ulwakuva ghwe veni junu ikagula uvufumbue vwa Mutwa?

nambe ghwe veni umuvungi ghwake? 35 neke ghweveni junu ampelile kimonga uNguluve, neke ahombue kange? 36 ulwakuva kuhuma kwa mwene, na ku sila ja na kwamwene, ifinu fyon kwefile. kwamwene kwevule uvwimike kusiala na kusila. Ameni. (aiōn g165)

12 pe lino nikuvasuumma vanyalukolo, ku lusungu lwa Nguluve muhumiaqhe amavili ghinu kuva litedekelo lino nyumi, nyimike, jino jitikilue kwa Nguluve. iji je nyifunyilo jinu inyavufumbue. 2 kange namungawfatisiaghe isa mu iisi iji, loli musyetukisivue kwa kuvomba uvufumbue vwinu. muvombaghe ndiki mupate kukagula amaghanike gha Nguluve ghano manono, ghikumunoghela na manywilu. (aiōn g165) 3 ulwakuva niti, muvumosi vuno nipelilue kuuti umuunhu ghweni junu ali mlyumyue naavaghile kusagha kyongo kyanya jake jujuo kuliko fino jimuvaghile kusagha, loli jimuvaghile kusagha ku vukoola ndavule uNguluve fino ampelile umuunhu ghweni ulwitatko ludebe. 4 ulwakuva tuli nifighavo finga mu m'bili ghumo, nafighavo fyon fivomba irnbombo jimo. 5 vulevule twevinga tulim'bili ghumo mwa Kilisite, ni fighavo kila jumonga kwa n'jake. 6 tuli nifipeelua finga kuling'ana nuvumosi vuno tepelilue. nave ikipeelua kya muunhu vwe vuvili, atengaghe kuling'ana nu Iwtitko lwake. 7 nave ikipeelua kya muunhu je mbombele inofu ghwope avombaghe. nave ujunge ali ni ikipeelua kya kuvulanisia pe avulanisiaqhe. 8 nave ikipeelua kya muunhu lwe luhuvilo na ahuvisaghe. nave ikipeelua kya muunhu kuhumia avombaghe ndikio kuvukoola. nave ikipeelua kya muunhu kye kulongsia livombekaghe ku volelesi uvunono. nave ikipeelua kya muunhu lwe lusungu, avombaghe ku lukelo. 9 ulughano nalungavisaghe lwa kitule, mukalalaghe uvuhosi, mugadililaghe amagolofu. 10 ku lughano lwa vanyalukolo mughananaghe jumue kwa jumue isa vukoola, mukolanaghe jumue kwa jumue. 11 kuvomba ku ngufu namungavisaghe voolo isa mumwoojo muvisaghe nuvunoghelua. isa Mutwa mum'bombelaghe. 12 hovokelagha mu lukangasio luno mulinalwo mufighono fino fikwisa. muvisaghe nulughulo mu mhuhuko sinu. mukalaghe mu nyifuny. 13 muvombaghe palikimo mu vvufumbue vwa vitiki. londagha isila nyina sa kuvonesia uvukoola. 14 vasumilaghe ulufuno vooni vano vikuwapumusia umue; vafunyilaghe nambe namungavaghunilaghe. 15 hovokagha palikimo na vano vahovwike, lilagha palikimo na vano vilila. 16 muvisaghe nu vumosi vumo jumue kwa jumue. namungasaghaghe kwa kujighinia, neke muvakundaghe avakotofu namungavisaghe nu vukoola mu masaghe ghinu jumue. 17 namunga muhombaghe umuunhu ghweni uvuhosi ku vuhosu. muvombaghe inono pa maaaso gha vaanhу vooni. 18 ndeve ndeponu, nave jilyavikilue kulyumue muve nu lutengano na vaanhу vooni. 19 vaghanike namungahombanaghe uvuhosi jumue kwa jumue, neke mujiseghukaghe ing'alasi ja Nguluve. ulakuva jilembilue kuuti, uluhombo lwe lwango; une nihomba, ijova uMutwa" 20 neke nave ghwe mulugu ghwako ali ni njala, mulisyaghe. nave umilue munywisyaghe. ulwakuva ungavombe ndikio ghukumpalulila amakala gha mwato pa kyanya pa mutu ghwake" 21 nungakunuaghe ku uvuvivi, loli vusinde uvuvivi ku vugholofu.

13 inumbula jojoni jivisaghe nu vvitiki ku vutavulua vwa pa nkyanya ulwakuva kusila vutavulua, neke luhumile kwa Nguluve. ni navulua sino pwesili sivilkilue nu Nguluve. 2 pe lino junio isigha uvutavulua uvuo isiggha ululaghilo lwa Nguluve; vope vano visigha vilikwupila uvuhighi vvave. 3 ulwakuva avatemi na ve vikwoghofia ku vano vivomba inono, looli ku vano vivomba uvuhosi. pe ghunoghua kuleka ku kwoghopa uvutavulua? 4 vombagha sino sinoghile pe ghulighinisivua naso. ulwakuva ghwe m'bombi ghwa Nguluve ghwako vvimila amanono. neke nave ghuvumba isa vuhos, oghopa; ulwakuva naipinda ulubamba kisila nkole. ulwakuva ghwe m'bombi ghwa Nguluve ihombekesia ing'alasi kwa junio ivomba uvuhosi. 5 pe jitunoghile uvvitiki, nakwekuti ku ng'alasi jene, looli vvimila uvfumbue. 6 vvimila ili kange ghuhomba isongo ulwakuva avanya vutavulua ve vavombi va Nguluve, vano vighendelela kuvomba ili. 7 muvahombaghe voomi vano vikuvadaja isongo kwa junio anoghiile kuhombua isongo; isongo kwa junio anoghiile; uvwoghoji kwa junio alinuwoghoji; iheshima kwa junio anoghiile. 8 namungadajivuaghe ikinu kyokyonii kwa muunhu, looli kughanana jumue kwa jumue. ulwakuva umwene huno ikumughana ughwa pa vupipi avombile isa mundaghilo. 9 ulwakuva, "naghuli fwafuka anaghulibuda, naghulihija, naghulinoghelua," nave kuli nu lulaghili ulunge kange lulilumo mumasio agha kuuti, "umughanaghe ughwa pavupipi pak'o ndavele ghukujighana juve". 10 ulughano nalukumpika umunhu ughwa pavupipi pak'o. pe lino ulughano vve vunywiflu vwa ndaghilo. 11 muulu ghukagula unsiki kuuti, ghwe nsiki ghwa kuhuma mu tulu. ulwakuva uvuvangi vvitu vuli pipi, kukila unsiki ghwa kwanda ghula, ghuno tulyale vitiki. 12 ikilo jighendelile ni mwisi jilipipi. tuvike palubale isa mu ng'iisi, pe tuwafe ifilwilo fya lumuli. 13 tulutaghe lwelwene, ndavule mu lumuli sio kufikulukulu fya vuhos ni vughasi. natunganutilaghe mu vuuvkafu nambe inogheluo sino ndeponu nasisighua, nakwekuuti ku kituule naambe vviflu 14 looli umfwale uMutwa Yesu Kilisite, kange natungavikaghe inafasi vvimila um'bili mu nogheluo saake.

14 mumwupilaghe ghweni junio m'bote vote mu Iwitiko, kisila kuhumia uvuhighi mu masaghe ghake. 2 umuunhu jumonga ali nu Iwitiko lwa kulia kyokyonii, nu junge junio mb'otevote ilila ji nyafu jeene. 3 umuunhu ghweni junio ilia kila kinu nangam'benapulaghe umwene junio nailia ila kinu. nu mwene junio nailila kila kinu nanguumuhaghaghe ujunge junio ilia kila kinu. ulwakuva uNguluve amwupile. 4 uve ghweve veeni, uve ghejuno ghukumuhigha um'bombi junio ghwe kyuma kya junge? pe pavulongolo pa Ntwa ghwake kuuti ikwima nambe kughua. neke itosesivua lwakuva uMutwa ndeponu ikumwimia. 5 umuunhu jumonga ikukinoghua ikighono kimo kukila ifinge, nujunga ikufinoghua ifighono fyon. lino umuunhu asaghe mu luhala lwake jujuo. 6 umwene junio inoghua ikighono, inoghua ikighono vvimila Mutwa. ghwope junio ilia, ilia vvimila Mutwa. ulwakuva ikumuhongesia unguvule. umwene junio nailia ikujisigha kulia vvimila Mutwa. umwene kange ihumia uluhongesia kwa Nguluve. 7 ulwakuva nakwale junio ikukala mu nafasi jake, kange nakwale junio ifua vvimila jake jujuo. 8 ulwakuva nave tukukala, tukukala vvimila Mutwa. kange nave

tufua, tufua vvimila Mutwa. pe nave tukukala nambe tufua tuli kyuma kya Mutwa. 9 ulwakuva je gila uKilisite alyafwile na kukukala kange, kuuti neponu ave Mutwa ghwa vooni avafue ana vvumi. 10 neke uve, kiki ghuhigha unalukolo ghwako? n juve, kiki ghukum'benapula un'jako? ulwakuva tweveni tulikwima pavulongolo pa kitengo kya vuhighi kya Nguluve. 11 ulwakuva jilembilue, "ndavule vule nikukala" kulyune amafundo gholi fughama, na lulumili luhumia ulughinio kwa Nguluve. 12 pe lino, umuunhu ghweni munlyusue iluhumia ikivalilo kyake jujuo kwa nguluve. 13 pe lino natungaghendelelaghe kuhighana, neke pepano twamule ndiki, nakwale junio kyale ivika ikikuvasio nambe ulutegho kwa nyalukolo ghwake. 14 nikagwile na kupulika ma Mutwa Yesu, kuuti kusila kinu kino kilamafu kikio kwe kwajula mwene junio isagha kuva kyokyonii kilamafu. ulwakuva kwamwene kilamafu 15 nave vvimila kyakulia unyalukolo ghwako isukunala, naghughenda kange mulughano. nungamunanganiaghe mu kyakulia kyako umuunhu junio vvimila jake uKilisite alyafwile. 16 pe nanilamula amaghendele ghinu amanono ghalambusia avaanhnu kuhighua. 17 ulwakuva uvutwa vwa Nguluve na vvimila vwa kyakulia na kunyua, looli uvwimila vwa kyang'haani, ulutengano, nu lu keelo mwa Mhepo Umwimike. 18 ulwakuva umwene junio ikum'bimbela uKilisite ku ulu itikilue kw Nguluve na kuvanahu. 19 pe lino, tuingilile imbombo sa lutengano na sino sikunkangasia umuunhu ujunge. 20 nungananganiaghe imbombo ja Nguluve kwa kulonda ikyakulia. ifinu fyon kyang'haani finono kyongo, neke kivivi kwa muunhu jula junio ilia na kusababisia umwene kukuvala. 21 ke kanono kuvuhila kulia ikidimua nambe kunyua uluhuje nambe kyokyonii kino ku ikio kikunkalasia unyalukolo ghwako. 22 ulwitiko ulu luno ulinalwo uvikaghe nkate jako juve nu Nguluve. afunyilue umuunhu jula junio naikujighigha jujuo ku kila kino ikukyitika. 23 junio ali nu vwoghoji ahighilue naave ilia, ulwakuva najhuminanila nu Iwitiko. na kyokyonii kino nakhuminanila nu Iwitiko je sambi.

15 lino tweveno tuli ni ngufu tunoghile kukuvutola uvuvote vote vwa vano vavote vote, neke natunoghile kujivelelesia jusue. 2 umuunhu ghweni mu lyusue amughanaghe un'jake ulwakuva lwe lunono ku vufumbue vwa kukunkangasia. 3 ulwakuva naju Kilisite nakajiloghelisie jujuo neke pepano jilyale ndavule jilembilue kuuti, "amaligho gha vala vano vakakulighile ghanyaghile une". 4 ku kyokyonii kino kilongwile kulembua, kilyalembilue kwa kutuvulanisia ku gila kuuti kukillila ulugudo na kukillila kukangasivua amojo na malembe twale tuuva nu lukangasio. 5 lino uNguluve ghwa lugudo nu lwa kukangasia amojo avapele kuva nu vufumbue vve vumo kwa muunhu ghweni kuling'anu nu Yesu Kilisite 6 awesie kuvomba ndiki kuvufumbue vumo muwesie kukumughinia mu njovele jino uNguluve nu Nhaata ghwa mwana ghwitu uYesu Kilisite. 7 pe lino mumwupilaghe ghweni ndavule vule uKilisite alyavupile umue ku vvimike vwa Nguluve. 8 ulwakuva nijova kuuti uKilisite avombilue kuva m'bombi ghwa kudumula igola ija m'bili ghwa kidimi kukwimila ilweki ja Nguluve. alyavombole ndiki kuuti ndeponu kuvonesia ulufingo luno lulyahumisivie ku vaNhaata, 9 nava pa iisi kukumpaalaa uNguluve. ku vumosi vvake. ndavule vule jilembiluekuuti, "pe lino nihumia ulughinio

kulyuve ku iisi simonga na kukwimba ulughinio kilitavua lyako. 10 kange jiti, "kange hovokagha, umue mwe vaanhу va iisi, palikimo na vafue vake". 11 kange, "mumughiniaghe uMutwa, mwe vanya iisi mwensi; neka avaanhу ava iisi voni vamughiniaghe umwene". 12 kange uYesayi akati, "kuliiva nu mhela ghwa Yesе nu junge junо ilikwima kutema ku iisi sooni. avapanji viiva nuluhuvilo mwa mwene. 13 lino uNguluve ghwa luhuvilo avamemesiaghe ulukelo lwoni nu lutengano lwa kwitika, neke kuuti ndeponu mughine ku luhuvilo ku ngufu sa Mhepo uMwimike. 14 vanyalukolo vango munidengenie, munidengenie kuuti najumue mumemilue uvugholofu, mdumemilue nu luhala lwoni. nidengilue kuuti, numue ndeponu mukangasianagha mwensi. 15 neke nikuvalembela kulukangasio kyongo mu simonga neke kuvakumbusia kange, ulwakuva ikipeelua kino mupelilue nu Nguluve. 16 ikipeelua iki kilyale kuuti ndeponu nive m'bombi ghwa Yesu Kilisite junо alyasung'ilue mu iisi, kujihumia hwene ntemi ghwa livangili ya nguluve. nale niwesia kuvomba ndiki neke kujihumia kwango ku iisi kuve kwitikilue, kuvikilue patali nu Nguluve ku sila ja Mhepo uMwimike. 17 pe ulukelo lwango luli mwa Kilisite yesu na mumbombo sa Nguluve. 18 ulwakuva ndeponu naningaghele kujova lyolyoni looli kuuti uKilisite avombie kukilila kulyune uwvitiki vwa iisi. agha ghavombele ku masio na maghendele. 19 ku ngufu sa fivalilo na gha kukwoghofia kwa ngufu sa Mhepo uMwimike. iji jilwale kuuti kuhuma ku Yelusalemu, na kusyutila kutali ndavule ku llilikо, ndeponu kukujitola kunji ilivangili lwa Kilisite kuvunyilifi. 20 ku sila iji, uvufumbue vwango vwale kupulisia ilivangili, neke na pepala pano uKilisite ikagulika ku litavua neke kuuti nikunuaghe kujenga uwvalo kwa muunhu ujunge. 21 ndavule jilembilue kuuti, "vano kwa mwene vasila mhola sake angise mukumwaghа, na vala vano navakampulike vilikunkagula". 22 pe lino nikasighilue ke kinga kukwisa kulyumue, 23 neke lino nilinsila lubale lwolwoni mufighavo iifi kange nanogheluagha ku maka minga kukwisa kulyumue. 24 lini jaatu ningakile pano niluta ku Hisipania nihuila kuavavona, na kuwesia kutwalua ku sila jango palikimo numue, pe baho kyale nihowlike kuvomba lumo numue ku nsiki. 25 neke lino niluta ku Yelusalemu kukuavombela avitiki avange. 26 ulwakuva lulyavanoghile avaanhу va kuMakedinia na ku Akaya kusangula isongo sino sinoghile ku avakotofu vamonga mu vitiki ku Yelusalemu. 27 Ena, jilyale kulughano lwave, kange na ku kyang'haani valyale vasighilua vaave. lakuva nave avapa iisi vahangilanile mu mbombo save isa mu mwoojo, voope kange visighilua kuvuvavombela inofu ku vufumbue vvitu, 28 pe lino unsiki ghuno nivombile ndiki na kuva nulu kwilano lwa mheke iji kuveene, pe niluta mu sila palikimo numue ku Hisipania. 29 nikagula kuuti unsiki nikwisa kulyumue nikwisa ku vunywiflifi vwa lufunyo lwa Kilisite. 30 lino nikuvatasuma vanyalukolo kwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite na kulughano lwa Mhepo, kuuti muvombaghe palikimo nune mu nyifunyilo siuu ka Nguluve vvimala jango. 31 munisumilaghe kuuti ndeponu nipokua kuhuma kuva Yudea vano naviti. na kuuti imbombele jango ku Yelusalemu ndeponu jipiliuaghe na vitiki. 32 musuumilaghe kuuti ndeponu nikwisa kulyumue ku lukelo kukilila ulughano lwa Nguluve na kuva ndeponu nippuma

palikimo numue. 33 nu Nguluve ghwa lutengano avisaghe palikimo numue mwensi. Amen!

16 nikumuleta kulyumue uFibi ulumbu lyitu junо ghwe m'bombi ghwa temble jino jili ku Kenkelea, 2 junо kuuti ndeponu mukumwupila mwa Mutwa. muvambaghe ndikio ku kino kili nlutalamu kya vitiki mwimaghе naghwo ku lyolyoni lino iva ilonda ulwakuva umwene alyale m'bombo mbombo ghwa vinga nu vvimala jango june. 3 mwungilaghe uPilisika nu Akila vavomba mbombo palikimo nune mwa Kilisite Yesu, 4 vano vakavupumwiesie uvwumi wwaave vvimala uvwumi vwango, nikuvhongesia na nene june, looli ku temble sooni isa pa iisi. 5 vahungilaghe ava kutembile jino jilikuveene. mwungilaghe uEpanieto mughanike ghwango, junо ghwe muhulowa ghwa kwanda mwa Kilisite ku Asia. 6 mwungilaghe uMaliya junо avombie imbombo ku ngufu vvimala jiiu. 7 mwungulaghe uAndiniko nu Yunia vamanyani vango kange vadindilua vajango, ve va vahilua mu vasung'uа vano valyalongwile kukunkagula uKilisiye ye nikyle une. 8 mwungilaghe uAmpulatio mughanike ghwango mwa Mutwa. 9 mwungilaghe uUlubayo m'bomba mbombo palikimo nune mwa Kilisite, nu Sitakisi mughanike ghwango. 10 mwungilaghe uApele junо itikilue kwa Kilisite. vahungilaghe vooni mu nyumba ja Alistobulo. 11 mwungilaghe uHerodioni manyani ghwango. vahungilaghe vooni vano vali mu nyumba ja Nalikiso, vano vali mwa Mutwa. 12 mwungilaghe uTilifaina nu Trifosa, vano vivomba imbombo mwa Mutwa ku ngufu nyunga. mwaungilaghe uPelisisi mughanike junо ivomba imbombo kukila mwa Mutwa, 13 mwaungilaghe uRufo junо atavulilue mwa Nguluve nu ngina na mama ghwango. 14 mwungilaghe uAsinklito, Flegon, Helme, Patroba, Helma na vanyalukolo vooni vano valipalikimo nave. 15 nihungile Filologo nu Yulia, uNilea nu lumbulie, nu Olimpa, na vitiiki vooni vano vali palikimo naveene. 16 nihungile umuunhu ghweni nu lunonelo ulwimike. itembile sooni sikuvahungila mwa Kilisite. 17 lino nikuvatasuma vanyalukolo mu saghaghe ku avuo vano vitengulisia kupalasana na ifipighi. viluta kinsana ni mbulanisio sino muvulanisivue. syetuka muhume ku veene. 18 ulwakuva avaanhу ndavule ava navikum'bombela uKilisite Mutwa, looli amaleme ghave vavuo. ku masio ghave amanono nu luhongesio lwa vudesi vikughasyanga amojo gha vasila makole. 19 ku kihwani kya vvitiki vwinu mukunfikila umuunhu ghweni. pe lino nikuvahovokela, neke nilonda umue muvisaghe nu vukoola mu vunono, namungavisaghe nu nkolepavulongolo pa vuhosi. 20 uNguluve naidila kukum'buda uSetano paasi pa sajo sinu. uvumosи vwa Mutwa Yesu Kilisite vuvisaghe palikimo numue. 21 uTimoti, umbomba mbombo palikimo nune ikuvahungila, uLukio, Yasoni nu Sosipita avamanyani vango. 22 une ne Tetio nejuno nilembile ikalata iji, nikuvahungila ku litavua lya Mutwa. 23 uGayo junо alyanivikile na kutembile joni, jikuvahungila. uElasito, m'bika kitule ghwa mpulo palikimo nu kwalito junо nyalkolo vikuvahungila. 24 "uvumosи vwa Mutwa Yeesu Kilisite vukalaghe numue mwensi. Amen" 25 lino kwa mwene unyangufu isa kuvomba mwime kuling'aana ni livangili ni mbulanisio sa Yesu Kilisite, kuling'anа nu lusyetulilo vwa sino sifisilue ku nsiki ntali, (aiōnios g166) 26 neke lino jikagulike na malembe gha vuvili

kuling'ana lulaghilo lwa Nguluve fighono fya kusila na
kusila, ku vvitiki vwa Iwitiko mu iisi simonga? (aiōnios g166)
27 kwa Nguluve unya vukoola mwene, kukilila uYesu Kilisite,
kuvisaghe nuvutwa amaka ghooni. Amina (aiōn g165)

1 Wakoritho

1 U Paulo, juno alyakemelilue nu Kilisite u Yesu kuva m'bombi muvughane vwa Nguluve, 2 nu Sosthene unyalukolo ghwitu, kulukong'ano lwa Nguluve luno luli ku Korintho, kavala vano valing'anisivue mwa Yesu kiliste vano vakamemesivue kuuva vaanhу vimike. Tukavalembela vala vooni vano vikulikemela ilitavua lya Mutwa ghwitu Yesu Kilisite pooni pooni, u Mutwa ghwa vanave kange ghwitu. 3 Ulusungu nulutengano luvisaghe kulyumue kuhuma kwa Nguluve u Nhaata ghwitu nu Mutwa ghwitu Yesu Kilisite. 4 Ifighono fyooni nikumongesia u Nguluve ghwango vvimila umue, vvimila ulusungu lwa Nguluve luno u Kilisite Yesu alyavapelite. 5 Avavikile kuva vamofu musiila sooni, vuujofi palikimo nuvumanyani vwooni. 6 Avavikile vamofu, heene vwolesi ulwa Kilisite ulwakuuti lun'kangasivue kuuva kyaang'haani mun'kate mulyumue. 7 Pauluo namukwaghilua ifipelua fya mhunumbula, ndavule mulinuvunoghelua uwvakughilua ulyusyuko lwa Mutwa ghwitu u Yesu Kilisite. 8 Ikuvakangasia umue kufika kuvusililo, ulwakuuti muleke kupikua mukighono kya Mutwa ghwitu Yesu Kiliste. 9 U Nguluve n'koola juno alyavakemelile umue muvumo vwa mwana ghwa mwene, Yesu Kiliste Mutwa ghwitu. 10 Lino nikuvapelepesia mwevakulu vango numue va mwaniumbu, kukila mulitavua lya Mutwa ghwitu Yesu Kilisite, kuuti vooni mwitike, nakuuti nakulavesagha kughaving'ana mun'jate mulyumue. Nikuvapelepesia kuuti muvisaghe palikimo nu luvelo luumo nuvufumbue vvumo. 11 Ulwakuva avaanhу va munyumba ija Kloe vam'bulile kuuti kwelule ulughaving'ano luno lughendelela pakate palyumue. 12 Nilonda kuuti: Umuunhu ghweni kulyumue ijoova, "Une nilii hwa Paulo," nambe "Une nili ghwa Apolo," nambe "Une nilii ghwa Kefa" nambe "Une nili ghwa Kilisite". 13 Vuuli! U Kilisite aghaving'ine? Vuuli! U Paulo alyakomelilue vvimila umue? Vuuli! Mhuloyufughilue multavua lya Paulo? 14 Nikumongesia u Nguluve kuuti nanilyamwofughe nambe jumo, loli u Kirispo nhu Gayo. 15 Ulu lulyale kuuti nakwale nambe jumonga juno ale iiti mulyofughue multavua lyango. 16 (Kange nilyavofughe avaa munyumba ja Stephanja. Kukila apuo, nanikagwile kuuti nilyamwofughe nhu muunhu juunge jujuno avisaghe). 17 Ulwakuva, u Kilisite alyanyomuile kukwofugha loli kudalikila ilivangili. Loli nalyanyomwile kudalikila ni rjovele inono ija kumuunhu, ulwakuuti ingufu sa kikovekano sileke pivuka. 18 Ulwakuva imola ija kikovekano luunangano kuvano vifua. Loli kuvala vano u Nguluve ikuvapoka, se ngufu sa Nguluve. 19 Ulwakuva liilebilue, "Ninanganiajha uvukola uwwa nyaluhala. Ninanganiajha injovela sa vanyalualu." 20 Alikughi umuunhu unya vukola? Alikughi unyavimb? Alikughi unjovaj? ughwa kujishetulania iisi? Vuuli u Nguluve nalyasetulinie uvukola vwa iisi iji kuuva vujasu? (aiōn g165) 21 Kuhuma iisi jilinuwakyang'haani vwa jeene najilya n'kagwile u Nguluve, lulyanoghile u Nguluve mhuvuyasu vuvanave ulwakudalikila ulwakuuti avapoke vano vikwitika. 22 Kuvala Yahudi kuposia ifivalilo fya fideghe na kuva Yahudi kulonda uwakyang'ani. 23 Loli tukun'dalikila u Kilisite juno alyakomelilue, juno aling'usasi kuva Yahudi, kange vwe vuyasu kuva Yunani. 24 Loli kuvala vala vano valyakemelilue

nu Nguluve, avaYahudi nava Yunani tukudalikila u akilisite heena ngufu nuvakyang'haanivwa Nguluve. 25 Ulwakuva uvuyasu vwa Nguluve vuliinuwva kyang'haani kukila uwwa vaanhу nuvuvotevote vwa Nguluve vuliiningufu kukila avaanhу. 26 lagha ing'emelo ja Nguluve kulyumue, vakuulu vango numue va mwaniumbu. Namulyale viinga mulyumue kuuti namulyale nuvakyang'haani mufighelelo fya vumuunhu. Namulyale viinga mwe vanyangufu mulyumue. Namulyale viinga mulyaholilue muvuvaha. 27 Loli uNguluve alyasalwile ifinhу ifiyasу ifya mu iisi muno ulwa kuvafilela i soni ifinyawakyang'haani. U Nguluve alyasalwile ifivotevote mhu iisi pikukikoseksia isoni ikinya ngufu. 28 U Nguluve alyasalwile kila kino kilipasi kyongo nakila kino kilyasojojilue mu iisi. Alyasalwile fyoni fino nafilyavalivue kuuva kiinu, kukufivika heene na kiinu ifinu ifinya luvumbulilo. 29 Alyavombile vulevule ulwakuuti nakwangavisaghe nambe jumonga juno aliuinlwakutosia pavulongolo pa mweene. 30 Vvimila vwa kila kino u Nguluve alya kivombie, lino mulimun'kate mwa kilisite Yesu, juno avombike mu vwakyang'haani vvimila usue kuhuma kwa Nguluve. Alyale ghwa kyang'haani ghwitu uvvimiike muvuvangi. 31 Heene luhumilo, ndavule ililembe iljoova, "Juno ikughinia, ighiniaghe mwa Mutwa."

2 Yenisile kulyumue ur'kulu nava lumbu vango, nanilisile namasio agha kuavavula nuvakyang'haani heene nilyaghadalikile uwwa lwei vuno vufisime vvimila u Nguluve. 2 Nilyalamwile nambe kukagula kyekyoni yenilimulyumue nambe u Yesu Kilisite, numwene juno alyakomelilue 3 Nilyale numue muvotevote, kange nuludwesi, na kuhilila kyongo. 4 Nimola jango nakudalikila kulyu nakukale namasio agha vulevule nuvakyang'haani. Pauluo, ghalyale ghikuvesia mu Mhepo ni ngufu, 5 ulwakuuti ulwitiko lwinu nalungavisaghe muvwykyang'haani uwva vaanhу, loli mungufu sa Nguluve. 6 Lino tujova uvwakyang'haani vwa vaanhу avagoyo, loli navwevwa kyang'haani vwa iisi iji, nambe avatemi avansiki ughu, vanovikila. (aiōn g165) 7 Pa uluo tujova uvwakyang'haani vwa Nguluve ughwa lwei vuno vufisime, uvwakyang'haani vuno vufisime u Nguluve alyasalwile yeghukyale unsinkibghwa vvimiike vvitu. (aiōn g165) 8 Nakwale ghweeni juno itema unsiki ughu juno akagwile uwva kyang'haani uvu, heene vasamanya mu nsiki ghula, nde navalyan'komelile u Mutwa ughwa vvimiike. (aiōn g165) 9 Loli ndavule liilebilue, "Amasio agha nakwelile ilisio lino lighaghile, nakwejili imbughulutu jino jipulike, amasaghe naghakasaghile, amasio ghano u Nguluve aling'anisie vvimila vwa vala vano vamughanile umwene. 10 Agha gheghanu u Nguluve ghano avonesisia kulyusue kukilila u Mhepo, ulwakuva u Mhepo ilola kila kiinu, nambe masio ghano ghali mun'kate mwa Nguluve. 11 Ulwakuva ghwe veeni juno ikughamanya amasaghe gha muunhu, loli inumbula ja muunhu mun'kate mwa mwene? pauluo kange, nakwale junaoakagwile amasio agha mun'kate agha Nguluve, loli u Mhepo ghwa Nguluve. 12 Loli natukupile iMhepo ja iisi, loli i Mhepo jino jihuma kwa Nguluve, ulwakuuti jinoghile kukagula uvwimiike vwa masio ghano tupelilue nu Nguluve. 13 Tujova aghanamasio, ghano uvwakyang'hani vwa muunhu navunoghile kuvulania, loli ghano u Mhepo ikutuvulanisia. U mhepo ighanula amasio gha Mhepo ugha kyang'haani ghwa kimhepo. 14 Umuunhu juno naghwa

Mhepo nakwupile amasio għanu għa Mhepo ghwa Nguluve, ulwakuva aghuo lwe lunanging'ano lwa mweene. **15** Nanoghile kukagula ulwakuva ghikukagula nu Mhepo. Kwajula ughwa Mhepo iħiġha amasio għooni. Loli iħiġha navange. **16** "Għwe veeni anogħile kukagula amasio għa Mutwa, juno anogħile kumk'bulanisja umwene?" Loli tulinamasagħe għa Kilisite.

3 Nħune, vakuulu na vanuna vango, nanilyajovile numue heene vana Mhepo, loi ndavule avaana m'bili. Għwnejne avaana avadebe ava Kilisite. **2** Nilyavanywisisie utusiva ni nyama, ulwakuva namukiling'anisie kulia inyama. Nambe lino namuling'anisie. **3** Ulwakuva umue namulim'bili. Ulwakuva iklile natupata ghavonike mlyumwue. Vuuli, namukukala kuling'ana nu m'bili, vuuli, namugħenda ndavule vulevle vva kimuunhu. **4** Ulwakuva umuunhu jumo iiti, "Nikum'bingilila u Paulo" Ujunge iiti "Nikum'bingilila u Apolo," namukukala ndavule avaanh? **5** U Apolo ghwe veeni? nu Paulo ghwe veeni? Avavombili vajuu la jumo mumwitlike, kwa ghweni juno u Mutwa akam'pelile imbombo. **6** Une nilyavjalile, U Apolo akapponia amalenga loli u Nguluve akakusia. **7** Pa uluo, nakwekuuti juno akavyalile nambe juno alyaponisie amalenga alinikimonga. Loli ghwe Nguluve juno ikusia. **8** Lino juno avalle najuno ikwusilila amalenga vooni valing'in, najula juno ikwupilagħa uluhombo lwa mwene kuling'ana nhi mbombo jamwene. **9** Ulwakuva usue tulivavomba mbombo va Nguluve, umwue muli bustani ja Nguluve, iżjengi lya Nguluve. **10** Kuhumilanila nulusungu lwa Nguluve luno nikapelilue heene n'jengajji um'baha, nilyavikile ulwalo, nujunge ijenga pakyanya pa lwene. Loli umuunhu ilolelelagħe ndavule ijenga. **11** Ulwakuva nakwaele ujunge juno kwandebijenga ulwalo ulunge kukila luno lujengilue, luno ghwe Yesu Kilisite. **12** **1**Lino, ndavule un'jinu għwinu ijenga pakyanya ni sahabu, ni ndalamha, namavue għa lutogo, amapiki amasoli, nambe amatundu, **13** imbombo ja mwene jilya fwikulilue, kulumli lwa pamwisi jifwikulu uqqa. Ulwakuva jiflikkuluvu nu mwoto. Umwoto ghalli għelagħha uvunono vva mbombo jino umuunhu ghweni akajivombie. **14** Ndaavule kyoni kino umuunhu ajangile kisighħalha umwene ilikwupilagħa uluvonolo. **15** Loli imbombo ja muunhu jingalanguke nu mwootu, naikwambulila kiinu. Loli umwene jujuo ipokuu qħa, ndavule kusena ku mwotoo. **16** Namukagula kuuti umue mulinyumba nyimik ja kufunnyi ja Nguluve nakuuti Mhepo ghwa Nguluve ikukala mun'kate mlyumue? **17** Nave umuunhu anġananganie inyumba inyumba ija kufunyila ija Nguluve, u Nguluve ikumunangania umuunhu ujju. Ulwakuva inyumba inyimike jakfunyila ija Nguluve nyimike, paullo na jumue. **18** Umuunhu alisxangile mwene, nave jumonga n'kaate mlyumue issaqha kuuti alinluhala kumasiki aħha, avisagħe hweene "Njasu" apu peiwa nuluhala. (**aiōn g165**) **19** Ulwakuva uluhala lwa mu iisi iji vuyasu pavulongolo pa Nguluve, ulwakuva jilemlbilue, "Vikolua avanyaluhala nuluvvesi vuvanave" **20** Kange u Nguluve akgawile amasagħe għa vanyaluhala palivuvule." **21** Apuo umuunhu nalighniagħha avaanh! Ulwakuva ifiinu fyoni fiñnu. **22** Nave ghwe Paulo, nambe u Apolo, nambe u Kefa, nambe iisi, nambe amikalile, nambe vufse, nambe ifiñu fino pwejje, nambe fino filiyava. Fyoni fiñnu, **23** Umue mulivakilite va Nguluve.

4 Vulevle pepene umuunhu ikutuvalila usue, avavimbi va Kilisite kange vimillili va vusyefu vwa lwei uvwa Nguluve. **2** Mu ulu, kino kilondua ku vvimillili kwekuuti vavisagħe vakuhuvilu. **3** Looli kulyune une kiunu kidebe kyongo kuva muhighha numue nambe uluhighilo lwa kimuunhu. Ulwakuva nanikuhiha nambe june nemwene. **4** Nanikuhiha june namwene, uluo nakwekuuti une june nailighwa kyāngħaani. Ghwa Mutwa juno ikuhiha. **5** Pa uluo, namungajovagħe uluhighilo ku sooni ija n'siki nagħufikile, għwakwisa u Mutwa juno. Juno ikuvavika pavuvalafu għooni għana għi fisime ku ng'iisi nakufwikkula uludonya lwa mwojo. Apuo umuunhu ghweni ikwupilagħa ulughinio īwamwene kuhuma kwa Nguluve. **6** Lino, vakulu vango numue vamwanilumbu vango, june nemwene nu Apolo nivingi lila uvvatavike uvu v威ma umue. Ulwakuuti kuhuma kulyusue iļvanogħihe kumanyila kulyumue ifyovele kwekuuti kiki, "Ulakilililagħa kukila ndavule kilemlbilue." Ulu kwekuuti nakwale nambe jumo kulyumue ughwa kughinia kukiila ujunge. **7** Ulwakuva ghweni juno juno ipungilaniha kulola nu junge? Kyekinukki kino UKlinakyo nukakyupilile vuvule? Nave umalile kukwupila vuvule, kiki mukugħinna nave fye mukavombie vuvule? **8** Lukwilne mulinafyo fyooni fino muvela mulonda! Lukwilne mulinuvumofu! Mutengwile kutema- ulwakuuti muhalie kukila usue! Loli nikuvasumila uvuħasi uvunofu ulwakuuti tuħħalagħe palikimo numue. **9** Pa uluo nisagħha u Nguluve atuvikile usue vasung'u heene ikutusona vavusilile mulukindi lwa maandamano na ku vaanhu vano vahighi lu kubudua. Tulindavule ulusej oħra iħi, kuvanyamola na muvaanhu. **10** Usue tulivayasu v威ma wwa Kildidie, loli umue mulivanyaluhala mwa Kilisite. Tulivavotvot, loli umue muliningfu. Mukwogħopua, loli usue tusyojolivu. **11** Nambe unsiki ughu tulininjala ni kyūmilu, tughajjile amenda, tulinimumuk, kange tulisila pakukala. **12** Tuvomba imbombo ningufu, namavoko għitħi jusue. Pano tusyojolua, tufuna. Unsinki ghuno tupumusivua, tukugda. **13** Pano tuiġiħwa, tulkwamla nuvuħu. Kwtetule, kange tuiġihe tuvalilu kuuva heene tukanilue ni iħi na makakala ku għooni. **14** Nanilemba aħha għooni ulwakuuti nivapele u sooni umue, loli kukuvaghħummati umue heene vanha vango vano nivagħanie. **15** Nambe kuuti mulivavalanisi ifiġiho fya mbilima mwa Kilisite, musila va Nħata viingga. Ulwakuva nili Nħata għwinu mwa Yesu Kilisite kukilila ilivangili. **16** Pa uluo nikuvapelepesia munīgħagħe une. **17** Apuo fyenambe nikamwomwile kulyumue u Timotheo, vagħħanike vango kange mwaana mfihu kwa Mutwa. Ikuvakumbiagħha isila sango mwa Kilisite, ndavule nivulanisivue poni naku ng'ong'ano soni. **18** Lino vamonga mlyumue vukugħinna, vivomba hene nanlikwisa mlyumue. **19** Looli nikwisa kulyumue linolino, nave u Mutwa angakele. Apuo pe nilikagħla na għe masio ghavanave vanovikugħinna, loli nillolagħa ingufu sivanave. **20** Ulwakuva uvutua vva Nguluve navuva mumasio loli mu ngufu. Mulonda kiki? **21** Nise kulyumue nulugħodo nakuua nulugħano namunumbula ijavulugu?

5 Tupi like imola kuuti kulivuvwafu mlyumue, uvuvwafu vunopwevusil pakate na kate pavaanhu ava kisina. Tulinimola kuuti jumo mlyumue ighona nomama ughwa nħataa ghwa

mwene. 2 Umue mukughinia! Mulekile pisukunala? Jula juno avombie anala anoghile kuvusivua mlyumee. 3 Looli nanillipalkimo numue kim'bili looli nilinumue kimhepo, nimuhighile umwene juno avombie ndiki, ndavule anala penikale. 4 Panomutang'ana palikimo mulitavua iya Mutwa ghwitu Yesu, ni numbulu jango jilipala heene ngufu sa Mutwa ghwitu Yesu, umuhighile umuunhu uju. 5 Nim'pelile umuunhu uju kwa setano ulwakuuti um'bili ghwa mwene ghunangike, neke inumbula ja mwene jinoghele kuvanguka mukighono ikyu Mutwa. 6 Ulughinio lwinu na kinu kinono. Namukagwile ikilile ikidebe kilusia upwigha ghwnoi un'kome? 7 Musukaghe jumue mwevene iklule ikyu pakali, ulwakuuti muve m'pwigha mia, ulwakuuti muve n'kaete ghuno ghulisivue, ulwakuva, u akilisite, umwanana Ng'olo ghwitu ughwa pasaka amalile kubudua. 8 Pa uluo tuhovoka iklukuluku nambe iklule ikyu kaali, iklule ni tabia imbivi nu vuhos. Pa uluo, tuhovoke nu n'kate ghuno naghuponisivue iklule ikyu vukoola nuwua kyang'haani. 9 Nilyalembile mu kalata jango kuuti namungahasing'anaghe navawafu. 10 Nakwekuuti niiti avawafu va mu iisi muunhu, nambe avanyavunoghelua nambe ava kuunji nambe avifanya fihwani napikukala kutali navoope, looli luuve luanoghile muvuke mu iisi. 11 Looli lino nikualembela namungahasing'anagha ghweni juno itambulivua nkuulu nambe lumbu ghwa Kilisite, looli ikukala muvuwafu nambe juno alinuvunoghelua n'kuunyi, nambe juno ikufunya kufihwani, nambe nyamaligho, nambe juno mughasi. Looli namungalisaghe naghwope umuunhu ughwa ndikio. 12 Pe nikuvikagha ndani pikuvahigha vano valikunji mung'ong'ano? Looli pa uluo umue namukavahighile vano valimun'kate mu ng'ong'ano? 13 Looli u Nguluve ikuvahigha vano valikunji. "Mum'busie umuunhu umuhosio mulyumue"

6 Jumo mulyumue pano iva ni mumuko navanine, ilondua kuluta ku ndinde ijavano navalinuvwakyang'haani kukila pavulongolo pa vitiki? 2 Namukagwile kuuti avitiiki vilukujihigha i iisi? Nave mukujihigha i iisi, namunoghela kulamula amasio ghano naghilinuluvumbulilo? 3 Namukagwile kuuti tulikuvahigha avanyamola? Mukighavo kiliku ikyu kukila, ghanoghile kulamula amasio gha vukalo uvu. 4 Nave lunoghila kuhigha amasio gha vukalo uvu, nakiki mulata kutwala amasitaka pavulongolo pavano navikwima mu ng'ong'ano? 5 Nijova agha ni soni sinu. Nakwale unyavukola mulyumue ughwa kukwila kuvika amasio ghaling'ane pakate pa nyalukolo nu nyalukolo? 6 Looli heene anaala, umwitiki jumo iluta ku ndinde ija mwitiki ujunge, na masitaka aghuo ghivikua pavulongolo pa m'bahaa juno naikwitika! 7 Uwwakyang'haani kwekuuti kwestile imumoku pakate nakate muva Kilisite ghano ghaletile ng'haani kugasia kulyumue. Kiiki mulekile kupumuka ni mbiivi? Nakiki mukwitika kusyangua? 8 Looli muvomba uvuhosi na kusyanga avaange, navuo ve vakulu nava lumbu viinu! 9 Namukakula kuuti vano navalinuvwakyang'haani navahaasi uvutura vwa Nguluve? namungitikaghe uvudesi. Uvuwafu, vanovifunya ifiwhaani, avagalusi, avafiraji, nava lawiti, 10 alyayasi avagheji, avaghasi, avanyamaligho-ma avuo nakwale juno ilihala uvutura vwa Nguluve. 11 Navuo vakale muvamo mu vanave mwemue. Looli muvalasivue, looli musukilue, looli mubaghilivue mwa Nguluve,

looli muvombilue vwa kyang'haani pavulongolo pa Nguluve multavua iya Mutwa Yesu Kilisite nu Mhepo ghwa Nguluve Ghwitu. 12 "Ifinu fyon fynofu kulyune", looli nakila kiinubkili nuluvumbulilo. "Ifinu fyon fye fynofu kulyune," looli nanitemuaghia kimonga kya ifio. 13 "Ikyakulia vvimiila vwa lileme, nni lileme vvimiila vwa kyakulia," looli uNguluve ikufivusia fyon. Um'bili naghupelilue vvimiila uvumalaya, pa uluo, um'bili vvimiila vwa Mutwa kange u Mutwa ikughuvombela um'bili. 14 Unguluve alya syusisie u Mutwa nusue kange ikutusyusie kungufu saake. 15 Namukagwile kuuti amavili ghinu ghahasing'inu nhu Kilisite? Mukagwile ndaani kukufihumia ifipelua fya Kilisite na kufihasing'ania nhu malaya? Nafyelungave! 16 Namukagwile kuuti juno iling'ana nu malaya alim'bili ghumo nu mwene? Ndvavle ililembe lijova, "Vaviili viva m'bili ghumo." 17 Looli juno iling'ana nhu Mutwa iva numbulu jimo palikimo nhu mwene. 18 Muvukimbilaghe uvuwafu! "Kiila uvuhosi vuno ivomba umuunhu kwe kunji mum'bili ghwa mwene. Looli uvuwafu, umuunhu ivomba uvuwafu m'bili ghwa mwene jujuo. 19 Namukagula kuuti amavili ghinu je nyumba inyimike ja kufunyila ija Mhepo Mwimike, juno ikukala mun'kate mulyumue, jula juno mukapelilue kuhuma kwa Nguluve? Namukagwile kuuti ghwemwene jumue? 20 Kuuti mukaghulilue nulutogo. Pa uluo mumughiniaghe u Nguluve na mavili ghinu.

7 Kusino mukandembile: ghamo masiki manofu umughosi nangaghonaghe nu n'dala ghwa mwene. 2 Looli lino ulwakuva ingelo nyinda isavuvwafu umughosi ghwenu avisaghe nu muunhu ghwa mwene na ghweni un'dala avisaghe numughosi ghwa mwene. 3 Umughosi anoghile pikum'pela umuunhu ghwa mwene luno lunoghile musavutolani vwa mwene, kange vulevule naju n'dala am'pelaghe luno lunoghile umughosi ghwamwene. 4 Na ghwe n'dala juno alinuvutemi mum'bili ghwa mwene, ghwe mughos. Kange vulevule najumughosi nalinnuvutemi vwa m'bili ghwa mwene, looli un'dala ghwa mwene ghwe alinavo 5 Namungafinyanaghe pano mughona palikimo, looli nave mupuling'line kunsiki ghuno ghuvikilue. Muvombaghe vulevule ulwakuuti mukave nsiki ghwa kufunya. Kange lunoghile pigomokilanila palikimo, ulwakuuti usetano aleke kukuvaghela kukiling'ania kyongo. 6 Looli nijova ku isi soni nuvwavuke nakwekuuti lulaghi. 7 Ninoghelia umuunhu ghweni asava ndavule une nilivuo. Looli umuunhu ghweni alinikipelua kyamwene kuhuma kwa Nguluve. Uju alinikipelua iki, ghwope jula alinikipelua kila 8 Kuvano navatolilue navafwile niiti ndiki, luvele luanoghile vajighe kisila kutolua, ndavule nilivuo unhe. 9 Looli nave pikusigha, luanoghile pitolua. Ulwakuva luanoghile avene kutolua ulwakuuti valeke kuva nuvunoghelua. 10 Lino kuvano vitolua nikuvapela ululaghi, na nene ghwe Mutwa, "Umumama nangalekanaghe nu mughos. ghwa mwene." 11 Looli nave alekeng'in e kuhuma kwa mughos, aijghaghe vulevule nangatoluaghe kange nambe lunoghile anoghile kupulingana kange numughosi ghwa mwene. Na "Jumughosi nangam'pelaghe italaka umuunhu ghwa mwene." 12 Looli kuvano vasighile, niiti- unhe, nakwekuuti u Mutwakuuti nde unyalukolo ghweni alinumuunhu ghwa mwene juno na ikwitika kange akwiline oikukala naghwope nanoghilele

pikumuleka. 13 Nave umukimama naitike, nave akwiline kukukala naghwope nanga mulekaghe. 14 Kwa mughos junu naitike ivalasivua vvimiila vwa lvitiko lwa muunhu ghwa mwene. Na jumumama junu naitike ivalasivua vvimiila vwa mughos ghwa mwene junu itike. Nafyelusava avuo avanha viinhu vale vivanavanofu, looli kyang'haani vavalasivue. 15 Looli umughanike junu namwiti anagavuke alutaghe. Pa uluo, unkulu nambe umwanilumbu naikungua ni njiihgo savanave. Unguluve atukemelile tukalaghe nhu lutengano. 16 Ukaraga ndani nave ulin'dala pano ukum'pokatha umughos ghwako? Nambe ghukagula ndani nave umughosi, nighani ghukum'poka umuunhu ghwako? 17 Umuunhu ghweni ikalaghe ndavule u Mutwa avaghavile, umuunhu ghweni ndavule u Nguluve avakemelile avene. Uvu vwe vulongosi vvango ku ng'ong'ano sooni. 18 Pwale junu akadumulilue yeakemelilue mulwitiko? Alaghelagha kuvusia ikivalilo kya vudumulilua. Pwale jumonga junu akemelilue mu lvitiko nadumulilue? Nalunoghile kudumulua. 19 Pa uluo kuva adumulivue nambe junu nadumulivue kusita lumonga. Ikinyalumonga kwe kupulika indaghilo sa Nguluve. 20 Umuunhu ghweni asighalaghe mung'emelo ndavule alyale ye ikemelia nu Nguluve pano ikwitika. 21 Ulyale nkami unsiki ghuno u Nguluve ikukukemela? Nungasaghaghe ku uluo. looli nave ghuvaghila kuva mwavuke, vombagha vulevule. 22 Kwajumo junu junu akemelilue nhu Mutwa hene nkami muunhu mwavuke mwa Mutwa. Ndavule, viino jumo junu mwavuke kukwitika ghwe nkami ghwa Kilisite. 23 Mumalile kughulua ni kyuma kinga, pa uluo mulekaghe piiva vakami va vaanh. 24 Vakuulu numue va mwaniilumbu vango, mu mikalile ghooni umuunhu ghweeni ndavule tulyakemelilue kukwitika, tujihgaghe vulevule 25 Lino, vala voni vano navalile nambe, n'sila lulaghilo kuhuma kwa Mutwa. Looli nikuvapela imavilo sango ndavule nilivuo. Mulusungu lwa Mutwa luno lwa kyang'haani. 26 Looli, nisagha ndike ulwakuva sa lugasio, lunoghile umughosai ajighaghe ndavule alivuo. 27 Ukgungilue kwa muunhu ghwako nulufingo lwa vutolani? Nungalondaghe uvawavuke kuhuma ku uluo. Olimwavuke kuhuma kwa muunhu ghwako nakuba nutolilue? Nungamulondaghe umu mama. 28 Looli nave nutolilue, nuvombie amakole. Vasighile vala vano navatolano viva ni ngasio jino silipapinga. Une nilonda nivaseghusie ku isio. 29 Looli njova ndiiki, vakuulubnumue valumbu vango, un'siki n'debe. Kuhumalino na kughendelela vaala vano valinava mama vikalaghe hweene valivuvule. 30 Vooni vano vasasukunile vavisaghe hene vasila lusukunalo, vooni vano vakalile, nave navakakelile, na vooni vano vighula ikiinhu kyoni, nave navahalile kimonga. 31 Vooni vano vitigha ni iisi, vave heene navakale vitigha na veene, ulwakuva amatindo gha iisighifkila uvusilllo vwa mwene. 32 Nilonda muve vavuke mu ngasio soni, umughosai junu natolilue ivomba ifinu fya Mutwa, ndavule inoghelua umwene. 33 Looli umughosai junu atolilie ikuvika mu fiinu fya mu iisi, ndavule lunoghile pikumovosia umunu ghwa mwene, 34 aghaving'ine. Umumama junu natolilue minja vuvule ikuvika nifiinu fya Mutwa, ndavule lunoghile ku lekeng'ana mum'biili na munhubumba. looli umumama junu atolilue ikuvika mu finhu fya mu iisi, ndavule lunoghile pikumovosia umughosai ghwa mwene. 35 Nijova vulevule kuuti

luvumbulilo lwinu jumue, nakwekuuti nivateghile ulutegho umue. Nijova vulevule ulwakuva sa kyang'haani, ulwa kuuti lunoghile pikuvika vavombi kwa Mutwa kisila kikuvasi kyokyon. 36 Nave umuunhu isagha ikunua kukum'bombele nhu vWAoghopua uminja ghwa mwene, vvimiila vwa masaghe gha mweene ghaliningufu kyongo, muleke atolanaghe na ghwope ndavule ighanile. Nakwekuuti nyivi. 37 Looli nave mulamuile ulwa kuleka kutola, nakwekuuti ikwumilisivua, nambe nave akagwile pikuvutema uvunoghelua vwa mwene, iva avombile vunofu nambe aleke pikuntola. 38 Pa uluo, junu ikuntola uminja ghwa mwene ivomba vunofu, ghweni junu asalwile kuleka kutola iva avombile vunofu. 39 Umumama akungilue numugosi ghwa mwene ye ajighe mwumi. Looli nave umughosai afwile, mwavuke kutolua kwa muunhu ghweni junu amughanile, looli mu mwa Mutwa mwene. 40 Nikyale muvulumusi vvango, iva nulukelo kyongo nave ikale ndavule alivuo. Najune nisagha kuuti nili nu Mhepo ghwa Nguluve.

8 Lino vvimiila vwa kyakulia fino fihumisivue litedoko kuhifwani: tukagwile kuuti "Usue tweeni tulinuvumang'anyi." Uvumang'anyi vuleta ulughinio, looli ulughano lujenga. 2 Nave umuunhu ghweni isagha kuuti akagwile limongo, umuunhu ujua nambe nakagwile heene jilondua akagule. 3 Looli nave umuunhu amughanile u Nguluve, umuunhubujuo ikagulika nu mwene. 4 Kange vvimiila vwa fakulia fino fihumisivue fihumisivue litedoko ku fuhwani: tukagwile kuuti "Ikhwani nakwekuuti kinu mu iisi iji," ulwakuva nakwale u Nguluve ila jumo mwene." 5 Ulwakuva kwevale vinga vano vitambulua manguluve ndavuve vulanga, nambe iisi, ndavule ghalivuo "Amanguluve na vatuva vinga." 6 "Palikimo nakuva kulyusue kwale u Nguluve jumo mwene junu ghwa Nhaata, ifinu fyonu fihumile kwa mwene, tatusue tukale kwa mwene, u Mutwa jumo u Yesu Kilisite, junu vvimiila umwene ifinu fyonu kwefile, kwa mwene jujuo na jusue kwetule." 7 Nambe vulevule, uvukagusi uvuo namwevule n'kate mwa muunhu ghweni. pauluo, avange valyahasing'ine kukufunya ku fihwani pakali apuo, nambe lino vali ifakulia ifi hwene kuuti kinu kino kihumisivue kuva litedoko ku fihwani. Inyivonelo save sisoveleng'ine ulwakuva mbotembote. 8 Looli ikyakulia nakyokino kilatuhufia usue kwa Nguluve. Usue natulivaviri kyoongo nave natulilie ikyakulia, nave uvulugu kyoongo nave tulile. 9 Looli mulolelaghe ulwakuuti uvawavuke vviiuu vuleke kuva vwe vvambusio ulwa kur'kuvasia um'botebote mulwitiko. 10 Leka usaghaghe kuuti umuunhu akuvwene, uve ghwejuno ulinuvukagusi, ghulia ikyakulia mu nyumba ija kufunyla ija fihwani. Inyivonelo sake umuunhu ujoo kwande sikunua pikagulika nambe jumwene jujuo valisaghe ifinu fino vasanguile kuva litedoko kufihwani? 11 Pa uluo vvimiila vwa vukagusi vvako uvwa lwei ulwa muvuhumo vwa fihwani, n'kulu nambe umwanilumbu junu m'botem'bote, junu kange n'kilisite alyafwile vvimiila umwene, itipulua. 12 Pauluo, pano ghuvomba inyivi palikimo avakuulu nava lumbu vakomukusilemasia inyivonelo sivanave sino mbotembote, muvomba inyivi kwa Kilisite. 13 Pauluo, nave ikyakulia kikwambusia pikunkuvasia un'kulu nambe umwanilumbu, nanililia inyama kange, ulwakuuti nimwambusie unkulu nambe umwanilumbu kughua. (aiōn g165)

9 Une nanilimwavuke? Une nanili nsun'gua? Une nanilyanwaghile u Yesu Mutwa ghwitu? Umue na mulimeke sa mbombo sango mwa Mutwa? **2** Nave une nanilinsun'gua ghwa vanga, nakuva nilinsun'gua kulyumue umue. Ulwakuva umue mulivapesie ghwa vasun'gua vvango mwa Mutwa. **3** Uluo lwa lughinio lwango kuvano vikuhungila une. **4** Vuli natunoghile kulia na kunyua? **5** Natunoghile kutola un'dala juno umwitike ndavule vivomba avasun'gua avange, navanyalukolo va Mutwa, nhu Kefa? **6** Nambe nilinemwene nhu Barnaba tewvano tunoghile kuvomba imbombo? **7** Ghwe veeni juno ivomba imbombo heene n'sikali napikuhomba jujuo? Ghwe veeni juno avyala um'piki ghwa misabibu neke aleke pilia iseke sa ghwene? Nambe ghweveeni juno idima ikipuga juno nainyuva utusiva twa ilipugha ilio? **8** Vuli nijova iisi nuvutavulilua vwa kumuunhu? Indaghilo soope nasijova isio? **9** Ulwakuua lilembilue mundaghiro sa Musa, "Nungajibungaghe ing'ombe pano jibena." Sakaang'haani kuuti apa u Nguluve ikusivikila umwoojo ing'ombe? **10** Nambe vuli najova isio vvimila usue? Silembilue vvimila usue, umwene juno ilema ifya kubena lunoghile kulima kuno ihuvila, ghwope juno lunoghile apetaghe na kuhuvila aghakuhangilanila hene mpeto. **11** Nave tulyavyalile ifinu fya munumbula munkate mulyumue, Vul! Lisiò livaha kulyusue tungapete ifiinu fya mpeto kulyumue? **12** Nave avange valyakavili ulu kuhuma kulyumue, vuli! usue natunoghore kughina? Nambe vulevule, natukahimbile ulwakyang'haani ulu. Pa uluo, tukagwila sooni isio kuleka kuuba kikuvasio kya livangili ya Kilisite. **13** Namukagwile kuuti voni vano vivomba imbombo munyimba inyimike ijakufunyila vikava ikyakulia kuvanave kuhuma munyumba inyimjke ija kufunyila? Namukagwile kuuti voni vano vivomba imbombo pakitekelo vikava ikighavo kya fino fitavulilua pa kitekelen? **14** Vwimila vwa lululuo, u Mutwa ayalaghile ulwakuuti voni vano vidalikila ilivangili luvanoghile pikukala vvimila vwa livangili lililio. **15** Looli nanivahimbile sino sivanoghile sooni isio. Nanilemba iisi ulwakuuti kwesive simonga svombekaghe vvimila une. Kuba une nifue kukila umuuuhu ujunge juno ihambusia ulwa kughinia une. **16** Ulwakuua nave nidalikila ilivangili, nanilinalumonga ulwakughinia, ulwakuva lunoghile nivombaghe vulevule. ligi kulyune nave naridalikila ilivangili! **17** Ulwakuua ningavombe vulevule mu vughane vvango, nilinuluvinolo. Looli nave nanilimuvughane, looli lunoghile luno nipelilue kuuba mwimilili. **18** Lweli uluhombo lwango kye kinu kiki? Ulwakuuti pano nidalikila, nidalikilaghe ilivangili kidila luhombo kisila kuvomba muvukwiesi uvwa kyangani vuno nilinavo mu livangili. **19** Ulwakuua nambe nilimwavuke kuvooni, nilyavombile n'kaami ghwa vonni, ulwakuuti nikagule pikuvakua vinga kukila. **20** Kuva Yahudi nilyale heene Muyahudi, ulwakuuti nivakave ava Yahudi. Kuvala vano valipasi kululaghilo, nilyale heene jumo juno alipasi pa ndaghilo ulwakuuti nivakave vala vano valipasi pa ndaghilo. Nilyavombile vulevule napano une juno nemwene nanilyale pasi pa ndaghilo. **21** Kuvala vano valikunjii nhi ndaghilo, nilyale heene ghwejumo kunji ku ndaghilo, nambe une nemwene nanilyale kunji ku ndaghilo sa Nguluve, looli pasi pa ndaghilo sa Kilisite. Nilyavombile vulevule ulwakuuti nivakave vala vano valikunjii nhi ndaghilo. **22** Kuvavotevote nilyale m'botevote, ulwakuuti nivakave avavotevote. Nilyale nimbeelo sooni ku

vaanhu vooni, ulwakuuti kusila sooni nikave kukuapoka vamo. **23** Najune nivomba sooni isi vvimila vwa livangili, ulwakuuti nikave kuhasing'ana mu nyifunyo. **24** Namukagwile kuuti kukimbila uluvilo vooni vanovilongolela kuluviilo vikimbila kyongo, looli juno ikwupila uluvonolo alijumo? Pa uluo mukimbila uluvilo ulwakuuti mukave uluvonolo. **25** Unena luneno ikusigha sooni pano alipimanyila. Avuo vivomba vulevule neke vupile ingela jino jinangika, looli usue tukimbila ulwakuuti tukave ingela jino najinangika. **26** Pa uluo une nanikimbila kisila lyambulilo nambe naniilia imbuli heene nitova mwuja. **27** Looli nikughupumusia um'bili ghwango na pikughuvika heene n'kaami, ulwakuuti namve nimale kudalikila avange, june nemwene nileka kuva ghwa kukanua.

10 Nilonda umue mukagule vakuulu na valumbo vango, ulwakuva ava nhaata vitu vakaale pasi pamavingu kange voni valyallile mu nyanja. **2** Vooni vano vakofughilue nhu Musa mun'kate mu maviingu kange mun'kate mu nyanya, **3** vooni valyallile ikyakulia kilakila ikyi mheto. **4** Vooni valyanywile ikinywelo kilakila ikyi mheto. Ulwakuva valyanywile kuhuma mulinalavue ilya mheto jino jilya vavingilile, nilinalavue liila alyale ghwe Kilisite. **5** Looli u Nguluve nakwekuuti nakanoghile kyongo kangebnaviinga va vanave, navafue vavanave vakasambasivue mulukovi. **6** Kange amasio agha ghoni ghakale kihwani kulyusue, ulwakuuti usue natungavesaghe vaanhu va kunoghelua ndavule navoope fino valyavombie. **7** Namungifunyaghe kufihwani, ndavule viunga vavanave vulevalyale. lili ndavule lilyalembilue, "Avaanhу valikalile pasi vilia na kunyua, vakinwike kunena nuvunoghelua vwa vughane." **8** Natungavombaghe uvu malaya ndavule viunga vavanave vulivombra. Vakafua ikighono kimo avaanhу ufijigho fivili navatatu mbili vvimila vwa uluo. **9** Nambe natungamughelaghe u Kilisite, ndavule viunga vavanave vule vivomba vakangananisivua nu njooka. **10** Kange hamulang'ulagha, ndavule viunga vavanave ndavule ving'ula kange na kunanganisivua nhu nyamola unyavufue. **11** Kange amasio agha ghano ghalyavombie ndavule ikihwani kulyusue. Ghalyalembilue kuuti kukutuvunga usue - tewvano tukasaghilue muvusililo vwa pakali. (aiōn g165) **12** Pa uluo juno ikuvoona imiile ave vunofu nangaghwisaghe. **13** Nakwelule ulughelo lunolulyavapelile umue luno nalulivulevule ku vaanhu. Looli u Nguluve ghwe mwitiki. Na ikuualeka mughelue kukila ingufu siuu. Palikimo nulughelo umwene ikuwapela umulyango ughwa kuhumila, ulwakuuti munoghele. **14** Pa ului, vaghanike vaango mulukimbilaghe ulufunyo ulwa kihwani. **15** Nijova numue ndavule avanyaluhala, kuuti mulamule linomujovo. **16** Ilikombe ikyi lufunyo kino tukukifunyil, na kihangilanisi kya danda ja Kilisite? Un'kate ghula ghuno tumanyula vuhangilanisi vwa m'bili ghwa Kilisite? **17** Ulwakuua un'kate ghulighumo, usue tewvano tulivinga um'bili ghumo. Usue tweeni tukyupila un'kate ghumo palikimo. **18** Muvalolaghe avaanhу va Israeli: Vul! Vala vonni vano vilia iltekolo navahangilanisi va kitekelen? **19** Nijova kiki? Kange ulwakuua ikihwani kye kiinu? Nambe ikyakulia kino kihumisivua iltekolo kufihwani kye kiinu? **20** Looli nijova ku fiinu fila fino vafihumisie iltekolo kuvaaanthu avapanji avamu kiisina, ulwakuva vihumiaifiinu ifi kumapepo nakwekuuti kwa Nguluve. Une nanilonda umue ku hasing'a

na mapepo. **21** Namunoghile kunywila ikikombe kya Mutwa ni kikombe ikyo mapepo. Nomunoghile kuva nuvuhangilanisi oa meza ija Mutwa na pamesa ija mapepo. **22** Nambe tuku mponia u Nguluve ikilule? Tuli ningufu kukila umwene? **23** "Ifinu fyonu fya kyng'haani," loolibnakwekuuti fyonu nafinoghile. "Ifinu fyonu fyakyang'haani," looli na kwekuuti fyonu fino fikuvaviika avaanhu. **24** Nakwale nambe jumo junu ilonda amanono gha mwene. Pa uluo umuunhu ghweniale ilonda amanofu gha nine. **25** Munoghile kulia kila kinu kino vighusia kuligulilo kisila kuposelesia -posia vvimila vwa nyivonelo. **26** Ulwakuva "lisi kyuma kya Mutwa, nafyonu fino fijimemisie." **27** Naju muunhu juno mwitiike angavaghongole kulia, navemulonda kuluta, lisagha fyonu fino ikuvapela kisila kuposelesia imosio isa nyivonelo. **28** Looli umuunhu angavavule, "Ikyakulia iki kihumilanile nilitekelo lya vapanji," Namungalisaghe. Ulu vvimila vwa mwene juno avavulile, vvimila vwa nyivonelo. **29** Najune na kwekuuti nijova inyivonelo siinu, looli inyivonelo isa juunge juula. Ulwakuva Iwakiiki uwawavuuke vwango vuhighwaghe ni nyivonelo sa muunhu juunge? **30** Nave une nivombela ikyakulia ikyo kuhongesia, kiiki nilighwaghe nhi kiinu kino kihongesie? **31** Pa uluo, fyonu finomulia, nambe fyonu fino muvombaghua, mu vombaghe ghoni kumo mughinia ivwimike vwa Nguluve. **32** Namungava hosiaghe ava Yahudi nambe ava Yunani, nambe ulukong'ano lwa Nguluve. **33** Mughelaghe ndavule une kange ndavule nighesia pikuvahosia avaanhu vooni ku sooni. Nanilonda uluvumbulilo lwango june, looli ulwaviinga. Najune nivomba vulevule ulwakuuti vapokue.

11 Munivingililaghe une, ndavule une vule nikum'bingilila u Kilisite. **2** Lino nikuvapala ulwakuva vule mukung'umbuka mu agha ghoni. Nikuvapala ulwakuva mughakolile amapokeo ndavule aletile kulyumue. **3** Looli nilonda mukagule kuuti u Kilisite ghwe muutu ghwa mughosu ghweni, ghwoope umughosu ghwe muutu ghwa mumama, nakuuti u Nguluve ghwe muutu ghwa Kilisite. **4** Umughosu ghweni juno ikufunya nambe juno ihumia uvuvili iva awfawile ikofili ku muutu ikughupela isoni umutu ghwa mwene. **5** Looli umumama ghweni juno ikufunya nambe ihumia uvuvivi umuutu ghwa mwene angabuhile kufwala ikofili muu muutu ikughupela isoni umuunhu ghwa mwene. Ulwakuva ghuling'ine kange heene abikilue. **6** Nave heene umumama na kwe kuuti na ifunika umuutu ghwa mwene, panaketue ilinyele lya mwene live lifupi. Ulwakuva nave se soni umu mama kuketa ilinyele lya mwene nambe kuketua, looli afunike umuutu ghwa mwene. **7** Looli nalunoghile umughosu kufunika umutu ghwa mwene, ulwakuva kye kihwani nu vvitikelu vwa Nguluve. looli umumama vwe vvitiki vwa mughosu. **8** Ulwakuva umughosu nahumilanile nu mumama. Looli umumama alyahumile nu mughosu. **9** Nambe mughosu nakavumbilue vvimila vwa mumama. Looli umumama alyavumbilue nu mughosu. **10** Pa uluo umumama anoghile kuva ni ndaghilo ija tutavullua pa muutu ghwa mwene, vvimila vwa nyamola **11** Pa uluo, mwa Mutwa, umumama napwale mwene nambe umughosu, nambe umumama. **12** Ulwakuva ndavule vulevule umumama alya humile kwa mughosu, vulevule alyahumile kwa mumama. Kange ifinu fyonu fihuma kwa Nguluve. **13** Highagha jumue: Vuli! sa

kyang'haani umu mama assume u Nguluve umuutu ghwa mwene ghuve pavuvalafu? **14** Vuli kange inyihio seene nasikuvalulanisia kuuti umughosu angave nilinyele ilitali soonibkwa mwene. **15** Vuli ulwigho nalukuvavalanisia kuuti umumama avisaghe nhi linyele ilitali vwe vvimila wvitiki kwa mwene? Ulwakuva apelilue ilinyele lila live litali ndavule umwene ghwa mwene. **16** Looli umuunhu ghweni ilonda kukaning'ana vvimila vwa illi, usue natulinilinge nambe ing'ong'ano sa Nguluve. **17** Mu masio ghano ghavingilile, une nanikuva paala. Ulwakuva panorukong'ana, nakwekuuti lyambulilo looli luvumbulilo. **18** Ulwavutengulilo, nipulika kuuti pano mukong'ana mulukong'ano, kwefile ifighavo palyumue, na pakighavo nikwitika. **19** Ulwakuva lunoghile peluve misuguano mulyumue, ulwakuuti vala vano vavitikisie vikagulika kulyumue. **20** Ulwakuva mutang'ana, kino mulia nakwekuuti kyakulia kya Mutwa. **21** Pano mulia, umuunhu ghweni ilisagha ikyakulia kya mwene jujuo pano avange navalile. Kange uju ghwope alininjala, nuju aghalile. **22** Vuli nakwesile inyumba isakulia na kunywila? Vuli musyojuile ulukongano lwa Nguluve nakuvapela isoni vano navalininkinhu? Nijova kiki kulyumue? Nivapaale? Nanikuvapala ku illi! **23** Ulwakuva nikupile kuhuma kwa Mitwa kila kiino nivapelile umue kwa Mutwa Yesu, ikilo jila jino ye alekilue, akatolile un'kate. **24** Ye ahongisie, alyadeniyile nakujova, "Ughu ghwe m'bili ghwango ghuno ghuli vvimila ghwinu. Muvombaghe ndiiki kukung'umbuka une." **25** Vulevule akatoola ikikombe ye alile, na kujova, "Ikikombe iki lwe lufingo ulupia mu danda jango. Muvombaghe ndiiki kye kiinga killa pano munuya, kukung'umbuka une." **26** Unsiki ghweni pano mulia un'kate ughu na kukinyewa ikikombe, mupalisia uvufue vwa Mutwa m'paka pano ilikwisa. **27** Pa uluo, umuunhu ghweni juno ilia un'kate nambe juno inywila ikikombe iki ikyo Mutwa nainoghela, iva ajikavile ihatia ja m'bili nibdanda ja Mutwa. **28** Umuunhu ajiposiaghe jujuo, kange alisaghe um'bili nakunuya ikikombe iki. **29** Ulwakuva juno ilia na kunyua nambe kusanganula um'bili, ilia na kunyua uvuhighi vwa mwene jujuo. **30** Vvimila vwa ulu avaanhu viinga mulyumue ve vatamu kange muvamo mulumue vafwile. **31** Looli tulolaghe jusesu natuhighua. **32** Looli pano tuhighthua nu Mutwa, tugomokeseuva, ulwakuuti na tungahighuaghe palikimo ni iisi. **33** Pa uluo, vakuulu nava mwanilumbu vango, pano mutang'ana mulisaghe, mughulanaghe. **34** Umuunhu angave nhinjala, alisaghe ku nyumba ja mwene, ulwakuuti pano mtjang'ana palikimo namungahighanaghe. vvimila vwa agha aghange ghano mulembile, nikuvavula pano niliva nikwsa.

12 Vvimila vwa fipelua fya numbula, vakuulu navamwanilumbu vaango nanilonda kuuti muleke pikagula. **2** Mukagwile kuuti ye muliva panji mukalongolosivue kuvungilila ifihiwani finonafijova, mu siila se sooni sila mukalongsivue naso. **3** Pa uluo, nilonda mukagule kuuti nakwande weghwonri jula juno ijova kwa Mhepo ghwa Nguluve itti, "U Yesu aghunilue." Nakwale ghwe ghwonri juno kwande ijova, "U Yesu ghwe Mutwa," nakwekuuti mwa. Mhepo u Mwimike. **4** Neke kwefili ifipelua fino fipungine, looli u Mhepo ghwa mwene juula. **5** Kulimbombo sino silipala napala, looli u Mutwa ghwe juulo. **6** Kusila imbombo nytinga, looli u Nguluve

umwene jula junio ivomba imbombo sooni ku vooni. 7 looli umuunhu ghweni ipelu ulusyetulilo ulwa Mhepo muluvumbulilo lwa vooni. 8 Ulwakuuva umuunhu junio apelilue nhu Mhepo ilisio ilya luhalo, nujunge ilisio lya vukagusi kwa Mhepo julajula. 9 Kwa junge ikupela ulwitiko kwa Mhepo umwene juula, na kwajunge ikipela kwa kusosevua mwa Mhepo jumo. 10 Kwa junge imbombo isa ngufu, nujunge uvuvili. Nakwajunge kuling'ania inumbula, nujunge injovole isinge, nujunge kughanula injovele. 11 Looli u Mhepo ghwa julajula junio ivomba imbombo iisi sooni, kukum'pela umuunhu ghweni ikipela ndavule an'sawlile jujuo. 12 Ulwakuuva nakilivulevule um'bili ghulighumo, ghwope ghuli nifipelua finka, nifipelua fyon fya m'bili ghulaghula, fye vulevule naju Kilisite. 13 Ulwakuuva mwa Mhepo jumo usue twevooni tukofughilue kuuva m'bili ghumo, ulwakuuti ava Yahudi nambe va Yunani kuuti tuliva kami nambe vavuke, tweni tukanywesivue u Mhepo jumo. 14 Ulwakuuva um'bili nakwekuuti kilungo kimo, looli fye finka. 15 Nave ulughulu lujova, "Ulwakuuva une nanililuvoko, une nilikighavo kya m'bili," 16 Uluo naluvomba kuva kighavo kya m'bili. Nave imbughulutu jijova, "Ulwakuuva une nanililiiso, une nilikighavo kya m'bili," Uluo naluvomba kuva kighavo kya m'bili. 17 Nave um'bili ghwonu ghuva liiso, nde kulikughi kupulika? Nave um'bili ghusava mbughulutu, nde kulikughi kunusia? 18 Looli u Nguluve alya vikile kiila kipela ikyo m'bili pakteene hene akapangile. 19 Nave fyon fisava kilungo kimo, um'bili ndeghulkughi? 20 Pa uluo lino ifilungo fye finka, looli um'bili ghwe ghumo. 21 Liiso nalingaghwesio pikuluvula uluvoko, "Nanili nuluhuvilo nhuve." Nambe umuutu naghungaghwesie kughavula amaghulu, nanilinuluhuvilo numue." 22 Looli ifilungo fya m'bili fino fivoneka kuva nuuwoghopua padabe filondua kyongo. 23 Nhi fipela fya m'bili fino tuuti filinuwoghopua padabe, lukufipela uwoghopua kyongo, fipela fiitu fino fisila vunoghelua filinuvunono kyongo. 24 Lino ifilungo futu filinhu mvuto fisila luhuvilo lwakupelua uwoghopua, ulwakuuva filing'anisive kuuva nu vwoghopua. Looli u Nguluve afiling'anisie kuuva filungo fyooni palikimo. Kange afipelile uwoghopua kyongo fila fino nafikwoghopua. 25 Alyavombie anala kuuti napangavisage ifighavo mu m'bili, looli ifilungo fyon fikolane mulughano lomo. 26 Kange unsiki ikilungo kimo kingalemale, ifilungo fyon filemala palikimo. Nambe unsiki ikilungo kimo kikwoghopagha, ifilungo fyon fihovokagha palikimo. 27 Lino umue mulim'bili ghwa Kilisite, nikilungo kimo kyene. 28 Naju Nuguluve avukile mulukong'ano ulwa kwasia muvasung'ua, ulwa vuvili vavili, ulwavutatu vavulanisi pa uluo vala vooni vano vivomba imbombo imba, kange ifipela fya uvupoki, vaala vano vitanga, vaala vano vivomba imbombo ija kulgongosia navooni vano vali ni njovole nyining. 29 Vuuli usue tweni tuli vasung'ua? Usue tweni tuli vavili? Usue twene tulivavulanisi? Usue tweni tuvomba imbombo isa fidegho? 30 Vuuli usue tweni tuli nkipela kya vupoki? Usue tweni tujova ni njovole? Usue tweni tughanula injovole? 31 Londagha kyongo ifipela ifivaha. Najune nikuvasona isila inono kyongo.

13 Tujobaghe kuuti ku njovole isa vaanhу kange njovole
isa vanyamola. Looli nambe nilinsila lughano, nilishaba
jino jikuta nambe iking'ola kino kikujila. 2 Nakuuti nilinikipelua

ikya vuvili nhuvukagusi vwa kyang'haani vuno vufisime
nuvukagusi, nakuuti nilinilwitiko ulwakuhamia ifidunda. Looli
nave nilinsila ulughano, une na kyekiu. 3 Pe tujove kuuti
nihumia kutema kulyumue na kukuvalasia avakotofu, na
kuuti nihumia um'bili ghwango ninyanyue nu mwooto. Looli
nave nilinsila lughano, nanikwambula kimonga. 4 Ulughano
lukuguda kange lulinulutango. Ulughano nalukughinia kange
nalukupula. Ghulinsila matingo 5 nambe umovesi. naghulonda
amasio ghaghene, nalukujaga uvuvafi vwa ng'aning'ani, nambe
natluvalila amavivi. 6 Natluhovoka uvuvotete. Apene looli
luhovoka nuvwa kyang'haani. 7 Ulughano lukughana amasio
ghoni; lukwitia amasio ghoni, lulinulukangasio mumasio ghooni,
kange lunoghile amasio ghoni. 8 Ulughano naludugha. Nave
kwevule uvu viili, Iwoni Lukiling'ania. Nave kwejile injovole,
sidughaghe. Nave kwevule uvu mang'anyi vukiling'ania. 9
Ulwakuuva tukagule lubale kange tuvomba uvuvili lubale. 10 Looli
luliva lukwisa luno lukiline, lula luno natukwilne lukiling'ania. 11
Pano nilyale mwana, nikajovagha ndavule umwana, nikasaghile
ndavule umwana, nikalamulagha ndavule umwana. pano nilyale
muunhu n'goyo, nilyaghavikile kutaali nune ghoni ghaala agha
kijana. 12 Ulwakuuva lino tulola heene ni kilolelo, heene sura
ku ng'isi, looli unsiki ghula tulolagha maso kwa maso. Lino
nikagwile lubale, looli unsiki ghula nilakagula kyongo ndavule
najune nikagulike kyongo. 13 Looli lino agha gha tatu ghali nhi
danda: Iwitiko, uluhumilo luno lukwisa, nulughano. Loolibilivaha
kyongo kukila iisi lwe lughano.

14 Mululondaghe ulughano na kunoghelua kyongo ifipela
ifya munumbula, looli mughinaghe kyongo ulwakuuti
muka kyongo uvuvili. 2 Ulwakuuva umwene junio ijova injovole
imia naijova na vaanhу looli ijova nu Nguluve. Ulwakuuva
nakwale junio ajitang'inie ulwakuuva ijova sino sisfisme mu
Mhepo. 3 Looli umwene junio ivila uvuvili, ijova navaanhu
na pikuvakangasia inumbula, nakuvanyamasia. 4 Umwene
junio ijova injovole imia ikujimika mwene, looli umwene junio
ivila uvuvili ikujenga ulukong'ano. 5 Lino ninoghelua kuuti
umue mweni mujovaghe injovole imia. looli pa isio sooni,
ninoghelua kuuti muvilaghe uvuvili. Umwene junio ivila uvuvili
ghwe mbaha kukila junio ijova injovole imia (nakuava avisaghe
ughwa kughanula), ulwakuuti ulukong'ano lukagule kujengeka.
6 Looli lino, vakuulu numue va mwaniilumbu vango, ningise
kulyumue nakujova injovole imia, nikuvambulila kiki umue?
Nanighwesia, ulwene kuuti nijova numue kusila ija lusetulilo,
nambe kusila ija vumang'anyi, nambe uvuvili, nambe kusila
ija luvulanisio. 7 Nambe ifinu ifisia vvumi heene filimbi
nambe kilongilongi fingaleke kuhumia ilisio lino lipungilanile,
kwande fikagulika ndani kye kiliku kino kinenilue? 8 Ulwakuuva
nave lukelema luhumia ilisio lino nalimanyika, luvisaghe ndani
umuunhu ikagula kuuti ghwe nsiki ghwa kuling'ania ku lilugu. 9
Lulivulevule najumue. Mungahumie nulumili ilisio lino nalyelyene,
pe luva ndani umuunhubakagule kino mujova? Mujovaghe,
nakwele junio kwande ikuvaling'ania. 10 Nasakughanania kuuti
kuliinjovole nyininga sili papringa mu iisi, nakwili nambe jimo
insila luvumbulilo. 11 Looli nave nanikagwile injovole jiti kiki,
niva mesia kwa mwenejuno ijova, ghwop junio ikujijova iva
mesia kulyune. 12 Fye lulivuo kulyumue, Ulwakuuva munoghelua

kyongo kulola ivusilo sa Mhepo, mulondaghe kuuti lughinaghe kyongo kukulujenga ulukong'ano. 13 Pa uluo, umwene juno ijova injovole imia ifunyaghe ulwakuuti apelue kukuishanula. 14 Ulwakuva ningifunye injovole imia, inumbula jaango jikufunya, loli uluhala lwango lusila meke. 15 Nivomba kiki? Nikufunyagha mu numbula jaango, loli kange nikufunyagha nuluhala lwango. Nikwimbagha mu numbula jaango, nikwimbagha nhuluhala lwango kange. 16 Neke loli, ungamughinie u Nguluve mu numbula, umwene juno mesia mu numbula ikwitia "Amen" pano ghuhumia uluhongesio, nambe nasikagwile sino ghujova? 17 Ulwakuva kyang'haani uve ghuhongesia vunofu, loli ujunge jula naijengeka. 18 Nikumongesia u Nguluve ulwakuva nijova injovole imia kukuvalika umue mweni. 19 Loli mu ng'ong'ano kiba nijovaghe amasio ghahano muno nikitang'anisie une ulwakuuti nikagule kukuvalanisia avange, kukila amasio imbilima kijigho khu njovole imia. 20 Vakuulu numue va mwanilumbu vango, mulekaghe kuuva vaanha musaghile jiiyu, pa uluo pipuling'ana nuvu hosi, muvisaghe heene vaanha vafyele. Loli mulwa kusagha mulyumue muvisaghe vaanhu vagoyo. 21 Jilembilue mu ndaghilo, "Kuvaanhu va munjovole ijinge na mumalomo agha vahesia nijovaghe na vaanhu ava. Loli nave vulevule navangamulikaghe," ijova u Mutwa. 22 Pa uluo, imili fye fidegho, nakwekuuti kuvala vala vano vitike, loli kuvano navitike. Loli kuhumia uvuvilli kye kidegho, nakwekuuti kuvano navitike, loli vvimila vala vano vitike. 23 Lola, nave ulukong'ano Iwoni lukong'anile palikimo neke vooni vajovaghe injovole imia, navahesia navalala vano navitiki viengilevuuli navanoghile kukuvala kuuti muli namapepo? 24 Loli nave mweni muvila uvuvilli juno naitike nambe mesia ingela, ikwesuaghya ku sooni sino ipulika. Ihighuaghya kusoni sino sijovua. 25 Uvusyefu waa mwoojo ghwa mwene vwale vvifwikuka. Sino kwande sihumila, ale ighua na pikupama na pikufunya kwa Nguluve. Ale ilaata kuuti u Nguluve alinumue. 26 Kiki kivingilila kange, vakuulu numue va mwanilumbu vaango? Pano mutang'ana palikimo, umuunhu ghweni ilulutila, imbulanisio, isyetulilo, injovole imia nambe uvughanule. Muvombaghe iisi sooni ulwakuuti mujengaghe ulukong'ano. 27 Nave jumonga ijova injovole imia, pe vavisaghe vavilli nambe vatatu, nujunge muvutavike. Umuunhu lunoghile kyongo aghanulaghe kino kijovilue. 28 Loli nave napwale umuunhu juno ighanula, loli umuunhu ghweni mu avuo ikalaghe kiimie mun'kate mulukong'ano. Loli umuunhu ghweni ajovaghe mwene na kwa Nguluve. 29 Na vavilli vavilli nambe vatatu vavilaghe, neke avange vapulikisiaghe na kughanula sino sijovilue. 30 Loli ujunge juno ikaalileanga fwikulilue lumonga mumbombo, juno juno avele iviila ajikaghe. 31 Ulwakuva ghweni mulyumue anoghile kuhumia uvuvilli vumo ye ujunge ulwakuuti umuunhu ghweni anoghile kumanyila kange vooni va noghele kukangasivua. 32 Ulwakuva inumbula isa vavili sili pasi pavuloleli pa vavili. 33 Ulwakuva u Nguluve naghwe Nguluve ughwa vulamafu, loli ghwe lutengano. Ndavule jilivuo mu ng'ong'ano sooni isa vitiki, 34 lonoghile avamama vikalaghe kimie mu ng'ong'ano. Ulwakuva navitavulilua kujova. Pa uluo, vanoghile kuva vakoola, ndavule kange indaghilo pano jjiova. 35 Nave kulikimonga vinoghelua kumanyila, loli vavaposie avaghosi vavanave munyumba. Ulwakuva se soni kwa mumama kujova

mulukong'ano. 36 Vuli ilisio lya Nguluve likahumile kulyumue? Vuli ilisile jumue mwe veene? 37 Nave umuunhu ikuvona kuuti ve vavilli nambe lwa mhepo, lumunoghile aghakagule amasio ghano nikuvalembela kuuti lwe lulaghilo lwa Mutwa. 38 Loli nave nakagwile agha, mumuleke aleke kukagulika. 39 Pa uluo, vakuulu numue va mwanilumbu vango, mulondaghe fijo kuhumia uvuvilli, namungansighaghe umuunhu ghweni kujova ni njovole. 40 Loli amasio ghoni gha vombeke vunofu nuvutavike.

15 Lino nikuvakumbusia, mwe vakuulu numue va mwanilumbu, vvimila vwa livangili lino nikavadalikile, lino mulyupile na kukwima kuvanave. 2 Mulivangili illi muvanguiske, nave mukulikola vunofu ilisio lino nivadalikile umue, nakwekuuti mulyitike vuvule. 3 Nave ulwakwasia vuli nilyupile nhu lukangasio nilyaletile kulyumue ndavule lili vu: kuuti kuhuma mumalembe, u Kilisite alyawfille vvimila vwa vuhosoi vvitu, 4 kuhuma mumalembe alya syililue, nakuuti alya syukile ikighono kya vutatu. 5 Nakwekuuti ulya muhumble u Kefa, kange kuvala kijigho na fivili. 6 Loli alyavahumile mu nsikighumo avakuulu na vamwanilombu kukila ifilundo fihano. Vinga vavanave vajighe vvumi, loli vamo muvanave vighona ittulu. 7 Kange alyahumile u Yakobo, kange n'sungua ghwa vooni. 8 Muvusililo vwa ghoni, alyanihumile une, nave vule kwa mwaarnaaha juno alyaholilue mu nsiki ghuno na ghweghwene. 9 Ulwakuva une nilin'debe pavasung'ua. Naninoghile kutambulua n'sung'ua, ulwakuva nya pumwike mulukong'ano lwa Nguluve. 10 Loli kulusungu lwa Nguluve Pwenile heene nillivuo, kange ulusungu lwa mwene kulyune nalulivulevule. Pa uluo, nilyavombile ku ngufu kukila vooni. Loli ulusungu lwa Nguluveb luno lulimun! kate mulyune. 11 Pa uluo nave nene nambe aveene, tudalikila anala kange tukwitika anala. 12 Lino nave u Kilisite akadalikivue heene asyukile kuva fue, lube ndani mulyumue mujova na kwevule uvusyuke kuvaafue? 13 Loli nave kwevule uvusyuke kuvaafue, kange nave u Kilisite nakasyukile. 14 Nave u Kilisite nasyukile, pa uluo amadalikile ghitu vve vuvule, kange ulwitiyo lwinu lwe vuvule. 15 Kange tuvonike kuuva volesi va vudesi vvimila u Nguluve, ulwakuva tulyolelile u Nguluve sino na sesene kuuti alya syusisie u Kilisite, unsikibghuno nakan'syusisie. 16 Ndavule avafue nave navisyuka, u Yesu kange nakasyukile. 17 Nave u Kilisite nakasyukile, ulwitiyo lwinu lwe vuvule kange mujighe kwe mule muvhosoi vwinu. 18 Pa uluo nambe vaala vano vakafwile mwa Kilisite kange voope vatipulue. 19 Nave kuvukalo uvu umwene jujuo tulinulukangasio munsiki ghuno ghukwisa mun'kate mwa Kilisite, avaanhu vooni, usue tuli vakusaghilua kukila avaanhu vooni. 20 Loli lino u Kilisite asyukile kuhuma kuva fue, imeke sa kwasia savaala vano vafwile. 21 Ulwakuva uvufue vukisile kukila umuunhu, kange kukila umuunhu uvusyuke vwa vafue. 22 Ulwakuva nave u Adamu vooni vifua, pa uluo u Kilisite vooni vivombua vvumi. 23 Loli umuunhu ghweeni mu mbombo ja mwene: Kilisite, imeke sa kwasia kange sino silikuvala vano va Kilisite vivombua vvumi unsiki ughwa kwasia kwa mwene. 24 Pe vuva vve pusililo, pala u Kilisite pano ikum'pela uvutua kwa Nguluve Nhaata. Ulu pe pala pano iliva ivusia ipumusia uvutemi vwoni nhuvu tavulilua vvoni ni ngufu. 25 Ulwakuva anoghile kutema m'paka iliiva iviika avalugu va mwene vooni paasi pa sajo sa mwene. 26

Umulugu ghwa vusililo kunanganisivua uvufue. 27 Ulwakuba "avikile kila kiinu paasi pa sajo sa mwene." Looli pano lijoveka "aviikile kila kinu," pa vwelu kuuti najiling'anisivue na vaala vano valyam'bikile kiila kiinu paasi pa mwene jujuo. 28 Unsiki ifinu fivikilue pasi pa mweene, looli umwana jujuo ibika pasi kwa mwene. Umwene juno afibikile ifinu fyoni mwene. Ulu lukahumile ulwakuuti u Nguluve u Nhaata ave ghooni mu fyoni. 29 Nambe kange vivomba kiki vaala vano vofughilue vvimila wwa vafue? Nave avafue navisyuka, nakiki kange vikwofughua vvimila vu vanave? 30 Nakiki tulimuvalamu kiila nsiki? 31 Vakuulu numue vamwanilumbu vango, kukila kukughinia kulyune mulyumue, luno nnilinalwo mwa Kilisite Yesu Mutwa ghwitu, niplisia ndiki: nifua mu fighono fyoni. 32 Lukunivumbulila kiki, mundolele ija vaanh, nave nikatovine nifikanu ifilefi ukuo ku Efeso, nave avafue navisyuka? "Buhila kange tulie na kunyua, ulwakuba pakilavo tufua." 33 Namungasyanganaghe: "Ifupugha ifivivi finangania uluvelo ulunofu. 34 "Mughelaghe! mukalaghe muvwakyang'haani namungajighaghe kuvomba uvuhosi. Ulwakuba vamo mulyumue namulinuvu mang'anyi wva Nguluve. Nijova n'diki sooni sinu. 35 Looli umuunhu ujunge ijova, "Vuuli avafue visyuka? Voope vikwisa nu m'bili ghuki?" 36 Uve ulinjasu kyongo! kiila kino ukayyalile nakinoghile kutengula kumela looli na kwekuuti kifwile. 37 Nikila kino ghuvyala naghwe m'bili ghuno ghukula, looli se seke sino silemba. Lunoghile kuva ngano nambe ikinhu kiinge. 38 Looli u Nguluve ikughupela um'bili ndavule ighanile, na museke ghwe m'bili ghwa mwene jujuo. 39 Amavilli għoni nagħiling'ana. Looli na kwekuuti, kwegħule um'bili ghumo ughwa muunhu, kange um'bili ughunge ughwa fikanu, num'bili ughunge ughwa fijuni, nu ghunge vvimila wwa samaki. 40 Kange kweħgħale amavilli agha ku kyana namavilli agha mu iisi. Looli uwvitike wva maviili għa kukyanya ghwe ġħumo nu wwitlike vwa iisi je jingħe. 41 Kwe vuule uwvitike vuumo uwwa lijuva, kenge nuvvitlike uvunge uwwa mwesi, nu wwitlike uvunge uwwa nondue. Ulwa kuva inordue jiimo najiling'ana ni nondue ijingħe mu wwitlike. 42 Pa uluo fyefino ulivuo kange uvusyetulilo wva vufue. Kino kivyalua kinangika, kange kino kimela nakinangika. 43 Kivyalilue mumavombele għa vulevule, kivyalilue mu wwitlike. Kivyalilue mu vuvo tevot, kimela mu ngufu. 44 Kivyalilue mu m'bili ghwa lwiho, kimela mu m'bili ghwa Kimhepo. Nave kwegħule u m'bili ghwa lwiho, kwegħule u m'bili ughwa Kimhepo kange. 45 Pa uluo kange lilembilue, "Umuunhu ghwa kwasia u Adamu alyavombike mhēpo jino jikkukala." U Adamu ghwa vusililo alyavombike Mhēpo jino jihumia uvvumi. 46 Looli ughwa Kimhepo naalisile tasi looli ghwe vutengħilu, pa mbele ughwa Kimhepo. 47 Umuunhu un'tasi ghwa mu iisi, aya vumbilue nuli ng'unde. Umuunhu ghwa vuvilli ihuma ku kyanya. 48 Ndavule juula junonalyavumbilue nulu ng'unde, vulevule kange vaala vanovakavumbilue nulu ng'unde. Ndavule kange umuunhu ughwa kukyanya alivuo kange vulevule vala avakukyanya. 49 Ndavule kange tupiindile ikihwani kya muunhu ughwa lung'unde, vule kange tulipindia ikihwani kya muunhu ughwa kukyanya. 50 Lino nikuvavula, vakuulu numue va mwanilumbu vaango, kuuti um'bili ni danda naifikawile ku hara uvutua wva Nguluve. Nambe ughwa kunangania kuhala vano navinangika. 51 Lolagħa! Nikuvavula

umue uvusyefu wva kyang'haani: Natulifua twevooni, looli usue tweni tulihambusivua. 52 Tulihambusivua momasiki, ku sisila na kulola ni liso, mu lukelema ulwa vusililo. Ulwakuba ulukelemo lulakuta, navafue valasyusivuaghha nu l-wakuleku ku nangika, kange pe tulahambusivua. 53 Ulwakuba uvu uvwa kunangika ghunogħela kufwala ghuno nagħunangika, ghwoppe ughu ughwa kufua ghunogħile kufwala ghuno nagħufua. 54 Looli unsiki ughu ughwa kunangika ghungafwiku ghuno nagħunangika, ghwoppe ughu ughwa kufua ghungafwale ghuno nagħufua, apu pelukwisa uluovo luno lulembilue, "Ifua jigulubukue mu vulefie." 55 "Għwe fua, uvulefie vvako vulikughi? Ghwe fua, vulikughi uvuvaifi vvako?" (Hadēs għejja) 56 Uvuvati wva fua se yivi, ni ngufu sa nyivi se ndaghilo. 57 Looli hongera kwa Nguluve, juno ikutupela usue kulefia kukilila mwa Mutwaghħiti Yesu Kilisite! 58 Lino, vagħanieke vakuulu numue va mwanilumbu vango, mwimagine mukangalagħe namungasukanikagħe. Jaatu muvombagħe imbombo ja Mutwa, ulwakuuva mukagwile kuuti imbombo jinu mwa Mutwa namulivuv.

16 Lino ndavule lunoghile ku fya kusangula aviitiki, ndavule nikasolelile ing'orġano sa mu Galatia, fye vulevule munoghile kuvomba. 2 Mukighono iċċa kwasia iċċa mulungu, umuunhu ghweni avikagħe kimonga palubale na pi kukivomba ndavule lunoghile. Muvombagħe vulevule ulwakuuti kukaleke kuuva ni fya kusangula unsiki ghuno niliva nisile. 3 Kange niliva nifike, umuunhubghen ijun muliva mukunsalula, nikumwomola palikimo nħi kalata kuhumia ilitekko li ħi ku Yerusalem. 4 Nave lungave lunofu na june kulyune piluta, vilutagħha palikimo nne. 5 Looli nilikwisa kulyumue, unsiki ghuno nilisyutila ku Makedonia. Ulwakuba nilisyutila ku Makedonia. 6 Na kuuva ninoghile pikukala nhumue nambe kufika pano nimalisia amasiki għa ng'aala, ulwakuuti mukagħle kukkanġa mulughendo l-wango, kwooni kuno nilutagħha. 7 Ulwakuba nanihuvila pikuvagħha lino munsiki n'debe. Ulwakuba ni huwil pikukala numue unsiki għumonga, nave u Mutwa ikunavula. 8 Looli nikukala mu Efeso kufika mu Pentekoste, 9 ulwa kuva umulyango umwelefū ghudindilu lue vvimila une, kange kwevale avalugu viinga vano vikusigha. 10 Lino unsiki ghono u Timotheo ilikwisa, mumbonagħe kuuti alinumue namungawħogħopagħe, ivomba imbombo ja Mutwa, ndavule nivomba. 11 Umuunhu ghweni nangansyojolagħe. Muntangagħe musila ja mwene nulutengħano, ulwakuti akgħule pikwisa kulyune. Ulwakuba nikumvila isagħe na vanyalukolo. 12 Lino ulwakuhumilaniha nu nyalukolo għwitu u Apolo. nikamwisie umwojo fijo pikuvaghendela umue palikimo na vanyalukolo. Looli akalamwile ulwakuleka pikwisa lino. Paulu, ikwisa unsiki ghuno alinuwelefū. 13 Muvisagħe maso, mwimagine ni ngufu, muvombagħe hene va baba, muvisagħe ni ngufu. 14 Looli soni sinomuvumba sivombekagħe nulughano. 15 Mukaguile inyumba ja Stefano. Mukaguile kuuti vakale ve vitikiavalongosi ukoo ku Akaya, nakuuti vakkivikle veene kukuvavombela avitiki. Nalinoni kuvasuma, vakulu numue va mwanilumbu vango. 16 Muvisagħe vanya lwoogħopo ku vaanu ndavule, na kwa muunhu ghween juno itanga mu l-wambombo na vavumba mbombo palikimo nusue. 17 Nihowwike kukuswa kwa Stefano, Fotunato, na Akiko. vimile pala pano umue pakanogħile pemuvisagħe. 18 Ulwakuba vajjhovwusie inumbula

jango ni jinu. Pa uluo, muvakagulaghe avanhu ndavule avuo.
19 ing'ong'ano isa Kuasia vomuile ihungilo kulyimue. U Akila
nu Priska vikuvuhungila nu Mutwa, palikimo nulukong'ano
lunolulimunyumba ji vanave. 20 Vakulu numuwe va mwaniilumbo
mwevoni vikuvahungila. Muhungilanaghe nulunonelano u
Iwimike. 21 Une, Paulo, nilembile vulevule nu luvuko Iwango. 22
Nave gheni namughanile Umutwa, pauluwo ulughano luvisaghe
Iwa mwene. Mutwa ghwitu, isagha! 23 Ulusungu Iwa Mutwa Yesu
luvisaghe numuwe. 24 Ulughano Iwango luvisaghe palikimo
numuwe mwa Kilisite.

2 Vakolinto

1 une ne Paulo ne n'sung'hua ghwa Kilisite mu lughano lwa Nguluve, nu Timoteo u nyalukolo ghwitu, ku tembile ja Nguluve jino jili ku Kolinto, na vitiki vooni vano vali mukighavo kyoni ikyia Akaya. **2** uvumosi vuuve numue nu lutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yeesu Kilisite. **3** Aalumbwaghe uNguluve nu Nhaata ghwa Mutwa Yesu Kilisite, umwene ghwe Nhaata ghwa lusaghilo nu Nguluve ghwa luhuvioso Iwoni. **4** uNguluve ikutuhuvisia usue mu mhumhuko siitu sooni, neke kuuti tuwesie kuvahuvisia vala vano vali mu mhumhuko. tukuvahuvisia avange mu luhuvilo lula lula luno uNguluve alyatumiile kukutuhuvisia usue. **5** ulwakuva ndavule ulupumhuko lwa Kilisite lukwongelela vvimila jituu, vule vule ulukeelo Iwitu lukwongelela kukilila uKilisite. **6** neke ndeve mhupumusuvua vwe vvimila ulukeelo Iwinu nu vuvangi vwinu. kange nave tuhuvisiva, vwe vvimila vwa luhuvilo Iwinu luvomba imbombo kinyilifu pano muva mu mhumhuko ku lugudo ndavule usue pano tulyapumwiike. **7** nu lukangasio Iwitu mu lyumue vwe vukangafu. tukagula kuuti ndeve vule fino mukilila imhumhuko, vule vule mukilila uluhuvilo. **8** ulwakuva natulonda umue muve vajaasu, vanyalukolu, imhumhuko sino tulyale naso ukuo ku Asia, tulyavonelilue kukila vule tuwesia kupinda, kuuti natulyale nambe nu luhuvioso lwa kukukala kange. **9** kyang'haani tulyahighilue kufua. neke uluo lulyale kukutuviiika usue tuleke kuva nu luhuvioso Iwitu twevene, pepano tuvike uluhuvioso Iwitu kwa Nguluve, junio isyulula avafue. **10** alyatupokile usue kuhuma muvufue, ilikutupoka kange. tuvikile ulukangasio Iwitu mwa mwene kuuti ilikutupoka kange. **11** akavombile ndiki ndavule umue pano mukututanga mu nyifunyo siinu. pe pani vinga vilikuvahongesia kukilila usue vvimila ulughano ulukome vwa vumosu vuno tupelilue usue kukilila inyifunyo sa vinga, **12** tukughinia mu ili: amasio gha masaghe ghiitu. ulwakuva vwe vufumbue uvunono nu vuvalafu vwa Nguluve kuuti tulyalutilee jusue mu sa iisi. tuvomble ndiki kyongo numue, nakwekuti mu vukoola vwa iisi, neke pepano mu vumosu vwa Nguluve. **13** natukuvalembela kyokyonii kino namuwesia kukwimba na kukwelevua. nili nu vukangasio. **14** kuuti lubale mutwelevilue. nili nu lukangasio kuuti ikighono kya Mutwa Yeesu tuliva vvimila mu kidada kiinu, ndavule fino muliiva kulyusue. **15** ulwakuva nilyale nu vukangafu mu ili, nikanoghilue kukwisa kulyumue taasi, neke kuuti muwesie kukwupila uluvumbulilo ulwa kughendelia kavili. **16** nikale nipanga kukuvaghendela un'siki ghuno niluta kuMakedonia, kange un'siki ghuno nigmokha kuhuma kuMakedonia, munue kukun'sugha un'siki ghuno niluta kuvuYahudi. **17** pano nilyale nisagha mu ili, pe nikale nikana kana? pe nipanga imbombo kuling'hana nu vukome vwa vumuunhu, neke kuuti niti "Eyo, ndali" ni "Ndali, "Ndali" mu n'siki ghumo? **18** neke hwene vule uNguluve nywilifi, natujova fyoni kuuti "Eyo" ni "Ndali" **19** ulwakuva umwana ghwa Nguluve, uYesu Kiisite junio uSilvano, uTimoteo nune tulyapulisie kulyumue, nakwekuti "eyo" na kuti "ndali" umwene ghwe "Eyo" un'siki ghwonii. **20** ulwakuva ulufingo Iwoni lwa Nguluve lwe Eyo. nwkw lino kukilila umwene tuuti Amenii ku vvimike vwa nguluve. **21** lino ghwe Nguluve

juno ikutwimisia usue palikimo numue mwa Kilisite, kange alyatusung'hile usue. **22** alyavikile ikivalilua pakyanya jituu kange akatupeela uMhepo mu numbula siitu ndavule uvuvaha vwa kila kino ale ikutupeela uviise. **23** pe pano nikun'suuma uNguluve, am'bule une lweluki lunolunivombile une kuleka kukwisa ku Kolitho kuuti nilava n'sigho kulyumue. **24** ulu nakwekuti tughesia kusigha ndavule ulwitiko Iwinu vuno lunoghiile kuuva. pepano tuvomba palikimo numue vvimila mu lukeelo Iwinu, ndavule pano mukwima mu Iwitiko Iwinu.

2 lino nikalamwile nu mwojo ghwango kuuti, nanikwisa kange kulyumue kukuvalemasia amoojo ghiinu. **2** ulwakuva une ningavapelele umue kuua nuulusukanalo, kwekuuti nakwale junio kyaikumhelela une niive nu lukeelo, looli jumue mwe vano nivalamisie mu moojo ghiinu. **3** fye nambe nikavalembile mu kalata jila kuti, ningiise kulyumue nileke kulemasivua mu mwojo ghwango na vaanhу vano vaveele vanoghiile kukumhela nihovoke, nikagwile kuuti ningave nu lukeelo, na jumue mweni muvisaghe nulukeelo. **4** pano nikavalambille ikalata vvimila imumuko imbaha nu lusukanalo ulukome ni misosi minga. looli nalondagha mukagule vule nili nu lughano ulukome kulyumue. **5** liino umuunhu ghweni junio apeleleliile kulemala mu mwojo, naandemisie juune, looli avalemisie najumue. neke lino nanilonda kuvika uluo kuua latalamu kyongo kulyumue. **6** ulukwegho lunolumwaaghile umuunhu ujuo kuhuma kiviinga mulyumue lunkwilile. **7** lino, munoghile kukunsaghila na kukunkangasia umuunhu ujuo, kuuti aleke kusukanala kyongo kuhanga afue umwojo. **8** liino, nikuvasuma mumhufiqqhe kuuti mumughanile. **9** uvufumbue vvango vwa kukuvalembela ikalata jila, vulyale vwa kukagula nave mukumulika mu sooni. **10** pano mukunsaghila umuunhu, najuune ninsaghiile. ulwakuva nave pwelili lino ninoghiile kusaghila, nisaghiile pamaaso gha Kilisite vvimila umue. **11** ulwa kuuti, uSetano aleke kukutulema, ulwakuva tukagwile uvusufu vwake. **12** lino, ye nifikile kulikaaja lya Tuloa kupulikisia imhola inofu ija Kilisite, uMutwa akandindilila umulyango ughwa kuvomba imbombo jaake kula. **13** neke nanikatenganile mu mwojo ghwango, ulwakuva nani kamwaghile kula unyalukolo ghwango uTito. pe nikahesia nikavuuka kuluta ku Makedonia. **14** neke tukumwongesia uMutwa ulwakuva mwa Kilisite ikutulongosia jaatu kulefia avalugu. kange ikutupelelausue kukwisia uvukagusi vwa mhola sa Kilisite imbale sooni, ndavule ulunusi ulunono vule lukwilana. **15** ulwakuva kwa Nguluve usue tulindavule ulunusi ulunono lwa Kilisite luno lukuvafikila vooni, vanovipokua na vano visova. **16** ku vano vipokua ulunusi uluo lunono, lukuvapeela uvwumi. neke kuvano visova, ulunusi uluo luvivi, lukuvapeela uvfue. lino ghwe veeni junio anoghiile kuvomba imbombo ijio? **17** usue natulindavule avaanhу vinga vano wavikile ilisio lya Nguluve hwene kiinu kya kughusia. looli mu ngufu isa Kilisite, tupulikisia ilisio lya Nguluve mu vugholofu vvoni pa maaso gha Nguluve ndavule utusaghile.

3 asi, musagha kuuti tutengwile kange kukughinia? jeeje, usue natulindavule avaanhу avange vano vikuvaletele ikalata isa kujoleka kulyumue, nambe kusuma ikalata kulyumue isa kuvoleka ku vaanhу avange. **2** umue mwemue kalata jinojikutwoleka usue, jino jilembilue mu moojo ghiitu, jino

jikagulika na kukwimbua na vaanhу voooni. 3 kange muhufia kuuti, umue mwemue kalata jino jihumule kwa Kilisite, jino tuvaletile usue. najilembilue ni kilembilue, looli jilembilue nu Mhepo ghwe Nguluve junu mwumi. kange namuli ndavule ikalata jino jilembilue mu kiseghu, looli jino jilembilue mumoojo gha vaanhу. 4 tujova isio ulwakuva uluo lwe luhiwiilo lwtu kwa Nguluve vvimila sino uKilisite atuvombile usue. 5 nakwekuuti tusaagha kuuti tuvomba kimonga mu ngufu siitu ulweene ingufu siitu sihuma kwa Nguluve. 6 unguluve ghwe junu atupeliile ingufu isa kuuuva vavombi va lufingo ulupia kuhuma kwa Mhepo uMwimike. ulufungo uluo nase ndaghilo sino silembilue, ulwene lwa Mhepo uMwimike, ulwakuva indaghilo sino silembilue sileeta uvufue, looli uMhepo uMwimike ileeta uvwumi. 7 indaghilo sino silyalembilue mufiseghu, sino sinosilyaletilie uvufue, silisile muvuvaha vuno vuvalatika, kuhanga avaislaeli vakakunua kukumulola uMoose kumaaso ulwakuva uvuvaha uvvo vulyavalatiike unsiki ndebe vuvule. 8 asi lino imbombo ija Mhepo uMwimike na je jiiva nu vuvaha kukila? 9 nave imbombo jiva jipelelela avaanthu kuhighua jili nu vuvaha, lino imbombo jino jipelelela kuuuva vagholofu pamaaso gha Nguluve najiiva nu vuvaha kukila? 10 lino uvuvaha vwa lufingo ulukuuu, navulung'hana nu vuvaha ulwa lufingo ulupia, 11 ulwakuva vwa lufingo ulupia vukome kukila. nave kino kyale kya nsiki n'debe vuvule kulyale nu vuvaha, lino kya jaatu kiiva nu vuvaha kukila 12 lino tuvomba kisila vvoghofi, ulwakuva ulwakuva uluo lwe luhiwiilo lwtu. 13 kange usue natuvomba ndavule uMoose junu alisighile kumaaso ni kitambala, kuuti aVaislaeli valeke kukuwwagha uvusililo uvwa luvalatiko. 14 neke avaislaeli uluhala lwave lulyadindilue. umpaka lino pano vikwimba ifilembua fya lufingo ulukuuu, vikunua kukagula uvwakyang'hani, viiva hwene vasighilue ikyenda ikio. uvwakyang'hani uvvo vukagulika vvimila kukumwitika uKilisite, ulwakuva ndavule kukusivua ikyenda ikio. 15 se seeene, kuhanga kufika umusyughu, pano vikwimba ifilembua ifya ndaghilo sa Moose, amoojo ghaave ghasighilue vikunua kukulutang'hania. 16 neke umuunhu ghweni junu ikumwitika uMutwa, uMutwa ikum'busia ikyenda ikio. 17 lino, uMutwa ghwe Mhepo, pano pwale uMhepo ghwa Mutwa pali nu vvavuke. 18 lino usue tweni twe vano natusighilue kumaaso ni kyenda tukuvwagha uvuvaha vwa Mutwa. UMutwa junu ghwe Mhepo, ghwe ikutuhambusia tuhwanane nu mwene, ikutuhambusyaghа kuhuma uvuvaha kufikila uvuvaha uvukome kukila.

4 ulwakuva uNguluve mu lusungu lwave atupeliile imbombo iji, natudendevuka. 2 ulwene, tukanile lwoni kuvomba isa kuvusyefu inya sooni. nambe natukuvasyanga avaanthu, nambe kuhasing'hania ilisio lya Nguluve nu vudesi. looli, tujova uvwa kyang'hani pa vuvalafu, neke avaanthu voooni vakagule mu moojo ghaave kuuti tulii va kyang'hani pa maaso gha Nguluve. 3 neke nave iMhola inofu jino tupulikisiejisighile kuvoneka, jiivajisighilue ku vano visova. 4 ulwakuva kusalula vavuo, uSetano junu ghwe m'baha ghwa iisi iji, akupile uluhala lwa vanonavikumwitika uYeesu. wimila uvvo, vikunua kukulwagha ulumuli ulwa Mhola inofu ija vuvaha vwa Kilisite, junu ghwe kihwani kya Nguluve. (aiōn g165) 5 ulwakuva usue natupulisia imhola siitu, looli tupulusia kuuti, uYeesu Kilisite ghwe Mutwa,

najusue tulivavombi viinu mulwa kum'bombela uYeesu. 6 ulwakuva uNguluve ghwe mwene junu alyatiile, ulumuli lulimulika kuhuma mung'hlisi, ghwe mwene imulika amoojo ghiit, na kukturupela kukagula uvuvaha vwake vuno vuvalatika ku maaso gha Yeesu Kilisite. 7 usue twe vano tuli ndavule ifikog'holo fya nhapo, tupelilue ulumuli uluo, neke likagulike kuuti, ingufu imba Isa kuvomba imbombo ijo na siitu, sihuma kwa Nguluve. 8 sikutuvona imhumhuko sino sili papringa, neke natulemuu, tuuva ni ng'haani ng'haani, neke natufua umwojo. 9 avaanthu vikutupumusia, neke uNguluve naikutuleka tweveene, vikututwasia paasi, neke natufua. 10 ifighono fyooni amavili ghiit, ghali mulatalamu ulwa kufua ndavule uYeesu kuuti uvwumi vwa Yesu vuvoneke mu mavili ghiit. 11 ulwakuva usue twe vano tuli vvuumi, jaatu tuli mu lutalamu ulwa kufua vvimila uYesu kuuti, uvwumi vwake vuvoneke mu mavili ghiit ghano ghifua. 12 vvimila uluo, usue tuli mu lutalamu ulwa kufua, mu uluo umue mukava vvumi. 13 mu malembe amimike ghalembilue amasio ghano ghiit, nilyamvitike uNguluve fyenambe nilyajovile. najusue tui nu Iwitiko ndavule uluo, fyenambe tujova. 14 tukagwile kuuti uNguluve junu alyansusisie uMutwa uYesu ilikutusyusia na jusue. ulwene ilikutuvika palikimo numue, kuuti tukale nu Yesu. 15 lino, imhumhuko sooni tukwupila vvimila umue, kuuti ulusungu lwa Nguluve luvakifiek avaanthu vinga, neke vamuuhongesyaghe fijo uNguluve. mu uluo uNguluve ighinisivua. 16 lino natudendevuka, nambe amavili ghiit ghisakala, looli, n'kate mumoojo ghiit. UNguluve ikutupela kuuuva vapii ifighono fyoni. 17 ulwakuva ulupumuko lwtu lupe, kange lwa n'siki n'debe vuvule. ulupumuko uluo lukutulung'hankisua uvuvaha uvwa kuvusila kusila. uvuvaha uvvo vukome kukila, vukutupelela kuvona imhumhuko isi nakiinu. (aiōnios g166) 18 ulwakuva natulola vvimila ifinu fino fivoneka, ulwene vvimila ifinu fino na fivoneka. ifinu fino fivoneka fya n'siki n'debe vuvule, looli fino na fivoneka fya jaatu. (aiōnios g166)

5 tukagwile kuuti amavili ghiit kye kyee kya n'siki n'debe mu iisi muno. neke kyang'hanangike, uNguluve ilikutupeela uvukalo kukyanya uvwa kusila na kusila vuno navuli ndavule ilikaaja lino lijengilue na mavoko gha vaanhу. (aiōnios g166) 2 ulwakuva mu iisi muno amoojo ghiit ghipumuka mu uluo tuli nu vusyukue uvukome uvwa kuluta kuvukalo vwitu uvwa kukyanya, ukuo uNguluve ilikutufywika amavili amapia. 3 tusyukilue mu ulu, kuuti mulwa kufiwkuu, apuo natuuva vufufula. 4 pano tulii jighe mu ma vuli agha ghano gha kyee kya n'siki n'debe tupumuka mu mojo ghiit mu lwa kufua mu nyanga. na kwe kuuti tulondu kufuula um'bili ughu ghunu ghufua, ulwene tulondu kufuwkuu um'bili ghunu naghufua, kuuti um'bili ughu ghunu ghufua ghugulubikue na ghunu naghufua. 5 uNguluve ghe junu atuling'hansie uluo, atupeliile uMhepo ghwake neke tukagwile kuuti kyang'hani fye tiliiva. 6 jaatu tuli nu luhiwiilo nambe tukagwile kuuti, pano tulii mu m'bili ughu tulipatali nu Mutwa. 7 tukukala vvimila ulwitko, na kwe kuuti vvimila fino fivoneka mu uluo mwe tukangalika. 8 kange tuvona ye kuba twale tughuleke um'bili ughu na kultukukukala nu Mutwa. 9 lino tuve muvukalo uvu, nambe natuuve muvukalo uvu, uvufumbue vwitu kukumuhovosia uMutwa. 10 ulwakuva usue tweni tulikwima pamaaso gha Kilisite nakuhighua

nu mwene, neke nujunge ilikwupila uluhombo vvimila sino avomba mu iisi muno, siive nnofu nambe siive mbiivi. 11 lino, ulwakuva tukaghwile kuuti lunoghiile kukumwoghopa uMutwa, tughimba kukuavula avaanhу kuuti vamwitikaghe. uNguluve atukagwile vunono vuno tulivuo, najune nihuviла kuuti na jumue mutukagwile vunono. 12 natulonda pikughinia kange kulyumue, looli tulonda kukuavuula kino kinoghiile kukughinia vvimila usue, kuuti muve na masio agha kuvamula vano vikughinia vvimila sino sivoneka pa maaso, vikusileka isa mu mwojo. 13 ulwakuva, nave tuvoneka tulivanyalukwale, tuli enendiiki vvimila mwa Nguluve, kange nave tuvoneka tuli nu luhalu vwe vvimila umue. 14 ulughano lwa Kilisite lukutulongosia usue, ulwakuva tukaghwile kuuti umuunhu jumo alwfawile vvimila avaanhу vooni, mu uluo avaanhу vooni valyafwile. 15 UKilisite alyafwile vvimila avaanhу vooni kuuti, avaanhу valekaghe kukukala mu vughane vwake, looli mu vughane vwa junu alyafwile na kusyuka vvimila aveene. 16 lino kuhuma un'siki ughu, natukun'kagula umuunhu mulwa m'bili. na pano un'siki ghumonga tukan'kagwile uKilisite mulwa m'bili, neke liino natukun'kagula mu uluo. 17 umuunhu ghweni junu alimwa Kilisite, ujuo avumbiike vupia, isa muvukuulu sikilile, lino uvumuunhu vwake vupia. 18 neke isi sooni sihuma kwa Nguluve junu alyansung'hile uKilisite atusambanie usue nu mwene, kange atupeliile imbombo ija kupulisia imholu iijo ija kusambana nu mwene. 19 kwekuuti kukilila uKilisite, uNguluve ikuvasambania avaanhу nu mwene, kisila kuvalilila uvuhosi vwaave. kange atupeliile imbombo ija kuvavuula avaanhу imholu ija lusambanio. 20 lino, uKilisite atusung'hile kuvomba imbombo jaake, neke kukilila usue uNguluve ikuvasimilisa kusambana nu mwene. fwe nambe tukuvasumua vvimila uKilisite kuuti: "musambane nu Nguluve! 21 UNguluve alyam'bikile uKilisite unsila vuhosи, kuuva mhosи vvimila usue, kuuti pano tuuva vaanhу va Kilisite ujuo, tuvisaghe vagholofu pa maaso gha Nguluve.

6 lino, ulwakuva tuvomba imbombo palikimo nu Nguluve tukuvasumua kuuti ulusungu lwa Nguluve luno mwupile mulekaghe kuuti lusove vuvule. 2 ulwakuva uNguluve iiti, un'siki ghuno ghanoghiile nikapulike, ikighono ikya vupoki nikakutangile pulikisia, un'siki ghuno ghuno ghunoghiile ghwe ughu, ikighono ikya vupoki kye iki. 3 lino, natuvomba lumonga luno lukuvasia avange, kuuti uvuvombi vwitu vuleke kujovua fvi. 4 ulwenen mu sooni tuhufia kuuti tuli vavombi va Nguluve. Tuli vavombi vaake mulwa kuguda fijjo mu mhumhuko na mu nhalamu nyina. 5 kutovua, kudindilia mu ndinde, tukwovelua na mapugha gha vaanhу, tuvomba imbombo inhalamu, tilinda na kughonela. 6 kange tuhufia muvugholofu, mu vukagusi, mu lugudo, mu vukoola, mulwa kulongsivua nu Mhepo uMwimike, nu lughano ulusila vukedusi. 7 kange tuli vavombi vaake mulwa kupulisia imholu ija kyang'haani, mu ngufu sa Nguluve. uvugholofu kye kilwilo kuuti, ulubale ulwa ndia nu lwa ng'highi. 8 usue tutavwile, avaanhу vatughinie nambe vatubenaapule, vatupaale nambe vatujove fiivi, tuvoneka tuli vadesi himbe tujova isa kyang'haani. 9 tuvomba imbombo heene natukaguliike himbe tukaguliike vunono. -tuvomba imbombo hene vano vifua kange lolaghа! tuijighe tuli vvuumi. tuvomba imbombo heene

tupumusivua vvimila vwa maghendele ghiitu, na kwe kuuti ndavule avaanhу vano vahighilue nambe kwe kufua. 10 tuvomba imbombo heene tuli nu lusukunalo, neke jaatu tuli nu lukeelo. tuvomba imbombo hene tulivakotofu, neke vinga vatupeliile uvumofu. tuvomba imbombo heene natukava kimonga ulwene tuli ni fiuu fyoni. 11 mwe va Kolinto, tujovile numue kisila kufisa kimonga, kange tujovile nu lughano ulukome. 12 usue natu vuhilile kukuavgha umue looli umue, mu nyivonelo siinu, muvhilile kukutwaghа usue. 13 lino, nijova numue hene nijova na vanango, muvisaghe nu lughano ulukome kulyusue, ndavule usue tulivuo. 14 namungavisaghe nu vu hangilanisi na vaanhу vano navitiki. ulwakuva uvugholofu nu vuhosи ndeponu fiiva vumo ndaan? nambe ulumuli ni ng'hiisi ndeponu fiiva pepamo? 15 kange uKilisite nu Beliari ndeponu vipuling'hana? nambe umwiti na juno namwiti, ndeponu viiva nu vuhangilanisi vuki? 16 inyumba inyimike ija Nguluve ndeponu jiva vumo ni fihwani ifya manguluve? usue tuli nyumba inyimike ija Nguluve junu mwumi, ndavule uNguluve jujuo vule alyajovile." nili kukala mu veene. na kughenda palikimo na veene. Niliva Nguluve ghwave, voope viiva vaanhу vango. 17 lino uMutwa iiti, "muvuuke pakate pa veene, mubaghule vano namungakolaghe ikiini ikilamafu, najune pe kyanikuvupila. 18 niiva nhaata ghwini, najumue muuva vaswambango na valivango," uMutwa unyangufu sooni, ijoba.

7 lino, vaghanike vango, uNguluve afingile kukutupeela isio sooni sino alaghile, tuvalasyaghe mu sooni sino sikutupeela kuuva valamafu amavili na moojo ghiitu. tuvisaghe vimiike mulwa kumwoghopa uNguluve. 2 mutwupile mu moojo ghiinu, ulwakuva nakwale junu tumuhokile, nakwale junu tumulemisie. natunyatile nambe jumonga. 3 nanijova ulu mulwa kuvapiika. ulwakuva ndavule nikajovile ulutasi kuut, umue muli n'kate mu moojo ghiitu, tulipalikimo mu vvumi uvu, nambe kuuve kwe kufua. 4 nilin'sila vvoghoji, kange nikughinia vvimila umue, mung'hangisie fijo, na pano kupumuka mu nyina, mumbikile niive nu lukeelo ulukome. 5 ye tufikile ku Makedonia, tukakunilue ulwakuva tukale ni mhuhuko imbale sooni; kunji kukale nu vulugu mun'kate mu moojo ghiitu mukale nu ludwesi. 6 neke uNguluve unya kuvakangasia vano vali mu vukaming'haniua mu moojo ghaav, akatukangasia mulwa kwisa uTiito. 7 nakwekuti uNguluve akatukangissie mulwa kwisa uTiito lwene, looli na vule mukan'kangisie umwene. akatwolike vule munsyukilue une, na vule musukunala na kukun'hangajikila une. isio simheliile kuhovoka kyongo. 8 palikimo na kuva, ikalata jino nikavalembile jika vapeliile ulusukunalo nanikupiika. looli nikupiika vvimila ikalata iijo ye niwwene jikavapeliile umue muuve nu lusukunalo. poope mukale nu lusukunalo mu n'siki n'debe vuvule. 9 lino nili nu lukeelo, nakwekuti nili nu lukeelo ulwakuva mukaale nu lusukunalo, jeeje. ulwene nili ulwakuva ulusukunalo lwinu lukavapeliile mulate uvuhosi vwinu, ulusukunalo lwinu lukaale mu vughane vwa Nguluve, mu uluo na tukavalemisie vvimila sino tukavalembile. 10 ulwakuva ulusukunalo luno lukwisa vvimila, uvughane vwa Nguluve lupelela ululaata luno lupelela uvupoki kisila kuuva nu lupiiko, looli ulusukunalo luno lukwisa vvimila imbombo sa mu iisi, luleta uvufue. 11 lolaghа! ulusukunalo luno lukwisa muvughane vwa Nguluve, luvapelii kuuva ni kivavilisi

ikya kuvomba sino sinoghiile, luvapeliile kukuoleka kuuti sino muvomba sa kyang'haani kukalalila uvuhosi, kukumwoghipa uNguluve, kusyukua kkum'bona, na kuvona kuti juno ahokile upiile uluhombo lwake. mu isio sooni muhfusie kuuti muli vasila n'kole. **12** lino, nambe nikavalembiile umue, nanika valembele vwinila mwa muunhu juno amhkole ujunge, nambe juno uvuhosi vumpumwesie. looli nalondagha kuuti mukagule jumue pa maaso gha Nguluve vule mukaghimbile kukutavula vwinila usue. **13** mu uluo mutukangisie. palikimo nuluo tuhovoka kange tuli nulukeelo vwinila, ulukeelo lwa Tiito vule mweni mukamhovwesie mu mwojo. **14** ulwakuva nanikale ni soni, ndave nikighinisie kwa mwene vwinila umue. sooni sino twavavulagha sikaale sa kyang'haani. enendiki na sino tukavaghinisie umue kwa Tiito, soope sivonike kuuti sa kyang'haani. **15** ulughano lwake kulyumue luvala kyongo, na pano ikumbuka uvukundi vwinu mweni na vule mukamwupiile vunono, kange nu vwoghofi. **16** nihowrike ulwakuva lino ninoghiile kuvahuvilla lwoni.

8 lino, vanyalukolo viitu tulonda umue mukagule vule uNguluve afisungukiile ifipugha fya vitiki ku makedonia. **2** un'siki ghwa ngelo imba sa mhuhuko, ulukeelo lwave uluvaha palikimo nu vukotofu vwake, kulyavapeleliile kuuva nu vumofu vuvaha vwa vukoola. **3** nikuvavuula kuuti valyatavwile ifinu finge, kukila vule valyale. **4** kange valatavwile mu vughane vwake na kukutupelepesia kuuti vavasaghe vuhangilanisi nusue mu mbombo ija kuvatanga avitiki. **5** valyavombile uluo kukila vule tulyale tuhuvilla. vikitavwile taasi kwa Mutwa, neke vikitavula vavuo kulyusue mu vughane vwa Nguluve. **6** lino, tukampelepesia uTiito kuuti iise avatange kumala imbombo iijo, ulwakuva ghe juno akatengwile imbombo iijo kulyumue. **7** ndavule muli vamofu mu sooni - mu Iwtiko, mukipelua ikya kupulisia, mu vukagusi, kughimba, palimo na mulughano Iwinu kulyusue. lino muvisaghe vamofu na mu mbombo iji ija kuvatanga avange. **8** pano nijova isi nakwekuuti nilonda kuvavumulisia, ulwene nikuvavuula imhola isa vange ndavule vighimba, kange nilonda kulola ulughano Iwinu ndave lwa kyang'haani. **9** ulwakuva umue mukagwile vule uMutwa ghwitu uTeesu Kilisite alyavasungukile, na pano alyale mmhofu, akiviika n'kotofu vwinilaumue. neke mu vukotofu vwake, umue muuve vamofu. **10** lino, vwinila imhola iji nikuvavuula luno lunoghiile kulyumue umwaka ghuno ghwakila, namwakela kutengula kuvomba lumonga. u lwene mwava munoghelua kuvomba. **11** lino, ndavule mukaale mu noghelua fijo kuvomba uluo ye mutengula, mumale imbombo iijo. **12** ulwakuva muli nu vunoghelua vwa kuvomba imbombo iji, uluo lunofu kange lukwitikisivua. neke lelo luviasaghe mulwa fino umuunhu alinafyo nakwekuuti fino naalinafyo. **13** uvufumbue vwa mbombo iji, nakwekuuti umue mudujue nu n'sigho ughwa kutanga avange, neke aveene vavasaghe kwaki, ulwene tulonda mulig'hanaghe. **14** un'siki ughu pano mulinifiru finge, muvatangaghe vano navalif nafyo neke voope pano viliiva ni fiinu finge vilikuvatangagha umue, mu uluo muuve muling'hiine. **15** ulu luli ndavule lulembilue, juno alinafyo finge, naakale ni fya kisighala, kange juno akale nafyo fidebe naakaghilue. **16** nikumwongesia uNguluve juno ampelie uTiito umwojo ughwa kuhimba kuvatanga umue, ndavule nli

naghwo une. **17** nakwekuuti ye tukun'suma akakundile lwene, mu uluo ghwope akale nu vusyukue uwva kwisa kuvatanga. akisile kulyumue nu vughane vwake jujuo. **18** tukunsung'ha nu nyalukolo ghwitu ujunge juno ifipugha ifya vitiki fikumughinia mu mbombo ija kupulisia imhola inofu. **19** nälwe lululuo lwene, looli kange ifipugha ifya vitiki fikalsalwile unyalukolo ghwitu ujoo kuuti avisaghe palikimo nusue pano tutwala ultango ku vaanh. imbombo iijo, jikumughinia uMutwa, kange jihufia vule tuhimbza kuvatanga avange. **20** natulonda tupikwaghe nu muunhu ghweni vwinila usue nambe ni mbombo jino tuvomba. **21** tukulolelele fijo kuvomba vunono, nakwekuuti pa maaso gha Mutwa lwene, looli na pa maaso gha vaanh. **22** kange tukunsung'ha unyalukolo ghwitu ujunga aave palikimo navuo. ke kinga tumwaghile kuuti ali ni kivavilisi kuvomba imbombo nytinga. nambe lino alinikivavilisi fijo ulwakuva ikuvahuvilla umue. **23** lino nave umuunhu ilonda kukagula imhola sa Tiito, uju m'bomb mbombo n'jaango mulwa kuvatnaga umue. neke nave ilinda kukagula imhola sa vange, avuo vanyalukolo viittu, vasung'hilue ni fipugha fya vitiki. voope vukumughinia ukilisite. **24** lino, muvahufiyaghe avaanhnu avuo ulughano Iwinu, neke ifipugha ifya vitiki fikagule kuuti sino tukughinia vwinila ume se seene.

9 lino lunono fijo kulyune kukualembela vwinila, ultango Iwinu ku vitiki. **2** nikagwile umwojo ghwinu ughwa kuvatanga avange, ghuno najune nikughinia vwinila umue ku vaanh ava ku Makedonia. nikavavulile kuuti, ifipugha ikya vitikiava kukighavo ikya Akaya vakiling'hanisie kuhuma umwaka ghuno ghwakila. umwojo ghwinu ughuo ghuvapeliile vinga mu veene kuuva nu mwojo ughwa kutavula. **3** lino nivasung'hile avanyalukolo viitu ava kuuti, ulughinio Iwitu vwinila umue luleke piiva lisula luvumbulilo, mu lwa kuuti mwale muuva muling'hanisie, ndavule nikajovile. **4** ulwakuva nave nisiile ukuo palikimo nu muunhu ghweni ughwa ku makedonia na kuvona namuling'hanisie, mwale muuva mutukosekisies isoni - nannijova kiinu kulyumue - ulwakuva nilin'kali fijo vwinila umue. **5** lino nivwene lunono nivasumme avanyalukolo viitu ava valongole ukuo kuuti, valing'hanisie ng'haani uluvonolo ndavule luno mukalaghile. mu uluo muuva mutavwile nu mwojo um'balafu, nakwekuuti jumonga iiva avumilisie. **6** mukumbukaghe kuuti, umuuhu juno ivyala fidebe, ipeta fidebe, juno ivyala vwinila uuufumbue vwa lufunyo ikava ulufunyo. **7** umuunhu ghweni atavulaghe ndavule alamwile mu mwojo ghwake, alekaghe kutavula nu lusukunalo nambe kukwumilisivua. ulwakuva uNguluve ikumughana umuunhu juno itavula nu mwojo um'balafu **8** pe uNguluve ikuvafunyagha mu nytinga kuuti jaatu muvisaghe ni finu fyoni fino mulonda, neke muvisaghe vaanhnu va kuvomba inofu inyinga. **9** ndavule liilembilue kuuti, Atavwile ikyma kyake kuvavapeela avakotofu, uvukoola vwake vwa fighono fyoni. (aiōn g165) **10** Ghwope juno ikumpeela umuunhu imbeju ija kuvyalu nu n'kate ghwa kulia, ikuvavapeela imbeju ija kuvyalu na kuvavongelesia. umwene ilikwongelesia umento ghwinu ughwa mwojo ghwa vukoola. **11** ikupapelagha uvumofu mu sooni kuuti, muvisaghe vapesi. mu uluo vikumuhongesiyaga uNguluve kulkilla usue. **12** ulwakuva imbombo iji jino muvomba nakwekuuti jitanga va vitiki vano

vaghilue, looli jipelela avaanhу vingа vamhongesiaghe fijo unguluve. 13 imbombo iji jino muvomba jihufia kuuti umue muli vavombi vanofu mu uluo avaanhу vikumughinia uNguluve. vikumughinia vwimila uvukundi vwinu uvwa kwitika imhola inofu ija Kilisite. kange vikumughinia pano vikuwaghа uvukoola vwinu mulwa kuhangilanila ifiinu palikimo na veene na vange vooni. 14 wavasyukilue, kange vikuvasumila. vivomba uluo vwimila ulusungu uluvaha luno uNguluve avapeliile. 15 tumuhongesiaghe uNguluve vwimila ikipelua ikivaha ikyя kudegħa, kino atupeliile.

10 une ne Paulo, ne junu nivoneka nili mhуugu pano nili palikimo numue, neke nivoneka nili n'kali pano nili kutali numue, nikuvasumma mu lujisio na mu vuħugu vva Kilisite, 2 niliiva nisile kulyumue. nikuvasumma umue kuuti, un'siki ghuno nilliv nisile kulyumue nanilonda kuuva n'kali. neke ninogħiile kuuva n'kali ku vaanhу vooni vano visaaghа kuuti usue tivingiila isa mu iisi. 3 ulwakuva nambe ndave tukukala mu iisi, natulua ilibaatu ndavule ava mu iisi. 4 ulwakuva ifilwiло fino tulwila ililugu ilio nafya mu iisi, ulwene fili ni ngufu kuhuma kwa Nguluve isa kunangania amalinga għa valugu. tunangania amasio għooni aghha vudesi. 5 kange tunangania amasio għooni aghha kughinia ghano għisigha avaanhу kuuti, valeke kukun'kagula uNguluve. kange tughoma amasaagħe għooni kuuti għan'kundagħe uKilisite. 6 neke muliiva mukundile lwoni, usue tulinġħi kuhigha inongua sooni sino nasa vukundi. 7 mu lolagħe fino fivoneka pamaaso għiinu, umuunhu għweni juno ikuvona kuuti umwene ghwa Kilisite, leka ikumbusie jujuo mwene kuuti ndavule alivuo kuuva ghwa Kilisite, najusse tuli va Kilisite ndavule umwene. 8 nakanivona soni ningiħinie vwimila uvutavilu vunu uMutwa atupeliile, ulwakuva uvutavilu uvu navukuvanangania, looli vukuvatanga mu Iwtiko. 9 mu kalata sango sino nikuvalembela, nanilonda kukuvogħofia. 10 ulwakuva avaanhу vamonga viiti "ikalata sa Paulo sili na masio amakall kange silli ni ngufu, looli kim'bili umwene nsila ngufu. amasio għa mwene namaghħana kupulikisia" 11 avaanhу ndavule avu vakagulagħe kuuti, sino tukavalembile mu kalata pano tulikutali, se sino kya tuvomba pano tuli numue. 12 natukviika nambe padebe mu kipugħha kimo nambe kukughwanaria na vaanhу vano vikughinia vavuo. neke avaanhу vano vikulingħanha na kukughwanania vavuo, navakitang'inie kimonga. 13 poope, nakyatukughinia kukilla ikighelelo ikyā mbombo jino atupeliile uNguluve. ulwene tuvomba ulue n'kate mu kighelelo kino uNgħelu atupeliile usue, ijo je jino luwomba lwoni kulyumue nambe kutali. 14 ulwakuva natukakiling'hinie jusue ikighelelo ye lukwisa kulyumue. tulyale vawkanda kukuvalletela imħola inofu ija Kilisite. 15 nakya tukughinia vwimila imbombo ja vaangu avange. ulwene, tuhuviла vule ulwidu lwinu lukwongeleta, na ji mbombo jiit pakate pa lyumue ji kwongeleta. 16 tuhuviла ku ulu kuuti kyande tupulisia iħolha iNofu na ku iisi isingi, nakyandek tukughinia vwimila imbombo jino jivombua imħale isingi. 17 looli, umuunhu ghweni juno ikughinia, īghiniagħe vwimila uMutwa. 18 ulwakuva umuunhu ghweni, juno ikughinia jujuo nakwitikisivu, looli juno ighinisivu nu Mutwa.

11 poope nambe nijova hwene nilin'jasu nisumma mħumħuliksie, looli muvwa kyangħaani, muli nu lugudu

nuune. 2 une nili nikavavilisi numue, ikivavilisi iki kihuma kwa Nguluve, ulwakuva muli ndavule umħinja juno naamanyile umugħoosi, juno nikartavwile kutolua nu mu għoosi juno ghwe Kilisite. 3 neke lino nikwogħopha kuuti, ndavule uEefha vule alyasyangilie ni njoka jila in'sumbu, najumue kyande musyangua, mukuvuleka uvgholofu nu lughano lwinu ulwa kyangħaani kwa Kilisite. 4 ulwakuva ndepoou ikwisa umuunħu ujunge kupulisia uYeesu ujunge, juno usue natukampulise. nambe mukumwupila uMhepo ujunge, juno na ghwe juno mukupiile kulyusue, nambe mukwupila imħola iż-żejj, jino namukwupiile kuhuma kulyusue. mungigħude ku isio, kuva lkukkili! 5 unenakwetili nili n'debe kukila vuo vano vitambulua vasungħħua vavaha. 6 neke lino nambe nanivulanisivue kudalikila, uvkagħus iż-żewġ vukome. tuħufisie ulu kulyumue mu sooni sino tuvombie, kange vukagħilike kulyumue. 7 asi, nikavombile fiv pano nikajisise mu lwa kupulisia imħola inofu ija Nguluve kulyumue, kuuti umue mughinħisivue? 8 ye nivomba imbombo kulyumue, nupilagħha ulutango kuhuma kufipugħha ifingi ifya vitiki. mu ulu nikaale hwene nikuunja ifiin fwave, neke nivatange umue. 9 un'siki ye nili palikimo numue, pano nagħiha nankaale n'sigho kwa muunħu, ulwakuva avitiki vano vakahumile ku Makedonia vakamelħiile fino nilonda. mu ulu nikaale nikuloleħela kuuti nileke kuuva n'sigho kulyumue, kange nifikuloleħelagħa. 10 ndavule uvwakkyanhaani vva Kilisite vule vuliuvu mun'kate mulyune, nakwale nambe jumo mulikaaja lwoni ily Akaya, juno kya ikuvigha kukughinia vwimila imħola iji. 11 lwa kiki? ulwakuva nanivaghanile? uNguluve akagħwile kuuti nivaghanile. 12 nifivombagħha ndavule nivomba lino, kuuti avasungħħua avu vano viiti ve vavaha, vakunue ikyā kughinia kuuti nivomba ndavule usue. 13 ulwakuva avaanhу avu vasungħħua vavudesi, ve vavombi avasyangi, vikuvika hwene vasungħħua va Kilisite. 14 mu ulu natudegħha, ulwakuva naju Setano jujuo ikuviika hwene nyamħola ghwa lumuli. 15 kange natudegħha pano voopre avavombi vaake vikuvika hwene vavombi vagħolofu. uvusililo vwake vilikwupila sino silingħihi nee mbombo saave. 16 nijova kange, naapeangavisagħe umuunħu ghweni juno isagħha kuuti, une nilin'jasu. neke nambe mwiti nilin'jasu, nikuvasumma mħumħuliksie, neke najjene nighinue padebe. 17 amasio ghano nijova lino aghakughinia, nanilaghilu u Nguluve, looli nijova hwene muunħu n'jasu. 18 ulwakuva vinga vikughinia vwimila isa m'bili, najjene nighinie. 19 umue muli nu luhħala, fyenambe mukugħuda na kukuvakunda nu lukeelo avaanhу avajaas. 20 mukugħuda na kukkan'kunda nambe umuunħu juno angakviika mu vukami, nave ipelela kubaghulana n'kate mulyumue, nave ikuvatūmila umue ku luvumbulilo lwa mwene, nambe ikuvighinia na kukuvavapula ku maaso. 21 nivona soni kujova kuuti pe usue tukaale vavotvot kuleka kuvomba isio. lino nave kwale umuunħu ghweni juno ikughinia - nijova hwene nilin'jasu - najjene ninogħiile kukughinia. 22 asi! aveene vaYahudi? najjene nili muYahudi kikola kya Abulahamu? najjene nili kikola kya Abulahamu. 23 asi! aveene vavombi va Kilisite? (nijova hwene niħasingħ hinie uluhħala.) une neene m'bombi ghwa Kilisite kukila aveene. une nighimbi lie kuvoma imbombo kukila, ke kinga nidindilue mu ndinde, ke kinga nitovilue kyongo. kange ke kinga navisaghha mu lutalamu ulwa kufua. 24

nitovilue na vaYahudi ing'hwego fijigho fitatu nabusika lubale, nivombilue uluo 25 kahaano. nikopilue ning'hwegho katatu. nitovilue kamo na mavue. nikulwike katatu mu ngalava. nikikallle mu nyanya pakilo na pamwisi. 26 ke kinga pano nakyalugha, navisagha mulutalamu ulwa fikogha, mulutalamu ulwa vahiji avabudi, mulutalamu kuhuma kuvaljango, mu latalamu ulwa vano navitiki, mulutalamu ulwa mulikaaja, mulutalamu ulwa kulihaka, mulutalamu ulwa mu nyanya, mulutalamu luno luhuma ku vanyalukoloavadesi. 27 nivombie imbombo inhalamu na kupumuka ke kinga ninoghoni maaso, nipumwike ni njala ni kyumilua, ke kinga nikalile kisila kulia, na kukukala ku mhepo na kuuva kisila mhenda. 28 palikimo nisio sooni, jaatu nisagha vwinila ifipugha ifya vitiki. 29 nave jumonga m'botevete, najuune nikupulika m'botevete. nave jumonga van'kuvisie najuune niiva muvuvafi. 30 nave lunoghiile, nikughinia vwinila uvuvotevote vwango. 31 uNguluve nu Nhaata ghwa Mutwa Yeesu juno anoghiie kughinisivua ifighono fyon, akagwile kuutinanijova vudesi. (aiōn g165) 32 ye nili mu likaaja lya Damesiki, umulongosi juno akalongosiagha ikighavo kino kyale mu vutwa vwa Ntwa uAleta, alyavikile avaloleleli mu likaaja ilio kuuti vang'hole. 33 looli avaanhnu vamonga vakanyisia mu kiivo kukilila pa lidilisa lino lyale mu luvumba nikakuluka kukolua

12 ninoghiile kukughinia nambe nakuvumbulila kimonga. looli nitapikughinia vwinila inyivonelo ni mhola isingi sino ambonisie uMutwa. 2 nimmanyile umuunhu jumo mwa Kilisite, juno amaka kijigho na ghane gha kiline, alyatolilue kuhanga kufika ku vulanga uwva kuyanya fijo. — apuo nanikagwile pamo alyale mu m'bili ughu, pamo naalyale mu m'bili ughu, looli uNguluve ghwemwene akagwile. 3 kange nikagwile kuuti umuunhu uju - pamo alyale mu m'bili ughu, pamo naalyale mu m'bili ughu, une nanikagwile, looli uNguluve ghwe mwene akagwile. 4 alyatolilue kuhanga kufika ku paladiso ukuo akapulika amasio amimike kyongo ghano umuunhu naangajove kange naanoghiile kujova. 5 lino nikughinia vwinila umuunhu ujuo. une nanikughinia vule niliuvu, ulwene nikughinia vwinila uvuvotevote vwango. 6 nambe naale nilondaghe kukughinia, naale niiva n'jaasu, ulwakuva naale niiva nijova isa kyang'haani. lino nikusigha kukughinia, kuuti umuunhu ghweni alekaghe kukumbona une kuuti ninoghiile kyongo kukila sino vikusivona na kukusipulika kuhuma kulyune. 7 neke kuuti nileke kukughinia kyongo vwinila inyinka isa kudegha sino uMutwa uYeesu ambonisie, nikapelua ulupumuko mum'bili ghwango luno lulu ghwene mafua. ulupumuko uluo nsung'hua ghwa Setano, asung'hilue kuuti amhumhusie, neke nileke kukughinia. 8 nikansuma uMutwa katatu kuuti amhoke mulupumuko uluo. 9 neke umwenen akam'buula akati, ulusungu lwango lukukukwila, ulwakuva muvuvotevote mwe muno ingufu sango sivoneka. mu uluo nikughiniagha nu lukeelo ulukome vimila uvuvotevote vwango, kuuti ingufu sa Kilisite sisivaghe numue. 10 lino nili nulukeelo vwinila uvuvotevote, kulighua, kuuva mu nhalamu, kuuva mulupumuko na kuhangajisivua vwinila uKilisite, ulwakuva pano niiva m'botevete, pe pano niiva ni ngufu. 11 lino une nili n'jaasu umue mwemue mumheliile ku ulu. umue muveeda munoghiile kunguninia, ulwakuva nambe nivoneka kuuti naninoghiile, une

nanili nsunghua n'debe kukila avuo vano vitambulua vasung'hua vavaha. 12 ye nili ku lyumue nikaale nu lugudo na kuvomba ifidegho ni fi valllo fino fyahufiyagha kuuti une nili nsung'hua. 13 nakwekili kimonga kino nivombie kufipugha ifingi ifya vitiki. neke nanivombie kulyumue. ulwene kuuti pano nanikaale n'sigho kulyumue? neke uvuo vwe vvitiki vwango, mun'saghilaghe. 14 lolagha! une nikulinga'hania kukwisa kulyumue ulwa vutatu. neke naningave n'sigho kulyumue ulwakuva nanilonda ifiinu fiinu, nikuvalonda umue. ulwakuva avaanhna navanoghiile kuvuta ifiinu kuuti five fya vapafi, looli avapafi vanoghiile kuvuta ifiinu kuuti five fya vaanha. 15 une nili nu lukeelo kuhumia ifiinu fyango na kukuhumia juune kukuvatanga umue. nave nikuvaghana fijo, ninoghiile kughanua padebe? 16 neke ndavule liliuvu, une nanikaale n'sigho kulyumue. looli ulwakuva une nili n'sufu fijo, nihwene juno avakoovile nu vusyangi. 17 asi! nikatolile kimonga kulyumue mulwa kukava uluvumbulilo kukiila avaanhnu vano nikavasung'hile? 18 nikan'sumile uTiito palikimo nu nyalukolo ghwitu ujunge kuuti iise kulyumue. asi! uTiito akatoolile kimoga kulyumue? asi! natukagwile musila jila jila? vule, natukaghendile mu sajo sila sila? 19 musagha kuuti un'siki ghwni ughu, tukujoleka kulyumue kuuti muleke pikutuvona kuuti tulivavivi pa maaso ghiin? tujova isi ulwakuva tuli vavombi va Kilisite, na ju Nguluve akagwile, isi sooni tuvomba kukuvatanga mukangale mu Iwitiko. 20 lino nikwoghopa kuuti, niliiva nikwisa kulyumue nili kuvagha muli nu luveelo luno nanikeela une. nikwoghopa kuuti ndepoonu niliukuaagha muli na mabaatu, ni giila, ni ng'halaasi, nu vusulan, kudeselanila kukughinia kuuva na matiling'hano. 21 kange nikwoghopa kuuti niliiva nikwisa kulyumue, uNguluve ghwango ilikumbiika nivone soni pa maaso ghiin. nulisukunala kuvona avaanhnu vinga mulyumue vano vakavombie inyivi ulutasi, navalatile. vajighe na maghendele agha vuvwafu, uvughendamwalu nu vunoghelua uvunge vuno vakaale navwo.

13 ulu luua lwa vutatu une kukwisa kulyumue "lunoghiile un'kole uvwolesi vwake vukagulikaghe na vooleso vavili nambe vatatu. 2 ye nisile ukuo ulwa uvvili, nikavavulile kuuti, niliiva nikwisa naniliiva ni kisa kuveene na kuvange vooni. 3 ulu, nikuvavuula umue ulwakuva mulonda ikivalilo ikya kukagula nave uKilisite ijova kukilila une. ulwene nam'botevete kulyumue, looli umwene ghwe nya ngufu. ghwe juno ivomba imbombo n'kate mulyumue. 4 poope, nambe alyale n'sila ngufu ye ikomelua pa kikovekano, lino mwumi mu ngufu sa Nguluve. fye enendiki najusue tuli vasila ngufu mwa Kilisite, neke pano tukuvavombela umue, tuuva vewumi palikimo nu mwene mu ngufu sa Nguluve. 5 lilo, mughelaghe jumue neke mukagule nave muli nu Iwitiko. asi, namukulutang'hania kuuti, uYeesu Kilisite ali n'kate mulyumue? umwene mwale, looli nave namukulutang'hania mukunilue. 6 neke nihuviila kuuti, umue kya mukulutang'hania kuuti usue natukanilue. 7 lino tukuns'uuma uNguluve kuuti namungavombaghe inyifi. nanisuma kuuti usue tuhwene tusilolile ingelo, ulwene tusuuma kuuti muvombaghe inofu, nambe usue tuvoneka hwene tukunilue ingelo. 8 ulwakuva natuliningufu isa kusigha uwva kyang'haani, looli kughina kupulisia uwakayang'haani. 9 ulwakuva tuhovoka pano usue tulivavote vote, neke umue muli ni ngufu. tukun'suma uNguluve avatange muuve vagholofu. 10 nikuvalembala amasio agha pano

nikyale kukwisa, kuuti niiva nikwisa kulyumue, naningasivonaghe
sino ndepoona sikumheela niive n'kali vvimila uvutavulua vuno
amheliile uMutwa. ulwakuba uMutwa naamheliile uvutavulua
uvwa kuvanangania, loli uvwa kuvatanga mu lwitiko. **11**
lino vanyalukolo vango, muhovokaghe muvisaghe vagholofu,
munyamasaniaghe, muvisaghe vumo, muvisaghe nu lutengano.
naju Nguluve unya lughano nu lutengano iiva palikimo numue.
12 mu hungilanaghe mu lughano lwa Kilisite. **13** avitiki vooni
vikuvahungila. **14** ulusungu lwa Mutwa Yeesu Kilisite, nu lughano
lwa Nguluve, nu vuhangilanisi vwa Mhepo uMwimike, fivisaghe
palikimo numue mweni.

Vagalatia

1 une ne nsung'ua Paulo. une naniinsung'ua kuhuma kuaanhu nambe kukilila kuaanhu, neke kukilila kwa Yesu kilisite nu Nguluve Nhaata juno alyansyuile kuhuma kuafue. **2** une palikimo na vanyalukolo tukusilemba itembile sooni sa Vagalatia. **3** uvumosi nu lutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yesu Kilisite fivisaghe numue. **4** jino akihumisie vvimila isambi situ neke kuuti atupoke mu fighono ifi fyavuhosi, kuhumilanila nu lughano Iwa Nguluve ghwitu nu Nhaata. (aiōn g165) **5** kwa mwene vuve vvimiike vuno navuli kusila na kusila (aiōn g165) **6** nidegħa kuuti musyetukila ng'aning'ani mu livangili ilangi, nidegħa kuuti musyetukile kutali kuhuma kwa juno alyavakemħelile ku yumosi vwa Kilisite. **7** kusila livangili ilangi, neke kwevale avaanhу vanonga vano vikuvasababikisia imħumhuko na kunogħua kusyeturania livangili Iwa Kilisite. **8** neke nambe ndeve twesue au uMhola kuhuma kukyanya apulisia kulyumue ilivangili ilangi lino tukapulisia kulyumue na aghħunugħe. **9** ndavule ino tukajovile mutvutengħil, lino nijova kange, "ndeve kuli nu muunhu ilikuvapulisia ilivangili ilangi lino namukupile na aghħunugħe," **10** pe lino nilonda kuhakikisia ku vaanhu au uNguluve. nilonda kukuvhovosia avaanhу? ndeve nighħendelela kughħelasia kukuvhovosia avaanhу, une nanili nsung'ua ghwa Kilisite. **11** vanyalukolo ninogħua umue mukagħule kuuti ilivangili lini nikapulisia naliħumila kuaanhu. **12** nanikwupile kuhuma kwa muunhu, nambe nanikavulanisifue, loli lulyale lwe, vwa Yesu Kilisite kulyune. **13** mukapulike uwrumi vango uwwa kunsana ku nyifunyo isa kiYahudi, silyale sikumħumhusia ku vukali mu tembile ja Nguluve kukila na kukum'buda. **14** nilyaghħendelile mu tembile ja kiYahudi kukila avanyalukolo vango vinga avaYahudi. nilyalye nu lughimbo kyongo mu vutavike la vababa vango. **15** neke uNguluve lukamunoghile kukunavua une kuhuma mulilem Iwa mama għwango. akang'emerilie une kukilila uvumosi vwake. **16** kukum'bonesia unswambe n'kate n'jargo, neke kuuti nimpulisia u mwene ku vapanji. nanikalondile kuvungua na vaanhu. **17** kange nanikatoghile ku Yelusalemu ku vala vano valyale vasung'ua ye nikyale une. pe pano nikaluta ku vualabuni na pambele kugomoka ku Damesiki. **18** amaka għat-tu pambele nikatogħa kuluta ku Yelusalemu kukumugħendela uKefa, nikikalile nagħo iż-ġiġi kijjighthi ni fihano. **19** neke nanikamwaghile unsung'ua ujunge neke ju Yakobo unyalukolo ghwa Mutwa. **20** loola! pavulongolo pa Ngulluve nanisyanga ku kila kino nilemba kulyumue. **21** pe pano nikaluta ku fighavo fy Shamu na Kulikia. **22** nanika kagħlike ku maaso għa tembile ja vaYahudi vano valyale mwa Kilisite, **23** neke vakale vipulika lwene, "umwene juno akale ikutupumħusia lino ipulisia ulvitiko luno akale ikulunangania." **24** valyale vikumugħinna uNguluve vvimila jango.

2 kukila amaka kijjighthi na ghane une, uBalinaba palikimo nu Tiito tukalata kange ku Yelusalemu. **2** nikalutile ulwakuva uNguluve akivonisie kulyune kuuti nikanoghile kuluta. nikavikile pa maaso ghave ilivangili lino nikapulisia ku vapanji. [neke nikajovile kuluiso ku vano vakajovilue kuuva vimilis], nikavombile ndiki neke kuuti nanikale nikimbila nambe nikakimbile vuvule.

3 neke nambe uTiito juno alyale palikimo nune, juno alyale muYunani vakamulasimisie kukekua. **4** ili likahumile ulwakuva avanyalukolo vavudesi kuluiso kupo selesia uvuhulu vuno tulinavvo mwa Kilisite Yesu. vakanogħilie kukutuvomba usue tuve vasung'ua va ndaghilo. **5** natukajjhumsie kukuvitika nambe ilisala limo neke kuuti ilivangili īya kyāng'haani lisighaq kisila ndavule ilivu ulyumue. **6** neke vala vano vajovilue kuva valyale vimilisi navakahangile kimonga kulyune kino vakale vikukivomba nakkale nu luuverbil il-kelyune. ungħul-kuva naikwitka ulughano luno lukililie lwa vaanhu. **7** pe pano vakanyaghile kuuti nitikilue kupulisia ilivangili ku vala vano navakekilue. lu lyale ndavule uPeteli apulisia ilivangili ku vano vakekilue. **8** ulwakuva uNguluve akavombile imbombo n'kate ja Peteli vvimila uvusung'ue ku vala vano vakekilue, kange akalyavombile imbombo n'kate jango ku vapanji. **9** unsiki ghuno uYakobo, uKefa nu Yohani, valyakagħilie kuva valyajxengile itembile, vakavumanyile uvumosi vuno nikapelilue, vaktawwipile mulukong'ano une nu Barnaba. vakavombile ndiki neke kuuti, tulute kuvapanji, kange neke tuwiesie kuluta kuvala vano vakekilue. **10** kange vaktatlundile usse kukuvakumbua avakotofu. nune kange nikanogħilie kuvomba ndik. **11** unsiki ghuno uKefa akisile ku Antikia, nikankanile pavwel uNguluve akahokile. **12** ye vakyale kukwisa avaanhу vanonga kuhuma kwa Yakobo, uKefa akale ilia palikimo navapanji. nekeva avaanhу ava ye vikwisa akabuhiha na kuvuka kuhuma ku vapanji akale ikwogħopha avaanhу vanovilonda kukekua. **13** vule vule navaYahudi vanonga vaku l-ġingine nu kefa mu vuħomeleng'ani uvu. amahumile ghake ghakale kuuti nambe uBarnaba akatolilue nu vuħomeleng'ani vwaave. **14** neke ye nlilole kuuti navakale vikuliltila ilivangili īya kyāng'haani, nikam'bula uKefa pa maaso ghave vooni, "ndeve umme mulivaYahudi neke mukukala mu vutavike uwwa vapanji nakukuvuleka uwwa vayahudi, kiki mukovalasimisja avapanji kukukala ndavule avaYahudi?" **15** usse twevano tulivahud i-vakħolha, natulivapanji avanya sambi. **16** kagħla kuuti nawkale juno ivalilua īkyāng'haani mu magħendele għa ndaghilo. loli vivalilua īkyāng'haani ku l-witiko nkate ja Kilisite Yesu neke kuuti tuvalilua īkyāng'haani ku l-witiko n'kate ja Kilisite sio kuuti kumaghħendele għa ndaghilo. mu magħendele għa ndaghilo kusila m'bili ghuno ghulilvalilua īkyāng'haani. **17** neke pano tukumulonda uNguluve kwa kuttuvalia īkyāng'haani n'kate ja Kilisite, tukujagħha najusue tuli ni sambi, pe uKilisite akavombilue kuuva nyasambi? na ndik! **18** ulwakuva ndeve nivika uluhuvilo l-wang kuvika indaghilo, uluhuvilo luno nikavusisie, nikujivonesia june kuva nilin'denja ndaghilo. **19** kukilila indaghilo nikawile mu ndaghilo, lino ninogħile kukukala vvimila uNguluve. **20** nippu wiċċe palikimo nu Kilisite na nene kange nejju nikukala, loli uKilisite ikukala n'kate jango. uwrumi vuno nikukala mu m'bili nikukala ku l-witiko n'kate ja mwa Nguluve juno akanighanile na kukujjhumi vvimila jango. **21** nanikuvukana uvumosi vwa Nguluve ulwakuva ndeve īkyāng'haani pwejjkale kukiilila indaghilo, pe uKilisite nde akaile vuvule.

3 vagalatia vajaas, lwe liso liki ilihosi lino livananginie? pe uKilisite nakavonike hwene mpumuke pa maaso ghinu? **2** une ninogħua kukagħa ili kuhuma ku lyumue. pe mukamwupile

uMhepo kumaghendele gha ndaghilo au kwa kwitikila sila sinomukupile? 3 pe umue mulivajaasu ene ndiki? pe mukatengile nu Mhepo neka mumale nu m'bili? 4 pe mukapumwike mu nyinga vuvule, ndeve lweli sikale sa vuvule? 5 pe umwene juno amwumusie uMhepo kulyumue nakuvomba isinya ngufu kulyumue ivomba ku sa ndaghilo au kupulika palikimo nu Iwitiko? 6 UAbulahamu "alyale mwitiki kwa Nguluve akavalilue kuuva nyakyang'haani" 7 mu lula lula mukagule kuuti, vala vano vikvitika ve vaanha va Abulahamu. 8 ililembe likavonwile kuuti uNguluve ale ikuvalilila ikyang'haani avapanji kusila ja Iwitiko. ilivangili likadalilikue kwa Abulahamu taasi: "kukillila uve iisi sooni sikaunyilue". 9 neka pambele vala avanya Iwitiko viise vafunyue palikimo nu Abulahamu, juno akale nu Iwitiko. 10 vala vano vihuviла amaghendele gha ndaghilo vali mu lughuno. ulwakuva jilembilue, aghunilue umuunhu ghweni juno naikolana ni sooni sino silembilue mu kilembe kya ndaghilo, kukusivombi sooni. 11 lino vwelu kuuti uNguluve naikum'balila ikyang'haani nambe jumo mi ndaghilo kwa kuva unya kyang'haani ikukala ku Iwitiko" 12 indaghilo najihumilanila nu Iwitiko, neke pe pano "juno ivomba isi mu ndaghilo ikukala mu ndaghilo. 13 uKilisite alyatupokile usue kuhuma ku lughuno lwa ndaghilo un'siki ghuno akavombikue kuuva lughuno vvimila jitu, ulwakuva jilembilue," aghunilue umuunhu ghweni juno akovikue kukyanya ja mpiki." 14 uvufumbue vulyale kuuti, ulufunyo luno lulyale kwa Abulahamu lwale lukwisa kuvapanji mwa Kilisite yeesu, neke kuuti twupile ulwingo lwa Mhepo kukilila uIwitiko. 15 vanyalukolo nijova mu lwa m'bili nambe pano ulwiting'ano lwa ki muunhu luvikilue kikangafu, nakwale juno ijesia kubenapula nambe kukwongelesia. 16 lino ulifingo lukajovilue kwa Abulahamu na kukisina kyake. naijijova kuuti, "kufisina" kusona vinga looli jumo mwene, "ku kisina kyako" juno ghwe Kilisite. 17 lino niti ndiki, indaghilo jino jikisie amaka 430 pamphle, najivusia ulupulung'ahano lwa kunsana luno lukavikilue nu Nguluve. 18 kwa kuva uwimilisi vwale vukwisa ku sila ja ndaghilo, navwale vukwisa kange ku sila ja lufingo. neke uNguluve akavuhumisie vuvule kwa Abulahamu ku sila ja lufingo. 19 kiki lino indaghilo jikahumisive? jikongelesivue kuhumila mu vuhos, kuhanga umuholua ghwa Abulahamu ise ku vala vano akafingilue, indaghilo jikavikilue ku kulila avanyMhola ku luvoko lwa juno isambania. 20 lino juno isambania ifumbua kukila umuunhu jumo, looli uNguluve ghwe jumo mwene. 21 pe lino indaghilo naijijova isa mi lufingo lwa Nguluve? na kwekuuti! ulwakuva nave indaghilo jino jikamumisive jilyale ni ngufu isa kuleta uwumi, ikyang'anji jale jipatikana ku ndaghilo. 22 neke peepano ililembe lidindile sooni mu muvhosi. uNguluve alyavombile ndiki neke kuuti ulfungo lwake ulwa kutupoka usue ku Iwitiko mwa Kilisite Yesu luwesie kapatikana ku vala vano vikumvitika. 23 neke ye lukyale kumema ulwitiko lwa Kilisite, tulyadindilue na kuva pasi pa ndaghilo kuhanga lwise ulusyetulilo lwa Iwitiko. 24 pe lino indaghilo jilyale ghwe mulongosi ghwitru kuhanga uKilisite pano akisilse, neke kuuti, tuvalilue ikyang'anji ku Iwitiko. 25 lino ulwakuva ulwitiko lwisile natuli mwa mulolelesi kange. 26 ulwakuva umue mweni muli vaanha va Nguluve kukilila ulwitiko mwa Kilisite Yesu. 27 mwevoni mwevano mukofughue mwa Kilisite munfwalile u Kilisite, 28 namkwale umuYahudi nambe

umuYunani, umbombi nambe juno na m'bombi, umughosu nambe un'dala, ulwakuva mweni mulivamo mwa Kilisite Yesu. 29 nave muli va Kilisite pe nuvuholuo lwa Abulamamu, vapelua kuvutavike vwa lufingo.

4 nijova kuuti ulwakuva umwimilisi ghwe mwana, aling'inenu m'bombi, nambe ulwakuva ghwe nyakyuma kyoni. 2 pe lino alipasi pavalolesi kuhanga unsiki ghuno ghuvikilule nu viise ghwake. 3 pe pano najesus pano tulyale vaanha, tukakolelivue mu vuvombi vwa vutavike vwa kwanda vwa iisi. 4 neke unsiki ghuno ghuhoghile yeghufikile, uNguluve akansung'ha unswambe, umuholua ghwa n'dala, umuholua mu ndaghilo. 5 akavombile ndikio neke kukuwapoka vano valyale mundaghilo, neke kuti twupile mu sa kuuva hwene vaanha. 6 ulwakuva umue muli vaanha, uNguluve akan'sung'ile uMhepo ghwa nswambe n'kate ja numbula siitu, uMhepo juno ikemhelua "Abba, Nhaata". 7 mu ulu usue natulivombi kange looli vaanha. ndeve ve vaanha pe tulivimilisi kukilila uNguluve. 8 nambe unsiki ghuno namukan'kagwile uNguluve, mulywale vavombi ku vala vano muvwindilo naihwani fya Nguluve. 9 neke lino ulwakuva mukun'kagula uNguluve, nambe kuuti mukagulika kwa Nguluve kiki mugomoka kange muvutavike uvuvotevote uvwa kwanda kange vusila lutalama? pe munoghelua kuva vavombi kanhe? 10 mukukikola ku vulolesi ikoghono ikitavike kukong'an kwa mwesi, na maka. nikwoghopa vvimila jinu. 11 nikwoghopa kuuti mu lumonga mukipumwiesie vuvule. 12 nikuvasuma vanyalukolo muvisaghe ndavule nilivuo, 13 ulwakuva kange nili ndavule nilivuo. namukanhokie. pe mukagula kuuti, looli vulyale vutamy vwa m'bili kuuti nulyadalikile ilivangili kulyumue ulwa kwanda. 14 nambe uvwumi vvango vwa m'bili vulyale mu g'helo, namukanibenapwile nambe kukunikana. pepano mukanyipile hwene Mhepo ghwa Nguluve, ilyle hwene ghwe Kilisite jujuo. 15 pe lino, muhovokela kiki? ulwakuva nikusagha kulyumue kuuti, ndejweskana muvusiesamaaso ghinu na kukumhela une. 16 neke lino pe nili mulugu ghwiru ulwakuva nikuvavula uvwlwei? 17 vikuvalonda kwa kunoghua, kange navaghholu. vilonda kukuavika lubale nune, neke muvalutile. 18 ke kanono jaatu kuva nu lunoghelua ku vufumbue vuno vunono, nakwekuuti lwene pano milipalikimo nune looli ifighono fyon. 19 vanango vadebe nivavua uvutungu vvimila jinu kange ku hanga uKilisite avumbike n'kate jinu. 20 lino nale ninoghelua kuva palikimo numue na kusyetulania isavuti jango, ulwakuva nanili nu lutengano numue. 21 mumbule umue mwevano munoghua kuva pasi pa ndaghilo, namupulika kange indaghilo pano jiti? 22 ulwakuva jilembilue kuuti uAbulahamu alyale na vaanha vavilavadimi, jumo kwa n'dala um'bombi nu junge kwa n'dala huru, 23 nambe nahele, ughwa akaholilue m'bombi akaholilue mu lwa m'bili lwene. lolii jula ughwa n'dala huru akaholilue ku lufingo. 24 isi ndeponu sijovua kwakutulila ikuhwani, ulwakuva avadla ava vilingana na mapuling'ano ghavili. ghamo kuhula ku kidunda Sinai. kihola avaanha vano avombi, uju ghwe Hajili. 25 lino uHajili kwe kidunda Sinai kino kili ku Arabuni. kiling'anisivua ni Yelusalemu ija lino, ulwakuva ve vavombi palikimo na vaanha vaake. 26 pe iYelusalemu jino jili nkanya jili huru, jii je mama jitu. 27 ulwakuva jilembilue, "hovoka, uve ghwe n'dala juno

naghuhola. tosia isavuti kukyanya na kuhovoka, uve ghwe juno numanyile kuhola. ulwakuva vinga ve vaanha va juno naihola, kukila vala vala vajuno ali numughosi. 28 lino vanyalukolo ndavule u Isaka, umue mulivaanha va lufingo, 29 mu n'siki ghula ghuno umuunhu ghwensi junu akaholilue ku vutavike vwa m'bili akampumwisie jula juno akaholilue ku vutavike vwa Mhepo. na lino vwe vulevule. 30 amalembembe ghti ndani? m'busie un'dala um'bombi palikimo nu n'swambe, ulwakuva un'swambe ghwa n'dala um'bombi naililololela palikimo nu mwanaha ghwa n'dala huru.' 31 pe lino vanyalukolo usue natuli vaanha va n'dala um'bombi, looli va n'dala huru.

5 ulwakuva uKilisite alyatupelile uwwelu neke tuuve nu vwelu. lini mwime mu lukangafu kange namungakolwaghe kuva vavombi. 2 lola une ne Paulo, nikuvavula kuuti ndeve mulikekua, uKilisite nailikuvwagha uvufumbue ku sila jojoni. 3 kange, nikumwagha umughosi ghweni junu akekilue kuuti anoghiile kuvomba ku ndaghilo joni. 4 vala vano vavalilua ikyang'haani mu ndaghilo, muvikilue kutali nu Kilisite, mughwile kutali nu vumosi. 5 Iwakuva ku sila ja Mhepo ku Iwitiko tughula ulukangasio lwa kyang'haani. 6 kwa Kilisite Yesu kukekua nambe kisila kukekua kusila luvumbulilo lwolwoni lwe Iwitiko lwene luno luvomba imbombo kukililia ulughano luno luleta uluvumbulilo. 7 mukale mukimbila vunono, veeni junu akavasighile kuleka kukujitikila ilwel? 8 uvusyangi vya kuvomba ndikio navuhuma kwa mwene junu alyavakemhelile umue. 9 ikilule kidebe kinangaria i nonge jooni. 10 nili nu luhuvilo numue mwa Mutwa kuuti namusagha ku sila ijinge jojoni, nu mwene junu ikuvasyanga ilighhua mwene. 11 vanyalukolo ndeve nighendelea kupulisia ithala, kiki nifipumhuka? mu ulio kila kino kye kisighi kya kikovekano kilinanngisiva. 12 lwe lunoghelua lwango kuva vala vano vikuvalongosia fivi fikujisyanga vavuo. 13 uNguluve avakemhelile umue vanyalukolo ku vwelu. neke namungatumilaghe uvweru vwinu hwene kyuma kya m'bili. pe pano ku lughano mutanganaghe jumue kwa jumue. 14 ulwakuva indaghilo joni jikamilike ku ndaghilo jimo; jope je "unoghole kukumughana junu ulipipi naghwo ndavule juve. 15 neke ndeve mubudala na kulisana, mujilolelaghe kuuti namungajinanganiaghe jumue kwa jumue. 16 niti, mughendaghe mwa Mhepo, namulivomba isa mibili. 17 ulwakuva um'bili ghuli ni noghelua ing'ome kukila inumbula, ni numbula jili ni noghelua in'gome kukila um'bili. isi ssoni sipingana, amahumile ghake kwe kuuti namuvomba ifinu fino munoghelua kuvomba. 18 neke ndeve uMhepo ikuvalongosia umue, namuli mundaghilo. 19 lino amaghendee gha mbili ghivoneka. ghope uvuvwafu, uvulamafu, 20 ulufunyo lwa kihwanikisio, uvuhavi, uvulugu, ilibaatu, ni mbedo, kuva ni lyojo, kusindana, ing'aning'ano, 21 kiltule, vuhasi, vulia kyongo, ni singi sino sihwanine nisio. nikuvavunga umue ndavele nilyavavungule mu vutengulilo, kuuti voni vanovivomba isio navilikuvwagha uvutwa vwa Nguluve. 22 neke ulughano lwa Mhepo lwe lughano. kuhovoka, ulutengano ulugudo, 23 uvukoola uvumuunu uvunofu, ulwitiko, uvukoola, nu vudebe, kusila ndaghilo mu ndavule isio. 24 vala vano va Kilisite Yesu vaghupumwisie um'bili palikimo ni noghelua saae imbivi. 25 ndeve tukukala kwa Mhepo, kange tughendaghe kwa Mhepo.

26 natungavisaghe na kukughinia, natungahovesanaghe nambe kuvonelanila kitule.

6 nyalukolo ndeve umuunhu ghweni akolilue mu vuhosi, umue mwe va Mhepo, lunoghile kukun'gomosia unyalukolo ujuo ku numbula ija vukola. kuno mukujilololela jumue kuuti namungaghesivuaghe. 2 mutolelanilanaghe amasigho, mu uluo mukujikamilisia indaghilo ja Kilisite. 3 ndeve umuunhu ghweni ukughinia kuuti umwene ghw nono kukila himbe na kiinu, ikujisyanga jujuo. 4 amuunhu ghweni na akagule imbombo jake, pepano iva ni kiinu kyake mwene ikyu kukughinia, kisila kukulinganisia umwene nu junge. 5 ulwakuva umuunhu ghweni litola un'sigho ghwake jujuo. 6 umuunhu juno avulanisivue ilisio lunoghile kuhanga amanono ghoni nu m'bulanisi ghake. 7 namungasyanguaghe. uNguluve naighhua, kino ayvalile jumonga kye ilitavula. 8 junu ivyala imbeju jake mu sambi ilitavula uvunangifu, looli junu ivyala imbeju mwa Mhepo ilitavula uvvumi vwa kusila na kusila kuhuma kwa Mhepo. (aiōnios g166) 9 natungakatalaghe kuvomba sino sinoghiile ulwakuva mu nsiki ghwake tulipeta ndeve natilidenye ka inumbula. 10 pe lino unsiki ghuno tuvva ni nafasi umuunhu ghweni atendaghe sino sinoghile. looli vano vali mu n'kate ja Iwitiko. 11 lola uvukome vwa kalata sino nikavalembile ku luvoko lwango june. 12 vala vano vinoghua kuvomba inono isa m'bili vevene vikuvalasimisia kukekua. vivomba ndikio kuuti navangingilaghe mu mhumhuko sa kikovekano kya Kilisite. 13 ulwakuva vope avuo vano vakekilue avene navivomba inaghilo. pe pano vilonda umue mukekue neke viise kukughinia amavili ghinu. 14 nalungahumilaghe kukughinia kisila kikovekano kya Mutwa ghwitu uYesu Kilisite. mwa mwene iisi jikapumusivue kulyune, nu mwene mu iisi. 15 ulwakuva tukakekilue nambe kisila kukekua kuuva kye kiinu. pe pano uluholuo ulupia lwe lunghanike. 16 ku vano vikukala muvutavike uvu, vavisaghe nu lughano ni kisa fivisaghe lu vano, na ku Isilaeli ja Nguluve. 17 kuhuma lino umuunhu ghweni nangamhumhusiaghe, Iwakuva nipindile ilitavula lya Yesu mu m'bili ghwango. 18 uvumosi vwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite vuve mu numbula sinu vanyalukola vango. Ameni

Waefeso

1 Muvughane vwa Nguluve u Paulo n'sung'ua Kilisite Yesu, kuvala vano va baghulivue vvimila vwa Nguluve vano vali ku Efeso vano vitiki mwa Kilisite Yesu. **2** Ulusungu luve kulyumue nulu tengano luno luhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu Yesu Kilisite. **3** Aghinwaghe u Nguluve u Nhaata ghwa Mutwa ghwitu u Yesu Kilisite. Nijova uluo ulwakuuva mwa Kilisite utufunyile mu moojo, ghiitu ni nyifunyo kuhuma kukyanya. **4** Unguluye ye akyale kupela iisi, alyatusalwile kuuva vaana vake vvimila u Yesu Kilisite. Alyavombile uluo kuuti tuve vimike vasila n'kole pamaaso ghako. **5** Mulughano Iwa Nguluve alyatusalwile pavwasio nakutu vika heene vaanha va mwene ku siila ija Yesu Kilisite. Alyavombile n'diiki ulwakuuva alyanoghile kuvomba kila kino inoghelua. **6** Mumahumile gha mwene kwekuuti u nguluve ighinua kulusungu Iwa vitike vwa mwene. Iki kye kighono atupelile vulevule ku siila ja mughane ghwa mwene. **7** Ulwakuuva umughane ghwa mwene, tulinuvupuko kukilila idanda ja mwene, ulusaghiло Iwa nyivi. Tulinalywo illi vvimila vwa vumofu uwva lusungu Iwa mwene. **8** Akavombie ulusungu alwakuuti luve lwinga vvimila vvitu nuluhala kukagula. **9** U Nguluve akavombie lukagulike kulyusue luve kyang'haani lulikuvusyefu pa mbombo, kuhumilanila uvunoghelua vuno vufwikulilue mun'kate mwa Kilisite. **10** Unsiki ghuno amasiki gjalyakwiline kuvupesie uwva vutavike vwa mwene, u Nguluve alafivika palikimo ifinu fyon ifya kukyanya ifya kisina mun'kate mwa Kilisite. **11** Mwa Kilisite tukasalulivue muluvilo ye ghukyale unsiki. Lukale kuhumilanila nimbombo ja junio ivomba ifinu fyon kuluviло Iwa vughane vwa mwene. **12** U Nguluveakavombie ulwakuuti tunoghele kujigha mulughinio Iwa vvitike vwa mwene. Tukale vakwasia kuva nulukangasio mun'kate mwa Kilisite. **13** Lukale mu sila ja Kilisite kuuti mulyapulike ilisio ilya kyang'haani, ilivangili ilya m'poki vwinu kusila ja Kilisite. Lukale mwa mwene kange kuuti mwitike na kubikua umuhuri nhu Mhepo umwimike junio fingilue. **14** U Mhepo gwe atusaghile vuhasi vvitu mpaka kutema pano vuliva vuvoneka. Ulu lukale mu lughinio Iwa mwitike ghwa mwene. **15** Vvimila ulu, unsiki ye nipuluke vvimila mu lwitikOK lwinu mun'kate mwa Mutwa Yesu kange vvimila vwa lughano lwinu kuvala vooni vano vabaghulivue vvimila vwa mwene. **16** Nanibuhilile kukumongesia u Nguluve vvimila vwinu kange kukuvakemela mu nyifunyo sango. **17** Nikufunya kuuti u Nguluve ghwe Mutwa ghwitu Yesu Kilisite, u Nhaata ghwe vvitike, ikuvapela inumbula ija luhala, amasyetulilo gha vukagusi vwa mwene. **18** Nikufunya kuuti amasao ghinu aha munumbula ghapelue ulumuli kulyumue kukagula lwe lulikulukangasio ulwa kukmelua kulyumue. Nikufinya kuuti mukagule uvumofu uwva vitiki uvva vuhasi vwa mwene munkate mu vaala vano vabaghulivue vvimila umwene. **19** Nikufunya kuuti akagule uvuvaha vuno vukila ingfu ja mwene mun'kate mulyusue junio tukwitika. Uvuvaha uvu kwe kuhumilanila na kuvomba imbombo mhu ngufu sa mwene. **20** Iji je ngufu jino jivombie imbombo mun'kate mwa Kilisite unsiki u Nguluve ye asyusisie kuhuma kuva fue na pikum'bika kuluvoko Iwa mwene ulwa ndio pala pa vulanga. **21** Alyam'bikile kukyanya kuvutali na kutema,

uvutavulilua, ingufu, vutua, nilitavaa lila lino litambulua. Alya m'bikile u Yesu na kwekuuti unsiki ughu looli ku nsiki ghuno ghu kwisa kange. (aiōn g165) **22** U Nguluve afibikile ifinu fyon pasi pa maghulu gha Kilisite. Avikile umwene umuutu ghwa mwene pakyanya pa ifinu fyon mulukong'ano. **23** Lwe lukong'ano kuuti ghwe m'bili gha mwene, uvukwulanifu vwa mwene juno imemia ifinu fyon ku siila sooni.

2 Ndavule mulivuo kuuti mufwile mu vuhosi ni nyivisinu. **2** Lukale mu agha kuuti ulwakwasia mukalutile kuling'ana nuvnsiki ughwa iisi iji. ukale muluta kuvingga lila untemi ughwa vutavulilua ughwa vulanga. Iji je mhepo jamwene jula junio ivomba imbombo mu vaana agagalusi. (aiōn g165) **3** Usue tweni apuo pa vvasio tukale mun'kate mu aava vano na vitike. Tulyale tuluta ndavule uvu noghelelua uvuvivi vwa mavili ghitu. Tulyale tuvomba uvughane vwa m'bili na kukagula kulyusue. Tulyale va vutengulilo avaana ava lukwelo ndavule avange. **4** Looli u Nguluve ghwe mwinka ghwa lusungu ulwakuva ulughano Iwa mwene lukome luno atughanile usue. **5** Unsiki ghuno tukale vafue nu vuhosi vvititu, alyatuletile palikimo mu vukalo uvupia mun'kate mwa Kilisite. Kulusungu kwekuuti mupokilue. **6** U Nguluve alya tusyusisie palikimo na pikutuviika kukakala palikimo pala pavulanga mun'kate mwa Kilisite Yesu. **7** Alyavombie n'diiki kuuti munsiki ghuno ghukwisaanoghile kukutusona uvumofu uvukome uvwa lusungu Iwa mwene. Ikitusona usue illi kusilanija vuhugu vwa mwene mun'kate mwa Kilisite Yesu. (aiōn g165) **8** Mulusungu mupokilue musila ija lwitiko. Ulu naluhumile kulyumue. Luvonolo Iwa Nguluve. **9** Najihumilanila ni mbombo. Ku isio nakwangavisaghe nambe jumo ughwa kughinia. **10** Ulwakuuva usue tuli mbombo ja Nguluve, tupelilue mwa Kilisite Yesu kuvomba imbombo inono. Nimbombo iisi sino u Nguluve alya tuvikile kuhumila pa vukulu vvimila usue, ulwakuuti tughendelelaghe mu isio. **11** Pauluo mukumbukaghe kuuti pa mwande paala mulyale vaanhу va paanji mu Iwa m'bili. Mutambulua "Mwevasila kudumulua" ku kila kino kitambulua vu dumulua vwa m'bili vuno vuvombua na mavoko gha vaanhу. **12** Kunsiki ughuo mulyabaghulue nu Kilisite. Mulyale va hesia muvaanhу va Israeli. Mulyale va hesia mulufingo Iwa kufingana. Mulyale vasila vwa kyang'haani kunsiki ghuno ghukwisa. Mulyale vasila Nguluve mu iisi. **13** Looli lino mwa Kilisite u Yesu umue mwevano pakali apuo mulyale patali nu Nguluve muletilua pipi nhu Nguluve mu danda ja Kilisite. **14** Ulwakuuva umwene ghwe lutengano lvitu. Alya vombie vavili kuva jumo. Vvimila um'bili ghwa mwene alyananginie uluvumba Iwa vugalung'ani vuno vulya tughavinie, uvulugu uvuo. **15** Kuuti alyimisie indaghiло sa lulaghiло nuvutavike ulwakuuti apeele umuunhu jumo umpia mun'kate mwa mweene. Akaviika ultengano. **16** Alyavombie vulevule ulwakuuti aghasambanie amapugha ghavili agha vaanhу kuuva m'bili ghumo kwa Nguluve kukilila ku kikovekano. Ku siila ja kikovekano alya budile uvulugu. **17** U Yesu alisile na kupulisia ultengano kulyumue umue mwevano mulyakutali nulutengano kuvalaa vano valya pipi. **18** Ulwakuuva ku sila ija Yesu usue tweeni vavili tuli nuvwelefу kwa Mhepo jula jumo kukwingila kwa Nhaata. **19** Pa uluo, umue mwe vaanhу mwe vapanji namulimulughendo na kuuva vahesia

kange. Looli muli vanakaja palikimo navala avabaghulua vvimila u Nguluve na kuuva valetamola munyumba ja Nguluve. **20** Mujengilue mulwalo lwa vasung'ua nava viili. Ukilisite yesu jujuoalyale ghwe livue ilivaha ilya pa nguuto. **21** Vvimila umue lijengo lyooni lilunganisivue palikimo na kukula heene nyumba ja kufunyila ija Mutwa. **22** Mwe mun'kate mwa mwene umue najumue mujengua palikimo heene pe pala apakukala apa Nguluve mwa Mhepo.

3 Ulwakuva pa uluo une, Paulo, nilin'kungua ghwa Yesu Kilisite vvimila umue mwe vapansi. **2** Nikwitika ulwakuuti mupulike vvimila imbombo ija lusungu lwa Nguluve luno amelile vvimila umue **3** Nikuvalembela kuhumila ulwakuuti ndavule ulusetulilo lulwikwihe kulyune. Ulu se sakyang'haani sino sisfimesinonilyalembile pavufipi mu kalata ijinge. **4** Pano ghukwimba vvimila isi, ghukagula pikulutang'ania uluvelo lwango mu vwa kyang'haani uvu vuno vufisime vvimila u Kilisite. **5** Ku fisina ifinge uvwa kyang'haani uvu navukavombilue ulwakuuti vukagulike ku vaana va vaanhu. Looli lino ghuvikilue pavulogholofu kwa Mhepo kuva sung'ua vano vabaghulilue nava viili. **6** Uvwakyang'haani uvu vuno vufisime kwe kuuti avaanau ava panji vahangilanesi nusue nava humia mola ava jitu ava m'bili. Vahangilanisi palikimo nu lufingo lwa Kilisite Yesu kuhumila ili vangili. **7** Pa ulu nivombie m'bombi ku luvonolo lwa lusungu lwa Mutwa luno ahumisie une kukila uvuvombele vwa ngufu sa mwene. **8** U Nguluve alyahumisie uluvonolo ulu kulyune, nambebune nili muunhu n'debe kuvoni vala vano vabaghulivue vvimila u Nguluve. Uluvонolo kwe kuuti luninoghile kupulisia kuva panji ilivangili lino liliinuvumofu vuno navwakughanulania. **9** Lunoghile kukuvalumulika avaantu voomi vvimila une vutavike vwa Nguluve ughwa kuvusyefu. Uvu vve vitavike vuno vulyafisilue amaka minga ghano ghakiling'inie, nu Nguluve junu alyapelite ifiniu fyon. (*aiōn g165*) **10** Ulu lulyale kuu, kukila ulukong'ano, avatema nuvu tavulilua mun'kate muvulanga vakagule kukagula imbalie nyinga isa pavukulu vwa vughane vwa Nguluve. **11** Agha ghakale ghahumile kukila uvutavike vwa kuvusila na kusila vuno alyaghukwisikisie mun'kate mwa Kilisite u Yesu u Mutwa ghwitu. (*aiōn g165*) **12** Ulwakuva mwa Kilisite tuliningufu na kukitang'ania kukwingila ni ngufu vvimila ulawtiko ulwitiko lwti kwa mwene. **13** Pauluo nikuvasuma muleke pidendevuka vvimilanimumuko sango vvimila umue. Isi lwe Iwitiko Iwinu. **14** Pauluo nifughama kwa Nhaata. **15** Juno kwa mwene ifisina fyon kukyanya na mu iisi jooni jitambulilue litavua. **16** Nisumile kuuti akagule kukuvasungukila, vvimila vwa vumofu vwa Iwimiko lwa mwene, avakangasiaghe kukila u Mhepo ghwa mwene, juuno alin'kate mulyumue. **17** Nisuma kuuti u Kilidite ikalaghe mun'kate mu moojo ghinu kukilila ulwitiko. **18** Nisuma kuuti muve nikisikina mu lwuutu lwa lughano lwa mwene. Muvigashe nulughano lwa mwene ulwa kuuti mkagule pikulutang'ani, palikimo palikimo na vooni vano vitike, ndavule uvwelefu, nubvutali ni kyomo ni kigho ikya lughano lwa Kilisit. **19** Nisuma kuuti mukagule uvuvaha vwa lughano lwa Kilisite, vano vikilila ku nang'anio. Muvombaghe isi mulwakuuti mumemaghe muvupesie wvoni uvwa Nguluve. **20** Lino kwawene junu anoghile kuvomba sooni, kukila sooni sino tusivombie nasino tukasivomba, kukila ingufu sa mwene sino sivomba

imbombo mun'kate mulyusue, **21** kwamwene juula kuvisaghe Iwimiko n'kate mu lukong'ano na mwa Kilisite Yesu ku fisina fyon foni kusila na kusila. Ameni. (*aiōn g165*)

4 Pauluo, heene n'kunguavwimila u Mutwa, nikuvasuma mughendelelaghe ndavule ng'emelo jino u Nguluve alya vakemelile. **2** Mukulaghe nu vwoghoi mu vuvgugu nulugudo. Kupindilanila n'kate mulughano. **3** Mulolelanilaghe ni ngufu kulolela uvumo vwa Mhepo muvukungua uwwa lutengano. **4** Kuli m'bili ghumo ku Mhepo jumo, ndavule mulyale mukemelilue muvwa kyang'haani uvwa lughulllo lomo ulwa ulwa ng'emelelo jinu. **5** Kange kwale u Ntua jumo, ulwofugho lomo, **6** nu Nguluve jumo ghwe Nhaata ghwa vooni. Umwene alipakyanya pa sooni iisi, na kusooni isi na mun'kate mu ku sooni. **7** Kwa muunhu ghweni mulyusue apelilue ikipelua kuling'ana nikighelelo ikya kipelua ikya Kilisite. **8** Ndavule amalembe ghijova: "Pano alyatoghile ku kyanya kyongo, alyalongwiesie ava galulu muvukami. Akahumia ifipelua ku vaanh." **9** Kwekuuti kiki iisi, "Alyatoghile," neke looli alikile kange pasi pa iisi? **10** Umwene junu alikile ghwe mwene julajula junu kange alyatoghile kuvutali kukyanya kuvulanga vwooni. Alyavombie n'diki ulwakuuti uvuvaha vwa mweene vuvisaghe mu finu fyooni. **11** U Kilisite alya humisie ifipelua ndavule ifi: avasung'ua, avavilli, avainjilisiti, avadiimi nava vulanisi. **12** Alyavombie vulevule kuvuvatanga avitiki vvimila vwa mbombo ija vuvombi, vvimila vwa kuvuvujenga um'bili ghwa Kilisite. **13** Ivomba n'diki kuhanga usue tweeni tufikile uvumo vwa Iwitiko nhuvu mang'anyi vwa mwana ghwa Nguluve. Ivomba vulevule mpaaka tukangale ndavule vaala vano valyafikile ikyimo kino kikwiline ikya Kilisite. **14** Ulu kwekuuti tulekaghe kuuva heene vaana, natungapululusivwaghe kuno nakula. Ulwakuuti tuleke pitolua ni mhepo sisino sisivaghe sa mbulanisio, nigliabsa vaanhu mumanjughulu gha vudesi vuno vusoveleng'inie. **15** Palwene uluo tujobaghe uvwakyang'haani mulughano na kukula kyoongo mu siila sooni n'kate mwa mweene junu ghwe muutu, u Kilisite. **16** U Kilisite adumining'inie, palikimo u m'bili ghwooni ughwa vitiki. Ghulunginisivue palikimo nifipelua fyooni ulwakuuti um'bili ghwni ghukule napikujenga gwene mulughano. **17** Pauluo, nijova illi, nikuvasuma mwa Mutwa: Namulaghendagha kange heene vaanhu vapanji fino vighenda muvugalusi vwa luhalu luvanave. **18** Vakapikilue ni ng'iisi mumasaghe gha vanave. Vadaghilue vvumi vwa Nguluve muvuyasu vuno vulin'kate muanave ulwakuva vvimila uvwumi vwa moojo ghavanave. **19** Navikupulika isooni. Vitavwile veene kuvunyalu mi mbombo inyali, mulwa vugheji vwooni. **20** Looli, nafyelulivu ndavule mulumanyile vvimila u Kilisite. **21** Nakuba kuuti mupulike umwene. Nakuba kuuti mukale mumanyila mwa mweene, ndavule uvwa kyang'ani vlivu vvimila u Yesu. **22** Luvanoghile mufunyaghe sooni sino silutana nulughendo Iwiinu ulwa pakali, uvumuunhu uvwa pakali, uvumuunhu vwa pakali vuno vuvola vvimila vwa vunoghelua vwa vudesi. **23** Mufulaghe uvumuunhu uvwa pakali ulwakuuti muvombeke vupia munumbula sa luhalu Iwinu. **24** Muvombaghe vulevule ulwa kuuti mukagule kufwala uvumuunhu uvupia, vuno vulturana nu nguluve vupelilue muvawkyang'ani nu vvimike vwa kyang'ani. **25** Pa uluo, vikagha

kutali nuvudesi. "Jovagha uvwa kyang'aani umuunhu ghweni nhu m'bading'ani ghwa mwene," ulwakuva tulivahangilanisi umuunhu ghweni kwa junge. **26** Muvisaghe ni ng'alasi, looli na mungavombaghe inyivi," Ilijuba nalingasemaghe mujighe ni ng'alasi siinu. **27** Namungam'pelaghe uwwelef u setano. **28** Ghwени juno ihija anoghile kuhija kange. Pa uluo anoghile avombaghe imbombo. Avombaghe imbombo inyaluvumbulilo na mavoko gha mwene, ulwakuuti akagule pikun'tanga umuunhu juno aghilue. **29** Injovele imbiivi najingajighaghe mumulomo ghwinu. Pa uluo amasio ghanoghile pihuma mumalomo ghiinu ghano ghanoghile kusino silondeka, kukuvapela uluvumbulilo vala vano vipulikisia. **30** Mulampelelagha kusukunala u Mhepo Mwimike ghwa Nguluve kwa mwene kuuti mukanyilue umuhuri vwila vwa kighono ikyu vupoki **31** Lunoghile pikuluvika patali uvuvafi vwooni, ing'alasi, ilyojo, amabatu, namaligho, palikimo nuvhosu vuno vuli pa pinga. **32** Muvisaghe nulusungu. Musaghilanilaghe jumue kwa jumue, ndavule u Nguluve mwa Kilisite avasaghile umue.

5 Pa uluo muvisaghe vaanhu va kum'bingilila u Nguluve heene vaanha va mwene avaghanike. **2** Mughendaghe mulughano, vulevule ndavule u Kilisite atughanile usue, alihumisie jujuo vwinila usue. Umwene alyale litekelo kange ng'oolo jujuo kuuva nulunusi lunono ulwa kumovosia u Nguluve. **3** Uvuwafu nambe uvunyali vweewoni nuvunoghelua uvuvivi vunoghile navungatambulaghe mulyumue, ndavule jilondua kuvitiki, **4** nambe isakukalasia nasingatambuluaghe, imuling'ano isa kijas, nambe imbedo isa kubedania, sino nasigholwie, ulwene pesivisaghe inyongesio. **5** Munoghile kuuva nuvvakyang'haani kuuti kuli vuuvafu, uvunyali, nambe juno inoghelua, ujoo ikufunya ifihwani, alivuvule uvuhasi kuvutua vwa Kilisite nhu Nguluve. **6** Umuunhu ghweni nanga kusyangagheku masio vulevule, ulwakuva amasio agha lyojo lya Nguluve likwisa kuaala vano navikumwitika. **7** Pa uluo nungavisaghe muhangilanisi palikimo na veene. **8** Ulwakuva umue pavwasio mukale mu ng'iisi, looli lino mulimulumuli ulwa Mutwa. **9** Pa uluo mughendaghe heene vaana valumuli. Ulwakuva imekebsa lumuli siling'ana nu vunono vwoni, uvwa kyang'haani nuvwa lwei. **10** Mulondaghe kila kinu kihovosie kwa Mutwa. **11** Napwevungavisaghe uvuhangilanisi mumbombo isa mu ng'iisi sino nasilinimeke, pa uluo sivike pa vweli. **12** Ulwakuua iisi sivombua na vene kuvusyefu se soni kyongo kange kukwolelela. **13** Amasio ghoni pano ghivikua pavuvalafu nulumuli ghiva pa vwelilu, **14** ulwakuva kiila kiinu kino kilipavuvalafu kiva palumuli. Pa uluo kiiti ndiiki, "Sisimuka uve ghwejuno ghughona, kange ghwime kuhuma kuafue kange u Kilisite imulika palyuve". **15** Pa uluo muvisaghe mulelelaghe pano mughenda, na kwekuuti heene avaanhua vaano navalinuvukagusi looli heene vakagusi. **16** Mulutaghe nu nsiki ulwakuva ifighono fye fya vuhosu. **17** Namungavisaghe vajasu, pa uluo mukagule kiinu kiiki mu vughene vwa Mutwa. **18** Namungaghalaghe nhu luhuje, vilongosia ku vanangifu, pa uluo mumemesevuu nhu Mhepo u Mwimike. **19** Mujovaghe nhu muunhu ghweni mulyumue mu nyimbo, nulughinio, nhinyimbo isa mhepo. Imbagha kange mughiniaghe nhu mwoojo ghwa Mutwa. **20** Jaatu humiaghha uluhongesio mu isi sooni mulitavua lya Yesu Kilisite Mutwa ghwituu kwa Nguluve u Nhaata. **21**

Muhumiaghe jumue umuunhu ghweni kwa junge nu vwoghopua vwa Kilisite. **22** Va mama, muhumiaghe ku vaghosu viinu, ndavule kwa Mutwa. **23** Ulwakuva umughosi ghwe Mutua ghwa mumama, ndavule u Kilisite pano alimuutu ghwa lukong'ano. Ghwe m'poki ghwa m'bili. **24** Looli ndavule ulukong'ano vule lulipasi pa Kilisite, vulevule ava mama vanoghile kuvomba khu vaghosu vavanave mu agha ghoni **25** Vaghosi, muvaghanaghe avadala viinu ndavule vule u Kilisite alyalughanile ulukong'ano kange akihumia jujuo vwinila umwene. **26** Alyavombile anala ulwakuuti vave vimike. Alyalivalisie na kulisuka na malenga mu lisio. **27** Alyavombile n'diiki ulwakuuti pikufikisia jujuo mulukong'ano ulwimike, kisila lideeha pavalafu pe nambe kimonga kino kihwanine nisio pauluo lwimike ulusila n'koole. **28** Musila jilajila, avaghosi vanoghile kuvuaghana avadala vavanave ndavule amavili ghavanave. Jula juno amughanile un'dala ghwa mwene ighanile mwene. **29** Nakwale nambe jumo juno ikughukalalila um'bili ghwa mwene. Pa uluo, ikughunosia na kukughughana, ndavule u Kilisite kange vule alyalughanile ulukong'ano. **30** Ulwakuvasue tulivahangilanisi va m'bili gwa mwene. **31** "Vwinila ulu umughosi ikumuleka u Nhaata ghwa mwene nu mama ghwa mwene viiva palikimo nhu n'dala ghwa mwene kange avuo vavili viva m'bili ghumo". ulu lwe lufisime. **32** Looli nijova vwinila u Kilisite mulukong'ano. **33** Pa uluo, umuunhu ghweni mulyumue anoghilebkukumughana un'dala ghwa mwene heene jujuo, nun'dala ghwa mwene anoghile amwoghopaghe umughosi ghwa mwene

6 Mwe vaanha muvaledaghe avapafi viinu mwa Mutwa, Ulwakuua uvu vwe vwakyang'haani. **2** "Umwoghopaghe u Nhaata ghwako nhu mama ghwako" (Ulwakuua ulu lwe lulaghilo lwa kwasia ulunyalufingo), **3** "ulwakuuti jive kiba kange kulyumue kange munoghele kukukala muvukalo uvatali pa iisi." **4** Najumue mwe vanhaata namungavakalasiaghe avaana na pikuvapela ing'alasi, pa uluo, muvaledaghe mu mbulanisio nhi ndaghilo sa Mutwa. **5** Umue vaakamu, muve vitiki ku vatua viinu ava apa pa iisi kuvwoghopua uvuvaha na kutetema nulu dwesi lino luhuma mu numbula siinu. Mwe viitiki kuvanave ndavule vule mukumwitika u Kilisite. **6** Kuleva kulyumue nakungavisaghe pala avatua viinu pano vikuvalola ulwakuuti kuvahovosia. Pa uluo muve vitiki ndavule avakami va Kilisite. **7** Muvombaghe uvughane kuhuma mu moojo ghinu ghoni, muvavombelaghe na moojo ghiinu ghooni, ulwakuva mukum'bombela u Mutwa nambe nakwekuuti avaanhua. **8** munoghile kukagula kuuti mumbombo inofu u muunhu juno ivomba, ikwupila uluvonolo kuhuma kwa Mutwa, nave n'kami nambe umuunhu mwavuke. **9** Najumue mamutua muvombaghe vulevule ku vakami viinu. Namungavoghofiaghe mukagula kuuti umwene ghwe Mutwa ghwa vooni ghwe jula juno alikukyanya. Mungakagule kuuti mwevusili uvupendelelo mun'kate mwa mwene. **10** Pa uluo, muvisaghe ni ngufu mwa Mutwa ni ngufu sa mwene. **11** Mufwalaghe ifilwilo fyooni ifya Nguluve, ulwkuuti mukagule kukwima lubale nhi giila sa setano. **12** Ulwakuva uvulugu vwiitu naje danda nhi nyama, looli vwe vwinila vwa vututu nu vutavulilua vwa mhepo nava temi va iisi ava vuhosu nhi ng'iisi, vwinila vwa lipepo ilya mu iisi. (*aiōn g165*) **13** Pa uluo fwalagha ifilwilo fooni ifya Nguluve, ulwakuuti mwime vunono vwinila vwa vuhosu unsiki

ughu ughwa kihosi. Yetumalile kila kiinu, mukwima vunono. **14** Pa uluo mwimaghe nu ngufu. Muvombaghe vulevule pano mupinyile ulukova muwwakyang'ana muvulweli mukifuva. **15** Muvombaghe vulevule kumo muwalile muling'anisie mumaghulu ghini ulwa kupulisia ilivangili ilya lukong'an. **16** Musooni sino pwesile ye mutoolile ingula ija lutengano, jino jikagwile pisimia indibulo sa jula um'biiyi. **17** Mufwalaghe ikofili ija vupoki ni bamba ja Mhepo, jino lye lisio lya Nguluve. **18** Palikimo ni nyifunyo na pikufunyla. Musumaghe kwa Mhepo amasiki ghoni. Kulola vulevule mulolelelaghe amasiki ghooni nulu gudo lwooni ni suumo vvimila kuvitiki vooni. **19** Musumaghe vvimila une, ulwakuuti nipelwaghe imhola pano nidindula umulomo ghwango. Musumaghe kuuti nolelelaghe ni ngufu uvwakyang'aani vuno vufisime vuno vulungime kulivangili. **20** Vvimila vwa livangili une nilintuni nejuno nikungilue na manyororo, ulwakuuti mun'kate muvanave nijovaghe ni ngufu ndavule nilondilue kujova. **21** Looli umue mukagulaghe imbombo sango ndavule nighendelela, Tikiko unyalukolo ghwango umughanike um'bombi umfwihu kwa Mutua ikuvavulagha kila kiinu. **22** Nimwomuile kulyumue ku ulu luno lulungime, ulwakuuti mukagulaghe sooni vvimila usue, akagule pikughanyamasia amoojo ghinu. **23** Ulutengano luvisaghe kuvanyalukolo, nu lughano palikimo nulwitiko kuhuma kwa Nguluve nhaata nu Mutwa Yesu Kilisite ulughano lulalula lino nalufua. **24** Ulusungu luvisaghe na vooni vano vamughanile u Mutwa Yesu Kilisite kulughano lula luno nalufua.

Filipo

1 UPaulo nu Timoti, vasung'wa va Kilisite Yesu, kuvala vano valengilue mwa Kilisite wanovikukala ku Filipo, palikimo na valolelesi navalolelesi. **2** Uvumosi vuve kulyumue nulutengano louluhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu uYesu Kilisite. **3** Nikumwongesia uNguluve ghwango panonikuvakumbuka umue mweni. **4** Mufighono fyonu ulufunyo lwango kukuvasumila umue mweni, nanihovoka panonikuafunyila. **5** Nili nuluhongesio lwanga lwakuva ulukong'ano Iwinu mulivangili kuhuma ikighono ikyakwasia mpaka umusyughu. **6** Nili ni kyang'anii kuva umwene juno alyatengulisia imbombo inofu kyongo mun'kate jinu ilighendelela kukujivomba mpaka ikighono kya Mutwa uYesu Kilisite. **7** Kekanono kulyune kulkwighinia nahelo kulyumue mwevoni ulwakuva nivavikile munumbula jango. ulwakuva mulivakong'anike vajango mumvumosu mukifungo kyango na. **8** Unguluve ghwesaidi ghwago, ndavule pwenile nulunogheluo lwango kulyumue mulughano ulwa mun'kate ula Yesu Kilisite. **9** Kange Nisuma kulyumue kuti: ulughano Iwinu lwongelete kyongo. **10** Nisuma mu ili neke muve nuvuweso uvwa kupima nakutavula sino sili vunono kyongo. kange nikuvasumila neke muve kanono mulekaghe kuva nuvhosi vyovyonu mukighono kya Kilisite. **11** Neke kange mumemesivue ni meke ija lifyulisi ilya kyang'anii linolipatikana mwa Yesu Kilisite, muvuvaha nulughinio lwa Nguluve. **12** Lino vanyalukolo vango, nilonda mukagule kuva, isi sinosihumile kulyune sivombike neke ilivangili lighendelel fijo. **13** Fyenambe ifipinywa fyango mwa Kilisite, fimanyike kuvalolelesi va ikulu jooni nakuvange vooni. **14** Navanyalukolo vinga mwa Mutwa, lwakuva ifipinywa fyango, vasyovike na kughela kudalikila iliso kisila vyoghozi. **15** Vamonga Iweli vikun'tangasia uKilisite kwa kitule nilibatu, navange kuvufumbue. **16** Vala vanovikun'tangasia uKilisite mulunghano vikagula kuva nivikilue apa neke kutetela ilivangili. **17** Pe avange vikun'tangasia uKilisite mu sila imbivi. visagha kuti vitengulisia ulupumuko mufipinywa fwango. **18** Pe lino nanisagh, nambe isila jingave ja gila au ja Iweli, uKilisite itangasivua, namuili nihovokela! kange nihovokela. **19** Ulwakuva nikagula kuti lilileta kudindulivua kwango. ili lilihuma mulufunyo Iwinu namuvutangilisi vwa Umhepo Umwimike ghwa Yesu Kilisite. **20** Kuling'ana nuluhuvioso lwango lya kyang'anii ni Iweli kwekuti, nanilivona soni. pepano kulukangasio Iwoni, ndavule ifighono fyonu na lino, nihuila kuwa uKilisite ikinulivua mum'bili ghwango, lungave mu vwumi nambe muvufue. **21** Ulwakuva uvwumi vyango ghwe Kilisite na kufua lweluvumbulilo. **22** Neke nambe uvwumi vwa m'bili vuhola imeke mu mbombo jango, pe nanikwelevua lye liliku ilya kutavula. **23** Lwakuva nisukung'wa kyongo namasaghe agha ghavili. ninoghua kukusileka isa m'bili na piva palikimo nu Kilisite, ikinu kino kya lutalamia kyongo. **24** Nambe kusighala num'bili ughu kanono fijo kulyumue. **25** Ulwakuva nilinikyang'anii mu ili, nikagula nillijiga nakughendelela kuva palikimo numue mweni, kwaajili ja maghendeleo napihovokela ulwtitiko Iwinu. **26** Niji jilileta ulukelo Iwinu ulukome mwa Kilisite Yesu, ulwakuva uvuvoneke vyango palikimi numue. **27** Muvaghile kukukala muvuwumi vwinu mumaghendele amanono ghanoghile

mulivangili ilya Kilisite. vombagha ndikio neke ningise kuavavona nambe ningaleke kukwsa, nipulikaghe kuti mwimile kikangafu mu numbula jimo. ninoghua kupulika kuti muli ninumbula jimo, mwimilaghe ulvitiko lwa livangili palikimo. **28** Namungoghopaghe ikinu kyokyonii kinokivombua navalugu vinu. iki kuvanave kyekivalilo kya vunangifu. Neke kulyumue kwekivalilo kya vuvangi kuhuma kwa Nguluve. **29** Lwakuva umue mupelilue kwaajili ja Kilisite, sio kukumwitikila kwene, neke napipumuka kange mwa mwene. **30** Ulwakuva mulinulukwesano lulalula ndavule mukalwaghile kulyune mupulika kuti nilinalwo nambe lino.

2 Ndeve kwelule ulwa kukangasiva inumbula mwa Kilisite, ndeve kwevule uluhuviokuhuma mulughano lwake. ndeve kwevule uvuhangalinisi vwa Mhepo umwimike. ndeve kwelule ulusungu. **2** Munywiliisaghe ulukeelo lwango ulwakuvalumo nakuuva nulughano lumo, ye mulilumo mwa Mhepo, nakuva nuvufumbue vumo. **3** Namungavombaghe uvufinyi ni ni vyivono. Ulwene mulwa kujisia kukuvavona avange kuuva vanongiile kukila umue. **4** Unumu ghweni nangalolaghe uvufumbue vwake mwene, looli kange akolopallaghe nuvufumbue vya vange. **5** muvisaghe nuvufumbue ndavule alinawo uKilisite Yesu. **6** nambe umwene aling'iine nu Nguluve. neke nikavona kuti ulwa kuling'ana nu nguluve nakiinu kya kugadilila. **7** ulwene alijisile jujuuo. alyakoliile ulwakuva mbombi. akahumila mulwakitiwani kya vanhu. alyavonike munhu. **8** umwene alijisile na kuuva mwitiki kuanga kufua, ifua ija kikovekano. **9** mu uluo unguiluve alyampaalile kyongo. **10** alyavombile uluo kuuti multavua lya Yesu ilifundo lya lyoni livaghile pifughama. amafundo ghavano vali muiisi nava paasi pa iisi. **11** Akavombie ndikio kuti ulumili lwtitikaghe kuti Yesu Kilisite ghwe Mutwa, kuvuvaha vwa Nguluve Nata. **12** Pelino, vaghanike vango ndavule vunomukwitikila ifighono fyonu, ulwakuva pwenile une, lino pelukome nambe napwenile une, muvombelaghe muvupoki vwinu kisila vwoghozi napi. **13** ulwakuva ghwe Ngulve junio ivomba imbombo munkate jinu neke kuvavika kunoghwa kuvomba ghano ghikumufoviosia umwene. **14** Muvombaaghe imbombo soni kisita kupikana ni ng'aning'ano. **15** Muvombaghe ndikio ulwakuti muleke kupikana kuva va Nguluve avasila lupiko. muvombaghe ndikio muvombaghe ulwakuti muve lumuli lya isi mu kisina kya vugalusi nu vuhosi. **16** mugadiliale fijo ilisio lya vwumi neke kyaniluting'ania kuti nakikakimbile uluvilo kisila luvumbulilo. **17** Pope pano nikutavula kuva litekelo pakitekelelo ulutangilo lwa Iwtitiko Iwinu, nihovoka, kange nihovoka palikimo numue mweni. **18** vulevule na june panoruhovoka nakuhovoka palikimo nune. **19** Neke nihuila mwa Mutwa Yesu kukun'sungha u Timoti kulyumue akavalilo kano kalipipi, neke kuti nivakangasie inumbula kyalenikagwile imbombo sinu. **20** Ulwakuva nakwale ujunge junio nikumwagha ndavule umwene unya vufumbue kulyumue. **21** Navange voni vanonaale nikuvasung'a kulyumue vilonda imbombo isavanave sene, kange sino nasa Yesu Kilisite. **22** Kange mulumanyle ulutalamia lwake ndavule umwana muno ikumbombela ivise, fyeavombie nune mulivangili. **23** kwekuti nihuila kukusung'a ng'aning'ani nikangwile kino kilihumila kulyune. **24** neke leo sakyang'anii kwa Mutwa june kange lino

nilipipi pikwisa. 25 neke lino nisagha pikun'gomosia kulyumue u Epafradito. umwene nyalukolo vango m'bomba mbombo kange n'sikari n'jango, mwamulua kange mbomba mbombo ghwini mulwa vufumbue 26 ulwakuva alyale nuvwoghoji uwua kunoghua kuva palikimo numue mweni, ulwakuva mukapulike kuti alyale n'tamu 27 ulwakuva akale ntamu fijo ulwakufua. neke Nguruve akampyanile, nuvukola vwa Nguluve navulyale kwa mwene jujuo, kange lulyale kulyune neke kuti nilekaghe kusung'unala. 28 ku uluo nikun'gomosia ng'aning'ani luno luvaghile ulwa kuti panoluvaghile kange mvisaghe vakuhovoka najune niva nivusivue ludwesi. 29 mumwambiliaghe Epafradito mwa Mutwa nulukelo lwoni, muvughopaghe avanhu ndavule umwene. 30 ulwakuva lulwale lwa mbombo ja Kilisite kuti alipiipi pifua, akakulusye uvwumi vyake kuti amoke une akavomba kino mukakunilue kuvomba mulwakunengelela une ulwakuva mulukutali nune.

3 Muvusililo, vanyalukolo vango muhovokaghe palikimo nu Mutwa. Nanikatala pikuvalembela kange amasio ghalaghala. isi silikuvelapa ulutengano. 2 muvisaghe maso ni mbua. muvisaghe maso na lavomba mbombo avavi. 3 muvisaghe maso navanovukijitema amavili ghave. Iwakuva usue twesue valasivua usue twesue tukumfunya UNguluve kulutangilo lwa Mhepo. tukwighinia mwa Kilisite Yesu, twevano tusila lukang'anisio Iwam'bili. 4 Nambe kweasava umunhu ughwa kukughuhuvilila umb'ilii ughu, une naleniesia kuvomba uluo kukila. 5 nikavalasivue ikighono kya lekelakuoni nikaholiue muukikolo kya Waslaeli. Nilimukikolo kya Benjamini. nilimwebrania ghwa va Ebrania kukwesia ilweli ja ndaghillo ja Moose nikale Mfarisyai 6 Mungufu sango nikapumwisie itembile. kwakwiitika ikyang'ani ja ndaghillo, nanikale ni 7 Neke lino kusoni sinonikasaghile kuti silinulivumbulilo kulyune, nikavalille hene makakala mulwakuntanganisia uKilisite. 8 mulweli, nikusivaalila imbombo sooni kuva hasara kuhumila nuvunofu nya kukumanya uKilisite Mutwa ghwango. kwaajili jake nisilekile soni nikughavavili hene makakala neke mum'pate uKilisite. 9 nakuvoneka mun'kate jake. nisila kyang'ani jango nemwene kuhuma mundaghilo, looli nilinajo ikyang'ani jila jinopatikana mu Iwitiko mwa Kilisite, lunoluhuma kwa Nguluve, ulunya n'singi mu Iwitiko. 10 lino nilonda kukumanya umwene ni ngufu ja vufufue vyake nulukong'ano lwa lupumuko Iwave. nilonda kubadilisivua nu Kilisite mukihwani/kiling'anikisio kya vufue vyake. 11 nambe padabe niwesie kuva nuluhuvisio muvufufue vwa vafue. 12 Nalweli kuti tayale nisipatile imbombo isio, au kuva nilimwimike mu aghuo. pe nikujitanga neke niwesie kupata kila kinokikapatikine nu Yesu Kilisite. 13 vanyalukolo vango, nanisagha kuti nipatile imbombo isi. neke nivomba imbombo jimo: nishemua agha mun'sana nikughaholelea agha kuvulongolo. 14 nikujitanga kufikila ili nipate ilitekelo ilikome lya lukemelo lwa Nguluve mwa Kilisite Yesu 15 twevoni twevano tukulile muvuvangi, tuvaghile kusagha enendikio. kange ujunge nave kya isagha fivi kuhusu imbombo jojon, Nguluve ghwope kyailifikasi ilio kulyumue, 16 nambe lino tughemele muluvulo uluo. 17 vanyalukolo vango, munyighaghe une. muvalolaghe vunofu vano uluvelo Iwave lulindavule ikihwani ikitu. 18 vinga vanovasindamile vevano kekinga nivavulile, na linolino nikuvavua

nulusosi vinga vikukala hene valugu va kikovekano kya Kilisite. 19 Uvusililo vwave vwe vunangifu. lwa kuva unglulive ghwave ghe lleme, na matupa ghave ghali mu soni save. visagha isapaisi. 20 Neke ilikaja litu lilikukyanya, kuno tukumuvila umpoki ghwitu uYesu Kilisite. 21 alatwandula amavili ghitu amavotevote kuva hene mbili ghwake ughwa vvimike mungufu silasila nakusighilili ifinu fyon.

4 Lino vaghanike vango, vano nivaghanile vano lwe lukelo ni ngigha jango. mwime kanofu nu Mutwa, umue vamayani vaghanike. 2 Nikukusuma uve Eudia, kange nikukusuma uve Sintike, mugomosie ulughano lwa mapuling'ano kati jinu, Iwakuuva umwe mweni mwe vavili mulyalungine nu Mutwa. 3 lwa lweli, nikuvasuma kange umue mwevavomba mbombo vajango muvatange avavakijiva Iwakuva vaka vomble palikimo nune kutwala ilivangili lya Mutwa, tulyale nu Kelementi palikimo navasung'wua avange va Mutwa, vano amatavua ghavo ghalembilue mukilembe kya vvumi. 4 Mufighono fyon ifya Mutwa nilijova muhovokaghe. 5 Uvuhugu vwinu vumanyike kuvanhu voni. UMutwa ali pipi pikwisa. 6 namungapumukaghe mu lyolyoni. Pe lino muvombaghe imbombo sinu soni kwa kumfunya, kukunsuma na kumhongesia. naghano mulonda ghakagulike kwa Nguluve. 7 Pe ulutengano lwa Mutwa junu m'baha kukila vooni, illololela amojo namasaghe għinu kuvutangilisi via Kilisite Yesu. 8 Muvusililo, vanyalukolo vango musighanule fijo imbombo soni sino sa lweli, kujilolelela, sa kyangani, sakvalasivua, ulughano na ghala aghnya mhola inofu, ghanya luhal, palikimo na ghala ghanogħanhogħile kughinisivua. 9 ghavombele ghala ghano mukamanyile, mukupile, għanomukapulike na ghala għanomukaghħagħile kulyune ghwope uNhaata għwitu ghwa mapuling'ano ilīva numue. 10 Nilinulukelo luvalha kyongo uvwimila mwa Mutwa ulwakuva umue muvonesisie uvfumbue vwa mbombo jinu mulunghelua Iwango. sa lweli pawwandilo mulyanoghilue kukananga uvugumbue vwango nambe namulyapatilie inafasi ja kukananga. 11 Nanijova anala neke nikave kimonga kinange une muvufumbue vwango, ongo nimanyile kukwilana ku uluo lwoni. 12 Nikimanyile kukukala muluvelo lwa vukolofu nakuva nifinga mulikaja lwoni ili. une nilumanyile ulufiso lwa pano mulinjala, fingga na kuva muvufumbue. 13 Nikimanyile kuvomba isi kuvutangilisi vwa jujuo junu ikumhela ingufu. 14 Nambe ifyo mulyavombole vunono kuva nune Mulupumuko Iwango. 15 Umue mweva Filipo mulumanyile kuti uvtengililo vwa ilivangili yenivukile ku Makedonia kusila litembile lino likanitangle musinisijova agha kuhumia na kukwipila neke jumue mwevene. 16 Nambe panonilyale kuva Tesalonika umue mukansisung'ile uvtangilisie kukila lwa kamo kwajili ja vufumbue vwango. 17 Nanivaghile kuti nilonda uvtangilisi. lolit niti neke mupate imeke sinosileta uluvumbulilo kulyumue. 18 Nupile ifinu fyon, na lino nimemilue nifinu fingga nupile ifinu finu kuhuma kwa Epafradito. fyefinu finona finya kunukila hene manukato, ghano għitlike panofiyoni ilitekelo linolimunogħile uNguluve. 19 Neke muulju, uNguluve ghwango ikuvamemesia uvfumbue vwinu muvutajjili vwa vvimike vyake mwa Yesu Kilisite. 20 Lino kwa Nguluve Nhaata għwitu vuve vvimike vuno navulikusila nakusila. Ameni.

(aiōn g165) 21 Inyungilo sango sivafikile kila junoi Kumwitikila
u Kilisite Yesu. Vaghanike vanonilinavyo apa vikuva hungila.
22 Kange avitiki vooni apa vikuva hungila, neke looli vala ava
kikolo kya Kaisari. 23 Na lino uvumosi vwa Mutwa ghwitu uYesu
Kilisite vuve munumbula sinu.

Vakolosai

1 u ne Paulo nu n'sunghua ghwitu u Timoteo twevasung'ua va Yesu kilisite mu lughano lwa Nguluve. **2** kulyumue mwe vitiki na vanyalukolo vanywillfu mwa kilisite mwe vano muli ku Kolosai, uvumosi vuve kulyumue, nu lutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu. **3** tuku muhongesia uNguluve, Nhhata ghwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite, kange tukuvasumila ke kinga ifighono fyon. **4** tupuliike ulwitiko Iwinu mwa Yesu Kilisite nu lughano luno mulinalwu ku vaanhu vooni vano vabaghulivue vvimila Nguluve. **5** mili nu lughano ulu lwakuva nihuviila ulwa kyang'haani kuuti, lino livikilue kuykanya vvimila jinu. mulyapulike muluhuvilo uluo ulwa kyang'haani ye likyale ilivangili iya kyang'haani. lino lisile kulyumue. **6** ilivangili ili lyalihola imheke nakupulikika mu iisi sooni. kuhuma ikighono kino mulyapulike na kumanyila uvumosi vwa Nguluve mu kyang'haani. **7** ili lye livangili lino mulyamanyile kuhuma kwa Eupafula, mughanike kange m'bomba mbombo r'jitu, juno ghwe m'bombi nyilifu ghwa Kilisite, **8** UEpafula ghwe alyavombile kuuti tukagule ulughano Iwinu mwa Mhepo. **9** kuhuma ikoghono kino tulyapulike ulughano ulu natughele tubuhile kukuvasumila. jaatu tusuma kuuti mumemesevue nu luhalo lwa Nguluve. **10** tukuvasumila kuuti mughendaghe mu lugudo vwa Mutwa mu sila sino sinoghiile. kange tukuvasumila kuuti milihola imheke mu nono sooni sino muvomba muliiva mu luhalo la Nguluve. **11** tukuvasumia kuuti muwesie kuponkesevua ingfu kuling'hana ni ngufu sa vvimike vwake mu lugudo Iwoni. **12** tukuvasumila kuuti ke lukeelo muli kumuhosngesia uNhaata junu avavombie umue muwesie kuva nu lubale ulwa kukwimilila avitki mu lumuli. **13** atupokile kuhuma mu vutavike vwa ng'iisi na kukututwala ku vutwa vwa n'swambe mughanike. **14** mwa n'swambe tuliu ... nu lu saghilo lwa sambi. **15** Un'swambe kye kihwani kya Nguluve kino nakivooneka. ghwe muholua ghwa kwasia mu vuvumbi vwoni. **16** ulwakuva kwa ifinu fyon fikavumbilue, vino fili kukyanaya na fino fili pa iisi, ifinu fino fivoneka na fino na fivoneka. ndeve fya muvvandilo vwa iisi, nambe muvutavulua, nambe vutavike nambe uvunya ngufu, ifinu fyon fikavumbilue vvimila jaake. **17** umwene alya nambe ye fikyale ifinu fyon, mwa mwene ifinu fyon fikakoline palikimo. **18** umwene ghwe mutu ghwa ilembile, umwene ghwe vwandilo kange muholua ghwa kwasia kuhuma mu vafue, lino alini nafasi ija kwasia mu finu fyon. **19** ulwakuva uNguluve akanoghilue kuuti uvufwilfu vwake vwoni vukale n'kate jaake. **20** na kusambania ifinu fyon ku sila ja n'swambe. UNGuluve alyavakile ulutengano kukilila idanda ja kikovekano kya mwene. UNguluve akasambinie ifinu fyon kwa mwene, nde fyalefya mu iisi nambe fya kuykanya. **21** numue kange, un'siki ghuno milyale vaghesi kwa Nguluve kange milyale valugu vake ku kuhala na maghendele gha vuhosi. **22** neke lino avasambinie umue ku m'bili ghake kklila uvufue. akavombie ndiki neke kukuvaleta umue mwe vvimike mvevasila lupiko kange kisila vuhosi pa maaso ghake, **23** ndeve mulighendelela mu lwtikito, luno mukangasivue mu lwei, kisila kuvikua kutaali kuhuma ku luhivilo lwa vukangafu vwa livangili lino mukapilike. ili lwe livangili lino likapulisive ku vaanhu

vano alyavavumbile pa iisi. ili lye livangili lino une ne Paulo nilyle m'bombi. **24** lino nihovokela imhumhuko sango vvimila jinu. najune nikamillisia mu mbili ghwango kino kipelela mu mhuhuko ja Kilisite vvimila um'bili ghwake, ghuno je tembile. **25** une nilim'bombi ghwa tembile iji, kulinganga nu vutavike vuno nipelilue kuhuma kwa Nguluve vvimila jinu kukulimemia ilisi lwa Nguluve. **26** iji je kyang'haani jini jikafisime mu maka minga ni fisina fyon. neke lino jifunulivue ku viti voni. (**atōn g165**) **27** ve vala vano uNguluve kukuvasona vule kuli nuvutajili vwa vvimike mu lifiso lwa kyang'haani mu iisi simonga. kwe kuuti uKilisite ali n'kate jinu mu lukangasio lwa vvimike vunovukwisa. **28** uju ghwe mwene tukumpulisia. tuum'bunga na kukum'bulanisia umuunhu ghweni ku vukola vwoni, neke kuuti tumulete umuunhu ghweni fywilfu mwa Kilisite. **29** mu vvimike uvu, une nivomba ku ngufu sango sooni na kukujitanga ni ngufu ja mwene vule jivomba imbombo n'kate jango.

2 ulwakuva ninoghua kuuti mukagule ndavule nilyle ni mhuhuko nyingga vvimila jinu, ku vooni vano vali ku Laodikia na kuvoni vano navaghaghile amaaoso ghango mu lwa m'bili. **2** nivomba imbombo iji kuuti inumbula saave siwesie kuhuvisivua..... kukwisa palikimo ku lughano na mu vutajili.... vwoni vwa vwinga nu vulkyang'haani vwa luhalo, kwa kukagula ulufiso lwa lwei ulwa Nguluve, juno ghwe Kilisite. **3** mwa mwene utile vwoni vwa vukoola nu luhalo sisifilue. **4** njova ndiki neke kuuti umuunhu ghweni nangavavombelaghe igila ku njovole inya vusyangi. **5** nambe kuuti nanili palikimo numue ku m'bili, looli nili numue ku numbula. nihovoka kuvona uvutavike vwinu vunono ni ngufu sa Iwinu mwa Kilisite. **6** ndavule mulyamupile uKilisite Mutwa, mughendaghe mwa mwene. **7** mukangasivue mwa mwene, mujengwe mwa mwene, mukangasivue mu lwtikito ndavule mulyavulanisivue na kupinya muluhongesio Iwinga. **8** mulolaghe kuuti umuunhu ghweni nangavakolaghe mu masio ghano ghasila kimonga aghavusyangi kuling'haana na vaanhu fino viwkupila nu vutavike vwa iisi, kisila kuling'haana nu Kilisite. **9** ulwakuva mwa mwene uvunywilfu vwoni uvwa Nguluve vukukala mumbili. **10** umue mumemesevue mwa mwene. umwene ghwe mutu ghwa vuwesia vwoni nu vutavulua. **11** mwa mwene kange mulyakekilue ku tohala jino najikavombike nu muunhu kuvisisivua um'bili ghwa danda. neke je tohala ja Kilisite. **12** mukasyililue palikimo nu nu mwene mu lwofugho. na kusila ja lwtikito mukasyililivue ku ngufu sa Nguluve junu akansyuilue kuhuma kuvafue. **13** na pano mulyawfile mu vuhosi vwinu kisila kukekua amavilli ghinu, akavombie kuva vvumi palikimo nu mwene na kutusaghila uvuhosi vvitu vwoni. **14** akafutile ikumbukumbu isa kudajivua sino sikalembilue, nu vutavike vuno natukanoghilue kuva navyo. **15** akavusisie ghoni na kupaghika pakikovekano. akavusisie ingfu nu vutavulua. akaghavika pavuvalafu na kukughahovokela ku vusindi vvimila kikovekano kyake. **16** pe lino u muunhu ghweni nangavahighaghe umue kwa kulia nambe kunyua, nambe mu kighono kya kuhovokela nambe umwesi umpya, nambe ikighono kya Sabati. **17** ifi fye fin'sulua fya ghano ghwisa, neke ikikome ghwe Kilisite. **18** umuunhu ghweni nangapokuaghe ingigha jaake kwa kunoghelua uvukoola na kukufunya avanya Mhola. Umuunhu ughwa ndikio aikwingila mu sino asaghile ka na kusyangua na masaghe ghake agha

m'bili. **19** umwene naikolelela umutu. kuhuma ku mutu kuuti um'bili ghwoni kukilia ifilungo fyake na mafupa kulunganisivua palikimo; na kukula muvukulillo vwa Nguluve. **20** ulwakuva mlyafwile palikimo nu Kilisite mu maghendele gha iisi, ongo mukukala hwene mukujivombela iisi: **21** namungakolaghe nambe kuvonja, **22** agha ghoo ni ghalaghilue vvimila uvunangifu vuno vukwisa na kutumila, kuhangilanila ni mbulanisio sa vaanhu. **23** indaghilo isi sili nu vukola vwa nyifunyilo sino sitendilue ku vunoghelua vwave na nakunyenekela mu mhumhuko sa m'bili. neke sisila latalama mu noghelua sa m'bili.

3 ulwakuva kange ndeve uNguluve akavasyluile palikimo nu Kilisite, mulondaghe isa mwne sino uKilisite ikukala uluvoko lwa ndia lwa Nguluve. **2** namungasaghaghe isa pa iisi, looli isa ku kyanya. **3** ulwakuva mufwile, nu vvumi vufisilue palikimo nu Kilisite mwa Nguluve. **4** unsiki ghuno uKilisite ilivoneka juno ghwe vvumi vwinu, pe pano na jumue mlivoneka palikimo nu mwene mu vvimike. **5** pe lino musileke sino sili pa iisi sino lwe lufunyo lwa kihwani kya Nguluve, **6** vvimila mu isi soni ing'halasi ja Nguluve jikwisa ku vano navitiki. **7** mu isi najumue mukikalile palikimo navo. **8** neke lino nuloghiile muvusie isi sooni ghalasi, amasaghe mavivi, amaligho na masio malamafu għano għihuma mu malomo għinu. **9** namungasyanganaghe jumue kwa jumue, ulwakuva muvufuliie uvumuunhu vwinu uwwa pakali na magħendele ghake. **10** muvufwalile uvupia vuno vuvomvua vupia mu luħala kuhumila kwa jula juno alyavavumbile. **11** mu luħala ulu kusila muYunani nambe muYahudi, kukekua nambe kisila kukekua u mwimbi nambe juno na mwimbi um'bombi nambe juno na m'bombi, neke uYesu Kilisite ghwe sooni mu sooni. **12** ndavule avimike va Nguluve, avimike avaghanike, muvufwalagħe uvumuunhu uvunono, uvuhugu, kunyenekela, uvukoola nu lugudo. **13** mutolelanianagħe jumue kwa jumue. musagħilanagħe mweni. ndeve umuunhu alini nongua kwa junġe ansaghilagħe ndavule uMutwa fino ikuvasahila umue. **14** kukila aghħo għoni, muvisagħe nu lughano luno ghwe nsingi ghwa vunywilu. **15** ulutengħo lwa Kilisite longoosele mu nimbula sinu. ndeve vve vvimila vwa lutengħo ulu kuuti mukavikilue mu m'bili ġħumo. muvisagħe nu luhongesio. **16** ni lisiżżi lwa Kilisite likalagħe n'kate jinu ku vutajjil. mu vukoola vwonni, muvulanisianagħe na vungana jumue kwa jumuek sabuli, inyimbo, ni nyimbo sa munimbula. mwimbagħe mu luhongesio mu nimbula sinu kwa Nguluve. **17** na kyokyoni kino muvomba mu masio nambe mu magħendele, vombagħha soni ku litavva lya Mutwa Yesu. mu mwongesiagħe uNguluve Nħħata kukiċċa umwene. **18** vadala, vanyenyekebagħe avagħosi vinu, ndavalle lumnogħiile uMutwa. **19** na jumue vagħosi, muvagħanagħe avadala vinu, namungavisagħe vakali ku vanave. **20** vaanha, muvitikilagħe avapafi viiñu mu sooni, ulwakuva lwe lukanunogħela uMutwa. **21** va baba namungavahovesiagħe avaanha viiñu, neke navangisagħe kudenye ka inumbula. **22** vasung'u, muvitikilagħe avavaha vinu mu lwa m'bili mu magħendele għoni kisila imbombele inofu ija maaso hwene vaanhu vano vihovsia lwene. pe mu nimbula ja lwei. mumwogħopagħe uNguluve. kyokyoni **23** kino muvomba, namungavombagħe ndavule avaanhu, loli vombagħha kuhuma mu nimbula sinu ndavule uMutwa. **24**

mukagħla kuuti mulikwupila ingħiha kuhuma kwa Mutwa. ghwe Kilisite Umutwa juno mukum'bombela. **25** ulwakuva għwieni juno ivomba sino nasakyngħhaani illi ħiġha mumaghħendele għano nagħha kyangħhaani għano akavombie, kisila kubaghħula.

4 vavaha muvahombagħe avavombi viiñu sino sa kyangħhaani kange mukagħla kuuti muli nu Mutwa kukyanya. **2** mugħendelelagħe kuva vakangafu mu nyifunyo. mukalagħe maaso mu nyongesio. **3** musumagħe palikimo vvimila jiġi, neke kuuti uNguluve adindule umulyango vvimila ilisio, kujova ulufiso lwa kyangħhaani lwa Kilisite. mu ili nifinji lu ifipinnyu. kange **4** musumagħe kuuti muwesie kukulivika pavuvalafu ndavule luninogħiile kujova. **5** valutulagħe ku vukoola ku va panji na kukugħokombola unsiki. **6** amasio għinu ghavisagħe nu vumosī unsiki għwoni, na kukolela umwinyo unsiki għwoni neke kuuti mwiesie kukagħla ndavule luvanogħiile kukumwamula umuunhu għwieni. **7** mu nongua sango uTikko ivomba kuuti ghakagħulike kulyumue. umwene ghwe nyalukolo mugħanieke, m'bombi ghwa kyangħhaani kange nsung'ua n'jitu mwa mwa. **8** nikunsung'a kulyumue vvimila ili kuuti muwesie kukagħla sino situ kange awesie kukuvakangasia inumbula. **9** nikuvasung'a palikimo nu Onesimo unyalukolo għwitu umugħanieke nywilu nu junge mu lyumue. vikuvavula ifinu vyoni fino fihumile apa. **10** UArisitariko, un'dindlu n'jāngu ikuvahungila nu Maruko ubinamu ghwa Barinaba juno mukupile uvutavike kuhuma kwa mwene." ndeve ikwisa kulyumue mumwupilagħe," **11** nu Yesu juno ikemelu ghwe Yusito. ava vene vakekua ve vavomba mbombo vajango vvimila uvutwa vwa Nguluve lwe luħuvilo kulyune. **12** UEpafula ikuvahingila umwene ghwe jumonga mu lyumue kange nsung'hua ghwa Kilisite Yesu. umwene ivomba mu ngħu sooni vvimila jiġi, neke kuuti muwiese kukwima kikangafu na kuhakikisivua kinywilu mu lughano l-woni lwa Nguluve. **13** ulwakuva nikusagħha kuuti ivomba imbombo ku ngħu fijjō vvimila jinu, ku avuo vano vali ku Laodekia navuo vano vali ku Hierapolis. **14** uLuuka juno mugħanga mugħanieke nu Dema vooppe ikuvahungila. **15** vahungilagħe avanyalukola vango vano vali ku Laodekia na ku Nimfa ni tembile jila jino jili kulika ja l-wake. **16** ikalata iji kyande jiva jimbilue ku vaanhu vamonga, jimbuaqhe na kutembile ja va Laodekia, najumue kange muhakikisagihe mukwimba ikalata iji kuhuma ku Laodekia. **17** mu m'būule u Arikipo kuuti "lola imbombele inofu jino akupile mwa Mutwa, kuuti jimunogħile kukiċċimalisia. **18** une ne Paulo nikuvahingila ku luvoko l-wango june. mukumbukagħe ifipinnyu fyango. uvumosī vuvisagħe numue.

1 Vathesalonike

1 UPaulo, Silwano nu Timoi kutembile ja va Thesalonike mwa Nguluve Nhaata nu Mutwa Yesu Kilisite. Ulusungu nulutengano fivisaghe numue. **2** Jatu tukumwongesia uNguluve vwinila panotukuvatambula munyifunyo situ. **3** Tukujikumbuka kisila kudugha pamaso gha Nguluve Nhaata ghvitu, imbombo jinu ija Iwitiko, nulwakughimba mulughano, na mulugudo ulunyalukangafu vwinila nu Iwa pa Mutwa Yesu Kilisite. **4** Vanyalukolo mwewano mughanilue nu Nguluve, tukagula ulvitiko Iwinu. **5** Na vule ilivangili litu likisile kulyumue nakwekuti kulisio lyene, looli palikimo ni ngufu, mwa Mhepo mwimike na mwa kyang'ani. mu uluo, mkagula kange kuti tulyale vanhu vaki n'kate mulyumwe Kwaajili jinu. **6** Mulyale vanhu vakutwigha usue nu Mutwa, ndavule fino mulyupile ilisio mulupumuko, nulukelo lunoluhuma kwa Mhepo Mwimike. **7** Namahumilo ghake, mulyale kihwani ku voni mumakedonia na mukaiya vano vikwitikila. **8** ulwakuva kuhuma kulyumue ilisio iya Nguluve lyeneile kwoni, nakwekuti kuvamakedonia na va kaiya vene. nimbole soni ulvitiko Iwinu mwa Nuluve jeneile kyoni. namahumilo ghake, natulonda kujova kyokyon. **9** Iwakuva vavuo vene vijova uwvisilo vvitu lulyale Iwa ndani mu lyumue. vipanga fino musyetukile uNguluve kuhuma mu kihwani na kukumbo mbela uNguluve junu mwumi nu ghwa Iweli. **10** Vakahumila imhola kuti mukumughula umwana ghwake kuhuma kuvulanga, junu asyukile kuhuma muvafue. Ghwope uju ghwe Yesu, junoikutuviika wveru kuhuma mung'halasi jino jikwisa.

2 Iwakuva jumue mukagwile, vanyalukolo, kuti ulwisilo Iwitu kulyumue nalukale vuvule. **2** Mkagwile mutambula kuya muvwasio/muvutengulilo tulyapumuice na kukutuvomba kinyaoni kuya pilipo kula, ndavule mukagula. tulyale ni ngufu mwa Nguluve nambe mu mumuko nyinga. **3** Lwakuva uluvungu Iwitu naluhumilanila nuvuvivi nambe muvunyali mugila. **4** Ulwene nambe vule twitikisive nu Nguruve nakukwitikisive ilivangili, sesene tujova. tujova, nakwekuti tukuvahovosia avanhu, looli/neke kukumwosiosia uNguluve. umwene mwene ghwe junu ilolela inumbula situ. **5** ulwakuva natukatumile amasio gha vukedesu un'siki ghwoni, ndavule mkagula, kange kutumila amasio ghano nagheghene muvunoghelua, uNguluve ghwe saidi ghvitu. **6** kange natukalondile uwvimike ku vanhu, nambe kuhuma kulyumue au kuwange. twale tuwesia kudaja kughanika ndavule/hene vasung'wa va Kilisite. **7** pepano lino tulyale vapolele mu lyumue ndavule u mama finoikuvaghumbilia avana vake jujuo. **8** musila iji tulyale nulughano kulyumue. tulyale Iwakuva mulivaghanike vitu. **9** ulwakuva vanyalukolo, mukumbuka imbombo ni taabu jitu. pakilo napamwisi tulyale tuvomba imbombo neke tuleke piva vakunue kwa ghwoghwni. un'siki ughuo, tulyavavulanisie ilivangili iya Nguluve. **10** umue mwemue masaidi, nu Nguluve, ghweghawmimike vyu namna nyiki, kyang'ani, na kisila lupiko finotulyalutagha jusue pamaso ghinu mwewano mukumwitikila. **11** vule vule mkagula muluki mwakila jumonga ghwini, ndavule ubaba finoalivuo ku vana vaake finotulyavalasimisie na kuvakangasia inumbula. tulyavahuvisie. **12** kuwa muuluo tukumwongesia uNguluve

kange kila n'siki. **13** ulwakuva un'siki ghunomukupiile kuhuma kulyusue imhola ja Nguluve jinomukupile, na. mukupile kuti lisio iya vanhu, neke mukupile ndavule ilweli jilivuo, ilisio iya nguluve. lyelisio ili linolivomba imbombo ati jinu mwewano mukumwitikila. **14** Nekelelo umue, vanyalukolo, muvisaghe kwigha itembile sa Nguluve sinokwesile uvuyahudi mwa Kilisite Yesu. Iwakuva najumue mukapumuice mu mbombo silasila kuhuma kuvanhu vinu, ndavule jilivuo kuhuma kuvayahudi. **15** Nalyale vevayahudi vevano valyamudile u Yesu palikimo navavili. vevayahudi vano valyatudagile tuhume kunji. navikumunoghela uNguluve vevalugu ku vanhu voni. **16** Nalytusighile natungajovaghe navanonavikumwitikila neke vapate uvuvangi. amahumilo ghake kwekuti vighendelela ni sambi savo. muvusililo ing'alasi jikuvisila. **17** Usue vanyalukolo tulyale tutengine numue kun'siki n'debe ghwa m'bili, neke sio kinumbula. tulyavombile mungufu situ nakuvunogheluo ulukome kukusivona isula sinu. **18** Iwakuva tukanighilue kukwisa kulyumue, une ne Peteli kulwakwasia, nulunge, neke usoetano alyatusighile. **19** Iwakuva kukwima kwitu kyekinu kiki kumwande, lukelo au ingigha ja kujighinia pamaso gha mutwa ghvitu Yesu un'siki ghwa kwisa kwamwene? pe umue namuli kanono ndavule avange? **20** Iwakuva umue mwemue vvimike nulukelo Iwitu.

3 Mu uluo panonatukale natuvesia kufumilia kyongo, kutasaghile kuva kanono kujigha ku athene kula twevene. **2** Tulyan'sughile u timotheo, unyalukolo ghvitu nu n'sughwa ghwa Nguluve mulivangili iya Kilisite, kuvakangasia na kuvavavighilila kulutia ulvitiko Iwinu. **3** Tulyavombile agha neke kuti nangavisaghe ghoghoi ughwa kutetema nulupumuko ulu, Iwakuva jumue mkagula kuti tusalulivue mu ili. **4** Lwa Iweli, un'siki ghunotulyale palikomo numue, tulyalongwile kukuvelesia kuya tulyale pipi kupata ulupumuko, naghao ghakahumile ndavule mkagula. **5** Kunangile ja iji panonikale naniwesia kufumilila kange, niyan'sung'ile neke nipate kukagula mulvitiko Iwinu. labda umuhesi alyale avaghesisie, ni mbombo jinu jikiva vuvule. **6** Neke lelo utumotheo alisile kuyusue kuhumila kulyumue akatuletelia imhola inofu ja Iwitiko nulughano Iwinu. alyatuvulile ja kuti mulinikumbukumbu jitu nakuti munoghelua kukutuvona ndavule pano najusue tunoghelua kuvavona umue. **7** Mu uluo, vanyalukolo tukahovwike kyongo numue vwinila mu Iwitiko Iwinu, taabu ni mumuko situ soni. **8** Lino tukukala tukukala, ndeve mukwima kikangafu mwa Mutwa. **9** Neke lwe luhongesio luki tum'pele u Nguluve kwaajili jinu, mulukelo Iwoni tulinalwo pamaso gha Nguluve kulyumue? **10** Tusuma kyongo pakilo napamwisi neke tuwesie kukusaga isula sinu na kuvavongesia kinokipunguka mu Iwitiko Iwinu. **11** Unguluve ghvitu nu Naata jujuo, nu Mutwa ghvitu u Yesu atulongsos isila jitu tufike kulyumue, **12** nu Mutwa avavombe mwongelete na kukila mu lughano, mungaghanane nakuvaghana avanhu voni, ndavule finotukuvavombela umue. **13** Naavombe ndiki neke kuvangasia amojo ghinu ghave kisila lupiko muvwiimike pamaso gha Nguluve ghvitu nu Naata ghvitu mulwisilo/pavugomokele vwa Mutwa Yesu palikimo na vimike vake vooni.

4 Muvusililo, vanyalukolo, tukuvakangasia inumbula nakukuvavasuma mwa Yesu kilisite. ndavule mulyupile

uvulolesi kuhuma kulyusue ndavule jikuvanoghela kughendela na kukumunoghesia uNguluve, musila ijo kange mulutile na kuvomba vunono kukila. 2 Iwakuva mukagula vwe vulolesi vuki vuno tuvapalile kukilia uMutwa Yesu. 3 ulwakuva agha ghe maghanike gha Nguluve, uluvalasio lwinu kuti muvuleke uvuvwatu. 4 kuti kila jumonga ghwinu ikagula kugadilila un'dala ghwake jujuo muvvimike nuvugholofu. 5 nungavisaghe nu n'dala muvunoghelua vwa m'bili (ndavule avamuisi vanonavamanye uNguluve). 6 nangavisaghe umunhu ghoghoji juniolovoka imaka/uvatavike nakumuhoka unyalukolo ghwake mu ili. Iwakuva uMutwa ghwenyakuhomba ighalasi ku agha ghoni, ndavule panotukalongwile kukuvavunga na kuvaholela. 7 Iwakuva unguluve nayatukemelile muvunyali, loli muvvimike. 8 neke lino junoiukulikana ili naikuvakana avantu, loli ikun'kana uNguluve, junoiukuvapela Umhepo umwimike ghwake. 9 Mulughano lwa nyalukolo, kusila vulasima vwa munhu ghwoghwni kukuvalembala, ulwakuva muvulanisivue nu Nguluve kughanana jumue, 10 kyang'ani, mukavombile agha ghoni kuvanyalukolo vanovali kumakedonia joni. neke tukuvasuma vanyalukolo, muvombe nambe kukila. 11 tukuvasuma munogheluaghe kukukala muvwumi vwa lutengano, kusimilila imbombo sinu, nakuvumba imbombo samavoko ghinu, ndavule finotukavalaghile. 12 vombagha isi neke uwesie kulutila vunono na kuvukola ku avuo vanovalikunj ja Iwtitiko, neke nunapungukivuaghe ni lighanike lyolyoni. 13 natulonda umue mkagule sino nasesene, umue vanyalukolo, pankanya ja avuo vanovaghonelile, neke muleka pisukunala ndavule avange vanovasila kyang'ani mun'siki ghunoghoghwisa. ndeve tukwitikila kuti uYesu aliyawile nakusyuka kange, 14 vulevule uNguluve ilikuvaleta palikimo nu Yesu avuo vanovaghonelile vufue mwa mwene. 15 mu avuo tukuvavula umue mulisio lwa Mutwa, kuti usue twevano tulivumi, twevano pwetuliva un'siki ghwa kwisa kwa Mutwa, kyang'ani natulikvatalila/natulkuvalongolela vala vanovaghonelile vufue. 16 Iwakuva uMutwa jujuo ilikwika kuhuma muvulanga, ilikwisa ni savuti ing'ome, palikimo ni savuti ija nyamhola um'baha, palikimo nulukemelo lwa Nguluve, vope vanovafwile mwa Kilisite vilisyuka tasi. 17 Pepano twevano tulivumi twevano tusighile, tulikong'anu kuvulanga palikimo navo kumung'inia uMutwa kukyanya. mu sila iji tuliva nu Mutwa ifighono fyon. 18 Pe lino munyasaniaghe jumue mumasio agha.

5 Lino ku mhola, ja kavalilo nu n'siki vanyalukolo, mulivasila vufumbue ku kinu kyokyon i kilembue kulyumue. 2 Ulwakuva jumue mukagula muvunono kyongo kuti ikighono kya Mutwa kikwisa hene mulyasi panoikwisa pakilo. 3 Pala panoviti lutengano nu vuloleli pepano uvunangifu vvavukuvisila kukenyemukila, vuhenne uvafu vunovukumwisila umwakimama unya vukunue. navalapunga kusila jojoni. 4 Neke umue, vanyalukolo namulikung'isi nambe ikighono kila kilingise hene mulyasi. 5 ulwakuva umue mweni mulivana va lumuli na vana va mwisi. usue natulivana vapakilo au vang'isi. 6 lino natungaghonelelaghe ndavule avange finovighonelela. pe tukeshaghe na piva vafwighu. 7 Iwakuva vanovighona vighona pakilo na vanovighala vighala pakilo. 8 ulwakuva

usue tulivana va mwisi, tuvisaghe vafwighu. tufwalaghe ingula ja Iwtitiko nulughano, ni kofila ja kyuma, jino je kyang'ani ja vupoki vwa n'siki ghunoghoghwisa. 9 Iwakuva uNguluve nalyatusalwile muvutengulilo/muvwasio vwa ng'alasi, looli kupelue uvupoki musila ja Mutwa Yesu Kilisite. 10 umwene ghwejuno alyatufwilile neke kuti, tungave maso au tughonellile, tulikukala palikimo nu mwene. 11 looli munyamasaniaghe na kukangasania jumue, ndavule tayale muvomba. 12 vanyalukolo, tukuvasuma muvakagule vala vanovivomba n'kate jinu navala vano valinkyanya jinu vikuvalongosia mwa Mutwa na vala vano vikuvaghiga. 13 tukuvasuma kange muvakagule na kukupvapela uvwoghofua mulughano lwa mbombo javo. muve nulutengano n'kate jinu nujue. 14 tukuvasuma vanyalukolo. muvavungaghe vanonaviluta muvatavike, muvakangasiaghe inmbula vanovasukunile, muvatangaghe vano vavotevote kange muve nulugudo ku voni. 15 Mulolaghe napweangavisaghe umunhu ghwoghwni juniohomba uvuvivi kuvuvivi kwa munhu ghwoghwni, muvombaghe ghano manono kulyumue mweni nakuvanhу voni. 16 Muhovokaghe ifighono fyon. 17 Musumaghe kisila kudugha. 18 Mumuhongesiaghe uNguluve ku lyolyoni, Iwakuva uluo Iwelughano lwa Nguluve kulyumue mwa Yesu Kilisite/ 19 Namungan'ssimiaghe umhepo. 20 Namungavubedaghe uvuvili. 21 ughesiaghe imbombo soni, mukologhe lino linofu. 22 museghukaghe ghoni ghanoghivonekla muvuhosi. 23 UNguluve ghwa lutengano avanyilisiaghe muvvimike. umhepo, uluvelo num'bili mulwakwisa kwa mwene uMutwa ghwitu uYesu kilisite. 24 umwene junioavakemelile mugholofu, umwene wenyakuvomba. 25 vanyalukolo mutusumilaghe kange. 26 muvahungilaghe avanyalukolo voni mulunonelo ulwimike. 27 nikuvasuma mwa Mutwa kuti ikalata iji jimbwaghe kuvanyalukolo voni. 28 ulusungu lwa Mutwa ghwitu u yesu Kilisite luvisaghe palikimo numue.

2 Vathesalonike

1 U Paulo, Silwano, nu Timotheo, kilitembile iya Vathesolonike uNguluve u Nhaata ghwitu nu Mutwa u Yesu kilisite. **2** Ulusungu luve kulyumue nulutengano luno luhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yesu Kilisite. **3** Lutuvaghile usue kukumongesia u Nguluve mufighone fyooni vwinila umwe, vanyalukolo. Ulwakuva lwe lutuvaghile, ulwakuuti ulwitiko lwinu lukwongelela kyongo, neke ulughano lwinu kwa muunhu jumojumo lwongelele kinga. **4** Ene n'diki usue juseue tujova mulughinio mulyumue mumatembile gha Nguluve. Tujova imola ja luglhu lwinu nahu Iwitiko lunumulinalo mu mumuko sooni. Tujova kumola ja mumuko sino mukunkangasia. **5** Isio se sihufia uvuhighi vwa kyang'haani vwa Nguluve. Kuhumila nisio muve vitikisivua va kwingila kuvutua vakwingila kuvutua vwa Nguluve vuno vwinila umwene mupumuka. **6** Ulwakuva vwe vwakyang'haani vwa Nguluve kuku vahomba imumuko kuvano vikuwapumusia, **7** nakuvapela ulunomo umue mwevano mupumusivua palikimo nusue. Ivomba n'diki mumasiki agha vu fwikulilo vwa Mutwa Yesu kuhuma kukyanya palikimo na vanyamola navanyangufu vamwene. **8** Mulilangamuli ly awooto ikuvatova valavano navan'kagwile u Nguluve navala vano navikvitika ilivangili ly Mutwa ghwitu u Yesu. **9** Valapumuka muvutipulua uvwa kusila na kusila pano viva vabagulie nuve Mutwa nuwwimike uvwa ngufu saake. (aiōnios g166) **10** Alavomba mumasiki ghano alava ikwisa kuuti aghinisivue na vaanhу vaake kange kuuba kidegho ku vitiki vooni. Ulwakuva uvwolesi vvitu vulyapulikie kulyumue. **11** Ku uluo tukavasumile umue ifighono fyooni. Tukufunya kuuti u Nguluve ghwitu avavalile mulyavaghile kuuti kukeleua. Tukufunya kuuti kila muvufumbue uvunofu na kila mumbombo ija Iwitiko ni ngufu. **12** Tusumile isio ulwakuti mulyimike ilitavua ly Mutwa Yesu. Tusumile kuuti mughinisivue nu mwene, ulwakuva kyekipelua kya Nguluve nu Mutwa Yesu kilisite.

2 Lino muvvimila ulwa kwisa Mutwa ghitu u Yesu Kilisite nakukong'anisivua palikimo neke tuve numwene: tukuvasumila umue vanyalukolo viitu, **2** kuuti namungahangajisivuaghe nambe kupumusivua vuvule, kumhepo, kumola nambe kukanala jino jihufia kuuti jihumile kulyusue, jino jiiti kuuti ikighono kya Mutwa kifikile. **3** Umuunhu nangavadenganisiaghe kulwoni lula. Ulwakuva naikwisa mpaka ingwilanisivua sihumile taasi numhuunu ughwa vulugu afwikilue, jula umwanake ughwa vunangifu. **4** Uju ghwejuno ikana ikujinula mwene ikun'kana u Nguluve nambe kino kikufunya. Nu luhumila uluo, ikukala mu nyumba inyimike ija Nguluve na pikuhufia jujuo kuuti ndavue u Nguluve. **5** Namukumbuka kuuti nilyanumue ye nikuvavula imola isi? **6** Lino mukagwile kila kino kikunsigha, ulwa kuuti afwikulue mumasiki amanofu ghano ghikwisa. **7** Ulwakuuti uvusyefu vwa muunhu jula unyavulugu jivomba imbombo m'pakalino, neke kangebkwale junu ikusigha lino pano iliva iseghusiwua musila. **8** Pepano jula unyavugalusi ifwikulua, junu o Mutwa u Yesu ikum'buda nu lwa. Iwa mulomo ghwa mwene. U Mutwa ikum'benapula na kimonga nu vufwikulua uvwa kwisa kwa mwene. **9** Ku kwisa kwa jula junu

mulugu kuliva ulwakuva imbombo ja setano mu ngufu sooni, ifidegho fyakudegha fya vudesi, **10** neke uvudesi vyooni unyavulamafu. Isio sooni siliva kuvala vanovasovile, ulwakuva navakupile ulughaano lwa kyang'haani vwinila uvwa kuvangua kuvanave. **11** Mu uluo ikuvasung'ilila imbombo ija vuhoi neke vawvitike uvuhosi. **12** Kuhumila ni isio kwekuuti vooni vilighua, vala vano navitike uvwakyang'haani neke avene vakahovokaghe muvhosi. **13** Neke lutuvaghile kukumongesia u Nguluve mu masiki ghooni vwinila vwinu vanyalukolo vaghanike va Mutwa. Ulwakuva u Mutwa alyavasalwile umue ndavule maluvuko gha vuvangi uvwimike vwa Mhepo nu Iwitiko uvwa kyang'haani. **14** Iki kyekino avakemelile umue, kuuti kulkila mulivangili mukave vimike va Mutwa ghwitu u Yesu Kiliste. **15** Pauluo, vanyalukolo, mwimaghe ningufu. Mulukagule kula ulwiho luno muvulanisivua, mulisio na mukalata jiit. **16** Lino, Mutwa ghwitu Yesu Kilisite umwene, nu Nguluve u Nhaata ghwitu junu alyatughanile ghwe ikutupela ulutengano uvwa kuvusila kusila nulukangasio ulunofu vwinila muvukalo vuno vukwisa kulkila mufipela, (aiōnios g166) **17** avanyamasie na kuvomba vunofu mu nhumbula sinu mulisio na mumbombo inofu.

3 Lino, vanyalukolo, mutusumilaghe, kuuti ilisio ly Mutwa likwilane na kughinisivua, ndavule fino alivuo kulyumue. **2** Mufunyaghe kuuti tuvanguke kuhuma muvhosi muvaanhу avagalusi nakwekuuti vooni valinulwitiko. **3** Looli Mutwa mwitki, junu ikuvakangasia umue nakuvolelela kuhuma kwajula umuhosi. **4** Tulingufu sa Mutwawimila umue, kuuti muvomba nakughendelela pivomba isio sino tukuvalaghila. **5** Umutwa avalongsisaghe amojo ghiinu mulughano na mulugudo lwa Kilisite. **6** Lino tukuvalaghila, vanyalukolo, mulitava lya Mutwa Yesu Kilisite, kuuti mun'seghukile unyalukolo junu ikukala nu vwolo nakwekuuti kuhuma ni nyiho sino mukupile kuhuma kulyusue. **7** Ulwakuva umue jumue mukagwile kuvingilila usue. Natukalile mulyumue ndavule vala vano vasila vutavike. Nambe **8** natulyalile ikyakulia kya muunhu ghweeni kisila kuhombela. Vwimila isio, tukavombie imbombo pakilo na pamwisi ni mbombo inalamu ni mumuko, nikes tuleke kuva n'sigho kwa muunhu ghweni kulyumue. **9** Tukavombie n'diiki nakwekuuti tulisila vutemi. Pa uluo, tukavombie n'diiki neke tuve kihwani kulyumue, neke mwighaghe usue. **10** Unsiki ghuno tulyale palikimo numue tulyavalaghile, "Nave jumonga mulyumue nailonda kuvomba imbombo, nangalisaghe." **11** Ulwakuva tupulika kuuti vamonga vighenda nu vwoolo n'kate mulyumue. Navivomba imbombo looli vevaanhу vano valisila vutavike. **12** Lino avuo voope tukuvalaghila na kuvapavila mwa Mutwa Yesu Kilisite, vijumilisaghe kuvomba imbombo na pisindamala na kulia ikyakulia kya vanave vavuo. **13** Looli umue, vanyalukolo, inumbula sinu nasingasilikaghe pano muvomba isa kyang'haani. **14** Ndeve umuunhu ghweni nailonda kuviningilia ilisio liitu mu kalata iji, muva maso na ghwoope muleke piva nuvuhangalinisi palikimo naghwo, ulwakuuti ave mpelasoni. **15** Muleke pikalala hwene mulugu, looli mum'bunge ndavule unyalukolo. **16** U Mutwa ghwa lutengano jujuo avapele ulutengano amasiki ghooni musila sooni. U Mutwa avesaghe numue mwevoni. **17** Ulu lwa luhungilo lwango, u paulo, muluvoko lwango june, luno

kyekimanyilo mu kalata. Ena ndiki fyenilemba. **18** Ulusungu lwa Mutwa ghwitu Yesu Kilisite lunoghile piva numue mweni.

Timoti

1 une ne Poulo ne n'sung'hwa ghwa Yeesu Kilisite kulingana nululaghilo lwa Nguluve nu mpoki ghwitu nu Yeesu kilisite juno luhuviilo lwtiko. **2** nikukulembela uve Timoti ghwe mwanango ghwa kyang'anu muvuvangilanisi vwa lwtiko. ulusungu ni lipanya nulutengano kuhuma kwa Nguluve uNhaata na kwa Yesu kilisite uMutwa ghwitu fivisaghe numue. **3** ghukalaghe kulikaaja lya efeso, ndavule nikakusumile ye nivuka kuluta kukighavo iky a makedonia, kuti uvakanaghe avanhu vanovivulanisia mbulanisio isa vudesi. **4** valeke kugadilila ifipango ifisila luvumbulilo, namatavua gha fisina fyakuulu amasila vusililo. ifio gefino fipela kukaning'ana nafikuvatanga avanhu kukumwitiika uNguruve ghwa lwtiko. **5** uvufumbue vwa ndaghilo siitu kwekuti avitiki vaghananaghe nu mwojo um'balafu, ni nyivonelo inofu, nu lwtiko ulwa kyang'ani. **6** neke vamonga vasilekile isio, vagalwike vingiile mujova amasio amasila luvumbulilo. **7** vilonda kuuva vavulanisi va ndaghilo sa Moose, napano sino vijova nakusimilisia navasitang'hanie. **8** neke tukagwile kuuti indaghilo sa Moose nofu, nave umuuuhu ikusivingilila muvughane vwa Nguluve. **9** kange tunoghiile kukagula kuuti indaghilo nasivikilue kuvaghofolu, looli kuvagalusi navano navakundi, kuvahosi navano navikufuunya kwa Nguluve, kuvalamafu navano navimike, kuvano vibuda avaviise na vang'hina, nambe vanoviduda avanhu avange. **10** kange sivikilue kuva vvafu navano viwwafuka avaghoosi navaghoosi vanine, vano vikwuvila avanhu na kuvuvgagusia kuvukami, avadeis na vano vijiigha isa vudesi, palkimo nisingi sooni sino nasikwiting'ana ni mbulanisio isa kyang'ani. **11** imbulanisio isio sili muMhola inofu, jino jihusia uvuvaha vwa Nguluve, juno ighinisiva, iijo jejino nifumbatisivue nu Nguluve nipulisyaghe. **12** nikumhongesia uYeesu Kilisite uMutwa ghwitu juno amheliile ingufu, ulwakuva alyang'hagwile kuva m'bomba mbombo nnofu. akam'biika mumbombo jaake, **13** napano ulutasii nilyamulighile na kukumpumusia na kukuvalemasia avaanhnu vaake. akasungukila ulwakuva nikavombagha isio muvujasu na muvusila lwtiko. **14** kange uMutwa ghwitu alyasungukiile kyango, akamheela nu lwtiko nulughano luno luli mwa Yeesu Kilisite. **15** ili lye lisio lya kyang'ani, lino avanhu vanoghile kukulyupila, kuuti uYeesu Kilisite alisile muisi avapoke avahosi. muvahosi avuo, une nene muhoka makole kukila voooni. **16** kuuti, vvimila une ahufie ulugudo lwave lwooni. pe niive kighwani kuvano vilikumwitiika na kukupila uvwumi uvwa kuvusila kisila. (aiōnios g166) **17** liino uwoghopua nu vuvaha vuli nu mwene ifighonyi, uNtwa un'sila kusila juno uvufue navukumwagha, kange naivoneka, uNguluve ghwe jujuo mwene Amen. (aiōn g165) **18** mwanango Timoti, ululaghilo uluo luno nikukupeela, luling'iine na masio amalongosi agha vuigli għano għalyajovilue vvimila uve. **19** amasio aghuo ghakutangaghe kuvomba imbombo ja Nguluve nambe lue latalamu ndaani, ndaule umulwalilugu unnono vule itenga illilugu nambe liive latalamu ndaani. ugadililaghe ulwiftiko na kuuva ni nyivonelo inofu. **20** avanhu avange navivikila mwojo kuvomba sino vasitang'inie kuuti sa kyangani, uluo lukuvapelela kuvuhiha kukumwitiika uNguluve. Muvanhu avuo

mwale uHimenaayo nu Alekisanda. avuo nimulekile usetano kuuti vamanyile, valekaghe kukum'benapula uNguluve.

2 ululongosi musooni nisuma munsumilanilaghe kwa Nguluve. munsumaghe uNguluve kuuti, avatange na kukuvalunya avanhu vooni kange, uNguluve vwinila avanhu vooni. **2** lunoghiile kukuvasumila avatwa na vange vooni avanya vutavulua, neke tukalaghe nulutengano, pano tukumwimika uNguluve na kuuva na maghendele amanofu. **3** ulu lwe lunono luno uNguluve uMpoki ghwitu ikeela **4** UNGuluve ilonda avanhu vooni vapokue nakukagula uwawkyang'ani. **5** tukagula kuuti isio sakyang'ani, ulwakuva uNguluve ali jumo kange unya kuvasambania avanhu nu Nguluve ali jumo ujju ghwe munhu uYeesu Kilisite. **6** junu alyahumisie uvwumi vvake kuuti avavange avanhu vooni. uvu vve vwolesi vunu uNguluve alyatupelile munsiki ghuno alyatavike. **7** neke mu uluo nilyavikilue kuuva n'daliki na kuuva nsung'hwa, nanidesa nijova isa kyang'ani. kange nilyavikilue kuuva m'bulanisi ghwa vano navaYahudi kuuti nipulisyaghe imholha ja lwtiko nu lwawkyang'ani. **8** lino panomukong'anile, nilonda avakinhaata pano panovikwinula amavoko kukyanga kukufuna, vavisaghe ni nyivonelo inofu, vifunyaghe kisila ng'alasi nambe kukaning'ana. **9** nava vakijuva vafyalaghe vunono amenda, vavisaghe nu luveelo ulunofu. navangakelaghe ulutogo ulwa ulwakittiva ilinyele, nambe ulwakufwala ifinu ifya kyuma na fino filengadika, nambe amenda agha ndalama nytinga. **10** looli vavisaghe na maghendele amanofu ndavule lunogħile kuvakiujuva vano vano viitile kukufuna kw Nguluve. **11** avakijuva vavisaghe vapuliki, kange vakundi pano vimanyila. **12** nanikumpela umukujuua uvutavulua ulwakuvulanisia nambe kukuntema umukinħaata. looli avisaghe mpuliki. **13** ulwakuva uNguluve alyampelile uAdamu taasi, pambele uEef. **14** kange uAdamu naalyasangilue, akademya ululaghilo lwa Nguluve. **15** neke nave umukujuua ilikwupila uvupoki vvimila uvupaaifi vavake nave ikukala mulwittiko, mulughano, muvvimike na kuuva nu luveelo ulunono.

3 ilisio ili lya kyang'ani, "umunhu juno ilonda imbombo ijakuva mulolelei ghwa kipugha kya vitiki, ujju asawlile imbombo inofu." **2** kwekuti umulolelei ghwa kipugha kya vitiki, avisaghe munhu juno naipika, juno nam'bawfu, "unja kukugħela kange unja kukulolela, umunhu ghwa vutavike, ntengħelexi, juno akiġiñi kuvulanisia **3** aleke kuuva mħagħi, aleke kuuva nyamabu, avisaghe muhuu. kange nangavisaghe muhojofu ghwa ndalama. **4** avisaghe muunhu unyakwimila vunofu inyumba jaake, juno akiġiñi kuvunga avaana muluveelo ulunofu, kange voope vikumpulika. **5** kwekuuti umunhu juno ikunkuna kukwimilija unyumba jaake jujuo, ndepoona ikwimilija ndaani ikipugha kya vitiki? **6** kange nangavisaghe muunhu juno nanga asyetukagħha, ulwakuva kyaikugħinna. ulughinio uluo lukumpelela kukwingila muvuhighi ndavule alyahighiha uSetano. **7** looli, avisaghe muunhu ikwolekha vunofu nambe na vapanji, kuuti aleke kipikha na għwiliha mulutegħo lwa Setano. **8** navatangili vavisaghe vagħolfu vano navasyetung'ani, navagħaasi, valekaghe kuuva vahojofu va ndalama. **9** looli vavisaghe vaanhу vano vigadilila uwawkyang'ani vwa lwtiko lwinu nu mwojo um'balafu. **10** voope ava vagħelwagħe taasi, neke vangavoneke kuuti vanogħiile,

vavombaaghe imbombo iijo. 11 navadala vaave vavisaghe nuluveelo lunofu, vano navadesi, vano vikughela, kange vavombi vanofu musooni. 12 avtangili valekaghe kuuva vawwafu, ulwene vavisaghe vaanhu vano vikwimila vunofu avaana vaake nasi nyumba saave. 13 vano vivomba vunofu imbombo ija vutangili, viiva voghopua. apuo viiva ni ngufu kupulikisia imhola ija Iwitiko Iwitu mwa Yeesu Kilisite. 14 nikuvalembela amasio agha, kumo nihuvila kukwisa kulyumue munsiki n'debe ghuno ghukwisa. 15 neke nambe nidiile, ukagulaghe sino sinoghile kuvomba munyumba ja Nguluve, jino kye kipugha kya vitiki va Nguluve juno mwumi, mbanda, kange Iwako Iwa kyang'ani. 16 kyang'ani, sino uNguluve atuhufisie m'baha, soope se isi. uNguluve akivonesia mulwa m'bili, akalekua nu Mhepo kuuva mugholofu, akavoneka, akapulisivua mufisina fyon, avaanhу ava muiisi vakamvitika, akatolua kuluta kukyanya muvuvahua.

4 neke uMhepo ijova kisila kufisa kuuti, ifighono ifya vusililo vamonga vivuhilagha kuvigilila uvwakyang'ani vwa Iwitiko, neke vivingililagha imhepo isa vusyangi, ni mbulanisio isa Setano. 2 avaanhу vano vivulanisia isio ve vakedusi, kange vadesi vano inyvonenlo saave sifwile. 3 avua vikuvasigha avange kuuti valeke kutolana, nambe kulia ifyakulia fimonga, fino uNguluve alayafipelle kuuti, avitiki vafyupilaghe nu lhongesio, ulwakuva vavutang'hinie uvwakyang'haani. 4 ifipelua fyon ifya Nguluve finofu, jeeje kukaana kimonga, looli fyupilwaghe nu mwojo ughwa lhongesia. 5 ulwakuva sino uNguluve ijova mulisio lyake, ni nyifunyo siitu isa lhongesio, fihufia kuuti ifio fytikisivue. 6 ungavapeele avitiki imbulanisio isio, apuo pe ghuuuva m'bombi nnofu ghwa Yeesu Kilisite, kange ghuuuva ukuliile vunofu muvwakyang'ahaani vwa Iwitiko Iwitu na mumbulanisio inofu sino uve usivingililie. 7 uve ufileke Iwoni ifipango ifya vakuulu ifisila luvumbulilo, neke jaatu ughimbaghe kukukala muvughane uvwa Nguluve. 8 kukughuhonga um'bili kuuva ni ngufu, kwlule uluvumbululo, ludebe, kwe kukangasia um'bili ghake. na looli, kughimba kukufunya na kukumbingilia uNguluve, luvumbulilo kukila sooni. ulwakuva ulu lukuatupeela ulufingo ulwa kukava uvwumi uvwa lino na vuno vukwisa". 9 ilisio ilio lya kyang'ani, lino avaanhу vanoghiile kukulyupila. 10 mu uluo tughimba na kuvomba imbombo, ulwakuva tukumuhuvila uNguluve juno mwumi, uMpoki ghwa vaanhу vooni vano vikwitika. 11 isio se sino unoghiile kukuavulanisia na kukuvalaghila avitiki kuuti vasivingililaghe. 12 nambe avaanhу vikukuvona ulin'debe, ulekaghe kukulekelesia vakubenaapule, ulwene uve ughimbaghe neke uvusaghe kihwani kuviti munjovele, mumaghendele, mulughano, mulwitiko na muvugholofu. 13 ughimbaghe kukuavimbila avaanhу aMalembe aMimike, kange udalilikaghe na kuvulanisia kuhanga pano niiiva nisile. 14 ulekaghe kuvuhila kukukivombela ikipugha ikipelua kino uNguluve akupelile uvwimila amasio gha vavili, na pano ghwalyimikue na valoleleli va kipugha kya vitiki. 15 ughimbaghe kuvomba isio nu mwojo ghwako ghwoni. kuuti muvwumi vwako avaanhу vooni vajaghaghe imbombo jaako. 16 ghulolelelaghe amaghendele ni mbulanisio saako. nungilawaghe, ulwakuva pano ghuvomba isio ghukulusia uvwumi vwako nu vwa vano vikukupulikisia.

5 ulekaghe pikun'dalikila umunhu un'goyo, looli um'bulaghe hwene mpafi ghwako. avadiimi ujovaghe navo hwene vanino. 2 nava vahinja, uvavombelaghe muvunofu vwnoni hwene valumbulio. 3 uvavulaghe avitiki kuuti, vavatangaghe avakijuua avafwile avasila lutango. 4 neke umfwile ghweni juno ali na vaana nambe avisukulu, avuo vamanyilaghe taasi kuvomba sino sinoghile munyumba saave. vavavombelaghe avapafi vaave, ukuo kwekugomosia sino voope vavombilue. kuvomba uluo kwekuno uNguluve ikeela. 5 umukijuua umfwile juno naali nu muunhu ughwa kuntanga, ujuo ikumuuhuvila uNguluve, ikufuunya na kusuma ultango kwa Nguluve pakilo na pamwisi. 6 looli umukujuua umfwile juno ikeela uvunoghekua vwa iisi, ujuo mfue napano ivoneka mwumi. 7 soope isio uvavuule avitiki kuuti valeke kupikua. 8 neke umuunhu ghweni juno naikuvatanga avaanhу vaake, kyonga ava munyumba jaake, ujuo iiva alulekiile ulwtitiko, iiva m'biivi kukila umpanji. 9 umfwile anoghiile kuuva muvutavike vwa vafwile, nave ali na maaka kutengulila ifijigho ntanda, kange na m'bwaifu." 10 olekwaghe vunofu, ndavule avisaghe asungile avaana vaake vunofu, atengeliile avagheesi na vitiki, avatangile vano vupumusivua, kange avombie imbombo sooni inofu. 11 looli avafwile avajeela, nungavupilaghe muvutavike, ulwakuva uvunoghelua vwa m'bili vukuvaghilika kukila kukutavula kwa Kilisite, apuo vilondaghа kutolua. 12 mu uluo viiva vikwingila muvuhighi, ulwakuva vavulekile ulufingo lwave kwa Kilisite, ulwakujigha kisila kutolua kange. 13 palikimo nuluo, vimanyila uvwolo panovighendaghenda munyumba isa vaanhу. nakwekuti vuvwolo vwene, kange viiva vaheehi na kuhanga mumbombo isa vange, nu vuholiholi na kujova sino nasinoghiile. 14 lino, une nkeela avafwile avajeela, vatolwaghe vapapaghe avaana na kulolelela inyumba saave, neke avalugu valeke kuvuvajova fivi. 15 ulwakuva avafwile vamonga vasovike, vikum'bingilia uSetano. 16 nave umukijuua umwitiki ali na vafwile munyumba jaake, avatangaghe, kuuti ulukong'haano luleke kukwangilua. neke ulukong'haano luuva nu vweleefu uvwa kuvatanga avafwile avasila lutango. 17 avaloleleli va lukong'haano, vano vivomba imbombo vunofu, voghopwaghe na kuhombua vunofu," kyongo vano vikuhumia kudalikila na kuvulanisia. 18 ulwakuva lilembilue muMalembe aMimike kuuti, ulekaghe kuhujibunga ing'ombe umulono, pano jisyonda ingano paluvugha. kange lilembilue, um'bombu mbombo anoghiile kuhombua uluhombo lwave." 19 ulekaghe kukwitika inongua sino sijouva vvimila umuloleleli ghwa lukong'haano, kisila vwolesi vwa vaanhу vavili nambe vatatu. 20 looli avaloleleli vano vifihoka amakole, uvadatalikilaghe pavinga, kuuti avange voghopaghe. 21 nikulaghila pamaso gha Nguluve, na pamaso gha Yeesu Kilisite na vanyamhola avasalulua kuuti, ugadililaghe aghuo, ulekaghe kuhigha ng'hani ng'hani kisila kulutang'hinia nambe kutangila lubale. 22 nungamvitikisyaghe ng'haning'hani umuunhu pikumwimika pa mbombo ja Mutwa, ulwakuva ungambiike umuhosi pa mbombo, najuuve ghuuuva uhangle amakole ghaake. uve ghulolelelaghe uvwumi vwako, uvisaghe mugholofu. 23 kuhuma lino, nunganyisaghe amalenga gheene, looli unywisisaghe nu luhujuje ludebe vvimila inhamu jaako ija lileme ni nhamu isingi sino sasikukugasia. 24 nungavitikisyaghe ng'hani ng'hani avanhu pa mbombo ja Mutwa, ulwakuva avanhu

avange, amakole ghaave, ghali pavuvalafu, ghikuvalongolela kuvuhighi. neke avange, amakole ghaave ghafisiime, ghivoneka pambele. **25** enendiki, imbombo inofu sivoneka pavuvalafu, soope sino fisifiime sihangsa sivoneke.

6 avakami vooni avitiki, vijsyaghe kuvavombela vaave, kuuti ilitavua iya Nguluve ni mbulanisio siitnasingabenapulwaghe. **7** avakami vano avavombela vaave vitiki, valekaghe pikuvababenapula ulwakuva va kipugha kimo. ulwene vanoghile kukuvavombela, vunofu na pikila, apuo viiva vikuvatanga avajanane mulwtio, kange avuo vaghanike vaave. isio uvulanisiaghe na kupavila. **8** kwevale avanhu vano vivulanisia imbulanisio sa vuadesi, sino vivulanisia nasikwiting'hana na masio amanya vvumi agha Mmutwa ghwitu uYesu Kilisite, kange nasikwiting'hana nu vvimike. **9** avuo vamemile ulughinio, kange navakagwile kimonga. avanhu avuo vikwumilila mulukaani ulusila luvumbulilo vvimila utusio utudebe. mu uluc jihumila igiila, amabaatu, amaligho, angananio, **10** kange jaatu ghinangania amapuling'ano. avaantu avuo vanangiike uluhala, vasila vvakyang'ani visaagha kuuti kuvomba imbombo ija Nguluve je sila ija kukavila ikyuma. **11** ulwakuuva ni kyuma luvumbulilo, neke umuunhu iiua nu luvumbulilo ulukome, pano ikumwitika uNguluve na kukwilana ni fiinu fino ali nafyo. **12** ulwakuuva muiisi muno natwalisile na kimonga, kange natungavuuve na kimonga, **13** looli tungave ni kyakulia ni fya kufwala tukwilanaghe nifio. **14** neke vavo vali nu vunoghelua uvwa kyuma vvimila mungelo, nakughwilila munhegho na muvunoghelua uvwa kijasu vuno vukuvanangania. uluo lukuvapelela kupumuka kyongo. **15** ulwakuva kukusighana kyongo indalamu vve vutengulilo vwa vuvili vwinga. vamonga vinoghilue isio vasyangilue valulekile ulwitiko, pe vali muvuvafi uvukome hwene muunhu junu ikuhoma nu mmaghe. **16** looli uve ghwe muunhu ghwa Nguluve, usikimbilaghe isio. uvingililaghe uvwimike, uvwimike, ulwitiko, ulughano, ulugudo nu vuuhugu. **17** ghimbagha kukum'bingilila uNguluve ndavule lutalamu ndaani, neke ukolelelaghe uvwumi uvwa kuvusila kusila, vuno ghwa ghwakemelilue pala panoghwalyitike pavolesi avinga. (**aiōnios g166**) **18** nikukulaghila pamaaso gha Nguluve junu ikufiviika fumi ifinu fyoni, na pamaaso gha Yeesu Kilisite, junu alyajovile uvwolesi uvwa kyanghaani pamaaso gha Pontio Pilato, **19** niiti, ugadililaghe indaghilo isio muvunofu vvoni, kuhanga pano alaava ikwsa uMutwa ghwitu uYesu Kilisite. **20** kukwsa kwa mwene kulaava unsiki ghuno atavilke uNguluve junu ighinisivua, unya ngufu junu mwene, uNtwa ghwa vatwa vooni. **21** ujuo ghwe junu uvufue navukam'bona, ikalile palumuli luno umuunhu nangaluvelelele. kange nakwale umuunhu junu amwaghile, nambe junu ndepoonyu ikumwaghha. uvwoghopua ni ngufu ali nafyo ifighono fyoni Amen. (**aiōnios g166**) **22** vavuule avamofu valeke kukughinia, nambe kuhuvilla uvumofu vwake uvwa muiisi iji, vuno vwa nsiki n'debe. looli vamhuvilaghe uNguluve junu ikutupeela iffinu fyoni muvukoola vwake, kuuti tufivombelaghe nu lukeelo. (**aiōn g165**) **23** kange avavuule vavombaghe inofu neke vavisaghe vamofu mumbombo inofu ndavile avange vule vamofu mufiinu. vavisaghe vapeesi nakuhangilanila na vange ikyuma kyave. **24** kuvomba imbombo inofu isio, lulu ndavule kuvuta iffinu ifya kukutanga unsiki ghuno ghukwsa, ukuo kwe

kukuvikila ulwalo ulukangafu ifighono fino fikwsa, apuo pepano valupila uvwumi uvwa kyang'haani. (**aiōnios g166**) **25** timoteo, gadililagha vunofu uvyyakyang'haani vuno upellilue. ulekaghe kukujingisia mumasio ghano nagha Mutwa amasila luvumbulilo na makaning'hano agha kijasu, ghano avange viiti vve vukagusi. **26** avaantu avange vano vasikolile isio, valulekile ulwitiko lwave. ulusungu luvisaghe palikimo numue.

2 Timoteo

1 u Paulo u Musung`ua ghwa Yesu ku vughane vwa Nguluve, vulevul nhu lufingo ulwa vvumi luno lulimunkate mwa kiliste Yes. **2** U Timotheo umwana umwagharkie; ulusungu nhu lutengano kuhuma kwa Nguluve u Mhata nhu kilisite Yesu Mutua ghwitu. **3** Nikumuhongeasia u Nguluve, juno nikumbombela kuvufumbue uvinoofu ndavule valyavombile ava nhata, panonokumbu ka kisela nha kusila mu nyifunyo sango. Pakilo kange. **4** Pamwiisi ninoghelua kukukuvona, ulwa kuti niive nhu lukelo. Nikughakumbuke amahosi ghako. **5** Nikale nikumbusivua vmwila vwa Iwliko lwako ulwakyang`ani ulwakyang`ani, apuo ulwakwasia lukikalile kwa kuuku ghwako u loisi nhu mama ghwako u Yunisi. Naniiliuwawakyang`ani kuuti ulwtikio uluo lukukala unkate mulyeve pupe. **6** Pauluo ulwakuva nikukukumbusia kusonela ikipelua ikya Nguluve kinomwekiti munkate mulyuve kusila ija kuviklua amavoko ghano. **7** Ulwakuva u Nguluve nakataghile inhumbula ija vwoghofi, looli ingifu nhu lughano nhu vwoghopua. **8** Puuluo nhunyavuvonelaghe ugha uvwolesi vvimila u Mutua ghwii, nambe ughwango une nhe Paulo n`kungua ghwa mweene. Looli muhangilanilaghe nhi mumuko vvimila vwa livangili vulevule nhi ngofu sa Nguluve. **9** Gwhe Nguluve juno alyatupokile kange na pi hutukemelea ku lukemelo ulvitike. Nakavombile ndiki kuling`ani nhi mbombo siitu looli kuling`ani nhu lusungu nhi mbombo ja mweene jujuo. Alyatupelile iisi sooni mwa kilisite Yesu ye ghukyaale unsiki pitengula. (aiōnios g166) **10** Looli lino uvupooki vwa Nguluve vuvalulivue kukwisa kwa mpoki ghwii tu kisite Yesu. Ghwe kilitsejuno alyimisie uvufue kange na kutwala uvvuumi vunonavudugha mulumuli ulwa livangili. **11** Vwimila vwa uluo nilyasalulivue kwa n`daaliki, unsung`ua nhu m`bulanisi. **12** Vwimila ulu nipumuka kange, Looli naniola isio ulwakuva nikuragula umweene juno nilyamvitike. Nili nhuwa kyang`ani kuti umweene anoghile kukibiika kila kino nilyatavwile kwa mweene nambe ikighono kila. **13** Uckumbaghe ikiwhaani ikya mhola ija vvitiki. Vuno ulyavupulike kuhuma kulyune, palikimo nhu Iwtiko nhu lughano luno lulimunkate mwa kiliste Yesu. **14** Ughanvikaghe agha vunoofu ghano alyakutavulile u Nguluve kukilia u Mhepo u Mwimike juno ikukala munkate mwa Yesu. **15** Ghukagula kuuti, vooni vanovikukala mu Asia valyanilekile mukipugha iki mwvvale ava. Figelo nhu Hemoyene. **16** Umutua ajisungukilaghe inyumba ija onesiforo ulwakuvake kiinga alyanihowvisie kange nakapellie isoni iminyororo ghyango. **17** Pauluo, yeale ku Roma alyanilondile ku ngufu peakanya ghile. **18** U Nguluve antangaghe kupata ulusungu kuhuma kwa mweenee ikighono kila. Ndavule alyanangile yenili ku Efeso uve ukagwile vunofu.

2 Pauluo, uve mwanango, upulue ingifu mulusungu lunolulimunkate mwa kilisite Ysu. **2** Nagha ghanoukaghapulike kulyenu jumonga mu volesi vinga, ugahatavule ku vaanhу avitiki vano vanoghile kuvavulanisia avange kange. **3** Uhngilanilaghe nhimumuko palikimo nune, ndavule unsikali unono ughwa kilisite Yesu. **4** Nakwale unsikali junoivombata unsiki ghughughu Junoikuling`ania nhi mbombo

isa vulevule isia vukalo, ulwakutati umunoghele um`baha ghwa mweene. **5** Kange nave umunhu ighelana heene ikimbiila, naupelua ingela pano nagheline kivingulia uvatavike. **6** Kukukangasia kuuti umulimi unyangufu avisage ghwa kwasia kukwupila ikighavo ikya mpeto ghwa mweene. **7** Usaghaghe vvimila vwa iki kunonijova, ulwakuva u Mutua ikukupela uvtelefu uvwaiisi sooni. **8** un`kumbukaghe u Yesu kilisite, kuhuma kukisina ikya Daudi, **9** juno alyasyusilue kuhuma kuvaefue. Ulu kwekuling`ana nhi mhola jango ija livingili, janovwimila vwa uluno nipumika nambe kupinyua nha manyololo ndavule umunubgifu. looli ilisio lya Mguluve manyololo. **10** Pauluo, nikuguda nhisii sooni vvimila vwa vaala vanno u Nguluve avasalwile, ulwakuti vope kange vupile uvopoki vunovulimwa kiliste Yesu palikimo nhu vvitiye uvwa kusila nhakusila. (aiōnios g166) **11** Injovele iji jejakutwikisiva: "Nave tufwillie palikimo nhu mweene, Tukukalaghia palikimo nhu mweene kange, **12** Nave tukuguda, tutema palikimo nhumweene kange nave tukun`kana umweene, ghwope kange ikutukanegha use. **13** Nave natuvavitiki/ umwene ijigha kuuva mwitiki, ulwakuva nanoghile kukukana jujuo." **14** Jighaghia ghukukvumbusia vvimilo vwa iisi. Vavurungughe pavuvulongo pa Nguluve valeke kukaning`ana vvimila vwa masio. Ulwakuva nakwejili imbombo mu iisi kuhumilani la nhili kwevule uvunangifu kuvala vano vipulkisisia. **15** Uvombaghe nhi ngufu kukuvonosia kuuti ghwitikisisive kwa Nguluve ndavule u m`omba mbombo juno ulwahuva naualamai kivua. livombelaghe ilisio iyakyang`ani vunofu. **16** Mughalekaghe umapuling`ano agha mu iisi ghano ghilongosia kutala na kukila uvugalusi. **17** Amapuling`ano ghavane ghikwilana heene lihojmuvami muvanave Himenayo nhu fileto. **18** Ava ve vaanhу vano navavwaghile uvwakyang`ani, Vijora kuuti uvusyuke vuling`anisie pihumila. Visyetulania ulwitiko muvamo avaanhı. **19** Pouluo, ulwalo ulunono lwa Nguluve lukwima, Avanyavulembi uvu, "Umutua avakagwile avamweene, Ghweni Kuno ilikulikemela ilitavualya mutua anoghile pikubaghula nhu vuvoteko." **20** Nyumba ijavumofu, nakwekiti mwefili i fyombe ifya sahabu nhi shaba jene. kange kwefilii ifyombe ifya mapiki nhi lihang fimo mu ifi vvimila vwa mbombo ija vwoghopua kange ifyene fimo fyeiyambombo jino najavwoghopua. **21** Nave umunhu ikuvalasia jujuva kuhuma ku mbombo jino najavwoghopua, umwene kye kyombo ikya kwaghopua. Abikilue pajoi, unyuwa mbombo kwa Mtua, kange aling`anisive ku mbombo jila inofu. **22** Vukimbilaghe uvunoghele uvwa kisoleka. Uvingililaghe uvwakya ng`ani ulvitiko ulughano nha vaala vanovikun`kurikemela u Mutua ku nhumbula inono. **23** Looli ukanaghe uvuyasu na masio ghalunanging`ano kwani ukagwile kuuti vuholia, uvuhovesi. **24** Um`ombobia mbombo ghwa Mutua nanoghule mulwisaghe, Pauluo, anoghile kuuti ave muhuguku avaanhу vooni, juno anoghile pivukanisia, na pikuguda. **25** Anoghile pikuvavulanisia ku vuhuugu vaala vanovikunka na looli u Nguluve anoghele pikuvapela ululato uluvakuka gula uvwakyang`ani. **26** Vaghile kukwupila uvukagusi kange kubuhila ulutegho ulwa setano, ye akulile kuuva veikolilue nhu mweenee vvimila uvwa vughane vwa mweene.

3 Looli ukagulaghe ill: mukighono ikyu vusililo kweghuwa nhu nsikiuntaalamu. **2** Ulwakuva kwe viva avaanhnu avanya kughinia, avanya matupa, avanya masyojolo, vanonavileva avapaaifi vavanave, avasila luhongesio nhu vaahosia. **3** Avasila lughano ulwa kyang`ani, vanonavilonda pikukala nhu lutengano ulwa munhu ghweeri, avahumiling ania, vanovivonelua, vanonavilandua uvunono. **4** Vilekanaghha, veeti, avanya kuvoona vavuo nhu vanovivomboma uvumalaya kukila kukumughara u Nguluve. **5** Kungi viva nhi kihwani ukya kufanya, looli viku jikanaghha ingufu jamweene ghubughulaghe nhu vaanhnu avuo. **6** Ulwakuva vamo vavane vevaghoosi vanavikwingela mulukolo ulwa a vaaanthu na kuwavula avamama avayaasu Ava vevamama vanovamemite uvuhosi kange vilongosivua nhu vunoghelua uvwa kila kinu. **7** Avamama ava vimanyika ifighoono fyooni, looli nambe navanoghile kufikila uvukagusi uvwa kyang`ani. **8** Ndavule vule u yane nhu Yambre walyimile na kupungilanila nhu Musa. Ku siila iji nyisi ava va vudesi vikwima lubale nhu vwa kyang`ani ve vaanhuvano, vanonavikwitika kuling`anahanu Iwitiko. **9** Looli navilutagha kutali. Ulwakuva uvuyaasu vuvanave vuvikua pavuvalafu ku vaanhnu voooni, ndavule vukale na vaanhnu vaala. **10** Looli uve ughavingilile amalembe ghano, amaghendele ghango, uvtanui uwango, ulwitiiko Iwanngo, ulugudo Iwango ulughano Iwango nhu lutengano Iwango. **11** Imumuko, uvuvaifi naghanoghakanivwene kula ku Antioika, ku Ikonia listra. Niligudile imumuko. U Mutua ahamokile ku ghoooni aghuo. **12** Voomi vanovilonda kukukaala mu vukalonu vwa kukufunya mwa kilisite u Yesu vipumusivwaga. **13** Avaanhnu avahosi navadesi vikwongeleglagha kuva vahosi kyoongo. Vikuasyangagha avange Vavuo veene visyangua. **14** Looli uve, ukangalaghe u iisi sino ghumanyika nhu kukwitika ku vapesie. U Iwakuva ghukagulanumanyile kwaani. **15** Ghukaghula, kauuti kuhuma ku wwaana kulevune ukaghakagwile amalembe amimike. Agha ghanoghile kuku kupela uluhala vwinila vwa vupoki ku siila iija Iwitiko ulwa kilisite Yesu. **16** Kila lilembe livikilue kutumela nhu Mguhwe. Lilondua mu lembe aghanyaluvumbulilo, kukuavavula, kusaisia pano vahookile, nhu kuvulanisia. **17** muvwakyang`ani. Ulu kwe kuuti umunhu ghwa Nguluve akwilanaghe, puno apelilue ingafu sooni vwinila uvwa kuvomba imbombo.

4 Nikukupela ululaghilo ulunyavusuti pavulongolo pa Nguluve nhu kilsite Yesu, Juno ikuvanhiga avumi nhu vutua vwa mwenee. **2** Dalikikaghha ilisio. Ghulinganisiaghe unsiki ghunoghule ndua naghuanonaghulondua. Vavulaghe avaanhnu uvuhosi vuvanave, kolelelagha, lasimisiagha nhu lugudo Iwooni nhu mbulavusio. **3** Ulwakuva unsiki ghuwkisa ghuno awanhu navitoolanagha nhu mbulanisio isakyang`ani, Pauluo, vikulondelagha avulanisio ava kuvavulanisia kuling`ana nhu vunogheleluu vuvanave. Mu siila iji imbulughutu sivanave sipulikaghha. **4** vibuhila kupulikisa imbaulanisio sakyaang`ani nhu kusyetukila injovele. **5** Looli uve uvisaghe mwitiki mu iisi sooni, ghugudaghe nhu nhalamu, Vombagha imbombo ija mwinjilisiti/ malagha imbombo jako. **6** Ulwakuva une niling`anisie kukung`illa. Unsiki ughwakuvuka kulyene ghufikile. **7** Nighellile muvwakyang`ani, ulughembo nimallile, ulwitiko mlwitike. **8** Ingela

jakyangvani jibikilue vwinila vvangu, jino u Mtua junoihiga nhu vwakyang`ani, kunipela ikighono kiila. Makwekuti kuylune looli kange ku vaanhnu voooni vanovighula nhu lukelo kuvoneka kwa mweene. **9** Ghutangaghe pikwisa kulyenu ng`aning`ani. **10** Ulwakuva u Dema anilekile. Ajighanile iisi ija liimo kange alutile kwa Thesalonike, khu kreseni alyalutile khu Galatia, kange u Tito alyalutile khu dalmatia. (aiōn g165) **11** Uluka mwene ghwe junu alipalikimo nune. Untolaghe u Marko ghwisaghe naghwo ulwakuva umwene ikung`angasia une mumbombo. **12** Nimwomwle u Tikiko Efeso. **13** Umwenda ghula ghuno nikaghulekileku Tro khu karpo, pano ula vughukwisa ghewisaghe naghwo, palikimo nhi fitabu fila ifya ng`wembe. **14** Ulexanda junoinosia ikyuma alivyonivombambile uvuhosi vviga. Umutua ikumuromba kuling`ana nhi mbombo ja mweene. **15** Nuve kange ghwoghopage kwa mweene, ghwemweene alyakanile amasio ghiitu. **16** Nhululaghilo Iwango ulwakwasia, nakwale umunhu ghweeni junoinile palikimo nune, umunhu ghweeni akanilekile. U Nguluve nangavanalililaghe ukwakyang`ani. **17** Looli u Mutua alyimiki palikim nune, akanipela ingifu ulwakutikukilila kulyune ilisio lijowwaghe vunofu nhu vapannji vakagule kupulikisia. Nikavarangwike mumulomo ghwa Nyalupala. **18** U Mtua ikunibusia khu mbombo sooni isa vuhosu kange nakukumka vwinila uvwa vutua vwinilawene ughwa kukyanya. Uvvititi vuve kwamweene kisila kusila na kusila. Ameni (aiōn g165) **19** Umuhungilaghe u Priska, u Akila nhi nyumba ija Onesiforo. **20** U Erasto akajighe ukuo ku korintho, looli u Trifimo nikamulekile khu Mileto ajighe ivavua. **21** Uvombaghe ghanighani ghwiise yeghukiale unsiki ughwa ng`aala. U Eubulo ikukuhungila, kange u Punde, Lino, Claudia nhu vanylukolo voooni. **22** U Nguluve avisaghe palikimo nhi nhumbula jako, Nhu Iusungu.

Tiito

1 Ikalata iji jihumile kulyune ne Paulo ne m'bombi ghwa Nguluve, kange ne n'sung'hua ghwa Yeesu Kilisite. Une nisung'ilue nivalungiye avabaghulua va Nguluve mulwitiko namuvukagusi uvwa kyang'anu vuno vukuvalongosia mumaghendele amimike. **2** valinuluhuvio ulwa vumi uvwa kisila na kusila vuno uNguluve alyalaghile kuhuma iisi ye jikyale kupelua umwene najova uvudesi. (aiōnios g166) **3** Mun'siki ghwa Nguluve ghuno ghufikile, alyavonesiesis ilisio lyake mu mhola jinoalyamelie une kudalikila. jikanighanile kuvomba ndiki kululaghilo lya Nguluve mpoki ghwitu. **4** kwa Tiito, umwana ghwa lwei mu Iwitiko Iwitu. ulusungu, ikisa nulutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata nu Yesu Kiisite mpoki ghwitu. **5** mu uluo nikakulekile kuti, usitende sooni sinasikao kamilike na kuvika avalolesi va tembile mumakaja ghoni ndavule finonikakulaghii. **6** umulolesi ghwa tembile avaghile kuva kisila lupiko, mughosu ghwa n'dala jumo, unyavana vitiki vanonavilolela na vasila Iwitiki. **7** luvaghile kuvalolesi ndavule umwimilisi ghwa likaaja lwa Nguluve, alekaghe piva nulupiko. nangavisaghe munhu ghwa njeghelo au juno naikujsigha, nangavisaghe munhu ghwa kutengulisia uvuhovesi kange nagavisaghe mhojofu. **8** looli avisaghe ntengeleli, junokela inofu, avisaghe nyaluhala lunolukwiline, mugholofu juno ikum'bingilia uNguluve nyakughela. **9** junoiwesia kukwimilia imbulanisio sa lwei sinosivulanisivue, neke awesie kuvakangasia mu mbulanisio inono juno ijesia kukuvalavunga vooni vanovikunkana. **10** ulwakuva kulinavahosi vinga, vinga vala vano navakundi. amasio ghavanave gheghakijas, visyanga na kukuvalongosia avanhu muvusyovi. **11** luvaghile kukuvasigha avanhu ndavule avuo. vivulanisia ghala ghano naghavaghile kuluvumbulilo lwa soni nakunangania ikaja soni. **12** jumonga muvanave, umunhu unyaluhala alyatiile, "avakelete valinuvudesi vusila vusililo, vahene fikanu, voolo na varyamwojo," **13** injovele iji je ja lwei, lino uvasighe ku ngufu neke kuti wawesie kujova ilwei mu Iwitiko. **14** uleke kupulikisia ifipango fino naftyalwel iifa kiyahudi ni ndaghilo sa vanhu, vano vavulekile uvunyakyang'anu. **15** kuvanhu voni vano valogholofu, ifinu fyoni fivalasivue, looli kuvala voni vano vanavano na valamafu kange navitiki, ifinhu fyoni filamafu. ulwakuva amasaghe ghave nuluvumbulilo lwave lulamafu. **16** vikujova veene kuti vamanyile unguluve, neke kumaghendele ghaave vikun'kaana. avuo vahosi kange navitiki. navanoghile nambe mumbombo jimonga inofu.

2 Neke uve ghajove ghala ghanoghilutana na njovelle ja kwitikila. **2** Avasehe vavisaghe vanya luijisio, vanovikulolelela vanya luhalu vanya Iwitiko lunono, mulughano na mulugudo. **3** Ene ndiiki navakijuva avagojo vavisaghe namaghendele ghanoghiukumwiktika uNguluve valekaghe kuva vadesi. valekaghe kuva vaghasi. **4** Vanoghile kuvulanisia sino nofu mulwakuvalavunga avakijuva avajeelela kukuvalghana avaghosi vaave navaana vaave. **5** Vanoghile kuvukanisnia kuva vakola. vagholofu, valolelesi vanofu vamakaja ghaave, navitiki kuvaghosi vaavo. luvaghile kuvomba imbombo isi neke kuti iliso lwa Nguluve nalingabenapulwaghe. **6** Enendiiki, muvakangasiaghe inumbula avasoleka vavisaghe vanyakulolelela. **7** musila soni

muvisaghe kuhwani mum'bombo inofu; napanomuvulanisia muhufyaghe uvwakyang'anu nuvunywiflu. **8** jovagha imhola isinya vvumi, neke kuti ghwoghwoni junoisigha ajejesiwuaghe lwakuva asila livivi ilyakujuva mulyusue. **9** avasung'ua navitiki avatwa vaavo kwa kila munhu. vaghanile kukuvalhosia kange valekaghe kudaling'ana navo. navanoghile kulyasa. pepano **10** vanoghile kusona ulwitiko lunono lwoni neke kuti musila sooni mujovaghe imbulanisio situ kuhusu uNguluve umpoki ghwitu. **11** ulwakuva ulusungu lwa Nguluve jihufisie ku vanhu voooni. luhuvisie kukana isiyo sino nasa Nguluve nulunoghelia lwa isi. **12** lutukuvulanisia kukukala kwa kulolelela, nikyang'anu, namusila sino sa Nguluve mun'siki ughu. (aiōn g165) **13** Un'siki ghnutuhuvila kukwupila uluhuvision Iwitu ulunya uluvoneke lwa vvimiike vwa Nguluve ghwitu um'baha numpoki ghwitu uYesu Kiisite. **14** UYesu alitavwile uvwumi vvake jujuo kuti neke atupoke kuhuma muvuhosi nakutuvalasia, kwaajili jaake avanhu vanovinoghua kuvomba imbombo vunofu. **15** Ughajove nakukughaghinia agha. dalikila kuvutavulta vvoni nungitikaghe umunhu ghwoghwoni kukubenapula.

3 uvakumbusie kukujisia ku valolelesi nuvutavulta, kukuvitikila nakuva tayale kum'bombo inofu. **2** vakumbusie avanhu navangam'bombelaghe umunhu ghwoghwoni uvuvivi, navangavisaghe na mabatu, vavapele inafasi avanhu avange kuvomba inyamulo, nakusona ulujisio kuvanhu voooni. **3** ulwakuva najusue tulyale namassaghe gha vusofi naghavagalusi. tulyale muvusofi nakuvombua vasung'ua va noghelia nyingga ni tulikalile muvvifi muvuhosi. tulyakalisie nakukalalilana. **4** neke un'siki ghuno ulusungu lwa nguluve umpoki ghwitu nulughano lwake kuvanhu panolulyavonike. **5** nalulyale mumaghendele ghwitu gha kyang'anu ghanotuvombie, looli alyatupokile kulusungu lwake. alyatupokile kwakutuvalasia nakuhola vupya nakutendua vupya mwa uMhepo uMwimike. **6** Unguluve akamulaghe uMhepo Umwimike kuwinga kukilila uYesu Kiisite umpoki ghwitu. **7** akavombie ndikio neke kuti, tungave tuvalilue ikyang'anu kulusungu lwake. tuvisaghe vahangilanisi mukyang'anu vwa vvumi vwa kusila nakusila. (aiōnios g166) **8** iji je mhola jakwitikika. nikuvalonda mughajove muvukangasio agha, neke kuti vala vanovikumwitika UNguluve vavisaghe nuluvumbulilo muvufumbue mu mbombo inofu sinoakasivikle pamaso ghavo. imbombo isi nofu siliniluvumbulilo kulyusue twevoni. **9** pe mulekaghe pikwingila mulukani ulyakipumbafo, ifya fipango, amasindano, amabatu mundaghilo. isio sisila nambe luvumbulilo. **10** mun'kanaghe ghwoghwoni junoisabasisia mupalasane kati jinu. pepano kyande muva mumpavile ulwakwanda na kavili. **11** kagulaghha kuti umunhu ghwandikio ajilekile isila ija kyang'anu napivomba isambi nakukujihiga jujuo. **12** kyalenikun'sung'a kulyuve urtemi nu tikiko vomba ng'aning'anu ghwise kulyune kuno ku Nikopoli namwile kukukala uns'ikighwa mepo. **13** vomba ng'aning'anu un'sung'e u Sena umanyi ghwa ndaghilo nu Apolo kisila kupungukivua nikinu. **14** avanhu vitu lughanile pimanyila kutighana mu imbombo inofu sinosikola amanoghelu neke kuti navangisaghe kuva navihola imeke. **15** vooni vano valipalikimo nune nikuvahungila. vahungilaghe vala vanovatughanile mu Iwtiluvisaghe numue mweni.

Filimoni

1 une ne Paulo, ne junu nikungilie vvimila kudalikila iMhola ja Yesu kilisite. nikukulembela uve Filimoni. une nunyalukolo ghwitu u uTimoteo, tukuhungila uve ghwe mughanike ghwitu, ghwe n'jiit u mumbombo. **2** tukumuhungila nu lumbu liitu uAfisa nu mulwalilungu n'jiit uAlikipo, palikimo na vitiki vano vikong'aana mu nyumba jaako. **3** ulusungu nulutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu, nakwa Mutwa uYesu Kilisite, luvisaghe numue. **4** jatu pano nikukusumila, nikumwongesia uNguluve munyifunyo sango. **5** ulwakuva nipulika imhola ja Iwitiko lwako mwa Mutwa Yesu, nulughano lwako kuvitiiki vooni. ulwitiki lwako lukupelile kuuva nu vuhangilanisi na vange. **6** lino nikukufunya kuuti, uvuhangilanisi uvuo uvvombaghe imbombo n'kate mulyumue kuuti, mu uluo lukuvapela kukagula inofu sooni, sino tunoghile kuvomba mwa Yesu Kilisite. **7** nyalukolo, ulughano lwako luvahovwvisie avitiki mumooja ghaave. najuune lumhelie ulukeelo ulukome nakukung'angasia. **8** lino napano nili nu vutavulilua mwa Kilisite kukukulaghila kino unoghole kuvomba, nanivomba uluo. **9** Looli vvimila ulughani niywene lunono nikusuume, une ne Paulo ndavule nili mughogholo ne pinyua mwa Yesu Kilisite. **10** nikukusuma mu lwa Onesimo, junu ahene mwanango ulwakuva nintangile kukumwitika uYesu Kilisite pano nilimundinde. **11** uju ye akukimbiile, naakale kinu kulyuve. lino lutangilo kulyuve, kange lutangilo kulyune. **12** lino nikunsung'ha kulyuve, uju nimughanile nu mwojo ghwango ghwoni. **13** kange niveele nikeela ikale nuune aave m'bombi ghwango kuuti ahaale palyune kukunhanga, pano nilimundinde vvimila imhola inofu. **14** neke lino niywene nalunono kuvomba lumonga kisila vughane vvako, nambe kukukwumilisia kuuti unhangue. une nilonda uvombe muvughane vvako juuve. **15** pamo uNguluve akam'busisie uOnesimo kulyumue un'siki n'debe, neke pambele uuve nu mwene jaatu. kutengulila lino un'kami ghako ujuo nan'kami lwene, (aiōnios g166) **16** looli n'kami kange nyalukolo mughanike. une nimughanile kyongo, uve ghukumughana kukila, hene mwana ghwa munyumba jaako, kange nyalukolo mwa Mutwa. **17** lino nave ung'hagwile une kuti nili vuhangilanisi nuuve, umwupile ujuo ndavule ghwale ukunyupila une. **18** neke nave akuhokile, nambe ukun'sighila kimonga, usighilaghe une. **19** neke Paulo nilemble nuluvoko lwango juune, nikukuhomba. kange uve ghukagula kuuti nikukusighila kukila kino ghukun'sighila uOnesimo ulakuva mumbombo jango ija vudaliki, uve ghwavangilue. **20** Lino nyalukolo ghwango umbombele ulu vvimila ilitavua lwa Mutwa. hovosia umwojo ghwango ndavule lunoghiile kuvanyalukolo ma Kilisite **21** nilemba isi, ulwakuva nikaghwile kuti ghukunda, kange kyaghuvomba kukila fino nikukusuma. **22** palikimo nisio unding'anikisyaghe apa kufikila, ulwakuva nihuivila kuti munyifunyo siinu, uNguluve ikunhanga niise kulyumue. **23** Uepafula junu adindilue palikimo nu mue vvimila uYesu Kilisite ghwitu ikukuhungila. **24** kange avavombi avajango uMalika, uAlisitaliko, uDema nu Luuka, vikuhungila. **25** ulusungu lwa Mutwa ghwitu Yesu Kilisite luvisaghe numue.

Vaebrania

1 Amasiki ghano ghakakilile uNguluve alyajovile navasehe
vitu kukillila avavili unsiki ghoni musila inginga. **2** Looli
mufighon ifi fino tulinafiope, uNguluve ajovile nusue vvimila u
Mwana, juno akam'bikile kuva vuhaasi vwa fiinu fyon, kukillila
umwene alyapelile ilisi. (aiōn g165) **3** Umwanake lwe lumulii
lwa vvimike kwa mwene, uluvolo lwa mwene lwa mukisina
kya mwene, ighendellesia ifinu fyon kungfu sa lisio lya
mwene. ye aling'anisie ululavalasivu lwa nyivi, alikalile pasi
paluvoko lwa ndiyo ulwa vutwa ku kyanya. **4** Nofu kukila
umunyamhola, ndavuli ilitavua lino akalihasile vule linofu kukila
ilitavua livanave. **5** Ulwakuuti unyamhola veeni aghelile pijoja
kuti, "Uve ulimwanango, umusyughu nili nhaata ghwako?"
Kange, "Niva nhaata kwa mwene, ghwope iva mwana kulyune?"
6 Kange, unsiki ghuno akamuletile umolua kwa kwasia mu
iisi, akatisagha, "Avanyamola vooni ava Nguluve vanoghile
pikufunya." **7** Vvimila Unyamhola ajove, "Umwene juno ivomba
avanyamhola vamwene kuva mheto, navavombi va mwene
kuva mili sa mwooto." **8** Looli ulwakuuti uMwana ijoba, "Ikitengo
kyako ikyta vutua, Nguluve, kya kyavusila kusila. Ulukongoja
lwa vutua vvako lwe lukongojo lwa vugholofu. (aiōn g165) **9**
Ughanilue uvugholofu nhh lusukunalo uvunangi vwa ndaghilo,
lino Nguluve, Nguluve ghwako, akupelile amafuta gha lukelo
kukila avanino." **10** Pavutengulilo, uMutwa, alya vikile ulwalo
lwa iisi. Uvulanga mbombo sa mavoko ghako. **11** Silivuka,
looli uve ghu ghendelelagha. soni sisakala hwene mwenda.
12 Ghukusikunjagha hwene likoti, sope sihambuka ndavule
umwenda. looli uve ghwe julajula, na maka ghako naghildugha."
13 Neke ghwe nyamhola juliku uNguluve akajovagha unsiki
ghwe ghwoni, "Ikale paluvoko lwango ulwa ndiyo hadiniliva
nikuvavomba avalugu vako kuva kitengo kya pamaghulu ghako?"
14 Asi, avanyamhola vooni na se mhepo sino sisung'ilue
kuvavombelela na pikuvavika vunofu vala vano viliva vihasi
uvupoki?

2 Lino lutunoghile tuvike uluhuvilo kukila kughano tupulike,
ulwakuti tulabaghiliu tuka baghulia patali ni je. **2** Ulwakuva
imholo jino jilya jovilue na vanyamola ja kyang'haani, uvuhosi
vvoni nu vuwafu vukwupila isaha jene, **3** tupokakua ndani nave
natuvingga lila uvupoki uvu uvuvaha? uvupoki vuno vukapulisive
nu Ntwa na kukuvesia kulyusue navala vano valya vupulike.
4 UNguluve kange alivonesisie kukivalilo, mufidegho, na
mumbombo soni imba, na muluvonolo lwa Mhepo uMwimike
sino alyasighavile vvimila uvughane vwa mwene jujuo. **5**
UNguluve nakabikile uvulanga vuno vu kwisa, vuno tujova imholo
sa vwene, psa pavanyamhola. **6** Pa uluo umuuuhu jumonga
uleliliile kumonga iti, Umuunhu ghwe veeni, nambe naghughesia
pikumbuka? Nambe mwana ghwa muunhu, nambe kukuswila?
7 umuuuhu iva n'debe kukila umunyamhola; uvwasise ingela ja
vvimike nu vvoghopua. (Kadilila: Munakala inofu isakwasia,
amalembe agha napweghale. "Pe um'bikile pakyanya pambombo
ja mamavoko ghako.) **8** Ubikila ifinu fyon pasi pamaghulu
gha mwene." Lino uNguluve abikile ifinu fyon pasi pa vaanhua.
Nalyakilekile ikinu kyekyoni kino nakilyale pasi pa mwene. Looli

lino natukufivona ifinu fyon kuuti filipasi pa mwene. **9** Nambe
lino, tukughavona ghano ghano alyavombie kunsiki, pasis kuli
munyamhola Yesu, junu, vvimila vwa mumuko sake nuvufue
vwa mwene, awfalisivue ingela ija vvimike nu vvoghopua.
Lino kuvumofu vwa Nguluve, uYesu avonjile uvufue vvimila
vwa vaanhua vooni. **10** Lulyale lwa kyang'haani kuuti uNguluve,
ulwakuvaifinu fyon pwefile vvimila umwene kukillila umwene,
lukamunoghile kukuvaleteavaana vinga mu vvimike, nakuuti
lukamunoghile kukum'bomba um'bahha mu vupoki vuvana kuva
mwitike kukillila imumuko sa mwene. **11** Ulwakuuti vooni vavili jula
juno ibika vvimike navala vano vivika vvimike, vooni vihuma
mukisikina kimo, Nguluve. vvimila ulu jula junu ibika vvimike
kwa Nguluve naivoona soni kukuvalkemela avanyalukolo.
12 Ijoba, "Nipulisiagha ilitavua lyako kuva nyalukolo vango,
nikwimbagha vvimila uve kuhuma munkate mu lipugha.". **13**
Kange akatisagha, "Ninoghelue mwa mwene." kange, "Lolagha,
apa nili navaana vano u Nguluve amelie." **14** Pa uluo, ulwakuva
avaanha vooni ava Nguluve vihangha um'bili ni danda, naju Yesu
alya hangile ifini vulevule, ulwakuti kukillila uvufue ulwakuuti
am'benapule jula unyavatavulilua vwa vufue, junu ghwe setano.
15 Ulu lulyale anala neke avavike mu vvavuke vala vooni vano
vikilila inganighanibsa vufue vakikalile amikalile ghavanave
ghalyale muvukami. **16** Isa kyang'haani naghwe nyamola junu
ikuvatanga. Pa uluo, ikuvatanga avaholua va Abraham. **17** Pa
uluo, jilighanilue umwene ave ndavule avanyalukolo va mwene
mu sila soni, neke ava n'tekesi m'bahha unyalusungu nu lwutiko
ku fiinu ifya Nguluve, neke kuti avwesie ningufu sa kuhumia
inyisaghilo mu nyivi sa vaanhua. **18** Ulwakuva u Yesu jujuo
apumuike, na kuggelua, ali ningufu sa kuvatanga vano vighelia.
3 Lino, vanyalukolo vimike, vahangi va ng'emelo sa vulanga,
munsaghe u Yesu, vasung'ua nu n'tekesi um'bahha vupoki
vvitui. **2** Ulwakuva alyale n'kola kwa Nguluve junu alya nsalwile,
ndavule alyale n'kola uMusa kange munymba joni ija Nguluve.
3 Ulwakuva u Yesu availilue kuva nu vvoghopua uvuvaha
kukila vuno alyalenavo uMusa, ulwakuva jula junu ajengile
inyumba alimukivalilo kya vvoghopua kukila inyuma jijio. **4**
Ulwakuva inyumba jejonji jijengua nu muunhu jumonga, looli
juno ijenga ifinu fyon ghwe Nguluve. **5** Sakyang'anu uMusa
alyale mitike ndavule um'bombi mu nyumba joni ija Nguluve,
yevihumia uvwolesi vvimila amasio ghano ghilijovua unsinki
ghuno ghulikwisa. **6** Looli u Kilisite Mwana ghwa Nguluve mu
vvimilisi vwa nyumba ija Nguve. Usue tuli nyumba jamwene
nave tukola ng'aning'anu mu vvitiki na mulutogo vviti. **7** Pa
uluo, pe hwene uMhepo u Mwimike vule ijoba, "Umusyughu,
nave ghupulika ilisio lya mwene, **8** Ulajbikaghia inumbula jako
kuva nalamu ndavule ava Israeli vule vakavombie uvuvwafu, mu
nsiki ughwa kughelia mu fidunda. **9** Unsiki ughuno ava nhaata
viinhu vakankuviesie mungelo, nu nsiki, ghwa maka fijigho fine,
vakasagha imbombo sango. **10** Pa uluo nanikakelle ni kikolo
ikio. Nikajova, "Visova unsiki ghoni mu moojo ghave navakagwile
isila sango. **11** Hwene vule nika jighile mu lyoojo lyango:
navikwingila ulutogo lwango." **12** Muve maso, vanyalukolo,
kuti nakwehgungavisaghe umwojo umosi ghuno naghukwitika
muvamo vini, inumbula jino jiva kutali nu Nguluve junu mwumi.
13 Pauluo, mupulisiaghe ifighono fyon umuunhu ghweni nu

nine, neke pano kitambula ikighono munogheluaghe, neke jumonga mlyumue alekaghe piva nsila vuugu kuvu syangi vwa nyivi. **14** Ulwakuva tuli vahangilanisi va Kilisite tungave nuvumo nuvuvoneng'ano vvitu ku ngufu mwa mwene kuhumia amasaghe kufika kuvusililo. **15** Vwimila vwa ili ye lijovilue, "Umusyughu nave mupulika ilisio lyamwene, mulabika amojo ghinu ghaye ghasila vuugu, ndavule ava Israeli vuli vakavombile unsiki ghwa vuhos." **16** Vevaveni avuo vano vamplike u Nguluve kuvuhosi? Navalyle vevala vono uMusa akavongelisie kuhuma ku Misri? **17** Vevaveni vano uNguluve akavakalilie mu maka fijigo fine? Kisila vumo vcaa vala vano vakavombile inyivi, vano amavili ghuvanave ghalyafwile ghalyaghonile mulukuve? **18** Vevaveni vano vakafingile uNguluve kuti navilikwingila mulutogo lwa mwene, nave navevala vano vakamwitike umwene? **19** Tuvona ulwakuti navakaghwesiese kukwingila mulutogo lwa mwene ulwakuva navakitike.

4 Pauluo, lutunoghile kuva maso ulwakutu mlyumue napweangavisaghe nambe jumonga juno kwande ikunua kuva nulufingo ulukwilanfu lwakwingila muvwavuke vwa Nguluve. **5** Ulwakuva tulinimola inofu vwimila ulupumo lwa Nguluelikapulisivue mlyususe ndavule ava Israeli luno valyale nalo, looli imola iijo najikavatanga vala vano vakapulikekisila kulungika ulwitiko uluo. **6** Mu lyusue, twevano twitike-usue ena muvamo tulikwingila mu lupumo lula, ndavule vule jijova, "Ndavule nikijiighile mu lyoojo lyango, Navangingile mulupumo lango." Akajovile ulu, ulwakuva imbombo soni sna akavombie skakwilanile kuhima muvutengulilo vwa iisi. **7** Lino ye ajovile pala oaomonga vwimila ikighono kya lekela lubale, "UNguluve alyapumile mukighono kya lekela lubale kusoni sino akavombie." **8** Kange ajovile, "Navangingile mululomo lwango." **9** Pauluo, kutengulila ulupumo lwa Nguleve bado Iwigho vwimila vwa vamo kukwingilla, kuvutengulilo vwa vaisraeli vinga vano vakapulike imola inofu vwimila ulupumo lwa mwene navakingile ulwakuva nava kamwitike, **10** UNguluve akabik a kange ikighono kimonga, kikemelia, "Umusyughu." Umwene akatemile ikighono iki ye ajovile kukiilia u Daudi, juno alyajovile kunsiki n'tali jukila ghano ghakajovilue kuvutengulilo, "Umusyughu nave mupulika ilisio lya mwene, namulabikaghya amojo ghinu kuva magumu." **11** Ndavule u Yoshua yevavapelile ulupumo, uNguluve asaleka kujova mu kighono ikinge. **12** Pa uluo kuliva ni Sabati ja lupumo jino jibikilue vwimila vwa vaanhу va Nguluve. **13** Juno ikwingila muvupuumo vwa Nguluve umwene jujuo apumile kuhumilani ni mbombo sa mwene, ndavule u Nguluve vule avombile wa mwene. **14** Lutunoghile kuva nikiyumilyua kya kwingila muvupuumo, neke napwengavisaghe juno ighwila mufihwani fya vugalusi vono vavombie. **15** Ulwaku ilisio lya Nguluve lili nu vvumi ni ngufu kange lili nuvutemi kukila uvwa bamba jejoni inya vutemi kuvili. Kange jihoma nakufikila kughavania inafusi sa numbula, nifilungo fya muunhu nifino nafighwesia kughaving'haana. Nilino likagula gha numbula gha mwene. **16** Nakwekile kino kifisime pa vweni vwa Nguluve. Pa uluo, ifinu fyoni fikuvonesia pa sweli ku maso gha jumo juno ighanilue kuhumia ifivalilo. **17** Pambele kuva nu n'tekesi um'baha juno alingile mu iisi, uYesu mwana ghwa Nguluve, kuvukangali tugadilile ulwitiko Iwitu. **18** Ulwakuva tusila n'tekesi um'baha juno na ikagula ulusungu vwimila uvuvotevote

vvitu, looli umwene junu isila sa mwene soni akale ighwelua ndavule usue, looli unsila nyivi. **19** Pe tuise nuvukangali pa kitengo ikyu vutua ika lusungu, neke kuuti twupile uvumofu kange kupelua ulusungu ulwa vupoki unsiki ghwa vufumbue.

5 Lino un'tekesi umbaha, junu alyasalulivu kuhuma mu vaanhу vamo, asalulivue kulkwima vwimila aveene mu finu fighanulivua nu Nguluve neka vaghele kuhumia kwa jumo uluvonolo ni dhabihu vwimila inyivi. **6** Ndaponu ivombagha kuva kola avayasu navanyalukani ulwakuva ghwope vunsungutile uvuvotevote. **7** Vwimila vwa ili, aghaniilue kuhumia ilitekelo vwimila inyivi sake ndavule ivomba munyivi sa vaanhу. **8** Nakwale umuunhu juno ikuvukalalila uwwohopua uvu vwimila umwene jujuo, looli pambele, uNguluve anoghile an'kemele, ndavule jilyale kwa Haruni. **9** Nambe uKilisite nakipella uwwohopua mwene kwa kuvomba mwene piva n'tekesi m'baha. Pauluo, "Uve ulumwanango, umusyughu nili Nhaata ghwako." **10** Lulivule ijova kange ikisala ikinge, "Uve ulin'tekesi ghwa kuvusila ulwakuti mikuhwani kya Melkizeki." (aiōn g165) **11** Unsiki ghwa kighono kya mwene mu mbili, akitunyile na kuvasumila, alyansumile u Nguluve na masosi, kwemwene iwesia pikumwavula kuhuma muvufue. Vwimila vwa vukola vwa mwene kwa Nguluve, alyapulikisive. **12** Vwimila ulwakuti alyale Mwana, akamanyila ku kwitika imbombo sino sikampumwisi. **13** Akakwilanila musila iji akavombeka ku vaanhу vooni juno ikumwitika vwimila vwa vvavuke uvwa kuvusila kusila, (aiōnios g166) **14** ulwa kubaghulua nu Nguluve ndavule u n'tekesi um'baha pa lwa Melkizedeki. **15** Tuli na minga agha kujova vwimila uYesu, loolo lutalamu pikuvolela ulwakuva umue mulivolo va kupulikisia. **16** Ulwakuuti unsiki ugho lukavanoghile kuva vavulanisi, lukyale ulwa kuuti kuli luvumbulilo lwa vaanhу kuvavulanisia imbulanisio sa vvavuke vwa lutengulilo lwa ndaghilo sa lisio lya Nguluve. Mufumbilue utusiva nakwekuuti ikyakulabikeyumu. **17** Ulwakuva ghweghwonu juno ikupula utusiva nalinuvutavulilua mu mhola sa vvakyag'haani, ulwakuva badu mwana. **18** Kukighavo ikinge, ikyakulua ikinge kye kya vaanhу avagojo, vala vano ulwakuva vali nuvutavulilua vuvanave kughanulania uvwakyang'haani nuvu hosi vavulanisiva kukagula amanofu nuvu hosi.

6 Pauluo, tungaleke kino tumanyile tasi vwimila imhola ija Kilisite, tughanilue kuva ning'aki kulungika kuvughifu, natulabikaghya kange ululato kuhuma mumbombo sino silavwumi nu Iwitiko mwa Nguluve, **7** nambe ulwalo lwa mbulanisio sa Iwofugho, napikuavavika amavoko uvusyuke vwa vufue, nuvuhighi vwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) **8** Pe tuvombagha anala nave uNguluve angatavule. **9** Ulwakuva najinga wezekane ku vala vano vakapatilie ulumuli lwa vutengulilo, vano vaka vonjile ikipelua kya kya iisi, nakuvomba kuuti vave va hangilanisi va Mhepo u Mwimike, **10** kange vano vakavonjile uvunono vwa lisio lya Nguluve ni ngufu sa nsiki ghuno ghukwisa, (aiōn g165) **11** kange vakaghua jikasiting'aana kuvagomosia kange mululato. Ili vwimila vwa kumpumusia uMwana ghwa Nguluve ulyavuvili mu numbula save, vakambombo hwene kyombo kwa lubenapulo pavuvalafu. **12** Ulwakuva iisi jino jikupile ifula jino jitonya kinga pakyanya pa jene, pe jikamelesia amamela agha nyaluvumbulilo muvano vavombie imbombo mu iisi, ikwupila uvufunuluo kuhuma

kwa Nguluve. 8 Looli ghi humia amasonge na masoli, lilivuvule kange lutogo luli palatalama lwa kughunua. Kuvusililo ku sova. 9 Nambe kuuti tujova anala, vamanyani va ghanike, tusyangua namasio amanono vvimila umue namasio vvimila uvupoki. 10 Ulwakuva uNguluve ghwa kyang'haani nangasyamue imbombo jinu nulughano luno avonesisie vvimila ilitavua lyabmwene, muili mukava vavombile vitiki kange bado mukuvavombela. 11 Tunoghelua kyongo kuuti umuunhu ghweni asone ingfu silasila kufika kuvusililo vwa kyang'haani vwa lughimbo. 12 Natughanile muve volo, looli muve vitiki vano vihaasi ulufingo vvimila vwa Iwtiko lwa lugudo. 13 Ulwakuuti uNguluve ye ampelile u Abrahamu ulufingo, alyampelile mu numbula ja mwene ulwakuva ngale nakijighile kwa junge ghweghoni junu n'ojo kukila umwene. 14 Akajovile, "Sakyang'haani nikukufunulila, nikukwongelela ulukolo lwako kyongo." 15 Musila jj, uAbrahamu akupile kila kino akafingilue pauluo akaghulagha nulugudo. 16 Ulwakuva avaanthu vikujiigha kwamwene um'baha kukila aveene, nakuveene uvusililo vwa maghelano soni kya kijiigho kuvonesia. 17 Unsiki ghuno uNguluve akalamula kusona pavivalafu kukila avahaasi va lufingo uludonyo lwa mwene lunono luno naluhambuka, linoakasonile nulu jiigho. 18 Alyavombie anala neke ifiinu fivili fino nafihamburg'ana, kkange mu ifio uNguluve nangajove uvudesi, usue tewano tukakimbilile kuvusyefu kuuti tukemelue inumbula kugadilila kwa Nguluve uluhuvilo lunolukavikilue pavulongolo palyusue. 19 Tuvona ulughimbo ulu hwene Iwimilo lughifu kange luuhuvilo lwa numbula situ, ulughimbo luno lukwingila pakimenyule kya mun'kate mumbele mulipazia. 20 UYesu akingile pa kimenyule kilandavule umulongosi ghwitu, angavombeka kuva n'tekesi m'baha hadi kuvusila kusila pambele pa vutavike vwa Melkizedeki. (aiōn g165)

7 Lulyale ndiki Melkizedeki, ntwa ghwa Salemu, n'tekesi ghwa Nguluve alikukyanya, junu alyatang'ine nu Abrahamu yeigomoka ahumile kubuda ghwope akamfunulila. 2 U Abrahamu akampela kimo mu kijiigho kino alya mhejile ujilani ghwa mwene "Melkizedeki" kwekuuti" bntwa ghwa kyang'haani" kange "ntwa ghwa Salemu" junu ghwa "ntwa ghwa lutengano." 3 Nsila nhaata, nsila ng'in, nsila va pasi, nsila vutengulilo vwa kighono nambe vusililo vwa mikalile gha mwene. Pa uluo, isighala n'tekesi ghwa kuvusila nakusila, hwene mwana ghwa Nguluve. 4 Lino sagha vule umuunhu uju vule mbaha. umpafi viitu uAbrahamu akampela kimo mu kijiigho mu finu fino akatolile muvulugu. 5 Nuvwa kyang'haani, lukolo lwa Walawi, vano vakupile i ofisi sa vatekesi valyale ni ndaghilo kuhuma muvanya ndaghilo kukong'ania mukivalilo kimo ku kijiigho kuhuma kwa muunhu, vano ve, kuhuma kuva Israeli vanine, palikimo nakuti aveene, kange, lwe lukolo kuhuma kwa Abrahamu. 6 Looli uMelkizedeki, junu nalyate nulukolo kuhuma ku va Lawi, alyupile ikivalilo kimo mu kijiigho kimo kuhuma kwa Abrahamu, pe akamfunulila, umwene alyale nulu fingo 7 Apuo najikanilue kuuti umuunhu un'debe ifunulivua nu ngoyo. 8 Ku mbombo jj, umuunhu ikwupila ikivalilo kimo mu kijiigho kimo ilifua ikighono kimo, looli mu mbombo jinge jumo junu alyupile kimo mu kijiigho kimo kwa Abrahamu, vakamwolela hwene nyavukalo. 9 Namuhwanikisio sa njovele, uLawi junu alyupile

ikivalilo kimo mu kijiigho kimo, kange alyahombile kimo mu kijiigho kimo kwa Abrahamu, 10 ulwakuva u Lawi alyale mu mavingo fya va nhaata vvake Abrahamu unsiki Melkizedeki pano alyatang'ine nu Abrahamu. 11 Lino ndavule uvukwilani lukaghwesiese kukila kwa n'tekesi u Lawi, (pa uluo pasi pa mwene avanu vikupila indaghilo), kulyale nuvufumbue vuliku kukila kwa ntekesi ujunge kukwima pa mbele pa kihwanikisio ikyu Melkizedeki, kenge na kwekukemelu mufupinyua fya Haruni? 12 Lino untekesi angagaluke, pejilondua na sindaghilo si hambung'anee. 13 Kwajumo junu amasio agha ghakajovilue vvimila vwa kikolo Kinge, kuhuma kwa mwene nakwale junu alyimile pa litekelo. 14 Lino luli pavuvalafu kuuti uNtwa ghwitu alyahumile mwa Yuda, ikisina kino uMusa nakatambulagha avatekesi 15 Nagha ghano tujova ghalipavugholofu ulwakuti un'tekesi ujunge ihumila kukihwanikisio kya Mmelkizedeki. 16 Untekesi umpia uju naghejumo junu ulwalo lwa ndaghilo silivvimiila vwa kikolo kya muunhu, looli ulwalo lwa ngufu sa mikalile ghano naghighela ku nangika. 17 Lilno amalembi gha vwolesi vvimila umwene: "Uve ulintekesi kuvusila na kusila pambele pa kihwanikisio kya Melkizedeki." (aiōn g165) 18 Ulwakuva indaghilo indongosi sikavikilue palubale ulwakuva mbotembete nasinoghile. 19 Pa uluo indaghilo najikavombie kyekyon iikikwanilu. Ulwene, kulyale nuvukangali uvunofu ku agha tuvela kwa nguluve. 20 Uvukangasio uvu uvunono navulyahumila kisila kujova ikijiigho, pa ulu avatekesi avange nava katolile ikijiigho kyekyon. 21 Looli u Nguluve akatolile ikijiigho unsiki ghuno akajovile vvimila u Yesu, Untwa ijighile nangabadilisie amasaghe gha mwene." Uve uli ntekesi kuvusila na kusile." (aiōn g165) 22 Pa uluo uYesu isile kuvutavulilua fwa lufingo ulunono. 23 vwakyang'haani, uvufue vusigha untekesi kute kuvusila kusila. Pauluo pe valyale avatekesi vinga, jumonga kabula ja junge. 24 Looli u Iwakuva uYesu ikukala kuvusila nakusila, uvutekesi vwa mwene navubadilika. (aiōn g165) 25 Pa uluo umwene iwersia nu vulkwilanifu piling'ania pikavapoka vano vikum'belelela uNguluve kukila kwa mwene, ulwakuva umwene ikukala jaatu kuku funya vvimila vuvanave. 26 Pa uluo untekesi ghw kihwani iki anoghile kulyusue. Unsila nyivi, vuhosi, nsafi, junu abaghulivue kuhuma kuva nyanyivi, alikukyanya kukila uvu langa. 27 Umwene nalyate nuvunoghelua, ikihwanu kya vatekesi avavaha kuhumia ilitekelo jatu, uvutengulilo vwa nyivi sake jujuo, pambele kunyivi sa vaanh. Akavomba anala lwa kammo ku vooni, alihumisie jujuo. 28 Kundaghilo ikuvasalula avaanhava votevote kuva vatekesi vavaha, looli ilisio lya lujigho lino likisile pmbele pa ndaghilo, akansalua u Mwana, junu akavombilue kuva nkwanilisi ghwa kuvusila kusila. (aiōn g165)

8 Lino ilisio lino tujova ly ili: tulii nu ntekesi umbaha junu ikalile muluvoko lwa ndiyo lwa kitengo ikyu iisi. 2 Umwene m'bombi pa kimenyule ikimike, ilihema ly kyang'haani lino uNtwa alibikile, naghwe muunhu ghweni ghwa kufua. 3 Ulwakuuti avatekesi avavaha vooni luvikilue kuhumia uluvonolo ni dhabihu; pa uluo lunoghilekuva ni kinu kya kuhumia. 4 Lino nave u Kilisite alyale pasi pa iisi, umwene ngale na ntekesi kukila apuo. Ulwakuva ghwe alyya pelile vala vano valya humisie ifipelua kuling'ana ni ndaghilo. 5 Valyavombie ikinu ikinu kino kilyale nakala ni kimugheghe kya finu fya iisi, saw ndavule u Muusa akavungilue

nu Nguluve unsiki ghuno akale ilonda kujenga ilihema. "Lolagh," UNGuluve akajova, "kuuti tenda kila kinu kuling'ana nuyutende vuno vukasonilue pakyanya pa kidunda". 6 Looli lino uKilisite upile uluvombelo ulunono kukila vvimiila umwene kenge ghenge ghe nsambanisi ghwa Nguluve na vaanh uvnono, jijo jino jikangasivue nulufingo ulunono. 7 Pa uluo ndavule i agano lya kwasia ngale lisila vuhos, ngale nalunoghile kulonda i agano ja vuvi. 8 Unsiki ghuno uNguluve akagwile uvuhosi ku vaanh akajova akati, "Lolagh, ifighono fikwsa, ijova u Mutwa, niliva nitenda i agano imia palikimo ni nyumba ja Israeli, ni nyumba ja Yuda. 9 Nijiva ndavule i agano jinobnifikombile nava nhaata va mwene ikighono kino nilyavatolile nuluvoko kuku vongelesia kuhuma ku iisi ja Misri. Ulwakuva navakaghendelile mu agano jango, najune nanikavaghana kange,' ijova u Mutwa. 10 Ulwakuva ilji je agano jino nikavombile kunyumba ja Israeli pambele mufighono ifio,' ijova u Mutwa. "Nivika indaghilo sango mumasaghe ghavanave, kange nikusilemba mu mojo ghavanave. Niva Nguluve ghavanave, voope viva vaana vango. 11 Navivulanisaniagh muunhu gheni nu mang'an wake, kila mmuunhu nu nyalukolo, umwene, angajove, "Unkagule uMutwa," pauluo vooni viku ng'agula une, kutengula un'debe hadi umbaha ghuvanave. 12 Pauluo nikuvasonagh uvykola ku mbombo ghavanave ghano naghakyang'haani, naningakumbuke inyivi sivanave kange." 13 Kujova "Imia," avamble i agano ja kwasia kuva mbaha. nilio lino apulisi kuva likuulu lili tayari kuvuka.

9 Lino nambe iagano ja kwasia likale nikighavo kya lufunyo apa pa iisi nuyutavike vwa lufunyo. 2 Mulihemek pekilyale ikyumba kivikilue, kyumba kya kunji, pakatambulivuagh kighavo kyimike. Mu kisala iki pakate nikinala kya tala, imesa na makate gha wonyesho. 3 Nakuluhengo lwa lipazia lwa vuvi kwekilyale ikyumba ikinge, kikale kighavo kyimike fijo. 4 Pelikale ilitekelelo lya sahabu kwa ku pulila uvu vumba. kange mwelilyalye ni lisanduka lya agano, lino likajengilue ni sahabu jene munkate muvne mwejilyale ibakuli ja sahabu inya manna, ulukongojo lwa Haruni luno lukameli amatundu, ni mbavo sila sa mavue gha agano. 5 Pakyanya pa lisanduka lya agano amaumbo gha masarafi va vvimiile vikupikila amapapatilo ghasene pavulongo pakitengo kya vusambano, kino unsiki ughu natughwesia pikwolelela fijo. 6 Vvimiila vwa finu ifi kuti vafiling'anisie, aVatekesi vavikwingila ku mukyumba kya kunji ikya lihem kuvuvombela imbombo sivanave. 7 Looli untekesi umbaha ikwingila ikyumba ikya vuvi kyene lwakama ku kwa maaka, nakisila kuleka kuhumia idhabihu vvimiila umwene juju, na konyivi sa vaanh sino vakavombile kisila vu kagus. 8 U Mhepo u Mwimike ikuvolelela kuuti, panji pa kighavo kyimike fijoji jikyale pifwikulua ulwakuva ilihema lila iya kwasia llighe likwima. 9 Iki kye kivalilo kya nsiki ughu. Fyonu luvonolo lwa dhabihu fino fivonolevua lino nafiangi linganie uluduno lujuno ikufunya. 10 Fye fyakulia fya luhuje tweene lugadingine nuyutavike vwa nyifunyo sa kulkwanila. Fyonu ifi fikale muvutavike vwa m'bili fino fikale vuling'anio vwa m'bili vino vakafiling'anisie kuuti jise indaghilo imia jino jikuvakika pakighavo kya mwene. 11 UKilisite akisile ndavule untekesi um'baa ghwa masio amanono ghano ghisile kulkilila uvuvaha nuvu kwilanisi vvablihemma ilivaha lino

nalikavombilue na mavoko gha vaanh, vano nava mu iisi mun jino jikapellue. 12 Najilyale ku danda ja mhene nambe ngwada looli kudanda ja mwene jujuo kuuti u Kilisite ingle mukimenyle ikymike fijo ng'hanning'hani ku voni na na kukutuvonia uvupoki vvitu vwa kuvusila na kusila. (aiōnios g166) 13 Nave ku danda ja mhene ni ng'ombe na kumisulila amapembo gha figwada mu isio ilamafu vakadagilue kwa Nguluve na mulukolo luvanave ulunono, 14 Nave kwekukila kyongo idanda ja Kilisite jino jikilila uMhepo wa kuvusila kusila alihumisie jujuo kisila mawaa kwa Nguluve, kusuka uludonyo lwtu kuhuma mu mbumbo sino sifuile kum'bombela uNguluve umwumi? (aiōnios g166) 15 Pauluo, uKilisite mitike ghwa agano imia ulu vvimiila vwa vufue uvvalekile uvwavuke vooni vano va agano lya kwasia kuhuma muvuhiji vwa nyivi save, neke kuuti vooni vano vakemelilue nu Nguluve neke vupile ulifingo lwa vuhaasi uvvanave vvabkuvusila kusila. (aiōnios g166) 16 Nave kuli agano nalinangika, lazima luvonesie kuvufue vwa muunhu jula jun alivombile. 17 Kuti i agano jiliva ningufu ku kighavo kuno vuhuma uvfue, ulwakuva kusila ngufu ulwakuti juno alivombile ajighe ikukala. 18 Apou nambe lila ili agano lya kwasia liva livikilue pasila danda. 19 Unsikibghuno uMusa alyahumisie ululaghilo lwa ndaghilo ku vaanh vooni, akatola idanda ja ng'ombe ni mhene, palikimo namalenga, ikitambala ikilangali, ni hisopo, na pikuvamisulila igombo lilio na vaanh vooni. 20 Pe akajova, "Ili je danda ja agano jino uNguluve avapelle indaghilo mulyumue". 21 Mu hali jilajila, akamisila idanda pakyanya pa hemu ni fyombo fyon fikatumikagh kutanga avatekesi. 22 Kuling'ana ni ndaghilo, pipi ni finu fyon fivalasivua ni danda. Pasila kukung'a idanda pasila lusaghilo. 23 Pauluo jilyale lasima kuti inakala sa finu fya vulanga shariti fivarasisu ku jii dhabihu ja fikanu. Pa uluo, ifinu fya kukyanya fifio fikanoghilue kuvalasivua ku dhabihu iji ija fikanu. Pa uluo, ifinu fya kukyanya fyene finoghilue ku valasivua ni dhabihu jinonofu kyongo. 24 Ulwakuva uKilisite nakingile pa kimenyle ikymike fijo pano pakavombilue na mavoko, jino nakala ja kinu kikio. Pa uluo pe akingila kukyanya kukuo, pakimenyle kino isalisi kwale pavulongo pa maso gha Nguluve vvimiila vvitu. 25 Nakingile kula vvimiila vwa kuhumia ilitekelo lwa mwene na kinga, ndavule ivomba untekesi um'baa, juna ikwingila pa kimenyle ikymike kyongo mwaka yeghukilile umwaka palikimo ni danda ju junge, 26 ndavula anala jilyale lwei, nave jisava lasima kwa mwene kupumusivua kakinga kyongo kuvutengilu vwa vvasio vwa iisi. Looli lino mala kamo kufika kuvusilo vwa maka ghano akasetulile kuvusibinyivi kwa dhabihu yake mwenyewe. (aiōn g165) 27 Ndavule luliuvo kwa muunhu ghweni kufua lwakamo, pambele pa uluo lukwisa uluhighi, 28 ghewvulevule kwa Kilisite jono alya humisivue kamo kudaghia inyivi sa vinga, ilihumila ulwa vuvi, sio makusudi lwa kuvombela inyivi, looli kuvupoki vano vikumughulila nulu ghulilo.

10 Ulwakuva indaghilo kimwighighi kya masio amanono ghano ghikwisa, ghala ghano na gheghene. Indaghilo nasingavaling'anie vala vala vano vikunsegehelela u Nguluve musila ja dhabihu silasila sino avatekesi vakaghendelile kuhumia umwaka nu mwaka. 2 Namba nave fyelulivue idhabihu isio nasale sibuhila kubusuvua? Mukivalilo ikio fano vikufunya,

viva vavalisivue nakalingi, vasava vasila lutambulisia kukila inyivi. 3 Kange mu dhabihu isio sili nikivalilo kya nyivi sino sirovimbilue mwaka nu mwaka. 4 Ulwakuva najwezekana mu danda ja ng'ombe ni mhene kubusia inyivi. 5 Unsiki uKilisite ye isile mu iisi, kajovile, "Namukanoghilie ilitekelo nambe dhabihu, pa uluo, mukaghuling'anisie um'bili vwinila vvango. 6 Namilkale nulatalama mumatekelo gholi agha kutagha nambe dhabihu vwinila vwa nyivi. 7 Kange nilyajovile, "Lola, apanivomba ulughano lwako, Nguluve, ndavule jilemblilue vwinila une mu gombo". 8 Alyajovile ndavule jilyajovilue apuo pa kyanya: Namukanoghilie idhabihu, litedekelo, nambe litedekelo vwinila kudagila inyivi, nambe numuli lukelo munkate mwa mwene" dhabihu sino sitavulivua kuling'ana nu lulaghilo. 9 Pe akajova, "ona, niliapankuvomba ulughano lwako". Avikile palubale indaghilo sino sa vutengulilo neke kukangasia sila isavuvili. 10 Muvulungike vwa vuvali, tdagilue kwa Nguluve kulughano lwa mwene kukilila kuhumia kumbili ghwa Yesu Kilisite mara kamo muvsikighwoni. 11 Sakyang'haani, untekesi ghweni ikwima kunsiki ghwa kighono na kighono, ihumia idhabihu jilajila, jino, ku lyolyonni, kamwe ntwale lughela kudagha inyivi. 12 Looli apuo uKilisite kuhumia idhabihu lwa kamo ku nyivi sa kuvusila nokusila kwoni, alikalile uluvoko lwa ndiyo lwa Nguluve, 13 ighulila avalugu vvwamwene vabikkue pasi na kuvomba vave kitengo vwinila amaghulu gha mwene. 14 Ulwakuva isila ja litedekelo limo apling'anisie kuvusila kusila vala vano vadaghilue nu Nguluve. 15 Nu Mhepo uMwimike kange ikwolelela kulyusue. Ulwakuva tasi akajovile, 16 "Iji je agano lino nikulivomba palikimo navenepamble kufighono ifio; ijova uMutwa: nibika indaghilo sango munkate mu mojo gha vanave, penilembagha muluhala luvanave". 17 Kange akajova, "Navilikumbuka kange inyivi ni mbombo save ifwihi". 18 Lino ikighavo kino kili nulu saghilo ku ava, nakuba kange ni dhdbihu jejoni vwinila i nyivi. 19 Pauluo, vanyalukolo, tukuvuvona uvukangali vwa kwingila pa vwinimeke fijo ku danda ijabYesu. 20 Pauluo jesila jidinduluvue vwinilw usue kusila jam'bili ghwa mwene, m'pia nu vwumi vuno vukilila palipasia. 21 Ulwakuva tulu nu ntekesi um'bahia pakyanya pa nyumba ija Nguluve, 22 tunsoghelele ku mwojo ghwa kyang'haani muvu kwilanisi vwa kyang'aani vwa Iwitiko tungave na moojo ghano va misile uvunofu kuhuma muvuhosi vwa vufumbue nakuba namavilli ghitu gano ghasukilue namalenga manofu. 23 Looli pe tugadililaghe kuvufumbue mu vufumbue vwa lulato lwa vukangali vwa Iwitiko Iwitu, kisila kusyetuka, ulwakuva uNguluve juno atufungile mwitiki. 24 Kange tusaghaghe ulwa kumpela inumbula umhuunhu ghweni kughana ni mbombo inofu. 25 Tulalekaga pikong'ana palikimo, ndavule vule vivomba avange. Pa uluo, kipelana amojo umuunhu ghweni kukila na kukila, ndavule vulemuvona ikighono kilipipi. 26 Nave tuvomba kumakusudi kughendelela kuvomba inyivi unsiki ye twupile isukulu ja kyang'haani, iDhabihu ijinge ija nyivi najisighilila kange. 27 Pauluo, kulisiluhuvilo lweene lwa vuhighi vea kwoghofia, nuvulefi vwa mwono vuno vuno vuno vudagha avalugu va Nguluve. 28 Ghweghoni juno abedile indaghilo ja Musa ifua kisila rusungu pavulongolo vwa vwolesi vwa volesi vavili nambe vatatu. 29 Kivalilo kiki kya vuhighi ghusagha ghusagha kuuti kimunoghile umuunhu ghweni juno

am'bedile uMwana ghwa Nguluve, umwene juno ajivombie idanda ija agano japakale ndavule ikinu kino na kyimike, idanda jino jikalkilue kwa Nguluve - ghweghwni juno amulighile uMhepo ghwa yumofu. 30 Ulwakuva tukagwile jumo juno alya jovile, "kisasi kyango, nigomokesia". Kange, "UMutwa ilihigha avanhu va mwene". 31 Lolio lya kwoghofia kukwingila mumavoko gha Nguluve juno mwumi! 32 Looli kumbuka ifighono fino fikilile, pa uluo ye muponesivue ulumuli, ulwakut ndani mukghwesies piva nulugudo lwa vulemale uvukome. 33 Mukale muvikilue pavuvalafu mu vuhosilu vwa maligho na mu mumuko, mukale va hangilanisi palikmo na vala vano vakakilile imumuko ndavule isio. 34 Ulwakuva mulyale ni numbula sa lusungu ku avuo vano valyakungilue, pe mulyupile ku lukelo iluhigho lwa vuhasi vwinu, mungakagule kuuti umue jumue mulyale nuvuhaasi unofo vwa kukala vusila nokusila. 35 Pa uluo namulataghaghha uvukangali vwinu vuno vuli nuluvumbulilo luvaha. 36 Ulwakuva mulonda ulugudo, neke kuuti mupate kino u Nguluve atufingile, pauluo mungamale kuvomba ulughano lwa mwene. 37 Ulwakuva ye kasiki kadebe, jumo juno ikwisa, ilikwisa sakyang'haa na idila. 38 Unya vwakyang'haani vwako ikukala nu Iwitiko. Nave iligomoka kunsana, na nilinoghelua naghwo." 39 Looli usue natuli kama vala vano vigomoka mumbele kwa kusoveleng'haana. Pa uluo, usue tulivamo va vala tewano tulinulwitiko kulolelela i mhepo situ.

11 ino ulwitiko lwa kyang'haani luno alinalwo u muunhu pa ihuvila ikiinu kimonga nuvu kangali. Sa kyang'haani ku kinu kino bado nakivoneka. 2 Vwinila vwa iili avisukulu vitu valivonesiesie ku Iwitiko luvanave. 3 Ku Iwitiko tukagula kuuti iisi jilya peililue kululaghilo lwa Nguluve, neke kuuti kila kino kivoneka nakikatendalue kuhumilanila ni finu fino fikale fivoneka. (a1on g165) 4 Jilyale vwinila vwa Iwitiko kuuti u Habilis alyamumikisie u Nguluve ilitekelo lya kufua kukila vule akavombie u Kaini. Jilyale vwinila vwa iili kuuti valya mpalile kuuti nyawwa kyang'haani uNguluve uNguluve alya palilue vwinila vwa mbonolo sino asiletile. Vwinila vwa ilio, uHabilis ajighe ijivo, nambe afuile. 5 Jilyale ku Iwitiko kuti uEnoko alyatolilue n'kyanya nakavuvona uvufue. "Nalyavonike, ulwakuva u Nguluve alya n'tolile" Ulwakuva jilyajovilue vwinila umwene kuti akamunoghile u Nguluve ye akyale pitolua ku akyanya. 6 Pavusila Iwitiko najwezekana kumunoghe u Nguluve lasima itike kuuti uNguluve ikukala kuuti ikuvapela uluvonolo vala vano vikum'bingilila. 7 Jilyale nu kulwitiko kuti uNuhu, ikiwa akanilue nu Nguluve vwinila vwa masio ghano naghakovonike, ku vumofu vwa ki Nguluve alyabtendile i safina vwinila vwa kikipoka ikikolo kya mwene. kwa kuvomba ndiki, alyahighile iisi peakava muhaasi ghwa vwakyang'haani vuno vukwisa kukilila ulwitiko. 8 Jingave ku Iwitiko kuti ulbulahimu, pano alya kemelilue akitika na piluta pakighavo pano panobakanoghile kukwipila ndavule uvuhasi. Akahumile kisila kukagula kukighavo kiki kinoalyale iluta. 9 Jilyale ku Iwitiko kuti alikalile mu iisi ja lufingo hwene mughesi. Alikalile mumahema palikimo nu Isaka nu Yakobo, Avahaasi vaninea va lufingo lula lula. 10 Ulu lwakuuti akafumbuagha kupata ili kaja lino likagulike nu njengi ghwa mwene asava ghwe Nguluve. 11 Lulyale lwe Iwitiko kuuti u Ibrahimu, nu Sara jujuo, valyupile ingufu sa kuhola nambmbe ulwakuuti valyale va

ghogholo kyongo, ulwakuva vikitike kuuti uNguluve mwitiki, juno alyavafingile kupata u mwana undiimi. **12** kwekuuti kange kuhuma ku muunhu uju jumo juno alyapipi kutufa valyahollilue avaana vano navivalilika. Valyale vinga hwene nondue sa kukya kange vinga hwene meke sa mulihanga mulubale mu nyanja. **13** Ava vooni valyafwile mulwitiko kisila kyupila ulufingo. Pa uluo, vakasivwene na pikusisegelela pa vutali, vakkitika kuuti valyale vahesia na vakinjai pakyanya pa iisi. **14** Kuvala vano vijova amasio ndavule agha vavikila bayana kuuti vilonda iisi jivanave vavuo. **15** Sa kyang'haani, ndavule vasavisgha visaghia iisi jino kuvanave valya humile, ndevalyale ni numbulu ja kugomoka. **16** Looli nave lulivuo, vinoghelua iisi jino nono, jino, ja ki vulanga. Pa uluo uNguluve naivona sooni ku tambulivua Nguluve ghuvanave, ulwakuva aling'anisie ilikaja vvimila vuvanave. **17** Jilyale ku Iwitiko kuuti Ibulahimu ye aghelilue, akamumisie u Isaka. Ena, umwene alyupile kulukelo ulufingo, alyamumisie umwanake jujuo, **18** juno pakyanya pa mwene jikajovilue, "Kuhima kwa Isaka ikikolo kwako kitambuluagh." **19** Ibulahimu alya kaguile kuuti uNguluve alyale ni ngufu sa kyunsusia u Isaka kuhuma muvafue, nakujova kunjovela ja maumbo, alyamwupile. **20** Jilyale ku Iwitiko kuuti utsaka alyafunyilue uYakobo nu Esau kuhusu amasio ghono ghilikwisa. **21** Lulyale Iwitiko kuti uYakobo ye alimuvutavike vvawkfufa, akavafunyia avaanha vooi ava Yusufu. UYakobo akifunya, akeghamila palukongojo lwake. **22** Jilyale ku Iwitiko kuti uYusufu unsiki ghamwene ghwa kuvusililo yeghuseghelile, akajuvu pakyanya pa lwa kuhuma kuhuma kwa mwana ghwa Israeli Misiri akavalaghila kutola palikimo navene ifijeghe fya mwene. **23** Jilyale ku Iwitiko kuti uMusa, yeaholilue, alyafisilue nava amesi gha tatu navapafi vamwene ulwakuva valya mwaghile kuti ghwe mwana n'dima juno alyale nono, navakoghwipe ni ndaghiho sa ntwa. **24** Jilyale kulwitiko kuti uMusa, ye alyale muunhu n'goyo, alyakanile kutambulivua mwana wa minja uFarao. **25** Pa uluo akasalula kuhangilanila muumko na vaantha va Nguluve badala jakukela nuvhosu uvuhosi vwa nyivi sivanave ku kasiki. **26** Akasaghile isooni sa kum'bingilila u Kilisite kuti vwe yumofu vuvaha kukila ilitekelo lya ku Misiri ulwakuva akalunguvilie amaso ghake pa luvonolo lwa nsiki ghuno ghukwisa. **27** Jilyale ku Iwitiko kuti uMusa akahumila ku Misiri. Nalyasaghile ilyojo lya Ntwa, ulwakuva alyale nulugudo kwa kulola kwajuno na ivoneka. **28** Lulyale Iwitiko kuti akajikolole ipasaka na pimisila idanda, neke kuuti vunangi vwa muholua ghwa kwasia kuuti nangaghelaghe kugusa avaholua va kwasia wakwasia ghwa kighosi ghwa valsiraeli. **29** Lulyale Iwitiko kuti valyakiilie mu nyanja ja shamu ndavule mu lukuve. Unsiki avaMisiri ye vighela kukila, likagulubikvua. **30** Jingave ku Iwitiko kuti uluvumba lwa Yeriko vukaghile pasi, ye vasyunguite ifighino lekela lubale. **31** lulyale Iwitiko kuuti u Rahabu jula mwenda mwelu nalya sovile palikimo navala vano navalyale vakola, ulwakuva akavupile avapeleze na kuvavika pa vunono. **32** Nijove kiki fijo? Ulwakuva unsiki naghukwilabkuvolelela agha Gideoni, Barak, Samsoni, Yeftha, Daudi, Samwelni savavili, **33** vano kukilila ulwitiko vakalefisie iNtwa, vavyavombile isakyang'aani, vakupile lufingo. Vakadindile amalomo gha nyalupala, **34** vaksimisi ingufu sa mwoto, vakapungile uvutemi vwa panga, valyasoivue kuhuma

mu mu vutamu, valya valyale vagumu va vulugu, vavambwisisie avasikali avahesia kukimbila. **35** Avamama valyupile avafue vavanave musilla jablusetulilo. Avange valyapumisive, kisila kwitika kulekua muvwavuke neke kuuti vavwesie kupata vwa lusetulilo ulunono fijo. **36** Avange valepumisive kwa dhihaka nifuchapo, naamu, nambe kuvudindilo na kuvikua mu ndinde. **37** Vakatovilue na mavue. Vakadimulilue fipisi nu nsumeno. Vakadumulilue ni panga. Vakalutii ni nguvu sa ng'olo ni nguvu sa mhene valyale vafumbue, vighendeleta muvuafi kange vivombeliaamavivi. **38** (ghano iisi najikanoghile kuva nagho) vihangajika muvikwavo, mufidunda, mu maghenge na mumina gha iisi. **39** Nambe avaanhnu vooniava vakafunyilue nu Nguluve vvimila vwa Iwitiko luvanave, nava lyupile kino akavafingile. **40** UNGuluve alyatalile kukutupela ikinu kino kinofu, neke kuuti kisila usue navale vighesia kumemesivua.

12 Pa uluo, ulwakuva litusyungutile ilifunde ilikome ilya valesi, pe tutaghe kila kiini kino kikutulema ni nyivi sino sikutuwila kihugu. Tu tove uluvilo ku saburi mu masindano ghano ghavikilue pavulongolo palyusue. **2** Tusung'e amaso ghitu kwa Yesu, juno n'tengulisi nughwa ku ling'ania ulwitiko Iwitu, juno vvimila lwa lukelo Iwitu jino jika vikilue pavulongolo jikanoghile pa kikovekano, ibeda isooni ja mwene, akitaka pasi pa paluvoko lwa ndiyo lwa kitengo kya vutua ikya Nguluve. **3** Msaghe kuuti umwene umwene juno alya gudile amasio amasio gha kikalasia kuhuma mu nyivi, vvimila umwene jujuo neke kuti mulakatala nambe kusilika amojo ghinu. **4** Namupumuike nambe kupumuka kutovana ni nyivi kighelelo kya kusilua idanda. **5** Kange musyamilue kula ku kangasivua inumbula kuno kukuvoilelela ndavule avaanha ava dimi: "Mwanango, Nulaghatalagha kuvuhugu amagomokelo gha Mutwa, nambe nula denyeckaga inumbula pana ghunosevua nu mwene." **6** Ulwakuva u Mutwa ikun'gomokela ghweghue juno amughanile, na pikumigha umwana ghwenibjuno ikumwupila. **7** Ghulilal ingelo kukugomokela. uNguluve ihangajika numue ndavule ikuvavombela avaana, ulwakuva ghwe mwana juliku juno u nhaataghake nangawesie kugomoka? **8** Looli nave na kwekule kugomoka, kuno usue tweni tuhanga, looli umue ni haram namuli vaantha va mwene. **9** Kukila ghoni, tulyale nava nata vitu mu iisi vakutugomokela, kange tukavoghopagha. Vuli najitunoghile namba kukila kumwitika Nhaata wa kimhepo na na kukukala? **10** Ku vvakyang'haani va naata vitu valyatuhighile ku maka madebe ndavule jikavonike sawa kuvanave, looli u Ngiluve ikutuhigha kuluvumbulilo Iwitu neke tuhange uvwimika vwa mwene. **11** Nakwelule uluhighilo luno luhovosia ku nsiki ughuo. Luva nuvuvafi. pauluo, pambele jikoma imeke ja lutengano lwa kuvabuda vala vano vano vavulanisivue nagho. **12** Pa uluo mwinila amavoko ghinu ghano ghilegena na pivoma amafundo ghinu ghano mavotevote kuva manyangfu kange; **13** mugholosie amakilo gha sajo sinu, neke kuuti ghweghwoni juno mulemale nailitemua muvuvusovi looli asosevue. **14** Mulondaghe ulutengano na vaanhu vooni, kange nu vvimike kisilanuvuo nakwale juno ilikum'bona umutwa. **15** Muve valoleli neke kuti napweavisaghe ughwa kudagua kutali nuvumofu vwa Nguluve, nakuuti liilisa ilisikina lya lusungulino lilemba nakuhambusia

imumuko na pikuvahambusia vinga. **16** Mulolaghe kuti nakwevule uvuwafu nambe muunhu junono na mtauwa ndavule u Esau, juno vwimila vwa lullo lwa kamo alyaghuisie uvwakyang'haani vwa mwene uvwa kuholua. **17** Ulwakuva mukagula kuti pambele, alya kanilue, ulwakuva nalyapelilue inafasi ja kulata palikimo nu naata ghwa mwene, nambe kuuti ayalondile kyongo ku masosi. **18** Ulwakuva namukisile mu kidunda kino ndapunu ghugusa, Kidunda kno kivika umwoto, ng'isi, pidena inumbula ni dhoruba. **19** Namulisile namukisile kulisia lya Lukelema, nambe kumasio ghano ghahumilanile ni lisio ghanogha kavombole kuuti van'll pipilika valekaghe pikufunya ilisio lyolyoni kujovua kuvanave. **20** Ulwakuva navakaghwesies kuguda kila kinokilamulilue: "Nave nakikikanu kino kigusa ikidunda, lasima kitovue na mavue." **21** Lwakuti kukila ghano aghaghile uMusa akajova, Noghuipe kyongo kivalilo kya kuhilila". **22** Pauluo, musilebmukidunda kya Sayuni na mulikaja lya Nguluve juno mwumi, Yerusalem ja kukyanya, na vanyamola filundo kumi vano vishelekela. **23** Mwisile mulipuga lya vaholua va kwasia vooni vano vasajilivue kukyanya, kwa Nguluve umighi ghwa vooni nku mhepo sa vitike vano vakwilanile. **24** Mwisile gha Yesu unsambanisi wa agano imia, dakudanda jino vamisile jino ijova amanono kyongo kukila idanda ja Haili. **25** Lolagha alan'kolagha jumo juno ijova. Ulwakuva hwene navakapungile vano van'kolile jumo juno akavavungile, sa kyang'haani na tulipunga isi nave tusyetuka kuvutali kuhuma kwajula juno ikutuvunga kuhuma kukyanya. **26** Ku nsiki ughuo ilisio lya mwene likasukanisie i iisi. Looli lino atufigile kujova, "Bado kakinga kange nanisukania ji iisi jene, looli navuvulanga kange." **27** Amasio agha, "Lwakamo kange," jisona kubusivua ku finu fila fino fisukanisiva, ifi fye, finu fila fino pipelilue, neke kuti ifinu fila fino nafisukanisivua visighale. **28** Pa uluo twupile uvutwa vuno navusukanisiva, tukele mu mu hali ja kumfunya u Nguluve kukwitika palikimo na kuvumofu mu kicho, **29** Ulwakuva uNguluvevghwitu ghwe mwoto ghuno ghulia.

13 Pe ulughano lwa nyalukolo lughendelelaghe. **2** Mulashamuaghe kukuvalibisia avaghesi, ulwakuva kwa kuvomba n'diki, vamonga vakalibisia unyapola kisila kugagula. **3** Mukagule vooni vano valimindinde, kuti mulyale navo kula palikimo navene, nave amavilli għinu ghakavombilue ghakavombilue ndavule avene. **4** Basi indoa jogħopuagħe na vooni looli na kikitala kya ndoa kivombie kuva kinono, ulwakuva uNguluve ilihħiha ava vvafu navaghħenda mwelu. **5** Looli isila sinu isa vukalo sive vvavuke mulughano lwa hela. Muve vano vikwilana ni finu fino mulinayfo, ulwakuva uNguluve jujuu akajovile, "Nanilikuvalika umue isfigho fyoni, nambe kuvateleksia imue." **6** Looli tukwilanagħe neke tujove kuvukangali, uMutwa ghwe n'tangi għwango; Nanikumwogħopa. Umuunhu ighwesia pikumbombela kiki?" **7** Muvsagħe vala vano vavalongwile, vala vano vavalongwisiebilisio lya Nguluve kulyumue, na mukumbuka amajjubu għa magħendelelo ghavanave. **8** UYesu Kilisite ghwe mwene pamih, umusyugħu, na kuvusila kusila. **(aħġen g165)** **9** Ulatemuagħha ni mbulanisio inyinga isa kihesia ulwakuva lunogħile inumbula jjengue nuvu mufu, kisila ndaqjilo isa kyakulia aghuo nagħikuvatangha vala vano vikukala ku aghuo. **10** Tuli namatekelo ghano

vala vano vivombeka mu nkate nyumba injimike īja kufunyila navali nuwwakyang'haani kulia. **11** Ulwakuva idanda sa ng'anu, sino sikahumisivue dhabbu vwimila vwa nyiħi, jikaletilue nntekesi um'baha munkate mukiponge ikyime, looli amavilli għave ghakanyanyilue kunji kulikambi. **12** Looli na ju Yesu alyapumu kie kunji pa mulyango wa likaja, ulu kuuti kuvika vavikue avaanthu kwa Nguluve kukillila idanda jamwene. **13** Pauluo tulutagħe kwamwene kunji ku kambi, tupindep uvuhosi vvake. **14** Ulwakuva natulinuvukalo vwa kuvusila kusila mulikaja ili. pauluo tulonde ilikaja lino likwisa. **15** Kukillila u Yesu luvanoghile kakinga kuhuumia litkele lwa kumulumba uNguluve, kumpala kuuti imeke ja malomo għitlu lyitke ilitavu lyake. **16** Kange nulasyamuagħha kuvomba amanofu na kutangana jumue kwa jumue, ulwakuva kwe kulitekelo ndavule ilio u anguluve ikulinoghla kyongo. **17** Tiini na pikukwisa kuvatemi vinu, nene vighendelela kuku mulolelela vvimila vwa mhepo sinu, ndavule vala vano vihumia ikivalilo. Tiini neke kuti avatemi vinu valefie kuku vatinza kulukelo, kisila lusukunalo, jino najingavatange. **18** Tufunye, ulwakuva tilinuwva kyang'haani kuti tuli tulu nuvufumbue vunono, tunogħelha pikukala uvvaha mu mbombo soni. **19** Mwevooni nikuvakemela mu nuumbula kukila muvombe ndiki, neke kuuti nighnej kugomoka kulyumue apa pavupipi. **20** Lino uNguluve ghwa lutengano, juno akavaletile kange kuhuma kuvafue un'diimi um'baħha ughwa Ng'looo, Mutwa għwitu Yesu, kudanda ja agano lya kuvusila kusila, **(aħġen g166)** **21** Ikuvapela ingu fu ku mbombo soni inofu kuvomba ulughano l'wake, angavombe imbombo mun'kate mulyusue jino nofu ja kumunogħela pa maaso pa mwene, kukillila uYesu Kilisite, kwamwene vuve vvimike kuvusila na kusila. Ameni. **(aħġen g165)** **22** Lino nikukangasia inumbula, nyalukolo, kutolilani la nilisio lya kukangasia inumbula jino lino nikalyandike kulyumue. **23** Kagula kuuti unyalukolo għwitu Timotheo atavulilue mu vvavuke, juno palikimo nu mwene nikuvavona nave ilikwisa pavupipi. **24** Hungila avatemi vako vooni na vitki vooni. Vala vano viħuma ku Italia vikukuhungila. **25** Nuvumofu uve numue mweni.

Yakovo

1 Yakobo, m'bombi ghwa Nguluve nu Mutwa uYesu kilisite, nikuvhungila umwe mwefisinakijigo name fivili mwevano mupalasine. **2** vanyalukolo vango, muhovokaghe pano mughelua no ngelo sino silipapringa. **3** ulwakuva mukaguile kuuti pano mughelua pa Iwitiiko Iwinu kukuwapela ulugodo. **4** Ulugudo uluo muleke lunylisie imbombo jake kuuti vakangasie Iwoni, kisila. kwaghilua kimonga mulwitiko Iwinu. **5** Lino nave jumonga mulyumue ilonda uvukagusi, ansuume uNguluve Juno ikuvapela avanhu vooni muvukoola vwake kisila kuhimba kuvano vikunsuma, kange ikuvapele uvukagusi. **6** Neke asumaghe my Iwitiko, alekaghe piiva ni nganighani, ulwakuva umunhu unyanganighani alindavule amaviingo munyanja, ghano ghitaghua ni mheto kuno na ukuo. **7** Umuunhu unya luvelo uluo nangahuvilaghe kukupila nambe kimonga kuhuma kwa Mutwa; **8** Ulwakuva akolile amasaghe ghavili ghano naghikwiting'a, nala vvimo ku sila saake sooni. **9** witiki unkotofu ahovokage ulwakuva asindamile kwa mwene kukyanya, **10** ghwope umhofu mulwakujisia, ulwakuva umofu ilijoghotoka ndavule ililuva ilya mumasoli mu mughunda ghuno ikila. **11** Ilijuba lidibula, Nike vvimiila ulujuva ulukali, amamela ghikwuumma, uvuluva vusanguka, uvunono vwa livuva ilio vunangika. ndavule anala avanhu avamhofu vilitipulivua ye vijiigha vitigha ni mbombo saave. **12** Afunyilue umhunu juno ikuguda mu ngelo, ulwakuva angasileme ingelo isio, ilikwupila ingela ija vvumi, jino uNguluve akalaghile kukuapeela vano vikumughana. **13** Umunhu ghweni naghaniilue pijova pano alimungelo, "lingelo iiji jihuma Kwa Nguluve," ulwakuva uNguluve naighelia nu vuvivi, Kange uNguluve jujuo na ikumughela umunhu ghweni. **14** Loli umunhu ghweni ighelia nuvunoghelia vwake jujuo uvuvivi vuno vukamulongwisie na kusyangua kuvomba inyivi. **15** Liino uvugeheleluu uvuo vungakangale vupelela kuvomba inyivi, kwoope kuvomba inyiivi kupelela uvfue. **16** Vanyalukolo vango vaghanike, namungasyanguaghe. **17** Uluvonolo lwooni ulukwilanifu luhuma kukyanya, kwa Nguluve Nhata. Umwene na nsyetughani ndavule umusulua. **18** U Nguleve alyasaluile alyatupelile usue uvvuumi vvimiila ilisio lyake ilya lying'ani, Kuuti tuuve vake vasalulua va kwanda mufipela fyooni finished apelile. **19** Vanyalukolo vango vaghanike, mulikaguile illi. umunhu ghweni apulikisiaghe tasia, alekaghe piva mwoghofi ghwa kujova nambe kukanalala, **20** ulwakuva umhunu angave neng'alasi nangavombe sino sinoghile Pamaso gha Nguluve. Lino mughaleke amaghe delelo ghini amavivi **21** na masaghe amavivi ghano ghamemile mu moojo ghini, mwupilaghe vunono illusion lino uNguluve abikile mumoojo ghini, ilisio ilio lol ni ngufu isa kuvapoka inumbula sinu. **22** Multurikaghe ilisio, mulekaghe pipulikisia kewene, mungisyange munumbula sinu jumuue. **23** Ulwakuva umunhu ghweni juno ipulika ilisio kisila kuvomba sino lilungika ujoo along'ine nu munhu juno ikuulola mukilolelo. **24** Niki kyande amalile pikulola, ivuuka nakaliingi ikusyamua vile asivue. **25** Looli umunhu juno isagha vunono indaghi sa Nguluve Sino sikuvapelela avaanhу kuva vavuke, na kususivikila mwoojo, aleke piva munhu wa kupuliika na kusyamua, ulwene

avombaghe luno silungika, ujoo uNguluve ikumfuunya kusoni Sino ivomba. **26** Nave umuunhu isagha kuuti ikum'bingilila uNguluve, neke naikuloleleela munjovole jaake, umunhu ujoo ikusyanga mwene kuviiingilila ukuo kusila luvumbulilo. **27** Kukum'bingilila uNguluve u Nhata kunokunoghire, kwe kuvomba isi: kukuvaltanga avapina na vafwile mu vukaming'haniila vwave name kukoolela juice vvimiila imbombo inyali isa mu iisi iji.

2 Vanyalukolo Vango ulwakuva mkumwitika uMutwa ghwitu Yesu kilisite, unyavuvaha vwooni, muvaghanaghe avanhu coming namungasalulaghe. **2** Tuiti ndavule mulukong'ano Iwinu ingile umunhu umhofu awfawile ni pete sa sahabu, Kange ingile umunhu unkotofu awfawile amenda ghano ghasakile, **3** pe mutengelele vunofu juno awfawilile muti, "Uve ghukale apa pavunofu"neke mumbule unkotofu jula muti, "uve iirma apa," nambe ghukale pasipasi apa pamaghulu ghango. **4** Asi, uluo naluvonia kuuti munsalula avanhu, navu vulamusi vvuiinu vulongosivua na masaghe ghiinu mavivi? **5** Vanyalukolo vango vaghanike, mumlikisie, avasalulie avakotofu ava muisi, vave vamofu milwitiko na kuva vahasi vava vutwa vuno alyavalaghile vaano vamughanile? **6** Nike umuue miukuvalenapula avakotofu! Asi, avamofu navevano vikuwapumusia umue name pikuvatwala pavuhighi? **7** Asi, avamofu navevano vikulijova fiivi ilitavua ilinofu ilajuno umue mukemelelue? **8** Kuuluo, nave muvingilila ululaghilo lwa ntwa ndavule lilembilue mumalembe animikekuuti, "Muvomba vunono. **9** Looli nave msalula avanhu vamo avakuvaghana muvomba inyivi, muhighue ulwakuva mulivahosi. **10** Nave umunhu ivingillila sooni, niike idenya ululaghilo lumo lwene, ujoo iiva adenyle indaaghilo sooni. **11** Uwakuva uNguluve juno aviakile uulaghilo luno Iwiti, "Ulakukilagh," kange wejuno alyajovile, "Nungabudaghe." nave nuwafuke, Nave ghubuda, ghuuvaghuuva udenyile indaghi. **12** Liino mujovaghe na kuvungililandavule vavo valipipi pihighua nu luhighilo luno lukutupeela kuva vaavuke. **13** Ulwakuva uvuhighi vukwisa kisila lusungu kuvano navaale nulusungu. urusungu luhumila pavuhighi. **14** Kuli vunono Viki, Vanyalukolo vango, nave umuunhu itti ali nulwitwiko neke naihufia mu maghendele ghaake, ulwitiko Iwake luli luvumbulilo luki? **15** Asi ulwitiko ndavule uluo ndepo luhumpoka? Ndavule unyalukolo wakighosi nave wakidala mughaji ghwa menda nambe kyakulia kya jatu, **16** pe jumonga mulyumue akavavuule atii, "Lutagha nulutengano, mwotaghe umwoto na kulia vunofu,"niike namukukuvatanga fino baghilue mu m'bili, uluo luvumbulila kiki? **17** Fye lulivuo, ulvitiko Iwene, nave naruhufia amaghende amanofu, lufwile. **18** Lino umuunhu jumonga ndepoony itti, "Ulinulwitiko, najune nilinili namaghendele amanofu." Unihufie ulwitiko Iwako ulusila maghendele, najune nikukuhufia ulvitiko Iwango ulunyamaghendele ghango amanofu. **19** Vitike kuuti kwale uNguluve jumbo; uli nuvulweli. Nike amapepo ghikwitiika vule vule kuno ghitetema nuludwesi. **20** Asi ghulonda pikagula, uve ghwe munhu ulinjasu, ndavule ulvitiko uluo kisila maghendelelo ghano ghaghaniilue? **21** Asi nawe nkuulu ghwitu u Abrahamu alyambalile ihaki kumaghendele ghano alyantavuile unswambe u Isaka pakitekelelo? **22** Lino mulolile ulvitiko ulwaa Abraham vule luvombike mumaghendele ghaake, muuluo ulvitiko Iwake

lukakwilana vvimila amaghendele ghake. 23 Uluo uluo lukakwilanisia amalembe amimike Ghana ghiiti, "U Abraham alyamwimike u Nguluve, ulwitiko lwluno lukampelela uNguluve am'balile kuuti mugholofu pa Mason ghake, muuluo uNguluve akantambula uAbrahamu kuuti mumanyaani ghwaake. 24 Lino mulolaghe mulolaghe kuuti umunhu ivalilua kuuva mugholofu vvimila amaghendele ghaake amanofu, nakwekuti vvimila ulwitiko lwene. 25 Fyelulyale naju Lahabu umughenda mwali, alyavalilue kuuva mugholofu vvimila amaghendele ghaake amanofu, pano alyavuupiile avanhu vano valyasung'ilue, akavasoona vakile isila ijinge? 26 Lino ulwitiko kisila maghendele amanofu, lufwileluuva ndavule umfimba unsila vvuumi.

3 Vanyalukolo vango namungalondaghe mweni piiva vavulanes ndavule mukagwile kuuti usue twevavulanesi tulighhua kulkila avenge. 2 Ulwakuva ttweni tusova munyinga. Nave umunhu naisova musino ijoba, ujoo mugholofu, aliningufu isakughulongosia vunono um'bili ghwake gwoni. 3 Pano tukunga ikyuma ikigonde mumulomo ghwa falasi tulonda kuuti jikundaghe, mu uluo pe tukujilongosia kwooni kuno tughanile. 4 Ukgulaghe name ingalava imbaha fijo, sighthedesevua night mhepo imbaha, scope silongosevua nuvusukanu uvudebe kuluuta kwoni kuno ilonda juno ilongosia. 5 Fye lulivuo, ulumili nambe kilungo kidebe fijo mu m'biili, Iujova amasio agha kughinia fijo. Lolagha akajejelu aka mwoto vule kinyanya unsitu unkome fijo! 6 Ulumili lwope mwoto, yummemile uvuvivi vuno vuli papinga ulumili kilungo kimo mufilungo fyoni ifya mbiili, niki lupelela umunhu gwoni kuuva muhos. Lunanginie kunyanja uvwumi vyonyonyi vwa muunhu ku mwoto ghuno naghusila lusiku. (Geenna g1067) 7 Ifikanu fyooni ifya mulisoli, ifikano fino fikwafula fino fili nyanya ni njuni. 8 Niki nakwale umunhu Juno ndapoonu idiiama ulumili naludimika lupindile uvuhosi lumemile isumu jino jibuda. 9 Ulumili tukumughinikisia uNguluve nu Nhaata ghwiit, Kane ulumili lululuo tuvombela kughunila avanhu vano vapelilue mu kihwani kyake. 10 Mu mulomo ghumo ghihuma amasio agha kughinia na namasio agha kughuna. Vanyalukolo vango nalunoghile kuvomba uluo. 11 Ndeponu ikindiwu kimono kihumia amalenga amanono na mavipi? 12 Vanyalukolo vango asi unkuju ndepo ghukomia amandima, nambe umfulisi ndapoonu ghukoma amaguhu? Jeeje nambe ikindwiivu iky malenga ghano ghale nu mwinyo nakingahumie amalenga amasila mwinyo. 13 Ghwe veeni pakate palyumue, unya vukagusi nu luhalu? umunhu ujuoujuo avonie amaghendele ghake amanofu ni mbombo sake inofu sino sivombeka nu vukola vuno vuhuma luhalu lwake. 14 Nike nave mumemile ikivini na kukwilana mulekaghe kukughinia nambe kukwandula uwakyang'ani kuuva vudesi. 15 Uvukagusi ndavule uvuo navuhuma Kwan Nguluve looli vwa mu iisi, vukagusi vwa vaanh kange vuhuma kwa setano. 16 Ulwakuva avaanhnu pano vali ni kivini na kukwilana pe pano pweghale aamabatu nu vuhos vuno vilupapinga. 17 Looli vano vali nuvukagusi kuhuma kwa Nguluve, avuo avaghofu, vilonda ulutengano, vukoola nuvu kundi, vanyalusungu, kange vivomba imbombo inofu, navisalula umunhu nambe kuuva vakedusi. 18 Avaanhnu

vano visambania avenge, vinyala ulutengano luno lukuvapela uvugholofu.

4 Amabaatu nakukaning'hana pakati palyumue fihuma kughi? Asi nafiguma muvunoghele vwinu uvuvivi vuno vupelela uvulugu n'kate muvuhangelanesi viinu? Munoghilue fino namulinafyo. 2 Mu uluo ndaponu mula kubuda. Muuva na mabatu nakulua, kange fino mulonda nampata ulwakuva namusuma kwa Nguluve. 3 Nambe musuma uNguluve naikuvapulika ulwakuva musuma fino mulonda muvunoghelua vwinu uvuvivi.

4 Umve vaghenda mwali! Namukagula kuuti kujighana iisi kupelela kuuva mulugu ghwa Nguluve? Kwe kuuti, umunhu ghweni juno ikujighana iisi ikuvika jujuo kuva mulugu ghwa Nguluve. 5 Pamo musagha kuuti amalembe amimike ghijova vuvule pono ghiiti uNguluve ilemala fijo vviimila umhepo ghwake junojuno ambikile mumojomumojo ghiiti pano ivona tukuvuhiila pikumughano umwene? 6 Niiki uNguluve ihumia uvumofu fijo, ndavule amalembe ghiiti, "U Nguluve ikuntova unyamatupa, lolli ikumpelagha uvumofu junaoalinuvukola." 7 Lino, mukundaghe Kwan Nguluve. Munkanaghe usetano pe ghwope ikiimbala kuhuma kulyumue. 8 Muvesaghe piping nu Nguluve, ghoope iva pipi numue. Musuke amavoko ghinu, umue mwe vahosi, kange muvalasiaghe amojo ghiinu, umue mwe vanyamasaghe ghavilli. 9 Musukunalaghe, mulilaghe, nakujiivila! Mushetulaniaghe uluseko lyuinu love lusukunalo nu lukelo lyuinu luuve lusukunalo. 10 Move vakola jumue pa maso gha Mutwa, kange ikuvaghinia kuyanya. 11 Vanyalukolo vango, mulekaghe kujovana fivi jumue Kwan jumue, juno ikunjova fivi unjake nambe kuhigha, ujoo iiva ibenapula indaghilo sa Nguluve nakukusivona kuuva mbiivi. Nave ghuvona indaghilo mbiivi, apuo pe ghuva naghkusivingilila, lolli ghuvikile kuuva mulamusi ghwa ndaghilo. 12 Ghwe jumo mwene juno ihumia indaghilo nu vuhighi, Nguluve, umwene ghwenya yumofu vwa kutupoka na kutipula. Uve veve veeni ghwejuno ghukumhigha unjaako? 13 Mhumhulikisie, mwevano mwiiti, "Umusyughu nambe pakilavo, tuluta mulikaja illi, na kukukala umwaka gwoni, kuvomba imbombo ja kughusia ifiu, napitenda uluvumbulilo." 14 Veeni juno akagwileakgwile pakilavo kihumila kiki, kange uvwumi vwinu kinukiki fijo? Ulwakuva mulindavule ulutuka luno luvoneka unsiki ndebe vuvule nakusovanika. 15 Muvele munoghile multi, "Nave uMutwa akeele tujige vuumi, tuvomba iki name kila." 16 Neke umue mukughiniamukughinia na kukudadimba musino musagha kuvomba. ulughinio lwonilwoni uluo vohosi. 17 Lino, Kwa jujuo mwene umanyi ivomba inofu neke naivomba, kwa mwene ujoo nyivi.

5 Lino mwise, umue mwe vamofu, mulilaghe nakujiivila vvimila ulupumuko luno lukwisa mulyumue. 2 Uvumofu vwinu vunangike na menda ghinu ghalivilue nu mhehe. 3 Isahabu ni ndalamu sinu sinangike nafili nu luvumbulilo, kunangika ukuo kuvonia vule muvombie five uvumofu vwinu mu uluo mulitipuka ndavule umuoto vule ghunyanyiili ifiu. muvutile ifiu mufighono ifya vusililo. 4 Mulole, amahombo gha vavombi vinu-vano navahombilue vano vapetile mumaghunda ghiinuviilia! Ulung'huulo lwa vino vapetile ifiu finhu luvombike mumbughulutu sa MutwaMutwa unya Ngufu. 5 Mukalile nu vuhos

vwa iisi na pikuhovosia jumwe. Munenipe amojo ghinu mughula ikighono kyakuhinjua. **6** Mumhighile napikumbuda unya haki junu nangavasighe kuvomba uvuhosi. **7** Neke mukangasyaghe, vanyalukolo, unsiki ghwa vvisilo vwa Mutwa, ndavule unyakulima vule ighula kupeta ifinu fya latalama kuhuma mu iisi, ighula nuvukangasyo vwa mwene, kuhuma ifula indongosi niija vusililo. **8** Najumue muve vanyalukangasyo; mukangasyighe amojo ghinu, ulwakuva kukuwisa kwa Mutwa palipipi. **9** Vanyalukolo, namungipikaghe jumue, Nike mulahighua. Lolagha, umighi ikyima pamulyango. **10** Ndaavule, vanyalukolo, mulolaghe imumuko ni no'angasyo Sava viili vano valyadalike mulutavua lyu Mutwa. **11** Mulole, tukuvakemela vano vikukangasia, "Wekuba" Mupulike uvukangasio vwa Ayubu, kange mukagwile uvufumbue vwa Mutwa kwa Ayubu, kuku uluo uMutwa amemile lipyana. **12** Kukila ghoni, vanyalukolo vango, namulajighaghe, muvulanga nambe mu iisi, nambekutambula ikiinu ikiinge. Ulwene nave mukwitika mutisaghe "Eena"nave mukana mutisaghe "ndali" neke mupone kughwilakughwila pasi pa vuhighi **13** Asi pakate palyumue palijumonga ipumuka? Anoghile kukufunya. Asi, umunhu ghweghoni alinulukelo? Anoghila kukwimba inyimbo isa kumpala. **14** Asi, pakate palyumue pwale untamu? Avakemelaghe avaloleli va kipugha kya vitiki, kuuti vansonile nakukumpaka amafuta mulitavua lyu Mutwa, **15** vangansume mulwitiko untamu ujuo isoka, najunaju Mutwa ikumwinula. Nave avombile inyivi, u Nguluve ikunsaghila. **16** Lino mulataghe inyivi sinus jumue mumulyumue, kange kusumilanila kila munhu nu njaake, Nike musosevue. Inyifunyo sa nya haki sipelela imheke imbaha fijo. **17** U Eliya alyale munhu ndavule jusue, akifunyu nu mwojo ghwnoni kuuti ifula jileke kutonya, najikatonya amaka gha Tatou na meesi ntanda. **18** Pambele u Eliya akasuma kange, ifula jikatonya nifinu fikamela mu iisi. **19** Vanyalukolo vango, nave jumonga pakate palyumue asovile avukile uvwakyang'ani, Nike nave unjake ang'omwisia, **20** mukagulaghe nave jumonga ikung'omosia umhosu kuhuma momu Sila ija vuhosu, ikumpoka umhosu ujuo kuuti aleke kukwingila kuvufue, Kane ikimpelela apyanilue inyivi saake inyinga.

1 Petro

1 Petro, nsung'ua ghwa Yesu kilisite, kulyumue vabaghulivua, kuvasalulua, mu Pontoon joni, Galatia, Kapadokia, Asia ni Bithinia, 2 kuhuma muuvelevua wva Nguluve, Nhata, kuvalasivua nu Mhepo Mwimike, mulwa kumwoghopa u Yesu kiliste, na kuvalasivua vvimila idanda jaake. Uvumofu vuve numue, nu lutengano lwinu lwongelele. 3 U Nguluve uNhaata ghwa Mutwa ghwitu Yesu kilisite aghinuaghe. Mulusungu ulwake uluvaha, alyatuholile vupia vvimila kukunsusia u Yesu kilisite kuhuma muva vufue, 4 kuuti twipile silo uNguluve ayalaghile kukuvapeela avanhu vaake avaviihile isio kukyanya kuno nasivola, nambe kunangika, nambe kusakala. 5 Unguluve mungufu sake, ikuvalola vunofu vvimila ulwitiko lwinu kuvupoki vuno alig'hanisie kukuvalufia unsiki ughwa vusililo. 6 Muhovokaghe vvimila uluo, napanolino munoghile kusukunala vvimila ingelo sino silipaptinga. 7 Uluo, ulwakuva ulwitiko lwinulwinu luve mungelo, ulwitiko luno lunoghile kukila isahabu, jino jinangika mu mwoto ghuno ghughela ulwitiko lwinu, ulu luhumile kuuti ulwitiko lwinu luve ulnuyakupaala, ulnuyakughinia, muvwoghopua mukighono ikyia kugomoka u Yesu kilite. 8 Umwene namumbwene, looli mumughanile. Namukumwagha lino, poope vvimila vwamwene muli nu lukeelo luno nalujoveka kulukelo luno lumemilue nu lughinio. 9 Vvimila ulwitiko lwinu lino mukwupila jumue, uvupoki vwa mojo ghinu. 10 Avavili vakalolesyaghia fijo na vakaposelesia vakagule vule ilikuvapoka 11 Ulwakuva uMhepo kilisite junu alyale mun'kate muveene, ilipumuka napambele iiva nu vuvaha. Valonda kuuti vakagule unsiki muki uMhepo wa kilisite junu alimun'kate muvanave alyale ijova keke navene. Ulu lulyahumile unsiki ghono alyale ikuvavula kuuti imumuko sa Kilisite nuvvimila vuno ngalivumbingilile. 12 Akavahufia avavili kuuti imbombo jave ijakuyla najilyale vvimila aveene, loolilooli jilyale vvimila umue - imola isio musipulike kuhuma kuvaanhnu vano vipulisia imola inofu mungufu isa Mhepo Mwimike Juno alyasung'hilu kuhuma kukyanya, imola isio avanyamola vinoghelia kukusikagula. 13 Mu uluo muling'anagihe kuluhala lwinhu. Muvesaghe nu lujisio mumasaghe ghinu. Mukangasiaghe na kuhuvila fijo ulusungu luno mulipelua ikighono kinno iligomoka. 14 Ndavule avaana avakundi, mulekaghe kulongsivua nuvunoghelua vwinu vuno mulyale navwo ye mukyale kukunkagula ungluve. 15 Looli, muvisaghe vimike mumikalile agha vsumi vwinu vwon, ndavule junu avakemelile vule mwimike. 16 Ulwakuva lilembilue, "Muvesaghe vimike, ulwakuva une nilimwimike." 17 Kange ndave mukuntambula "Nhata" junu ikuvahigha avanhu vooni mumaghendele ghave, mujisiaghe nakuvungilila muvwumi vwinu vwon 18 Mugaghile vule muvangilue kuhuma mumaghendele ghiini ghano naghanoghile ghano mulyupile kuvakuulu viinu, nalyavavangile ni finu fino finangike ndavule ndalamna nambe isahabu. 19 Looli muvangelue ni danda inalamu ija Yesu kilisite, ndavule ija ng'holo ija litekelo, isila vulema nambe lideha. 20 Ukilisite alyasalulilue kuhuma m'bukuuku ye jikyale kupelua iisi, neke mumasiki agha aghavusililo, amuhoefisie vvimila umue. 21 Mukumwitika uNguluve vvimila umwene, junu u Nguluve alyansusisie kuhuma kuafue nakumpeela uvuvaha

kuuti mumwitikaghe na kukumuuvila u Nguluve. 22 Muvalisie amojo ghiini vvimila kukunda uwawkyang'aani, nakukuvaghana avajinu kisila vukedusi, lino muvaghanaghe nu mwojo ghwoni. 23 Muholilue vupia, nakwekuti kuholua kim'bili ghuno ghufua ulwene muholilue kuuva nu vvumi uvusila kusila, mungufu isalisio lya Nguluve ilyafighono fyoni. (aiōn g165) 24 Ulwakuva "Amavili ghooni ghalindavule ilisol, utogo lwake lwni lulindavule ililuva lya lisoli. ilisol linyala, ililuva lijoghotoka nakusanguka, 25 looli ilisio lya Nguluve lijigha kisila kusila lisus." Ili lye lisio lino je mola jino jipulisivue kulyumue. (aiōn g165)

2 Lino muvuleke uvuhosi vwon, uvusyangi, uvukedusi, ikivini namaligho. 2 Ndavule avana avafyele, munogheluaghe utusiva utwa mwojo, kuuti mukulaghe n'kate muvupoki, 3 ndavule mukagwile kuuti uMutwa nofu. 4 Mwisaghe kwa mwene junu ghwe livue ilyumi linolikanilue name vaanhnu, neke ilio lisalulua nu Nguluve kange kwamwene lya ndalamna nyanga. 5 Najumue mulindavule amavue amumu ghanoghijengua kuva nyumba ja Mhepo u Mwimike, kuuti muuve vatekesi vimike vano vitavula ilitekelo mungufu isa Mhepo Mwimike lino likwitikisivua nu Nguluve uvvimiila Yesu kilisite. 6 Amalembe amimike ghti ndiki, "Lolagh, mulikaja ilya Sayuni nivikile ilivue ilivaha ilya pa nguto, kange ilisalulua lya ndalamna nyanga. Umunhu ghweni junu ikumwitika uvvimiila umwene nangavone sooni." 7 Mu uluo uvwoghopua uvvinu kulyumue mwevano mukumwitika. Neke Lelo, "livue lino likakanilue navajengi, ili lyelivue ilikome ilya pa nguto"- 8 kange, "livue lya kukuvala kange linalavue lyakughisia avanhu. "Avene vikuvala, vano navikulyitika ilisio, uluo lweluno ungluve akatavike vvimila avene. 9 Looli umwe mulikisina kisalulua, umwe muli vatekesi va Kiowa, vanhu va vuhasi vwa Nguluve jujuo, kuuti mupulisyaghe imbombo sajuno avakemelile kuhuma mung'isi nakukuvungisia mulumuli lwake ulwa kudegha. 10 Umwe ulutasi namulyale vanhu va Nguluve, loolilooli lino mulivanhu vaake. Umwe namulyupile ulusungu, looli lino mwupile ulusungu. 11 Vanyalukolo vango, ulwakuva mulivahesia kange mulivakila Sila, nivakemelile muvuleke uvunoghelua uvwa m'bili ulwakuva vunangania amojo ghinu. 12 Muvisaghe na maghendele amanono pakate pa vapanji, kuuti, navevikuvadesela kuuti muvomba inyivi, pano vikughaghia amaghendele ghinu amanono vamughiniaghe uNguluve ikighono kino ilikwisa kuhigha avanhu vooni. 13 Ulwakuva mulimwa Mutwa mukundaghe uvatavulilua uvwa iisi jave Ntwa ghwa iisi umwene ghwe mbaha, 14 nambe vaave vanyagila vano vikwomolua kukuvakopa avahosi nakukuvaghinia vano vivomba inofu. 15 Ulwakuva vughane vwa Nguluve, kuuti pano muvomba inofu musimia injovele sa kijasu savano van'kaguile umwene. 16 Ndavule avanhu avavuke, neke namungavombaghe uvuhosi mukiteghe kya vvwavuke, looli muvisaghe ndavule avavombi va Nguluve. Muvoghopaghe avanhu vooni. 17 Muvaghanaghe avajinu. Mumwoghopaghe u Nguluve. Mumwoghopaghe untwa. 18 Mwevavoombi, muvisaghe vakuundi kuvavaha vinhu nakuvoghopa fijo, nakwekuti avavaha avanofu navakoola vene, looli kange vevahosi. 19 Ulwakuva uNguluve ihovoka pono umunhu ghweni junu ikuguda muvuvafi pano ipulika musino na anaghile mulwaku m'bingilila umwene.

20 Kuuli luvumbulilo luuki ndave mufivombagha uvuhosi kange mufitovuagh? Looli ndave muvombie inofu neke mupumukaghe ulwa kuhighua, mukumuhovosia uNguluve. **21** Mulyakemellue mu uluo, ulwakuva ukilisite jujuo alyapumuikie uwimilaumwe, akavalekela ikihwanikinsio kuuti muvingillaghe amaghendele ghaake. **22** Umwene nalya vombile inyivi, nambekujova ilisio limoonga ilya vusyangi. **23** Unsiki umwene ye ilighua, naalyagomwisie amaligho, yeipumusivua, naalyoghwiife looli alyamulekile sooni u Nguluve junojuno ihigha muvwakyang'an. **24** Umwene jujuo alyapindile inyivi siitu mumbili ghwake mulwakufua muki kovekano, kuutikuti tuleke kulongosevua nuvhosoi, looli tulongosevuaghe nu vugholofu. Vwimila kulemasivua kwa mwene muponile. **25** Mweni mwevano mulyale mululudika hwene ng'holo sino jino jisovile, looli lino mungomokile un'dimi nu muloleleli ghwa moojo ghinu.

3 Mu siila iji, umue mwevano mulivakijuua muvisaghe vakundi kuvaghosi viinu, ulwakuuti nave kwevale avaghosi vano navikwitika ilisio, pono vikughaghya amaghendele ghiinu amanono ghikuvapelela kuuva vitiki kisila kuavavula ilisio, **2** ulwakuva avaghosi viva vaghaghile amaghendele ghiinu amanono. **3** Ulu luvombekaghe nakuuti kutoga amavili ghiinu kuunji— kutiva ilinyele, kutwala ifiinu ifya ndalamandalama inyinga, nambe Amanda gha lutogo. **4** Looli kutoa kwinu kuvisilaghe munkate mu mojo ghiinu kange nuvukoola nu lujisio vuno vve vunono vuno vunoghole pamaso gha Nguluve. **5** Enendiki avakijuua fye valitogile musiila iji javavuo. Valyale nu Iwitiiko kwa Nguluve nakuva vakundi kuva ghost vaave. **6** Ku uluo u Sara alyale nkundi kwa mughosii ghwake u Ablahamu akantambulagha "Mughosii" ghwake. Umue lino mulivana va Sara nave muvomba inofu kisila kwoghopa silo ndepoonu vikuavomba **7** Nadjumue mwevaghosi mukalaghe vunono navadala viinu mukagulaghe kuuti aveene vasila ngufu, kumo mukagula kuuti voope vilikwipila palikimo number uluvonolo ulwa vwumi. Muvombaghe uluo kuuti nakwekinganakwekinga visaghe ikya kusigha inyifunyo siinu kwa Nguluve. **8** Ilisio ilya vusililo lye ili, muvisaghe numwoojo ghumo, ughu nyalusungu, ulughano ndavule unyalukolo, vakoola nu vujisio. **9** Namungavangilaghe vino vavombie uvuvivi, nambe kuvangila amaligho ghano valaighile. Looli muvavombelaghe inofu, ulwakuva alyavakemelile kuvomba isio kange muuluo ikuvafunya. **10** "Juno ilonda kukukala vunofu mu vvumi vwake na kukanoma ifighono fyoni abuhilaghe kujova amavivi, avuhilaghe kujova uvudesi. **11** Asyetuke avulekaghe uvuhosi avombaghe inofu. Alondaghe kuva nulutengano, avingillaghe uluo. **12** Amaso gha Mutwa ghikumulola umugholofu kange ikumpulikisia mu sino isiuuma. Neke avaanhу vino vivomba inyivi naikuvapulikisia." **13** Nave mughimba kuvomba inofu, ghwe veeniveeni juno ndepoonu ikuvalemasia? **14** Neke nambe mupumusivua vwimila kuvomba isa vugholofu, umue mufunyilue. Namungohopaghe sino aveene vikusoghopa. mulekeghe kuva nuludwesi. **15** Ulwene, mumughiniaghe uMutwa kilisite kuhuma n'kate mumoojo ghiinu. Unsiki ghwoni muvisaghe muling'hansie kukumwamula umunhu ghweni Juno ikuvaposia vwimila uluhuvilo lwinu kwa Nguluve. **16** Muvombaghe uluo kuvuhugu nu wvitiki. Muvesaghe nu mwoojo unono, kuuti avaanhу vano vikuvidesela name kukuvaligha

vwimila amaghendele ghiinu amanono mulwakumbingilila ukilisite vajejevukaghe. **17** Yekuba, kupumusivua vwimila kuvomba inono nave uNguluve ikeela, kukila kupumusivua vwimila kuvomba uvuhosi. **18** wope ukilisite alyapumusivue kamo Keene vwimila inyivi. Umwene alyale mugholofu, alyapumuikie vwimila use twevano natulyale mugholofu kuuti atulete kwa Nguluve alyafwile kim'bili neke kungufu sa Mhepo uMwimike akaava mwumi. **19** Mu Mhepo, ujuo alyatile kuvaefue vano vadindilwe, akapulisia imola ja Nguluve kuveene. **20** Avafue avuo vevano m'bukuulu unsiki ghuno u Nuhu alyale itenda isafina valyanile kumwitika u Nguluve. U Nguluve alyagudile uwimila inyivi saave kuanga unsiki ghuno isafina jitenda, umuo vakingile avaanhу lekela kuoni veene vano u Nguluve alyavapokile kufua na malenga. **21** Uluo kihwanikisio kya Iwfugho luno lukuvapoka umwe amasiki agha, nakwekuuti kuvalasia uvunyali vwa m'bili, looli lufiingo nu Nguluve luno luvombela nu mwoojo um'balafu uwimila kusyuka kwa Yesu kilisite. Umwene ikalile kuluvoko ulwa ndio ulwa **22** Nguluve. Umwene alyalutile kukyanya. Munyamola, atemileatemile ningufu vwimila ku kunda Kwan mwene.

4 Lino, ulwakuva u Kilisite alyapumusivue kim'bili, najumue mugudaghe muvufumbue vuno alyale navwo umwene. Juno ikuguda vwimila imhumuko isa pa iisi apa, asilekile inyivi. **2** Unsiki ghwini ghuno ghusighile kukukala pa iisi apa, mulekaghe kuviningilila uvunoghelua vwa mu iisi, looli muvingililaghe isavughane vwa Nguluve. **3** Ulwakuva unsiki ghuno ghukilile ghukwilile kuvomba sino vilonda pivomba avapanji— uvuvwafu, uvunoghelua vwa m'bili, uvugaasi, kuva nifikulukulu ifya kipanji ifyakulia na kunywaay kyongo nakukwimika ifihwani. **4** Avapanji vikuvaldegha vule vivono lino namuva palikimo navene kuvomba isio palikimo na Vene, muulio vikuvaligha. **5** Mu uluo, vilukujoleka kwajuno iling'hansie kuuti ka vumi na vafue. **6** Mu uluo, fyenambe imola inofu jikapulisivue na kuvaefue, kuuti nambe valyahighilue kufua kim'bili, mungufu isa Mhepo Mwimike, vvumi ndavule alivuo uNguluve. **7** Uvusililo vwa finu fyonu vuli pipi pikwisa. Mu uluo, mulolelelaghe nakuva Mason kange mufunyaghe ndavule lunoghile. **8** Ikivaha tasi kusoni, mughimbaghe kughanana nu mwoojo ghuoni ulwakuva ulughano nalulonda kufwikula uvuhosi vwa **9** vaange. Muvisaghe vakola nujunge nu mwoojo umbalafu. **10** U Nguluve avapelile nujunge kipelua kyake, liino nujunge avombelaghe ikipelua ikio nulwakuvatanga avaange, mu uluo muva valoleli vanofu vafipelua ifio fino fili pa pinga. **11** U munhu juno ipulisia, amasio ghake ghavisaghe ndavule agha Nguluve, ghwope juno itanga avanhу, avatangaghe mungufu sino apelilua nu Nguluve, kuuti u Nguluve aghinisivuaghe mu soon vwimila u Yesu Kilisite. Uvuvaha ni ngufu fili nu mwenemwene fighono fyon. Amen. (aiōn g165) **12** Vaghanike vaango, ingelo sino sikhisa kukuvaghela namungavalighaghe hwene kinu kighesi, kwekuuti ikiinu ikighesi kino kyahumilagha kulyumue. **13** Looli muhovokaghe ulwakuva muanyana kupumuka ndavule aliyah pumuikie uKilisite, mu uluo muliva nulukelo uluvaha fijo, alava ivoneka nuvuvaha vwake. **14** Nave mulighilue vwimila kukum'bingilila u Kilisite, mufunyilue, ulwa Mhepo Mwimike ughwa Nguluve juno amemile kulyumue. **15** Looli naapeangavisaghe umunhu ghweni juno ipumusivua

mulwakuba m'budi, mhiji, nyamabatu, nambenambe kukwingilila imbombo isa vaange. **16** Neke nave umunhu ipumusivua ulwakuba N'kilisite, nangavonaghe soni, looli multavua illo amuginiaghe uNguluve. **17** Ulwakuba unsiki ughwa uvhighi ghufikile kutengulila munyumba ija Nguluve. nave uvhighi vutengula tasia kulyusue, pe kuvona navikwitika imola inofu luva ndani? **18** Kange nave "Umunhu umugholofu ipokua kukila inalamu, pe luliva ndani kwa munhu juno naikwitika kange muhos?" **19** Lino, voni vano vipumuka vvimila kuvomba is vughane vwa Nguluve, vaghendelelaghe kuvomba inofu, vivike mu vuloleleli vwa mpeli ghwave unnufu.

5 Nili nu ludwesi navaghogholo vano valinumue, une, nili mughogholo jumonga muvanave nilimwoleleli ghwa mumuko sa Kilisite, Kane nili umo ghwa vano vihvila kukwupila uvuvaha unsiki ghuno ghukisa. **2** Mu uluo, nikuvakangasia umwoojo, kange nikuvasuma mudimaghe nakulolela vunono ikipugha kya Nguluve kino mulyapelilue. Nakwekuti muvombaghe uluo mulwa kumilisivua, looli muvombaghe numwojo um'balafu ndavule ilonda u Nguluve. Mulolaghe, kisila kusighana indalama sa soni, looli nulughano. **3** Namungavikaghe kuvakuva vatemi mukipugha kind mupelilue, ulwene muvisaghe kihwanikisio kinofu mu vulongosi vwinu. **4** Pepano undimi umbaha iliva ikwisa, mulikwupila ingeela ijavuvaha jino najinangika. **5** Najumue vasoleka, muvalongosighe avagojo vinu. Umwe mweni, muvisaghe nulujisio kange nujunge antangagheunjake, ulwakuba u Nguluve ikuvakana avanyalughinio, ikuvasungukila avanyalujisio. **6** Lino mujisiaghe muvisaghe mumavoka gha Nguluve unyangufu kuuti avaghinie unsiki ghuno ghunoghile. **7** Muvikaghe indalama sinu kwa mwenu, ulwakuba ikuvavikila mwojo. **8** Mulolaghe nakuva maso. Umulugu ghwinu, setano, hwene nyalupala inyanjala, jikumlonda umunhu jindemule. **9** Mwimaghe kingalungalu kyaake. Muvisaghe nungufu mu lvitiko lwinu. Mukagula kuuti avanyalukolo vinu vaano vali muusi vikilila imumuko ndavule isi. **10** Neke kya mupumuiken munsiki n'debe, u Nguluve ghwa vumofu vwonni, juno alyavakemelille mwingle muvuvaha wwake uwauvwa kuvusila kusila mwa Kilisite, ikuvanosia nakuvapela ingufu. (aiōnios g166) **11** U Nguluve atemaghe ifighono fyon. Amen. (aiōn g165) **12** Nkumwitikisia u Silwano hwene nyalukolo umugholofu, kange nivalembile umue ikalata ifupi iji kukilila kwa mwene. Nikuvakangasia na kukuoleka kuuti sino nilembile lwe lusungu lwa kyang'ani lwa Nguluve. Musindamilaghe n'kate mwamwene. **13** Avitiki vano valimulikaja lya Babeli, vano vasalilue numwe, vikuvalhungila, nu umwanango uMarko ikuvahungila. **14** Muhungilanaghe ni saavu ija lugħano. Ulutengano luvisaghe numue mwewano mulin'kate mwa Kilisite

2 Petulo

1 USimon Petulo un'sung'hua ghwa Yesu Kilisite, ku vano vooni vano vupiile ulwitiko lwa lutalama ndavule fino tulyupile use, ulwitiko luno luli mun'kate ja Nguluve nu mpoki ghwitu uYesu Kilisite. **2** uvumosi vuvisaghe kulyumue; ulutengano lwongelete kukilila uluhala lwa Nguluve nu Mutwa ghwitu uYesu **3** kukilila uluhala lwa Nguluve tukavile imbombo sa mwene sooni vvimiila uvunoghelua vwa vvumi, huma kulyune juvo atukhemel. ile vvimiila uvunono vwake vwa vvimike vvake. **4** ku sila iji akatuhuvusie mu lufingo ulukome ulwa ndalamu. akavombe ndiki neke kukutuvomba kuva vimilisi vwa vvandilo vwa Nguluve, fino tughendelela kukuvuleka uvuhosi vwa iisi iji. **5** mu ili vombagha ku ngufu sooni neke kukwongolesia uvunono ku sila ja Iwitiiko Iwinu, ulwakuva uvunono luhalu, **6** kukilila uluhala, padebe, na kukilila isabuli padebe, na kukilila isabuli vvimike. **7** kukilila ulughano lwa vvimike vwa vanyalukolo. **8** ndeve isi sooni mwestili n'kate jinu, ghighendelela kukula n'kate jinu, pe umue namuliiva vaanhu vano navihola imheke mu luhalu lwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite. **9** neke ghweni junu nailiiva nisi sooni, ikusaghisa pavupipi seene, umwene ghwe nailola. ashemilue uluvalasio lwa sambi saake isa pakali. **10** lino, vanyalukolo vango, vombagha nu ngufu sooni neke kuhakikisia ulukemhelo vvimiila jinu. ndeve muvomba isi namulikuvala. **11** pe pano mukujikavila uvwinga vwa mulyango ghwa kwingilila muVutwa vwa kusila na kusila uvwa Mutwa nu mpoki ghwitu uYesu Kilisite. (*a&onios g166*) **12** pe lino, une niliiva tayale kukuvakumbusia ke kinga nambe mukagula, na lino mulivakangafu mu kyang'haani. **13** nisaghia kuuuti nili ni Iweli kukuvasismula na kukuvakumbusia mu agha ghooni. pano nijighe mu tembile iji. **14** ulwakuva nikagula kuva na n'siki n'tali nikujivusia itembile jango. ndavule uMutwa Yesu Kilisite fino akanisonile. **15** nikutanga ni ngufu sango sooni vvimiila jinu neke mukumbuke isi sooni kyande nivukile. **16** ulwakuva usue natukafwatilie injovele sino sikalebilue ku vunono kyaongo pala pano tukale tujova ingufu na kuvoneka kwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite, pe pano usue tulyale valolelesi va vvimike vvake. **17** umwene akupile uvwimike nu... kuhuma kwa Nguluve Nhaata pano isavuti jikapulikike kuhuma mu vvimike jikati, "uju ghwe mwanango mughanike ghwango juno ninoghiile naghwao. **18** tukapulikike isavuti iji jikahumile ku kyanya pano tulyale nave ku kidunda ikyimike. **19** tuli ni lisio ilya vuvili lino lithibitike, lino mu ilio muvomba vunono. ji tala jino jivika pakilo kuhanga pano kukia ni nondue isa sino sivineka mu numbulu sinu. **20** mukagulaghe agha kuuti, kusila vuvili vuno vuvelibilue ulwa kusaghua na vavili vavuo, **21** kuuti kusila uvuvili vuno vwsile ku vunoghelua va vaanhu, pe pano vakawesisie kukilila UMhepo uMwimike juno akajovile kuhuma kwa Nguluve.

2 avavili va vudesi vakajhumisie kuva Isilaeli, na vavulanisi va vudesi vilikwisa kulyumue ku vufiso kukuvaletela amavulanisio ghwa vudesi voope vilikun'kaana uMutwa juno akavaghuliile. vavuo vikujiletela uvunangifu vwa ng'haaning'haani. **2** vinga vililutila isila saave isa soni na kukilila ku veene vilikujikana isila ija kyang'haani. **3** ku vugheji vilikuvyasyanga na masio

ghaave na kuhighua kwaave nakulidila uvunangifu vulikuvaafuata. **4** ulwakuva uNguluve naakovalekile avanya Mhepo vano vakasyetung'hiine pe akavatagh... neke vapinyue mu tipunyuua kuhanga ikighono kya kuhighua kyande kivisile. (*Tartaroō g5020*) **5** nambe uNguluve nakafumilile iisi ija pakali. pe akam'bika uNhuhu unya lukemelo lwa kyang'haani, palikimo na vange lekela lubale, pano alyalekelise amalenga pakyanya ja iisi. **6** uNguluve aakahigile amakaaja gha Sodoma ni Gomola kutwalila... kuva mapembo nu vunangifu neke kive kihwani vvimiila avahosi mu fighono finofikwisa. **7** neke ati avombie ilio, akampoka uLuti umuunhu ghwa kyang'haani, juno akasukunile na maghendele amalamafu gha vano navikusifatu indaghilo sa Nguluve. **8** ulwakuva umuunhu ujuo ghwa Kyang'haanii, juno ikukala navope ifighono fyoni ipumhuka inumbula.... jake vvimiila ja ghala akapuliike na kukughagha. **9** pe lino uMutwa ikagula ndavule ja kukuvapoka avaantu vake un'siki ghwa mhumhuko nu vvimiila ulwakuva fumilila avahosi vvimiila kuhighua mu kighono kya vusililo. **10** kyang'haani iji je Iweli ku vala vano vighendelela kukukala mu noghelua sa m'bili ughu na nakubenapula uvutavulua. avaantu ndavule avuo vali nuvukangafu mu numbulu savo, navikwoghopa kukuvakana avimike. **11** nambe kuva avanya Mhola vali ni ngufu kukila avaantu neke naviwesia kuhigha looli ju Mutwa mwene. **12** neke ifidimua ifi fino fisila luhalu fivumbilue kuhuma kuvwandilo vwa kukolua na kubudua, **13** vlemasivu ku luhombo lwa vuhosi ghwaave. imwisi joni vukukala mu noghelua. vamemile uvuhosi nu vulamafu. vihovokela inoghelua sa vusyangi pano vihovokela nuuve. **14** amaaso ghave gha fwkilue nu... navikwilana kuvomba isambi. vikuvasyanga na kuvaghwiisa avitiki avafyele mu sambi. vali ni numbulu sino simemile inoghelua na vaanha vano vatulike. **15** vajilekile isila ija kyang'haani. vasyetwike na kukujiltila isilaja Balaam umwana ghwa Beori, juno akighanile kukava uluhombo lwa mavivi. **16** neke akadalikivue vvimiila uvuhosi vvake. idogovi jino najikale jijova, jikajova ku savuti ja muunhu, jikasigha uvuajaas vwa um'bili. **17** avaantu ava va hwene fitimu.... fino fisila malenga, hwene mafundie ghano ghivusisivu ni mepo. amafundie amasito ghavikilue vvimiila jaave. (*questioned*) **18** vijova ku lughinio lwene. vikuvaghwiisa avaantu mu noghelua lwa m'bili. vikuvasyanga avaantu vano vighela kukimbila vala vano vikukala mu vuhosi. **19** vikuvafingila avaantu uvuhuru.... un'siki ghuno naveene vasung'hua va sambi ja vufisadi. Iwakuva umuunhu ivombua kuva n'sung'hua gha kila kino ivomba jaatu. **20** umwene juno naikukala nu vulamafu vwa iisi kwa kutumila uluhala lwa Mutwa nu mpoki ghwitu uYesu Kilisite, napigomokela kange uvulamafu vuvuvuo, amaghendele ghake ghaghiiva mavivi kukila ulwa vvandilo. **21** lwale lunoghela avaantu ndavule avuo ndeve navakakagwile isila ja kyang'haani kuliko kukagula na kukusileka indaghilo inyimike sino vakatavulilue. **22** iliso ili lwaliiwa ni kyang'haani kuvanane." imbua jajikughagomokela amatope.

3 lino nikukulembela uve ghwe mughanike ikalata iji ja vuvili neke kukuvasimula ku luhalu, **2** neke kuuti uwesie kukumbuka amasio ghanoghakajovilue ye vakyale avavili avimike ni ndaghilo

ja Mutwa ghwitu nu mpoki kwa kutumila avasung'hwa. **3**
ukagule ili taasi, kuuti avakaning'hani vilikwisa mu fighono fya
vusililo kukuvakana umue, na kulutila palikimo ni noghelua
saavo. **4** na kuposia kuuti lulikughi ulufingo lwa kugomoka?
avaatwa viitu valyafwile, na fi finu fyoni filyale nahele kuhuma
muwandilo vwa vuvumbi. **5** vakahwene vasyemilue kuuti
iisi na kukyanya fikatengwile kuhumila mu malenga, ku lisio
lya Nguluve. **6** na kuuti ilisio lyake na malenga jikava iisi
ku n'siki ughuo, ndeve jikamemile amalenga jikanangika. **7**
neke lino kukyanya na pa iisi sivikilue ku lisio lililio vvimila
umwoto. fivikilue vvimila ikighono kya kuhighua na kubudua
vano nava Nguluve. **8** vaghanike iji najilikwepesia imhola jaako,
kuuti ikighono kimo kwa Mutwa ghahwene maka... na maka...
kihwene kighono kimo. **9** nakwekuti uMutwa ivomba lukeluke
kumalikisia ulufingo, ndavule fino tusagha kuuti fye luliiva,
neke umwene nya lugudo vvimila jiinu umwene nainoghelua
nambe jumonga afue, neke inoghelua kukwongelesia un'siku
kuuti mwensi mukave kulaata. **10** nambe ikighono kya Nguluve
kilikwisa hwene mulyasi, in'kyanya... jilikila kwa kutosia ikelele...
ifinu vilinyanya nu mwoto. iisi ni finu fyoni fino mwefile filiiwa
pavuvalafu. **11** ulwakuba ifinu fyoni filibudua ku sila iji, pe ghuliva
muunhu muki kukukala mwimike mu vvumi vwa Nguluve. **12**
lutuvaghii kukagula ng'haaning'haani lwake, uvvisilo vwa
kighono kwa Nguluve. ikighono ikio kilinyanya nu mwoto, ni
finu filiyeyuka nu lufuke ulukali. **13** neke kuhumilanila nu lufingo
lwake, tughula in'kyanya imia ni iisi imia pano avanyakyang'hani
vilikukala. **14** lino vaghanike ulwakuba tuhuvila ifinu ifi, mwitange
kuva maaso kange kisila lupikano na kuuva nu lughano palikino
nu mwene. **15** na kugadilila ulugudo lwa Mutwa ghwitu mu
vuvangi, ndavule lumbu liitu u Paulo vule akavalembile umue,
kuhumilanila mu vukoola vuno akapelilue. **16** UPaulo ijova
isio sooni mu kalata sake, kuli ni finu fino fyumu kukwelevua.
avaanhu avasila sooni nu vukangafu vafinanginie ifinu ifio,
ndavule vivomba mu malembe kulutila uvufue vwave.... **17** lino
vaghanike ulwakuba mukagwile aghuo, mujimililaghe jumue
neke kuuti namungasyanguaghe nu vusyangi va vadesi na
kusofia uvunywilifu. **18** pepano mukulaghe mu vumosi nu
vumanyi vwa Mutwa nu m'poki ghitu uYesu Kilisite. kange
uvvimike vuli nu mwene lino nifighono fyoni. (aiōn g165)

1 Yohana

1 Kila kino kilyale kihuma kuvutengulilo-kila kino tulyapulike, kila kinokino tulyakyaghile na maso ghitu, kila kino tulyakyaghile, na mavoko ghitu gha kikolille-vvimiila lisio ilya vvumi. **2** Na vula vvuumi vulyavombilue kutambulua pa vuelu, kange tuvwaghile, na kukuwboleka, na kupulisia uvwumi uwwa kuvusila na kusila, vuno vuno vulyale kwa Nhaata neke vulyavombilue kutambulua kulyusue. (aiōnios g166) **3** Kila kino tulyakyaghile tupulisia kulyumue, kuuti najumue move palikimo nusue, nu vumo vuno tulinavo nu Nhata nu mwanake u Yesu Kilisite. **4** Tukuvalembela agha umue kuuti ulu hovoko Iwinu luve lukwilanifu. **5** Iji jeje mola jino tulyapulike kuhuma kwa mwene na kuvapulisia: Kuuti u Nguluve ghwe lumuli na mun'kate mwa mwene n'silla ng'lisi nambe padebe. **6** Nambe tujove kuuti tulipalikimo nu mwene kange tughenda mu ng'lisi, apuo tuva tuku dengania natuva tuvomba isa kyang'haani. **7** Looli tungaghendaghe mulumuli ndavule Pene alimulumuli, apuo tuva vumo, danda ija Yesu Kilisite, u mwanake jikutuvalasia kuhuma uvuhosi vvoni. **8** Nave twiiti natulivahosi, tuva tukusyanga jusue, navwakyang'haani namwevule mun'kate mulyusue. **9** Looli nave tulata uvuhosi vviiitu, umwene nnofu kange ghwa kyang'haani ikutupyanila uvuhosi vviiitu na kutuvalasia uvuhosi vvoni. **10** Tungati kuuti natuvombile uvuhosi, tukum'bika umwene kuuti n'desi, ni lisio lya mweene namwelili mun'kate mulyusue.

2 2 Ukilisite ujoo ghwe litekelo lino likutupeleleela kupyanilivua uvuhosi, vviitu na u Nguluve, nakwekuuti vuohosi vviitu vweene, looli nuvuhosi vva vaanhу vooni. **3** Nativingilila indaghiло sa Nguluve, apuo kyang'haani tuva tun'kagwile umwene **4** Umunhu juno iiti, "Ankagwile u Nguluve," neke navivingilila indaghiло sake, ujoo n'desi, navuvwakyang'ani na mwevule mun'kate mwamwene. **5** Looli umuunhu ghweni juno ivingilila ilisio, lya mwene u Nguluve, ujoo ghwejuno amughanile u Nguluve kyang'haani. Ikiinu kino kikutupelelela kukagula kuuti tuli mwah Nguluve kye iiki. **6** Umunhu juno iiti alimwa Nguluve avisaghe nuluvelo lunono ndavule u Yesu Kilisite alivuo. **7** Vaghanike vango, nanikuvalembela ululaghilo ulupia, looli lwelula ulukulu luno mulyale nalwo kuhuma ye mukwitika. Ululaghilo ulu jemola jila jino mulyapulike. **8** Neke ulubale lunge ululaghilo ulu luno nikuvalembela lupia, luno uvwakyang'haani vvake vuvoneka mwakilisite na mun'kate mulyumue, ulwakuva ing'iisi jivuka, ulumuli lwa kyang'haani lumulika. **9** Umuunhu juno iiti alimulumul neke namughanile unyalukolo ghwa mwene ujoo ajighe mung'iisi. **10** Neke umuunhu juno ikumughana unyalukolo ghwa mwene ujoo alimulumul mun'kate mwamwene namwekile nambe kimonga ikyakum'pelela kuhoka. **11** Loooli umuunhu juno namughanile unyalukolo ghwa mwene alimung'iisi ighenda mung'iisi; Umwene naikagwile kuno iluta, ulwakuva ing'iisi jikupikiile. **12** Nikuvalembela umue, mwevaana vaghane, ulwakuva mupyanilue uvuhosi vviinu mulitavua lya mwene Yesu Kilisite. **13** Nikuvalembela umue, mwe va Nhata, ulwakuva mukagwile u Yesu Kilisite juno kwealyale kuhuma kuvutengililo. Nikuvalembela umue, vasoleka, ulwakuva mumulemlemumulemle umhosи u setano. Nivalembile

umue, mwevaana vadebe, ulwakuva mun'kagwile u Nhata. **14** Nivalembile umue, va Nhaata, ulwakuvalwakuva mun'kagwile umwene juno alyale kuhuma kuvutengulilo. Nivalembile umue, vasoleka, ulwakuva muliningufu, mugadilile ilisio lya Nguluve, kange mumuleme umhosu u setano. **15** Lino mulekaghe kukujighana iisi nambenambe kukusighana isa mu iisi. Nave umuunhu ikujighana iisi, ulughano ulwakumughana u Nhaata nakwelule mu mwojo ghwake. **16** Ulwakuva isa mu iisi se isi-uvunoghelua wva m'bili, uvunoghelua uwva kuuva nafyo fyooni fino ghukufyaghya nu lughinio vvimila ikyuma sooni isio nasihuma kwa Nguluve u Nhaata looli sihuma mu iisi muno. **17** Lisi palikimo nu vuunoghelua vwake fikila. Looli umuunhu juno ivomba sino ikeela u Nguluve ujuo alivvumi uvwa kuvusila kusila. (**aiōn g165**) **18** Vanango, ifigho ifya vusililo fifikile. Mukapulike Kati umulugu ghwa Kilisite ikwisa, nambe lino avalugu viunga va Kilisite pwevale, mumu uluo tukagula kuuti ifighono ifya vusililo fifikile. **19** Avalugu avuo vahumile muhipugha fiitu, ifya vitiki neke navakele nu yumo uvwa kyang'haani nusue, ulwakuvalwakuva vale vaave nu yumo uvwa kyang'haanikyang'haani nusue, ngalivajige palikimo nusue neke vvimila kuvuka avaanhru avuo luvonike pavuvalafu kuuti navakale yumo nusue. **20** Neke umue u Nguluve avapelile u Mhepo u Mwimike, lino mukaguile uvwa kyang'haani. **21** Nanilyavalembile umue, nakwekuuti namukaguile uvwa kyang'haani, looilololi ulwakuva munkagwile kange munkagwile kuuti nakwewule uvudesi vuno vuhuma mu vvakyang'an. **22** Umuunhu un'desi ghwe veeni umuunhu n'desi ghwe juno iiti u Yesu naghwe Kilisite? Ujuo ghwe mulugu ghwa Kilisite ikunkana u Nguluve u Nhaata nu mwanake. **23** Nakwale juno ikun'kanaikun'kana umwana ave nu Nhata. Gheghwoni juno ikumwitika u mwana kange ali nu Nhaata. **24** Ndavule mu vvimila vviinu, kila kino muulyapulike kuhua kuvutengulilo mukileke kiive mun'kate mulyumue, ndavu kila kino mupulike kuhuma kuvutengulilo kikukala mun'kate mulyumue, kange, mukukala mun'kate mwa mwanaake nu Nhaata. **25** Mu uluo tuva nu vvumi uvwa kuvusila kusila vuno u Kilisite alyatulaghile kukutupeela. (**aiōnios g166**) **26** Nivalembile umue imola ija vvimila avaanhru vano vilonda kukuvasofia. **27** Umue u Nguluve avapelile u Mhepo u Mwimike u Mhepo ujuo ikukala n'kate mulyumue, ghwejuno ikuvavulanisia sooni ulwakuva imbulaniso sake nasavudesi looli sa kyang'haani lino namulondua kuvavulanisiva nu junge ulwene musingililaghe imbulaniso sa Mhepo u Mwimike mujighaghe mwa Kilisite. **28** Lino, vanango mukale mun'kate mwa mwene, kuuti unsiki ghuno alava igomoka, tulekeghe kukwoghopa name kuvona sooni pa maso ghake. **29** Nambe mukagwile kuuti umwene ghwe mugholofu, mukagwile kuuti umuunhu ghweni juno ivomba isa yughofu uiuo aholilue numwene.

3 Lologha lughano luki u Nhaata atupelile, kuuti tutambulua vaanha va Nguluve, neke anala pene tulivuo. ulwakuva iisi iji najitukagwile kuutikuuti navakagwile umwene. **2** Vaghanike usue lino tulivaanha va Nguluve, najikagulike vunono ndavule tuliiva. Tukagula kuuti ukilisite iliva ivoneka, tuluhwanana nu mwene, ulwakuva tukumwagha vule alivuo. **3** Umuunhu ghweni junu alinuvukangali uvu vwimila unsiki ghuno ghu

kwisa gunogholesivue kwa mwene, ivalasiagha jujuo ndavule umwene, umwitike vule alivuo. 4 Umuunhu ghweni juno ivomba uvuhosi idenyia indaghilo. Ulwakuva uvuhosi kwe kudenya indaghilo. 5 Mukagwile kuuti u Kilisite alisile kuvusiakuvusia uvuhosi vviitu. na mun'kate mwa mwene musila vuhos. 6 Nakwale nambe jumo juno alimuvukalo uvwamwene uvwa kuvusila na kusila mun'kate mwa mwene nakujigha kuvomba uvuhosi. Kange nakwale nambe muunhu jumbo juno ikukala muhos pene awvaghile kange kukagula umwene. 7 Vaanha vaghanike, namulitikaghya umunhu ghwe ghwoni jula avasyangaghe. Juno ivomba uvgholofu ujou ghwe mugholofu, ndavule u Kilisite vule alivuo nuvugholofu. 8 Juno ivomba uvuhosi ujou ghwa setano, ulwakuva usetano ivomba uvuhosi kuhuma Katali ulwakuva umwaana ghwa NguluveNguluve jilyakagulike kuuti isile kunangania imbombo isa setano 9 Ghwe ghwoni julajula juno aholilue nu Nguluve naivomba uvuhosi, ulwakuva ingufu isa Nguluve sikukala mun'kate mwa mwene. Kange nangaghendelele kuvomba uvuhosi ulwakuva aholilue nu Nguluve. 10 Mhu iili Vaana va Nguluve na vaanavaana va setano vikagulika, ghwe ghwoni juno naivomba kino kilimuvugholofu, naghwe Nguluve, nambe juno namughanile unyalukolo ghwa mwene. 11 Neke iji jemola jino mulyapulike kuhumakuhuma kuvutengulilo, kuuti jivaghile kughanana usue jusue, 12 tulekaghe kuuva ndavule u Kaini juno alyale mhosi alyam'budile unyalukolo ghwa mwene. Nakiki alya m'budile? Ulwakuva imbombo samwene silyale sa vuhos, na ghala agha nyalukolo ghwa mwene ghalyle muvugholofu. 13 Vanyalukolo vango, namungadeghaghe, iisi pano jikuvalalilia. 14 Tukagwile kuuti tuhumile mu vufue na kukwingila mu vwumi wa kuvusila kusila, ulwakuva tuvaghanile avanyalukolo. Ghwe ghwoni jula juno alivuvule ulughano ajighe mu vufue. 15 Umuunhu ghwa ghwoni jula juno ikun'kalalila unyalukolo ghwa mwene m'budi. Mukagwile kuuti uwvumi uvwa kuvusila na kusila navukukala mun'kate mwa m'budi. (aiōnios g16) 16 Mhu ili tukagwile ulughano, ulwakuva u Kilisite alyahumisie uwvumi wa mwene mu vviimila vviitu. Najesue jitunoghile kuhumia uwvumi vviitu mu vviimila muvanyalukolo. 17 Looli ghwe ghwoni Julia juno alinifiiu, kange ikumwagha unyalukolo ghwa mwene juno akunilue, ikughusigha umwoojo ghwa mwene ughwa lusungu mu vviimila vwa mwene; asi, ulughano lwa Nguluve lukukala mwa mwene? 18 Mwe vaanha vaango mwevaghanike, tulekaghe kughanana na malomo ghitu kange na masio vuvule looli tuvaghanaghe muvwa kyang'haani. 19 Mhu iili tukagwile kuuti usue tulimuwakyang'haani, na moojo ghitu ghitengaana pa mwene. 20 Ndavule amoojo ghitu ghihighua, u Nguluve ghwe m'baha kukila amoojo ghitu, kange umwene asikagwile sooni. 21 Vaghanike, nambe amoojo ghitu naghighinua, pe tuuva vasila vwoghoi Kwan Nguluve. 22 Kange sooni sino tukunsuma tulikwupila kuhuma kwa mwene, ulwakuva tugadilila indaghilo sake nana kuvomba sino ikeela pavulongolo pa mwene 23 Ulu lwe lulaghilo lwa mwene- ulwakuuti jinoghile kukumwitika mu litavua lya mwanaake u Yesu Kilisite nakughanana jusue ndavule atupelile indaghilo ja mwene. 24 Juno igadilila indaghilo sa mweene ikukala n'kate mwa mwene naju Nguluve ikukala

n'kate mwa mwene. Ulwakuva tukagwile kuuti ikukala n'kate mulyusue, vviimila uMhepo juno atupelile.

4 Vaghanike, mulekaghe kukumwitika juno iiti ali nu Mhepo, lino musighelaghe u Mhepo kange mulolaghe ndavule sihuma kwa Nguluve, ulwakuva avavilli avavudesi mwevale viinga mu iisi. 2 Mhu iili mukagula u Mhepo ugwa Nguluve - kila mwoojø ghnu ghukumwitika kuutikuuti u Yesu Kilisite alisile mu Mbili ghwa Nguluve, 3 Neke umwoojo ghunoghuno ghukumwitika u Yesu naghwa Nguluve. Ughu ghwe mwoojø ughwa mulugu ghwa Kilisite, ghano mulyapulike kuuti ghikwisa, lino ghisile ghali mu iisi. 4 Umue muli va Nguluve, vanaango mwevaghanike, muvalemile ulwakuva umwene juno alimun'kate mulyumue m'baha kukila umwene juno ali mu iisi. 5 Aveene va mu iisi, neke kino vijova kya mu iisi, naji iisi jikuvalilikisia. 6 Usue tuliva Nguluve. jula juno an'kagwile u Nguluve ikutupulikisia usue. Looli juno na ghwa Nguluve naikutupulikisia. Mhu uluo pe tukagula u Mhepo ughwa kyang'haani nu Mhepo ughwa vudesi. 7 Vaghanike, tughananaghe usue jusue, ulwakuva ulughano luhuma kwa Nguluve, umunhu ghwen juno ikuvaghana aholilue nhu Nguluve kange an'kagwile u Nguluve. 8 Neke jula naikuvaghana nan'kagwile u Nguluve, ulwakuva u Nguluve ghwe lughano. 9 Mulughano ulu lwa Nguluve alyahufisie kulyusue, kuuti u Nguluve alya nsung'ile u mwanaake juno ali jumo mwene mu iisi neke kuuti tukale kukila umweene. 10 Mulughano ulu, na kwekuuti tulyamughanile u Nguluve, looli ye atughanile, akan'suung'ha umwanaake kuuti ave litedelo lya kupyanilua uvuhosi vviitu. 11 Vaghanike vango, nave uNguluve alyatughanile usue, neke n'diki najusue tunoghile kughanana. 12 Nakwale nambe jumo juno alyamwaghile u Nguluve. Neke nave tughanana jusue, u Nguluve ikukala mun'kate mulyusue kange nalulughano lwa mweene lwa kyaang'haani luva mun'kate mulyusue. 13 Petukagula kuuti tukukala mun'kate mwa mwene kange na jumwene mun'kate mulyusue, ulwakuva atupelile umhepo ghwa mwene. 14 Kange tumwaghile na kukuoleka avange kuuti u Nhaata unsung'ile umwanake kuuti ava mpooki gha iisi. 15 Umuunhu ghweni juno ikwitika kuuti u Yesu mwana ghwa Nguluve, u Nguluve iva n'kate mwamwene ju mwene iva n'kate mwa Nguluve. 16 Kange tukagwile na kukwitika ulughano luno alinalo u Nguluve mun'kate mulyusue. Nguluve ghwa lughano, na ughweni juno ikukala n'kate mwa Nguluve, Ghwope u Nguluve ikukala n'kate mwa mwene. 17 Mu lughano ulu ulwa kyang'haani lulimun'kate mulyusue, neke tuve nuvukangali ikighono ikyu vuhighi, ulwakuva ndavule umwene alivuo, najusue ndavule tulivuo mu iisi iji. 18 Kusila ludwesi mun'kate mulughano. Looli ulughano ulwa kyang'haani luvusia uludwesi, ulwakuva uludwesi luhwananisivua nu vuhighi. Mu uluo jula juno alinuludwesi ulughano alivuvule. 19 Tulinulughano ulwakuva u Nguluve alyatughanile taasi. 20 Nave jumo iili, "Nimughanile u Nguluve" neke ikun'kalalila unyalukolo ghwa mwene, ujou n'desi. Ulwakuva juno namughanile unyalukolo ghwa mwene, juno na ikumwagha, nangamughane uNguluve juno namwaghile. 21 Ulu lwe lulaghilo luno tulinalo kuhuma kwa mwene: Ghwe ghwoni juno ikumughana u Nguluve, anoghile kumughana unyalukolo ghwa mwene.

5 Umuunhu ghweni juno ikwitika kuuti u Yesu kilisite aholilue nu Nguluve. Umwene juno ikumughana umwene juno ahumile kwa Nhaata ikuvaghana na vaanha va mwene. **2** Mu uluo tukagwile kuuti tuvaghanile avaanha va Nguluve — pano tukumughana u Nguluve na kuvungilila indaghilo samwene. **3** Pe lulinala penetumughanile u Nguluve kuuti kwe kuvungilila indaghilo sake. Kange Indaghilo saake na nhaalamu kokusivingilila. **4** Ulwakuva umuunhu ghweni juno aholilue mwa Nguluve ikusilema isa mu iisi. Na uvu vwe vulemi vwa kusilema isa mu iisi, vvimila ulwitiko Iwitu. **5** Ghweveni juno ikusilema isa mu iisi? Ghwejula juno ikwitika kuuti u Yesu mwana ghwa Nguluve **6** U Yesu Kilisite ghwejuno alisile namalenga ni danda - Yesu Kiliste. Nakwekuuti alisile na malenga ghene looli alisile namalenga najidanda. **7** Looli kwevale vatatu vano vikwoleka: **8** Umhepo, amalenga ni danda. Ava vatatu vikwiting'ana. (Gadilila: Amasio agha "Nhaata, ilisio, nu Mhepo u Mwimike" naghivoneka mu nakala inofisa kali). **9** Nave tukwupila uvwolesi vwa muunhu uvwolesi vwa Nguluve vwe vuvaha kukila uvu. Ulwakuva uvwolesi vwa Nguluve vwe uvu-kuuti alinuvwolesi vvimila nu mwanake. **10** Jula juno ikumwitika umwana ghwa Nguluve nu vwolesi mun'kate mwa mwene. Looli umuunhu ghweni juno naikumwitika u Nguluve am'bikile kuuti n'desi, ulwakuua na itike uvwolesi vuno u Nguluve ahufisie vvimila u mwanake. **11** Uvwolesi vwe uvu — kuuti u Nguluve atupelile uvwumi vwa kuvusila nakusila, kange uvwumi uvu vulimun'kate mwa mwanake. (aiōnios g166) **12** Ghwe ghwoni jula alinu mwana alinu vvumi uwwa kuvusila nakusila. Neke juno alivuvule umwana ghwa Nguluve n'sila vvumi. **13** Nivalembile agha kuuti mukagule mulinuvwumi vwa kuvusila kusila — umue mwenvano mukalyitike ilitavua lya mwana ghwa Nguluve. (aiōnios g166) **14** Uvu vwe vukangafu vuno tulinavo pavulongolo pa mwene, ndavule kuuti tungan'sume ikiinu kye kyooni kila muvughane mwake, ikutupulika. **15** Lino nave tukagwile kuuti ikutupulika — kye kyonin kino tukunsuma apuo tu kagula kuuti tulinakyo ikio kino tunsumile. **16** Nave umuunhu ikumwagha unyalukolo ivomba uvuhosi vuno navukumpela uvufue, sinoghile ansumilaghe kwa Nguluve ikumpelela uvwumi. Nijova kuvala vano uvuhosi vuvanave vwe vula vuno vukumpelela uvufue — Neke kwevule uvuhosi vuno vukumpelela uvufue — na niiti kuuti simunoghile kun'uma vvimila vwa vuhos. **17** Uvugalusi vwoni vwe vwu vuhos — looli kulivuhosi vuno navupelela uvufue. **18** Tukagwile kuuti juno aholilue mwa Nguluve naivomba uvuhosi. Looli juno aholilue nu Nguluve ikumulolela mwene vunofu, najula umhosni naangavavombe kimonga. **19** Tukagwile kuuti usue tuli va Nguluve kange tukagwile kuuti iisi jooni jili pasi n'temi jula umhos. **20** Looli tukagwile kuuti umwana ghwa Nguluve isile atupelile uvukagus, kuuti tun'kagule umwene juno ghwa kyang'haani nakuuti tulimu'kate mwa mwene jujuo ughwa kyang'haani, kange umwanake u Yesu Kiliste. Ghwe Nguluve ughwa kyang'haani nhu vvumi uwwa kuvusila na kusila. (aiōnios g166) **21** Vaanango vaghanike, namungafighiniaghe ifihwani ifya manguluve.

2 Yohani

1 Une ne m'baha mukipugha ikya vitiki, nikukulembela uve ghwe mukijuva ghwe n'salulua, palikimo na vana vako vano nivaghanile mu kyang'ani na kwe kuuti nivaghanile june, looli naange vooni vanovalukagwile uwawakyang'ani. **2** Tuvaghanile ulwakuva tuvakagwile mu lweli jino jpilikimo jiilkukala n'kate jitupalikimo nusue ifighono fyon. (aiōn g165) **3** Ulusungu, ulupyana nulutengano filiiva alikimo nusue kuhuma kwa Nguluve Nhaata nakwa Yesu Kilisite, umwana ghwa Baba mulweli nulughano. **4** Nilinulukelo fijo kuti nikaghwile kuti avana vamonga vilutila mu lweli, ndavule tulyupile indagħilo iji kuhuma kwa Naata. **5** Nalino nukukusuma uve n'dala nakwekuti nikukulembela indagħilo imiya, pepano indagħilo jila jinotulyale najo. kuhumila kuvutengulilo. kuti tuvaghile kugħanana jusue kuling'ana nindagħilo jake. **6** Iji e ndagħilo jila ndavule finimulyapulike kuhuma muvtengulile kuti munogħile kulutila muuluo. **7** Ulwakuva avasyangi viinga mu iisi jooni kange avuo navkwitikila kuuti uYesu Kilisite alisile nu m'bili hene munhu juno naikwitikila uluo ujjo n'syangi kange mulugu ghwa Kilisite. **8** Mujilolelelagħe jumue kuuti, namusofia sila sinotulyavombile imbombo, neke kuuti mwupile ingigha jino jinogħile. **9** Umunhu ghweni juno naivingilila imbulanisio isa Kilisite naalilumo nu Nguluve. looli juno ivingilila allilumo nu Nhaata nu mwanake. **10** Ndeve umunhu ikwisa kulyumue kuvulanisia imbulanisio sino nasikwiting'ana nisa Kilisite namungan'kalibisiagħe mumakaaja għinu kange namungawngħilagħe. **11** Ulwakuva juno ikumwungila ghwope iva itangila kuvomba isa vuħosi. **12** Nilinagħo minga għa ta kukulembela, nanikanogħilue kukuvalembela ikalata. neke nihuvila kukwisa kulyumue neke tujove maso kwa maso kuti ulukelo l-witu lupate kuvombeka vvimike. **13** Avana va lumbu liinu n'kemelua vikuvalhungħila.

3 Yohani

1 Umughogholo, kwa gayo umughane, unonimughani le nhu vwakyang`ani. **2** Mughanike, nikukusumulia ukagule ku iisi sooni kange nha kuuti uve nhu mbiili unofu, ndavule vule inhumbula jako vule jikagulike. **3** Ulwakuva nikahowwike kyoongo unsiki yenivililue nikahovwike kyoongo unsiki yenivililue nha vanyalukolo vanovakisile kange nakuhumia uvwolesi nhu vwakyang`ani vvako, ndavule vule ghuluta mu vvakyang`ani. **4** Niiuvuvule ulukelo uluvaha kyoongo mu ulu, kupulika kuuti avana vango vighenda muvvakyang`ani. **5** Mughanike, ghuuta mu vviti ke panoghukavavombela avanyalukolo nha vahesia. **6** Vano vahumisie uwva lughano lwako pavulongolo palukong`ano. Ghuvombia vunofu pikuvaghendesa mulughendo luvanave ku siila jino jimunoghilie u Nguluve. **7** Ulwakuva vvimila vwa, valyalutile nambe kutoola ikinu kimongo kuhuma muvaanhу ava mufisina. **8** Pauluo, tunoghilie kukuvupila avaanhу ndavule ava, ulwakutive vavomba mbombo vanofu vvimila kyang`ani. **9** Nikalilembiile ilipugha ilisio ilio, looli u Diotrofe, junu ilonela kuuti ave ghwa kwasia muvamo muvanave naikwiting`ana nusue. **10** Pauluo, nave nikwsa nikusikumba imbombo sa mweene sino ikusivomba, ndavule pannoijova nhi mbombo iisi umweene jujuo naikuvupila avanyalukolo. Kange ikuvaka na avange vanovinoghelua pikuvupila avanyalukolo avuo napikuvadagha vahuume mulipugha. **11** Mughane, nungeghaghe kino kivivi, looli ighagha kino kinofu. Umweene junu ivomba vunofu ghwe ghwa Nguluve; kange nhumweene juniovomba amavivi namwaghile u Nguluve. **12** U Demetrio avolelilue kange vooni nuvwakyang`ani vuvuo. Najusue kange tulivolesi, kange ghukagula kuuti uvwolesi vviitu vvakyang`ani. **13** Nilinagho minga aghakukulembela, looli nnilonda pikukulembela nhi kalamu ija n`kala nambe nhi kalamu ija vviino. **14** Looli nihuvila kukuvona anala pipi, kange tujovagha nuna maaso na maaso. U lutengano luve palikimo nuve. Amanyani vikukuhungila. Vahungilaghe avamanyani umunhu ghweeni nhilitavua lya mweene.

1 UYuda un'sungwa ghwa Yesu Kilisite, nu nyalukolo ghwake uYakobo, kuvala vanovakemelilue vaghanike mwa Nguluve Nhaata, navanovatunzilue kwaajili ja Yesu Kilisite: **2** ulutengano nulughano fyongesevue kulyumue. **3** Vaghanike, un'siki ghono nilyale nivomba mungfu sooni kukuvalembela umue kuhusu uvuvangi vvitu tewvoni, lukanivaghile kukuvalembela neke kukuavavunga neke musindilanile kuvwimike ulwitiko luno lulyapelilue kamo kene kuvitiiki. **4** Ulwakuba avanhu vamonga vijingisie kimie kimie n'kate jinu - avanhu vano vavikilue ikivallo neke kuhighua - avanhu vano navavitiki vano vikwandula ulusungu lwa Nguluve ghwitu kuva vukedusi na kukun'kana uMutwa ghwitu uYesu Kilisite. **5** Lino ninoghua kukuakumbusia umue nambe kuli nun'siki mulyamanyile kuvwimike kuti uMutwa alyavapokile avanhu kuhuma mu isi ja Misri, neke pambele vakabudua vala vano navakamwitikile. **6** Navanymhola vano navakalolelile uvwandilo vwave. neke vakaghaleka amakaja ghavo amanono uNguluve akavavikile mufipinywa fya kusila nakusila, mun'kate mung'isi, neke kuti ikighonovahighue ikighono kila. (aiōnios g126) **7** Ndavule isodoma ni ni gomora namakaaja ghanohakasyungwite ghano ghakajingsie ghaghru muvuhosi nakulutila ulunoghelia ulwakwanda. vakavinike hene kighwani kya vala vano vipumuka mulupumuko lwa mwoto ghuno naghusila nakusila. (aiōnios g166) **8** Mulululuo avaghonela rjosi vope vilichafusia amavili ghavo nakukana uvutavulua, vikuvalovelua uvudesi avimike. **9** Neke nambe u Mikaeli unyamhola um'baha, un'siki ghuno alyaisindana nu setano nkuposesania nave kulutila um'bili ghwa Moose nakagheliile kuleta ulupumuko lwa vudesi vwake neke pepano akati uMutwa akudalikile. **11** neke avanhu ava vileta uvudesi vya kyokyoni kino navakimanyile. kila kino **14** Uenoki ughwa lekela lubale mu kikolo kya Adamu akajovile kuti, "Lola uMutwa ikwisa navimike vake vinga. **15** Neke avahighe avanhu voni vano navikumwitikila, na maghendele ghavo ghoni ghano valyavombile ghano naghavwimike. **16** Ava vevala vanovisukunala na vanovikuta, vano vilutila inoghelua savuhosi, vanovikughinia kyongo. vano visyanga avange. **17** neke umue, vaghanike, mukumbukaghe amasio ghano ghakajovilue pakali navasung'ua va Mutwa Yesu Kilisite. **18** vakajovile kulyumue kuti, mu n'siki ghwa vusililo kuliiva na vanhu avanya lupiko vano vilutila inoghelua sino nasa vvimike. **19** ava vevaghavanisi, vilongosivua ni nong'elua sa m'bili kange vasila Mhepo Mwimike. **20** neke umue vaghanike, ndavule mukujijenga mu Iwitiko Iwinu Iwimike kyongo, neke ndavule panomusuma mwa umhepo umwimike, **21** mujitunzaghe mulughano lwa nguluve napighula ulusungu lwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite fino akuvapela uvukafu uvwamaka ghoni. (aiōnios g166) **22** Musonaghe ulusungu kuvala vano visukunala. **23** muvapokaghe avange kwa kuvahumia kuhuma kumwoto, kuvange musonaghe ulusungu kwa vwoghofi, mukalalaghe nambe umwenda ghunoghpunesivue ilidoa nu m'bili. **24** lino kwa mwene junoiwesia kukuvalolela muleke pikuvala, na kukuvasababisia mwime pavulongolo pavwimike vwake, kisila mawaa nakuba nulukelo ulukulu, **25** kwa Nguluve mwene u'poki kukilila uYesu Kilisite uMutwa ghwitu, uvwimike

Ulusetulilo

1 Uluo lwe lusetulilo iwa Yesu Kilisite luno u Nguluve akam'pelile ulwakuuti kukuvasona avavombi vaake siino silihumila un'siki n'debe ghuno ghu kwisa. Alyavombie sivoneke pavuvalafu akamwomola u nyamola ghwa mwene u m'bombi ghwa mwene u Yohana. **2** U Yohana alyahumisie uvwolesi vwa fiinu fyoni fino alya fiwwene vwinila vwa lisio lya Nguluve nu vwolesi vuno vukahumisive vwinila Yesu Kilisite. **3** Afunyilue umwene junu ikwimba ni lisio vooni vala vano vikughapulika amasio gha vuveli uuvu na kuleva kino kilembilue muno, ulwakuva un'siki ghu seghelile. **4** U Yohana ku ng'ong'anolekela lubale sino sili ku Asia: ulusungu luvisaghe kulyumue nulutengano kuhuma kwa mwene junu kwale, junu kwa lyale, najuno ilkwisa, na kuhuma ku mhepo lekela lubale sino silikuvulongolo kya mwene ikyavutua, **5** kuhuma kwa Yesu Kilisite junu ghwe mwolesi umpesie, umolua ghwa kutengula kuvano valya fwile, nu ntemi ghwa ntua mu iisi jji. Kwamwene junu atughanile kange atubikile vvawuke kuhuma mu nyivi siitu kuhuma mu danda jaake, **6** atuvikile kuva vatua, vatekesi va Nguluve nu viise ghwa mwene - kwa mwene kuuva vwinike ni ngufu kisila na kusila. Ameni. (aiōn g165) **7** Lolagha, ikwisa na mafunde; kila liso likumwagha, palikimo navooni vano valyamomile. Nifisina fyon ifya mu iisi vilipelepesia kwa mwene. Ena, Ameni. **8** "U ne nene Alfa kange Omega," fye ijova u Mutwa u Nguluve, "Umwene junu kwale, najuno kwalyale, nujuno ikwisa, umunyangufu." **9** Une, Yohana - nenyalukolo ghwinu nejuno nihasing'ana numue mu mumuko na muvutua na mulugudo ulupesie luno luli mwa yesu; nilyale mu kiponge kino kitambulua Patimo vwinila vwa lisio lya Nguluve nuh vwolesi vwinila u Yesu. **10** Nilyale mwa Mhepo ikighono kya Mutwa. Nilya m'pulike kun'sana kulyune ilisio ilivaha ndavule ulukelema, **11** jikatisagh, "Lemba mukitabu sino ghukusivona, ughasung'e mu ng'ong'anolekela lubale, kuluta ku Efeso, kuluta ku Smirna, kuluta ku Pergamo, kuluta ku Thiatira, kuluta ku Sardi, kuluta ku Philadelphia, nakuluta ku Laodikia." **12** Nikasyetuka kulola lisio lyani junu isile kujova nune, nikati nisyetuke nikakyaghya ikisonge ikyahabu nikya tala lekela lubale. **13** Pakate na katia pa kisonge ikyahabu nikya tala pe alyale jumo umwana ghwa Adamu, awfawile isopeka inali jinojilya dughile musajo sa mwene, nu nkanda ghwa sahabu kusunguta ikifuba kyamwene. **14** Umutu ghwamwene ni linyele lya mwene lilyale livalafu hwene hamba imbalafu hwene vutine vwa ng'al, nagha maso gha mwene ghalyale ghimulika hwene lulapi iwa mwoto. **15** Isajo samwene silyale hwene shaba jino vakuulili kyongo, hwene shaba jino jikilile mu muoto, nali lisio lyamwene lilya hwene lisio lya malenga minga ghano ghiseleleka ni ngufu. **16** Alyakoilelile inondue lekela lubale muluvoko iwa mwene ulwa ndyo, na kuhuma mumulomo ghwa mwene mwe jilyale ibamba inemi imbale sooni. Uvveni vwa mwene vulyale yumulika ndavule ulumuli luno lumulika kyongoo ulya lijuva. **17** Nilyatile nimwaghile, nikaghua pamaghulu gha mwene hwene muunhu junu awfile. Akavika uluvoko Iwmwene iwa ndyo kulyune naukuuti, "Uloghopaga! une nilaghavutengulilo nili ghwa vusililo, **18** nejuno kwenile. Nilyafwille, lolagha, nikukala kusila kusila! Kange nilinaso ifungulo isa kuvufue na kuvulugu.

(aiōn g165, Hadēs g86) **19** Pa uluo, ulembaghe sino usiwene, sino pwili lino, nasino silikwila pa isi. **20** Kulyune lufisime vwinila inondue lekela lubale sino usiwene kulguko lwango iwa ndyo, nikisonge kila ikyahabu ikyahabu tala lekela lubale: inondue lekela lubale vevanyamola va ng'ong'ano sila lekela lubale, ni kisonge kya tala lekela lubale se iila ing'ong'ano lekela lubale."

2 "Umunyamola ughwa lukong'anolekela Efeso lemba: 'Agha ghe masio gha jula junu igadilila inondue siila lekela lubale muluvoko iwa mwene ulwa ndio. Jula junu ighenda n'kate mu fyimilo ifya sahabu ifya tala lekela lubale ijova ndiki,' **2** "Nikagwile kuuti uvombile kungfu sako isa mbombo nu lugudo lwako uvupesie, na kwekuuti naluvangilile kuva na vahosi, kange vooni vano vikujikemela kuuti vasung'ua nambe navevene, vihufisie kuuti vadesi. **3** Nikagwile ghughulila nu lugudo, kange ukilile nytinga vwinila vwa litavua lyango, ujighe nukatile. **4** Looli iili lyelino nilinalyo vwinila vwako, uvulekile uvughano vwako vwa kwasia. **5** Lino kumbuka pene ukaghwile, ukalate na kuvomba imbombo sino ukavombie kuhuma pa vwasio. Ungabuhile ku lata, nikwisa kulyuve na kuvusia ikyimilo kyako kuhuma apa. **6** Looli uve uli niili, ghukalala ghala ghano Wanikolai vavombie, ghano nambe june nikughakalalila. **7** Nave ulinimbughulutu, pulikisia sino u Mhepo ikusivula ing'ong'ano. Nakwamwene junu ijesia nikum'pela uvutavule uvwa kyakulua kuhuma mu m'piki uvwa vrumi ghuno ghuliku Paradiso ija Nguluve.' **8** "Muvanyamola ava likong'anolekela Smirna lemba: 'Agha masio ghajula junu ghwa kuvwasio na kuvusililo junu akawile nakuvva mwumi kange: **9** "Nisikagwile imumuko isako nu vukotofu vwako (looli uve ulimofu), nu vudesi vvawala vano vikutambula va Yahudi (looli nave - vene nyumba ja kufunyla ija setano). **10** Nungoghopaghe imumuko sino sikukwagha. Lola! Usetano ilonda kukuvatagha vamo mulyumue mu ndinde neke mughelue, pe mupumuke ifighono kijjigo kimo. Muve vitiki mpaka kufua pe nikuvapela ingigha ija vrumi. **11** Nde ulini mbughulutu, pulikisia ghaga u Mhepo pano ikuvavula avitiki. Jula junu anoghile naga vvaghe uvu nangifu vwa vufue uvwa vuvili.' **12** "Mu vanyamola ava nyumba ija kufunyla ija Pergamo lemba: agha ghegħano ijova umwene junu alinavo ibamba inemi, uvufue uvwa vuvili. **13** "Niikagula pano ghukukala -pano pekile ikitengo kya vutua ikyahabu setano. Pa uluo uve ulyakolile ilitavualyango, kange nakalwitike ulwiko lwako luno lukwiline, kange ifighono fila ifya Antipasi mwolesi ghwango, mwitiki wango junu abudilie un'kate mulyumue, apuo pe pano u setano ikukala. **14** Looli nilinamasio madebe nuve: ulinavanhu ukuo vano vakolile um'bulanisio isa Balāamu, ghwe mwene junu akam'bulanisie u Balaki kuvika ifikuvasi pavulongolo pa vana va Israel, ulwakuuti valisaghe ifyakulia vinovihumisive ilitekelo kuminguluvi na ku vwalufuka. **15** Mulwakuva vulevule, naje vlinavu vamo vonovakolile imbulanisio isa Wanikolai. **16** Lino ulatagħe! Nde nagħvumbra anala, nikwisa ng'aring'an, pe nivomba ilugu mu vene ni bamba jino jihuma mumulomo għwango. **17** Neve uli ni mbughulutu, pulikisia kino u Mhepo ikusivula ing'ongano. Umwene junu ijesia, nikum'pela fimpanga fino fili kuvusyefu, kange nikum'pela ilivue lino lilembilue lino lilembilue iilitava ilipia pa kyanya pa ilivue, iilitava lino nakwale junu akawgħile loli umwene

juno ikulyupila.' **18** "Kwa munyamola ughwa lukong'ano lya Thiatira lemba: "Agha ghe masio gha Mwana ghwa Nguluve, umwene juno alinamaso ghamwene hwene lulapi lwa mwoto, ni sajo hwene shaba jino jikulilue kyongo: **19** "Nikagwile kino uvombile - ulughano lwako nu Iwitiko ni mbombo nhu lugudo lwako ulupesie, nakuuti kila kino ghwa vomba linolino kikilile ku kiila kino ukavombie tasi **20** looli nili nalo ili kulyuve: ghugundule kwa mama u Yezebeli juno ikutambula umwene m'bili muki mama, mu mbulanisio sa mwene ikuvasoveleng'ania avavombi vango kuvwafuka nakulia ikyakulia kino kikahumisivee litekelo kufihwani. **21** Nikam'pelile unsiki ughwa kulata, looli nailing'aanisie kulata uvuhosi vwa mwene. **22** Lolagh! Lolagh nikumpela ku kitala ikyia namu, navala vano vivomba uvuwafu voope ku mumuko inalamu, pa uluo valataghe kukino vavombie. **23** Nikuvata avanake vafue ni ng'ong'ano soonisikagula kuuti une nihungila amasaghe nuvunoghelua. Nikum'pela umuunhu ghweni kulyumue ndavule sino ivomba umwene. **24** Looli ku vamo kulyumue mwevano musighiile ku Thiatira, kuvala voonni vano navakolile im'bulanisio iisi, najumue mwevano namukagwile kiila kino vamonga vitambula vusyefu vwa setano, nijova kulyumue, 'nanivika kulyumue unsigho ghwoghwni.' **25** Kulisio lilino livisaghe, luvanoghile kuva ningufu m'paka niliva nikwisa. **26** Ghweni juno ilefia na kuvomba kikila kino nikavombie kufika kuvusililo, kwamwene mukum'pela uvutavulilua kufisikina. **27** 'Ghukuvatemagha nulukwegho lwa kyuma, ndavule ibakuli sa matope, ikuvadennyania fighavo fighavo.' **28** Ndavule nikupile kuhuma kwa Nhata ghwango, nikum'pela kange inondue ja palwakilo. **29** Nave ulinimbughulutu, pulikisia kiila kino u Mhepo ikusivula ing'ong'ano.'

3 Kwa munyamola ughwa lukong'ano iya ku Sardi lemba: 'Amasio ghajula juno akalolile imhepo sila lekela lubale isa Nguluve ni nondue lekela lubale. "Nikaguile kino uvombie. Uli nulughinio ulwakuva mwumi, looli uli-mfue. **2** Simuka nakukangasia sino sisighile, looli ghasighile padebe pifua, ulwakuva nanikasivwene imbombo sako kuuti sikwilene pa maso gha Nguluve ghwango. **3** Lino, kumbukagh, għala għand ukupile na kupulika. Ughalekagħe na kulata. Looli nave nagħusisimuka, nikwisa hene miji, nakange nungakagħe n'siki muki ghuno kwande nikwisa kulyuve. **4** Looli kwegħħale amatavua madebe agha vaanhu ku Sardi vano navakanyasisie amenda ghavanave, vighendagħha palikimo numue, vafwalile amenda amavalafu, ulwakuva vanoghile. **5** Umwene juno ilefia ifwiku amenda amavalafu, nambe padebe nanisimia, ilitavu lya mwene kuhuma mukitabu kya vvumi, kange nikulitambula ilitavu lya mwene pavulongo pa Nhata ghwango, na pavulongo pavanyamola. **6** Nave ulinimbughulutu, pulikkisia u Mhepo ndavule ikusivula ing'ong'ano." **7** "Kwa munyamola ughwa lukong'ano ulwa ku Philadelphia lemba: amasio għa jula mwimike kanga kyang'ani - juno alinifidindulilo fya Daudi, idindula nakwale kange juno idinda, idinda nakwale juno idindula. **8** Nikagwile kino uvombie. Lolaa, nikubikile pavulongo palyuve ghuno ghudinwike ghuno nakwale juno idinda. Nikaguile kuuti uli ningufu ndebe, looli ulyitke ilisio lyango kange nukanile ilitavua lyango. **9** Lolagh! Vooni valinyumba ja kufunyila ja setano, vala vano vii ta Yahudi kumbe navevene, pa uluo videsania. Nikuvavika

vise kukufuna pavulongo pa magħulu ghako, kange vikagħula kuuti nikakughanile. **10** Ulwakuva ugadilile ululaghilo lwango nu ligħo ulwa vupesie, nikukudimagħa kange mufivallo fyako ifya kugħelua kino kikwisa mu iisi jooni, kukuvaghela vala vooni vano vikukala mu iisi. **11** Nikwisa ng'aning'ani. Gadililagħha kyongo kila kino ulinakyo ulwakuuti napangavisagħe umuunhu ughwa kutola ingela jako. **12** Nikum'bika umwene juno ilefia kuva manda munyumba inyimike ijakufunyila ija Nguluve għwango, kange naalyahuma kunji lusiku. Nilemba kwa mwene ilitvua lya Nguluve għwango, ilitavu ilya likaja lya Nguluve għango (Yerusalem imia, lino likwika pasi kuhuma kukyanya kwa Nguluve għwango), nilitavu lyango ilipia. **13** Umwene juno ali nimbughulutu, ghwe apulikagħe kino u Mhepo ikusivula ing'ano.' **14** "Kwa munyamola ghwa lukong'ano lwa Laodikia lemba: 'Amasio ghajjula juno Amina, juno ihuvelua nu mwolesi ghwa kyang'ani, n'temi muvupeluva vwa Nguluve. **15** Nikaguile kino uvombie, kuuti uve nuli n'suvusu nambe m'pio, ninogħilue kuuti usavisagħha n'suvusu nambe mpio! **16** Pauluo, ulwakuva uve ulimfukefu, nulimpio nambe nulinsuvu, nikukusyetula uhume mumulomo għwng. **17** Ulwakuva ghwiċċi, "Une nili mofu, nili nukyuma kiġi, nanilonda nambe kimonga." Looli ni kagħwile kuuti uve ulimugħaji, kyongo, ghwa kusukunallila, uvugħolofu, um'bofu ghwa iisi. **18** Pulikisyagħa uluvungo lwango: ghulagh kulyune isahabu jino jisukilue nu mwoto ulwakuuti uve mofu, na menda amavalafu ghano għilangalenga ulwakuuti ghufwasiagħe juve kange ningahuvilagħe isooni isa vufula vwako na mafuta ghako paka mu maso ghako ukagħla kulola. **19** Ghweni juno nimugħanile, nikumulungika na pikum'bulanisja ndavule lunogħile pikukala; lino, piva ghwa kyang'ani na pikulaata. **20** Lolagh nimile pamulangi na kuhodesia. ghweni juno ipulika ilisio lyango na kudindula umulyango, nikwisa napikwingila munyumba ja mwene, napilia ikyakulia nu mwene għwoppe palikimo nune. **21** UMWENE JUNO ILEFIA, nikumpela uvwa kyang'ani pikukala pasi palikimo nune pakyanya pakitengo kyango ikyā vutua, ndavule une vule nikalefie na pikukala pasi palikimo nhu Nhata għwango pakyanya pakitengo kya mwene kya vutua. **22** UMWENE JUNO ALINIMBUGHULUTU, apulikisyagħe kino u Mhepo ikusivula ing'long'ano."

4 Yesikilile sooni iisi nikololile, nikawweene kuuti umulyango ghudindulilue ku kyanya. Ilisio lila ililongosi, likajovagħha nehe ġieme lu kelema, likatisagħha, "Isagħa apa, nikukusona sino siħumila yesikilile sooni iisi." **2** Nakalingi nikale mwa Mhepo, nikololile kwe kikale ikitengo kya vutua kivikilue ku kyanya, nhumunu akiakalile. **3** Jumo juno akiakalile akavonike ndavule ilivu iya Yaspi nu akiki. Kwelulayha uļwa kantigulu ulwafuula lusyungutile ikitengo ikyā vutua. Ulukangiglu ulwafuula iż-żarru iż-żebbu. **4** Lukisungukile ikitengo ikyā vutua peflyale ifiinga ifitengo ifya vutua fijjego fivili na fiine, vano vakkalile kufitengo ifya vutua valyale avaghħogħolo ifiġiġo fivili na vane, vafwasivue amenda amavalafu ni ngela isa saħabu kumatu ghave. **5** Kuhumila pa kitengo ikyā vutua lilyahumile ulumuliulwa lagi, ulugulumo nii lagi. Itala lekela lubale sikale sivika pavulongo pa kitengo ikyā vutua, itana sino Mhepo lekela lubale sa Nguluve. **6** Kange pavulongo pa kitengo ikyā

vutua kwejilyale inyanja, jino jiili pavalafu heene kilolelo. Vooni kusungutila ikitengo kya vutua kwevalyale avanyavwumi vaane, vano valya memile amaso kuvulongolo na kunsana. 7 Ikipelua ikyakwasia ikinya vwumi kilyale heene nyalupala, ikipelua kya vuvili ikiinyavwumi kilyale heene ngwada, ikipelua ikyatutu ikinyavwumi kilyalebni sura heene ja muunhu, ghwopebjula umunya vwumi ghwa vuune jilyale heene masimula jino jitogha ku kyanya. 8 Ifipelua fya vwumi fine na fila nakila kilyale na mapika n'tanda, fimemile amaso kukyanya na pasi pa fyeeene. pakilo na pamwisi navijika kujova, "Mwimike, mwimike, ghwe Mutua u Nguluve, untemi ghwa vooni, juno kwalyiale, kange pwale, juno ilikwsa." 9 Amasaki ghooni ifipelua ifinya vwumi pano vakahumisie uwimike, uvwoghopua na pikwoghopaua, naa pihongesia pavulongolo pajuno alikalile pakitengo ikio ikyatutu, umwene juno ikukala kisila na kusila jatu, (aiōn g165) 10 avaghogholo ifijigho fiivili na vaane vakafughime vavuo pavulongolo pa mwene pajuno aikalile ikitengo ikyatutu. Vakinamagha pasi pasjuno ikukala kisila na kusila jaatu na kutagha pasi ingeela sivanave pavulongolo pa kitengo ikyatutu vakatisagha, (aiōn g165) 11 "Unoghilue uve, Mutua ghwiit u Nguluve ghwiit, pikukwupila uwimike nu vwoghopua ni ngufu. Ulwakuva ulyapelile ifiinu fyooni na kuvugjane vwako, nakuvughane vwako, kwefililyle kange filypelilue."

5 Kange penikalola uluvoko lwa ndio ulwa jula juno aikalile pakitengo ikyatutu, gambo kino kilembilue kuvulongolo na kun'sana, kange lilyakanyilue amahuli lekela lubale. 2 Nikamwaghile unyangola unyangufu idalikila kulisio ilivaha, "Ghweveeni juno anoghile kufungula na kun'denya ifihudiko fya mwene?" 3 Nakwale umuunhu kukyanya nambe mu iisi kange pasi pa iisi juno anoghile kufungUKla ikitabu nambe pikwimba. 4 Nilyakolile nulusukunalo ulwakuva nalyavonike ghweghwoni jula juno kulidindula iligombo na kukulyimba. 5 Looli umughogholo akambuula, "Uleke pilila. Lolagh! Inyalupala ijakikolo ikyta Yuda, ija kisina kya Daudi, ilefisie, anoghile kuvalalula ikitabu kange kuhudula ifihudiko lekela lubale." 6 Mu kitengo ikyatutu navala vane avumi kange nava ghogholo vamo, nikamwaghile unyang'olo imile akavonekana hweene ndavule juno abudilue jilyale namapembe lekela lubale, na maaso lekela lubale - isio se Mhepo lekela lubale isa Nguluve sinosomolilue ku iisi jooni. 7 Akalutile akatola ikitabu kuhuma muluvoko ulwa ndio ulwajula juno aikalile pa kitengo ikyatutu. 8 Ye atolile ikitabu, avanyavwumi vane navaghogholo fijigho fiivili navane vakaghundama mpaka pasi pa iisi pavulongolo pa ng'olo. Umuunhu ghweni alyale nikilongilongi ni bakuli ja sahabu jino jimemile ufumba vuno vuli munyifunyo sa viitiki. 9 Valyimbile uwimbo ulupia. "Unoghile kutola ikitabu na kudindula umuhuli ghwa mweene. Ulwakuva ukekilue kange ni danda jako ukamughulile u Nguluve avaanhu ava kila kabilo, injovele, jamaa ni kisina. 10 Vukavavika vutua nava tekesi vwimila uvwakum'bombela u Mutua ghwitu voope vitemagha mu iisi." 11 Kange nikalola nikapulika ilisio iya vanyamola vinga kusungutila ikitengo ikyatutu - imbalilo ja vanave valyale imilioni ifilundo fiivili ni finya vwumi na vaghogholo. 12 Vakajova nilisio ilivaha, "Anoghile umwana ng'olo juno adumulilue kukivupila uvutavulilua,

uvumofu, uwawkyang'haani, ingufu uvwoghopua, uwimike nuvughinio." 13 Nikapulika ikipelua kyooni kino kikapulilue kino kilyale kukyanya na mu iisi na pasi pa iisi napakyanya pa nyanja, kiila kiinu mmun'kate mu kyeene kiiti, "Kwamwene jula juno ikale pakyanya pa kitengo ikyatutu na kwamwana ng'olo, kuvisaghe lughinio, vwoghopua, vwimike ni ngufu isa kutema kuvusila nokusila." (aiōn g165) 14 Avanyavwumi vane vakaati, "Ameni!" navaghogholo vakaghundamaga pasi na kukufunya.

6 Nikalolagh un'siki ghuno umwana ng'olovakati adindulile jimo mu mahuri ghalal lekela lubale, penikapulika jumo ghwa vala avanya vwumi vane akajovaghia nilisio lino liling'in ni ragi, isa!" 2 Nikalola pejilyale ifarasi imbalafu! juno alya pandile alyale ni bakuli, pe akapelua ingela. Akahumila hwene mulefia juno alefisie ulwakuuti alefie. 3 Unsiki umwana ng'olo akati adinduile umuhuri ghwa vuvili, nikam'pulika unyavwumi ghwa vuvili ijo, "isa!" 4 Kange ifarasi ijingé jikahumila - ndangali ndavule umwoto. Juno alyangalile alyapelilue uvutavule wwa kubusia ulutengano lwa mu iisi, ulwakuutibavanhua va hinjanaghe. Ujuo juno alyangalile alyapelilue ibamba imbaha. 5 Unsiki ghuno umwanang'olo akati adinduile umuunhu ghwa vutatu, nikapulika unyavwumi ghwa vutatu ijoba, "Isa!" Nikalola ifarasi initu juno alyangalile alyale nikipimiro mhu luvoko lwa mwene. 6 Nikapulika ilisio lino likavonekagha kuuti lya jumo mhu vala avanyavwumi lijoba, "kibaba kya ngano ku ndalama jimo ni fibaba fitatu ifya ngongilue vighusia ni ndalama jimo. Looli nungananganiaqhe amafuta nu luhuju 7 Unsiki ghuno umwanang'olo akati adinduile umuhuri ghwa vune, nikapulika ilisio iya vwumi ughwa vune jijoba, "Isa!" 8 Kange nikalola ifarasi inyalangi ija lipembo. Juno alya ngalile akatambuluagha ilitava lya mwene vufue, na vulungu jikam'bingililagha. Valyapelilue uvutavulilua pakyanya pa iisi ikimenyule kya iisi, kubuda ni bamba, kunjala na kuvutamu, na kufikano fya mulisoli mun'kate mu iisi. (Hadēs g86) 9 Unsiki ghuno umwana ng'olo adinduile umuhuri ghwa vuhanu, nikalolile pasi pakitekelo inumbula savala vano valyabudilue vwimila ilisio lya Nguluve kuhumila mu vwolesi vuno vulyan'kolile kyang'haani. 10 Vakalila ni lisiso ilivaha, "Mpaka lighi, untema gha fyoni, mwimike ghwa kyang'haani, ilighiga vano vikukala pakyanya pa iisi, napilimbila ululumbilo lwa danda jitu?" 11 Kange umuunhu ghweni akapelua qha isopeka imbalafu pevakavuluagha kuuti vanoghile ku ghulila padebe mpaka jiliva jikwilana imbalilo ing'wilani ija vavombi vajaake navanyalukolo vavanave avahinja navadimi jiliva jikwilana vano vilibudua, ndavule vala fino vakabudilue. 12 Unsiki ghuno umwanang'olo akati adinduile u muhuri ghwa tanda, nikalola pe kulyale ulutetemo ulukome. Ilijiva lilyale lititu hene Iwaghe, naghu mwesi ghuoni ghulyale heene danda. 13 Inondue sa kukyanya silyaghui le iisi, ndavule umpiki ghuno ghulaghala imeke sa ghweni unsiki ghwa ng'ala panoghusukanika niki mhupe. 14 Vulangavvukavukile ndavule iligombo lino lin'yengilue. Ifidunda fyoni ni fiponge filya humile pano filyle. 15 Kange avatua va iisi navaanhu vooni ava tambule navavaha va sikali, vamofu, vanyangufu, umuunhu ghweni juno n'kami nu mwavuke, vakafisama muma ngema na mumanalavue gha mufidunda. 16 Vakafivula ifidunda namanalavue, "Mutughwile! mutufise tuleke pikuvuvona uvweni wwa mwene juno ikalile pakitengobkya vutua

na kuhuma ing'alasi ija mwanang'olo. **17** Ulwakuva ikighono ikivaha ikya lyojo lya vanave jilipipi, ghweveeni junu kwande ikwima?"

7 Yesisilile isi nikavaghile avanyamola vane vimile mu nguto
ine isa iisi, vasighile imhepo ine isa isi ni ngufu ulwa
kuuti jileka kuva mheto jino jiggugula mu isi, pa kyanya pa
nyanja nambe lipiki liliino lisagh. **2** Nikam'bona umunyamola
ujunge ikuisa kuhuma kuvuhuma, junu alyale numuhuri ghwa
Nguluve junu mwumi. Akalila nilisio ilivaha kuvanyamolavane
vano vakapelilue uvatavule uwva kunangania iisi ni nyanya:
3 "Mulajilemasiagh iisi, inyanja, nambe amapiki kufika tuliva
tuvikile umuhuri mu vweeni vva maatu gha vavomba mbombo
va Nguluve ghwitu." **4** Nikapulika ikighelelo kya vano vakanyilue
umuhuri: imbilima iklundo kimo ni fijigo fine, vanovalyakanyilue
umuhuri kuhuma mufisina fyon ifya vaanhu mu israel: **5**
Imbilima kijigho nasivili kuhuma mukisina kya Yuda, imbilima
kijigho ni sivili valyakanyilue kuhuma mukisina kya Rubeti,
imbilima kijigho ni sivili valyakanyilue kuhuma mu kisina ikya
Gadi. **6** Imbilimakijigho na sivili kuhuma mukisina kya Asheri,
imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Naftali, imbilima
kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Manase. **7** Imbilima
kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Simioni, imbilima kijigho
na sivili kuhuma mukisina kya Lawi, imbilima kijigho na sivili
kuhuma mhukisina kya Isakari, **8** imbilima kijigho na sivili
kuhuma mukisina kya Zebuloni, imbilima kijigho na sivili kuhuma
mukisina kya Yusufu, ni mbilima kijigho na sivili kuhuma
mukisina kya Benyamini valyakanyilue umuhuri. **9** Yesikilile isio
pe nikalola, kwelilyale ilipuga ilikome lino nakwelile nambe
muunhu junu anoghile kukulivalita - kuhuma mufipelela fyon,
kisina, kikolo, ni njovole - vimile pa vulongolo pa kitengo
ikya vutua pavulongolo pa mwanang'olo. Valyafwalile isopeka
imbalafu valyale na matafi gha makindu mumavoko ghavanave,
10 valyale vikemela nilisio ilivaha kyongo: "Uvupoki vuli kwa
Nguluve junu ikalile pa kitengo kya vutua, na kwa mwanang'olo!"
11 Avanyamola vooni valyimile kusungutila ikitengo kya vutua
nakusyungutola avaghogholo vala palikimo navanyawvumi
vane vakaghundama pasi pa iisi nakuvika uwveni vuvanave
pakyanya pa iisi pavulongolo pa kitengo ikya vutua na pikufunya
kwa Nguluve, **12** vakatisagh, "Amen! Lughinio, vvimiike,
uvwakyag'haani, uluhongesio, vwoghopua, uvuvaghile nhi ngufu
fivisaghe kwa Nguluve ghwitu kisila na kusila! Amen (aiōn g165)
13 Kange jumo ughwa vala avaghogholo akamosia, "Avavevani
vano vafwalile isopeka imbalafu, kange vahumile kugh? **14**
Nikambuu, "Ghwe m'baha uve, ukagule juve pe akambula,
"Avavevani vahumile munalamu imbaha. Vasukile isopeka
saave naukuvalasia ni danda ja mwanang'olo. **15** Ulwakuva lino,
valipavulongolo pa kitengo kya vutuaikya Nguluve, vififikunya
kwa mwene pakilo na pamwisimuyumba imbaha inyimike ija
kufunyila ja mwene. Umwene junu ikalile pakyanya pa kitengo
kya vutua itiima ihema ja mwene. **16** Navilikujagha injala kange
nambe kyumilia kange, nilijuva nalikuvakasagha, nambe ilifuke
ilyakunya. **17** Ulwakuva umwanang'olo junu alipakate na
kate pa kitengo ikya vutua iva ghwe n'dimi ghwa vanave,

ikuvalongosiagh mu ndiwivuko isa malenga agha vwumi, naju
Nguluve ipyasilaghama masosi mu maso gha vanave.

8 Unsiki ghuno umwanang'olo akati adinduile umuhuli gha
lekela lubale, pe kukava kimie kukyanya kufikila hwene
kivalilo kya kivalilo. **2** Kange pe nikavavona avanyamola
lekela lubale vimile pavulongolo pa Nguluve pe vakapelugha
ing'elema lekela lubale **3** Unyamola ujunge akisa, akolelile
ibakuli inya sahabu inya vufumba, imile pakitekelo. Akapelua
uvufumba vwinga ulwakuuti avahumie palikimo ni nyifunyo sa
vitiki vooni pa kitekelo ikya sahabu pavulongolo pakitengo
kya vutua. **4** Iliyosi ilya fumba vula, palikimo ni nyifunyo sa
vitiki, likatogha kukyanya pavulongolo pa Nguluve kuhuma
muluvoko lwa munyamola. **5** Umunyamola akatoola ibakuli ija
fumba akamemia umwooto kuhuma ku kitekelo. Pe akatagha
paasi pakyanya pa iisi, pe ghakahumila amasio gha rangi,
imuli sa rangi nulutetemo lwa iisi. **6** Avanyamola vala lekela
lubale vano valyale ni ng'elema lekela lubale pe vakiling'aniagh
kukusikuva. **7** Umunyamola ghwa kwasia akakuva ulukelema
lwa mwene, pejikahumila ifula injia mavue nu mwoto ghuno
ghuhasing'inne ni danda. Vakataghua pasi pa iisi ulwa kuuti
ikighavo iisi kimo ikya iisi kipie, ikighavo kimo ikya mapiki
ghakapia nilisili lyooni lyololo likapia. **8** Umunyamola ghwa vuvilli
akakuva ulukelema lwa mweene, ikiinu hweene kidunda kikome
kino kikapisagh nu mwoto ghukataghua mu nyanya. Ikighavo
kyanya kikava danda, **9** ikighavo kimo ikya vupelua ifyumi
ifya mu nyanya fikafua, nikighavo kimo ikya meli sikanangika.
10 Umunyamola ghwa vutatu akakuva ulukelema lwa mwene,
inondue imbaa jikaghua kuhuma kukyanya, jikamulikagh
heene tochi pakyanya pa fighavo fya fikogha ni dwivuko sa
malenga. **11** Ilitava lya nondue jikatambulua pakanga. Ikighavo
kimo ikya malenga kikava pakanga avaanhу vinga vakafua
vvimila vva malenga ghano ghalyale makali. **12** Umunyamola
ghwa vuune akakuville ulukelema lwa mweene, ikighavo kimo
ikya lijuva kikatovua palikimo nikighavo kimo ikya mwesi
nikighavo kimo ikya nondue. Pa uluo ikighavo kimo ikya fooni
kikahambuka kuva ng'iisi; ikighavo kimo ikya pa mwisi nikighavo
kimo ikya pakilo nafliale nulumuli. **13** Pe nikalola, pe nikapulika
imasimula jino jikapululukaghak pa kati pa vulanga jikakemelagh
ni lisio ilivaha, "liga, iiga, iiga, kuvala vano vikukala mu iisi,
vvimila vva Iwijilo lwa lukelema luno lusighile luno lulipipi
kukuvuua nu munyamola ughwa vutatu."

9 Kange umunyamola ghwa vuhanu akakuva ulukelema
lwa mwene. Nilwa jaghile inondue kuhuma kukyanya jino
jilyaghui mu iisi. Inondue jikapellue ifungulo sa mwina
lino likalungime ku mwina ghusila vusililo. (Abysos g12) **2**
Alyadindwile u mwina ghuno naghudughile, nlyosi likatogha
kukyanya likatavine kuhuman'kate mu lina heene lyoosi kuhuma
mu mbembelo imbaha. Ilijuba nu vulanga filyahambuikie fikava
ng'iisi vvimila vva lyosi lino lilyahumile ku mwina. (Abysos g12)
3 N'kate mulyosi sikahuma imasi sikisa pakyanya pa iisi, sope
sikapelua ingufu ndavule sila isa king'omilivili pakyanya pa iisi.
4 Sikavulua imasi sileke kunangania ilisol mu iisi nambe umela
ghwoghwoni umwololo nambe umpiki, apene looli vavaanhu
vano vakale vasila muhuri ughwa Nguluve muvweni vva pamaso

ghavanave. 5 Napakatavulua kukuabuda avaanhу avuo, looli pikuvapumusia kwene amesi gha hano. Uvuvafi vuvanave vulyahwene ndavule uwwa kung'enyua ni king'omilivuli ndavule ja jing'enyua avaanhу. 6 Mofighono ifio avaanhу vilondagha uvufue, looli navangakuвone uvufue. Vinogheluaghа kufua, looli uvufue vulikuvakimbila. 7 masi silyaling'inе ni farasi sinosilyaling'anisivue kuvuligu. Ku matu ghasene kwe kilyale ikiinu heene ngela ja sahabu nu wveni vwa sene vulyale nndavule avaanhу. 8 Silyale nilinyele heene sa va mama namino gha sene ghalyale hee nyalupala. 9 Silyale nikifua heene kifuva kya kyuma ilisio na mapiika gha seene ghalyale heene lisio lya gale nyingga isa vulugu ni farasi sino sikimbila kuluta kuvulugu. 10 Soope silyale namakila heene ki ng'omilivili mumakila gha seene mwesilyale ingufu isa kunangania avaanhу amesi ghahanо. 11 Valyale na ghope hwene n'tua pakyanya pa vanyamola ava mwina ilya kuvusila kusila. Iilitavaу lya lyeene mu Kiebrania lye li Abadoni, na mukiyunani ilitavua lya mweene Appolioni. (*Abyssos g12*) 12 liga ja kwasia jikilile. Lolagha! Yelikilile illi kulifua ivili sikwisa. 13 Umunyamola ghwa tanda akakuva ulukelema lwa mwene, nikapulika ilisio lihuma mu lipembe iya pakitekeloikya sahabu kino kilipavulongolo pa Nguluve. 14 Ilisio likam'bula umunyamola ghwa tanda junо alyale nulukelema, "Valeke avanyamola vane vano vakungiluemу kikogha ikivaha ikyя Efrata." 15 Avanyamola vala vane vakaling'anisivue kukivalilo ikio ikighelanifu, ikighono ikio, umweesi ughuo, nu mwaka ughuo, valyavalekile va vam'bude avaanhу ikighavo kimo. 16 Ikighelelo kya va sikali vano valya ngalile ifarasi valyale imbilima ifilundo fivili. Nilyapulika ikighelelo kivanave. 17 Uluo fye nilyalolile ifarasi mumbonekelо sango navalа vano valyangalile: Ififua fivanave filangali ndavule u mwoto, ibululu jino jikapile ni njano jino najikapile vunono. Amatu gha farasi ghalyahwanine nagha nyalupala, namumalomo gha seene ghukahuma umwoto, bilyosi nikibiriti. 18 Ikighavo kya vaanhу valyabudilue ni mumuko isio itatu: umwoto, ilyosi niki biriti kino kika humile mumalomo gha seene. 19 Ulwakuva ingufu sa farasi silyate mumalomo ghaave na mumakila gha seene ulwakuva amakila gha seene ghalyaheene ndavule injoka, silyale na maatu ghano ghalyavombile pi kuvalemasia avaanu. 20 Avaanhу vanovalyasighile, vala vano valyakyale kubudua ni mumusio isio, navakalatile imbombo sivanave sino vakavombile, kange navakabuhilile kukufuna kumapepo na kuma nguluve agha sahabu, indalamа, shaba, amavue na mapiki ifiu fino nafilola, kupulika na kughenda. 21 Kange navalyalatile uvubudi vuvanave, uvuhavi vuvanave, uvuvwafu vuvanave nambe isila sivanave isa vuhi.

10 Kange nikam'bona umunyamola ujunge um'ba ikwika pasi kuhuma kukyanya. akadindilue mulifunde, kwelilyale ilin'ganga lyosi pa mutu ghwa mwene. Uwensi vwa mwene vukale ndavule inguzo ja mwoto. 2 Alyakolile iligombo ilidebe muluvoko lwa mwene lino ilikale livalulilue, najumwene akavikile ulughulu lwa mwene ulwa ndyo pakyanya pa nyanja nulughulu lwa mwene ulwa ng'ighi pakyanya pa iisi. 3 Kange akatova ilisio ilivaha ndavule inyalupala pano jiguluma, nunsiki ghuno akatovile ilisio iragi lekela lubale sikagulwima. 4 Unsiki iragi lekela lubale ysigulwime, nikale pipi pilemba, looli nikapulika

ilisio kuhuma kukyanya liti, "Lolelagha sileke pihuma kino iragi lekela lubale sijovile. Ulekaghe pilemba." 5 Kange unyamola junо nikamwaghile imile pa kyanya pa nyanja na pa iisi, allinule uluvoko lwa mwene kukyanya 6 nakukujigha kwajula junо ikukala kuvusila nakusila junо akapelilue kuvulanga ni fyonи fino mwefile, iisi ni finu fyonи fino mwefile, nyanja ni finu fyonи fino mwefile: "Nakwekule kudila kange. (*aiōn g165*) 7 Looli mikighono kiila, unsiki umunyamola lekela lubale iliva pipi kukuva ulukelema lwa mwene, pe ulusyefu lwa Nguluve lulua lukwiline pano apulisia kuvavomba mbombo vamwene vavili." 8 Ilisio lino nikapulike kuhuma kukyanya likambula kange: "Lutagha, tola iligombo ilidebe lino livalulilue lino lilimuluvoko lwa munyamola junо imile pakyanya pa nyanja na pakyanya pa iisi." 9 Kange nikalutа kwa munyamola na pikum'bula anipele iligombo ilidebe. Akam'bula, "Tola iligombo kange ulie. Nikukuvika ilileme lyako live nuvuvafi, looli mumulomo gjwako liliwa linofu ndavule uvwuki." 10 Nikatoolile iligombo ilidebe kuhuma mulovo ulwa munyamola na kulia. ikale linofu ndavule uvwuki mumulomo ghwango, looli ye nitile ilileme lyango likale nuvuvafi. 11 Kange ilisio lika mbulile, "Lunoghile kuvila kange vvimila vwa vaanhу viinga, ikisina, injovele na vatusi."

11 Nilyapellue illasi lya kuvombela ndavule ulukwegho ulwa kupimila. Nikavulua, "Vukabkange ukapime inyumba inyimike ijakufunyla iya Nguluve nitilekelo navala vano vikufunya mun'kate mwa mwene. 2 Looli nungapimaghe kuluвigho ulwa kunji lwa nyumba inyimike ijabkufunyla, ulwakuvavapelilue avaanhу avapanji. Pe vikikanya ilikaja inyimike munsiki ughwafighono fine nifivil. 3 Nikavapela avolesi vango vavili uvutavuliluavuvwa ku vila kunsiki ughwa mbilima jimo filundo fivili ni fijigho ntanda, yevafwalile ifigunila." 4 Avolesi ava ghe mapiki gha vili agha makindu nifisonge fivili fino fyimile pavulongolo pa Mutua ghwa iisi. 5 Ndavule umuunhu ghweni ililamula ku nangania, umwoto kuhuma mumalomo ghavanave nakunangania avalugu vavanave. Ghweni junо ilonda kukuvanangania lunoghile abudue kusila iiji. 6 Avolesi ava valiningfu isa kudinda uvulanga ulwakuuti ifula najingatonyaghe unsiki ghuno vivila. valiningfu isa kuhambusia amalenga kuuva danda nakutova iisi ni mumuko sooni un'siki ghwnoni vangighane. 7 Unsiki gjuno viliva vamalile uvwolesi vuvanave, kila ikikanu nikiila kino kihuma mumwina ghuno ghusila kuvusila ivomba uvulugu vuvanave. Ikuvalafia na kuvabuda. (*Abyssos g12*) 8 Amavilli ghavanave ghilighona mu m'pulo ughwa likaja ilivaha (ghuno ikihwani kitambulivua Sodoma ni Misiri) pano uMutua ghavanave akapumusive. 9 Ifighono fitatu na pakati vamo kuhuma muvaanhу, kisina, jovele, nakila kisina viologha amavilli ghavanave kange navange naviliumia uvutavule kuvika mu mbipa. 10 Vala vano vikukala mu iisi vihovoka vvimila vwa mwene nakukwovela, nambe kulaghisania uluvonolo ulwakuva avuo avavilli vavili valyavapumwisie vala vano vikukala mu iisi. 11 Looli ifighono fitatu na pakati ulujilo nu vwumi kuhuma kwa Nguluve jikivingila avene vikwima ku maghulu ghavanave. Uludwesi uluvaha lukuvaghwa vala vano kuvavaguha. 12 Kange vipulika ilisio ilivaha kuhuma kukyanya likuvavula, "Mwise kuno!" Navene viluta kukyanya mulifunde, unsiki ghuno avalugu vavanave viloola. 13 Mukivallo ikio kuliva nulutetemo uluvaha luno ulwa

kijigo kimo ulwa likaja lughua. Avaanhu mbilima lekela lubale vibudua mu lutetemo navano visighala vvumi vikwoghopesivua nakumpela u Nguluve uwimike uvwa kukyanya. **14** liga ja vuvi yejikilile. Lolagh! liga javutatu jikwisa ng'aning'ani. **15** Kange umunyamola ghwa lekela lubale akatovile ulukelema lwa mwene, nilisio ilikome lilyajovile kukyanya na kuuti, "Untua ghwa iisi vwa vatua umitua ghwitu nu ghwa Kilisite ghwa mwene. Ilitema kuvusila nokusila." (aiōn g165) **16** Looli avaghoghohlo ifijigo fivili na vane navano vakikalile pafitengo fya vutua pavulongolo pa Nguluve valyaulghwile vavuo pasii pa iisi, uvweni vuvanave vwinime pasi, naveene vakifunyagha kwa Nguluve. **17** Vakaati, "Tuhumia inyongesio siitu kulyuve, Mutwa Nguluve, n'tema ghwa fyooni, ghwa junu pwale, najuno pweukale, utoolile ingufu sako imba Isa kutengula kutema. **18** Avapanji vakakalala, looli ilyojo lisile. Un'siki ghufikile ku vafue ku highua uve kukuvohele avavombi vako avavili, avitiki na vano vikulyoghopa ilitavaa lyako, vooni vavili vano navanoghile kiinu navanyangufu. Nu n'siki ghwako ghufikile un'siki ughwa kuvanangania vaala vano vakale vikujinangania iisi." **19** Kange inyumba inyimike ijakunyila ija Nguluve ku kyanya lilyadindulilue nilisanduka ilya agano lya mwene lilyavonike munyumba inyimike ija kufunyila jjamwene. Kwelukale ulumuli nu lumuli, injeghelo, ulugulomo ulwa ragi, ulutetemo ulwa iisi namavue agha fula.

12 Ikivalilo ikivaha kikavoneka kukyanya: un'dala junu aluawwikilue nulujuva, akale nu mwesi psi pamaghulu gha mwene; ni ngeela ija nondue kijigo ni fivili sikale pakyanya pa muutu ghwa mwene. **2** Alyale namimba kange akalilagha vwinila vwa vuvafi vwa kuhola nuvuvafi uvwa kukufungula. **3** Likivalilo ikinge kikavoneka kukyanya: Lolagh! Kulyale ni njooka indangali imbaa jino jilyale na maatu lekela lubale na mapembe kijigo kimo kange pe kulyale ni ngigha lekela lubale mumature gha seene. **4** Unkila ghwa jeene ghukasyolagha ikighavo kimo ikya nondue ku kyanya nakutagha pasi pa iisi. Injoka jikima pavulongolo pa mama junu akale pipi kuhola, ulwakuuti unsiki ghuno ihola, apate kukun'kulubika umwana ghwa mweene. **5** Alyamuholile umwana, umwana junu ilikufitema ifipelela fyooni mu lukwegho ulwa kyuma. Umwana ghwa mwene alya tomolilue ku kyanya kwa Nguluve ku kitengo ikya mwene ikya vutua, **6** naju mama alyakimbilile kulukuve pala pano u Nguluve alyapaling'anisie kuva apuo kulwa mweene, ulwakuuti atanguie ifighono mbilima jimo nifughono ntanda. **7** Lino kwelilayale illugu kukyanya. U Mikaeli na vanyamola vake vakalwisagha ni njooka imbaa na vanyamola va mweene vakalwisagha na voope. **8** Looli injoka najilyale ni ngufu sino sikhiline kulefia. Pa uluo na pwevulyale kange uvwelefu kukyanya kwa mwene na vanyamola va mwene. **9** Injoka im'baha injoka jila ja pakali jino jitambulivua ibilisi nambeusetano junu isyanga - iisi jooni akataghua paasi pa iisi, nava vanyamola va mwene vakataghua paasi palikimo nu mweene. **10** Kange pe nikapulika ilisio ilivaha kuhuma ku kyanya: "Lino uvupoki vvisile, ningufu nu vutua vwa Nguluve ghwitu, nuvutavulilua vwa kilisite ghwa mweene. Ulwakuva umwoheesi ghwa nyalukolo vitu ataghilue pasi— junu avaholagha pavulongolo pa Nguluve ghwiiu pamwisi na pakilo. **11** Valyan'tolile ni danda ja mwanang'olo na Kulisia

lya vwolesi vuvanave, ulwakuva navalighanile fijo uvukalo vuvanave, nambe kufua. **12** Pauluo, lulutilagha, umue kukyanya, numue mwevano mukukala mun'kate mu jeene. Looli liga ku iisi na kunyanya ulwakuva umosu ikile kulyumue. Amemile ing'alasi, ulwakuva akagwile kuuti alinu nsiiki n'debe. **13** Un'siki injoka pano jikakagwile kuuti jitaghilue pasii pa iisi, akamfuata u mwana mama junu alyaholile umwana un'dimi. **14** Looli umwana mama alyapelilue amapika gha vavili agha masimula ing'ome, ulwakuti akagule ku pululuka kufika pala pano pakaling'anisivue jujuo ku lukuve, pala pano panoghile kuloluta nu mwene, kunsiki, amasiki kukimenuyle kya nsiinki - pano najinoghile pikupafikila injoka jiila. **15** Injoka jikakung'a amalenga kuhuma mumulomo ghwa jene ndavule ikikogha, ulwa kuuti jivombeke ghonsyole. **16** Looli iisi jikatanga umwana mama. Jikahaama umulomo ghwa jene na pigulubika ikikogja kino jikafunyile injokabkuhuma mumulomo ghwa jene. **17** Pe injoka jikan'alalila u mama jula ghwope pe akavuka na pivomba uvulugu nikipelela kya mwene kyooni vala vano vileva ku ndaghilo sa Nguluve na pigadilila uvuhosi vwinima u Yesu.

13 Kange injoka jikima pakyanya pa lihanga mulubale mu nyanja. Kange nikakivona ikuu kihumile mu nyanja. Kilyale namapembe kijigo kimo na maatu lekela kubale. Mumapembe gha jeene mwesiyale ingela kijigo, na mumatu gha kyeene mweghalyale amasio agha kubenapula kwa Nguluve. **2** Ikitanu iki kimo alyakivwene kilya hwene duma. amaghulu gha jeene ghalyale heene gha Samagu, umulomo gjwa jeeene ghulya heene ghwa nyalupala. Ilijoka lila likam'pela ingufu, napakitengo kya mwene ikya vutua nuvutavulilua uvunyangufu kyoongo kutema. **3** Umutu ghwa kikanu kimonga kilyavonike kuuva nuvulemale uvuvaha vunovulyanoghile kumuletela uvufue. Looli uvulemale vwa jeene vukasooka, iisi jooni pe jikadegha jikavingilila kung'anu. **4** Kange vakifunyka ku njoka, ulwakuva alyapelilue uvutavulilua nikikanu kiila, kange vakifunyka kukikanu kiila, vakaghendelelegha kujoova, "Ghweveni ndavule ikikanu? kange "Ghweveni juuno itovana nakypoe? **5** Ikitanu kikapelia umulomo ulwakuuti kijooive amasio gha kughinia namaligho. Kilyatavulilue amesi ifijigo fiine nagha vili. **6** Pauluo ikitanu kikadindula umulomo ghwa kyene kujoova amaligho kwa Nguluve, kikaligha ilitavua ilya mwene, napapano akikalagha navano vikukala kukyanya. **7** Ikitanu kikatavulua kuvomba uvulugu na vitiki pikuvatola, kange, kikapelia uvutavulilua kufipeelela fyooni, kuyaanh, kunyovele na kufisina. **8** Vooni vano vikukala mu iisi vikufunyagha kwa mweene, ghweni junu ilitavua lyake nalilembilue, kuhuma iisi jipelua, mukitabu kya vumi, kino kya mwana ng'olo, junu alya dumulilue. **9** Nave ghweenie junu alinimbughulutu ghwe apulikisaghe. **10** Nave jumonga aghomilue, kwoope kuvughomua iluta. Nave jumo ibuda ni bamba, ni bamba ibuduagh. Iji ng'emela ja vukola nu lugudo nu Iwitiko ku avuo nu Iwitiko ku avuo vaano viitike. **11** Kange pe nikavona ikitanu ikinge kikwisa kuhuma mu iisi. Kilyale namapembe ghavili heene ng'olo pe jikajova heene njoka. **12** Alyatuhufisie uvutavulilua vyooni mu kikanu kila ikya kwasia nauva apuo kyeene nakuvomba mu iisi navala vano valikalile vikufunyka kukikanu ikilongosi, kila kino uvulemale vyaa kyeene

vuponile. **13** Akavombie ikidegho ikinyangufu, kange akaviki umwooto ghuike mu iisi kuhuma kukyanya pavulongolo pa vaanhу, **14** na kukivalilo akatavulivue kuvomba, akavasyangile vaala vano vikukala mu iisi, ikuvavula kuling'anisia ifihwani nu vwoghofi uvwa kikanhu kino kikalemasivue ni bamba, looli ikukala. **15** Alyatavulivue kuhumia umwuja ku kihwani iky a kikanu ulwakuuti ikihwani kikagule pijova na pikuvambusia vooni vanovakan'kanile kukufuna kukikanhu vabudue. **16** Kange akumilisie kwa muunhu ghweni, juno asita luvumbulilo nhu nyangufu, umofu nu n'kotofu, umwavuke nun'kami, kukwipula ikivalilo muluvoko ulwa ndio nambe mwveni. **17** Nambe nalulyanoghile kwa muunhu ghweni ku ghusia nambe kughula mwene juno alinikivalilo iky ngano, iiji je nambe ilitavaa lyake mwelighendela. **18** Iji jilonda uvukola. Nave ghweni alinuvukagusi, muleke akagule kuvomba imbalilo ja namba ija kikanu. Ulwakuua namba ja vumuunhu. Inamba jake ja filundo tanda nifijigo tanda na tanda.

14 Nilyalolile nikambwene umwanang'olo imile pavulongolo palyune pakyanya pa kidunda iky Sayuni. palikimo nu mwene vakale kijigo kimo na fine imbilima inne avanyalitavaa lya mwene ni litavua la Nhaata ghwa mwene lilemblue mufipelua fya vweni vuvanave. **2** Nikapulike ilisio kuhuma kukyanya lipulikika ndavule ulungulumo lwa malenga minga nilisio ilivaha lya ragi. Ilisio lino nikapulike hweene vakuba filongilongi vanovikuva ifilongilongi fivanave. **3** Vikwimba ulwimbo ulupia pavulongolo pa kitengo kya vutua na pavulongolo pavanya vwumi vane kange navaghogholo. Nakwale nambe unyangufu ughwakumanyila ulwimbo uluo nambe imbilima kilundo kimo ni mbilima fijigo finne ni mbilima inne vano vapokilue kuhuma mu iisi. **4** Ava vevano navikinyasie vavuo ku vamama ulwakuva vakirolelile vavuo nimbombo sa vuvwafu. Ve ava vanovakam'bilingilile umwanang'olo pooni pano akalutagha. Ava valyapokilue kuhuma ku vaanhу vakava meeke sa kwasia kwa Nguluve na kwa mwanang'olo. **5** Napwevule uvudesi vuno vukavonike mumalomo ghavanave; navipika. **6** Nikamwaghile unyamola ujunge ijumba pa kate nakate pa vulanga, jujuo unyamola ughwa kukyanya unyamola unofu kupulisia vano vikukala mu iisi kukila ku kipelela, kisina, njooove na vaanhу. (*aiōnios g166*) **7** Akavakemelle kulisio ilivaha, "Mumwoghopaghe u Nguluve kange mu mpelagha uwimike. Ulwakuva unsiki ghwa vuhighi ghulipipi mufunyaghe kwa mwene, umwene juno apelie uvulanga, ni iisi, ni nyanja, ni ndwivuko sa malenga." **8** Umunyamola ujunge - umunyala ghwa vuvili - akavingilila iti, "Ughuile, ughuile Babeli m'baha, juno akavanywisiese avafipelelalujo lwa vumalaya, nulunge luno lukalete ing'alasi kuveene." **9** Umunyamola ujunge - umunyamola ghwa vutatu - alya vavingilile, akajova kulisio ilivaha, "Ghweni juno ikufuna ujijo ikikanhu nikii hwani kya mwene, kange kukwupila ikivalilo iky weni vwa mwene nambe uluvoko, **10** umwene kange ilinyua uluhujo lwa lyojo lya Nguluve, uluhujo luno lulung'anisivue na kukungua nambe ku hasiling'ania mukikombe iky ng'alasi ja mwene. Umuunhu juno inyua ilipumuka ku mwooto nhu mwooto ughwa kibiliti pavulongolo pa vanyamola va mwene na virnike pavulongolo pa mwana ng'olo. **11** Nilyosi lya vuvafi vuvanave likavuka kuluta kuvusila na kusila,

navalyale nulupumo pamwisi na pakilo - vala vano vikufunya ku kikanu na kukihwaani kyake umuunhu ghweni juno alyupile ikivalilo iky litavua lya mwene. (*aiōn g165*) **12** Iji ng'emero ja kughuula na kuguda ku vimike, vala vano vikusitika indaghilo sa Nguluve nu Iwtitiko mwa Yesu." **13** Nilyapulike ilisio kuhuma kuvalunga liiti, "Lembagha isi: Vinomile avafue vano viwfila mwa Mutwa." "Ena," ijoba u Mhepo, "Ulwakuuti vapume kuhuma mu mbombo saave, ulwakuva imbombo saave sikuvavingilaghа." **14** Nikalola nikalivona ilifunde ilivalafu, juno alikalile mulifunde ilajumo alyale kihwani kya mwana ghwa muunhu. Alyale ningela ja sahabu pamutu ghwa mwene ni bamba inemi muluvoko lwa mweene. **15** Umunyamola ujunge kange akisile kuhuma ku nyumba inyimike ijakufuna pe akakemela nilisio ilivaha kuluta kwa jula juno alikalile mulifunde: "Toola ibamba jako utengule kubena. Ulwakuva unsiki ghwa mbeno ghufikile, ulwakuva ifyakubenua fino fili mu iisi fifikile." **16** Kange jula juno alyale mulifunde akakilisia ibamba jaake pakyanya pa iisi naji iisi jikabena. **17** Umunyamola ujunge akisa kuhuma kunyumba inyimike ijakufunila ija kukyanya; Ghope alyale ni bamba inemi. **18** Kange pe akava umunyamola ujunge kuhuma kukitekelo, nu munyamola ujunge juno alyale nuvutavulilua ku mwootho. Akanikemela nilisio ilivaha umunyamola juno alyale ni bamba inemi, "Toola ibamba inemi pe ukong'arie amatafi gha luhuje kuhuma ku musabibu ughwa iisi, ulwakuva lino isabibu sivesile." **19** Umunyamola alyatwalile ibamba mu iisi pe akakong'aria um'beno ghwa sabibu sa iisi pe akatosia mulipipa ilivaha iya luhujo iya ng'alasi ja Nguluve. **20** Ikhujilo iky luhujo kikadijuadija kunji ku likaja najidanda jikakung'ika kuhuma ku kyimo iky hatamu ja farasi, ku stadia ijambilima jimo nifilundu tanda.

15 Kange nikalola ikivalilo ikinge kukyanya, ikivaha kange kya kudegha; Kwevalyale avanyamola lekela lubale vano viletumumuko lekela lubale, sino silyale mumuko sa kuvusililo (Mu uluo ing'alasi ja Nguluve jiva jikwiline). **2** Nikakyaghile kila kino kikahumile kuuva nyanja ija bingabinga jino jilyahasing'inе nhu mwootho, kange jikima palubale pa nyanja pano vala vakafesie vwiimila vwa kikanu kihwani kyawene, na pakyanya pa namba vwiimila mu litavua lya mwene. Valyakolle ifilongilongi fino valyapelilue nu Nguluve. **3** Valyale vikwimba ulwimbo lwa Musa, um'bombi ghwa Nguluve nu Iwimbo lwa mwanang'olo: "Imbombo sako m'baha kange sa kudegha, Mutwa Nguluve, ghwejuno utemile fyooni. Ghwa lwei na si siila sako sa kyang'ani sa kyang'ani, Ntua ghwa fisina. **4** Ghweveeni juno ikunua kukukwoghopa uve Mutwa na kulyimika ilitavaa lyako? Ulwakuva uve juve ulimwimike. Ifisina fyooni fikwsa kukufunya pavulongolo palyuve ulwakuva ulinofu ni mbombo sako sivonike." **5** Yeghakilile amambo aghuonikalolile, pavwimike kyongo, panolikale ilihema lya vwolesi lino likadindukile ku kyanya. **6** Kuhuma pa vwiimila kyongo vakisa avanyamola lekela lubale avanyamumusio lekela lubale, vafwalile ameenda amanono, ikityani kino king'ala nu mshipi ughwa sahabu kusunguta ififiva fivanave. **7** Jumo ughwa vala vano vumi vanne akahumia kuvanyamola lekela lubale ni bskuli lekela lubale isa sahabu sno silyamemile iyojo lya Nguluve vano vikukala kusila na kusila.

(aiōn g165) 8 Pawwimike kyongo pakamemile iyosi kuhuma lwimike ulwa Nguluve na kuhuma mungufu sa mwene. Nakwale nambe jumo juno naingile m'paka imumuko lekela lubale isa vanyamola.

16 Nikapulika ilisio ilivaha kuhuma pa vvimike kange liiti kuya avanyamola lekela lubale, "Lutagha ukakung'e mu iisi ifuvugaana lekela lubale ifya ng'aalasi ja Nguve." 2 Umunyamola wa kwanda ajaluta akakung'a ikivugaana kya mwene mu iisi; uvulemale uvuvivi na manyavuafi kyongo ghasile mu vaanhu ava nyakihwani kya kikanu, kuvala vano vakifunyaghya ku kihwani kya jeene. 3 Umunyamola ghwa vuvili akakung'a ikivughana kya mwene mu nyanja; jikava hwene danda ja muunhu juno afuile, ifipelua fyoni ifinyawumi fikafua. 4 Umunyamola ghwa vutatu akakung'a ikivugaana mu fikogha na mu ndiwivuko sa malenga; fikava danda. 5 Umunyamola ghwa malenga iiti, "uve ulimwimike - juno kweule kange juno kwe ulyale, mwimike ulwakuva uletile uvuhighi uvu. 6 Ulwakuva vakakung'ile idanda ja vitiki na vavilli, avapelie aveene kunyua idanda; kyekino kivanoghile. 7 Nikapulika ikitekelo kikwamula, "Ena! Mutwa Nguluve juno utemile fyooni, ihiihgo sako sa lwei kange sa kyang'an'i." 8 Umunyamola ghwa vune akakung'a kuhuma mu bakuli ja mwene pa lujuva likatavulilue kukyanya avaanhnu nu mwooto. 9 Vakyanyanyilue nilifuke ilya kwoghofia pe vakasyojola ilisio lya Nguluve, avanyangufu mumuko sooni. Navalayatalile nambe pikum'pela uvwimike. 10 Umunyamola ghwa vuhanu akakung'a kuhuma mubakuli ja mweene pakitengo kya vutua ikyu kikanu, ing'iisi jika kupikile uvutua vwa mwene. Vakagweenula amino muvuvafi kyongo. 11 Vakamulighile u Nguluve ghwa kukyanya vvimila vwa vuvafi vuvanave nu vulemale vuvanave, valyajighe navalatile kusila sino valyavomble. 12 Umunyamola ghwa ntanda alyakung'ile kuhuma mubakuli ja mweene mu kikogha ikivaha, iki Frati, namalenga gha kyeene ghahuma ulwakuuti kikagulike kuling'ana isiila ku vutua vanovikwisa kuhuma kuvuhuma. 13 Nikasaghile imhepo inyali itatu silya vonike hwene manyotu ghano ghihuma kunji mumulomo ghwa njoka, ing'anu jila, nu mbiili ghwa vudesi jula. 14 Se mopo sa mipepo sino sihufia ifidegho fya kudegha. Valyale viluta kwa ntua ghwa iisi jooni ulwakuuti vavakong'anie palikimo muvulugu mufighono ifivaha ifya Nguluve, juno itema fyooni. 15 ("Lolagh! nikwisa ndavule umuliasi! Inomile jula juno ikikala maaso, juno ifwala vunofu amenda gha mwene ulwakuuti aleke kuhuma kunji alivufula na pikusaga isooni sa mweene.") 16 Valyavakong'anie palikimo pano pakatambuluaghya mu kiebrania Amagedoni. 17 Umunyamola ghwa lekela lubale akakung'a kuhuma mu bakuli ja mwene kuvulanga. Pe ilisio ilikome ilivaha likapulikika kuhuma pa vvimike nakuhuma pakitengo kya vutua, jikati, sisilile!" 18 Kwe silyale imuli isa lumuli lwa ragi, lugulumo, lugidulo lwa ragi, nu lutetemo lwa kwoghofia nulutetemo ulukome lwa iisi lino nalughelile luhumile mu iisi kutengulila avaanhnu kuhuma mu iisi uluo lwale lutetemo lukome fijo. 19 Ilikaja ilivaha lilyaghavilue ifimenyule fitatu, namakaja gha fipelila ghakaghua. Pe u Nguluve akakumbusia u Babeli um'baha, pe akalipela ilikaja ilio ikikombe kino kilyamemile uluhuje kuhuma mung'alasi jake inya lyoojo. 20 Ifiponge fyooni

fikasova na fifidunda nafikavoneka kange. 21 Ifula im'baha ija mavue, jilyale nuvusitu uwva mavue amavaha, jikika kuhuma kukyanya kuvulanga kuaanhnu, vakam'pika u Nguluvē vvimila vwa fula imbaha ja mavue ulwakuva ulupumuko uluo lulwyale luvivi kyongo.

17 Jumo ughwa vanyamola lekela lubale alyale ni fitasa filia lekela lubale akisa na pikum'bula, "Isa, nikukusona uluhighilo lwa mbwfatu u m'baha juno ikukala mumalenga mingga, 2 juno ava tua va iisi vavombile naghwoope isa vuvwafu na muluhuje lwa muvuwafu vwa mweene vano vikukala mu iisi vaghalile." 3 Umunyamola akanoola mu mepo mpaaka kulukuve, nilya m'bweni u mwana mama ikalile pakyanya pa ng'anu indangali juno amemile amatavua agha nyamaligho. Ing'anu jilyale na maatu lekela lubale namapembe kijigo. 4 Umwana mama alyafwasivue amenda gha sambalau ni ndangali apambilue ni sahabu amavue gha lutogo, ni lulu. Alyakolelile muluvoko lwa mweene ulwa sahabukino kimemile ifiinu fino fikalasia nhu vunyili vwa vuvwafu vwa mweene. 5 Pawneri vwa mwene lilembilue ilitavua lya vusyefu: "BABELI UM'BHA, GHWE NG'INA GHWA VAMALAYA NI FINU FINO FIKARASI MU IISI." 6 Nikalula kuuti umwanamama uju akaghahile idanda ja vitiki ni danda javano valyafwile vvimila u Yesu. Unsiki ghuno niyam'bweni, nikadeghile kyongo. 7 Looli umunyamola akam'bula, "Kiki ghudegha? Nikukwolelela uvu mama kye kiinu kiki nu ng'anu ikuntokla (ing'anu iijo jinyamaatu lekela lubale namapembe ghala kijigo). 8 Ing'anu jino ukajivwene pwejikale, nakwejili kange lino, looli jiling'anisie kuhuma mu lina linlo lisila vusililo. Kange jighendelelaghe kuvomba uvunangi. Kuvala vano vikukala mu iisi, vala vano amatavua gha vanave naghalembilue mukitabu ikyu vvuumi kuhuma livikua ulwalo lwa iisi - vilidegha pano vikujivona ing'anu jino pwili, kuuti na pe jili lino, looli alipipi pikwisa. (Abysos g12) 9 Ing'emelo iiji vvimila vwa haala sino sivungike. Amaatu lekela lubale ni fidunda lekela lubale pano umwana mama alikalile lakyanya pa fyene. 10 Joope kange ve vaatua lekela lubale. Ava tua vahano vaghwile, jumo kwale, jumo akyale na isile; unsiki ghuno ikwisa, ikukala unsiki n'debe. 11 Ing'anu jino kwejilyale, looli lino napwiili, kange ghwe ntua ghwa lekela kwooni, looli ghwe jumo na vutua lekela lubale, kange iluta kuvunangi. 12 Amapembe ghala kijigo ghano akaghawweene ve vutua kijigo vano navupiile uvutua, looli vikwupila uvutavulilua hwene vutua ku kivalilo kimo palikimo ni ng'anu. 13 Ava vali nu n'kolo ghumo pevikupela ingufu sa vanave nuvutavulilua vwa ng'anu jilla. 14 Vilua illugu avene nu mwana ng'olo. Looli umwanang'olo ikuvalefia ulwakuva Mutwa ghwa vutua Ntua ghwa vutua - mwamwene tukemelilue, tusalulivue, vapesie." 15 Umunyamola akam'bula, "Amalenga ghala ghano akaghawwene, pala pano akitakilemalaya jula ve vaanhnu, fupugha, fisina ni njovole. 16 Amapembe ghala kijigo ghano aka ghawwene - ni ng'anu jila vikusulagha u malaya juula. Voope vikum'bikagha mwene kange vufula, vilosagha um'biili ghwa mwene, pe vinyanyilila nu mwooto. 17 Ulwakuva u Nguluve avikile mu mojo gha vanave kum'pinda uluhuvilo lwa mwene ku lwiting'ano ulwakujipela ing'ano ingufu sivanave pikun'ema m'paka amasio gha Nguluve ghiiliiva ghikwilana. 18

Umwananama jula junu alyam'bwene lye likaja lila ilivaha lino itemile uvutua vwa iisi."

18 Ye fikilile fyoni ifi nikabwene umunyamola ujunge ikwika paasi kuhuma kukyanya. Umwene alyale nuvutavulilua uvuvalaha, na ji iisi jikamulikue nhu vvimiike vwa mwene. **2** Alyalilile nilisio ilivaha, akajova, "Ghughwile, ilikaja ilivaha iya Babel! Ulivukale vwa Mipepo, kange panosikukala imhepo indamafu soni, kange napano vukukala avanyali voni nikijuni kino kikalasia. **3** Ulwakuva ifisina fyoni finywile uluhuje nhuvunoghelua vwea vuvwafu vvamweene vuno vukum'pelelela ing'alasi. Avatua va mu iisi va vwafulike naghwoope. Navanyaduka vooni vooni va mu iisi yakavake uvuvwafu ku ngufu sa mikalile gha mwene gha vunoghelu." **4** Kange nikapulika ilisio ilinge kuhuma kukyanya liiti, "Vukagha kwa mwene mwe vaanhu vango, ulwakuuti mulihasing'ana mumakole gha mwene, ulwakuuti muleke pikuvupila imumuko sa mwene sooni. **5** Inyal sa mwene simemeleng'inne kukyanya heene vulanga, naju Nguluve asikumbwiye imbombo sa mwene imbivi. **6** Mumombaghe ndavule akavahombile avange, kange muhombaghe mugomokaghe kavili ndavule akavomble; mukikombe kino akahasing'inie, mananikiaghe kavilli ulwa mweene. **7** Ndavule akgighinisie jujuo mwene, kange akitakilile nulunomo, mum'pelaghe imumuko nyanga na kusukunala. Ulwakuva ijova mu mwoojo ghwa mwene, nikalile hwene minja Ntua; kange nanilimfwile, nambe na kwande nikukwagha kulila.' **8** Pa uluobmu n'kate mukighono kimo imumuko sa mwene sikumulemagha: Vufue, ikililo, nhi njala, itangukagha nu mwooto, ulwakuva u Mutwa u Nguluve ghwe nyangufu, kange ghwe mighi ghwa mwene." **9** Avatua va iisi vano vakawafwike na kuhsiling'ana palikimo nu mwene vililaghna na pikung'ulasia pano kwande vikulivona ilyosi ilyakupia umweene. **10** Vikwima patali numwene, ku vwoghofi vwa uvafu vwa mwene vitisagha, "liga, iiga kulikaja ilivaha, Babeli, ilikaja ilinyangufu! Ku kivalilo kimo uluhighilo Iwako Iwisisle." **11** Vanyaduka va iisi mulilaghe na pikung'ulasia vvimila u mwene, ulwakuva nakwale nambe jumo juno ighula ifinu fya mwene kange - **12** ifinu ifya sahabu, indalama, amavue agha lutogo, lulu, ugolole um'balafu, izambalau, umwene nda ghuno għutetema, ndangali, amapiki ghoni ghono għinukila vunofu, ifivombelo fyoni ifya mapembe għa jungua, ifyombo fyoni fino fitendilue namapiki għa lutogo, shahaba, kyuma, ilivue, **13** Mdallasini, ifilungo, vufumba, manemane, vubani, uluhuje, amafuta, uvutine uvunono, ingano, ing'ombe ni ng'o, ifarasi ni gale, na vakami, ni numbla sa vaanhu. **14** Imeke sino ukasinoghilue ni ngufu saako sivukile kuhuma kulyuve. Uvunoghelua vwaako vwooni nhu vunonofivkile, nafilavoneka kange. **15** Vano vighusia ifinu ifi vano vakavile uvumofu muvugħane vvawwene vikwimagħha kuvutali kuhuma kwa mwene vvimila vwa vwogħofi vwa mumuk saa mwene, vilila nilisio lya kung'ulasia. **16** Vit, "Iga, iiga kulikaja ilivaha ghwe junu ifwikilue ugolole unono, sambalau, ni ndangali, na kунosevua ni sahabu, ni finu ifya lutogo ni lulu!" **17** Mun'kate mu sala jimo uvumofu vwooni vuvu vukkalile. Avaghħendesia meli vooni, kange avogħelelelajji ja mubahari na vooni vano vivomba imbombo mu nyanja, valyimile patli. **18** Valiyalilie ye

vikulivona ilyosi ilyakupia umwene. Vakaati, "Likaja liliku lino liwanana nilikaja illi ilivaha?" **19** Vakitaghile iling'undi pa matu għa vanave, pe vakallla, vakahumagħha amahosi na pikung'ulisia, "liga, iiga għwelikaja ilivaha mwimonwoni vano valyale ni meli saave mu nyanja valyale vamfu vvimila vwa kyuma kya mwene. Mun'kate mu sala jimo vitipulue." **20** "Mukelagħe kħu lwa mwene, vulanga, umwue vitiki, mweva sun'gua navavili, ulwakuva u Nguluve aletile uluhighilo lwa mwene pa ulu!" **21** Umunyamola unyangufu alyanyanywile ilivue hweene livuhe ilivaha iya kuhavulila kange akatagħha mu nyanja, akaatisagħha, "Kusila ijj, Babeli, ilikaja ilivaha liila, għutaghha pasi kuvu lefi nulavoneka kange. **22** Amasio għa finanda, avanyanyimbo, avaseja pilimbi, nulu kelema navalapulika kange klyumue. Nambe avamang'anġi vooni navalavoneka klyumue. Nambe ilitavva lya lituule nalilapulika kange klyumue. **23** Ulumuli lwa tala nalulamulika mulyuve. Ilisio lya nyavutolani umugħosi nu nyavutolani umu mama nalilapulika kange mulyuve, ulwakuva avagħusia fiu vako valyale vavaha va mu iisi, kange vafisikina, vasyangilue nuvuhavi vvako. **24** Mun'kate mwa mwene idanda ja vavili na vitiki jilja vonike, ni danda ja vooni vano valya m'budilue mu iisi."

19 Yesisilie sooni isi nilyapulike ilisio ilinyafua imħażu lya lipugħha ilivaha iya vaanhu ku kyanya liiti, "Haleluya. Uvupoki, uwwimike, ni ngufu fya Nguluve għwitu. **2** Uluhighilo lwa mwene lwa lwei ulwa kyang'aani, ulwakuva amigħile umalaya um'baħha juno akajinangħie iisi nuvuvwafu vwa mwene. Alumbile ku danda ja vavombi va mwene, jinOK akajikung'ile jujuo." **3** Ulwa vuvilli vakaati, "Haleluya! Lyosi lylħuma kwa mwene kisila na kisila." (*aioñ għ165*) **4** Avaghħogħolo vala fijgħo fivili na vane nifipelua ifyumi fine vakafugħama na kukufunja kwa Nguluve juno ikukala pakitengo kya vutua. Vakatisagħha, "Ameni. Haleluya!" **5** Pe ilisio likħumha ku kitengo kya vutua, likaatisagħha, "Mugħiniagħe u Nguluve għwitu, umue mwe vavombi va mwene vooni, umue mwevano mukufunja kwa mwene, vooni avasila luvumbulilo na vanyangufu." **6** Penikapulika ilisio heene lisio lya ikipugħha ikivaha ikya vaanhu, heene lisio lya lwwi jilo lwa malenga aminga, hweene lugulumo lwa radi, likatisagħha, "Haleluya! UMutua ghwe Nguluve għwitu, n'temi għwa vaanhu vooni, itema. **7** Tululutilagħe na pihovoka na pipeela ulwimiko ulwekuva uvutoolani nulukelo lwa mwanang'o vwsile, najumama ghwa vutolani aling'anisivue." **8** Alyatavalilie kufwikuwa isopeka imbalafu jino jimulika (isopeka imbalafu se mbombo sawwakyanġha ħaana isa vitiki). **9** Unyamola akajovagħi nune, "Lembagħha iisi: Vafunilue vanovaghongolilue kulukelo ulwa vutolani uvwa mwanang'o." Kange akambula, "Agha għeasio għa kyang'haani għa Nguluve." **10** Nilyafugħime pavulongolo pa magħħelu għa mweene nikifunyagħha, "Nungavombagħe vule vule! Une nili m'bombi nino ghwa navanyalukolo vaako nejuno nikolile uvwolesi vwa Yesu ifnyagħe ifnyagħe kwa Nguluve, ulwakuva uvwolesi vwa Yesu je mhepo javavili." **11** Kange nilyavuvwene uvulanga vuddidwike, lolagħha kwejjiżlye ifarasi imbalafu! Ghwoope juno alyajjalgalile itambula mwiduki kange ghwa kyang'haani. Higa kuvulweli na kuvomba illiġu. **12** Amaaso għa mwene għaheene lulapi lwa mwooto pa muutu ghwa mwene aliningħela nyinga. Alinilitavva lino lilembilue kwa

mwene lino nalikagwile nambe umuunhu looli jujuo. 13 Afwalile umwenda ghuno ghusuvikilue mu danda, ilitavua ly a mwene akatambuluagha Nguluve. 14 Ifipugha fya kukyanya filylelikum'bingilila pakyanya pa farasi im'bafuru, silyawwikilue isopeka inono, imbalafu inofu. 15 Mu mulomo gjwa mwene jihuma ibamba inemi jino jitipula ifipelela, ghwoope ikuvatemagha nulukwegho ulwa kyuma. Ghwoope ikanyila ifikong'olo fya luhuje ni ng'alasi imbaha ija Nguluve, itema mu vooni. 16 Ghwoope alembilue mu mwenda ghwa mwene na pavweni vwa mwene ilitavua, NTUA GHWA VATUA MUTWa GHWA VATUA. 17 Nilyam'bene unyamola imile mu lijuva. Alyafikemelile nilisio ilivaha ifijuni fyooni fino fipululuka kukyanya, "Mwisaghe, mukong'anaghe palikimo kyakyakulia ikivaha iky Nguluve. 18 Isagha mulie inyama ija vatua, inyama javasikari, inyama ja vaanhu avavaha, inyama ja farasi navangallia farasi, ni nyama ja vaanhu vooni avavuke navakami, avasila luvumbulilo navanyangufu." 19 Nilyajivweene ing'anu navatua va iisi palikimo nhi kipugha kya vanave. Valiling'anisie vvimila vwa kuvomba ililugu jumo junalyanganalile ifarasi nilipugha ly a mwene. 20 Ing'anu jikakolua nu m'bili ghwa jene ghwa vudesi junu akavombile ifidegho nuyutavulilua vwa mweene. Kufidegho ifi akavasyangile vala vano vakuupiile ikihwani kya ng'anu vano vakafughime ku kihwani kya mweene. Vooni va vili vakanaghilue vajighe vwumi mulisumbi ly a mwooto lino livikanikibiriti. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Vala vanovakasighile valyam'budile ni bamba jino jilyahumile mu mulomo ghwa jumo junu akangalile pakyanya pa farasi. Ifijuni fyoni filyalile uvuvole vwa mafimba ghavanave.

20 Kange nikamwagha umunyamola ikwika kuhuma kukanya, akale ni fungulo ija mwino ghuno ghusila kusila na munyororo un'kome muluvoko lino mwene. (Abyssos g12) 2 Akakolile injoka jila, injoka ija kale, junu ghwe setano nambe setano, napikun'dindila amaka imbilima jimo. 3 Akan'taghile mulishimo ilisila vusililo, akalidinda napibika umuhuri pakyanya pa jene. Ulu lulyale anala ulwakuuti nangadenganiaghe avapanji kange amaka imbilima jimo pano ghisila. Ye sikilile apuo, vikumulekesia mwavuke un'siki n'debe. (Abyssos g12) 4 Kange nikalola ifitengo fya vutua. Vano vakikalile vevala vano valyale vapelilue uvutavulilua uvwa kuhigha. Vulevule akasaghile inumbula savala vano vatemilue amatuve vvimila vwa vwolesi vwa Yesu na kulisio ly Nguluve. Navakifunyle mukikanu nambe mukihwani kyake, navakakundile kukyupila ikivalilo iky vweeni vuvanave nambe uluvoko. Valisile kuvvumi, kange vakatema palikimo nu Kilisite amaka mbilima jimo. 5 Avafue vano vakajighe navalisile kuvvumi mpaka amaka mbilima jimo yeghasilile. Uvu vwe vusyuke vwa kwasia. 6 Um'funyua nu mwimike ghwe muunhu ghweenii junu itola uvwelefmu vusyuke vwa kwasia! Uvufue vwa vuvilli vuvivuvule ingufu vvimila vwa vaanhu ndavule ava. Peviva ava tekesi va Nguluve nava akilisite kange vilitema numwene amaka mbilima jimo. 7 Unsiki amaka mbilima siliva sifika pavusililo, usetano adindulivua kuhuma mu nginde jamwene. 8 Iluta kunji kuvasyanga avapanji inne isa iisi -Gogu na Magogu - kuvaleta palikimo vvimila ililugu. Viva vinga ndavule ilihanga ly munyanja. 9 Valyalutile muluvindi ulwa iisi vope vakasyungulika mulikambi ly viitiki, mulikaja lino lighanilue.

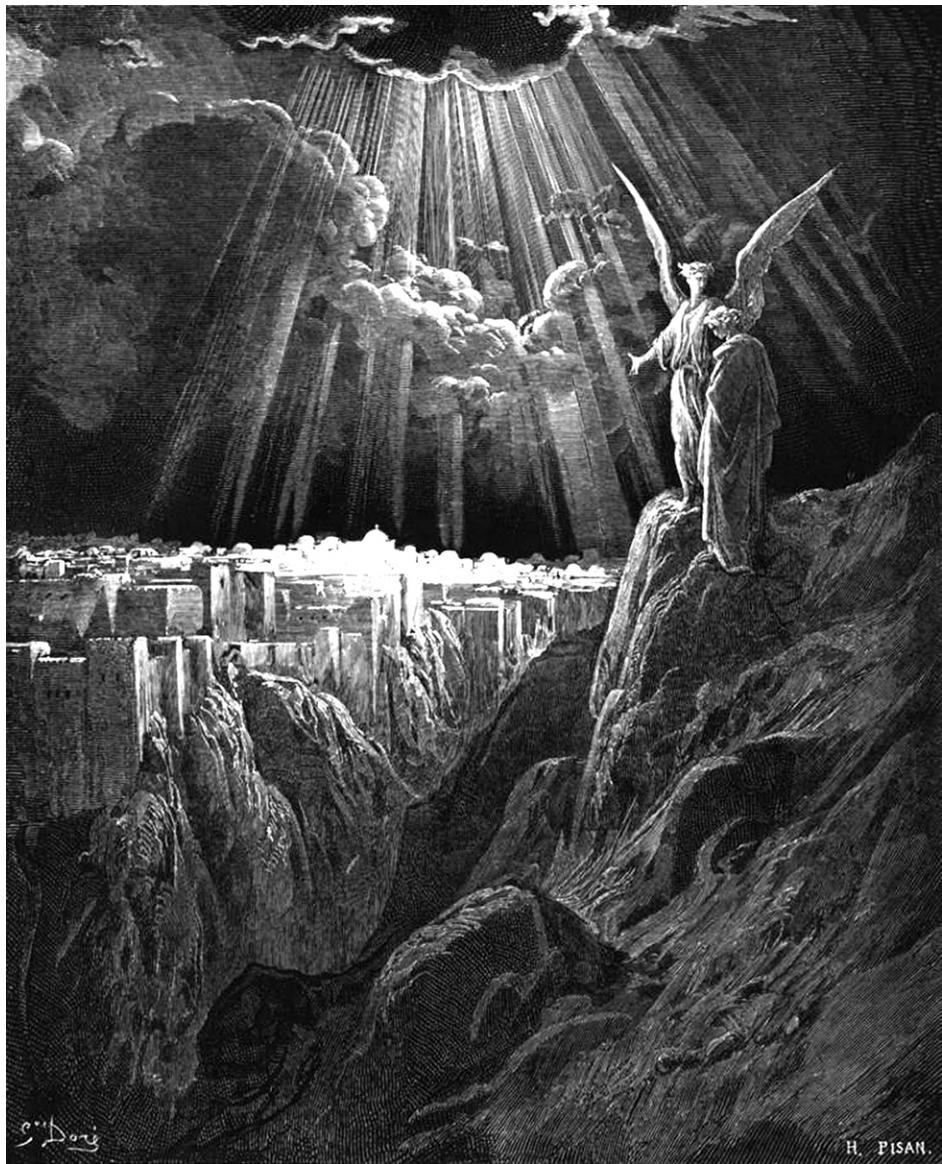
Looli umwoto ghukisile kuhuma kukyanya na pikuvalemasia. 10 Setano, junu alyasyangile, mun'kate mulisumbi lino livika ikibiriti, muno ing'antu nu m'bili ghwa vudesi vakataghilue. Vupumusivua pamwisi na pakilo kuvusila nakusila. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Kange nikakivwene ikitengo iky vutua ikivaha kivalafu nujula junu akikalile pakyanya pa mwene. I iisi nuvulanga sikakimbila kuvutali kuhuma pano pwale umweene, looli napwevakale uvwelef vwa mwene kuluta. 12 Nikavavwene avafue avanyangufu - navasita luvumbulilo vime pa kitengo iky vutua, ni fitabu vikavalililue. Looli ikitabu ikinge kikavalililue - ikitabu iky vvumi. Avafue vakahighilue kukila kino kikalembilue mu n'kate mu kitabu, kumbomo sila sino vakavombile. 13 Inyanjabjikavahumia avafue vano vakale munkate mu jeene. Uvufue navafue vakavahumisie avafue vano vakale mun'kate mu jene, navafue vakahighilue kuling'ana nikila kino vakavombile. (Hadēs g86) 14 Uvufue navafue vakanaghua mun'kate mulisumbi lya mwooto. Uvu vwe vufue vwa vuvili - ilisumbi ilya mwooto. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Nave ilitavua ly ghweeni nalikavonike lilembilue mun'kate mukitabu iky vvumi, akataghilue mun'kate mulisumbi ilya mwooto. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Kange nikalola uvulanga uvupia ni iisi imia, ulwakuba uvulanga vwa kwasia ni iisi ja kwasia sikilile, ninyanja naoejikale kange. 2 Nikalivweene ilikaja ilyimike, Yerusalem imia, jino jikisile pasi pa iisi kuhuma kukyanya kwa Nguluve, lino likaling'anisivue hweene mumama junu anoghile vvimila vwa mughosu, ghwa mwene. 3 Nikapulike ilisio ilivaha kuhuma kikitengo iky vutua likatisagha, "Lolagh! Uvukalo vwa Nguluve vilipalikimo na vaanhu, junu umwene ikukala palikimo na veene. Viva vaanhu va mweene, nu Nguluve jujuo iva naveene kange iva Nguluve ghwa vanave. 4 Ilivusia kila lihosu kuhuma mu maso gha vanave, na pekuliva uvufue, kange, kange nambe ikililo, nambe kulia, nambe uvuvafi. Amasio gha pakali gha kiline. 5 Umwene junu akikalile pakyanya pa kitengo kya vutua akaati, "Lolagh! Nivomba vomba amasio ghooni ghave mapia." Akaati, "Lemba ili ulwakuva amasio agha gha lweli kange gha kyang'haani." 6 Akambula, "Amasio agha ghakilile! Une nene Alfa nu Omega, vutengulilo nuvusililo. Ghweeni junu alinikyumilia nikum'pala amalenga kisila luhombo kuhuma mudwivuko isa malenga gha vvumi. 7 Jula junu ilefia ihaasi amasio agha, kange niva Nguluve ghwa mwene, ghwoope iva mwana ghwang. 8 Looli ndavule uvwoghofi, vanonavikwitika, vano vikalasia, avabudi, avawfafu, avahavi, vano vikufunya ku fihwani, navadesi vooni, ikighavo kivanave kiva mulisumbi lya mwooto ughwa kibiriti ghuno ghunyanya. Uvuo vwe vufue vwa vuvili." (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Jumo ghwa vanyamola lekela lubale akisile kulyune, junu akale namabakuli lekela lubale ghano ghakamemile imumuko lekela lubale isa vusililo kange akaati, "Isa apa. Nikukusona umama ghwa vutolani, umama ghwa mwanang'olo. 10 Kange akanola kutali nu Mhepo mukidunda ikivaha ni kitali kange akanisonile ilikaja ilyimike, Yerusalem, jikwika pasi kuhuma kukyanya kwa Nguluve. 11 Iyerusalem jikale vvimike vwa Nguluve nuvunonu vwa jene vukale ndavule ikito iky lutogo, ndavule ilivue ilya kilolelo ikinono iky hamba imbarafu. 12 Jilyale nuluvumba uluvaha, ulutali

ulunyamaliango kijigho kimo ni fivili, palikimo na vanyamola kijigho kimo na vavilli mumalyango. Pakyanya pa malyango pakalembilue amatavua kijigho kimo naghavili agha vaana va Israeli. **13** Ulubale lwa kuvuhuma pe ghakale amalyango ghatatu, ulubale lwa kumavemba amalyango gha tatu ulubale ulwa kunena amalyango gha tatu, ulubale ulwa kuvusemo amalyango gha tatu. **14** Luvumba lwa likaja lilyale nulwalo kijigho kimo ni fivili, pakyanya pamwene peghakale amatavua kijigho kimo na ghavili agha vusung'ua kijigho kimo na vavili ava mwana ng'olo. **15** Jumo juno akajovile nune akale nikipimilo kino kitendilue ni sahabu vvimila vwa kupima ilikaji, amalyango ghake nu luvumba lwake. **16** Ilikaja lilyavikilue mulusyungutilo; uvutali vwa lusyungutilo vulyaling'in e nuvwelefu. Alyapimile ilikaja nikipimilo kya lughwego, iimailo imbilima kijigho ni vili muvutali (uvutali vwa lwene, uvwelefu, nikipimilo filyaling'in). **17** Vulevule akapimile uluvumba lwa tweene, uvukome vwa tweene vukale sentimita kilundo kimo fijigho fine na fine mufipimo fya muunhu (fino kange fipimo fya vanyamola). **18** Uluvumba lukajengilue ni yasipi ni likaja ilinya sahabu inono, heene kilolelo ikinono. **19** Ulwalo lwa luvumba lukanoghile nilivue ilya lutogo. Ilyakwasia lilyale yasipi, ilya vuvili lilyale yakuti samawi, ilya vutatu lilyale kalkedon, ni lyu vune zumaridi, **20** ilya vuhanu sardoniki, ilya ntanda akiki, ilya lekela lubale krisolitho, ilya lekela kwoni zabarajadi, ilya budika lubale yakuti ja manjano, ilya kijigho krisopraso, ilya kijigho kimo na jimo hiakintho, ilya kijigho kimo na fivili amethisto. **21** Amaliango kijigho kimo na gha vilighakale lulu kijigho kimo na fivilikila mulyango ghukatendilue kuhuma mu lulu jimo. Umpulo ghwa likaja ghulyale sahabu inono, ghukavonekegha heenna kilolelo ikinono. **22** Nanikajaghile inyumba ja kufunyila jejoni mu n'kate mulikaja, ulwakuva umutua nu Nguluve, junu itema fyooni, nu Mwana Ng'olo je nyumba inyike ja kufunyila jamwene. **23** Ilikaja nailiyalondile ilijuva nambe mweesiulwakuuti lumulikaghe pa lyene ulwakuva uwimike uvwa Nguluve vukamulike palyene, ni tala ja lyene jeji Mwana Ng'olo. **24** Ififina fighendaghe mulumuli lwa likaja ilio. Avatua va iisi valetaghe ulutogo lwa vanave mun'kate mulyene. **25** Amalyango gha veene naghidindua unsiki ghwa pamwisi, napiva ni ng'isi. **26** Vileta ulutogo nu vwoghopua mukisina mun'kate muvanave, **27** nakwekile ikinyali kino kikwingila mu kyeene. Nambe hwene juno ivomba ilisio lyelyoni ilya soni nambe un'desi na ikwingila, looli vevala vano amatavua gha vanave ghalembilue mukitabu ikyu vvumi ikyu Mwana Ng'olo.

22 Kange umunyamola akanisonile ikikogha kya malenga gha vvumi, amalenga ghakale ghing'ala ndavule ibingabinga. Ghakale ghisalalika kuhuma mukitengo kya vutua ikyu Nguluve nikya Mwana Ng'olo. **2** Kukilila pakate na kate pa mpulo ghwa likaja. Mulubale mukighavo paghulyale nu mpiki ghwa ughwa vvumi, ghuno ghukomile imeke kijigho kimo ni vili, kange ghukomile imeke kila mweesi. Amatundu gha m'piki vvimila vwa vupoki ughwa va panji. **3** Kange napiliva nulughuno lwelyoni lula. Ikitengo ikyu vutua ikyu Nguluve ni kya Mwana Ng'olo kiva mun'kate mulikaja, navavombi va mwene viku m'bombelagha. **4** Vikuvuvona uvweni vwa mwene, ni litavua lyu

mwene liva pakyanya pa pipelua fya wweni vuvanave. **5** Napiliva nikilo kange; nambe napiliva nuvufumbue vwa lumuli lwa tala nambe lijuva ulwakuva u Mutwa Nguluve imulika muvanave. Vope vitema kuvusila nakuksila. (**a10n g165**) **6** Umunyamola akam'bula, "Amasio agha ghakyang'haani kange lweli. Mutwa Nguluve ughwa mhepo ghwa vavili akawmowmowa umunyamola ghwa mwene kuku vasona avavombi va mwene kino kihumila pavupipi" **7** "Lolagh! Nikwisa ng'aning'ani! Afunyilue umwene juno ileva amasio gha vavili avakitabu iiki." **8** Une, Yohana, nejuno nilyapulike nakulola agha. Nilyatile nipulike na kughagha, nilyaghwile pasi june pavulongolo pamaghulu gha vanyamola kukufunya, umunyamola juno alyasonile iisi. **9** Akam'bula, "Nungavombaghe vule vule! Une nilim'bombinino, palikimo navanyalukolo vako avavili, palikimo navala vano vikughapulika amasio gha kitabu iiki. Ifunyaghe kwa Nguluve!" **10** Akam'bula, "Nungakanyaghe umuhuli amasio amasio gha vuvili uvwa kitabu iiki, ulwakuva unsiki ghuseghelile. **11** Unsila ghwa kyang'haani, ajighaghe kuva nsila ghwa kyang'haani. Juno nyali mumikalile, ajighaghe nyali mumikalile. Unyawakyang'haani, ajighaghe kuva nuvwakyang'haani. juno mwimike, ajighaghe kuva mwimike. **12** "Lolagh! Nikwisa linolino. Uluhombo lwango lulipalikimo nune, kukumomba umuunhu ghweni kuling'ana nakino akavombie. **13** Une ne Alfa kange Omega, ghwawutengulilo kange ghwa vusililo, tutengulilo kange vusililo. **14** Vafunyilue vala vano visuka amenda gha vanave ulwakuuti vave nuvutavulliuva vwa kulia kuhuma mum'poki ghwa vvumi na pikilingila ilikaja kukiilia pa mulyango. **15** Kunji kuli mbua, vahavi, vawwafu, avabudi, vanofikufunya kufihwani, umuunhu ghweni juno inoghelua kange juno ikwolelela uvwolesi vwa vudesi **16** Une, Yesu, nimwomwile umunyamola ghwango kukwolelela sooni isi ku ng'on'ano. Une nili lilela ghwa vuholua vwa Daudi, Nondue ja Lwakilo jino jimulika." **17** Umhepo nu Minja ghwa vutolani iiti, "Isa!" Ghoope juno ipulika ijova, "Isa!" Ghweni una kyumilua, pe isaghe, nambe ghweni juno inoghelua, ghwe akave amalenga gha vvumi vuvule. **18** Nikumwolelela ghweni juno ipulika amasio gha vuvili ghwa kitabu iiki: Nave umuunhu ghweni ikwongelesia mu iisi, u Nguluve ikumwongelesia ghamumuko sino silembilue mukitabu iki. **19** Nave umuunhu ghweni ikughavusia amasio gha kitabu iiki ikyu vuvili, u Nguluve ivusia pa vovo vwamwene mum'piki ghwa vvumi na mulikaja ilyimike, lino imola salyene silembilue mun'kate mu kitabu iki. **20** UMWENE JUNO IKWOLELELA SOONI ISI IJOVA, "Ena!" Sikwisa linolino." Amen, Mutua Yesu! **21** Ulusungu lwa Mutwa Yesu luvisaghe nu muunhu ghweeni. Ameni.

Nikalivweene ilikaja ilyimike, Yerusalemu imia, jino jikisile pasi pa iisi kuhuma kukyanya kwa Nguluve, lino likaling'anisivue hweene mumama junu anoghile vwinila vwa mughos. ghwa mwene. Nikapulike ilisio ilivaha kuhuma kukitengo ikya vutua likatisagh, "Lolagha! Uvukalo vwa Nguluve vulipalikimo na vaanh, junu umwene ikukala palikimo na veene. Viva vaanh va mweene, nu Nguluve jujuo iva naveene kange iva Nguluve ghwa vanave."

Ulusetulilo 21:2-3

Reader's Guide

Kiwanji at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Kiwanji at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Strong's: g12

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Strong's: g126

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn

Language: Koine Greek

Speech: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Strong's: g165

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Strong's: g166

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

Geenna

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Strong's: g1067

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Strong's: g86

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Strong's: g3041 g4442

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol

Language: Hebrew

Speech: proper noun, place

Usage: 65 times in 17 books, 50 chapters, and 63 verses

Strong's: h7585

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Strong's: g5020

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Vwanji---Vwanji-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luuka 8:31
varumi 10:7
Ulusetulilo 9:1
Ulusetulilo 9:2
Ulusetulilo 9:11
Ulusetulilo 11:7
Ulusetulilo 17:8
Ulusetulilo 20:1
Ulusetulilo 20:3

aïdios

varumi 1:20
Yuda 1:6

aiōn

Mataayi 12:32
Mataayi 13:22
Mataayi 13:39
Mataayi 13:40
Mataayi 13:49
Mataayi 21:19
Mataayi 24:3
Mataayi 28:20
Malika 3:29
Malika 4:19
Malika 10:30
Malika 11:14
Luuka 1:33
Luuka 1:55
Luuka 1:70
Luuka 16:8
Luuka 18:30
Luuka 20:34
Luuka 20:35
Yohani 4:14
Yohani 6:51
Yohani 6:58
Yohani 8:35
Yohani 8:51
Yohani 8:52
Yohani 9:32
Yohani 10:28
Yohani 11:26
Yohani 12:34
Yohani 13:8
Yohani 14:16

Imbombo 3:21

Imbombo 15:18

varumi 1:25

varumi 9:5

varumi 11:36

varumi 12:2

varumi 16:27

1 Wakoritho 1:20

1 Wakoritho 2:6

1 Wakoritho 2:7

1 Wakoritho 2:8

1 Wakoritho 3:18

1 Wakoritho 8:13

1 Wakoritho 10:11

2 Vakolinto 4:4

2 Vakolinto 9:9

2 Vakolinto 11:31

Vagalatia 1:4

Vagalatia 1:5

Waefeso 1:21

Waefeso 2:2

Waefeso 2:7

Waefeso 3:9

Waefeso 3:11

Waefeso 3:21

Waefeso 6:12

Filipo 4:20

Vakolosai 1:26

Timoti 1:17

Timoti 6:17

2 Timoteo 4:10

2 Timoteo 4:18

Tito 2:12

Vaebrania 1:2

Vaebrania 1:8

Vaebrania 5:6

Vaebrania 6:5

Vaebrania 6:20

Vaebrania 7:17

Vaebrania 7:21

Vaebrania 7:24

Vaebrania 7:28

Vaebrania 9:26

Vaebrania 11:3

Vaebrania 13:8

Vaebrania 13:21

1 Petro 1:23

1 Petro 1:25

1 Petro 4:11

1 Petro 5:11

2 Petulo 3:18

1 Yohana 2:17

2 Yohani 1:2

Yuda 1:13

Yuda 1:25

Ulusetulilo 1:6

Ulusetulilo 1:18

Ulusetulilo 4:9

Ulusetulilo 4:10

Ulusetulilo 5:13

Ulusetulilo 7:12

Ulusetulilo 10:6

Ulusetulilo 11:15

Ulusetulilo 14:11

Ulusetulilo 15:7

Ulusetulilo 19:3

Ulusetulilo 20:10

Ulusetulilo 22:5

aiōnios

Mataayi 18:8

Mataayi 19:16

Mataayi 19:29

Mataayi 25:41

Mataayi 25:46

Malika 3:29

Malika 10:17

Malika 10:30

Luuka 10:25

Luuka 16:9

Luuka 18:18

Luuka 18:30

Yohani 3:15

Yohani 3:16

Yohani 3:36

Yohani 4:14

Yohani 4:36

Yohani 5:24

Yohani 5:39

Yohani 6:27

Yohani 6:40

Yohani 6:47

Yohani 6:54

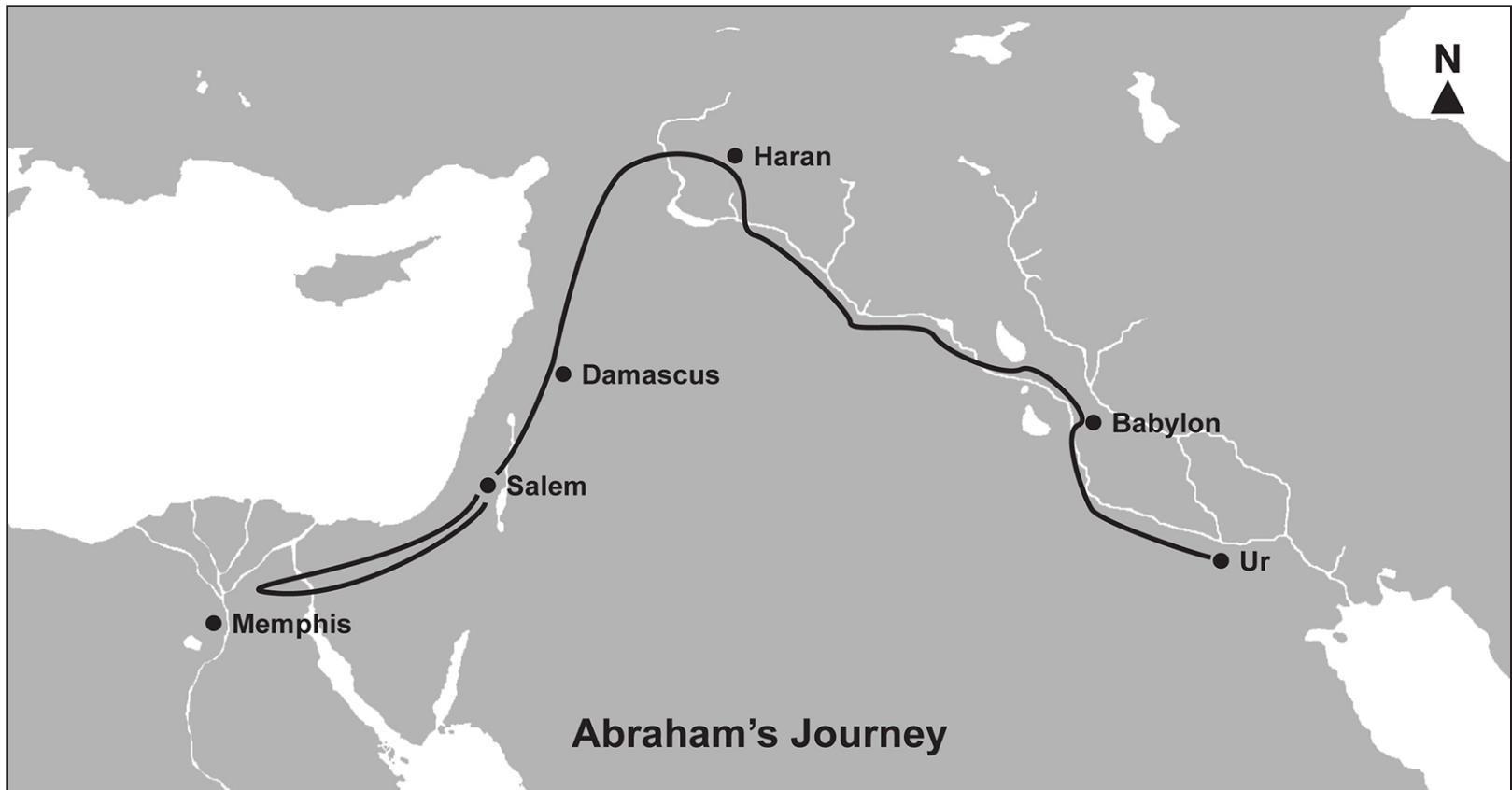
Yohani 6:68

Yohani 10:28
Yohani 12:25
Yohani 12:50
Yohani 17:2
Yohani 17:3
Imbombo 13:46
Imbombo 13:48
varumi 2:7
varumi 5:21
varumi 6:22
varumi 6:23
varumi 16:25
varumi 16:26
2 Vakolinto 4:17
2 Vakolinto 4:18
2 Vakolinto 5:1
Vagalatia 6:8
2 Vathesalonike 1:9
2 Vathesalonike 2:16
Timoti 1:16
Timoti 6:12
Timoti 6:16
Timoti 6:19
2 Timoteo 1:9
2 Timoteo 2:10
Tiito 1:2
Tiito 3:7
Filimoni 1:15
Vaebrania 5:9
Vaebrania 6:2
Vaebrania 9:12
Vaebrania 9:14
Vaebrania 9:15
Vaebrania 13:20
1 Petro 5:10
2 Petulo 1:11
1 Yohana 1:2
1 Yohana 2:25
1 Yohana 3:15
1 Yohana 5:11
1 Yohana 5:13
1 Yohana 5:20
Yuda 1:7
Yuda 1:21
Ulusetulilo 14:6

Geenna

Mataayi 5:22
Mataayi 5:29
Mataayi 5:30
Mataayi 10:28
Mataayi 18:9
Mataayi 23:15
Mataayi 23:33
Malika 9:43
Malika 9:45
Malika 9:47

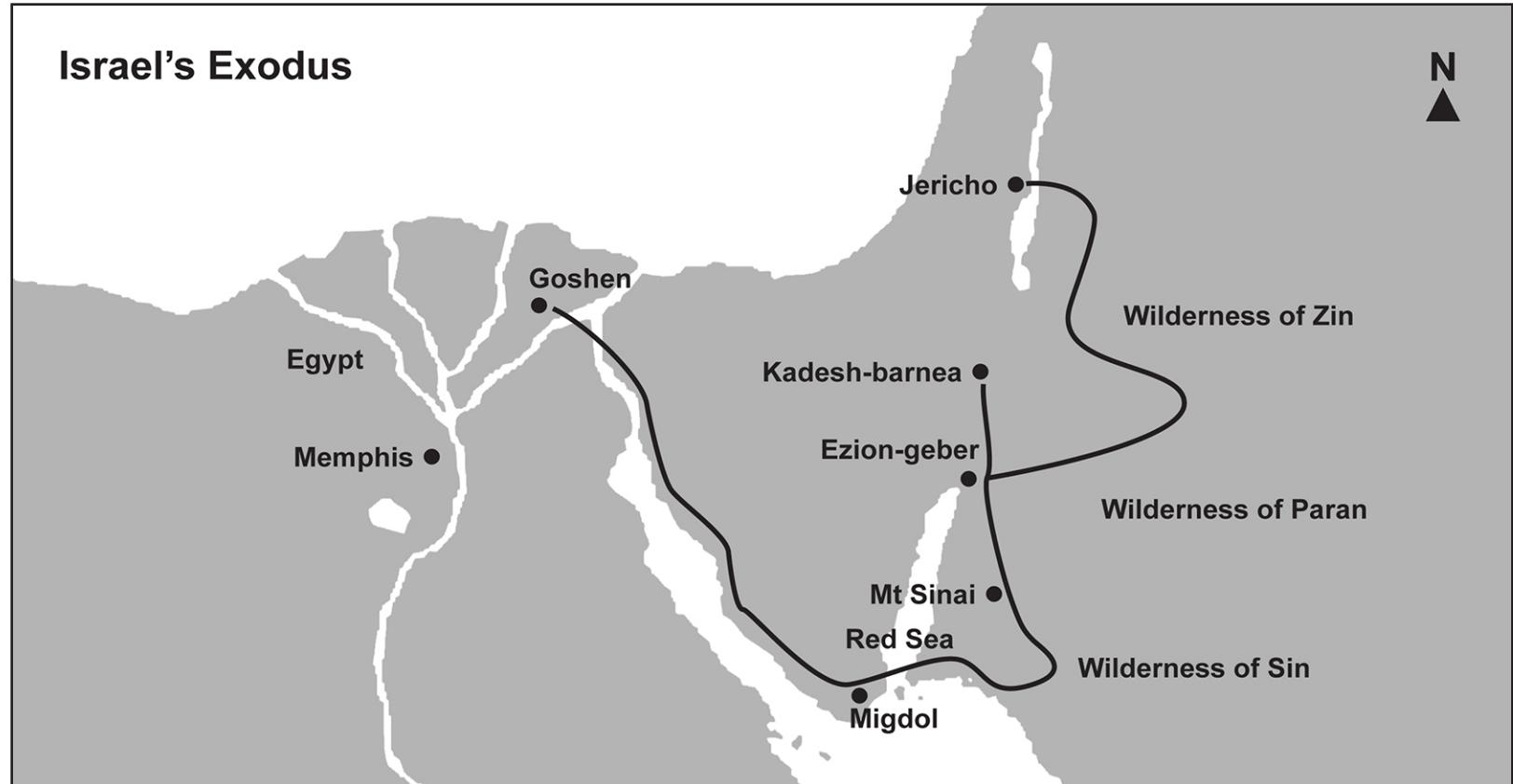
Luuka 12:5
Yakovo 3:6
Hadēs
Mataayi 11:23
Mataayi 16:18
Luuka 10:15
Luuka 16:23
Imbombo 2:27
Imbombo 2:31
1 Wakoritho 15:55
Ulusetulilo 1:18
Ulusetulilo 6:8
Ulusetulilo 20:13
Ulusetulilo 20:14
Limnē Pyr
Ulusetulilo 19:20
Ulusetulilo 20:10
Ulusetulilo 20:14
Ulusetulilo 20:15
Ulusetulilo 21:8
Sheol
Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5
Tartaroō
2 Petulo 2:4
Questioned
2 Petulo 2:17

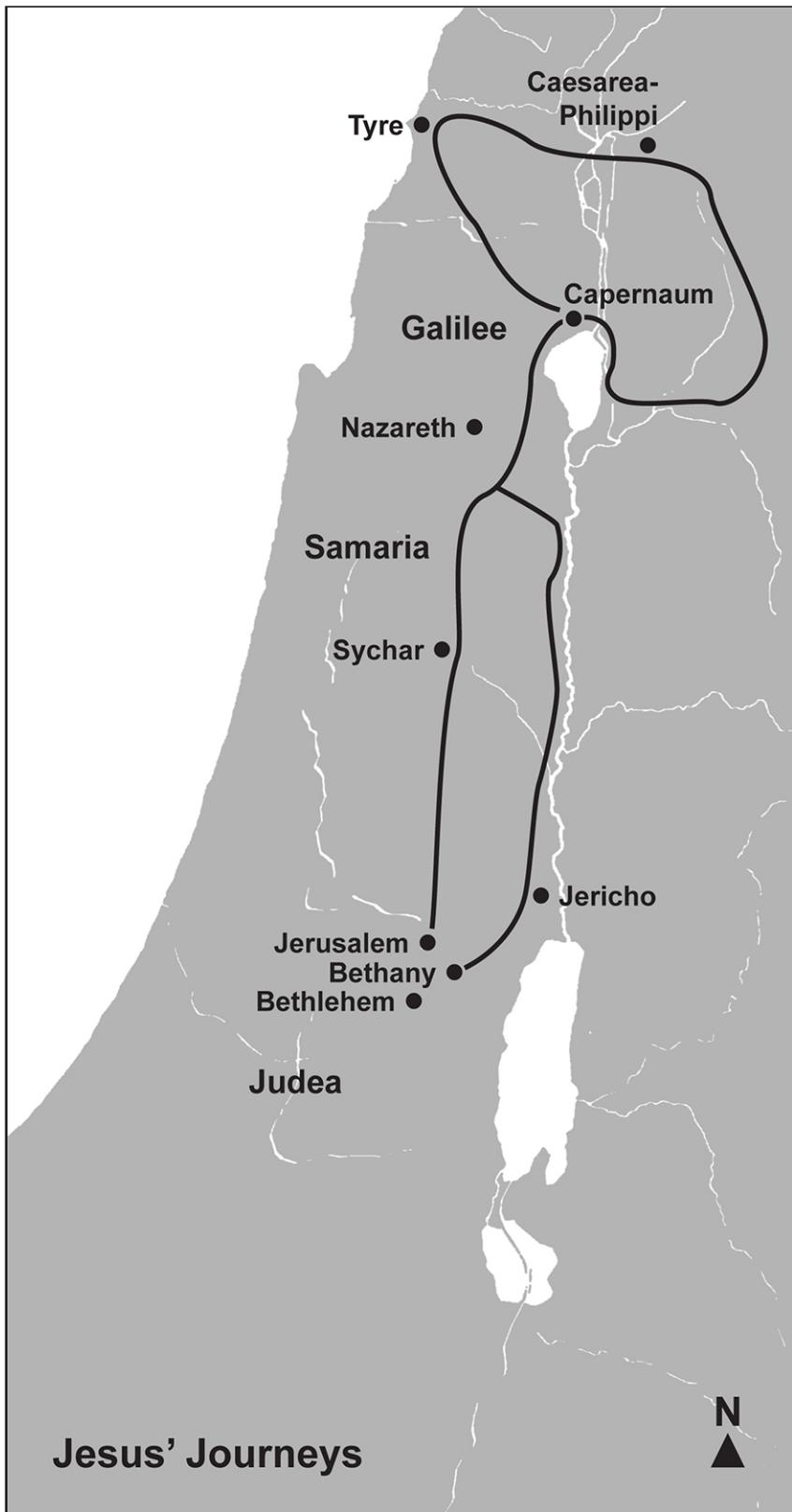
Jingave ku lwitiko kuti ulbulahimu, pano alya kemelilue akitika na piluta pakighavo pano panobakanoghile kukwupila ndavule uvuhasi.
Akahumile kisila kukagula kukighavo kiki kinoalyale iluta. - Vaebrania 11:8

Israel's Exodus

N
▲

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Njune ne Mwana għwira Muuħu naniisile kuvombela, looli niisile kukuvavombela avange na kuhumia uwwumi kuiti riavvige. - Malika 10:45

uPaulo unsung'ua ghwa Yesu Kilisite, juno akemhelilue kuva nsung'ua, na kubaghulua vwinangili iya Nguluve. - varumi 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Prepared for the Devil and his Angels

Kiwanji at AionianBible.org/Lake-of-Fire

The Aionian Bible shows the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The most significant observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to mean separating believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels at the final judgment alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Certainly, unbelievers are punished for their selfishness as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

We should find hope that Jesus tells us, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And there is even greater hope because after the prison of Hades is evacuated, it is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you,*" John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels.

World Nations

Lino, mulutaghe muvalungikaghe avaanhmu iisi sooni, vaave vavulanisivua vango, muvofughaghe mu litavua ilya Nhaata, ni lya Mwanaake ni lya Nhepo u Mwimike.

- Mataayi 28:19